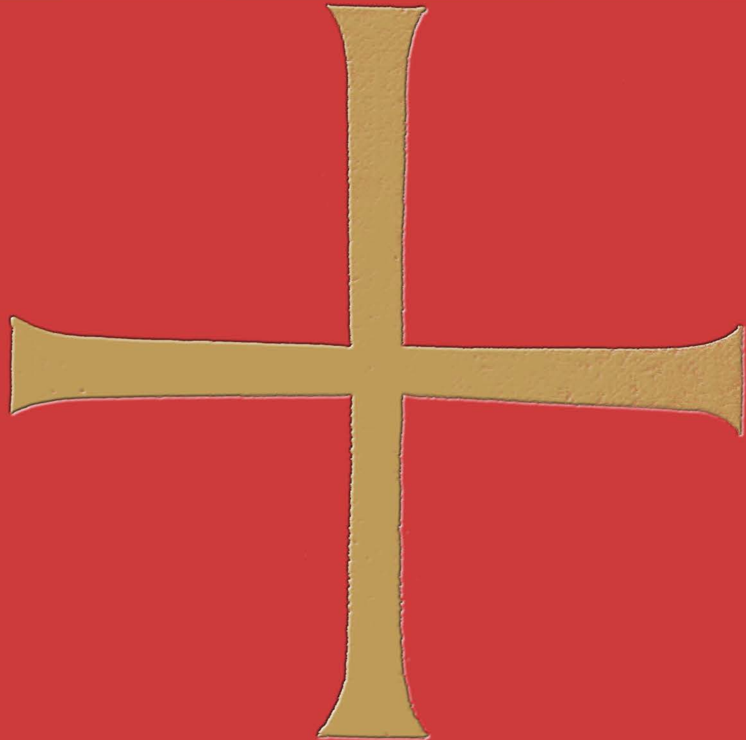

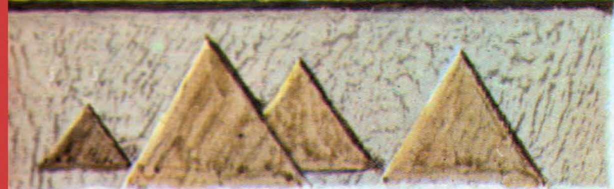
ilustrirana

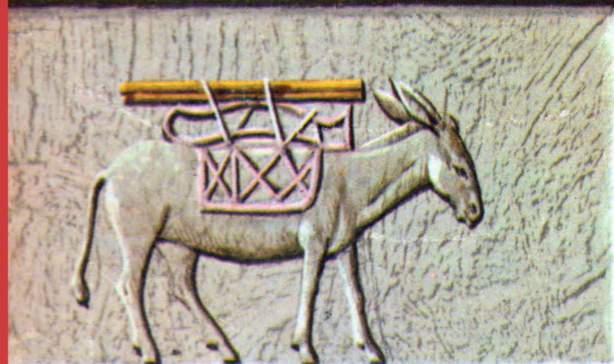
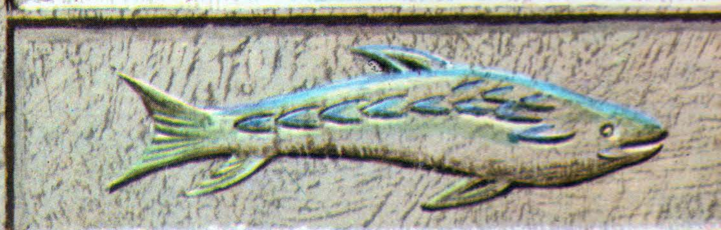
BIBLIJA

mladih

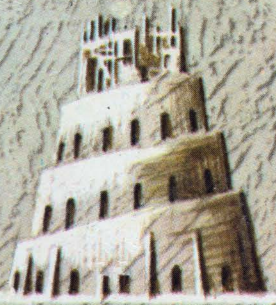
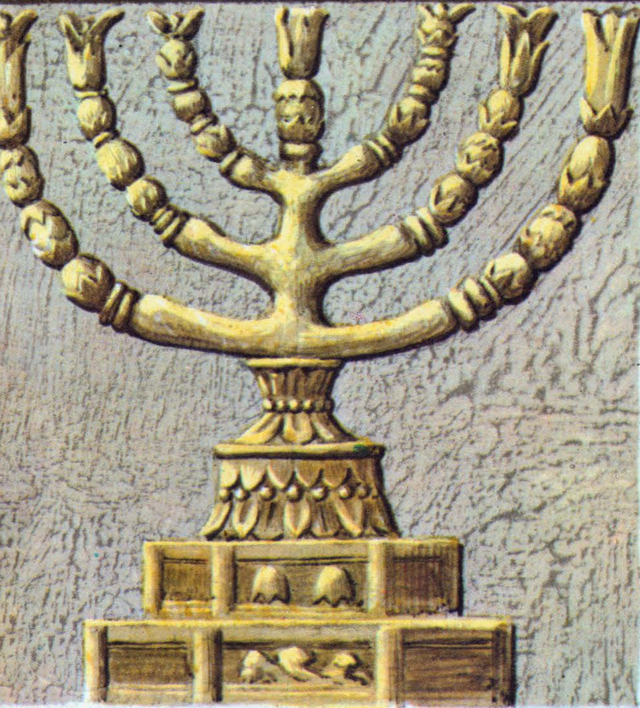
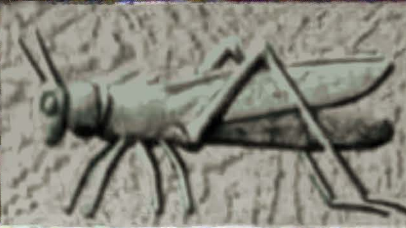

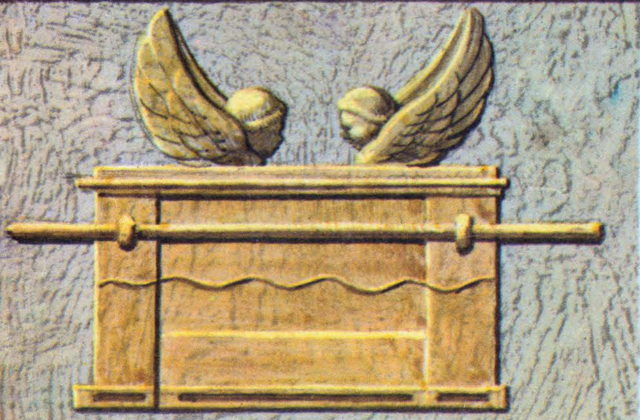
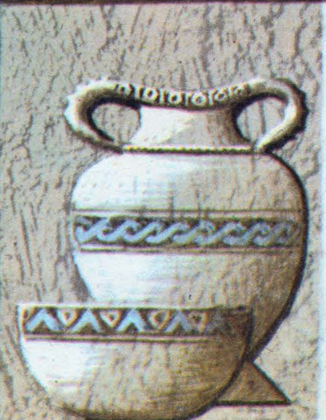

I
II
III
IV
V

VI
VII
VIII
IX
X

Ilustrirana
BIBLIJA
mladih

Ilustrirana BIBLIJA mladih

Nadbiskupski duhovni stol, Zagreb
Br. 2961.
Imprimatur!
Zagreb, 10. kolovoza 1968.

Franjo Kuharić

Američko originalno izdanje ove Biblije sastavili su o. Josip E. Krause, profesor na St. Thomas College u St. Paul, Minnesota i Dr Samuel Terrien, profesor na Union Theological Seminary, New York.

Hrvatsko izdanje po sporazumu s Western Publishing International (W. P. I.), Genève.

U hrvatsko su izdanje evanđeoski tekstovi uzeti iz EVANĐELJE, *život i nauka Isusa Krista, Spasitelja svijeta;* s grčkog izvornika preveo o. Bonaventura Duda. Ostali tekstovi, gdje su doslovni, citirani su ili priređeni prema BIBLIJA, *Stari i Novi zavjet,* izdanje Stvarnost, Zagreb 1968.

© Copyright 1964 by Western Publishing International (W. P. I.), Genève. — © za hrvatski tekst KS, Zagreb. — za slikovni dio sva prava za Jugoslaviju pridržava: Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, Frankopanska 26.

Izdanje: Kršćanska sadašnjost, Zagreb, Marulićev trg 14 (odgovara dr. Vjekoslav Bajsić, Zagreb, Kaptol 31). — Tisak: Grafički zavod Hrvatske, Zagreb, Frankopanska 26.

Predgovor

Biblija je sveta knjiga kršćana. Riječ »Biblija« uzeta je iz grčkog jezika a znači »knjige«, jer se Biblija sastoji od mnogo različitih knjiga. Te su knjige na različitim mjestima, u vremenskom razmaku od kojih 1 000 godina napisali različiti ljudi. Vodio ih je i nadahnjivao Bog. Knjige Starog zavjeta izvorno su napisane hebrejskim jezikom, a knjige Novog zavjeta grčkim. Biblija pripovijeda, počevši od stvaranja svijeta, tok povijesti i sudbinu naroda. Povijest se prema njoj odvija po božanskom planu. U tom planu život pojedinog čovjeka ima svoje čvrsto mjesto i svoj smisao.

Pojedine dijelove Biblije nazivamo »knjigama«. Imamo tako na primjer: »Knjigu Brojeva«, »Knjigu o Kraljevima.« Svaka knjiga ima svoju svrhu. Neke su povijesne pa poučno pripovijedaju povijest i sudbinu izabranog naroda Božjeg, djece Izraelove. Druge su proročke pa govore o budućim stvarima, koje Bog u toku povijesti ostvaruje. Druge opet žele poučiti u vjerskoj mudrosti ili dati upute za svakodnevni život. »Knjiga psalama« zbirka je svetih pjesama koje su se nekad pjevale, a pjevaju se i danas u bogoslužju. Neki dijelovi, na primjer Knjiga o Ruti ili povijest Josipa Egipatskog, imaju više pripovjedački oblik.

S kršćanskog stanovišta razlikuju se dva velika dijela Biblije: Stari zavjet i Novi zavjet. Nijedan od njih ne može postojati sam za sebe. Stari zavjet priprema je za Novi, a ovaj opet nadopunjuje Stari. Isus i njegovi učenici poznavali su Sveto pismo Starog zavjeta veoma dobro, a tako i mnogi njihovi suvremenici. Pa i spisi sv. Pavla i drugih novozavjetnih pisaca puni su navoda i drugih upućivanja na Stari zavjet. Kad su od Isusa zatražili neki »znak«, on je uputio na poznatu pripovijest iz života proroka Jone koja se predajom prenosila. Kao što je Jona proboravio tri dana i tri noći u tijelu morske nemani, tako će i Sin čovječji proboraviti tri dana i tri noći u srcu zemlje te će se poput Jone i on probuditi na nov život. — Ime »Krist« je grčki prijevod hebrejske riječi »Mesija«.

Na početku Novog zavjeta četiri su Evanđelja. Ona izvješćuju o životu Isusa Krista na zemlji. To su četiri različite knjige četiriju različitih autora: Matije, Marka, Luke i Ivana. Budući da sadržavaju jedinstvenu poruku Kristovu, u ovom su izdanju sva četiri harmonijski satkana u jednu cjelinu. Ovaj izbor biblijskih tekstova uopće želi dati prvi pregled najvažnijih događaja Starog i Novog zavjeta. Zato su i tekstovi Starog zavjeta obuhvaćeni u četiri odsječka, a nisu podijeljeni prema pojedinim biblijskim knjigama. Hrvatsko izdanje, kao i njemačko, slijedi izbor tekstova koji su za tu svrhu usvojili američki svećenici različitih Crkava.

Ova Biblija želi pobuditi zanimanje mladih ljudi za vjerska pitanja i utrti put za čitanje cijele Biblije, koja je danas, a bit će i u budućnosti, temelj kršćanske vjere i života.

Predgovor hrvatskom izdanju

Mladiću, djevojko,

Evo i za tebe — za vas, svi mladi ljudi — posebno izdanje Biblije. To je samo izbor najpoznatijih biblijskih stranica i zato poziv da Bibliju u cjelini još bolje upoznate i zavolite.

Biblija je velika knjiga čovječanstva. Njezini je poklonici oduvijek časte kao Knjigu, knjigu bogoduhu: napisali su je ljudi »potaknuti od Duha Svetoga« (*Druga poslanica Petrova* 1, 21). Svojim neusporedivim sadržajem bila je i ostaje, do danas i zauvijek, neiscrpivo vrelo nadahnuća svim velikim umjetnicima svijeta: pjesnicima, slikarima, kiparima i muzičarima. Dosta je spomenuti samo najveća imena: Dante, Michelangelo, Händel; a kod nas: Marulić, Gundulić, Juraj Dalmatinac, Meštrović, Lukačić, Zajc.

Biblija je nadasve religiozna knjiga čovječanstva. Svojim religioznim sadržajem ona je već kroz tisućljeća mnogima »odgajalište u pravednosti« (*Druga poslanica Timoteju* 3, 16). Knjiga je to stara, jedna od najstarijih književnih zbirki čovječanstva. Ali knjiga i danas suvremena — sveta i smjerodavna: pojedincima i narodima, velikom dijelu čovječanstva zacrtava smjer u život.

Biblija je veliko svjedočanstvo o Bogu i njegovim djelima u povijesti svijeta. Ona je božanska poruka o čovjeku, o njegovu porijeklu i svrhovitosti njegove egzistencije, o ljudskom rodu i njegovu pozivu da bude rod božanski. Uzeta u cjelini, Biblija poziva na svečovječansko djelo: želi ostvariti veliku obitelj čovječanstva, bratstvo među svim ljudima, prijateljstvo koje se, dakako, temelji na prijateljstvu s Bogom, na činjenici da je čovjek dijete Božje. Bog Biblije Bog je čovjekoljubac, Bog Saveza, Bog koji ljude poziva u svoje savezništvo. A čovjek se u njoj ne doživljava zatvoren u svoj bespomoćni Ja, usredotočen na svoju krhku bezsadržajnost, nego otvoren prema perspektivama beskonačnosti, prema Bogu, i zato u bratstvu i prijateljstvu sa svakim drugim čovjekom, sa svim ljudima.

Biblija je knjiga velikih poziva i velikih ostvarenja. Knjiga velikih padova, istina, ali i velikih dizanja; knjiga božanskih ponuda i poziva, pa zato knjiga velikih odgovornosti i odaziva; velikih katastrofa, ali i velikih spasavanja. Ona je zapravo knjiga »dvaju putova«, i o tebi ovisi kojim ćeš poći (usp. *Ponovljeni zakon* 30, 15—20; *Matej*, 7, 13—14).

Biblija je knjiga mladih naraštaja, onih koji od života nešto traže i očekuju, koji žele graditi, a ne rušiti; graditi novi, bolji svijet. Kao mladi Izak, Jakov, Mojsije, David, Samuel . . . Polako, ako je umiješ čitati, i ti ćeš po njoj otkriti svoje mjesto u svijetu, perspektivnost svoje egzistencije u Božjim nacrtima. Bog je, prema Bibliji, sam čovjeka stvorio, ali ga bez njegove suradnje ne ostvaruje. Prema Bibliji, Bog gradi svoj svijet, Božji svijet, ali ne gradi ga bez suradnje ljudi. Na to veliko djelo izgradnje novoga svijeta, Božjeg svijeta, Biblija i tebe zove.

Biblija je upravo zato knjiga velikih poziva i velikih ostvarenja, knjiga velikih ljubavi i velikodušnosti. U srcu Biblije stoji Isus Krist, Krist obećan i iščekivan, Krist u svom temeljnom otajstvu, otajstvu utjelovljenja. »I vačloveči se — i učovječi se«, veli staroslavensko Vjerovanje. Sin Božji postade čovjekom da se pobratimi s nama te nam podari svoje bogosinovstvo.

Prema *Otkrivenju* 21, Biblija smjera »novom nebu i novoj zemlji«. Ona je u biti knjiga života. I to, u svojoj konačnici, života vječnoga.

I zato, mladiću, djevojko, Biblija je — knjiga za tebe!

Zagreb, na prvu nedjelju Došašća 1968.

+ Franjo kard. Šeper
nadbiskup zagrebački

STARI ZAVJET

STVARANJE I PATRIJARSI

IZLAZAK IZ EGIPTA

USPON IZRAELOV

RAZDOBLJE PROROKA

NOVI ZAVJET

ISUSOVO DJETINJSTVO

ISUSOVO JAVNO DJELOVANJE

RAZAPINJANJE NA KRIŽ — USKRSNUĆE — UZAŠAŠĆE NA NEBO

PRAKRŠĆANSKA CRKVA

STARI ZAVJET

Stvaranje i patrijarsi

Stvaranje

Svjetlost

U početku stvori Bog nebo i zemlju. Zemlja bijaše pusta i prazna; tama se prostirala nad bezdanima, i Duh Božji lebdio je nad vodama.

I reče Bog: »Neka bude svjetlost!« I bi svjetlost.

I vidje Bog da je svjetlost dobra; i rastavi Bog svjetlost od tame. Svjetlost prozva Bog dan, a tamu prozva noć. Tako bude večer, pa jutro — dan prvi.

Vode

I reče Bog: »Neka bude svod posred vodâ, da dijeli vode od voda!« I bi tako. Bog načini svod, i vode pod svodom odijeli od voda nad svodom. A svod prozva Bog nebo. Tako bude večer, pa jutro — dan drugi.

Kopno i bilje

I reče Bog: »Vode pod nebom neka se skupe na jedno mjesto, i neka se pokaže kopno!« I bi tako. Kopno prozva Bog zemlja, a skupljene vode more. I vidje Bog da je dobro.

I reče Bog: »Neka proklija zemlja zelenilom — travom sjemenitom, stablima plodonosnim koja, svako prema svojoj vrsti, na zemlji donose plod što u sebi nosi svoje sjeme. I nikne iz zemlje zelena trava što se sjemeni, svaka prema svojoj vrsti, i stabla koja rode plodovima što u sebi nose svoje sjeme, svako prema svojoj vrsti. I vidje Bog da je dobro. Tako bude večer, pa jutro — dan treći.

Svjetlila

I reče Bog: »Neka budu svjetlila na svodu nebeskom da luče dan od noći, da budu znaci blagdanima, danima i godinama, i neka svijetle na svodu nebeskom i rasvjetljuju zemlju!« I bi tako. I načini Bog dva velika svjetlila — veće da vlada danom, manje da vlada noću — i zvijezde. I Bog ih postavi na svod nebeski da rasvjetljuju zemlju, da vladaju danom i noću i da rastavljaju svjetlost od tame. I vidje Bog da je dobro. Tako bude večer, pa jutro — dan četvrti.

Životinje

I reče Bog: »Nek povrve vodom živi stvorovi, i ptice krilate nek polete nad zemljom, svodom nebeskim!« I bi tako. Stvori Bog morske grdosije i svakovrsne žive stvorove što mile i vrve vodom, i ptice krilate svake vrste. I vidje Bog da je dobro. I blagoslovi sve govoreći: »Plodite se i množite i napunite vode morske! I ptice neka se namnože na zemlji!« Tako bude večer, pa jutro — dan peti.

I reče Bog: »Neka zemlja izvede živa bića, svako prema svojoj vrsti: stoku, gmizavce i zvjerad svake vrste!« I bi tako. I stvori Bog svakovrsnu zvjerad, stoku i gmizavce svake vrste. I vidje Bog da je dobro.

Čovjek

I reče Bog: »Načinimo čovjeka na svoju sliku, sebi slična, da bude gospodar ribama morskim, pticama nebeskim i stoci — svoj zemlji — i svim gmizavcima što puze po zemlji!«

Jahve, Bog, napravi čovjeka od praha zemaljskog i u nosnice mu udahne dah života. Tako postane čovjek živa duša.

I reče Jahve, Bog: »Nije dobro da čovjek bude sam: načinit ću mu pomagačicu kao što je on«. Tada Jahve, Bog, načini od zemlje sve životinje u polju i sve ptice u zraku, i predvede ih čovjeku da vidi kako će koju nazvati, pa kako koje stvorenje čovjek prozove, da mu tako bude ime. Čovjek nadjene imena svoj stoci, svim pticama u zraku i životinjama u polju. No čovjeku se ne nađe pomoć kao što je on. Tada Jahve, Bog, pusti tvrd san na čovjeka te on zaspa, pa mu izvadi jedno rebro, a mjesto zatvori mesom. Od rebra što ga je uzeo čovjeku napravi Jahve, Bog, ženu pa je dovede čovjeku. Nato čovjek reče:

»Gle, evo kosti od mojih kostiju,
mesa od mesa mojega!
Ženom neka se zove,
od čovjeka kad je uzeta!«

Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu, i bit će njih dvoje jedno tijelo.

A bijahu oboje goli — čovjek i njegova žena — ali ne osjećahu stida.

Na svoju sliku stvori Bog čovjeka,
na sliku Božju on ga stvori,
muško i žensko stvori ih.

I blagoslovi ih Bog i reče im: »Plodite se i množite i napunite zemlju, i sebi je podložite! Vladajte ribama u moru i pticama u zraku i svim živim stvorovima što puze po zemlji!« I doda Bog: »Evo, dajem vam sve bilje što se sjemeni, po svoj zemlji, i sva stabla plodonosna što u sebi nose svoje sjeme: neka vam bude za hranu! A zvijerima na zemlji i pticama u zraku i gmizavcima što puze po zemlji u kojima je dah života — neka je za hranu sve zeleno bilje!« I bi tako. I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše dobro. Tako bude večer, pa jutro — dan šesti.

Počinak

Tako bude dovršeno nebo i zemlja sa svom svojom vojskom. I sedmoga dana Bog dovrši svoje djelo koje učini. I počinu u sedmi dan od svega djela koje učini. I blagoslovi Bog sedmi dan i posveti, jer u taj dan počinu od svega djela svoga koje učini.

To je postanak neba i zemlje, tako su stvarani.

Kad je Jahve, Bog, sazdao nebo i zemlju, još nije bilo nikakva poljskoga grmlja po zemlji, još ne bijaše niklo nikakvo poljsko bilje, jer Jahve, Bog, još ne pusti dažda na zemlju, i nije bilo čovjeka da zemlju obrađuje. Ipak voda je iz zemlje izvirala i natapala sve lice zemlje.

Edenski vrt

Prikaz Svetoga pisma o početku svijeta, stvaranju prvih ljudi, raju i padu u grijeh ne treba shvatiti kao izvještaj očevidaca. Ljudi su pokušali povijesno vrlo kasno umovati o porijeklu svijeta, o smislu i cilju ljudskog života, ali i o mučnom pitanju postanku zla.

Ljude neprestano uznemiruje pitanje: odakle zlo u svijetu i u srcima ljudi? Da li je Bog sam stvorio zlo? Postoji li uz dobrog, vječnog Boga i zao duh, koji hoće da sruši i ugrozi Božje stvaralačko djelo? Biblijski izvještaj o raju i padu u grijeh daje nam onaj odgovor koji je, razmišljajući pod vodstvom Božjim, našao ljudski duh: Sve na svijetu proizašlo je iz ruke dobroga Boga. Zlo je došlo na svijet zato što se čovjek u svojoj slobodi podigao protiv Božjega reda te je htio živjeti protiv Boga, odnosno bez njega.

I Jahve, Bog, zasadi vrt na istoku, u Edenu, i u nj smjesti čovjeka koga je napravio. Tada

Jahve, Bog, učini te iz zemlje nikoše svakovrsna stabla — pogledu zamamljiva a dobra za hranu — i stablo života, nasred vrta, i stablo spoznaje dobra i zla.

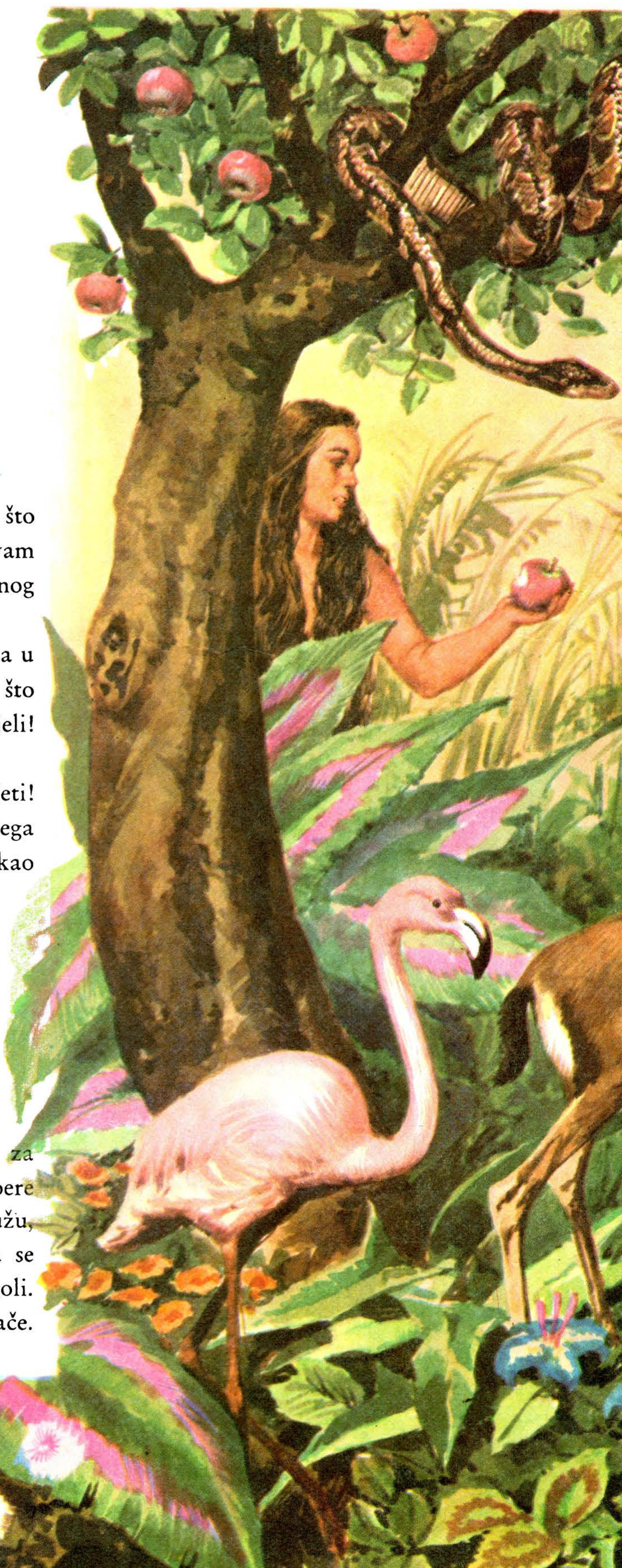

Rijeka je izvirala u Edenu i natapala vrt; odatle se granala u četiri kraka. Prvom je ime Pišon, a protječe svom zemljom havilskom, u kojoj ima zlata. Drugoj je ime Gihon. Treća je Tigris, a četvrta je Eufrat.

Jahve, Bog, uzme čovjeka i postavi ga u edenski vrt, da ga obrađuje i čuva. Jahve, Bog, zapovjedi čovjeku:

»Sa svakoga stabla u vrtu slobodno jedi, ali sa stabla spoznaje dobra i zla da nisi jeo! U onaj dan u koji s njega okusiš, zacijelo ćeš umrijeti!«

Zmija u vrtu

Zmija bijaše lukavija od sve zvjeradi što je stvori Jahve, Bog. Ona reče ženi: »Zar vam je Bog rekao da ne smijete jesti ni s jednog drveta u vrtu?«

Žena odgovori zmiji: »Plodove sa stabala u vrtu smijemo jesti. Samo za plod stabla što je nasred vrta rekao je Bog: Da ga niste jeli! I ne dirajte u nj, da ne umrete!«

Nato će zmija ženi: »Ne, nećete umrijeti! Nego, zna Bog: onog dana kad budete s njega jeli otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi, koji razlučuju dobro i zlo.«

Adam i Eva jedu od zabranjenog voća

Vidje žena da je stablo dobro za jelo, za oči zamamljivo, a za mudrost poželjno: ubere ploda njegova i pojede. Dade i svom mužu, koji bijaše s njom, pa je i on jeo. Tada se obadvoma otvore oči, i upoznaju da su goli. Spletu smokova lišća i naprave sebi pregače.

Uto čuju šuštanje Jahve, Boga, koji je šetao vrtom za dnevnog povjetarca. I sakriju se — čovjek i njegova žena — pred Jahvom, Bogom, među stabla u vrtu.

Jahve, Bog, zovne čovjeka: »Gdje si?« reče mu.

On odgovori:

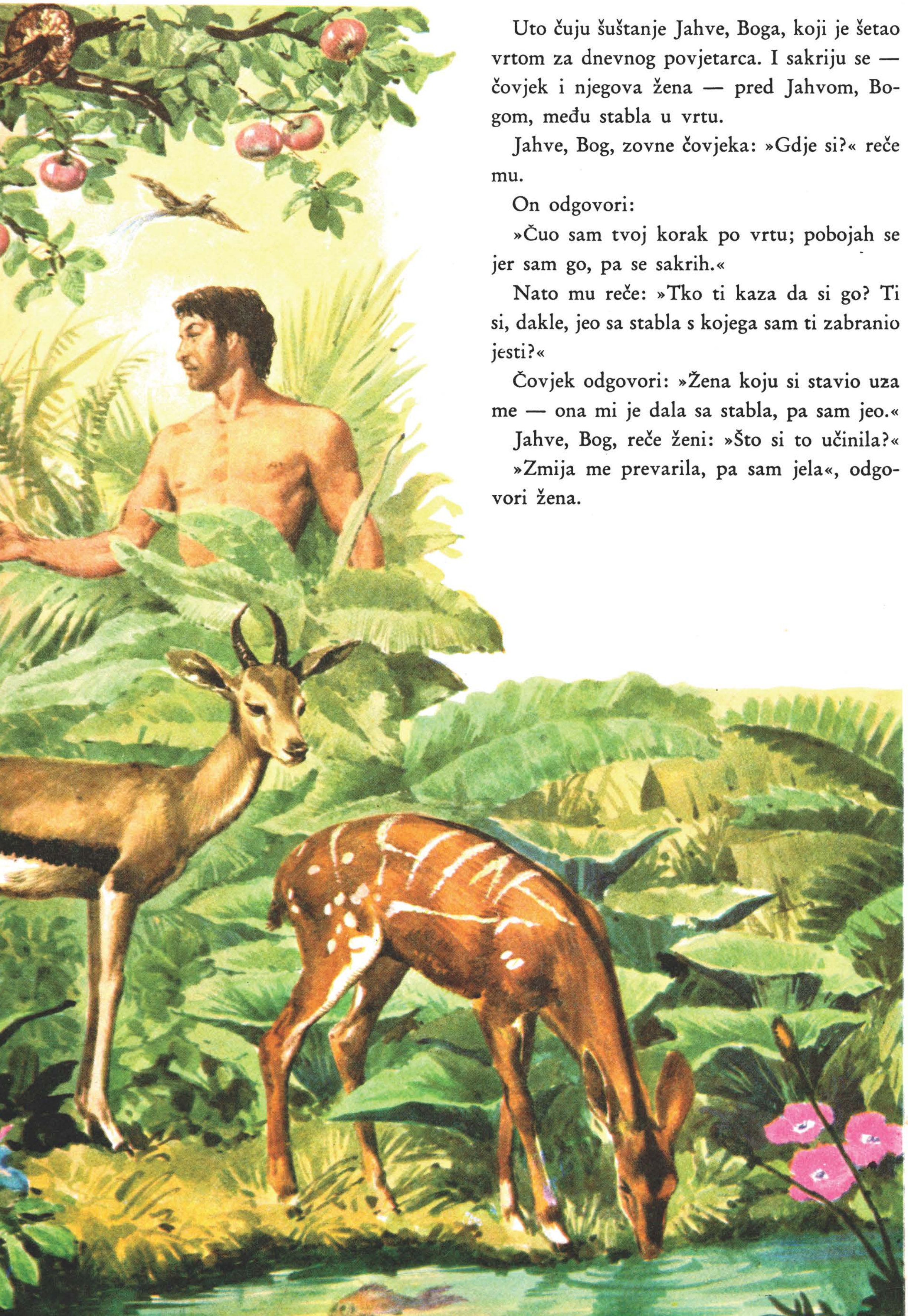
»Čuo sam tvoj korak po vrtu; pobojah se jer sam go, pa se sakrih.«

Nato mu reče: »Tko ti kaza da si go? Ti si, dakle, jeo sa stabla s kojega sam ti zabranio jesti?«

Čovjek odgovori: »Žena koju si stavio uza me — ona mi je dala sa stabla, pa sam jeo.«

Jahve, Bog, reče ženi: »Što si to učinila?«

»Zmija me prevarila, pa sam jela«, odgovori žena.

Adam i Eva istjerani iz raja zemaljskog

Nato Jahve, Bog, reče zmiji:
»Kad si to učinila,
prokleta bila među svim životinjama
i svom zvjeradi divljom!
Po trbuhu svome puzat ćeš
i zemlju jesti sveg života svog!
Neprijateljstvo ja zamećem
između tebe i žene,
između roda tvojeg i roda njezina:
on će ti glavu satirati,
a ti ćeš mu vrebati petu.«
A ženi reče:
»Trudnoći tvojoj muke ću umnožit,
u mukama djecu ćeš rađati.
Žudnja će te mužu tjerati,
a on će gospodarit nad tobom.«

A čovjeku reče: »Jer si poslušao glas svoje žene te jeo sa stabla s kojega sam ti zabranio jesti rekavši: S njega da nisi jeo! — evo:

Zemlja neka je zbog tebe prokleta:
s trudom ćeš se od nje hraniti svega vijeka svog!
Rađat će ti trnjem i korovom,
a hranit ćeš se poljskim raslinjem.
U znoju lica svoga
kruh svoj ćeš jesti
dokle se u zemlju ne vratiš:
tà iz zemlje uzet si bio —
prah si, u prah ćeš se i vratit.«

Svojoj ženi čovjek nadjene ime Eva, jer je majka svima živima.

I načini Jahve, Bog, čovjeku i njegovoj ženi odjeću od krzna pa ih odjenu. Zatim reče Bog: »Evo, čovjek postade kao jedan od nas — znajući dobro i zlo! Da ne bi sada pružio ruku, ubrao sa stabla života pa pojeo i živio navijeke!« Zato ga Jahve, Bog, istjera iz vrta edenskoga da obrađuje zemlju iz koje je i uzet. Istjera dakle čovjeka i nastani ga istočno od vrta edenskog, pa postavi kerubine i plameni mač koji se svjetlucao — da straže nad stazom koja vodi k stablu života.

Kajin i Abel, Adamovi sinovi

Čovjek pozna svoju ženu Evu, a ona zače i rodi Kajina, pa reče: »Muško sam čedo stekla pomoću Jahve!«

Poslije rodi Abela, brata Kajinova; Abel postane stočar, a Kajin zemljoradnik. I jednog dana Kajin prinese Jahvi žrtvu od zemaljskih plodova. A prinese i Abel od prvine svoje stoke, sve poizbor pretilinu. Jahve milostivo pogleda na Abela i njegovu žrtvu, a na Kajina i žrtvu njegovu ni pogleda ne svrati. Stoga se Kajin veoma razljuti, i lice mu se namrgodi.

I Jahve reče Kajinu: »Zašto si ljut? Zašto ti je lice namrgođeno? Jer ako pravo radiš, vedrinom odsijevaš. A ne radiš li pravo, grijeh ti je kao zloduh na pragu što na te vreba; još mu se možeš oduprijeti.«

Kajin pak reče svome bratu Abelu: »Hajdemo van!« I našavši se na polju, Kajin skoči na brata Abela te ga ubi.

Potom Jahve zapita Kajina: »Gdje ti je brat Abel?«

»Ne znam — odgovori — zar sam ja čuvar brata svoga?«

Jahve nastavi: »Što si učinio? Slušaj! Krv brata tvoga iz zemlje k meni viče. Stoga budi proklet na zemlji koja je rastvorila usta da proguta s ruke tvoje krv brata tvoga! Obrađivat ćeš zemlju, ali ti više neće davati svoga roda. Vječni ćeš skitalica na zemlji biti!«

A Kajin reče Jahvi: »Kazna je moja odviše teška da se snosi. Evo me tjeraš danas sa plodnog tla; moram se skrivati od tvoga lica i biti vječni lutalac na zemlji — tko me god nađe, može me ubiti.«

A Jahve mu reče: »Ne! Nego tko ubije Kajina, sedmerostruka osveta na njemu će se izvršiti!«

I Jahve stavi znak na Kajina, da ga tko, našavši ga, ne ubije. Kajin ode ispred lica Ja-

hvina u zemlju Nod, istočno od Edena, i ondje se nastani.

Kajin pozna svoju ženu, te ona zače i rodi Henoka. Podigao je grad i grad prozvao imenom svoga sina — Henok. Henoku se rodio Irad, a od Irada potekao Mehujael; od Mehujaela poteče Metušael, od Metušaela Lamek. Lamek uzme dvije žene. Jedna se zvala Ada, a druga Sila. Ada rodi Jabala, koji je postao praocem onih što pod šatorima žive sa stokom. Bratu mu bijaše ime Jubal. On je praotac svih koji sviraju na liru i sviralu. Sila rodi Tubal-Kajina, praoca onih koji kuju bakar i željezo.

Adam pozna svoju ženu, te ona rodi sina i nadjenu mu ime Šet. Reče ona: »Bog mi dade drugo dijete mjesto Abela, koga ubi Kajin.« Šetu se rodi sin, komu on nadjenu ime Enoš. Tada se počelo zazivati ime Jahvino.

Tako su se ljudi na zemlji množili. Jedan od dalekih potomaka Adama i Eve bio je Noa.

Noa je bio čovjek pravedan i neporočan u svom vremenu. S Bogom je Noa hodio. Tri su se sina rodila Noi: Šem, Ham i Jafet.

Noa i korablja

U očima Božjim zemlja se bila iskvarila; nepravdom se napunila. I kad je Bog vidio kako se zemlja iskvarila — tȁ svako se biće na zemlji izopačilo — reče Bog Noi:

»Odlučio sam da bude kraj svim bićima jer se zemlja napunila opačinom; i, evo, uništit ću ih zajedno sa zemljom.

Napravi sebi korablju od smolastoga drveta; korablju načini s prijekletima i obloži je iznutra i spolja paklinom. A pravit ćeš je ovako: neka korablja bude trista lakata u duljinu, pedeset u širinu, a trideset u visinu. Na korablji načini otvor za svjetlo, završi ga jedan lakat* od vrha. Vrata na korablji načini sa strane; neka ima donji, srednji i gornji kat. Ja ću, evo, pustiti potop — vode na zemlju — da izgine svako biće pod nebom, sve u čemu ima dah života: sve na zemlji mora poginuti. A s tobom ću učiniti Savez; ti ćeš ući u korablju — ti i s tobom tvoji sinovi, tvoja žena i žene tvojih sinova. A od svega što je živo — od svih bića — uvedi u korablju od svakoga po dvoje, da s tobom preživi, i neka budu muško i žensko. Od ptica prema njihovim vrstama, od životinja prema njihovim vrstama, i od svih stvorova što po tlu puze prema njihovim vrstama: po dvoje od svega neka uđe k tebi da preživi. Sa sobom uzmi svega za jelo pa čuvaj, da bude hrane tebi i njima.«

Noa učini tako. Sve kako mu je Bog naredio, tako je izvršio.

* Lakat = 50 cm.

Veliki potop

Onda Jahve reče Noi: »Uđi ti i sva tvoja obitelj u korablju, jer ću do sedam dana pustiti dažd po zemlji četrdeset dana i četrdeset noći te ću istrijebiti s lica zemlje svako živo biće što sam ga načinio.«

Noa učini sve kako mu je Jahve naredio.

Onog dana uđe u korablju Noa i njegovi sinovi: Šem, Ham i Jafet, Noina žena i tri žene Noinih sinova s njima; oni, pa sve vrste životinja: stoka, gmizavci što po tlu gmižu, ptice i svakovrsna krilata stvorenja, uđu u korablju s Noom, po dvoje od svih bića što u sebi imaju dah života. Što uđe, sve bijaše par, mužjak i ženka od svih bića, kako je Bog naredio Noi.

Onda Jahve zatvori za njim vrata.

U dan onaj — šeststote godine Noina života, mjeseca drugog, dana u mjesecu sedam-

naestog — navale svi izvori bezdana, rastvore se ustave nebeske.

I udari dažd na zemlju da pljušti četrdeset dana i četrdeset noći.

Pljusak je na zemlju padao četrdeset dana; vode sveudilj rasle i korablju nosile, digla se visoko iznad zemlje. Vode su nad zemljom bujale i visoko rasle, a korablja plovila površinom. Vode su sve silnije navaljivale i rasle nad zemljom, tako te prekriše sva najviša brda pod nebom.

Petnaest lakata dizale se vode povrh potonulih brda. Izgiboše sva bića što se po zemlji kreću: ptice, stoka, zvijeri, svi gmizavci i svi ljudi. Sve što u svojim nosnicama imaše dah života — sve što bijaše na kopnu — izgibe. Istrijebi se svako biće s površja zemaljskog: čovjek, životinje, gmizavci i ptice nebeske, sve se izbrisa sa zemlje. Samo Noa ostade i oni što bijahu s njim u korablji. Stotinu i pedeset dana vladahu vode zemljom.

Onda se Bog sjeti Noe, svih zvijeri i sve stoke što bijaše s njim u korablji, pa pokrenu vjetar nad zemljom da uzbije vodu.

Korablja na kopnu

Zatvoriše se izvori bezdanu i ustave nebeske, i dažd s neba prestade. Polako se povlačile vode sa zemlje. Nakon stotinu i pedeset dana su jenjale, a sedmoga mjeseca, sedamnaestog dana u mjesecu, korablja se zaustavi ne brdima Ararata. Vode su neprestano opadale do desetog mjeseca, a prvoga dana desetog mjeseca pokažu se brdski vrhunci.

Kad je izminulo četrdeset dana, Noa otvori prozor što ga je načinio na korablji; ispusti gavrana, a gavran svejednako odlijetaše i dolijetaše dok se vode sa zemlje nisu isušile. Zatim ispusti golubicu da vidi je li voda nestala sa zemlje. Ali golubica ne nađe uporišta nogama te se vrati k njemu u korablju, jer voda još pokrivaše svu površinu; on pruži ruku, uhvati golubicu te je unese k sebi u korablju.

Počeka još sedam dana, pa opet pusti golu-

bicu iz korablje. Prema večeri golubica se vrati k njemu, i gle! u kljunu joj svjež maslinov list; tako je Noa doznao da su opale vode sa zemlje.

Još počeka sedam dana pa opet pusti golubicu: više mu se nije vratila.

Šest stotina i prve godine Noina života, prvoga mjeseca, prvog dana u mjesecu, uzmakoše vode sa zemlje.

Noa skine pokrov s korablje i pogleda: površina okopnjela.

A drugog mjeseca, sedamnaestog dana u mjesecu, zemlja bijaše suha.

Tada Bog reče Noi: »Iziđi iz korablje, ti, tvoja žena, tvoji sinovi i žene tvojih sinova s tobom. Sa sobom izvedi sva živa bića, sva stvorenja što su s tobom: ptice, stoku i sve gmizavce što zemljom puze; neka zemljom vrve, plode se i na zemlji množe!«

I Noa iziđe, i s njime sinovi njegovi, žena njegova i žene sinova njegovih. Sve životinje, svi gmizavci, sve ptice — svi stvorovi što se zemljom miču — iziđu iz korablje, vrsta za vrstom.

I podiže Noa žrtvenik Jahvi; uze od svih čistih životinjȧ i od svih čistih ptica, i prinese na žrtveniku žrtve paljenice.

Jahve omirisa miris ugodni pa reče u sebi: »Nikad više neću zemlju u propast strovaliti zbog čovjeka, tȃ čovječje su misli opake od njegova početka; niti ću ikad više uništiti sva živa stvorenja, kako sam učinio.

Sve dok zemlje bude,
sjetve, žetve,
studeni, vrućine,
ljeta, zime,
dani, noći
nikada prestati neće.«

Tada Bog blagoslovi Nou i njegove sinove i reče im:

»Plodite se i množite i zemlju napunite. Neka vas se boje i od vas strahuju sve životinje na zemlji, sve ptice u zraku, sve što se po zemlji kreće, i sve ribe u moru: u vaše su ruke predane. Sve što se kreće i živi neka vam bude za hranu: sve vam dajem kao što vam dadoh zeleno bilje. A vi, plodite se i množite, i zemlju napunite i podložite je sebi!«

Još reče Bog Noi i njegovim sinovima s njim:

»A ja, evo, sklapam svoj Savez s vama i s vašim potomstvom poslije vas, i sa svim živim stvorovima što su s vama: s pticama, sa stokom, sa zvijerima — sa svime što je s vama izišlo iz korablje — sa svim živim stvorovima na zemlji. Držat ću se ja svog Saveza s vama, te nikada više vode potopne neće uništiti živa bića, niti će ikad više potop zemlju opustošiti.«

Duga

I reče Bog:

»A ovo znamen je Saveza
koji stavljam između sebe i vas
i svih živih bića što su s vama,
za naraštaje buduće:
Dugu svoju u oblak stavljam,
da zalogom bude Savezu
između mene i zemlje.
Kad oblake nad zemlju navučem
i duga se u oblaku pokaže,
spomenut ću se Saveza svoga,
Saveza između mene i vas
i stvorenja svakoga živog:
potopa više neće biti
da uništi svako biće.
U oblaku kad se pojavi duga,
ja ću je vidjeti
i vjekovnog ću se sjećati Saveza
između Boga i svake žive duše,
svakog tijela na zemlji.«

Od Noinih se sinova razgranao sav svijet.

Kula babilonska

Sva je zemlja imala jedan jezik i riječi iste. Ali kako su se ljudi selili s istoka, naiđu na jednu dolinu u zemlji Šinearu, i tu se nastane. Jedan drugom reče:

»Hajdemo praviti opeke te ih peći da otvrdnu!« Opeke im bile mjesto kamena, a paklina im služila za žbuku.

Onda rekoše: »Hajde da sebi podignemo grad i toranj s vrhom do neba! Pribavimo sebi ime, da se ne raspršimo po svoj zemlji!«

Jahve se spusti da vidi grad i toranj što su ga gradili sinovi čovječji. Jahve reče: »Zbilja su jedan narod, s jednim jezikom za sve! Ovo je tek početak njihovih nastojanja. Sad im ništa neće biti neostvarivo što god naume izvesti. Hajde da siđemo i jezik im pobrkamo, da jedan drugome govora ne razumije.«

Tako ih Jahve rasu odande po svoj zemlji, te ne sazidaše grada. Stoga mu je ime Babel, jer je ondje Jahve pobrkao govor svima u onom kraju i odande ih je Jahve raspršio po svoj zemlji.

Bog daje Abramu obećanje

U zemlji je Haranu živio neki čovjek imenom Abram. Bio je sin Šemova potomka Teraha. Terah se sa svojom obitelju bio doselio iz Ura kaldejskoga.

Jahve reče Abramu:

»Idi iz zemlje svoje,
iz zavičaja i doma očinskog,
u krajeve koje ću ti pokazati.
Velik ću narod od tebe učiniti,
blagoslovit ću te,
ime ću ti uzveličat,
i sam ćeš biti blagoslov.
Blagoslivljat ću one koji te blagoslivljali budu,
koji te budu kleli, njih ću proklinjati;
sva plemena na zemlji
tobom će se blagoslivljati.«

Abram se zaputi kako mu je Jahve rekao. Abramu je bilo sedamdeset i pet godina kad je otišao iz Harana. Abram uze sa sobom svoju ženu Saraju, svog bratića Lota, svu imovinu što su je namakli i svu čeljad koju su stekli u Haranu te svi pođu u zemlju kanaansku.

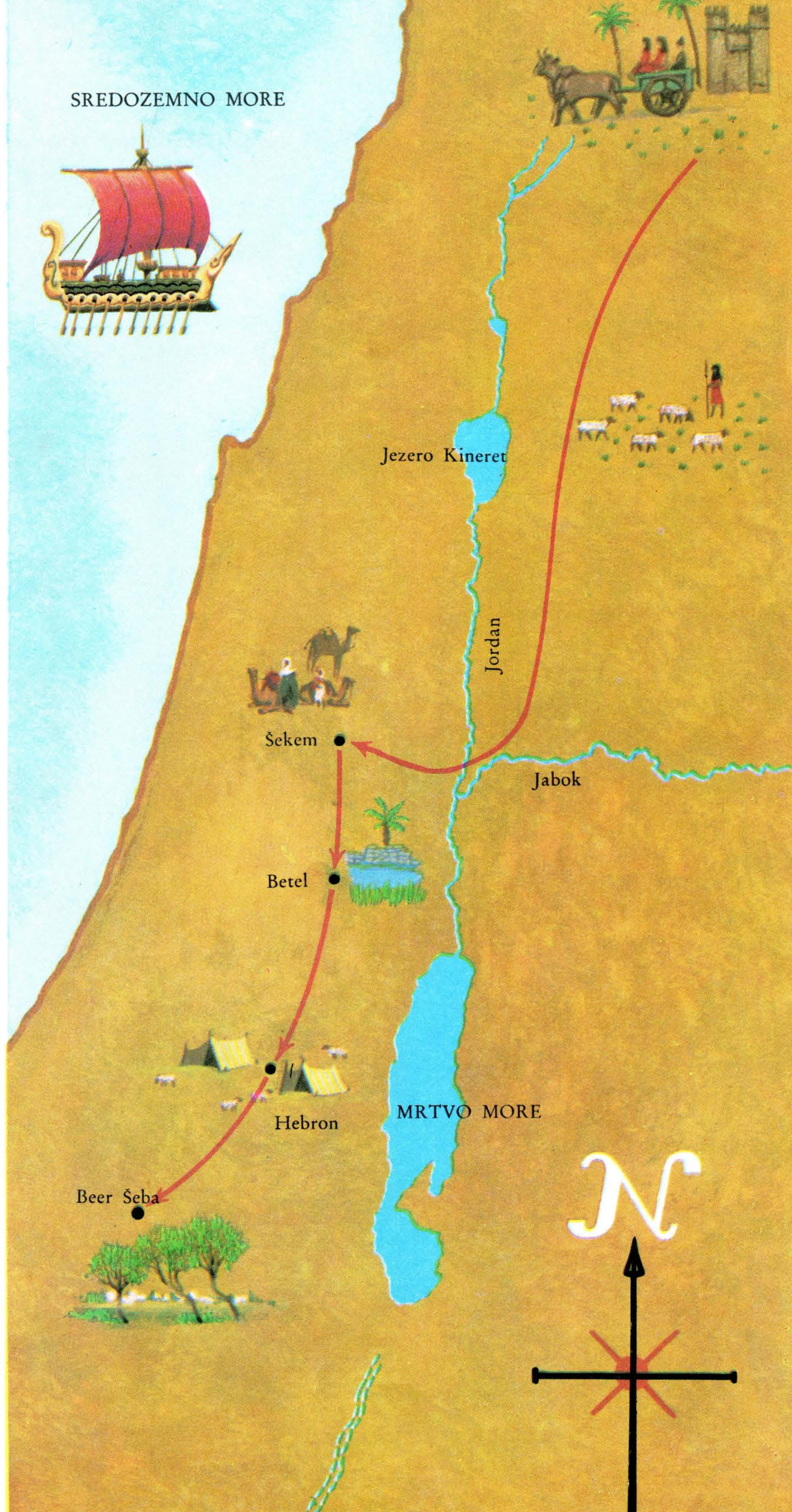
Kad su stigli u Kanaan, Abram prođe zemljom do mjesta Šekema — do hrasta More. Kanaanci su onda bili u zemlji.

Jahve se javi Abramu pa mu reče: »Tvome ću potomstvu dati ovu zemlju.«

Abram tu podigne žrtvenik Jahvi, koji mu se objavio. Odatle prijeđe u brdoviti kraj, na istok od Betela. Svoj šator postavi između Betela na zapadu i Aja na istoku. Ondje podigne žrtvenik Jahvi i zazva ime Jahvino.

Od postaje do postaje Abram se pomicao prema Negebu.

SREDOZEMNO MORE
Jezero Kineret
Jordan
Šekem
Jabok
Betel
Hebron
MRTVO MORE
Beer Šeba
N
ABRAHAMOVO PUTOVANJE

Abram i Lot

Ali kad je zemljom zavladala glad, Abram se spusti u Egipat da ondje proboravi, jer je velika glad harala zemljom.

Iz Egipta Abram ode gore u Negeb sa svojom ženom i sa svime što je imao. I Lot bješe s njim. Abram je bio veoma bogat stokom, srebrom i zlatom. Od postaje do postaje iz Negeba je išao do Betela, do mjesta na kojem je bio postavio šator, između Betela i Aja, gdje je prije podigao žrtvenik. Tu je Abram zazivao ime Jahvino.

I Lot, koji iđaše s Abramom, imaše ovaca, goveda i šatora, tako da ih kraj ne bi izdržavao kad bi zajedno ostali. Njihovo je blago bilo veliko, te zajedno nisu mogli boraviti. Svađa je nastajala između pastira stoke Abramove i pastira stoke Lotove. Tada su zemlju nastavali Kanaanci i Perižani.

Zato Abram reče Lòtu: »Neka ne bude svađe između mene i tebe, između pastira mojih i tvojih — tȁ mi smo braća! Nije li sva zemlja pred tobom? Odvoji se od mene! Kreneš li ti nalijevo, ja ću nadesno; ako ćeš ti nadesno, ja ću nalijevo.«

Lot podiže oči i vidje kako je dobro posvuda natapana sva Jordanska dolina, kao kakav vrt Jahvin, kao zemlja egipatska prema Soaru. — Bilo je to prije nego što je Jahve uništio Sodomu i Gomoru.

Lot izabere za se svu Jordansku dolinu i ode na istok. Tako se odijele jedan od drugoga.

Abram ostade u kanaanskoj zemlji, dok je Lot živio po mjestima u dolini i razapeo svoje šatore do Sodome. A žitelji Sodome bijahu veoma opaki, sami grešnici protiv Jahve.

Jahve reče Abramu, pošto se Lot od njega rastao: »Oči svoje podigni i s mjesta na kojem si pogledaj prema sjeveru, jugu, istoku i zapadu, jer svu zemlju što je možeš vidjeti dat ću tebi i tvome potomstvu zauvijek. Potomstvo ću tvoje učiniti kao prah na zemlji. Ako tko mogne prebrojiti prah zemlje, i tvoje će potomstvo moći prebrojiti. Na noge! Prođi zemljom uzduž i poprijeko, jer ću je tebi predati.«

Abram digne šatore i dođe pa se naseli kod hrasta Mamre, što je u Hebronu. Ondje podigne žrtvenik Jahvi.

Bog se javlja Abramu

Poslije tih događaja Jahve uputi Abramu riječ u ukazanju:

»Ne boj se, Abrame, ja sam ti zaštita; a nagrada tvoja bit će vrlo velika!«

Abram odgovori: »Gospodine moj, Jahve, čemu mi tvoji darovi, kad ostajem bez poroda; kad je mojoj kući nasljednik Eliezer Damaščanin?«

Ali mu Jahve opet uputi riječ: »Taj neće biti tvoj baštinik, nego će ti baštinik biti tvoj potomak.«

Izvede ga van i reče: »Pogledaj na nebo i zvijezde prebroj ako ih možeš prebrojiti.« A onda doda: »Toliko će biti tvoje potomstvo.«

Abram povjerova Jahvi, i to mu se uračuna u pravednost.

Tada mu on reče: »Ja sam Jahve koji sam te odveo iz Ura Kaldejskoga da ti predam ovu zemlju u posjed.«

Tada Bog reče Abramu: »Dobro znaj da će tvoji potomci biti stranci u tuđoj zemlji; robovat će i biti tlačeni četiri stotine godina, ali narodu kojem budu služili ja ću suditi; i konačno će izići s velikim blagom. A ti ćeš k ocima svojim u miru poći, u sretnoj starosti bit ćeš sahranjen. Oni će se ovamo vratiti za četvrtog naraštaja, jer mjera se zlodjela amorejskih još nije navršila.«

Toga je dana Jahve sklopio Savez s Abramom rekavši:

»Potomstvu tvojemu dajem zemlju ovu
od Rijeke u Egiptu, do Velike rijeke,
rijeke Eufrata:
Kenijce, Kenižane, Kadmonce,
Hetite,
Perižane, Refaimce, Amorejce,
Kanaance, Girgašane, Jebusejce.«

Abram dobiva ime Abraham

Kad je Abramu bilo devedeset i devet godina, ukaza mu se Jahve pa mu reče:

»Ja sam El Šadaj — Bog Svesilni,
Mojim hodi putem i neporočan budi.
A Savez svoj ja sklapam s tobom,
i silno ću te razmnožiti.«

Abram pade ničice, dok mu Bog govoraše dalje:

»A ovo je Savez moj s tobom,
postat ćeš ocem mnogim narodima;
i nećeš se više zvati Abram —
već Abraham će ti ime biti,
jer naroda mnogih ocem ja te postavljam.

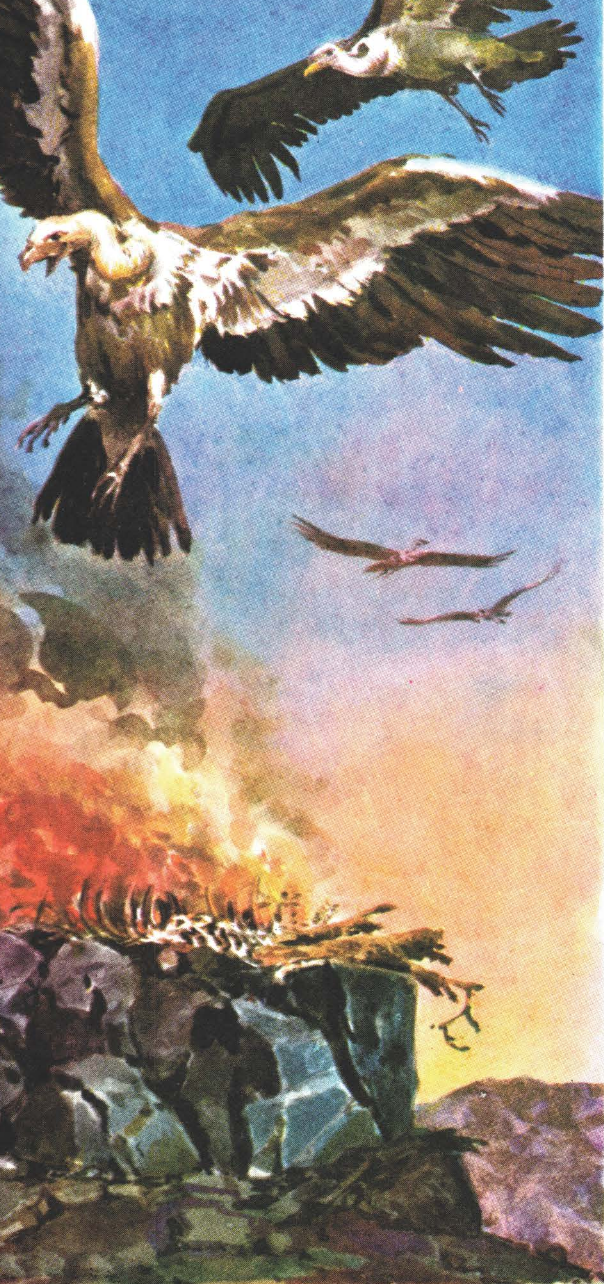
Silno ću te rodnim učiniti; narode ću iz tebe izvesti; i kraljevi će od tebe izaći. Savez svoj sklapam između sebe i tebe i tvoga potomstva poslije tebe — Savez svoj za vjekove: ja ću biti Bogom tvojim i tvoga potomstva poslije tebe. Tebi i tvome potomstvu poslije tebe dajem zemlju u kojoj boraviš kao pridošlica — svu zemlju kanaansku — u vjekovni posjed; a ja ću biti njihov Bog.«

Još reče Bog Abrahamu: »Tvojoj ženi Saraji nije više ime Saraja: Sara će joj ime biti. Nju ću ja blagosloviti i od nje ti dati sina; blagoslov ću na nju izliti, te će se narodi od nje razviti; kraljevi će narodima od nje poteći.«

Abraham pade ničice pa se nasmija i reče u sebi: »Onome komu je stotinu godina, zar se može roditi dijete? Zar će Sara u devedesetoj rod rađati!«

A Bog reče: »Ipak će ti tvoja žena Sara roditi sina; nadjeni mu ime Izak. Savez svoj s njime ću sklopiti, Savez vječni s njime i s njegovim potomstvom poslije njega.«

Tri anđela

Jahve se ukaza Abrahamu kod hrašća Mamre dok je on sjedio na ulazu u šator za dnevne žege. Podigavši oči, opazi tri čovjeka gdje stoje nedaleko od njega. Čim ih spazi, potrča s ulaza šatora njima u susret. Pade ničice na zemlju pa reče: »Gospodine moj, ako sam stekao milost u tvojim očima, nemoj mimoići svoga sluge!«

Oni svrate k njemu. Pošto ih podvori zapitaju ga:

»Gdje ti je žena Sara?«

»Eno je pod šatorom«, odgovori.

Onda on reče: »Vratit ću se k tebi kad isteče vrijeme trudnoće; a tvoja žena Sara imat će sina.«

Iza njega, na ulazu u šator, Sara je prisluškivala. Abraham i Sara bijahu u odmakloj dobi, ostarjeli. Zato se u sebi Sara smijala i govorila: »Pošto sam uvenula, sad da spoznam nasladu? A još mi je i gospodar star!«

Onda Jahve upita Abrahama: »A zašto se Sara smijala i govorila: 'Kako ću rod roditi ja starica?' Zar je Jahvi išta nemoguće? Navratit ću se k tebi kad isteče vrijeme trudnoće: Sara će imati sina.«

Sara se napravi nevještom govoreći: »Nisam se smijala.« Jer se prestrašila.

Ali on reče: »Jesi, smijala si se!«

Bog sudi Sodomi i Gomori

Ljudi ustanu i krenu put Sodome. Abraham pođe s njima da ih isprati. Jahve pomisli: »Zar da sakrivam od Abrahama što ću učiniti.«

Bio je naime naumio uništiti Sodomu i Gomoru zbog njihove pokvarenosti. Abraham se zauze za te gradove, ali nije uspio, jer se u njima ne nađe ni deset pravednika.

Ona dvojica stigoše u Sodomu navečer. Prenoćiše kod Lota, a kako puče zora, rekoše mu:

»Na noge! Uzmi svoju ženu i svoje dvije kćeri koje su ovdje, da ne budeš zatrt kaznom grada!«

Ali on oklijevaše. Zato ga oni uzeše za ruku, a tako i njegovu ženu i njegove dvije kćeri, i — po smilovanju Jahvinu nad njim — odvedoše ih i ostaviše izvan grada. Kad ih izvedoše u polje, jedan progovori: »Bježi, da život spasiš! Ne obaziri se niti se igdje u ravnici zaustavljaj! Bježi u brdo, da ne budeš zatrt!«

Kako je sunce na zemlju izlazilo, Jahve zapljušti s neba na Sodomu i Gomoru sumpornim ognjem, i uništi one gradove, i svu onu ravnicu, sve žitelje gradske i sve raslinstvo na zemlji. A Lotova se žena obazre, i pretvori se u stup soli.

Sutradan u rano jutro Abraham se požuri na mjesto gdje je stajao pred Jahvom, upravi pogled prema Sodomi i Gomori i svoj ravnici u daljini: i vidje kako se diže dim nad zemljom kao dim kakve klačine.

Jahve se sjeti Sare kako je rekao, i učini joj kako je obećao: Sara zače i rodi Abrahamu sina u njegovoj starosti — u vrijeme koje je Bog označio. Abraham nadjene ime Izak svome sinu što mu ga Sara rodi.

Bog ispituje Abrahamovu vjeru

Poslije nekog vremena Bog stavi Abrahama na kušnju. Zovnu ga: »Uzmi svoga sina, jedinca svoga Izaka koga ljubiš, i pođi u krajinu Moriju pa ga ondje prinesi kao žrtvu paljenicu na brdu koje ću ti pokazati.«

Ujutro Abraham podrani, osamari magarca, sa sobom povede dvojicu svojih slugu i svog sina Izaka, pošto je prije nacijepao drva za žrtvu paljenicu, i uputi se na mjesto koje mu je Bog označio.

Abraham onda reče slugama: »Vi ostanite ovdje uz magarca, a ja i dječak odosmo gore da se poklonimo, pa ćemo se vratiti k vama.«

Abraham uzme drva za žrtvu paljenicu, stavi ih na sina Izaka, a u svoju ruku uzme kremen i nož. Tako pođu obojica zajedno. Onda Izak reče svome ocu Abrahamu: »Oče!

Evo kremena i drva ali gdje je janje za žrtvu paljenicu?«

»Bog će već providjeti janje za žrtvu paljenicu, sine moj!« odgovori Abraham.

I nastave put. Stignu na mjesto o kojemu je Bog govorio. Ondje Abraham podigne žrtvenik, naslaže drva, sveže svog sina Izaka i položi ga po drvima na žrtvenik. Pruži sad Abraham ruku i uzme nož da zakolje svog sina. Uto ga zovne s neba anđeo Jahvin i poviče: »Abrahame! Abrahame! Ne spuštaj ruku na dječaka — reče — niti mu što čini! Sad, evo, znam da se Boga bojiš, jer nisi uskratio ni svog sina, jedinca svoga.«

Podiže Abraham oči i pogleda, i gle — za njim ovan, rogovima se zapleo u grmu. Tako Abraham ode, uzme ovna i prinese ga za žrtvu paljenicu mjesto svoga sina.

Anđeo Jahvin zovne Abrahama s neba drugi put i reče: »Kunem se samim sobom, izjavljuje Jahve: Kad si to učinio i nisi mi uskratio svog jedinca sina, svoj ću blagoslov na te izliti i učiniti tvoje potomstvo brojnim poput zvijezda na nebu i pijeska na obali morskoj! A tvoji će potomci osvajati vrata svojih neprijatelja. Budući da si poslušao moju zapovijed, svi će se narodi zemlje blagoslivljati tvojim potomstvom.«

Zatim se Abraham vrati svojim slugama pa se zajedno upute u Beer Šebu.

Žena za Izaka

Abraham bijaše već ostario, zašao u godine. Jahve je Abrahama blagoslovio u svemu.

Abraham prozbori svome najstarijem sluzi u kući, pod čijom je upravom bilo sve njegovo: »Stavi svoju ruku pod moje stegno, da te zakunem Jahvom, Bogom neba i Bogom zemlje, da mome sinu nećeš nabaviti za ženu ni jednu od kćeri Kanaanaca, među kojima boravim, nego ćeš otići u moj rodni kraj i dobaviti ženu mom sinu Izaku.«

A sluga mu reče: »A što ako žena ne htjedne za mnom ići u ovu zemlju? Hoću li ja onda odvesti tvoga sina u zemlju iz koje si ti došao?«

Abraham mu odgovori: »Dobro pripazi da onamo ne vodiš moga sina! Jahve, Bog nebesa, koji me odveo iz kuće moga oca i rodnog kraja i koji mi je pod zakletvom obećao: 'Tvome ću potomstvu dati ovu zemlju', pred tobom će poslati svog anđela, i odande ćeš ti dovesti ženu mome sinu. A ako žena ne bude htjela za tobom poći, ti ćeš biti oslobođen od ove moje zakletve; ali moga sina onamo ne vodi!«

Tako sluga stavi svoju ruku pod stegno Abrahamu, svom gospodaru, te mu se zakune.

Abrahamov sluga polazi na put

Sluga opremi deset gospodarevih deva, ponese sa sobom svakog blaga svoga gospodara, pa se zaputi u Aram Naharajim, u Nahorov grad. Pusti deve da poliježu izvan grada, po-

kraj studenca. Bijaše večer, kad žene izlaze da crpu vodu.

Onda reče: »Oh, Jahve, Bože moga gospodara Abrahama, molim te, iziđi mi danas u susret i mome gospodaru Abrahamu milost iskaži! Evo me kraj studenca, a kćeri onih iz grada dolaze crpsti vodu; pa neka djevojka kojoj ja rečem: 'Molim te, spusti svoj vrč da se napijem', a ona odgovori: 'Pij! I deve ću ti napojiti', bude ona koju si odredio za svoga slugu Izaka. Tako ću saznati da si iskazao milost mome gospodaru.«

Tek što on izreče svoje, gle! dođe Rebeka, kći Betuelova; taj Betuel bijaše sin Milke, žene Abrahamove brata Nahora. Dođe ona s krčagom na ramenu. Djevojka je bila krasna, djevica koju muškarac nije dirnuo. Siđe ona k vrelu, napuni krčag, i eto je opet gore.

Rebeka na zdencu

Sluga joj potrča u susret i reče: »Daj mi malo vode iz tvog vrča!«

»Pij, gospodine!« odgovori ona. Brzo spusti krčag na ruku i dade mu piti.

Kad je njega napojila, reče: »Nalit ću i tvojim devama da se napoje.«

Izlivši brzo krčag u korito, otrča natrag zdencu da ponovo zahvaća, i tako nali svim njegovim devama. Čovjek ju je šutke motrio ne bi li saznao je li Jahve njegov put uspješno priveo kraju ili nije.

Kad su deve prestale piti, čovjek izvadi viticu od zlata, tešku pol šekela, i stavi je na njezine nosnice, a na ruke joj stavi dvije zlatne narukvice, teške deset šekela. Zatim reče: »Kaži mi čija si kći. Ima li u kući tvoga oca mjesta za nas da prenoćimo?«

Ona mu odgovori: »Ja sam kći Betuela, koga je Milka rodila Nahoru.« Još mu doda: »Ima slame i piće kod nas u obilju, a i mjesta za prenoćište.«

Čovjek se onda duboko nakloni te iskaže poštovanje Jahvi i progovori: »Neka je blagoslovljen Jahve, Bog moga gospodara Abrahama, što nije uskratio svoju ljubav i svoju

vjernost mome gospodaru. Mene je Jahve vodio pravim putem, u kuću brata moga gospodara.«

Djevojka otrča i sve ovo ispripovjedi u kući svoje majke.

Laban, Rebekin brat

A Rebeka imala brata komu bijaše ime Laban. Laban se požuri van, k čovjeku kod studenca. Čim je vidio nosnu viticu i narukvice na rukama svoje sestre te čuo kako je njegova sestra Rebeka rekla: »Ovako mi je čovjek govorio«, on pođe onome koji je još stajao kod deva na studencu.

Reče on: »Hajde unutra, blagoslovljeni od Jahve! Što stojiš vani, kad sam ja spremio kuću i mjesto za deve.«

Tako čovjek uđe u kuću. Rastovare deve i dadu im slame i piće, a njemu i ljudima koji su ga pratili donesu vode da operu noge.

Ali kad su preda nj stavili hranu, reče: »Neću jesti dok ne kažem što imam kazati.«

A Laban mu reče: »Onda kazuj!«

»Ja sam sluga Abrahamov — poče on. — Jahve je uvelike blagoslovio moga gospodara, te je postao bogat. Nadavao mu je ovaca i goveda, srebra i zlata, sluga i sluškinja, deva i magaradi. Sara, žena moga gospodara, rodi mu sina pošto je ostarjela, i on mu ustupi sve svoje.«

I ispripovjedi mu kako ga je Abraham poslao da nađe ženu njegovu sinu i kako se sreo s Rebekom. Pa nastavi:

»A sad, ako kanite iskazati ljubav i vjernost mome gospodaru, recite mi; ako li ne, to mi kažite, tako da mogu krenuti bilo desno bilo lijevo.«

Tada odgovore Laban i Betuel: »Od Jahve to dolazi; mi tu ne možemo reći ni da ni ne. Rebeka je, eto, pred tobom: uzmi je pa idi, neka bude ženom sinu tvoga gospodara, kako je Jahve rekao.«

Kad Abrahamov sluga ču njihov pristanak, do zemlje se nakloni Jahvi. Sluga zatim izvadi srebrnih i zlatnih predmeta, i haljina, i dade ih Rebeki, a dade darova i njezinu bratu i majci.

Tada jedoše i piše on i ljudi koji su bili s njim i provedoše noć. Kad su ujutro ustali, on reče: »Pustite me da se vratim svome gospodaru!«

A njezin brat i majka odgovore: »Neka djevojka ostane s nama još desetak dana, pa poslije toga pođi!«

On im reče: »Ne zadržavajte me, kad je Jahve moje putovanje uspješno kraju priveo. Pustite me da se vratim svome gospodaru!«

Oni odgovore: »Pozovimo djevojku i upitajmo što ona misli!«

Dozovu Rebeku pa je upitaju: »Hoćeš li poći s ovim čovjekom?«

Ona odgovori: »Hoću.«

I tako otpreme svoju sestru Rebeku i njezinu dojilju s Abrahamovim slugom i njegovim ljudima. Blagoslove Rebeku i reknu joj:

»Sejo naša, budi mati
nebrojenim tisućama,
a dušmana svojih vrata
potomci ti zaposjeli!«

Onda se diže Rebeka i njezine dvorkinje, zajahaše deve te pođoše za čovjekom. Tako sluga preuze Rebeku i ode.

Izak i Rebeka

U predvečerje iziđe Izak da se poljem prošeta; diže oči i ugleda deve gdje dolaze.

Kad Rebeka, podigavši svoje oči, opazi Izaka, sjaha s deve pa zapita slugu: »Tko je onaj čovjek što poljem ide nama u susret?«

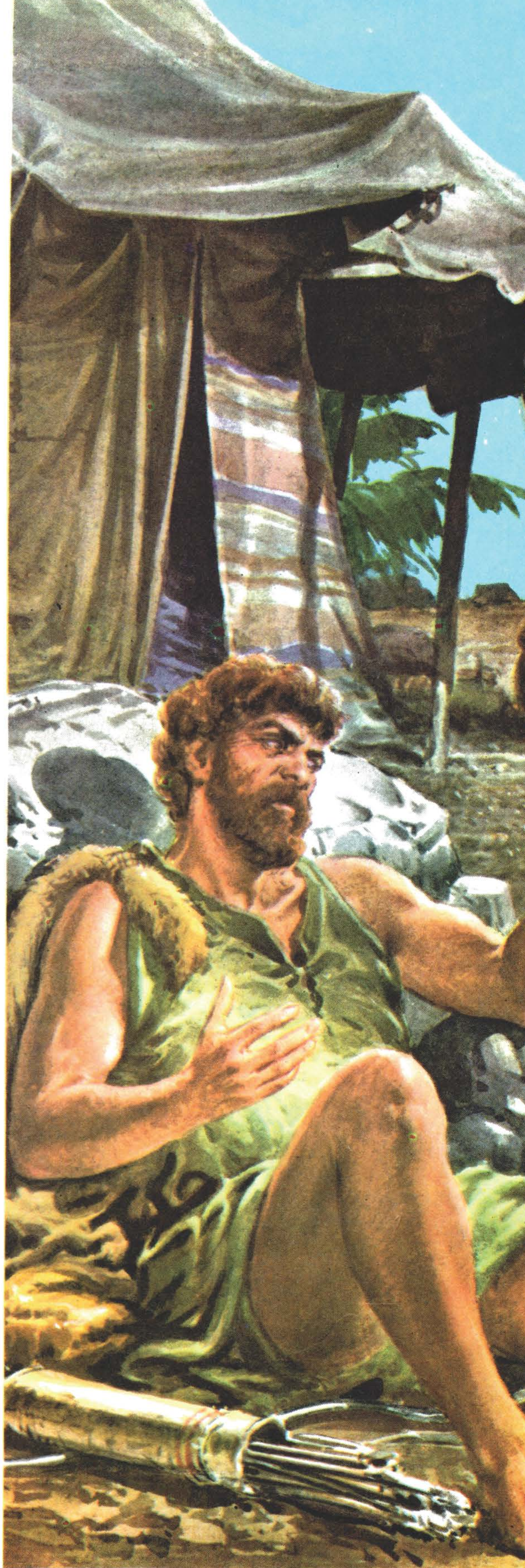
A sluga odgovori: »Ono je moj gospodar.«

Nato ona uze koprenu te se pokri.

Sluga ispriča Izaku sve što je učinio. Tada Izak uvede Rebeku u svoj šator i uze je sebi za ženu. U ljubavi prema njoj Izak je nalazio utjehu nakon smrti svoje majke.

Ezav i Jakov

Kad je Rebeki došlo vrijeme da rodi, kad gle — blizanci u njezinoj utrobi. Pojavi se prvi. Bio je crven; sav runjav kao ogrtač. Stoga mu nadjenuše ime Ezav. Potom se pojavi njegov brat. Rukom se držao Ezavu za petu. Zato mu nadjenuše ime Jakov.

Kad su dječaci odrasli, Ezav postane vješt lovac, čovjek pustare. Jakov je bio čovjek krotak i boravio je u šatorima. Izaku je Ezav bio draži, jer je volio divljač, a Rebeka je više voljela Jakova.

Jednom Jakov kuhaše jelo. Ezav stigne s polja, gladan. Reče Ezav Jakovu:

»Daj mi toga crvenog variva da pojedem, jer sam izgladnio.« Stoga mu je ime Edom.

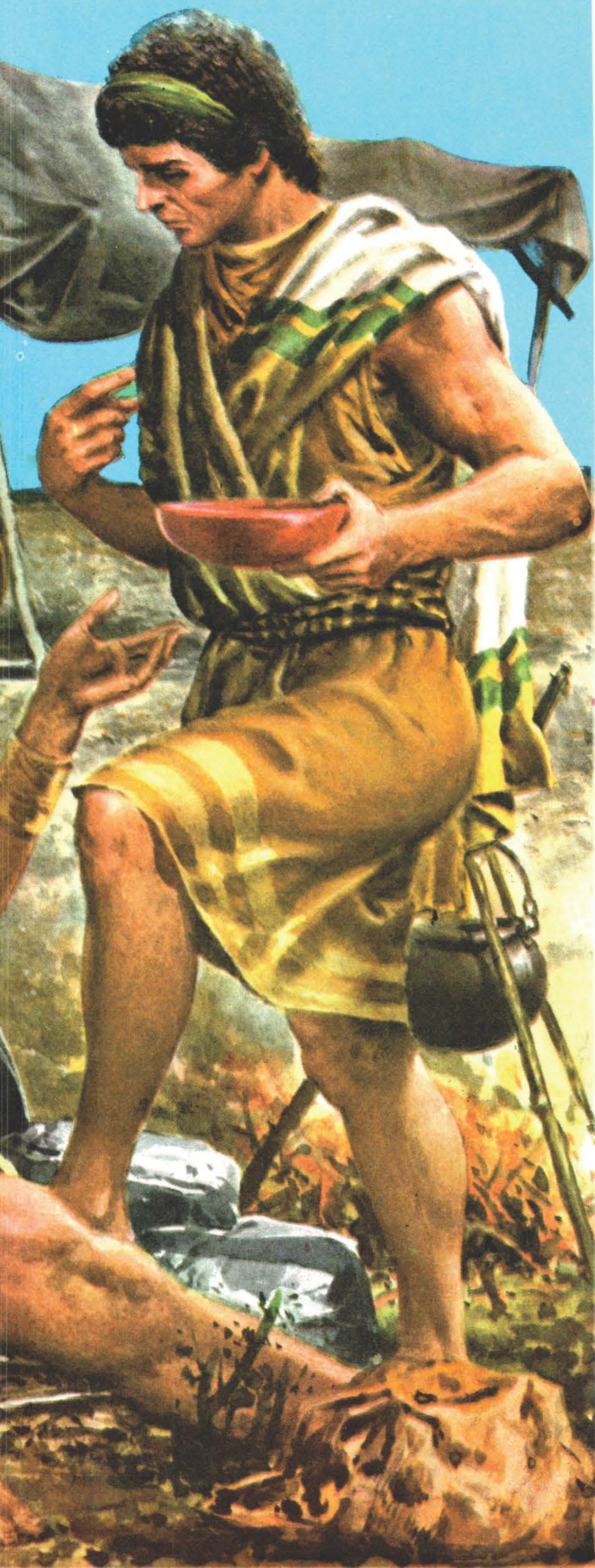
A Jakov odgovori: »Ustupi mi prije svoje prvorodstvo!«

Ezav reče: »Evo me skoro na smrti; što će mi prvorodstvo!«

Jakov nastavi: »Prije mi se zakuni!«

On mu se zakune, i tako proda Jakovu svoje prvorodstvo. Tada Jakov dade Ezavu kruha i čorbe od sočivice. Jeo je i pio, onda se digao i otišao.

Tako Ezav pogazi svoje prvorodstvo.

Rebeka i Jakov protiv Izaka

Ostarje Izak, vid mu se očinji gasio. Zato zovne svoga starijeg sina Ezava i reče mu:

»Sine!«

On mu odgovori: »Evo me!«

A on nastavi: »Vidiš, ostario sam, a ne znam dana svoje smrti. Zato uzmi svoju opremu, svoj tobolac i luk, pa idi u pustaru i ulovi mi divljači. Onda mi pripremi ukusan obrok, kako volim, te mi ga donesi da blagujem, pa da te mognem blagosloviti prije nego umrem.«

Rebeka je slušala dok je Izak govorio svome sinu Ezavu, i kad je Ezav otišao u pustaru da ulovi divljači svome ocu, Rebeka reče svome sinu Jakovu:

»Upravo sam čula kako tvoj otac govori tvome bratu Ezavu: 'Donesi mi divljači te mi priredi ukusan obrok da blagujem pa da te pred licem Jahvinim blagoslovim prije nego umrem.' A sad, sine moj, poslušaj me i učini kako ti naredim. Otiđi k stadu i odande mi donesi dva lijepa kozleta, a ja ću od njih prirediti ukusan obrok tvome ocu, kako on voli. Onda ti odnesi svome ocu da jede te tebe mogne blagosloviti prije nego umre.«

Ali Jakov odgovori svojoj majci Rebeki:

»E, ali je moj brat Ezav runjav, a ja sam bez dlaka! Možda me se moj otac dotakne, te ću u njegovim očima ispasti varalicom i na se svaliti prokletstvo, a ne blagoslov.«

Ali njegova mu majka odgovori: »Sine moj, tvoje prokletstvo neka padne na mene! Samo ti mene poslušaj, otiđi i donesi!«

Ode on, nađe i donese svojoj majci, a njegova majka priredi ukusan obrok, kako je njegov otac volio.

Potom Rebeka uzme najljepše odijelo svoga starijeg sina Ezava što je u kući imala, pa u nj odjene svoga mlađeg sina Jakova. U kožu kozleta zamota mu ruke i goli dio vrata. Stavi zatim ukusan obrok i kruh što ga je pripravila na ruke svoga sina Jakova.

Ode on k ocu i reče: »Oče!«

On odgovori: »Evo me. Koji si ti moj sin?«

A Jakov odgovori svome ocu: »Ja sam Ezav, tvoj prvorođenac; učinio sam kako si

mi rekao. Sad ustaj, sjedi pa jedi moje lovine, da me onda mogneš blagosloviti.«

Izak upita svoga sina: »Kako si tako brzo uspio, sine moj?«

On odgovori: »Jer mi je Jahve, Bog tvoj, bio milostiv.«

Potom Izak reče Jakovu: »Primakni se, sine moj, da opipam jesi li ti zbilja moj sin Ezav ili nisi.«

Jakov se primakne k svome ocu Izaku, koji ga opipa i reče:

»Glas je Jakovljev, ali su ruke Ezavove.«

Nije ga prepoznao, jer su mu ruke bile runjave kao i ruke njegova brata Ezava. Kad ga je htio blagosloviti, upita još jednom: »Jesi li ti zaista moj sin Ezav?«

Odgovori on: »Jesam.«

Potom reče Izak: »Stavi preda me da blagujem lovine svoga sina pa da te blagoslovi duša moja.«

Jakov ga posluži, pa je jeo. Zatim mu donese i vina, pa je pio.

Poslije toga reče mu njegov otac Izak:

»Primakni se sine moj, i poljubi me!«

Kad se primače i poljubi ga, Izak osjeti miris njegove odjeće pa ga blagoslovi:

»Gle! Miris sina mog
nalik je mirisu polja
koje Jahve blagoslovi.
Neka ti Bog daje
rosu s neba i rodnost zemlje:
izobilje žita i mladoga vina.
Narodi ti služili,
plemena ti se klanjala!
Braćom svojom gospodari,
nek sinci majke tvoje pred tobom padaju!
Proklet bio tko tebe proklinje;
blagoslovljen tko te blagoslivlje!«

Tek što se Jakov udaljio od svoga oca Izaka — pošto je Izak podijelio blagoslov Ja-

kovu — njegov brat Ezav dođe iz lova. I on priredi ukusan obrok i donese ga svome ocu.

I reče svome ocu: »Ustani, oče moj, i blaguj od lovine svoga sina, da me onda mogneš blagosloviti!«

A njegov ga otac Izak upita: »Tko si ti?«

On odgovori: »Ja sam tvoj prvorođenac Ezav!«

Izak se silno prepadne:

»Pa tko je onda bio onaj što je divljači ulovio i meni već donio? Blagovao sam je prije nego si ti došao; onoga sam blagoslovio i blagoslovljen će ostati.«

Izak otkriva prijevaru

Kad je Ezav čuo riječi svoga oca, kriknu, glasno i gorko zaplaka pa reče svome ocu: »I mene blagoslovi, oče!«

A on odvrati:

»Brat tvoj dođe na prijevaru i odnese tvoj blagoslov.«

»Zato valjda što mu je ime Jakov*, dvaput me već prevario — reče Ezav. — Oduzeo mi prvorodstvo, a sad mi evo oduze i blagoslov.«

Onda doda: »Zar za me nisi sačuvao nikakva blagoslova?«

Izak odgovori Ezavu:

»Njega sam već postavio za tvoga gospodara; njemu sam svu njegovu braću predao za sluge; žitom sam ga i vinom opskrbio. A što sad za te mogu učiniti, sine moj?«

Ezav odgovori svome ocu:

»Zar ti, oče, raspolažeš samo jednim blagoslovom? Blagoslovi i mene, oče moj!«

Ezav jecaše na sav glas.

Tada otac njegov Izak progovori i reče:

»Daleko od plodna tla dom tvoj će biti,
daleko od rose s neba.
Od mača svoga ćeš živjeti,
brata svoga ćeš služiti.

* Lukavi

Ali jednom, kada se pobuniš,
jaram ćeš njegov stresti sa svog vrata.«

Ezav zamrzi Jakova zbog blagoslova kojim ga je otac njegov blagoslovio, pa reče u sebi: »Čim dođu dani žalosti za mojim ocem, ubit ću ja svoga brata Jakova.«

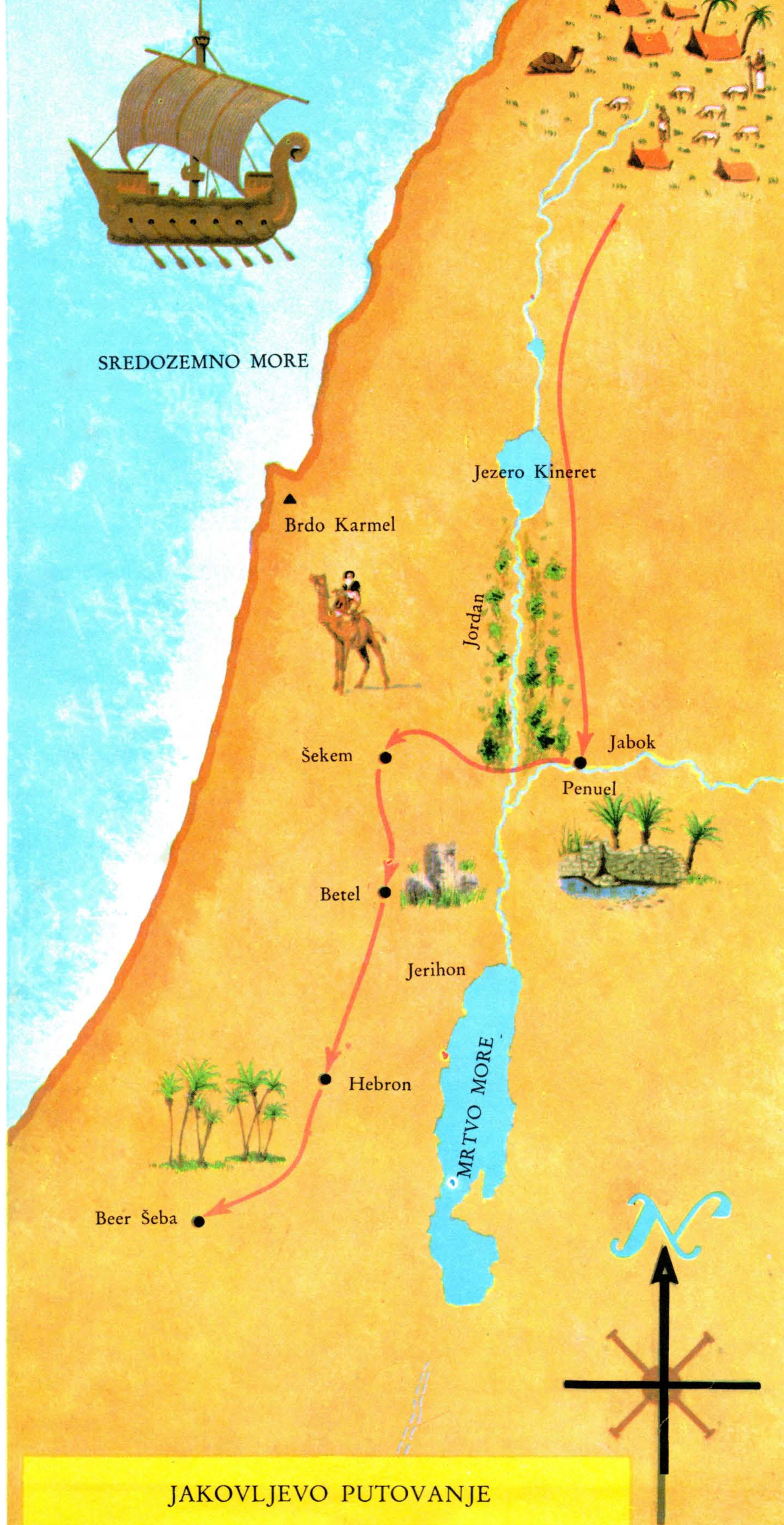
Kada su Rebeki javili te riječi što ih je izrekao njezin stariji sin Ezav, zovne ona svoga mlađeg sina Jakova te mu reče:

»Pazi! Brat ti se Ezav nosi mišlju kako će te ubiti. Ali ti, sine moj, poslušaj mene: odmah bježi mome bratu Labanu u Haran. Ostani kod njega neko vrijeme, dok bijes brata tvoga na te jenja, dok se srdžba brata tvoga odvrati od tebe te on zaboravi što si mu učinio. Ja ću onda po te poslati i odande te dovesti. Zašto da vas obojicu izgubim u jedan dan!«

Izak pozove Jakova, blagoslovi ga te mu naloži: »Nemoj uzimati ženu od kanaanskih djevojaka. Odmah se zaputi u Padan Aram, u dom Betuela, oca svoje majke, pa odande sebi uzmi ženu, od kćeri Labana, brata svoje majke. A Bog Svemožni, El-Šadaj, neka te blagoslovi i neka te učini rodnim i brojnim, tako da postaneš mnoštvo naroda. Neka protegne na te blagoslov Abrahamov, na te i na tvoje potomstvo, tako da zaposjedneš zemlju u kojoj boraviš kao pridošlica, a koju je Bog predao Abrahamu!«

Tako Izak otpremi Jakova.

SREDOZEMNO MORE
Jezero Kineret
Brdo Karmel
Jordan
Jabok
Šekem
Penuel
Betel
Jerihon
MRTVO MORE
Hebron
Beer Šeba
N
JAKOVLJEVO PUTOVANJE

Jakovljev bijeg i san

Jakov ostavi Beer Šebu i zaputi se u Haran. Stigne u neko mjesto i tu prenoći, jer sunce bijaše već zašlo. Uzme jedan kamen s onog mjesta, stavi ga pod glavu i na tom mjestu legne.

I usni san: ljestve stoje na zemlji, a vrhom do neba dopiru, i anđeli Božji po njima se penju i silaze. Uza nj je Jahve te mu govori: »Ja sam Jahve, Bog tvoga praoca Abrahama i Bog Izakov. Zemlju na kojoj ležiš dat ću tebi i tvome potomstvu. Tvojih će potomaka biti kao i praha na zemlji; raširit ćete se na zapad, istok, sjever i jug; tobom će se i tvojim potomstvom blagoslivljati svi narodi zemlje. Dobro znaj: ja sam s tobom; čuvat ću te kamo god pođeš te ću te dovesti natrag u ovu zemlju; i neću te ostaviti dok ne izvršim što sam ti obećao.«

Jakov se probudi od sna te reče: »Zaista se Jahve nalazi na ovome mjestu, ali ja nisam znao!« Potresen, uzviknu:

»Kako je strašno ovo mjesto! Zaista, ovo je kuća Božja, ovo su vrata nebeska!«

Rano ujutro Jakov uzme onaj kamen što ga bijaše stavio pod glavu, uspravi ga kao stup i po vrhu mu izlije ulja. Ono mjesto on

nazva Betel (Kuća Božja) dok je ime tome gradu prije bilo Luz.

Tada učini zavjet: »Ako Bog ostane sa mnom i uščuva me na ovom putu kojim idem, dade mi kruha da jedem i odijela da se oblačim, te se zdravo vratim kući svoga oca, Jahve će biti moj Bog. A ovaj kamen koji sam uspravio kao stup, bit će kuća Božja. A od svega što mi budeš davao, za te ću odlagati desetinu.«

Jakob i Rahela

Jakov nastavi put i dođe u zemlju istočnu. Najednom opazi studenac u polju. Tri su stada ovaca oko njega plandovala, jer se na tome studencu napajahu. Velik se kamen nalazio studencu na otvoru. Jedino kad bi se svi pastiri ondje skupili, mogli bi odvaliti kamen s otvora i ovce napojiti, i tada bi opet prevalili kamen na njegovo mjesto, na otvor studenca.

»Odakle ste, braćo moja?« zapita ih Jakov.

»Iz Harana«, odgovore.

»Poznajete li — pitaše ih dalje — Nahorova sina Labana?«

»Poznajemo«, odgovore.

»Je li zdravo?« opet ih upita.

»Zdravo je; a evo mu dolazi kći Rahela sa stadom«, odgovore.

Dok je on još s njima govorio, dođe Rahela s ovcama svoga oca. Bila je, naime, pastirica. Kako Jakov ugleda Rahelu, kćer Labana, brata svoje majke, sa stadom svoga ujaka Labana, Jakov se primače i odvali kamen s otvora studenca te napoji stado svoga ujaka Labana.

Zatim Jakov poljubi Rahelu, a onda briznu u plač. Potom Jakov kaza Raheli da je on sestrić njezina oca, sin Rebekin. Nato ona otrča i obavijesti oca.

Kad je Laban čuo vijest o Jakovu, sinu svoje sestre, potrča mu u susret. Zagrli ga i

poljubi te dovede u svoju kuću. Ispriča Labanu sve što mu se dogodilo.

A onda Laban reče: »Zbilja si ti moja kost i moje meso!«

Pošto je Jakov proboravio s Labanom mjesec dana, Laban reče Jakovu: »Zar ćeš me zato što si mi sestrić badava služiti! Kaži mi koliko ćeš tražiti za najam?«

A Laban imaše dvije kćeri. Starijoj bijaše ime Lea, a mlađoj Rahela. Lea imala slabe oči, a Rahela bila stasita i lijepa.

Kako je Jakov volio Rahelu, reče:

»Služit ću ti sedam godina za tvoju mlađu kćer Rahelu.«.

Laban odvrati: »Bolje je da je tebi dam nego kakvu strancu. Ostani sa mnom!«

Tako je Jakov služio za Rahelu sedam godina, ali mu se učinile, zbog ljubavi prema njoj, kao nekoliko dana.

Jakov želi napustiti Labana

Poslije toga Jakov reče Labanu:

»Daj mi moju ženu, jer se moje vrijeme navršilo, pa bih htio k njoj.«

Laban sabra sav svijet onog mjesta i priredi gozbu. Ali navečer uzme svoju kćer Leu pa nju uvede k Jakovu, i on priđe k njoj. Kad bi ujutro, a to, gle, Lea!

Tada Jakov reče Labanu:

»Zašto si mi to učinio! Zar te ja nisam služio za Rahelu? Zašto si me prevario?«

Laban odgovori:

»U našem mjestu nije običaj da se mlađa udaje prije starije. Završi s njom ovu ženidbenu sedmicu, a onda ću ti dati i drugu, za drugih sedam godina službe kod mene.«

Jakov pristane: navrši onu ženidbenu sedmicu. Onda mu Laban dade i svoju kćer Rahelu za ženu. Rahelu je više volio nego Leu.

Jahve je vidio da Lea nije voljena, te je učini plodnom, dok Rahela ostade nerotkinja.

No napokon je Bog usliša, te rodi sina i nadjenu mu ime Josip.

Služeći Labana Jakov se veoma obogati.

Uto dozna kako Labanovi sinovi govore: »Sve dobro našega oca uze Jakov; i od onoga što bi moralo pripasti našem ocu namaknuo je sve ono bogatstvo.«

A opazi Jakov i na Labanovu licu da se on ne drži prema njemu kao prije.

Tada Jahve reče Jakovu: »Vrati se u zemlju svojih otaca, u svoj zavičaj, i ja ću biti s tobom!«

Jakov onda pozove Rahelu i Leu u polje, k svome stadu, pa im reče:

»Ja vidim na licu vašega oca da se on ne drži prema meni kao prije; ali Bog oca moga sa mnom je bio. I same znate da sam vašega oca služio koliko sam god mogao; pa ipak je vaš otac mene varao, deset mi je puta plaću mijenjao. Ali Bog nije dopuštao da mi nanese štetu.

Anđeo mi Jahvin reče u snu:« Ja sam Bog koji ti se ukazao u Betelu, gdje si uljem pomazao stup i gdje si mi učinio zavjet. Sad ustaj i idi iz ove zemlje; vrati se u svoj zavičaj!«

Nato mu Rahela i Lea odgovore: »Zar još imamo baštinskog dijela u svome očinskom domu? Zar nas otac nije smatrao tuđinkama? Tä on je nas prodao, a onda je pojeo novac što ga je za nas dobio! Sve bogatstvo što je Bog oduzeo našem ocu, zbilja je naše i djece naše. Zato izvrši sve što ti je Bog rekao!«

Jakov i Rahela odlaze

Nato Jakov naprti na deve svoju djecu i svoje žene; pred sobom potjera sve svoje blago, sva svoja dobra što ih je stekao, stoku što ju je namaknuo u Padan Aramu: krenu u zemlju kanaansku, k svome ocu Izaku.

Laban bijaše otišao da striže svoje ovce, pa ga Jakov zavara tako da nije ni slutio da će bježati. I pobjegne sa svim što je bilo njegovo. Ubrzo prijeđe Eufrat i upravi put prema brdu Gileadu.

Trećeg dana obavijeste Labana da je Jakov pobjegao. On povede sa sobom svoje rođake te je za Jakovom išao u potjeru sedam dana hoda.

Ali se Bog ukaza Aramejcu Labanu, noću u snu, te mu reče: »Pazi da protiv Jakova ne poduzimlješ ništa, ni dobro ni zlo!«

Uto Laban stigne Jakova. Jakov bijaše postavio svoj šator na Glavici, a Laban se utabori na brdu Gileadu.

Onda Laban reče Jakovu: »Što si to htio zavaravajući me i odvodeći mi kćeri kao zarobljenice na maču? Zašto si potajno pobjegao, u bludnju me zaveo i nisi me obavijestio? Otpratio bih te s veseljem i pjesmom, uz bubnje i lire. Nisi mi dopustio ni da izljubim svoje kćeri i svoju unučad! Zbilja si ludo postupio. U mojoj je ruci da s tobom loše postupim. Ali Bog tvoga oca noćas mi reče: 'Pazi da protiv Jakova ne poduzimlješ ništa, ni dobro ni zlo!' Sada dobro, otišao si jer si čeznuo za svojim očinskim domom; a zašto si mi kumire pokrao?«

Jakov odgovori Labanu: »Strepio sam od pomisli da bi mi mogao silom oteti svoje kćeri. A kumire svoje u koga nađeš, onaj neka pogine! Ovdje pred našom braćom kaži što je tvoga pri meni, i nosi!«

Jakov nije znao da ih je Rahela prisvojila.

Tako Laban uđe u šator Jakovljev, pa u šator Lein, onda u šator dviju sluškinja, ali ništa ne nađe. Izišavši iz Leina šatora, uđe u šator Rahelin. A Rahela bijaše uzela kumire i stavila ih u sjedalo svoje deve a onda na njih sjela. Laban je premetao po svemu šatoru, ali ih ne nađe. Ona je, naime, rekla svome ocu: »Neka se moj gospodar ne ljuti što se ne mogu pred njim ustati, jer imam ono što je red kod žena.« I tako je pretraživao, ali kumira nije našao.

Sad se Jakov ražesti i zađe u prepirku s Labanom. Otvoreno Jakov reče Labanu: »Kakvo je moje zlodjelo, koja li je moja krivnja, da me proganjaš? Eto si premetnuo sve

moje stvari, pa kakav si predmet našao od svega svog kućanstva? Položi ga tu pred moj i svoj rod, pa neka oni budu suci među nama dvojicom. Za ovih dvadeset godina što sam ih s tobom proveo, ni tvoje ovce ni tvoje koze nisu se jalovile niti sam ja jeo ovnova iz tvoga stada. Ono što bi zvijer razdrla, tebi nisam donosio, nego bih od svoga gubitak nadoknadio. Ti si to od mene tražio, bilo da je nestalo danju ili da je nestalo noću. Često sam danju skapavao od žeđe, a obnoć od studeni. San je bježao od mojih očiju. Četrnaest sam ti godina služio za tvoje dvije kćeri, a šest godina za tvoju stoku, jer si mi mijenjao zaradu deset puta. Da sa mnom nije bio Bog moga oca, Bog Abrahamov, Strah Izakov, otpravio bi me praznih ruku. Ali je Bog gledao moju nevolju i trud mojih ruku, te je sinoć dosudio.«

Nato Laban odgovori Jakovu: »Kćeri su moje kćeri; djeca su moja djeca; stada su moja stada, sve što gledaš moje je. Ali što danas mogu učiniti ovim svojim kćerima ili djeci koju su rodile? Pa dobro, hajde da ti i ja napravimo ugovor, tako da bude svjedok između mene i tebe.«

Jakov i Laban sklapaju ugovor

Nato Jakov uzme jedan kamen pa ga uspravi kao stup, a onda Jakov reče svojim ljudima: »Skupite kamenja!« Tako oni nakupe kamenja i nabace gomilu. Tu su na gomili blagovali.

Potom Laban reče Jakovu: »Ovdje je, evo, gomila; ovdje je stup koji sam uspravio između sebe i tebe: ova gomila i ovaj stup neka budu jamac da ja u zloj namjeri neću ići na te iza ove gomile, i da ti nećeš ići na me iza ove gomile i ovog stupa. Neka Bog Abrahamov i bog Nahorov budu naši suci!«

Jakov se zakune Bogom — Strahom svoga oca Izaka. Poslije toga Jakov prinese žrtvu na Glavici i pozva svoje ljude da blaguju. Poslije objeda proveli su noć na Glavici.

Ranim se jutrom Laban digne, izljubi svoje sinove i svoje kćeri te ih blagoslovi; onda se zaputi natrag u svoje mjesto.

Jakov je putovao svojim putem, kad mu u susret izađu anđeli Božji.

Kad ih Jakov opazi, reče: »Ovo je Božje taborište!« Zato nazva ono mjesto Mahanajim.

Jakov šalje glasnike Ezavu

Jakov pošalje pred sobom glasnike svome bratu Ezavu u zemlju Seir, u Edomsku pustaru, i naloži im: »Ovako ćete reći mome gospodaru Ezavu: Sluga tvoj Jakov poručuje ti: Boravio sam kod Labana i dosad se ondje zadržao. Stekao sam goveda, magaradi, ovaca, sluga i sluškinja. Javljam to svome gospodaru, ne bih li našao naklonost u njegovim očima.«

Glasnici se vrate Jakovu te mu reku: »Bili smo kod tvoga brata Ezava; on sam dolazi ti u susret sa četiri stotine momaka.«

Jakov se silno uplaši. U zabrinutosti, rastavi na dva tabora ljude, stada, krda i deve što ih je sa sobom imao. Računao je: ako Ezav naiđe na jedan tabor i napadne ga, drugi bi se tabor mogao spasiti.

Onda se Jakov pomoli: »O Bože oca moga Abrahama! Bože oca moga Izaka! O Jahve, koji si mi naredio: 'Vrati se u svoj rodni kraj, i ja ću ti biti dobrostiv!' Izbavi me od šaka moga brata, od šaka Ezavovih! Inače se bojim da bi mogao doći i umlatiti i mene, i majke, i djecu. Ti si rekao: 'Obilnim ću te dobrima obasipati i tvoje potomstvo umnožiti poput pijeska u moru koji se ne da prebrojiti zbog množine.'«

Ondje provede onu noć; a onda, od onog što je imao pri ruci, pripravi dar svome bratu Ezavu: dvjesta koza i dvadeset jaraca, dvjesta ovaca i dvadeset ovnova; trideset deva dojilica s njihovim mladima; četrdeset krava i deset junaca; dvadeset magarica i deset ma-

garaca. Stado po stado preda svojim slugama. Onda reče svojim slugama: »Idite preda mnom, ali držite razmak među stadima!« A prvom izda naredbu rekavši: »Kad te sretne moj brat Ezav pa te upitą: 'Čiji si ti? Kamo ideš? Čije je ovo pred tobom?' odgovori: 'Tvoga sluge Jakova; ovo je dar koji šalje svome gospodaru Ezavu; on je tamo za nama.'«

Tako je naredio i drugome, pa trećemu, i svima drugima koji su išli za stadima: »Ovo i ovako reci Ezavu kad ga sretneš. Još mu dodaj: 'A sluga tvoj Jakov i sam je za nama.'«

Mislio je naime: »Ako ga unaprijed udobrostivim darovima, a onda se s njim suočim, možda će mi oprostiti.«

Tako darovi krenu naprijed, dok je on ostao one noći u taborištu.

One noći on ustane, uzme svoje obje žene, obje svoje sluškinje i svoje jedanaestero djece te prijeđe Jabok preko gaza. Prebacivši njih na drugu stranu toka, prebaci zatim i ostalo što bijaše njegovo. Jakov ostane sam.

I neki se čovjek rvao s njim dok nije zora svanula. Potom reče: »Pusti me, jer zora sviće!«

Ali on odgovori: »Neću te pustiti dok me ne blagosloviš.«

Nato ga onaj zapita: »Kako ti je ime?«

Odgovori: »Jakov.«

Onaj reče: »Više se nećeš zvati Jakov, nego Izrael, jer si se hrabro borio i s Bogom i s ljudima, i nadvladao si.«

Onda zapita Jakov: »Reci mi svoje ime!«

Odgovori onaj: »Za moje me ime ne smiješ pitati!« I tu ga blagoslovi.

Jakov i Ezav pomireni

Jakov podiže oči i opazi gdje dolazi Ezav i s njime četiri stotine ljudi. Onda on podijeli svoju djecu među Leu, Rahelu i dvije sluškinje; postavi sluškinje i njihovu djecu na čelo; iza njih Leu i njezinu djecu; a Rahelu i Josipa straga. Sam prođe naprijed, nakloni se do zemlje sedam puta dok se ne primače svome bratu.

Ezav mu potrča u susret. Zagrli ga padnuvši mu oko vrata, poljubi ga i zaplaka. Onda podiže oči i vidje žene i djecu.

»Tko su ovi s tobom?« zapita.

On odgovori: »Djeca kojom je Bog obdario tvoga slugu.«

Potom naprijed stupe sluškinje sa svojom djecom te se duboko naklone. Naprijed stupi i Lea sa svojom djecom te se duboko nakloni. Najposlije stupe naprijed Josip i Rahela te se duboko naklone.

Ezav upita: »Što kaniš sa svom ovom povorkom što sam je sreo?«

Odgovori: »Naći naklonost svoga gospodara.«

Ezav odgovori: »Ja imam dosta, brate moj. Neka ostane tebi što je tvoje.«

A Jakov reče: »Nemoj tako! Ako sam na-

šao naklonost u tvojim očima, primi dar iz moje ruke; jer meni je, što si me ljubezno primio, kao da gledam lice Božje. Zato prihvati moj dar što sam ti ga donio; Bog mi je bio sklon, te imam svega.«

Kako ga je uporno nagovarao, Ezav prihvati.

»Pođimo na put — reče Ezav — i ja ću s tobom putovati.«

Ali mu on odvrati: »Zna moj gospodar da su djeca nejaka. Osim toga, valja mi se brinuti o ovcama i kravama koje doje: ako bi se tjerale prebrzo samo jednog dana, sve bi pocrkale. Neka moj gospodar ide ispred svoga sluge, a ja ću ići polako, uz korak marve pred sobom i uz korak djece, dok stignem k svome gospodaru u Seir.«

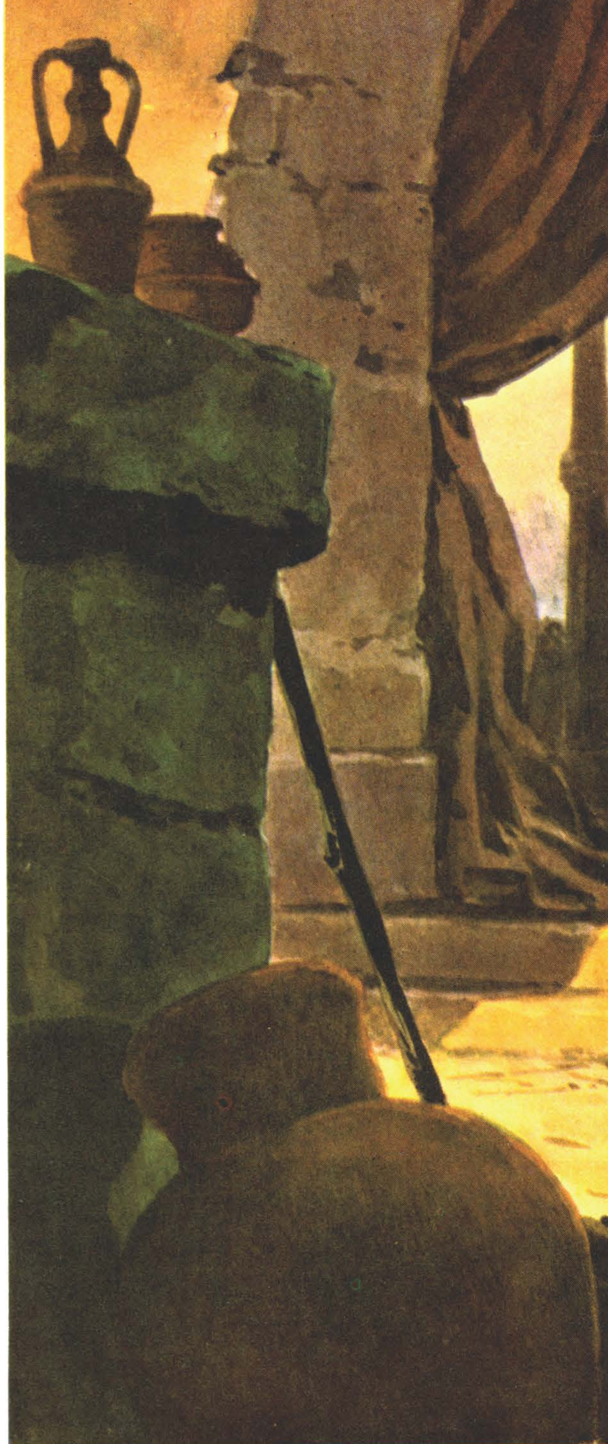
Onda reče Ezav: »Da ti barem ostavim nekoliko ljudi koji se sa mnom nalaze.«

Ali on odgovori: »Čemu to? Neka ja samo nađem milost u očima svoga gospodara!«

Tako se Ezav onog dana zaputi natrag u Seir, dok je Jakov otišao u Sukot, pa onda u Šekem i postavi svoj šator pred gradom. A komad zemlje na kojoj je postavio svoj šator kupi od sinova Hamora, Šekemova oca, za stotinu kesita. Tu podiže žrtvenik i nazva ga »El, Bog Izraelov«.

Josip i njegova braća

A Jakov se bijaše nastanio u zemlji gdje je njegov otac boravio kao pridošlica — u zemlji kanaanskoj.

Kao mladić, u dobi od sedamnaest godina, Josip je čuvao stada sa svojom braćom, sinovima Bilhe i Zilpe, koje bijahu žene njegova oca.

Izrael je volio Josipa više nego ijednog svoga sina, jer je bio dijete njegove staračke dobi, i on mu napravi kićenu haljinu. Kako njegova braća opaze da ga njihov otac voli više od svih drugih svojih sinova, zamrze ga toliko da mu nisu mogli ni prijaznu riječ progovoriti.

Jednom Josip usni san, i kaza ga svojoj braći. »Poslušajte — reče im — san što sam ga usnio! Pomislite! Vezali smo nasred polja snopove, kadli se najednom moj snop uspravi i stade uzgor. Uto se vaši snopovi okupe okolo i duboko se poklone mome snopu.«

Njegova ga braća upitaše: »Kaniš li nad nama zakraljevati? Hoćeš li nam biti gospodar?« I još ga više zamrze zbog njegova pričanja o snovima.

Usni on još jedan san te ga ispriča svojoj braći:

»Još sam jedan san usnio. Pazite! Sunce, mjesec i jedanaest zvijezda duboko mi se klanjahu!«

Kad je to ispričao svome ocu, ukori ga otac i reče mu:

»Što znači taj san što si ga usnio? Zar ćemo doći ja, tvoja majka i tvoja braća pa ti se do zemlje klanjati?«

Braća zavide Josipu

I dok su braća od zavisti bila ljuta na nj, njegov je otac razmišljao o svemu.

Jednom njegova braća odu čuvati očeva stada blizu Šekema. Izrael reče Josipu:

»Tvoja braća čuvaju stada kod Šekema, pa hajde da te pošaljem k njima.«

On mu odgovori: »Dobro, idem.«

Potom će mu otac: »Hajde i vidi kako su ti braća i stoka, pa mi javi.«

Tako ga otpremi iz doline Hebrona, i on stigne u Šekem.

Neki čovjek nađe ga gdje luta poljem, pa ga upita:

»Što tražiš?«

»Tražim braću«, odgovori. »Možeš li mi kazati gdje čuvaju stada?«

A čovjek reče: »Odavde su otišli. Čuo sam ih gdje govore: Hajdemo u Dotan.«

Tako Josip ode za svojom braćom i nađe ih u Dotanu.

Oni ga opaze izdaleka; prije nego im se približio, počnu se dogovarati da ga ubiju. I jedan drugom reče:

»Eno stiže onaj sanjar! Hajde da ga sad ubijemo i bacimo u kakvu čatrnju! Možemo kazati da ga je proždrla divlja zvijer. Vidjet ćemo što će biti od njegovih snova!«

Ali kad je to čuo Ruben, pokuša da ga izbavi iz njihovih šaka. I reče: »Nemojmo oduzimati njegova života! Ne prolijevajte krvi« — dalje je govorio Ruben. »Bacite ga u čatrnju u pustari; ali ne dižite na nj ruke!«

Htio ga je tako izbaviti iz njihovih šaka i odvesti ga ocu.

Josipa bacaju u zdenac

Ali kad je Josip stigao braći, oni s Josipa svuku njegovu haljinu, haljinu kićenu što je bila na njemu; pograbe ga i bace u čatrnju. Čatrnja je bila prazna; nije bilo u njoj vode. Potom sjednu da ručaju.

Kako podignu svoje oči, opaze povorku Jišmaelaca gdje dolazi iz Gileada. Deve su im nosile mirodije, balzam i mirisavu smolu da ih preprodaju u Egipat.

Tada reče Juda svojoj braći: »Što ćemo postići ako ubijemo svog brata a krv njegovu sakrijemo? Hajde da ga prodamo Jišmaelcima; ali ne dižimo na nj ruke. Tà on je naš brat, naše meso.«

Braća ga poslušaju. Braća izvuku Josipa iz čatrnje i prodaju ga za dvadeset srebrnika Jišmaelcima, a oni Josipa dovedu u Egipat.

A braća uzmu Josipovu haljinu, zakolju jedno kozle i haljinu zamoče u krv. Kićenu haljinu otpreme ocu i poruče: »Ovo smo našli; gledaj je li ovo haljina tvoga sina ili nije.«

Prepozna je on pa reče: »Haljina je moga sina! Divlja ga je zvijer rastrgla! Na komade je Josip rastrgan!«

I razdere Jakov svoje haljine, stavi pokornički kostrijet oko bokova i dugo vremena oplakivaše svoga sina. Svi su ga njegovi sinovi i sve njegove kćeri nastojali utješiti, ali se on ne mogaše utješiti. Govorio je: »Ne, sići ću k svome sinu u Šeol tugujući!«

Tako ga je oplakivao njegov otac.

SREDOZEMNO MORE
Dotan
Šekem
DELTA NILA
On (Kairo)
Memfis
JOSIPOVO PUTOVANJE
CRVENO
MORE

Josip u Egiptu

Josipa dovedoše u Egipat. Tu ga od Jišmaelaca koji su ga onamo doveli kupi Egipćanin Potifar, dvoranin faraonov i zapovjednik njegove tjelesne straže. Jahve je bio s Josipom, zato je u svemu imao sreću: Egipćanin ga uzme k sebi u kuću. Vidje njegov gospodar da je Jahve s njim i da svemu što mu ruka poduzme Jahve daje uspjeh; zavolje on Josipa i uze ga za dvoranina, i postavi ga za upravitelja svoga doma i povjeri mu sav svoj imetak. I otad blagoslovi Jahve dom Egipćaninov zbog Josipa: blagoslov Jahvin bijaše na svemu što je imao — u kući i u polju. I tako sve svoje prepusti brizi Josipovoj, te se više ni za što nije brinuo, osim za jelo što je jeo. A Josip je bio mladić stasit i naočit.

Poslije nekog vremena žena njegova gospodara zagleda se u Josipa i reče mu: »Legni sa mnom!«

On se oprije i reče ženi svoga gospodara: »Gledaj! Otkako sam ja ovdje, moj se gospodar ne brine ni za što u kući; sve što ima meni je povjerio. On u ovoj kući nema više vlasti negoli ja, i ništa mi ne krati osim tebe, jer si njegova žena. Pa kako bih ja mogao učiniti tako veliku opačinu i sagriješiti protiv Boga!«

Iako je Josipa salijetala iz dana u dan, on nije pristajao. Zato ga ona, jalna, lažno optuži kod svoga muža:

»Onaj sluga Hebrej koga si nam doveo dođe k meni da sa mnom ljubaka! Ali čim je čuo kako vičem, ostavi svoj ogrtač pokraj mene i pobježe van.«

Kad je njegov gospodar čuo pripovijest svoje žene, razgnjevi se. Gospodar pograbi Josipa i baci ga u tamnicu — tamo gdje su bili zatvoreni kraljevi utamničenici.

Ali je Jahve bio s njim, iskaza naklonost

Josipu, te on nađe milost u očima upravitelja tamnice. Tako upravitelj tamnice preda u Josipove ruke sve utamničenike koji su se nalazili u tamnici; i ondje se ništa nije radilo bez njega. Budući da je Jahve bio s njim, upravitelj tamnice nije nadgledao ništa što je Josipu bilo povjereno: Jahve bijaše s njim, i što god bi poduzeo, Jahve bi to okrunio uspjehom.

San vrhovnog peharnika

Poslije toga peharnik se i pekar egipatskog kralja ogriješe o svoga gospodara, kralja egipatskog. Faraon se razljuti na njih te ih stavi u zatvor, — u istu tamnicu gdje je i Josip bio zatvoren. Zapovjednik tjelesne straže odredi Josipa da ih poslužuje.

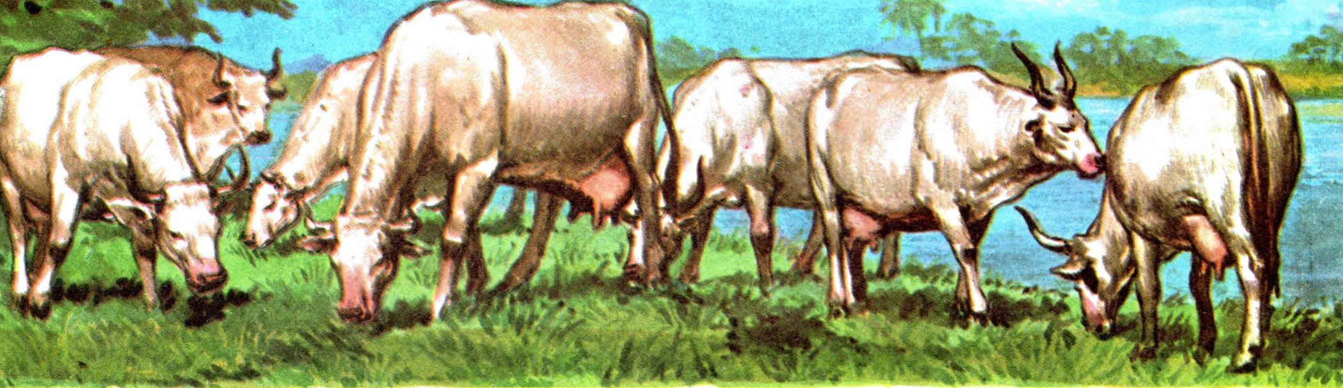
Pošto su proveli u zatvoru neko vrijeme, obojica njih — peharnik i pekar egipatskog kralja, utamničenici — usnu san jedne te iste noći. Svaki je usnio svoj san; i svaki je san imao svoje značenje. Kad je Josip ujutro došao k njima, opazi da su neraspoloženi, pa ih upita:

»Zašto ste danas tako potišteni?«

Odgovore mu: »Sne smo usnili, ali nikog nema da nam ih protumači.«

Josip im reče: »Zar tumačenje ne spada na Boga? Dajte, pričajte mi!«

Onda je glavni peharnik ispripovjedio Josipu svoj san:

»Sanjao sam da je preda mnom lozov trs. Na trsu bile tri mladice. I tek što je propupao, procvjeta, i na njegovim grozdovima sazru bobe. Kako sam u ruci držao faraonov pehar, uzmem grožđa, istiještim ga u faraonov pehar, a onda stavim pehar u faraonovu ruku.«

Josip mu reče:

»Ovo ti je značenje: tri mladice tri su dana. Poslije tri dana faraon će te pomilovati i vratiti na tvoje mjesto; opet ćeš stavljati pehar faraonu u ruku, kao i prije, dok si mu bio peharnik. Kada ti bude opet dobro, sjeti se da sam i ja bio s tobom, pa mi učini ovu uslugu: spomeni me faraonu i pokušaj me izvesti iz ove kuće. Jer, zbilja, bio sam silom odveden iz zemlje Hebreja; ni ovdje nisam ništa skrivio, a bacise me u tamnicu.«

San kraljevog vrhovnog pekara

Kad je glavni pekar vido kako je Josip dao dobro tumačenje, reče mu:

»Usnih da su mi na glavi tri bijele košare. U najgornjoj bilo svakovrsna peciva što ga pekar pripravlja faraonu, ali su ptice jele iz košare povrh moje glave.«

Josip odgovori:

»Ovo je značenje: tri košare tri su dana. Poslije tri dana faraon će uzdići tvoju glavu i o drvo te objesiti, te će ptice jesti meso s tebe.«

I zaista, trećega dana, kad je faraon priredio gozbu za sve svoje službenike — bio mu je rođendan — iz sredine svojih službenika izluči glavnog peharnika i glavnog pekara. Vrati glavnog peharnika u peharničku službu, te je i dalje stavljao pehar u faraonovu ruku, a glavnog pekara objesi, kako im je Josip protumačio.

Ipak se glavni peharnik nije sjetio Josipa — zaboravio je na nj.

Faraonovi sni

Poslije dvije godine usni faraon da stoji pokraj Nila. Iz Nila iziđe sedam krava, lijepih i debelih; pasle su po šašu. Ali odmah poslije njih iz Nila iziđe sedam drugih krava, ružnih i mršavih, te stanu uz one krave na obali Nila. Ružne i mršave krave požderu ono sedam lijepih i pretilih, i uto se faraon probudi.

Opet zaspi te usni drugi san: sedam punih i jedrih klasova izraste na jednoj stabljici. Ali, eto, poslije njih uzraste sedam klasova šturih, istočnjakom opaljenih. Šturi klasovi proždru sedam jedrih i punih klasova. I faraon se probudi, i gle: bio je to san.

Ujutro faraon bijaše uznemiren u duši, pa pozva sve čarobnjake i sve mudrace egipatske: ispriča im faraon svoje sne, ali mu ih nitko nije mogao protumačiti.

Onda progovori faraonov glavni peharnik:

»Moram danas spomenuti jedan svoj propust. Jednom, kad se faraon razljutio na svoje službenike, mene i glavnog pekara stavio je u zatvor u zgradi glavnog upravitelja. Usnismo san iste noći, i ja i on, ali je svaki od nas usnio san drugog značenja. Onda je s nama bio neki mladi Hebrej, sluga zapovjednika straže. Ispričasmo njemu svoje sne, a on nam ih protumači: kaza svakom značenje njegova sna. Kako nam ih je protumačio, tako nam se i dogodilo: mene vratiše na moje mjesto, a onoga objesiše.«

Faraon odmah pošalje po Josipa; izvuku ga brže-bolje iz tamnice; ošišaju mu kosu, obuku novo odijelo, i on stupi pred faraona.

Onda faraon reče Josipu:

»Usnio sam san, a nitko ga ne može protumačiti. Čuo sam o tebi da možeš protumačiti san čim ga čuješ.«

»Ništa ja ne mogu — odgovori Josip faraonu — nego će Bog dati pravi odgovor faraonu.«

Faraon pripovijeda Josipu svoje sne

Onda je faraon pripovijedao Josipu:

»U svom snu stojim na obali Nila. I gle! iz Nila iziđe sedam debelih i lijepih krava. Pasle su po šašu. Poslije njih izađe drugih sedam krava. Bile su mršave, vrlo ružne i koštunjave. Još nikad ne vidjeh onako ružnih krava u svoj zemlji egipatskoj! I sedam mršavih i ružnih krava proždru prvih sedam debelih krava. Pa iako su ih progutale, nije se vidjelo da im je što u trbuhu: bile su ružne kao i prije. Uto se probudim.

Zatim sam u snu vidio kako na jednoj stabljici uzraste sedam punih i lijepih klasova. Ali poslije njih uzraste sedam klasova zgrčenih, šturih, istočnjakom opaljenih. I šturi klasovi proždru sedam jedrih klasova. Kazao sam ovo i vračarima, ali nema nikoga da mi razjasni.«

Onda Josip reče faraonu:

»Faraonov je san samo jedan: Bog javlja faraonu što kani učiniti.

Sedam lijepih krava, to je sedam godina; sedam lijepih klasova opet je sedam godina. Tako je samo jedan san. Sedam mršavih i ružnih krava poslije njih, a tako i sedam praznih, istočnjakom opaljenih klasova, označuje sedam gladnih godina. To je ono što sam već faraonu rekao: Bog objavljuje faraonu što kani učiniti. Dolazi, evo, sedam godina velikog obilja svoj zemlji egipatskoj. A poslije njih nastat će sedam gladnih godina, kada će se zaboraviti sve obilje u zemlji egipatskoj.

A što se faraonov san ponovio, znači da se Bog na to zaista odlučio i da će to uskoro provesti.

Zato neka faraon izabere sposobna i mudra čovjeka te ga postavi nad zemljom egipatskom. Nadalje, neka se faraon pobrine da postavi nadglednike u zemlji koji će kupiti petinu sve žetve u zemlji egipatskoj za sedam godina obilja. Neka skupljaju od svakog žita za sedam dobrih godina što dolaze; neka s ovlaštenjem faraonovim sabiru žito za hranu i pohranjuju ga po gradovima. Neka zalihe služe za hranu u zemlji za sedam godina gladi

što će snaći zemlju egipatsku, tako da za gladi zemlja ne propadne.«

Svidje se faraonu odgovor i svim njegovim službenicima. Zato faraon reče svojim službenicima:

»Zar bismo mogli naći drugoga kao što je on, čovjeka koji bi bio tako obdaren duhom Božjim?«

Faraon nagrađuje Josipa

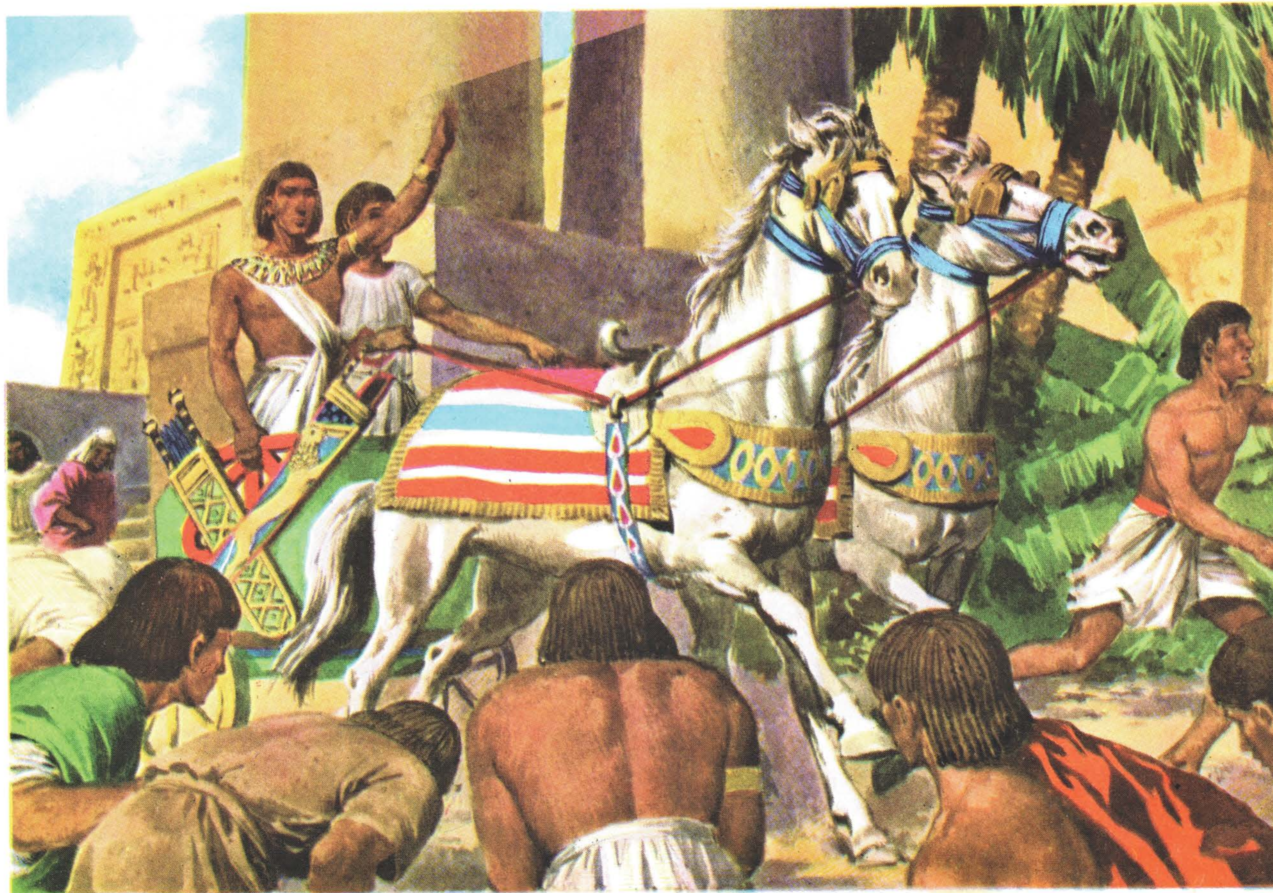
A onda faraon reče Josipu:

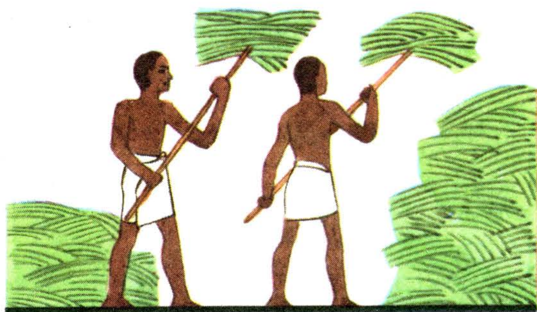
»Otkako je sve to Bog tebi otkrio, nikoga nema sposobna i mudra kao što si ti. Ti ćeš biti upravitelj moga dvora: sav će se moj narod pokoravati tvojim naredbama. Jedino prijestoljem ja ću biti veći od tebe. Postavljam te, evo — nad svom zemljom egipatskom.«

Poslije toga skine faraon sa svoje ruke pečatni prsten i stavi ga Josipu na ruku. Zatim zaodjene Josipa odjećom od najljepše tkanine, a o vrat mu objesi zlatan lanac. Vozio se on u kolima kao njegov zamjenik, a pred njim klicahu: »Abrek! Na koljena!« Tako ga postavi nad svu zemlju egipatsku.

Još faraon reče Josipu: »Premda sam ja faraon, neće dići nitko svoje ruke ni noge bez tvog odobrenja u svoj zemlji egipatskoj.« Faraon nazva Josipa »Safenat Paneah*«, i za ženu mu dade Asenatu, kćer Poti-Fere, svećenika u Onu. I Josip postade poznat po zemlji egipatskoj.

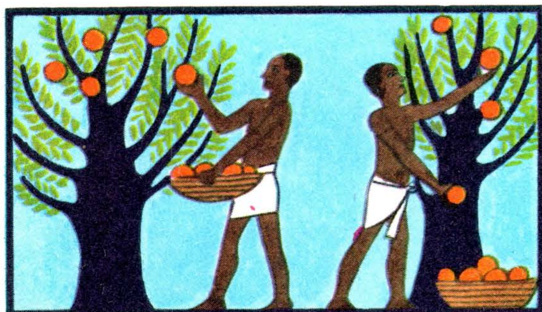
* To znači: Bog kaže i živi

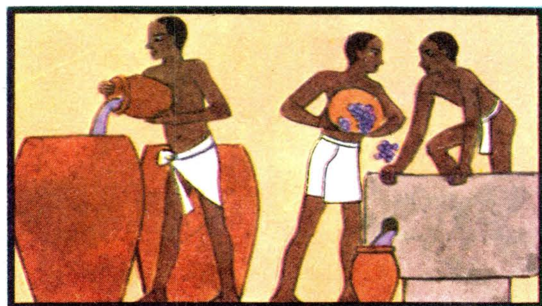

Josip dobiva sinove: Manašea i Efrajima

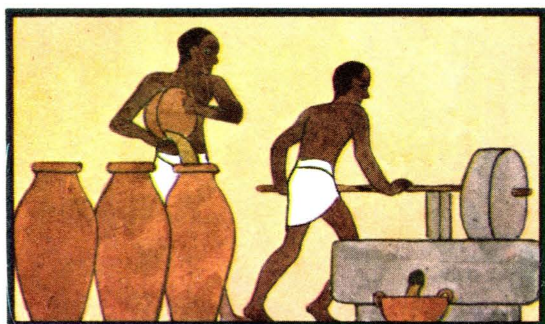
Josipu je bilo trideset godina kad je stupio u službu faraona, kralja egipatskog. A otišavši Josip ispred faraona, putovao je po svoj zemlji egipatskoj. Za sedam rodnih godina

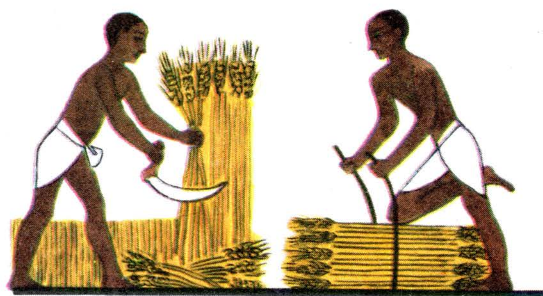
zemlja je rađala u obilju; on je — u tih sedam godina što ih je egipatska zemlja uživala — kupio od različite ljetine i hranu pohranjivao u gradove, smještajući u svakom gradu urod iz okolnih polja. Tako Josip nagomila mnogo žita, kao pijeska u moru, pa ga prestade i mjeriti, jer mu mjere ne bijaše.

Dok još ne nasta gladna godina, Josip imade dva sina koje mu rodi Asenata, kći Poti-Fere, svećenika u Onu. Prvorođencu Josip nadjenu ime Manaše, »jer Bog je — reče — dao te sam zaboravio svoje teškoće i svoj očinski dom.« Drugomu nadjenu ime Efrajim, »jer Bog me je — reče — učinio rodnim u zemlji moje nevolje.«

Sedam godina obilja koje je uživala zemlja egipatska dođe kraju, a primače se sedam gladnih godina, kako je Josip prorekao. U svim zemljama bijaše glad, a u svoj zemlji egipatskoj bijaše kruha. A kad je i sva zemlja egipatska osjetila glad, puk zavapi faraonu za kruh; a faraon reče Egipćanima:

»Idite k Josipu, i što god vam rekne, činite!«

Kad se glad proširi po svoj zemlji, Josip rastvori skladišta, te je Egipćane opskrbljivao žitom, jer je glad postala žestoka i u zemlji egipatskoj. Sav je svijet išao u Egipat k Josipu da kupuje žita, jer je strašna glad vladala po svem svijetu.

Josipova braća u Egiptu

Kad je Jakov čuo da u Egiptu ima žita, reče svojim sinovima:

»Što tu zurite jedan u drugoga! Čujem da ima žita u Egiptu! Otiđite dolje te nam ga odande nabavite, da ostanemo na životu i ne pomremo.«

Tako desetero Josipove braće siđe da nabavi žita iz Egipta. Benjamina, Josipova pravog brata, Jakov ne posla s ostalima. »Da ga ne bi zadesila kakva nesreća«, govorio je.

Josip je bio namjesnik u zemlji; on je dijelio žito svemu svijetu. Dođu tako i Josipova braća i poklone mu se licem do zemlje.

Josip prepozna braću čim ih ugleda, ali se prema njima vladao kao stranac i oštro im govorio. Zapita ih:

»Odakle dolazite?«

Odgovore: »Iz zemlje kanaanske, došli smo da kupimo hrane.«

Iako je Josip prepoznao svoju braću, oni njega nisu prepoznali. Josip se sjeti snova što ih je o njima sanjao. I reče im:

»Vi ste uhode! Došli ste da izvidite slaba mjesta ove zemlje.«

Oni mu odgovore: »Ne, gospodaru! Tvoje su sluge došle da nabave hrane. Svi smo sinovi jednog oca; pošteni smo ljudi; sluge tvoje nikad nisu bile uhode.«

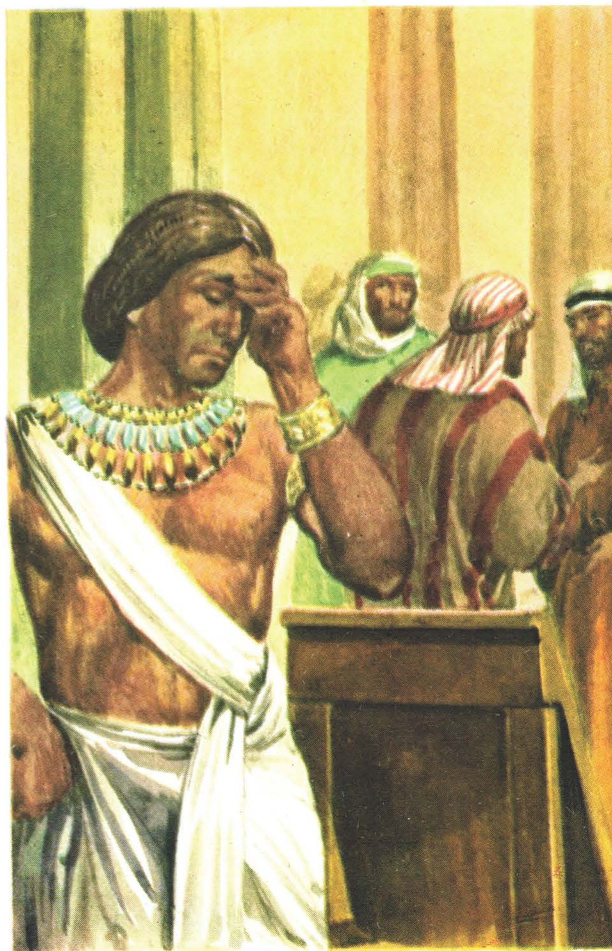
On će im opet:

»Ne, nego ste došli da izvidite slaba mjesta ove zemlje.«

Nato oni uzvrate: »Nas, tvojih slugu, bijaše dvanaestero braće — sinovi jednog oca, u zemlji kanaanskoj; najmlađi je sad s ocem, a jednoga više nema.«

No Josip im dobaci:

»Onako kako sam vam već rekao: vi ste uhode! Ovako ću vas iskušati: odavde, tako mi faraona, nećete izići ako vaš najmlađi brat ne dođe ovamo! Pošaljite jednoga između sebe da vam dovede brata, a vi ostali u zatvor!

Tako ću iskušati vaše tvrdnje i vidjeti je li u vas istina ili nije. Inače, tako mi faraona, vi ste uhode.«

Potom ih baci u zatvor na tri dana.

Treći im dan reče Josip:

»Izvršite to, i ostat ćete na životu, jer sam ja čovjek bogobojazan. Ako ste pošteni, neka jedan od vas ostane u zatvoru, a vi ostali idite i nosite žito svom izgladnjelom domu. Poslije toga dovedite mi svoga najmlađeg brata, tako da se obistine vaše riječi te da ne izginete.«

Oni pristanu. Zatim je jedan drugom govorio: »Jao nama! Stiže nas kazna zbog našega brata; gledali smo njegovu muku dok nas je molio za milost, ali ga nismo uslišali. Stoga nas je ova nevolja snašla.«

Ruben im odvrati: »Zar vam nisam govorio: Ne ogrešujte se o mladića! Ali vi niste slušali. Sad se traži račun za njegovu krv.«

Nisu znali da ih Josip razumije, jer su se s njim razgovarali preko tumača.

On se od njih udalji te zaplaka. Opet se vrati, i razgovaraše s njima. Onda izdvoji Šimuna između njih i naredi da bude svezan na njihove oči.

Braća se vraćaju kući

Potom Josip zapovjedi da im vreće napune žitom; da svakome njegov novac metnu u vreću i da im daju poputninu. Tako im učine. Tada oni natovare žito na svoje magarce i krenu odande. Kad na prenoćištu jedan od njih otvori svoju vreću da nahrani magarca, opazi svoj novac ozgo u vreći.

»Moj je novac vraćen! — povika braći. — Evo ga u mojoj vreći!«

Zadrhta srce u njima. Zgledaše se, uplašeni, i rekoše:

»Što nam ovo Bog uradi!«

Došavši k svome ocu Jakovu u zemlju kanaansku, kazaše mu sve što ih je snašlo.

»Čovjek koji je gospodar one zemlje — rekoše — oštro nam je govorio i optužio nas kao uhode. Pošteni smo ljudi, kazasmo mu, i nikad nismo bili uhode. Bilo nas je dvanaestero braće, sinovi istog oca, ali jednoga više nema, dok se najmlađi sad nalazi s našim ocem u zemlji kanaanskoj. Ali čovjek koji je gospodar one zemlje reče nam:

'Ovim ću doznati da ste pošteni ljudi: ostavite jednoga brata kod mene, a vi ostali uzmite što vam treba za izgladnjele domove, pa idite. Onda mi dovedite svoga najmlađeg brata, tako da znam da niste uhode, nego pošteni ljudi. Poslije toga vratit ću vam vašeg brata, i vi ćete se moći slobodno kretati u ovoj zemlji.'«

Kako su praznili svoje vreće, svaki nađe u vreći svoju kesu. Opazivši to, zapadoše u strah, i oni i njihov otac.

»Mene vi ostavljate bez djece! — reče im njihov otac. — Josipa je nestalo, Šimuna nema, a sad biste odveli i Benjamina. Sve se to na me svaljuje!«

Onda Ruben reče svome ocu:

»Ubij moja dva sina ako ti ga ja natrag ne dovedem! Predaj ga u moje ruke, i ja ću ti ga vratiti!«

»Moj sin neće s vama! — uzvrati on. — Njegov je pravi brat već mrtav, i on je ostao sam. Ako bi ga na putu na koji ćete poći snašla nesreća, u tuzi biste otpravili moju sijedu glavu dolje u Šeol.«

Benjamin ide u Egipat

Strašna glad pritisla zemlju. Kad su pojeli hranu koju bijahu donijeli iz Egipta, njihov im otac reče:

»Idite opet i nabavite nam malo hrane.«

Nato će mu Juda:

»Onaj nam je čovjek jasno rekao: 'Ne smijete preda me ako vaš brat ne bude s vama.' Ako si dakle voljan s nama poslati našeg brata, mi ćemo otići dolje i kupit ćemo ti žita. Ali ako njega ne pustiš s nama, onda mi tamo i ne idemo, jer nam je onaj zaprijetio: 'Ne smijete preda me ako vaš brat ne bude s vama.'«

»Zašto ste mi — zapita Izrael — nanijeli jad rekavši onom čovjeku da imate još jednog brata?«

Oni odgovore: »Čovjek nas je neprestano zapitkivao o nama i o našoj obitelji: 'Je li vam još živ otac? Imate li još kojeg brata?' Mi smo mu odgovarali na pitanja. Kako smo mogli znati da će reći: 'Dovedite svoga brata!'«

Potom Juda reče svome ocu Izraelu: »Pusti dječaka sa mnom pa da se dignemo i krenemo; tako ćemo preživjeti, a ne pomrijeti, i mi, i ti, i naša djeca. Ja za nj jamčim, i mene drži odgovornim za nj. Ako ga tebi ne vratim i preda te ga ne dovedem, bit ću ti kriv svega vijeka. Tâ da nismo toliko oklijevali, mogli smo se već i dvaput vratiti.«

Njihov otac Izrael reče im:

»Kad je tako, neka bude, ali učinite ovo: metnite u torbe najbiranijih proizvoda ove zemlje i ponesite na dar onom čovjeku: nešto balzama, nešto meda i mirodija, mirisne smole, pa lješnjaka i badema. Sa sobom uzmite dvostruko novaca, jer treba vratiti novac koji ste našli u grlima svojih vreća. Možda je ono bila zabuna. Uzmite svoga brata pa se opet zaputite onom čovjeku. Neka Bog Svemogući, El Šadaj, potakne onog čovjeka na milosrđe prema nama te vam pusti i drugog brata i Benjamina. A ja, moram li bez djece ostati, neka ostanem.«

Uzmu ljudi darove; uzmu sa sobom novca dvostruko, povedu Benjamina te siđu u Egipat i stupe pred Josipa.

Braću dovode u Josipovu kuću

Kad Josip ugleda s njima Benjamina, reče upravitelju svoga kućanstva:

»Odvedi ljude u kuću, zakolji jedno živinče i pripremi, jer će ovi ljudi blagovati sa mnom o podne!«

Čovjek učini kako je Josip rekao i povede ljude u Josipov dom.

Ljudi se pobojaše kad su bili povedeni u dom Josipov te rekoše: »Zbog novca koji se našao u našim vrećama prvi put vode nas unutra tako da nas napadnu i zajedno s našom magaradi uzmu za robove.«

Stoga se primaknu upravitelju Josipova doma te mu, na ulazu u kuću, reknu:

»Oprosti, gospodaru! Mi smo i prije jednom dolazili da nabavimo hrane; i kad smo stigli na prenoćište i otvorili svoje vreće, a to novac svakoga od nas ozgo u njegovoj vreći, naš novac, ista svota. Sad smo ga donijeli sa sobom. A ponijeli smo i drugog novca, da kupimo hrane. Mi ne znamo tko nam je stavio novac u naše vreće.«

»Budite mirni — reče im on. — Ne bojte se! Bog vaš i Bog vašega oca stavio je blago u vaše vreće, vaš je novac k meni stigao.«

Potom im izvede Šimuna.

Čovjek zatim uvede ljude u Josipovu kuću; dade im vode da operu noge, a njihovoj magaradi baci piće. Potom priprave oni svoje darove za dolazak Josipov o podne, jer su čuli da će ondje ručati.

Kad je Josip došao u kuću, dadnu mu da-

rove koje su sa sobom donijeli, i do zemlje mu se poklone.

Upita ih on za zdravlje, te će dalje: »A je li dobro vaš stari otac o kome ste mi govorili? Je li još dobra zdravlja?«

»Sluga tvoj, otac naš, dobro je i još je dobra zdravlja«, odgovore i duboko se naklone iskazujući poštovanje.

Podigavši svoje oči, Josip opazi svoga brata Benjamina — sina svoje majke — te upita:

»Je li ovo vaš najmlađi brat o kome ste mi govorili?« Onda nastavi: »Bog ti bio milostiv, sine moj!«

Josip se poslije toga požuri van jer mu se srce uzbudilo zbog brata; bilo mu je da zaplače. Uđe u jednu sobu i tu se isplaka. Onda opere lice, ponovo se javi i, svladavajući se, naredi: »Poslužite ručak!«

Josip ruča sa svojom braćom

Staviše njemu napose, njima napose, a napose opet Egipćanima koji su s njim jeli. Egipćani ne bi mogli jesti s Hebrejima, jer bi to Egipćanima bilo odvratno.

I kad posjedaše pred njim, najstariji prema starosti svojoj, a najmlađi prema mladosti svojoj, samo se zgledahu.

I naređivaše on da jela ispred njega nose njima, a obrok Benjaminov bijaše pet puta veći od svih ostalih.

I pili su i gostili se s njim.

Onda Josip naredi upravitelju svoga kućanstva:

»Napuni vreće ovih ljudi hranom koliko mogu ponijeti, a novac svakoga stavi u grlo

njegove vreće. A moj pehar — onaj od srebra — stavi u grlo vreće najmlađega, zajedno s njegovim novcem za žito.«

On učini kako mu je Josip naredio.

Kad je svanulo, otpreme ljude i njihove magarce. Tek što su izišli iz grada — nisu bili odmakli daleko — kad Josip reče upravitelju svoga kućanstva:

»Na noge! Pođi za onim ljudima! Kad ih stigneš, kaži im: 'Zašto uzvraćate zlo za dobro? Zar iz onog pehara ne pije moj gospodar i ne čita iz njega proricanje? Zlo ste učinili!'«

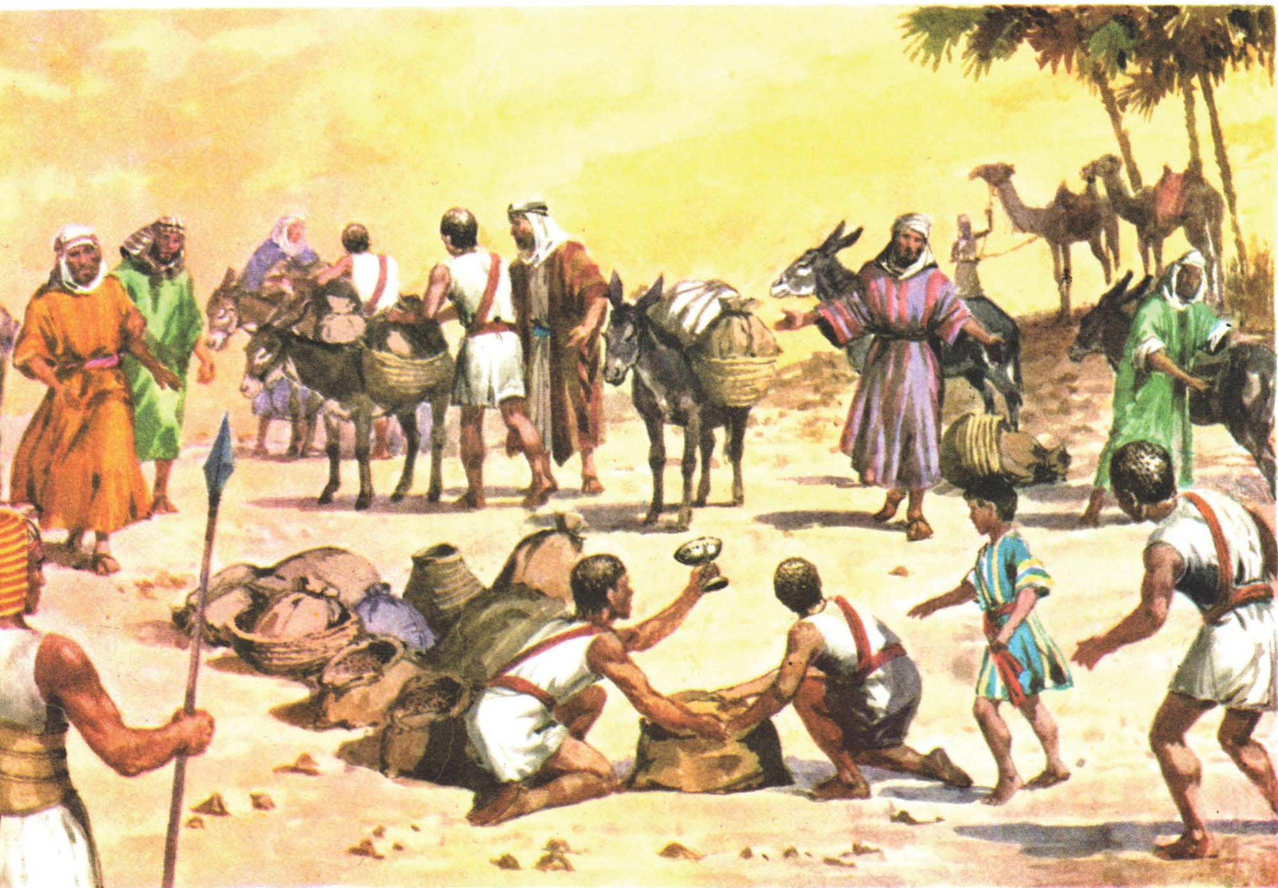
Stigavši ih, ponovi im te riječi. Oni odgovore:

»Zašto nam gospodar govori tako? Daleko bilo od slugu tvojih da učine takvo što! Čak i novac koji smo našli u svojim vrećama donijeli smo ti natrag iz zemlje kanaanske. Kako bismo onda mogli ukrasti srebra ili zlata iz kuće tvoga gospodara! Onaj u koga se od tvojih slugu nađe, neka se usmrti, a mi drugi postat ćemo robovi tvome gospodaru.«

»Premda je ono što predlažeš pravo — preuze on — ipak će samo onaj u koga se ukradeno pronađe biti moj rob, a ostali bit ćete slobodni.«

Brže spustiše vreće na zemlju i svaki svoju otvori. On je pretraživao, počevši s najstarijim i završivši s najmlađim. Pehar se nađe u Benjaminovoj vreći.

Nato oni razdru svoje haljine; svaki ponovo natovari svoga magarca i vrate se u grad.

Kad su Juda i njegova braća ponovo stupili u Josipov dom, još je on ondje bio. Bace se preda nj na zemlju. Onda im Josip reče:

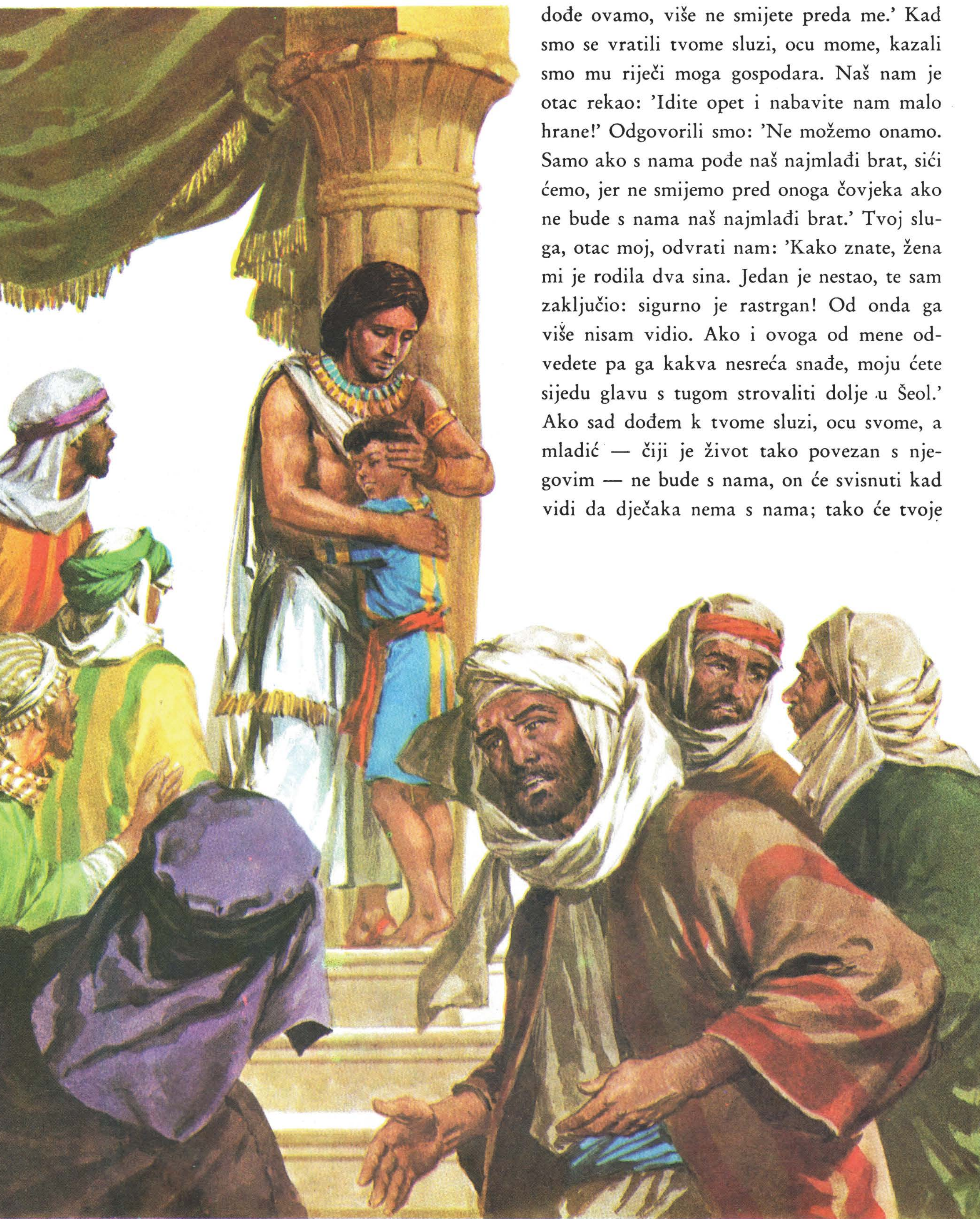
»Kakvo je to djelo što ste ga učinili? Zar ne znate da se čovjek kao što sam ja bavi proricanjem?«

Nato Juda odgovori: »Što bismo mogli reći svome gospodaru? Što možemo kazati? Čime li se opravdati? Bog je otkrio zlodjelo tvojih slugu. Evo nas za robove svome gospodaru — jednako nas kao i onog u koga se našao pehar.«

»Daleko od mene da učinim tako! — odgovori. — Nego, onaj u koga se našao pehar bit će moj rob, a vi drugi pođite mirno k svome ocu!«

Juda moli Josipa

Onda mu se Juda primače i reče: »Gospodaru moj, molim te, dopusti sluzi svojem da rekne riječ ušima gospodara svojega, i neka se tvoja srdžba ne razlijeva na tvog slugu: tȁ ti si ravan faraonu. Pitao je moj gospodar svoje sluge: 'Imate li oca ili još kojeg brata?' Svome smo gospodaru odgovorili: 'Imamo stara oca; on još ima jednog sina, rođena u njegovoj staračkoj dobi. Taj je najmlađi. Njegov je pravi brat umro, tako da je on jedini ostao od svoje majke. Njegov ga otac osobito voli.' Potom si rekao svojim slugama: 'Dovedite mi ga ovamo da ga vide moje oči?' A mi smo odgovorili svome gospodaru: 'Dječak ne može ostaviti oca; kad bi ga ostavio, njegov bi otac umro.' Nato si rekao svojim slugama: 'Ako vaš najmlađi brat s vama ne

dođe ovamo, više ne smijete preda me.' Kad smo se vratili tvome sluzi, ocu mome, kazali smo mu riječi moga gospodara. Naš nam je otac rekao: 'Idite opet i nabavite nam malo hrane!' Odgovorili smo: 'Ne možemo onamo. Samo ako s nama pođe naš najmlađi brat, sići ćemo, jer ne smijemo pred onoga čovjeka ako ne bude s nama naš najmlađi brat.' Tvoj sluga, otac moj, odvrati nam: 'Kako znate, žena mi je rodila dva sina. Jedan je nestao, te sam zaključio: sigurno je rastrgan! Od onda ga više nisam vidio. Ako i ovoga od mene odvedete pa ga kakva nesreća snađe, moju ćete sijedu glavu s tugom strovaliti dolje u Šeol.' Ako sad dođem k tvome sluzi, ocu svome, a mladić — čiji je život tako povezan s njegovim — ne bude s nama, on će svisnuti kad vidi da dječaka nema s nama; tako će tvoje

sluge strovaliti u tuzi sijedu glavu tvoga sluge, oca našega, dolje u Šeol. Jer tvoj je sluga zajamčio ocu svome za dječaka, rekavši: 'Ako ti ga ne vratim, bit ću kriv svome ocu svega vijeka.' Zato, molim te, neka tvoj sluga ostane kao rob mome gospodaru, a dječak neka ide natrag s braćom. Jer, kako mogu k svome ocu ako dječaka nema sa mnom! Ne bih mogao gledati jad što bi snašao moga oca.«

Josip se otkriva

Josip se više nije mogao svladavati pred onima koji su ga okruživali, pa povika:

»Neka svi odstupe!« Tako nitko nije ostao s Josipom kad se očitovao svojoj braći. Briznuo je u glasan plač, da su ga i Egipćani mogli čuti. Doznalo se za to i na faraonovu dvoru.

»Ja sam Josip — reče Josip svojoj braći. — Otac mi je dakle još na životu!«

Ali mu braća nisu mogla odgovoriti, toliko se zapanjiše pred njim.

Onda će opet Josip svojoj braći:

»Primaknite se k meni!«

Kad su se primakli, nastavi: »Ja sam Josip, vaš brat; onaj koga ste prodali u Egipat. Ali se nemojte uznemirivati i prekoravati što ste me ovamo prodali; jer Bog je onaj koji me pred vama poslao da vas održi u životu.

Dvije su već godine što je glad došla na zemlju, a još pet godina neće biti ni oranja ni žetve u zemlji. Zato me Bog poslao pred vama da vam se sačuva ostatak na zemlji te da vam život spasi velikim izbavljenjem. Tako niste vi mene poslali ovamo, nego Bog; on me postavio faraonu za oca, gospodara nad svim njegovim domom i vladaocem nad svom zemljom egipatskom.

Žurite se k mome ocu te mu recite: 'Ovo ti poručuje tvoj sin Josip: Bog me postavio gospodarem nad svim Egiptom; siđi k meni bez oklijevanja. Nastanit ćeš se u kraju Gošenu. Tako ćeš biti blizu mene: ti, tvoja djeca, tvoja unučad, tvoje ovce i goveda i sve što je tvoje. Ondje ću se za te brinuti, jer će glad potrajati još pet godina. Tako nećeš oskudijevati ni ti, ni tvoja obitelj, niti itko tvoj.'

Ta svojim očima možete vidjeti, kao što vidi i moj brat Benjamin, da vam to moja usta govore. Pripovjedite ocu o mome visokom položaju u Egiptu i sve što ste vidjeli; i brzo mi ovamo oca dovedite!«

Potom zagrli brata Benjamina te zaplaka; a plakao je i Benjamin obisnuvši mu oko vrata. Izljubi zatim svu svoju braću, u naručju im se rasplaka. Poslije toga njegova braća zađu s njim u razgovor.

Faraonov poziv

Glas se pročuje u faraonovu dvoru: »Stigla Josipova braća!« Bilo je to drago faraonu i njegovim dvoranima.

Onda faraon reče Josipu: »Kaži svojoj braći neka učine ovo: 'Natovarite svoje živine i odmah se uputite u zemlju kanaansku. Uzmite svoga oca i svoje obitelji i k meni dođite! Ja ću vam dati najbolju zemlju u Egiptu, te ćete uživati od obilja ove zemlje.' A naredi i ovo: 'Ovako učinite: Iz zemlje egipatske potjerajte kola za svoju djecu i svoje žene, uzmite oca i dođite. Neka vam se oči ne rastužuju za vašim stvarima, jer sve što je u Egiptu najbolje, bit će vaše.'«

Sinovi Izraelovi tako učine. Po faraonovoj zapovijedi Josip im dade kola i popudbinu. Svakom od njih dade nove haljine, a Benjaminu dade tri stotine srebrnika i petere haljine. Isto tako pošalje svome ocu: deset magaraca natovarenih najboljim plodovima egipatskim, i deset magarica natovarenih žitom, kruhom i namirnicama ocu za put. Ispravivši svoju braću na put, reče im: »Nemojte se putem svađati!«

I tako oni odoše iz Egipta i stigoše u zemlju kanaansku, k svome ocu Jakovu. Kad

mu rekoše: »Josip je živ i čak vlada nad svom zemljom egipatskom!« njegovo se srce skameni, jer im nije mogao vjerovati.

Ali kad mu ispripovjediše sve što im je Josip rekao, i kad vidje kola što ih je Josip poslao da ga prevezu, duh njihova oca Jakova oživje.

»Dosta — reče Izrael. — Sin moj Josip još je živ! Moram poći i vidjeti ga prije nego umrem.«

Jakovljev san

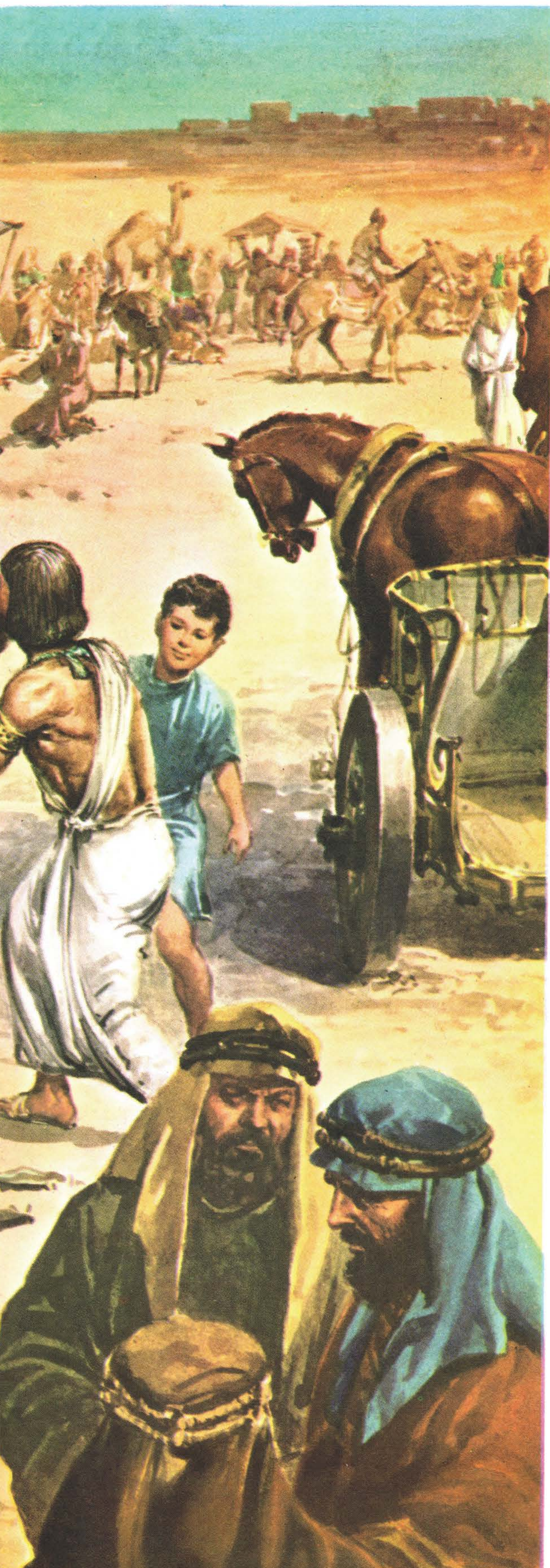
Tako Izrael krene na put sa svim što bijaše njegovo i stigne u Beer Šebu te prinese žrtvu Bogu svoga oca Izaka.

U noćnom viđenju zovne Bog Izraela: »Jakove! Jakove!«

On odgovori: »Evo me!«

»Ja sam Bog, Bog tvoga oca. Ne boj se sići u Egipat, jer ću ondje od tebe proizvesti velik narod. Ja ću sići u Egipat s tobom i sam ću te vratiti ovamo; a Josip će ti svojom rukom oči sklopiti.«

I Jakov krene iz Beer Šebe. Sinovi Izraelovi postave svoga oca Jakova, svoju djecu i svoje žene u kola što ih je faraon poslao da ga prevezu. Uzmu sa sobom svoje blago i dobra što ih bijahu stekli u zemlji kanaanskoj, te stignu Jakov i sve njegovo potomstvo u Egipat. Sa sobom je u Egipat doveo svoje sinove i unuke, svoje kćeri i kćeri svojih sinova, sve svoje potomstvo.

Jakov u Egiptu

Kad stignu u gošenski kraj, Josip upregne svoja kola i zaputi se u Gošen — u susret svome ocu Izraelu. Stupivši preda nj, pade mu oko vrata, i dugo je tako plakao. Onda Izrael reče Josipu:

»Sada, pošto sam rođenim očima vidio da si još živ, mogu umrijeti.«

I uzevši petoricu između svoje braće, uvede ih faraonu.

Onda faraon zapita njegovu braću: »Čime se bavite?«

Odgovore faraonu: »Tvoje su sluge stočari; baš kao što su bili naši preci. Došli smo da potražimo kratak boravak u ovoj zemlji — rekoše faraonu — jer je nestalo paše za stada tvojih slugu, strašna glad pritište kanaansku zemlju. Dopusti da se tvoje sluge nastane u gošenskom kraju.«

Faraon reče Josipu: »Neka se, dakle, nastane u gošenskom kraju. A ako znaš da među njima ima prikladnih, postavi ih za nadglednike moga osobnog blaga.«

Josip onda dovede svog oca Jakova faraonu. Jakov blagoslovi faraona.

Glad

Tako Josip nastani svoga oca i svoju braću davši im u vlasništvo najljepši kraj egipatske zemlje, u kraju Ramsesovu, kako je faraon naredio.

A Josip opskrbi hranom svoga oca, svoju braću i svu očevu obitelj sve do najmanjega.

Nigdje nije bilo hrane, jer je pritisla strašna glad: izmuči ona i zemlju egipatsku i zemlju kanaansku. Josip pobra sav novac što se nalazio u zemlji egipatskoj i zemlji kanaanskoj u zamjenu za žito koje se prodavalo, i odnese novac u faraonov dvor.

Kad je nestalo novaca u zemlji egipatskoj i zemlji kanaanskoj, svi Egipćani dođu k Josipu te mu reknu:

»Daj nam kruha! Zašto da pomremo pred tvojim očima? Novca više nema.«

Josip odgovori: »Predajte svoju stoku, pa ću vam dati žita u zamjenu za stoku, kad je novca nestalo.«

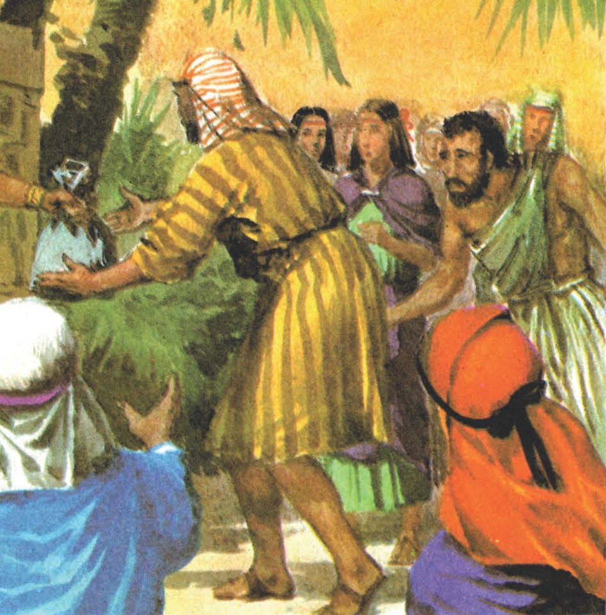
Tako su oni dovodili svoju stoku Josipu, a Josip im davaše kruh u zamjenu za konje, za sitnu i krupnu stoku i za magarad. Tako ih je one godine opskrbljivao kruhom u zamjenu za sve njihovo blago.

Kad je ona godina prošla, dođu k njemu i druge godine te mu reknu:

»Ne možemo sakriti od svog gospodara: novca je nestalo, blaga su već ustupljena gospodaru; drugo ništa ne preostaje da gospodaru ustupimo nego sebe i svoje oranice. Zašto da uništimo na tvoje oči i sebe i svoje zemlje? Uzmi i nas i naše zemlje u zakup za kruh, i tako ćemo zajedno sa svojom zemljom postati faraonovi robovi; daj sjemena da preživimo: da ne izginemo i da nam oranice ne postanu pustoš!«

Tako Josip steče faraonu u posjed sve egi-

patske oranice, jer je svaki Egipćanin, kako ih pritisnu glad, prodao svoje njive.

Tako je zemlja postala faraonovo vlasništvo, a narod od jednog kraja Egipta do drugoga njegovim robljem.

Jedino nije preuzeo svećeničkih imanja, jer je faraon davao svećenicima određeni dio, i tako su živjeli od prihoda što im ga je faraon davao. Stoga nisu prodali svojih imanja.

Onda Josip reče svijetu:

»Budući da sam danas za faraona prekupio i vas i vašu zemlju, evo vam sjeme pa zasijte zemlju. A kad bude pobiranje ljetine, faraonu ćete davati jednu petinu, dok će četiri petine ostajati vama: za zasijavanje polja, za hranu vama i onima koji su u vašim domovima i za hranu vašoj djeci.«

Oni odgovore: »Život si nam spasio! Mi smo zahvalni svome gospodaru što možemo biti faraonovi robovi.«

Tako Josip napravi za Egipat zemljišni zakon koji i danas vrijedi: petina pripada faraonu; jedino svećenička imanja nisu prešla faraonu.

U zemlji egipatskoj poživje Jakov sedam-

naest godina. Tako je duljina Jakovljeva života iznosila sto četrdeset i sedam godina. A kad se približi vrijeme Izraelu da umre, pozva svog sina Josipa te mu reče:

»Ako mi želiš ugoditi, stavi svoju ruku pod moje stegno kao jamstvo svoje odanosti meni: nemoj me sahraniti u Egiptu! Kad legnem dolje sa svojim ocima, prenesi me iz Egipta gore, i sahrani me u njihovu grobnicu!«

»Učinit ću kako si rekao«, odgovori.

»Zakuni mi se!« reče.

I on mu se zakle. Tada se Izrael duboko nakloni kod uzglavlja na krevetu.

Poslije Izrael reče Josipu: »Ja ću, evo, naskoro umrijeti; no Bog će biti s vama i opet vas dovesti u zemlju vaših otaca. A tebi ostavljam Šekem, nešto više nego tvojoj braći, što sam ga svojim mačem i lukom osvojio od Amorejaca.«

Jakov zatim sazva svoje sinove te reče: »Skupite se, da vam kažem što će vas snaći u kasnije vrijeme:

Okupite se, čujte, sinovi Jakovljevi, čujte oca svoga Izraela!«

Jakov, nazvan Izrael, navijesti im da će od njih, njegovih dvanaest sinova poteći dvanaest plemena Izraelovih. Po redu je savjetovao svakoga od njih: Rubena, Šimuna, Levija, Judu, Zebuluna, Jisakara, Dana, Gada, Ašera, Naftalija, Josipa i Benjamina. Prorekao je da će Judu sva braća slaviti i klanjati mu se. Svakoga je pojedinoga blagoslovio.

Kad je Jakov tako naputio svoje sinove, povuče noge natrag na postelju te izdahnu — pridruži se svojim precima.

Josip se baci na oca, suzama mu oblije lice, izljubi ga. Poslije toga Josip naredi liječnicima koji su se nalazili u njegovoj službi da

mu oca balzamiraju, i oni balzamiraše Izraela. Trebalo je četrdeset dana: toliko, naime, traje balzamiranje. Sedamdeset su ga dana Egipćani oplakivali.

A kad je prošlo vrijeme oplakivanja, Josip reče onima u dvoru faraonovu:

»Učinite mi milost i prenesite faraonu ovo: Moj me otac zakleo govoreći: 'Kad umrem, sahrani me u grob koji sam sebi pripravio u zemlji kanaanskoj!' Dopusti mi da odem gore i sahranim oca, a onda ću se vratiti.«

Faraon odgovori: »Otiđi gore i sahrani svoga oca kako si mu se zakleo.«

Josip pokapa svojeg oca

Tako Josip ode da sahrani oca. S njim su pošli i svi faraonovi službenici — odličnici njegova dvora i svi dostojanstvenici egipatske zemlje; sva Josipova obitelj, njegova braća i očeva porodica. Jedino su u gošenskom kraju ostala njihova djeca, njihove ovce i goveda. S njim su išla i kola i konjanici: bila je to vrlo duga povorka.

Stigavši u Goren Haatad, s onu stranu Jordana, održaše ondje veliko i svečano naricanje. Josip održa sedmodnevnu žalost za ocem.

Jakovljevi sinovi učine kako im je naredio otac: odnesu ga u zemlju kanaansku te ga sahrane u špilji na polju Makpeli.

Pošto je sahranio svoga oca, Josip se vrati u Egipat — on, njegova braća i svi koji su s njim išli da mu oca pokopaju.

Kad su Josipova braća vidjela da im je otac umro, rekoše: »Što ako je Josip na nas

ljut i pokuša uzvratiti nam za sve zlo koje smo mi njemu nanijeli?«

Stoga poruče Josipu ovako:

»Pred svoju smrt tvoj je otac naredio: 'Ovako recite Josipu: Oprosti braći svojoj zlo i grijeh što su onako okrutno prema tebi postupili.' Oprosti, dakle, uvredu slugama Boga svoga oca!« Na te riječi Josip brizne u plač.

Tada sama njegova braća dođu k njemu, bace se preda nj te mu reknu:

»Evo nas k tebi da budemo tvoji robovi!«

Josip im odvrati:

»Ne bojte se! Tȁ zar sam ja namjesto Boga! Osim toga, iako ste vi namjeravali da meni naudite, Bog je bio ono okrenuo na dobro: da učini što se danas zbiva — da spasi život velikom narodu. Zato se ne bojte! Ja ću se brinuti za vas i za vašu djecu.«

Tako ih je smirio ljubeznim riječima.

Josip umire

Josip ostane u Egiptu zajedno s rodom svojim i očevima.

Poživje Josip stotinu i deset godina. Tako je Josip gledao Efrajimovu djecu do trećeg koljena; a rađala se djeca i Makiru, Manašeovu sinu, na Josipovim koljenima.

Napokon reče Josip svojoj braći: »Ja ću, evo, naskoro umrijeti. Ali će se Bog, zacijelo, sjetiti vas i odvesti vas iz ove zemlje u zemlju što ju je pod zakletvom obećao Abrahamu, Izaku i Jakovu.«

Tada Josip zakune Izraelove sinove: »Kad vas se Bog sjeti, ponesite moje kosti odavde!«

Josip umrije kad mu bijaše sto i deset godina; balzamiraše ga i u Egiptu položiše u lijes.

Izlazak iz Egipta

Rođenje Mojsijevo

A pomru i sva njegova braća i sav onaj naraštaj. Ali su Izraelci bili rodni, namnožili se i silno ojačali, tako da su napučili zemlju.

Uto u Egiptu zavlada novi kralj, koji nije poznavao Josipa. I reče on svome puku:

»Eto, sinovi su Izraelovi postali narod brojan i moćniji od nas. Hajde, postupimo mudro s njima: spriječimo im porast, da se u slučaju rata ne pridruže našim neprijateljima, da ne udare na nas i napokon ne odu iz zemlje.«

I postaviše nad njima nadglednike da ih tlače teškim radovima. Tako su faraonu sagradili gradove-skladišta: Pitom i Ramses. Ali što su ih više tlačili, oni se još više množili, napredovali i širili se, tako da su Egipćani strahovali od Izraelaca.

Egipatski se kralj obrati na hebrejske babice pa im naredi:

»Kad u porodu pomažete Hebrejkama, dobro pogledajte oba kamena sjedala: ako je muško dijete, ubijte ga; ako je žensko, neka živi.«

Ali su se babice bojale Boga i nisu činile kako im je naredio egipatski kralj, nego su ostavljale na životu mušku djecu. Stoga egipatski kralj pozove babice pa im rekne:

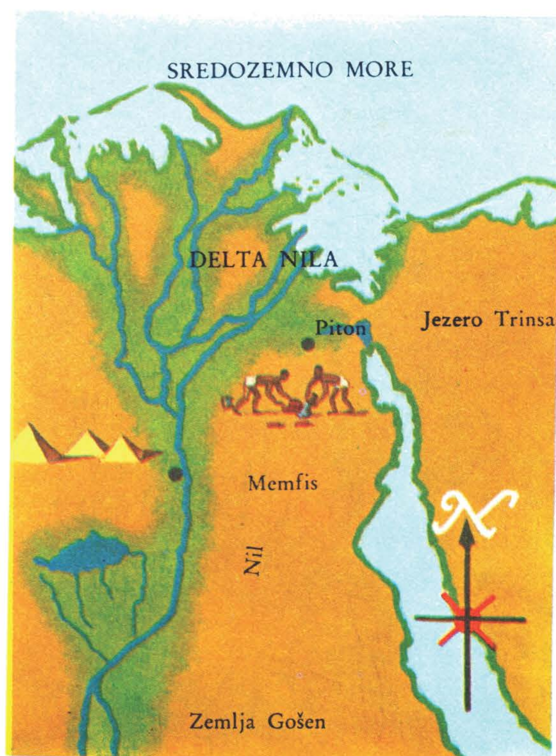
»Zašto ste tako radile i na životu ostavljale mušku djecu?«

Nato babice odgovore faraonu: »Hebrejke nisu kao egipatske žene. One su životne. Prije nego babica dođe k njima, one već rode.«

Bog je to babicama za dobro primio. Narod se množio i silno porastao. A kako su se babice bojale Boga, on ih obdari potomstvom.

Onda faraon izda naredbu svemu svome narodu:

»Svako muško dijete koje se rodi Hebrejima bacite u Rijeku! Na životu ostavite samo žensku djecu.«

Mojsije u košari

Neki čovjek od Levija koljena ode i oženi se djevojkom Levijkom. Žena zače i rodi sina. Vidjevši kako je krasan, krila ga je tri mjeseca. Kad ga nije mogla više sakrivati, nabavi košaricu od papirusove trstike, oblijepi je smolom i paklinom, u nju stavi dijete i položi ga u trstiku na obali Rijeke. Njegova sestra stane podalje da vidi što će s njime biti.

Faraonova kći siđe k Rijeci da se kupa, dok su njezine sluškinje šetale uz obalu Rijeke. Opazi ona košaricu u trstici, pa pošalje sluškinju da je donese. Otvori je i pogleda, a

to u njoj dijete! Muško čedo. Plakalo je. Njoj se sažali na nj.

»Bit će to hebrejsko dijete«, reče.

Onda njegova sestra rekne faraonovoj kćeri:

»Hoćeš li da ti potražim dojilju među Hebrejkama, da ti dijete doji?«

»Idi!« odgovori joj faraonova kći.

Tako djevojka ode i pozove djetetovu majku.

»Uzmi ovo dijete — rekne joj faraonova kći — i odgoji mi ga, a ja ću te plaćati.«

Tako žena uzme dijete i othrani ga. Kad je dijete odraslo, ona ga dovede faraonovoj kćeri, koja ga posini. Nadjene mu ime Mojsije, »jer sam ga — reče — iz vode izvadila«.

Mojsije u Midjanu

Jednog dana, kad je Mojsije već odrastao, dođe među svoj narod i vidje njegove muke. Spazi tada kako neki Egipćanin tuče jednoga Hebrejca — brata njegova. Okrene se tamo--amo i vidjevši da nikoga nema, ubije Egipćanina i zatrpa ga u pijesak.

Izađe on i sutradan te zateče dva Hebrejca kako se tuku.

»Zašto tučeš svoga druga?« rekne napadaču.

Ovaj odvrati: »Tko te postavi za starješinu i suca našega? Kaniš li ubiti i mene kako si ubio onog Egipćanina?«

Mojsije se uplaši pa će u sebi: »Tako! Ipak se saznalo.«

Kad je faraon to dočuo, htjede Mojsija pogubiti. Zato Mojsije pobjegne od faraona i skloni se u midjansku zemlju. Ondje sjedne kraj nekog studenca.

Midjanski je svećenik imao sedam kćeri. Dođu one da zahvate vode i naliju pojila, da napoje stado svoga oca. Ali dođu i pastiri te ih potjeraju. Mojsije ustane, obrani ih i stado im napoji.

Kad su se vratile svome ocu, on ih zapita: »Kako ste se danas tako brzo vratile?«

One odgovore: »Neki Egipćanin obrani nas od pastirâ, i još nam zahvati vode i stado nam napoji.«

»Gdje je? — zapita on svoje kćeri. — Zašto ste ostavile toga čovjeka? Pozovite ga na objed.«

Mojsije pristane da ostane kod tog čovjeka. On oženi Mojsija svojom kćeri Siporom. A kad ona rodi sina, on mu nadjene ime Geršon, »jer sam reče — stranac u tuđoj zemlji«.

Poslije mnogo vremena umre egipatski kralj. Izraelci su još stenjali u ropstvu. Vapili su, i njihov vapaj za pomoć sred ropstva uzlazio je k Bogu. Bog je čuo njihovo zapomaganje i sjetio se svoga Saveza s Abrahamom, Izakom i Jakovom. I pogleda Bog na Izraelce, i zauze se za njih.

Bog zove Mojsija

Mojsije pasao ovce svoga tasta Jitra, midjanskoga svećenika. Goneći tako stado po pustari, dođe do Horeba, brda Božjega. Anđeo mu se Jahvin ukaže u rasplamtjeloj vatri iz jednog grma. On se zagleda: grm sav u plamenu, a ipak ne izgara.

»Hajde da priđem — reče Mojsije — i promotrim ovaj čudni prizor: zašto grm ne sagorijeva.«

Kad je Jahve vidio kako prilazi da razmotri, iz grma ga Bog zovne:

»Mojsije! Mojsije!«

»Evo me!« javi se.

»Ne prilazi ovamo! — reče. — Izuj obuću s nogu! Jer mjesto na kojem stojiš sveto je tlo. Ja sam — nastavi — Bog tvoga oca; Bog Abrahamov, Bog Izakov, Bog Jakovljev.«

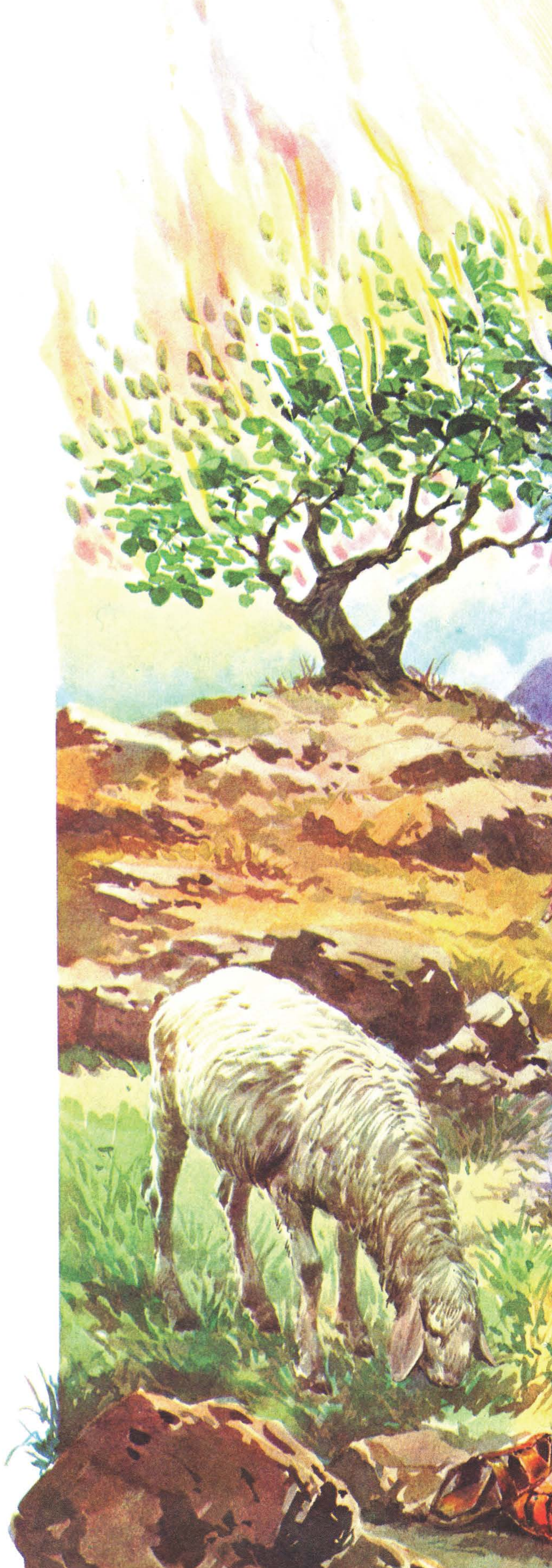
Mojsije zakloni lice: bojao se u Boga gledati.

»Vidio sam jade svoga naroda u Egiptu — nastavi Jahve — i čuo mu tužbu na tlačitelje njegove. Znane su mi muke njegove. Zato sam sišao da ga izbavim iz šaka egipatskih i odvedem ga iz te zemlje u dobru i prostranu zemlju — u zemlju kojom teče mlijeko i med. Zato, hajde! Ja te šaljem faraonu da izbaviš narod moj, Izraelce, iz Egipta.«

»Tko sam ja da se uputim faraonu — odgovori Mojsije Bogu — i izvedem Izraelce iz Egipta!«

»Ja ću biti s tobom — nastavi. — I ovo će ti biti znak da sam te ja poslao: kad izvedeš narod iz Egipta, Bogu ćete iskazati štovanje na ovome brdu.«

Nato Mojsije reče Bogu: »Ako dođem k Izraelcima pa im kažem: Bog otaca vaših poslao

me k vama, i oni me zapitaju: Kako mu je ime? — što ću im odgovoriti?«

»Ja sam koji jesam«, reče Bog Mojsiju. Onda nastavi: »Ovako kaži Izraelcima: '*Ja jesam*' posla me k vama.«

Dalje je Bog Mojsiju rekao: »Kaži Izraelcima ovako: *Jahve*, Bog vaših otaca, Bog Abrahamov, Bog Izakov i Bog Jakovljev, poslao me k vama. To mi je ime dovijeka, tako će me zvati od koljena do koljena.«

»Idi, skupi starješine Izraelaca pa im kaži: što ti objavih. Oni će te poslušati. Onda pođi sa starješinama Izraelaca k egipatskom kralju i reci mu: 'Objavio nam se Jahve, Bog Hebreja. Pusti nas da odemo tri dana hoda u pustinju, da ondje prinesemo žrtvu Jahvi, Bogu svojem.' Znam ja da vas egipatski kralj neće pustiti ako ne bude natjeran teškom šakom. Zato ću ja pružiti svoju šaku i pritisnuti Egipat svakovrsnim čudesima što ću ih u njemu izvesti. Poslije će vas pustiti.«

Čudesni znaci

Mojsije uzvrati: »Ali ako mi ne povjeruju i ne poslušaju me, nego mi reknu: 'Jahve ti se nije objavio?'«

»Što ti je to u ruci?« zapita ga Jahve.

»Štap«, odgovori.

»Baci ga na zemlju!« naredi mu Jahve.

On ga baci na zemlju, i štap se pretvori u zmiju. Mojsije pred njom uzmače.

Onda Jahve reče Mojsiju: »Pruži ruku i uhvati je za rep.«

I on seže rukom i uhvati je za rep, a ona opet postade štap u njegovoj ruci.

»Tako moraju vjerovati da se Jahve, Bog njihovih otaca, Bog Abrahamov, Bog Izakov i Bog Jakovljev, tebi objavio.«

Još mu Jahve rekne: »Uvuci ruku u njedra.«

On uvuče ruku u njedra. Kad ju je izvukao, gle — ruka mu gubava, bijela kao snijeg.

»Stavi opet ruku u njedra!« naredi mu Jahve.

On opet ruku u njedra. Kad ju je iz njedara izvukao, gle — opet je bila kao i ostali dio tijela.

»Ako ti ne povjeruju i ne prihvate poruku prvoga znamenja, povjerovat će poruci drugoga znamenja. A ako ih ova oba znamenja ne uvjere, pa ti ne povjeruju, zahvati vode iz Rijeke i prolij je po suhu. Voda što je budeš iz Rijeke uzeo, na suhu će se u krv pretvoriti.«

»Oprosti, Gospodine! — nastavi Mojsije Jahvi. — Ja nikad nisam bio čovjek rječit; ni prije ni sada kad govoriš svome sluzi. Ja sam u govoru spor, a na jeziku težak.«

»Tko je dao čovjeku usta? — reče mu Jahve. — Tko ga čini nijemim i gluhim; tko li mu vid daje ili ga osljepljuje? Zar to nisam ja, Jahve! Idi, dakle! Ja ću biti s tobom kad budeš govorio, i kazivat ću ti što ćeš govoriti.«

»Oprosti, Gospodine — opet će Mojsije — ne bi li poslao koga drugoga!«

Razljuti se Jahve na Mojsija i reče: »Zar Aron, Levijevac, nije tvoj brat? Znam da je on vrlo rječit. Evo, baš ti izlazi u susret. Kad te vidi, obradovat će se u srcu. Ti govori njemu i u njegova usta stavljaj riječi. Ja ću biti i s tobom i s njime dok budete govorili;

kazivat ću obojici što ćete raditi. Neka on mjesto tebe govori narodu. Tako, on će tebi biti mjesto usta, a ti ćeš njemu biti mjesto Boga. Uzmi ovaj štap u ruku. Njim izvodi znamenja.«

Mojsije se vraća u Egipat

Zatim se Mojsije vrati svome tastu Jitru te mu reče:

»Pusti me da se vratim braći u Egipat, da vidim jesu li još na životu.«

»Pođi u miru!« reče Jitro Mojsiju.

I Jahve reče Mojsiju u Midjanu:

»Vrati se u Egipat, jer su pomrli svi ljudi koji su tražili tvoj život.«

Tako Mojsije posadi na magarca svoju ženu i sinove i ode u zemlju egipatsku. A u ruku Mojsije uze Božji štap.

Jahve opet reče Mojsiju: »Kad se vratiš u Egipat, pobrini se da pred faraonom izvedeš sva čudesa za koja sam ti dao moć, premda ću ja tvrdim učiniti njegovo srce, tako te neće pustiti narod da ode. Tada reci faraonu: 'Ovako kaže Jahve: Izrael je moj prvorođenac. Tražim od tebe da mi pustiš sina da mi iskaže štovanje. Ako odbiješ da ga pustiš, ja ću ubiti tvoga prvorođenca.'«

Onda rekne Jahve Aronu:

»Zaputi se prema pustinji, u susret Mojsiju!«

On ode i s njim se sastane na Božjem brdu. Poljubi ga. Mojsije pripovjedi Aronu sve što mu je Jahve povjerio i sva znamenja koja mu je naredio da ih učini.

Sad odu Mojsije i Aron i skupe sve starješine Izraelaca. Aron izloži sve što je Jahve govorio Mojsiju, a Mojsije izvede znamenja naočigled naroda.

Narod je bio uvjeren, i pošto čuše da je Jahve pohodio Izraelce i pogledao na njihove jade, popadaše ničice i pokloniše se.

Faraon i Izraelci

Poslije toga odu Mojsije i Aron pa reknu faraonu:

»Ovako veli Jahve, Bog Izraelov: Pusti narod moj da ode i u moju čast slavi svetkovinu.«

»Tko je taj Jahve da ga ja poslušam — odvrati faraon — i pustim Izraelce? Ja toga Jahvu ne znam niti ću pustiti Izraelce.«

»Bog Hebreja objavio nam se — rekoše. — Zato nas pusti da odemo tri dana hoda u pustinju i prinesemo žrtvu Jahvi, Bogu svome, da se na nas ne obori pomorom ili mačem.«

Nato im odvrati egipatski kralj:

»Mojsije i Arone, zašto odvraćate svijet od njegovih dužnosti? Idite na svoj posao. Sad kad se svjetina tako umnožila — nastavi faraon — vi biste ih od posla odvratili?«

Istoga dana izda faraon naredbu nadglednicima i bilježnicima:

»Ne pribavljajte više ovome narodu slame kao do sada. Neka idu sami i sebi je skupljaju. A zahtijevajte od njih istu količinu opeke koju su pravili i dosad. Ne smanjujte je! Lijenčine su. Zato viču: Hajdemo prinijeti žrtvu Bogu svome! Navalite poslove na taj svijet: neka rade, da ne obraćaju pažnje klevetama!«

Sad dođu nadglednici naroda i njegovi bilježnici te svijetu objave:

»Ovako poručuje faraon: Neću vam više nabavljati slame. Vi sami morate ići i tražiti je gdje god je možete naći. Ali zato neću smanjiti vaš posao.«

Stoga se narod raziđe po svoj zemlji egipatskoj da skuplja strnjiku namjesto slame. A nadglednici ih gonili: »Morate svakoga dana svršiti jednako posla kao i onda dok ste slamu dobivali.« A bilježnike koje faraonovi nadglednici bijahu postavili nad Izraelcima, tukli su i korili: »Zašto niste ni jučer ni danas napravili opeke koliko i prije?«

Onda bilježnici Izraelaca odu i potuže se faraonu:

»Zašto ovako postupaš sa svojim slugama? Tvoje sluge više ne dobivaju slame, a ipak se od nas traži: napravite opeku! Čak i tuku tvoje sluge, a kriv je tvoj narod!«

»Lijenčine ste vi! Lijenčine! — odgovori faraon. — Stoga i kažete: Hajdemo da prinesemo žrtvu Jahvi! Nosite se na posao! Slama vam se neće davati, ali morate praviti određene količine opeke.«

Bilježnici Izraelaca nađu se na muci zbog te naredbe. Otišavši od faraona, naiđu na Mojsija i Arona, koji su ih čekali.

»Neka vas Jahve ima na oku i sudi vam! — dobace im. — Omrazili ste nas kod faraona i njegovih dvorana; dali ste im mač u ruke da nas pobiju.«

Bog govori s Mojsijem

Mojsije se vrati Jahvi i reče: »Zašto, Gospodine, nanosiš štetu svome puku? Zašto si me poslao? Otkad sam ja stupio pred faraona i progovorio mu u tvoje ime, on još gore postupa s ovim narodom. A ti ništa ne poduzimaš da izbaviš svoj narod.«

Jahve reče Mojsiju:

»Naskoro ćeš vidjeti kako ću ja s faraonom! Pod jakom rukom pustit će ih da odu; pod jakom rukom sâm će ih iz svoje zemlje istjerati.«

Još reče Bog Mojsiju:

»Ja sam Jahve. Abrahamu, Izaku i Jakovu objavljivao sam se kao El Šadaj. Ali njima se nisam očitovao pod svojim imenom — Jahve. I sklopio sam svoj Savez s njima da ću im dati kanaansku zemlju, zemlju gdje su živjeli kao pridošlice. A sada, pošto sam čuo uzdisaje Izraelaca koje Egipćani drže u ropstvu, sjetih se svoga Saveza. Kaži, dakle, Izraelcima da sam ja Jahve; da ću vas izbaviti od tereta što su vam ga Egipćani nametnuli. Oslobodit ću vas od ropstva u kojem vas drže; izbavit ću vas udarajući jako i kažnjavajući strogo. Za svoj ću vas narod uzeti, i bit ću vašim Bogom. Tada ćete znati da sam vas ja, Jahve, vaš Bog, izbavio od egipatske tlake. Dovest ću vas u zemlju za koju sam se zakleo da ću je dati Abrahamu, Izaku i Jakovu, i dat ću vam je u baštinu, ja, Jahve.«

Mojsije to kazivaše Izraelcima, ali ga ne htjedoše slušati: duhovi su im bili pomućeni od teškoga ropstva.

Mojsiju je Jahve odgovorio:

»Vidi! Faraonu ću te nametnuti kao božanstvo; tvoj brat Aron bit će tvoj prorok. Ti kazuj sve što ti naređujem, a tvoj brat Aron neka faraonu ponovi da pusti Izraelce te odu iz njegove zemlje. Ja ću učiniti da otvrdne srce faraonu, i umnožit ću znakove i čudesa u zemlji egipatskoj. Kako vas faraon neće poslušati, ja ću staviti svoju ruku na Egipat: strašno kažnjavajući, izbavit ću svoje čete, narod svoj, Izraelce, iz egipatske zemlje. Kad pružim svoju ruku na Egipat i izvedem Izraelce iz njihove sredine, tada će Egipćani spoznati da sam ja Jahve.«

Deset Egipatskih zala

Mojsije i Aron poslušaše: kako im je Jahve naredio, upravo tako učiniše. Mojsiju je bilo osamdeset, a Aronu osamdeset i tri godine kad su faraonu postavili svoje zahtjeve.

Još doda Jahve Mojsiju i Aronu:

»Kad faraon zatraži od vas da izvedete kakvo znamenje, ti reci Aronu da uzme svoj štap i baci ga pred faraona, i štap će se pretvoriti u zmiju.«

Dođu Mojsije i Aron pred faraona i učine kako im je Jahve naredio. Aron baci pred faraona i njegove službenike svoj štap, koji se pretvori u zmiju.

Zovne faraon mudrace i vračare. I zaista egipatski vračari svojim vračanjem učine isto: svaki baci svoj štap, koji se pretvori u zmiju. Ali Aronov štap proguta njihove štapove.

Faraon bijaše tvrdokorna srca: ne htjede poslušati Mojsija i Arona, kako je Jahve i kazao.

Voda pretvorena u krv

Tada Jahve reče Mojsiju:

»Faraonovo je srce okorjelo; odbija da pusti narod. Ujutro pođi k faraonu. Kad izađe k vodi, stani preda nj na obali Rijeke. Uzmi u ruku štap što se bio u zmiju pretvorio. Reci mu: Jahve, Bog Hebreja, poslao me k tebi s porukom da pustiš moj narod da mi iskaže štovanje u pustinji. Ali sve dosad ti nisi poslušao. Ovako Jahve poručuje: 'Ovim ćeš spoznati da sam ja Jahve. Gledaj! Štapom koji imam u ruci mlatnut ću po vodi u Rijeci, i pretvorit će se u krv. Ribe će u Rijeci pocrkati; Rijeka će se usmrdjeti, i grstit će se Egipćanima piti vodu iz Rijeke.'«

Još Jahve reče Mojsiju:

»Reci Aronu da uzme svoj štap i pruži svoju ruku povrh egipatskih voda: njihovih rijeka, njihovih prokopa, njihovih jezeraca, svih njihovih vodenih stjecišta, da se pretvore u krv; po svoj zemlji egipatskoj neka je krv, čak i u drvenim i u kamenim posudama.«

Mojsije i Aron učiniše kako im je Jahve naredio. Podiže Aron svoj štap i naočigled faraona i njegovih službenika mlatnu po vodi u Rijeci. Sva se voda u Rijeci prometnu u krv. Ribe u Rijeci pocrkaše; Rijeka se usmrdje, tako da Egipćani nisu mogli piti vodu iz Rijeke; krv bijaše po svoj zemlji egipatskoj.

Ali egipatski vračari svojim vračanjem učiniše isto. Tako faraon ostade tvrdokorna srca: nije htio poslušati Mojsija i Arona, kako je Jahve i kazao.

Faraon se okrenu i ode u svoj dvor, ne uzimajući ni to k srcu. Svi su Egipćani počeli kopati oko Rijeke tražeći pitke vode, jer nisu mogli piti vode iz Rijeke.

Žabe

Kad je prošlo sedam dana kako je Jahve udario po Rijeci, opet Jahve reče Mojsiju:

»Pođi k faraonu i reci mu: Ovako govori Jahve: Pusti moj narod da ode i štovanje mi iskaže. Ako odbiješ da ih pustiš, svu ću ti zemlju kazniti žabama. Rijeka će vrvjeti žabama. One će izići i prodrijeti u tvoj dvor, u ložnicu, u tvoju postelju, u kuće tvojih službenika i tvoga naroda, pod sačeve i naćve tvoje. Po tebi, po tvome narodu i svim tvojim službenicima skakat će žabe.«

Onda Jahve reče Mojsiju:

»Reci Aronu neka ispruži svoju ruku sa štapom povrh rijeka, prokopa i jezeraca, i učini da žabe navale na egipatsku zemlju.«

Aron pruži svoju ruku povrh egipatskih voda, i žabe iziđoše i prekriše zemlju egipatsku.

Ali i vračari učiniše tako svojim vračanjem, te žabe navališe na egipatsku zemlju.

Zovne sad faraon Mojsija i Arona i rekne:

»Molite Jahvu da ukloni žabe od mene i moga puka, a ja ću pustiti narod da prinese žrtvu Jahvi.«

Mojsije uzvrati faraonu:

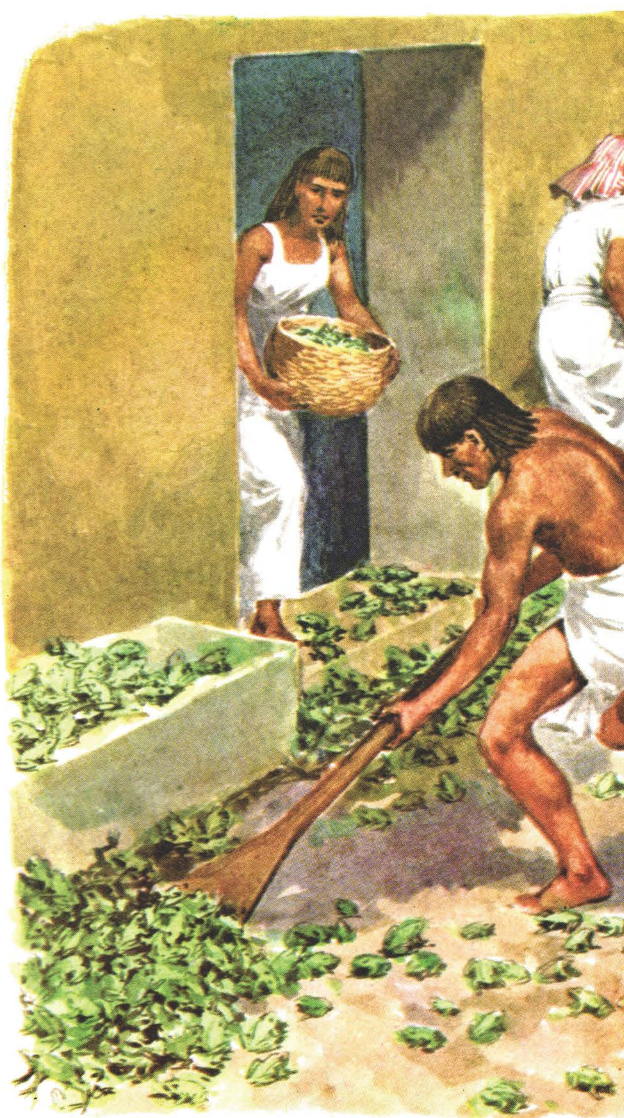
»Dostoj se odrediti mi kad hoćeš da molim za te, za tvoje službenike i za tvoj narod da se žabe odstrane od tebe i tvojih domova i ostanu samo u Rijeci.«

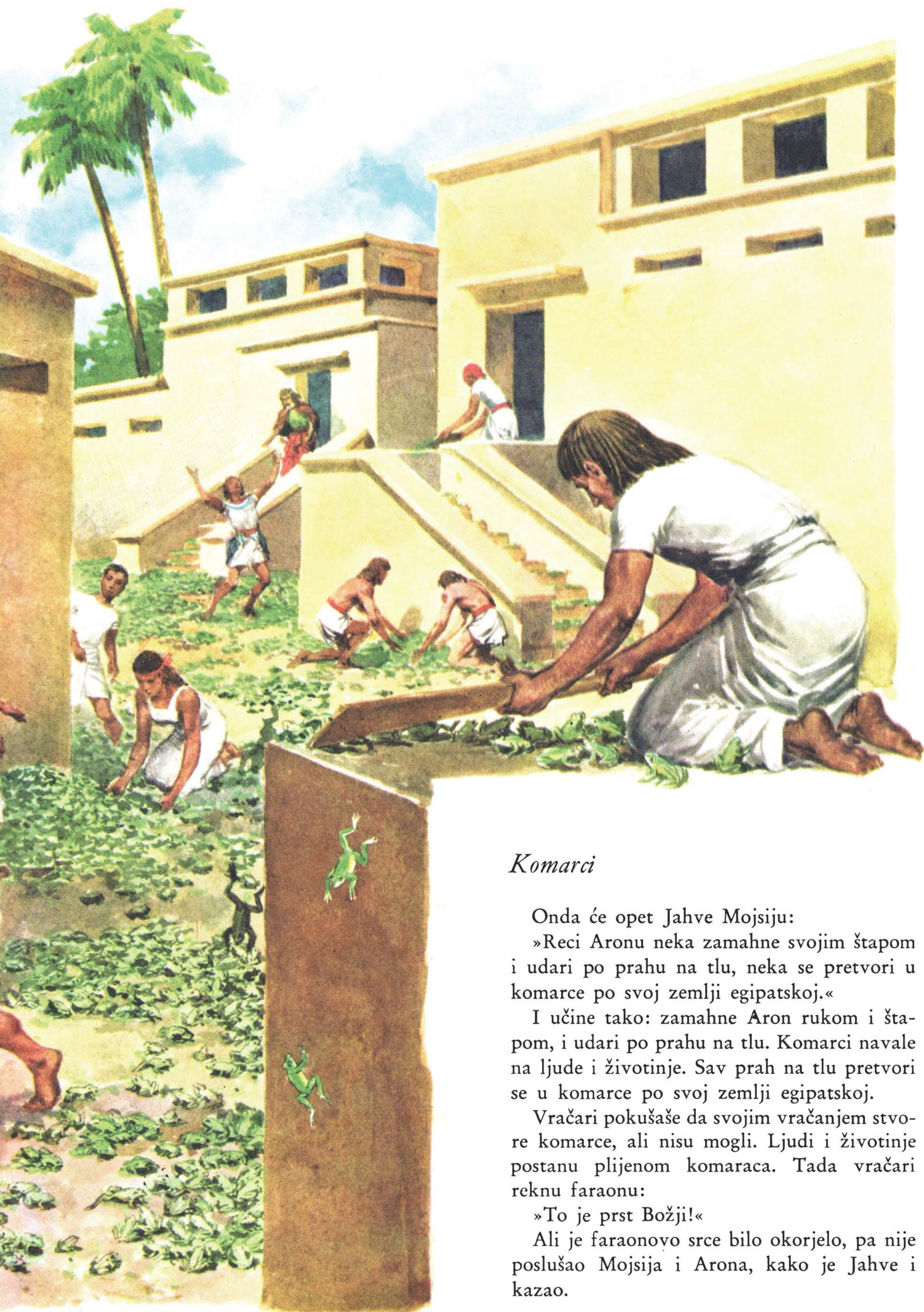
»Sutra«, reče.

»Neka bude kako kažeš — odvrati Mojsije — da znaš kako nitko nije kao Jahve, Bog naš. Žabe će otići od tebe, od tvojih službenika i tvoga naroda; ostat će samo u Rijeci.«

Mojsije i Aron odu od faraona, a onda Mojsije zazva Jahvu zbog žaba kojima je kaznio faraona. I Jahve usliša Mojsija, te žabe pocrkaju po kućama, dvorištima i njivama. Na hrpe su ih zgrtali, zemlja se njima usmrdjela.

Kad je faraon vidio da je nastupilo olakšanje, srce mu otvrdnu te ne posluša Mojsija i Arona, kako je Jahve i kazao.

Komarci

Onda će opet Jahve Mojsiju:

»Reci Aronu neka zamahne svojim štapom i udari po prahu na tlu, neka se pretvori u komarce po svoj zemlji egipatskoj.«

I učine tako: zamahne Aron rukom i štapom, i udari po prahu na tlu. Komarci navale na ljude i životinje. Sav prah na tlu pretvori se u komarce po svoj zemlji egipatskoj.

Vračari pokušaše da svojim vračanjem stvore komarce, ali nisu mogli. Ljudi i životinje postanu plijenom komaraca. Tada vračari reknu faraonu:

»To je prst Božji!«

Ali je faraonovo srce bilo okorjelo, pa nije poslušao Mojsija i Arona, kako je Jahve i kazao.

Obadi

Onda Jahve reče Mojsiju:

»Podrani ujutro, iziđi pred faraona kad krene k vodi, i reci mu: Ovako poručuje Jahve: Pusti moj narod da ode i da mi štovanje iskaže. Ako ne pustiš moga naroda, pripustit ću obade na te, na tvoje službenike, na tvoj puk i tvoje domove. Egipatski domovi i samo tlo na kojem stoje vrvjet će od obada. Ali ću toga dana izuzeti gošenski kraj, u kojem živi moj narod, te se ondje obadi neće pojaviti, tako da znaš da sam ja Jahve u središtu zemlje. Tu ću razliku napraviti između svoga i tvoga naroda. To će znamenje biti sutra.«

I učini Jahve tako. Rojevi obada nalete u faraonov dvor, na domove njegovih službenika i po svoj zemlji egipatskoj. Zemlja nastrada od obada.

Sad faraon pozove Mojsija i Arona pa im rekne:

»Idite, prinesite žrtvu svome Bogu, ali u ovoj zemlji.«

»Ne dolikuje da tako učinimo — odgovori Mojsije. — Žrtve koje mi prinosimo Jahvi, Bogu svome, za Egipćane su gnusoba. Kad bismo, dakle, na njihove oči prinosili žrtve koje su Egipćanima gnusne, zar nas ne bi kamenovali? Zato moramo u pustinju tri dana

hoda te prinijeti žrtvu Jahvi, Bogu svome, kako nam je zapovjedio.«

»Pustit ću vas da odete u pustinju — odgovori faraon — i prinesete žrtvu Jahvi, svome Bogu, ali ne odlazite predaleko. Molite za me!«

Nato odvrati Mojsije: »Čim odem od tebe, zazvat ću Jahvu da sutra nestane obada s faraona, njegovih službenika i njegova puka. Ali neka faraon više ne vara! Neka pusti narod da ide i prinese žrtvu Jahvi.«

Tako Mojsije ode od faraona i pomoli se Jahvi. I Jahve učini kako je Mojsije tražio: s faraona, s njegovih službenika i s njegova puka nestane obada — ni jedan jedini nije ostao.

Ali opet ukruti faraon srce svoje i ne dopusti narodu da ode.

Pomor stoke

Tada Jahve reče Mojsiju:

»Idi k faraonu i reci mu: Ovako poručuje Jahve, Bog Hebreja: Pusti moj narod da ode i da mi štovanje iskaže. Ako ga ne pustiš, nego ga i dalje budeš zadržavao, ruka Jahvina udarit će strašnim pomorom po tvome blagu što je u polju: po konjima, magaradi, devama, krupnoj i sitnoj stoci. Razlikovat će Jahve stoku Izraelaca od stoke Egipćana, tako da ništa što pripada Izraelcima neće stradati.«

Jahve je odredio i vrijeme, rekavši:

»Sutra će Jahve izvesti ovo u zemlji.«

Sutradan Jahve tako i učini. Sva stoka Egipćana ugine, a od stoke Izraelaca nije uginulo ni jedno grlo.

Faraon je istraživao i uvjerio se da od izraelske stoke nije uginulo ni jedno grlo. Ali je srce faraonovo ipak otvrdlo, i nije pustio naroda.

Čirevi

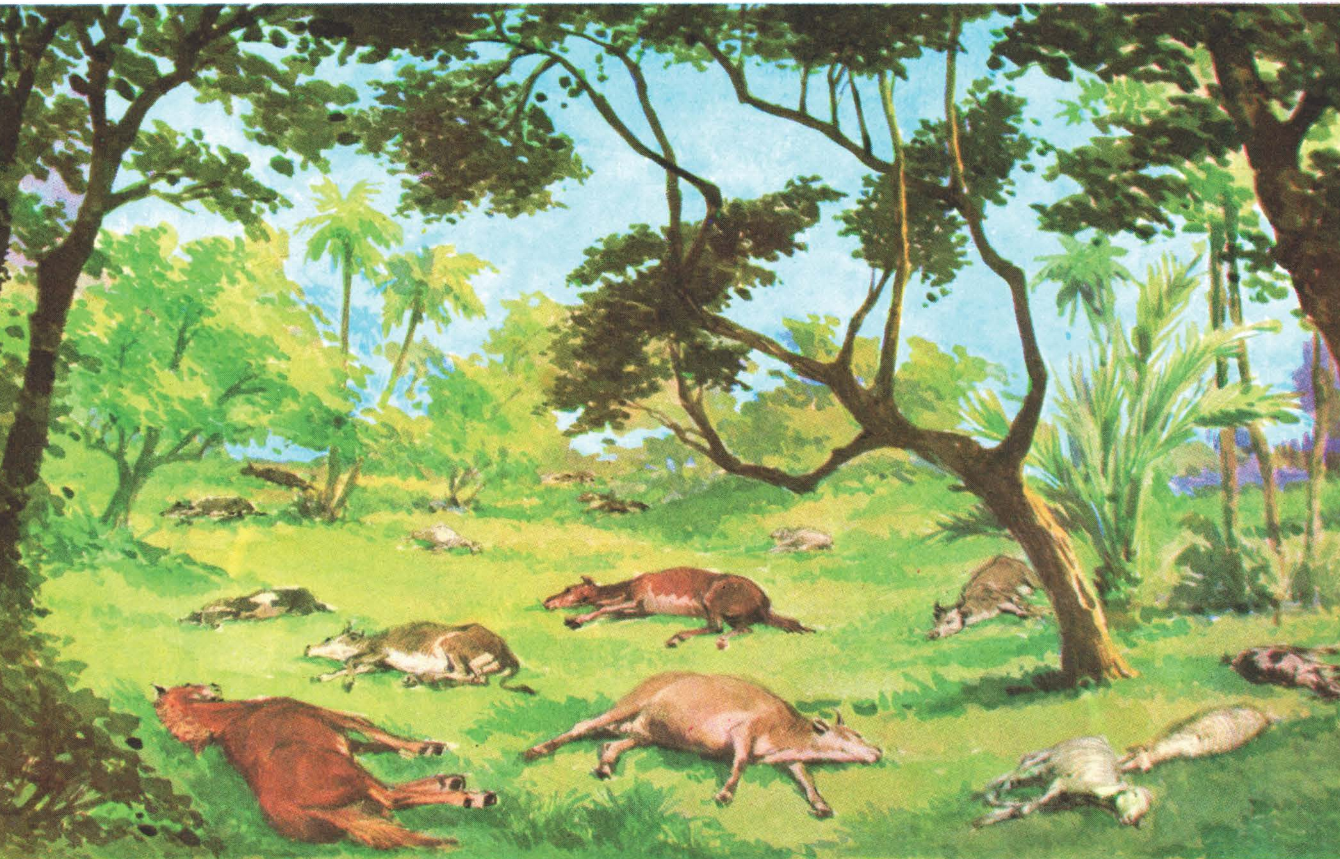
Reče Jahve Mojsiju i Aronu:

»Zagrabite pune pregršti pepela iz peći, pa neka ga Mojsije pred faraonovim očima baci prema nebu. Od toga će nastati sitna prašina po svoj zemlji egipatskoj, i na ljudima će i na životinjama izazivati otekline i stvarati čireve s kraja na kraj Egipta.«

Tako oni uzeše pepela iz peći i dođoše pred faraona. Onda Mojsije rasu pepeo prema nebu, i otekline s čirevima prekriše ljude i životinje.

Ni čarobnjaci se nisu mogli pojaviti pred Mojsijem, jer su i čarobnjaci, kao i ostali Egipćani, bili prekriveni čirevima.

Ali je Jahve otvrdnuo srce faraonu, pa on ne posluša Mojsija i Arona, kako je Jahve Mojsiju i rekao.

Tuča i vatra

Tada Jahve reče Mojsiju:

»Podrani ujutro, iziđi pred faraona i reci mu: Ovako poručuje Jahve, Bog Hebreja: Pusti narod da ode i da mi štovanje iskaže. Ako ih ne pustiš, sva zla svoja navalit ću ovaj put na te, na tvoje službenike i tvoj puk, tako da spoznaš da nema nikoga na svoj zemlji kao što sam ja. Ali se ti previše uzdižeš nad mojim narodom i priječiš mu da ode. Sutra u ovo doba pustit ću tuču tako strašnu kakve u Egiptu još nije bilo otkad je postao do sada. Zato naredi da pod krov utjeraju tvoje blago i sve što je vani na otvorenom. Sve što se nađe u polju, bilo čovjek bilo živinče, ne bude li uvedeno unutra, poginut će kad tuča zaspe po njima.«

Faraonovi službenici, koji su se pobojali Jahvina govora, utjeraju svoje sluge i svoje blago unutra. Oni koji nisu marili za Jahvinu prijetnju ostave vani i svoje sluge i stoku.

Mojsije diže svoj štap prema nebu. Jahve zagrmje i pusti tuču, i munje sastavi sa zemljom. Sipao je Jahve tuču po zemlji Egipćana; tuča je mlatila, kroz nju munje parale. Strahota se takva nije oborila na zemlju egipatsku otkako su ljudi u njoj. Tuča pobi po svem Egiptu sve što je ostalo vani, ljude i životinje; uništi sve bilje po poljima i sva stabla poljska polomi. Samo u gošenskom kraju, gdje su živjeli Izraelci, nije bilo tuče.

Faraon posla po Mojsija i Arona pa im reče:

»Ovaj put priznajem da sam kriv. Jahve ima pravo, a ja i moj narod krivo. Molite Jahvu da ustavi gromove i tuču, a ja ću vas pustiti da idete. Nećete više dugo ostati.«

Otišavši od faraona, Mojsije iziđe iz grada i podigne ruke prema Jahvi. Prestane grmljavina i tuča, a ni kiša više nije padala na zemlju.

Kad je faraon vidio da je prestala grmljavina, tuča i kiša, opet padne u grijeh: i on i njegovi službenici opet otvrdnu srcem. Otvrdnu srce faraonu, i ne pusti on Izraelce, kako je Jahve i prorekao preko Mojsija.

Skakavci

Reče Jahve Mojsiju:

»Idi k faraonu. Učinio sam da njemu i njegovim službenicima otvrdne srce, da izvedem svoja znamenja među njima; da možeš pripovijedati svome sinu i svome unuku što sam učinio Egipćanima i kakva sam znamenja izvodio među njima, kako biste znali da sam ja Jahve.«

Tako Mojsije i Aron odu k faraonu i kažu mu:

»Ovako poručuje Jahve, Bog Hebreja:

Dokle ćeš odbijati da se preda mnom poniziš? Pusti moj narod da mi iskaže štovanje. Jer ako ne pustiš moga naroda, sutra ću navesti skakavce na tvoju zemlju. Tako će prekriti površinu da se zemlja od njih neće vidjeti. Pojest će ono što vam je iza tuče ostalo; i ogolit će vam sva stabla što po polju rastu. Ispunit će ti sav dvor, i kuće tvojih službenika i domove svih ostalih Egipćana — takvo što ne vidješe ni tvoji očevi ni očevi tvojih očeva u ovoj zemlji od svojih vremena do danas.«

Okrene se i ode od faraona.

»Dokle će nam ovaj čovjek biti stupica? — rekoše faraonu njegovi službenici. — Pusti te ljude neka idu i štovanje iskažu Jahvi, svome Bogu! Zar ne vidiš kako Egipat srlja u propast?«

Dovedu Mojsija i Arona natrag k faraonu, a on im reče:

»Idite! Iskažite štovanje Jahvi, svome Bogu! A tko će sve ići?«

»Svi idemo — odgovori Mojsije — i mlado

i staro. Odlazimo sa svojim sinovima i svojim kćerima; sa svojom krupnom i sitnom stokom, jer moramo održati svečanost Jahvi.«

»Jahve bio s vama isto kao što i ja pustio da s vama pođu i djeca! — odgovori im. — Očito se vidi da vam nakana nije čista. Nećemo tako! Nego muškarci neka odu i štovanje iskažu Jahvi. To ste i tražili.«

I otjeraju ih od faraona.

Tada Mojsije podigne svoj štap povrh egipatske zemlje, a Jahve navrati istočni vjetar po zemlji: puhao je toga cijelog dana i cijele noći. A kad je jutro svanulo, vjetar nanio skakavce. Oni se razlete po svoj egipatskoj zemlji i padnu po svim krajevima Egipta u silnoj gustoći: toliko ih mnoštvo nikad prije nije bilo niti će kada biti. Pokriju sve tlo, tako da se od njih zacrnjelo. Pojedu sve bilje u polju i sve plodove sa stabala što su bili ostali iza tuče. Ništa se više nije zelenjelo: ni stabla ni poljska trava u svem Egiptu.

Brže-bolje dozva faraon Mojsija i Arona pa im reče:

»Sagriješio sam protiv Jahve, vašega Boga, i vas! Oprostite mi uvredu još samo ovaj put i molite Jahvu, Boga svoga, da samo otkloni od mene ovaj smrtonosni bič!«

Kad je Mojsije otišao od faraona, zazva Jahvu, i Jahve promijeni vjetar u veoma jak zapadnjak, koji pothvati skakavce i odnese prema Crvenome moru. Ni jedan jedini skakavac nije ostao ni u kojem kraju Egipta.

Ali je Jahve stvrdnuo srce faraonu, i ne pusti on Izraelaca.

Tama

»Pruži ruku prema nebu — rekne Jahve Mojsiju — pa neka se tmina spusti na egipatsku zemlju, tmina koja će se moći opipati.«

Mojsije pruži ruku prema nebu, i spusti se gusta tmina na svu zemlju egipatsku: tri je dana trajala. Tri dana nisu ljudi jedan drugoga mogli vidjeti, i nitko se sa svoga mjesta nije micao. A u mjestima gdje su Izraelci živjeli sjala svjetlost.

Pozva onda faraon Mojsija i reče:

»Idi i štovanje iskaži Jahvi! Ali vaša stoka, krupna i sitna, neka ostane ovdje. Vaša djeca neka idu s vama!«

»Ti nas sam moraš opskrbiti prinosima i žrtvama paljenicama koje ćemo prinijeti Jahvi, Bogu svojemu — odgovori Mojsije. — Zato ćemo sa sobom potjerati i svoja stada. Ni papak neće ostati ovdje. Od njih nam valja izabrati za žrtvovanje Jahvi, Bogu svome, a ne znamo, dok onamo ne stignemo, što nam treba Jahvi prinijeti.«

Jahve otvrdne faraonu srce, i on ne pristane da odu.

Smrt prvorođenaca

»Još ću samo jednom nedaćom udariti faraona i Egipat — reče Jahve Mojsiju. — Poslije toga pustit će vas odavde. I više: sam će vas odavde potjerati. Kaži svijetu neka svaki čovjek ište od svoga susjeda i svaka žena od svoje susjede srebrnih i zlatnih dragocjenosti.«

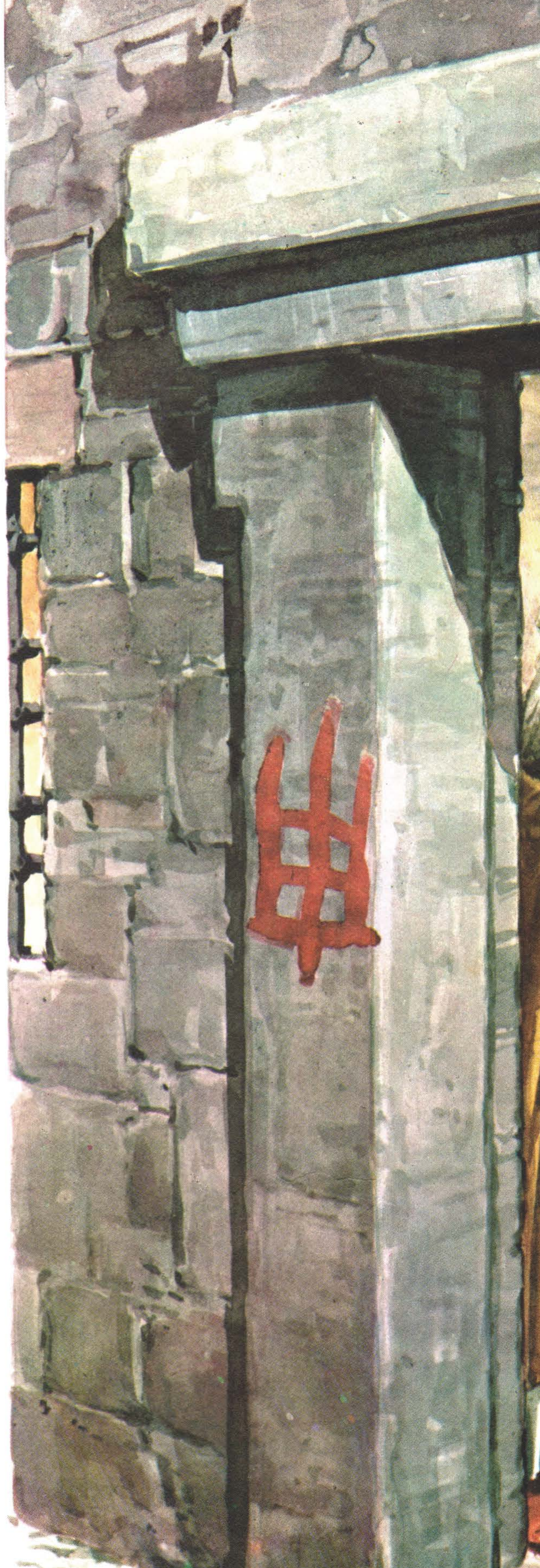
Jahve učini te Egipćani bijahu naklonjeni narodu. Sam Mojsije postane vrlo uvažen u egipatskoj zemlji, u očima faraonovih službenika i u očima naroda.

A onda Mojsije navijesti:

»Ovako poručuje Jahve: O ponoći proći ću Egiptom. Svaki će prvorođenac u egipatskoj zemlji umrijeti, od prvorođenca faraonova, koji bi imao sjediti na njegovu prijestolju, do prvorođenca ropkinje koja se nalazi uz mlinski kamen; a uginut će i sve prvine od stoke. U svoj će zemlji egipatskoj nastati velik jauk, kakva nije bilo niti će kad poslije biti. Među Izraelcima ni pas neće zalajati na živo stvorenje: ni na čovjeka ni na životinju. Po tome ćete znati da Jahve luči Izraelca od Egipćanina. Onda će svi ovi tvoji dvorani k meni doći, preda me se baciti i vikati: Nosi se i ti i sav puk koji za tobom ide! Poslije toga ću otići.«

I gnjevan ode od faraona.

Noć Pashe

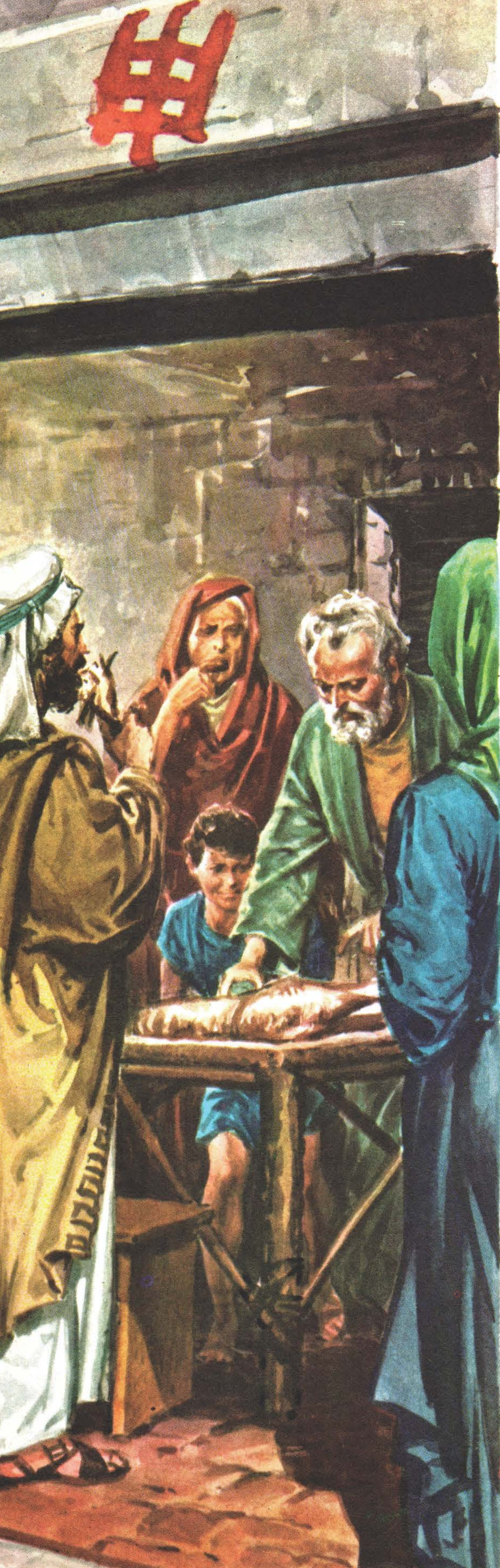

Zatim sazva Mojsije sve starješine Izraelaca te im reče:

»Idite i pribavite janje za svoje obitelji i žrtvujte Pashu. Onda uzmite kitu isopa, zamočite je u krv što je u zdjeli i poškropite krvlju iz zdjele nadvratnik i oba dovratnika. Neka nitko ne izlazi preko kućnih vrata do jutra.

Meso, pečeno na vatri, neka se te iste noći pojede s beskvasnim kruhom i gorkim zeljem. A ovako ga blagujte: opasanih bokova, s obućom na nogama i sa štapom u ruci. Jedite ga žurno: to je Jahvina pasha (prolaz).

Kad Jahve bude prolazio da pobije Egip-

ćane, zapazit će krv na nadvratniku i na oba dovratnika, pa će mimoići ta vrata i neće dopustiti da Zatornik uđe u vaše kuće da hara.

Ovu uredbu držite u svim vremenima kao zakon za se i djecu svoju. I kad dođete u zemlju koju će vam Jahve dati kako je obećao, vršite ovaj obred. Kad vas vaša djeca zapitaju: Što vam taj obred označuje? odgovorite im: Ovo je pashalna žrtva u čast Jahvi koji je prolazio mimo kuće Izraelaca kad je usmrćivao Egipćane, a naše kuće poštеđivao.«

Tada se narod duboko nakloni i oda štovanje.

Potom Izraelci odu i poslušaju: kako je Jahve Mojsiju i Aronu naredio, tako i učine.

U ponoći Jahve pobije sve prvorođence po zemlji egipatskoj: od prvorođenca faraonova, koji je imao sjediti na prijestolju, do prvorođenca sužnja u tamnici, a tako i sve prvine od stoke.

Noću ustane faraon, on pa svi njegovi dvorani i svi Egipćani, jer se strašan jauk razlijegao Egiptom: ne bijaše kuće u kojoj nije ležao mrtvac.

Faraon pozva u noći Mojsija i Arona te im reče:

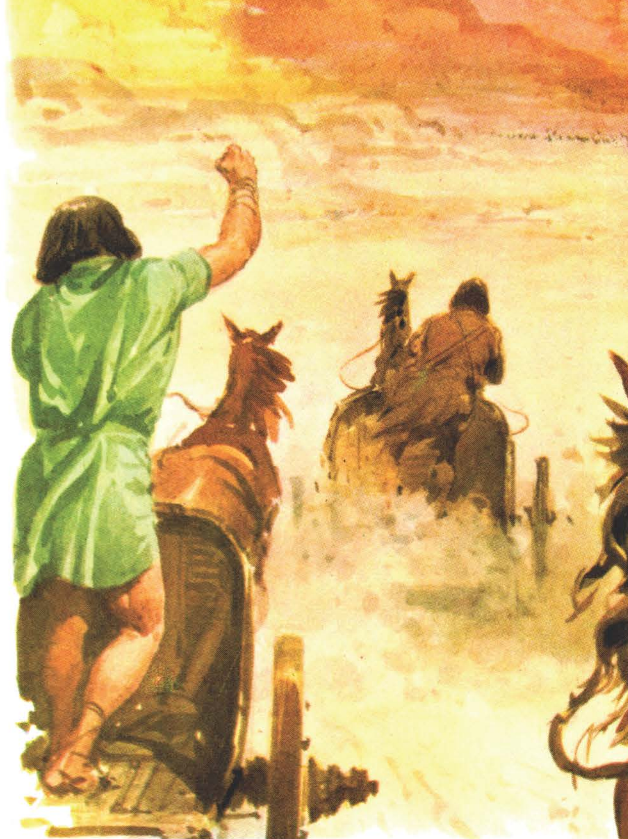
»Ustajte i odlazite od moga naroda i vi i vaši Izraelci! Idite! Odajite štovanje Jahvi, kako ste tražili. Pokupite svoju i sitnu i krupnu stoku, kako ste zahtijevali: idite pa i mene blagoslovite!«

Egipćani nagonili narod da brže ide iz zemlje, »jer izgibosmo svi«, govorahu oni. Tako narod ponese svoje još neukislo tijesto; naćve, uvijene u ogrtače, ponesoše na ramenima.

Pođu tako Izraelci iz Ramsesa prema Sukotu. Bilo je oko šest stotina tisuća pješaka, osim žena i djece. A mnogo i drugoga svijeta pođe s njima, i mnoga stoka, krupna i sitna.

Vrijeme što su ga Izraelci proveli u Egiptu iznosilo je četiri stotine i trideset godina.

Prijelaz preko Crvenog mora

Krenuvši iz Sukota, utabore se u Etamu, na kraju pustinje. Jahve je išao pred njima, danju u stupu od oblaka, da im put pokazuje, a noću u stupu od ognja, da im svijetli. Tako su mogli putovati i danju i noću. I nije ispred naroda nestajao stup od oblaka danju ni stup od ognja noću.

Kad su egipatskom kralju kazali da je narod pobjegao, faraon se i njegovi dvorani predomisliše o narodu.

»Što ovo učinismo! — rekoše. — Pustismo Izraelce, i više nam neće služiti.«

Zato opremi faraon svoja kola i povede svoju vojsku. Uze šest stotina poizbor svojih kola i ostala kola po Egiptu. I u svima bijahu štitonoše.

Jahve otvrdnu srce faraonu, kralju egipatskom, te on krenu u potjeru za Izraelcima, koji su otišli uzdignute pesnice.

Egipćani, dakle, pođu za njima u potjeru. I dok su Izraelci taborovali uz more, blizu Pi-Hahirota, nasuprot Baal-Sefonu, stignu ih svi faraonovi konji pod kolima, njegovi konjanici i njegovi ratnici.

Kako se faraon približavao, Izraelci pogledaju i opaze da su Egipćani za njima u potjeri, pa ih obuzme velik strah. I poviču Izraelci Jahvi.

»Zar nije bilo grobova u Egiptu — reknu Mojsiju — pa si nas izveo da pomremo u pustinji? Kakvu si nam uslugu učinio što si nas izveo iz Egipta! Zar ti nismo rekli baš ovo u Egiptu: Pusti nas! Služit ćemo Egipćane! Bolje nam je i njih služiti nego u pustinji poginuti.«

»Ne bojte se! — reče Mojsije narodu. — Stojte čvrsto pa ćete vidjeti što će vam Jahve učiniti da vas danas spasi: Egipćane koje danas vidite nikad više nećete vidjeti. Jahve će se boriti za vas. Budite mirni!«

Izraelci prelaze preko Crvenog mora

»Zašto zapomažete prema meni! — reče Jahve Mojsiju. — Reci Izraelcima da krenu na put. A ti podigni svoj štap, ispruži svoju ruku nad morem i razdijeli ga nadvoje, da Izraelci mogu proći posred mora po suhu. Ja ću otvrdnuti srce Egipćana, i oni će poći za njima, a ja ću se onda proslaviti nad faraonom i njegovim ratnicima, njegovim kolima i konjanicima. Neka znaju Egipćani da sam ja Jahve, kad se proslavim nad faraonom, njegovim kolima i njegovim konjanicima.«

Anđeo Božji, koji je išao na čelu izraelskih četa, promijeni mjesto i stupi im za leđa. A i stup od oblaka pomakne se ispred njih i stade im za leđa. Smjesti se između vojske egipatske i vojske izraelske, i postade onima oblak taman, a ovima rasvjetljivaše noć, tako te ne mogoše jedni drugima prići cijele noći.

Mojsije je držao ruku ispruženu nad morem, dok je Jahve svu noć na stranu valjao vode jakim istočnim vjetrom i more posušio.

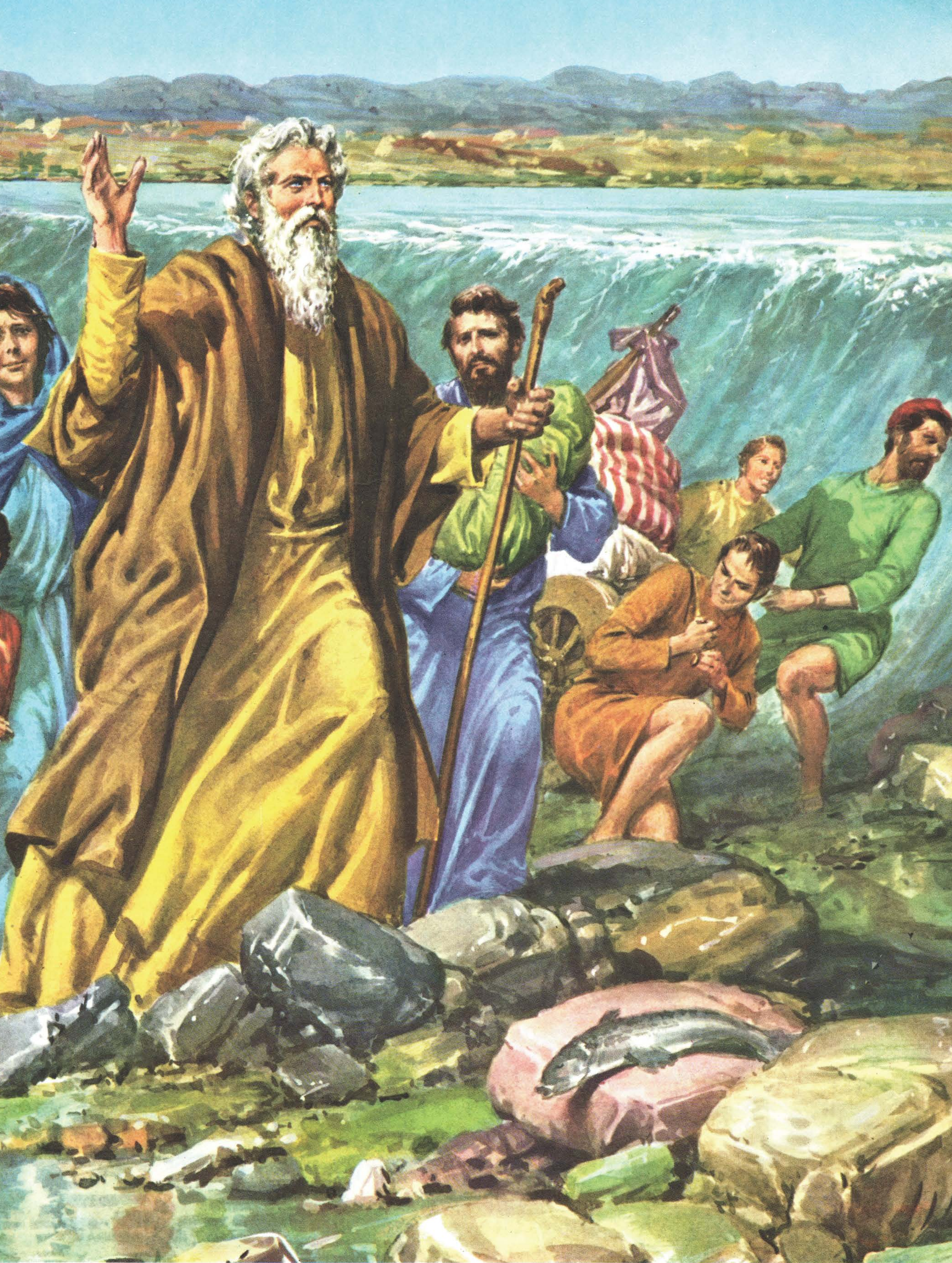
Kad su se vode razdvojile, Izraelci siđoše u more na osušeno dno, a vode stajahu kao bedem njima nadesno i nalijevo.

Egipćani: svi faraonovi konji, kola i konjanici, nagnu za njima u more, u potjeru.

Za jutarnje straže pogleda Jahve iz stupa od ognja i oblaka na egipatsku vojsku i u njoj stvori zbrku. Zakoči točkove njihovih kola da su se jedva naprijed micali.

»Bježimo od Izraelaca! — poviču Egipćani — jer Jahve se za njih bori protiv Egipćana!«

Egipćani potopljeni

Tada će Jahve Mojsiju:

»Pruži ruku nad more, da se vode vrate na Egipćane, na njihova kola i konjanike.«

Mojsije pruži ruku nad more, i u cik zore more se vrati u svoje korito. Kako su Egipćani, bježeći, jurili prema moru, Jahve ih strmoglavi usred voda. Tako vode, slijevajući se natrag, potope kola, konjanike, i svu vojsku faraonovu koja bijaše pošla u potjeru za Izraelcima u more. I ne ostade od njih ni jedan jedini.

A Izraelci išli suhim posred mora, vode im stale kao zid zdesna i slijeva. Tako Jahve u onaj dan izbavi Izraela iz šaka egipatskih, i vidje Izrael pomorene Egipćane na morskome žalu. Osvjedoči se Izrael i o silnoj moći koju Jahve pokaza nad Egipćanima. Narod se poboja Jahve, i povjerova Jahvi i njegovu sluzi Mojsiju.

Tada Mojsije s Izraelcima zapjeva ovu pjesmu Jahvi u slavu:

»U čast Jahvi zapjevat ću,
jer se proslavio,
konja i konjanika
u more on je vrgao.
Moja je snaga, moja pjesma — Jahve
jer je mojim postao izbaviteljem.
On je Bog moj, njega ja ću slaviti,
on je Bog oca moga,
njega ću veličati.
Tko je kao ti, Jahve, među bogovima,
tko kao ti sija u svetosti,
u djelima strašan, divan u čudima?
Milošću svojom vodio si ovaj narod, tobom otkupljen,
k svetom tvom Stanu snagom si ga svojom upravio«

Tada Aronova sestra, proročica Mirjam, uze bubanj u ruku, a sve žene pridruže joj se s bubnjem u ruci i plešući. Mirjam je začinjala pjesmu:

»Zapjevajte Jahvi,
jer se slavom proslavio!
Konja s konjanikom
u more je survao.«

ZEMLJA KANAAN

Jordan

SREDOZEMNO MORE

Jerihon

Brdo Nebo

Kadeš

DELTA NILA

Mara

Brdo Sinaj

Sueski zaljev

Akapski zaljev

ZEMLJA MIDIAN

EGIPAT

CRVENO MORE

IZLAZAK IZ EGIPTA

Gorak izvor kod Mare

Pokrene Mojsije Izraelce od Crvenog mora, i pođu na put kroz pustinju Šur. Tri su dana putovali pustinjom, a vode nisu našli.

Dođu k Mari, ali nisu mogli piti vode kod Mare, jer je bila gorka. Stoga se i zove Mara (Gorčina).

Narod je mrmljao na Mojsija i govorio: »Što ćemo piti?«

A on zazva Jahvu. Jahve mu pokaže neko drvo. Baci on to drvo u vodu, i voda postane slatka.

Tu im Jahve postavi zakon i pravo i tu ih stavi u kušnju. Zatim reče:

»Budeš li zdušno slušao glas Jahve, Boga svoga, vršeći što je pravo u njegovim zapovijedima i držao njegove zakone, nikakvih bolesti koje sam pustio na Egipćane na vas neću puštati. Jer ja sam Jahve koji dajem zdravlje.«

Zatim stignu u Elim, gdje je bilo dvanaest izvora i sedamdeset palama. Tu se, uz vodu, utabore.

Mana s neba

Potom krenu iz Elima, i sva izraelska zajednica dođe u pustinju Sin, koja je između Elima i Sinaja, petnaestog dana drugoga mjeseca nakon odlaska iz zemlje egipatske. U pustinji sva izraelska zajednica počne mrmljati protiv Mojsija i Arona.

»Oh, da smo pomrli od ruke Jahvine u zemlji egipatskoj, kad smo sjedili kod lonaca s mesom i jeli kruha do mile volje! — rekoše im. — Izveli ste nas u ovu pustinju da sve ovo mnoštvo gladom pomorite!«

Kruh se skuplja

Tada reče Jahve Mojsiju:

»Učinit ću da vam dažđi kruh s neba. Neka narod ide i skuplja svaki dan koliko mu za dan treba. Tako ću ih kušati i vidjeti hoće li se držati moga zakona ili neće. A šestoga dana, kad spreme štò su nakupili, bit će dvaput onoliko koliko su skupljali za svaki dan.«

Onda Mojsije i Aron progovore svim Izraelcima:

»Večeras ćete poznati da vas je Jahve izveo iz zemlje egipatske, a ujutro ćete vidjeti svojim očima Jahvinu slavu, jer vas je čuo Jahve kako ste protiv njega mrmljali. Što smo mi da protiv nas mrmljate?«

I dok je Aron svoj izraelskoj zajednici govorio, oni se okrenu prema pustinji, i gle! u oblaku pojavi se Jahvina slava.

Onda se Jahve oglasi Mojsiju i reče mu:

»Čuo sam mrmljanje Izraelaca. Ovako im reci: Večeras ćete jesti meso, a ujutro ćete se nasititi kruha. Tada ćete poznati da sam ja Jahve, Bog vaš.«

I doista! Navečer se pojave prepelice i prekriju tabor. A ujutro obilna rosa sve orosila oko tabora. Kad se prevlaka rose digla, površinom pustinje ležao tanak sloj, nešto poput pahuljica, kao da se slána uhvatila po zemlji. Kad su Izraelci to vidjeli, pitali su jedan drugoga: »Što je to?« Jer nisu znali što je. Onda im Mojsije reče:

»To je kruh koji nam je Jahve pribavio za hranu. A ovo je zapovijed koju je Jahve izdao: Nakupite koliko kome treba za jelo — jedan gomer* po osobi, svatko prema broju članova koji su mu u šatoru.«

Izraelci tako uradiše. Neki nakupe više, neki manje. Kad su izmjerili na gomer, pokaza se da nije ništa preteklo onome koji bijaše nakupio mnogo, a niti je nedostajalo onome koji bijaše nakupio manje: svatko je nakupio koliko mu je trebalo za jelo.

»Neka nitko ne ostavlja ništa za ujutro!« rekne im Mojsije. Ali oni nisu poslušali Mojsija; neki ostave i za sutra. A to im se ucrva i usmrdje. Mojsije se na njih razljuti.

Tako su skupljali svako jutro koliko je kome trebalo za jelo. I kad bi sunce ogrijalo, mȁna bi se rastopila.

* $3^1/_2$ litre

Onda šestoga dana nakupiše dvostruku količinu hrane — po dva gomera na svakoga. Kad su starješine zajednice došle da izvijeste Mojsija, on im reče:

»Ovo je zapovijed Jahvina: Sutra je dan potpunog odmora, subota Jahvi posvećena. Ispecite što želite peći; skuhajte što želite kuhati. Sve što vam preteče ostavite za sutra.«

Ostave to oni za sutra, kako je Mojsije naredio, i niti se usmrdjelo niti su se crvi pojavili.

»Jedite to danas — reče im Mojsije — jer hrane šestoga dana za dva dana. Neka svatko stoji gdje jest; neka nitko u sedmi dan ne izlazi iz svoga stana.«

Dom je Izraelov tu hranu prozvao mȁnom. Bijaše kao zrno korijandra; bijela, a imala je ukus medenog kolačića.

Onda rekne Mojsije: »Ovo je zapovijed koju je izdao Jahve: Napunite tim jedan gomer i čuvajte ga za svoje potomke, da vide hranu kojom sam vas hranio u pustinji kad sam vas izbavio iz zemlje egipatske.«

I naredi Mojsije Aronu:

je ovaj dan subota u čast Jahve; danas nećete naći mȁne na polju. Šest je dana skupljajte, a sedmoga, u subotu, neće je biti.«

Bijaše nekih koji su i sedmoga dana išli da je nakupe, ali ništa ne nađoše. Zato Jahve reče Mojsiju:

»Dokle ćete odbijati da se pokorite mojim zapovijedima i mojim zakonima? Pogledajte! Zato što vam je Jahve dao subotu, daje vam

»Uzmi jednu posudu; stavi u nju cio gomer mane, a onda je položi pred Jahvu da se sačuva za vaše potomke.«

Kako je Jahve naredio Mojsiju, Aron je stavi pred Svjedočanstvo na čuvanje.

Izraelci su se hranili manom četrdeset godina, sve dok nisu došli u naseljenu zemlju: jeli su manu do dolaska na granicu zemlje kanaanske.

Voda iz pećine

Sva izraelska zajednica po Jahvinoj zapovijedi krene dalje iz pustinje Sina. Utabore se kod Refidima. Tu nije bilo vode da narod pije. Zato narod zapodjene prepirku s Mojsijem. Vikali su: »Daj nam vode da pijemo!«

A Mojsije im odgovori:

»Zašto se sa mnom prepirete? Zašto kušate Jahvu?«

Ali je narod žeđao za vodom, pa je mrmljao na Mojsija i govorio:

»Zašto si nas iz Egipta izveo? Zar da nas žeđom pomoriš, nas, našu djecu i našu stoku?«

»Što ću s ovim narodom! — zazivao je Mojsije Jahvu. — Još malo pa će me kamenovati.«

»Istupi pred narod! — rekne Jahve Mojsiju. — Uzmi sa sobom nekoliko izraelskih starješina; uzmi u ruku štap kojim si udario Rijeku i pođi. A ja ću stajati pred tobom ondje, na pećini na Horebu. Udari po pećini: iz nje će poteći voda, pa neka se narod napije.«

Mojsije učini tako naočigled izraelskih starješina.

Mjesto prozovu Masa i Meriba, zbog toga što su se Izraelci prepirali i kušali Jahvu govoreći: »Je li Jahve među nama ili nije?«

Pobjeda nad Amalečanima

Uto dođu Amalečani i zaratuju s Izraelcima kod Refidima. A Mojsije reče Jošui:

»Odaberi momčad pa pođi i zapodjeni borbu s Amalečanima. Ja ću sutra stati na vrh brda, sa štapom Božjim u ruci.«

Jošua učini kako mu je Mojsije rekao te zađe u borbu s Amalečanima, a Mojsije, Aron i Hur uzađoše na vrh brda.

I dok bi Mojsije držao ruke uzdignute, Izraelci bi nadjačavali; a kad bi ruke spustio, nadjačavali bi Amalečani. Ali Mojsiju ruke napokon klonu. Zato uzeše kamen, staviše ga poda nj, i on sjede, dok mu Aron i Hur, jedan s jedne, a drugi s druge strane, držahu ruke, tako da mu izdržaše do sunčanog zalaska.

Jošua oštricom mača svlada Amaleka i njegov narod.

Jitro svjetuje Mojsija

A Jitro, midjanski svećenik, tast Mojsijev, ču sve što učini Bog Mojsiju i svemu izraelskom narodu, i kako Jahve izbavi Izraelce iz Egipta, pa mu izađe ususret u pustinju.

Mojsije je onda pripovijedao svome tastu o svemu što je Jahve učinio faraonu i Egipćanima zbog Izraelaca; o svim nezgodama što su ih snašle na putu, ali ih je Jahve od njih izbavio.

»Neka je hvaljen Jahve koji vas je izbavio od egipatskih šaka i od šaka faraonovih — reče Jitro. — Sada znam da je Jahve veći od svih bogova, jer je izbavio narod ispod egipatske vlasti, kad su s njim okrutno postupali.«

Sutradan Mojsije sjede da kroji pravdu narodu. Narod je oko njega stajao od jutra do mraka. Vidjevši Mojsijev tast sav trud što on za narod čini, rekne mu:

»Što to imaš toliko s narodom? I zašto ti sam sjediš, a sav narod stoji oko tebe od jutra do mraka?«

»Narod dolazi k meni — odgovori Mojsije — da se s Bogom posavjetuje. Kad zađu u prepirku, dođu k meni. Ja onda rasudim između jednoga i drugoga; izložim im Božje zakone i odredbe.«

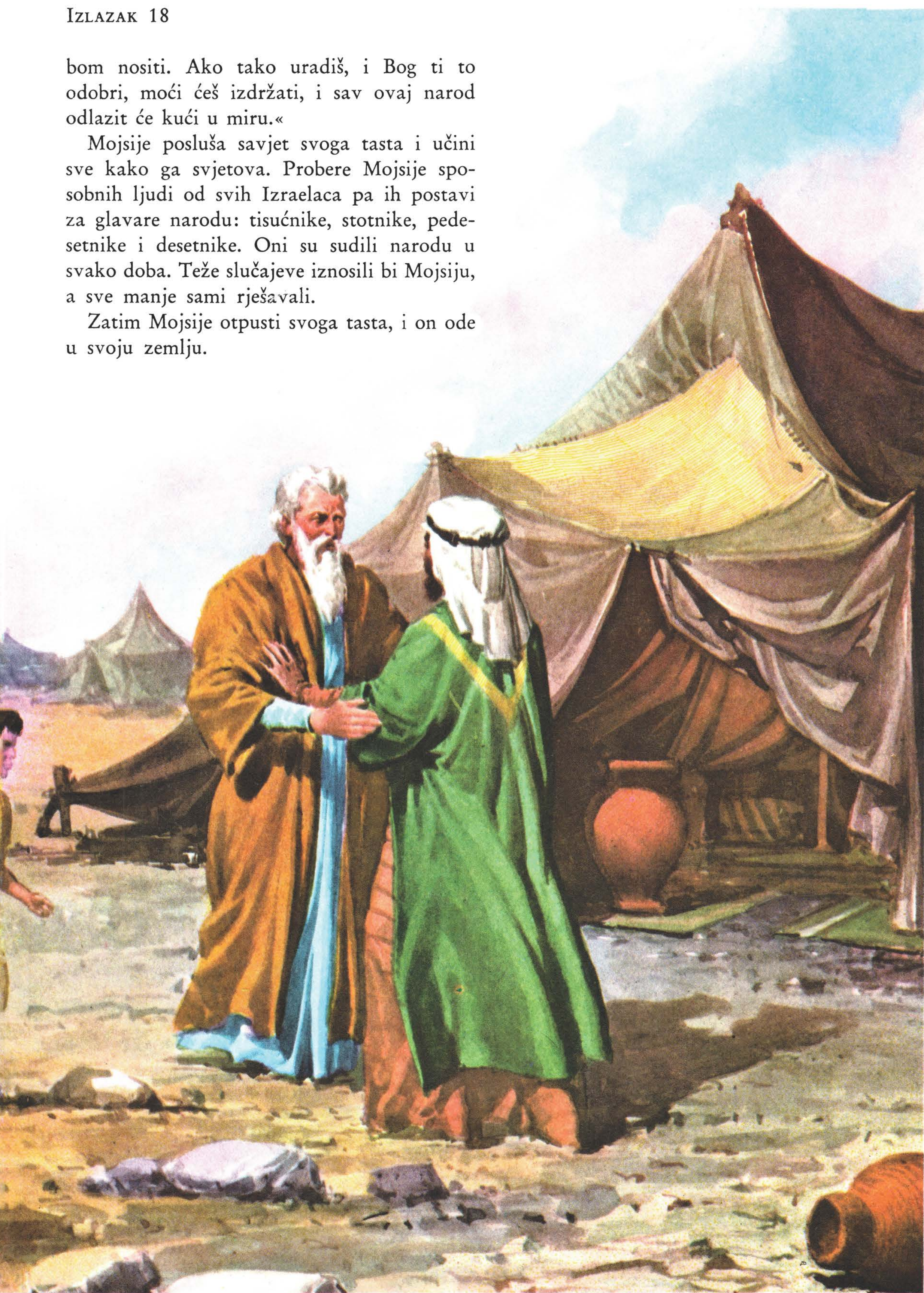
»Nije dobro kako radiš — odgovori Mojsiju tast. — I ti i taj narod s tobom potpuno ćete se iscrpsti. Ta posao je za te pretežak; sam ga ne možeš obavljati. Poslušaj me. Svjetovat ću te, i Bog će biti s tobom! Ti zastupaj narod pred Bogom; podastiri Bogu njihove razmirice. Poučavaj ih o zakonima i odredbama; svraćaj ih na put kojim moraju ići, upućuj ih na djela koja moraju vršiti. Onda, proberi između svega puka ljude sposobne, bogobojazne i pouzdane, koji mrze mito, te ih postavi za glavare puku: tisućnike, stotnike, pedesetnike i desetnike. Neka sude narodu u svako doba. Sve veće slučajeve neka preda te iznose, a u manjima neka sami rasuđuju. Olakšaj sebi breme koje će oni s to-

bom nositi. Ako tako uradiš, i Bog ti to odobri, moći ćeš izdržati, i sav ovaj narod odlazit će kući u miru.«

Mojsije posluša savjet svoga tasta i učini sve kako ga svjetova. Probere Mojsije sposobnih ljudi od svih Izraelaca pa ih postavi za glavare narodu: tisućnike, stotnike, pedesetnike i desetnike. Oni su sudili narodu u svako doba. Teže slučajeve iznosili bi Mojsiju, a sve manje sami rješavali.

Zatim Mojsije otpusti svoga tasta, i on ode u svoju zemlju.

Deset zapovijedi

Tri mjeseca nakon izlaska iz zemlje egipatske, istoga dana, stignu Izraelci u Sinajsku pustinju. Postave Izraelci tabor tu pred brdom, a Mojsije se popne k Bogu.

Jahve ga zovne s brda pa mu rekne:

»Ovako kaži domu Jakovljevu, proglasi djeci Izraelovoj: Vi ste vidjeli što sam učinio Egipćanima; kako sam vas nosio na orlovskim krilima i k sebi vas doveo. Stoga, budete li mi se vjerno pokoravali i držali moj Savez, vi ćete mi biti predraga svojina mimo sve narode — tȁ moj je sav svijet! — vi ćete mi biti kraljevstvo svećenikâ, narod svet. Tim riječima oslovi Izraelce.«

Mojsije se vrati i sazva narodne starješine te im izloži sve što mu je Jahve naredio. A sav narod uzvrati jednoglasno:

»Vršit ćemo sve što je Jahve naredio.«

Onda Mojsije prenese odgovor naroda Jahvi.

Nato Jahve reče Mojsiju:

»Ja ću, evo, doći k tebi u gustom oblaku, da narod čuje kad budem s tobom govorio, i da ti zauvijek vjeruje.«

»Pođi k narodu — reče Jahve Mojsiju — i posvećuj ga danas i sutra. Neka opere svoju odjeću; neka bude gotov prekosutra, jer će prekosutra sići Jahve na brdo Sinaj naočigled svega puka. Postavi naokolo granicu za narod i izdaj naredbu: Pripazite da se na brdo ne penjete; da se ni podnožja ne dotičete! Tko se god brda dotakne, smrt će ga snaći. Nikakva ruka neka ga se ne dotakne, nego neka bude kamenjem zasut ili strijelom ustrijeljen: bio čovjek ili živinče, neka na životu ne ostane. Na otegnuti zvuk trube neka se na brdo penju.«

Mojsije siđe s brda k narodu i poče posvećivati narod. Oni operu svoju odjeću. »Budite gotovi za prekosutra!« — rekne Mojsije narodu.

A prekosutra, u osvit dana, prolomi se grmljavina, munje zasijevaše, a gust se oblak nadvi nad brdo. Gromko zaječa truba, zadrhta sav puk koji bijaše u taboru.

Mojsije povede puk iz tabora u susret Bogu. Stadoše na podnožju brda.

Brdo Sinaj zavilo se u dim, jer je Jahve u obliku ognja sišao na nj. Dizao se dim kao dim iz peći. Sve se brdo silno treslo.

Zvuk trube bivao sve jači. Mojsije je govorio, a Bog mu grmljavinom odgovarao. Jahve siđe na Sinajsko brdo, na vrhunac, i pozva Jahve Mojsija na vrhunac brda. Mojsije se uspe.

Onda Bog izgovori sve ove riječi:

»Ja sam Jahve, Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva.

Nemoj imati drugih bogova osim mene.

Ne pravi sebi urezana lika niti kakve slike onoga što je gore na nebu, ili dolje na zemlji, ili u vodama pod zemljom. Ne klanjaj im se niti im služi. Jer ja, Jahve, Bog tvoj, Bog sam ljubomoran, koji kažnjavam grijeh otaca — onih koji me mrze — na djeci do trećeg i četvrtog koljena, a iskazujem ljubav tisućama koji me ljube i vrše moje zapovijedi.

Ne izgovaraj uzalud ime Jahve, Boga svoga, jer Jahve ne oprašta onome koji uzalud izgovara ime njegovo.

Sjeti se da svetkuješ dan subotnji. Šest dana radi i obavljaj sav svoj posao. A sedmoga je dana subota, počinak posvećen Jahvi, Bogu tvojemu. Tada nikakva posla nemoj raditi: ni ti, ni tvoj sin, ni tvoja kći, ni tvoj sluga, ni tvoja sluškinja, ni tvoja živina, niti stranac koji se nađe unutar tvojih vrata. Ta i Jahve je šest dana stvarao nebo, zemlju i more i sve što je u njima, a sedmoga je dana počinuo. Stoga je Jahve blagoslovio i posvetio dan subotni.

Poštuj oca svoga i majku svoju, da imadneš dug život na zemlji koju ti dâ Jahve, Bog tvoj.

Ne ubij!

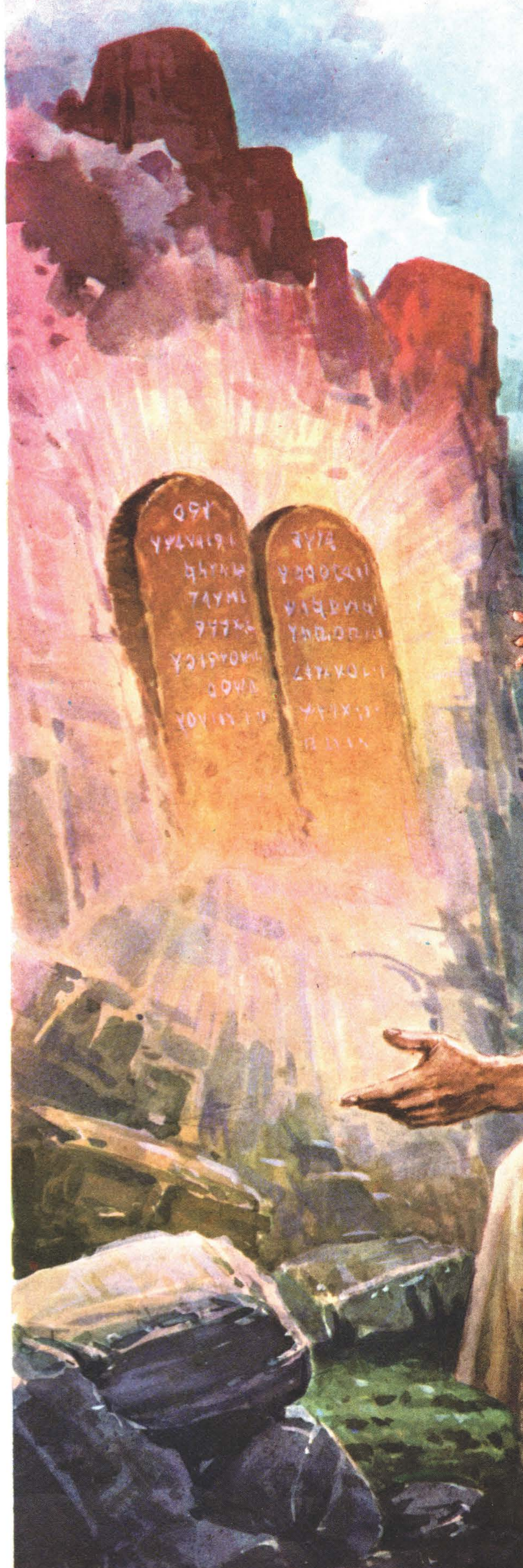
Ne učini preljuba!

Ne ukradi!

Ne svjedoči lažno na bližnjega svoga!

Ne poželi kuće bližnjaga svoga! Ne poželi žene bližnjega svoga; ni sluge njegova, ni sluškinje njegove, ni vola njegova, ni magarca njegova, niti išta što pripada bližnjemu tvome!«

Sav je puk bio svjedok grmljavine i sijevanja, svi čuše zvuk trube i vidješe kako se brdo dimi: gledali su i tresli se i stajali podalje. Onda rekoše Mojsiju:

»Ti nam govori, a mi ćemo slušati. Neka nam Bog ne govori, da ne pomremo!«

»Ne bojte se — reče Mojsije narodu. — Bog je došao da vas samo iskuša; da strah pred njim ostane s vama te da ne griješite.«

Narod ostane podalje, a Mojsije pristupi gustom oblaku gdje se Bog nalazio.

Plemenski zakoni

Bog je, preko Mojsija, Izraelcima dao i druge zakone koji Deset zapovijedi primjenjuju na svakidašnji život. Evo nekih između njih:

»Tko god udari čovjeka pa ga usmrti, neka se smrću kazni.

Tko udari svoga oca ili svoju majku, neka se kazni smrću.

Tko otme čovjeka — bilo da ga proda, bilo da ga u svojoj vlasti zadrži — neka se kazni smrću.

Tko prokune svoga oca ili svoju majku, neka se kazni smrću.

Neka je kazna: život za život, oko za oko, zub za zub, ruka za ruku, noga za nogu, opeklina za opeklinu, rana za ranu, modrica za modricu.

Tko bi prinosio žrtve kojemu kumiru — osim Jahvi jedinom — neka bude izručen prokletstvu i potpuno uništen.

Ne tlači pridošlicu niti mu nanosi nepravde, jer ste i sami bili pridošlice u zemlji egipatskoj.

Ne cvilite udovice i siročeta! Ako ih ucviliš i oni zavape k meni, sigurno ću njihove vapaje uslišati. Moj će se gnjev raspaliti, i mačem ću vas pogubiti. Tako će vam žene ostati udovice a djeca siročad.

Ako uzajmiš novca kome od moga naroda, siromahu koji je kod tebe, ne postupaj prema njemu kao lihvar! Ne nameći mu kamata!

Uzmeš li svome susjedu ogrtač u zalog, moraš mu ga vratiti prije zalaza sunca. Tà to mu je jedini pokrivač kojim omata svoje tijelo i u kojem može leći. Ako k meni zavapi, uslišat ću ga, jer sam ja milostiv!

Ne huli Boga i ne psuj glavara svoga naroda.

Ne daji lažne izjave! Ne pomaži zlikovcu svjedočeći krivo!

Ne povodi se za mnoštvom da činiš zlo; niti svjedoči u parnici stajući na stranu većine protiv pravde. Ne smiješ biti pristran prema siromahu u njegovoj parnici.«

Kovčeg Saveza

Dođe Mojsije i kaza narodu sve riječi Jahvine i sve odredbe. A sav puk odgovori u jedan glas:

»Sve riječi što ih Jahve reče, vršit ćemo.«

Tada Mojsije popiše sve riječi Jahvine. A ujutro podrani te podigne žrtvenik na podnožju brda i dvanaest stupova za dvanaest plemena Izraelovih. Zatim naloži mladim Izraelcima da prinesu žrtve.

Prihvati zatim Knjigu Saveza pa je narodu glasno pročita, a narod uzvrati:

»Sve što je Jahve rekao, izvršit ćemo i poslušat ćemo.«

Mojsije potom uzme krvi te poškropi narod govoreći: »Ovo je krv Saveza koji Jahve sada s vama uspostavlja na temelju svih ovih riječi.«

Onda se uspne Mojsije s Aronom, Nadabom i Abihuom i sa sedamdeset starješina Izraelovih. Oni vidješe Boga Izraelova. Ni ruke svoje nije pružio na izabranike Izraelaca: slobodno su Boga motrili i jeli i pili.

Onda Jahve reče Mojsiju:

»Popni se k meni na brdo i pričekaj ondje. Dat ću ti kamene ploče sa zakonom i zapovijedima koje sam za njihovu pouku napisao.«

Ustane Mojsije i njegov pomoćnik Jošua, te se Mojsije popne na brdo Božje. A starješinama reče:

»Čekajte nas ovdje dok se vratimo. Eto je s vama Aron i Hur. Tko imadne kakvu razmiricu, neka se obrati na njih.«

Zatim Mojsije uzađe na brdo, a onda oblak prekri brdo. Slava se Jahvina nastani na Sinajskom brdu, i oblak ga obavijaše šest dana. Sedmoga dana zovne Jahve Mojsija isred oblaka. Slava Jahvina na vrhuncu brda bijaše očima Izraelaca kao vatra koja sažiže. Mojsije zađe u oblak i uspne se na brdo. Četrdeset dana i četrdeset noći boravio je Mojsije na brdu.

Jahve reče Mojsiju:

»Reci Izraelcima da me darivaju, a vi primajte darove u moju čast od svakoga koji daje od srca. A primajte ove darove: zlato, srebro i tuč; ljubičasto, crveno i tamnocrveno predivo i prepredeni lan; učinjene ovnujske kože, pa fine kože; bagrenovo drvo; ulje za svjetlo; mirodije za ulje pomazanja i miomirisno kađenje; oniks i drugo drago kamenje. Neka mi sagrade svetište da mogu boraviti među njima. Pri gradnji Prebivališta i svega u njemu postupi točno prema uzorku koji ti pokažem.«

Od bagrenova drva neka naprave Kovčeg: dva i po lakta dug, lakat i po širok i lakat i po visok. Okuj ga čistim zlatom, okuj ga izvana i iznutra; a oko njega stavi naokolo završni pojas od zlata. Salij za nj četiri zlatna

koluta; prikuj ih za četiri njegove noge; dva koluta s jedne strane, a dva s druge. Od bagrenova drva napravi i motke te ih u zlato okuj. Onda provuci motke kroz kolutove sa strana Kovčega da se na njima Kovčeg nosi. Neka motke ostanu u kolutima Kovčega; neka se iz njih ne izvlače. Svjedočanstvo koje ću ti predati, u Kovčeg položi.

Pomirilište napravi također od čistoga zlata. Neka bude dugo dva i pol lakta, a široko lakat i pol. Skuj i dva kerubina od zlata za oba kraja Pomirilišta. Kerubini neka dignu svoja krila uvis tako da svojim krilima zaklanjaju Pomirilište. Neka budu licem okrenuti jedan prema drugome, ali tako da lica kerubina gledaju u Pomirilište. Stavi na Kovčeg Pomirilište, a u Kovčeg položi ploče Svjedočanstva što ću ti ih dati. Tu ću se ja s tobom sastajati i ozgo ću ti, iznad Pomirilišta — između ona dva kerubina što su na Kovčegu pločâ Svjedočanstva — saopćavati sve zapovijedi namijenjene Izraelcima.

Napravi od bagrenova drva stol dva lakta dug, lakat širok, a lakat i pol visok. U čisto ga zlato obloži i načini mu naokolo završni pojas od zlata. Naokolo mu načini obrub, podlanicu širok, a onda po obrubu stavi završni pojas od zlata. Nadalje, uspravi mu četiri koluta od zlata pa mu ih pričvrsti na njegova četiri nožna ugla. Neka su kolutovi tik pod obrubom, da služe kao kvake motkama za nošenje stola. Motke napravi od bagrenova drva i u zlato ih okuj. O njima će se stol nositi. Za nj onda napravi: zdjele, varnjače, vrčeve i pehare za izlijevanje prinosa. Načini ih od čistoga zlata. Na stol svagda stavljaj pred moje lice prineseni kruh.«

Načini svijećnjak od čistoga zlata. Svijećnjak neka bude skovan. Njegovo podnožje, njegov stalak, njegove čaše, čaške i latice —

sve neka bude od jednoga komada. Šest krakova neka mu izbija sa strana; tri kraka s jedne strane stalka, a tri kraka s druge strane stalka. Na jednome kraku neka budu tri čaše u obliku bademova cvijeta, svaka s čaškom i laticama.

Prebivalište načini od deset zavjesa: od ljubičastog, crvenog i tamnocrvenog prediva i prepredenog lana. Na njima neka budu vezeni likovi kerubina — djelo umjetnika.

Napravi zavjesu od ljubičastog, crvenog i tamnocrvenog prediva i prepredenog lana. Onda unesi Kovčeg svjedočanstva za tu zavjesu. Postavi zatim stol van pred zavjesu, a

obdario mudrošću, neka naprave haljine Aronu da bi se posvetio i vršio svećeničku službu u moju čast. Neka ovu odjeću naprave: naprsnik, oplećak, ogrtač, košulju resama obrubljenu, mitru i pas.

Oplećak neka naprave od zlata, od ljubičastog, crvenog i tamnocrvenog prediva i od prepredenog lana — vješto izrađen. Neka na njemu budu dvije poramenice, pričvršćene za njegove krajeve. Zatim uzmi dva draga kamena oniksa i u njih ureži imena Izraelovih sinova. Tako, neka Aron nosi njihova imena o svoja dva ramena pred Jahvom da ih se sjeća.

svijećnjak na južnu stranu Prebivališta, prema stolu.

Načini žrtvenik od bagrenova drva. Na njegova četiri ugla načini rogove. Načini za žrtvenik i posuđe za zgrtanje otpadaka.

A onda dovedi k sebi između Izraelaca svoga brata Arona zajedno s njegovim sinovima: Nadabom, Abihuom, Eleazarom i Itamarom, da mi služe kao svećenici. Napravi svome bratu Aronu sveto ruho na čast i ukras. Obrati se svim vještacima koje sam

Ogrtač za oplećak sav napravi od ljubičastog prediva. Na njegovu rubu sve naokolo načini šipke od ljubičastog, crvenog i tamnocrvenog prediva, a između njih zvonca od zlata naokolo. Neka budu na Aronu dok vrši službu, da se čuje kad ulazi u svetište pred Jahvu i kad izlazi; tako neće umrijeti.

Napravi potom jednu ploču od čistoga zlata i na njoj ureži, kao što se urezuje na pečatnom prstenu: 'Jahvi posvećen.' Za mitru je priveži modrom vrpcom da stoji s pročelja

mitre. Neka uvijek stoji na njegovu čelu da za njih stječe blagonaklonost Jahvinu.

Arona i njegove sinove pomaži, ispuni im ruke vlašću i posveti ih da mi služe kao svećenici.

Ovo je obred koji ćeš obaviti na njima da ih posvetiš za moje svećenike: Uzmi jednog junca i dva ovna bez mane; onda beskvasnoga kruha, beskvasnih kolača zamiješenih u ulju i beskvasnih prevrta uljem namazanih. Napravi ih od bijeloga pšeničnog brašna. Naslaži ih u košaricu i u košarici prinesi ih s juncem i oba ovna.

Dovedi Arona i njegove sinove k ulazu u Šator sastanka i operi ih u vodi. Zatim uzmi odijelo i obuci Arona u košulju; stavi na nj ogrtač oplećka, oplećak i naprsnik, i opaši ga tkanicom oplećka. Ustakni mu mitru na glavu; na mitru stavi sveti vijenac. Uzmi zatim ulja za pomazanje; izlij na njegovu glavu i pomaži ga. Onda dovedi njegove sinove; obuci ih u košulje; opaši ih u pasove i obvij im turbane. Svećeništvo neka im pripada vječnom uredbom. Tako posveti Arona i njegove sinove!«

Jahve opet reče Mojsiju:

»Reci Izraelcima: Subote moje morate održavati, jer subota je znak između mene i vas od naraštaja do naraštaja, da budete svjesni da vas ja, Jahve, posvećujem. Šest dana neka se vrše poslovi, ali sedmi dan neka bude dan posvemašnjeg odmora, Jahvi posvećen. Tà Jahve je za šest dana sazdao nebo i zemlju, a sedmoga je dana prestao raditi i odahnuo.«

Kad Jahve svrši svoj razgovor s Mojsijem na Sinajskom brdu, dade mu dvije ploče Svjedočanstva, ploče kamene, ispisane prstom Božjim.

Zlatno tele

A narod, videći gdje Mojsije dugo ne silazi s brda, okupi se oko Arona pa mu rekne:

»Ustaj! Napravi nam boga, pa neka on pred nama ide! Ne znamo što se dogodi s tim čovjekom Mojsijem koji nas izvede iz zemlje egipatske.«

»Poskidajte zlatne naušnice što vise o ušima vaših žena, vaših sinova i vaših kćeri — odgovori im Aron — pa ih meni donesite.«

Sav svijet skine zlatne naušnice što ih je o ušima imao i donese Aronu. Primivši zlato iz njihovih ruku, rastopi kovinu u kalupu i načini saliveno tele.

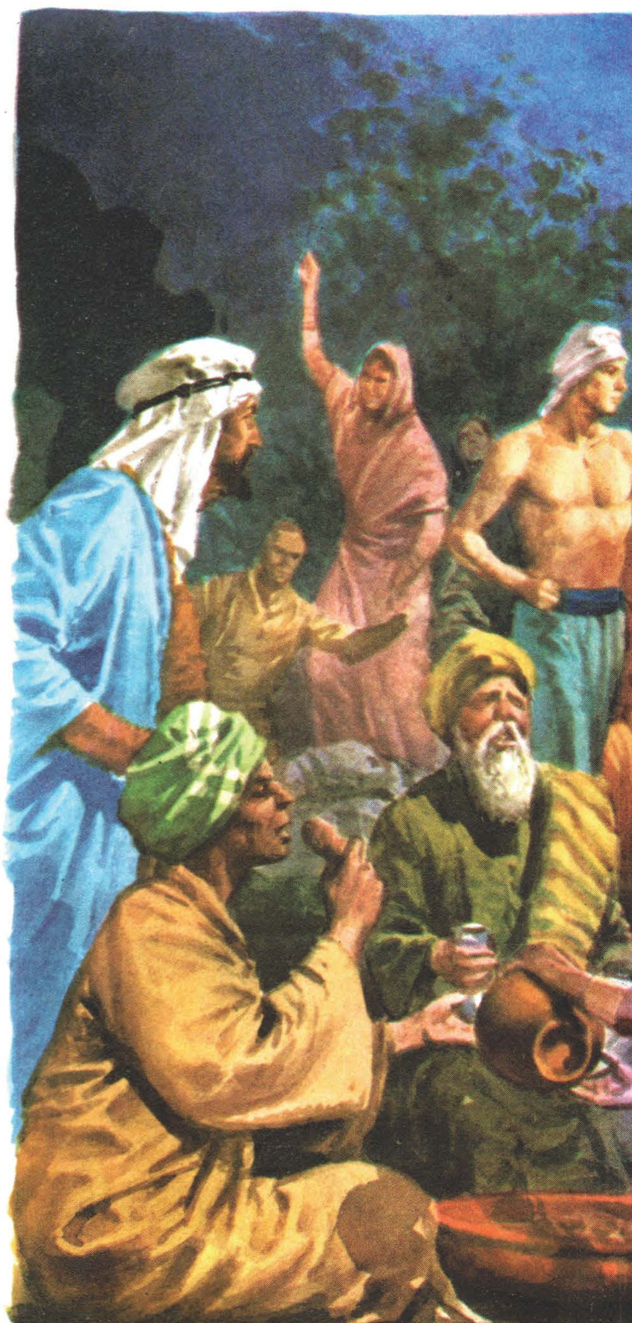
A oni poviču: »Ovo je tvoj bog, Izraele, koji te izveo iz zemlje egipatske.«

Vidjevši to Aron, sagradi pred njim žrtvenik, a onda najavi:

»Sutra neka se priredi svečanost u čast Jahvi!«

Sutradan rano ustanu i prinesu žrtve paljenice i donesu žrtve pričesnice. Onda svijet posjeda da jede i pije. Poslije toga ustade da se zabavlja.

»Požuri se dolje! — progovori Jahve Mojsiju. — Narod tvoj, koji si izveo iz zemlje egipatske, pošao je naopako. Brzo su zašli s puta koji sam im odredio. Napravili su sebi tele od rastopljene kovine; preda nj pali ničice i žrtve mu prinijeli uz poklike: Ovo je tvoj bog, Izraele, koji te izveo iz zemlje egipatske! Dobro vidim — reče dalje Jahve Mojsiju — da je ovaj narod tvrde šije. Pusti sada neka se moj gnjev na njih raspali da ih

istrijebim. Onda ću od tebe razviti velik narod.«

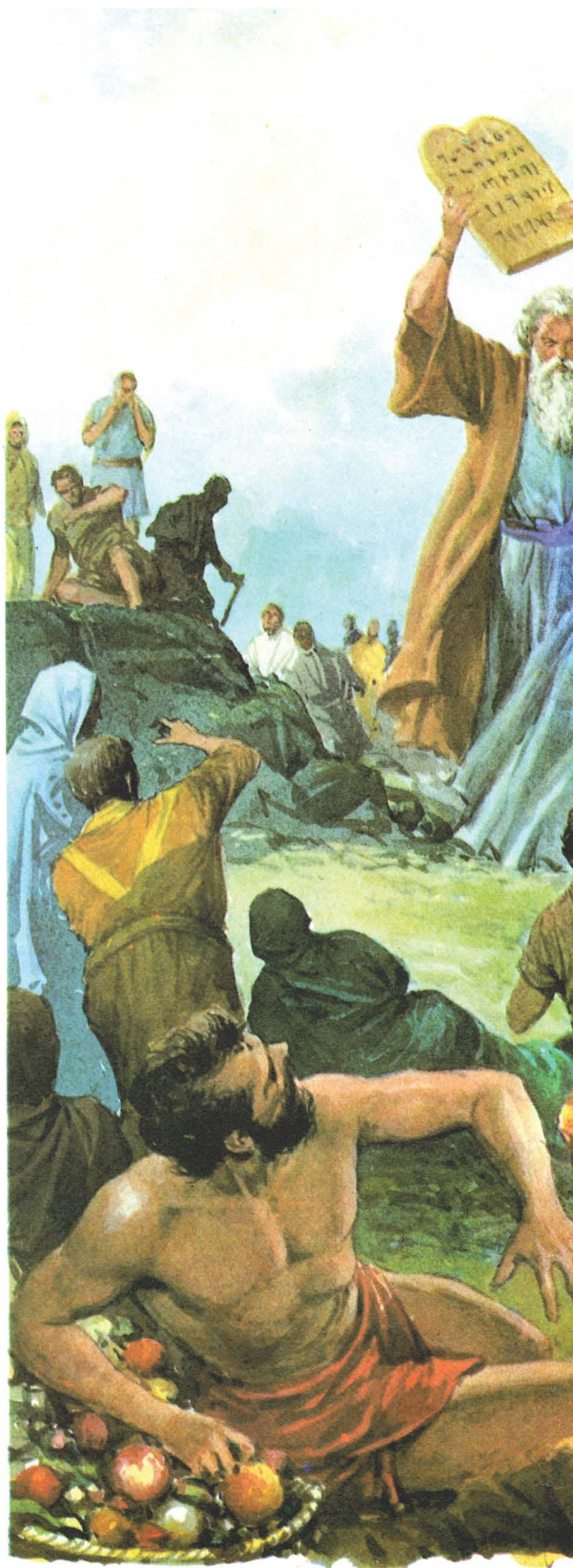
Mojsije pak zapomagao pred Jahvom, Bogom svojim, i govorio:

»O Jahve! Čemu da gnjevom plamtiš na svoj narod koji si izbavio iz zemlje egipatske silom velikom i rukom jakom! Zašto bi Egipćani morali reći: 'U zloj ih je namjeri i odveo, tako da ih smakne u brdinama i izbriše s lica zemlje!' Smiri svoj gnjev i ljutinu; odustani od zla svome narodu! Sjeti se Abrahama, Izaka i Izraela, slugu svojih, kojima si se samim sobom zakleo i obećao im: 'Razmnožit ću vaše potomstvo kao zvijezde na nebu i svu zemlju ovu što sam obećao dat ću vašem potomstvu, i ona će zavazda biti njihova baština.'«

I Jahve odustane da na svoj narod svali nesreću kojom mu bijaše zaprijetio.

Mojsijev bijes

Mojsije se okrene i siđe s brda. U rukama su mu bile dvije ploče Svjedočanstva, ploče ispisane na obje svoje plohe; ispisane i s jedne i s druge strane. Ploče su bile djelo Božje; pismo je bilo pismo Božje u pločama urezano.

A Jošua ču viku naroda koji je bučio, pa reče Mojsiju: »Bojna vika u taboru!«

Mojsije mu odgovori:

Niti viču pobjednici,
niti tuže pobijeđeni:
tu ja samo pjesmu čujem.«

Čim se približi taboru te opazi tele i kako igraju, razgnjevi se Mojsije. Baci iz ruku ploče i razbije ih na podnožju brda. Pograbi tele koje bijahu napravili, spali ga ognjem i u prah satre. Onda prah razbaca po vodi i natjera Izraelce da je piju.

»Što ti je ovaj puk učinio — reče Mojsije Aronu — da si tako veliki grijeh na nj svalio?«

»Neka se moj gospodar srdžbom ne raspaljuje — odgovori Aron. — Sam dobro znaš kako je ovaj narod na zlo sklon. Rekoše mi: 'Napravi nam boga, pa neka pred nama ide! Ne znamo što se dogodi s tim čovjekom Mojsijem koji nas izbavi iz zemlje egipatske.' Na to im ja rekoh: Tko ima zlata, neka ga skine! Tako mi ga dadoše, a ja ga bacih u vatru, te izađe ovo tele.«

Sutradan reče Mojsije narodu:

»Težak ste grijeh počinili. Ipak ću se Jahvi popeti. Možda za vaš grijeh oproštenje pribavim.«

Mojsije se vrati Jahvi pa reče:

»Jao! Narod onaj težak je grijeh počinio napravivši sebi boga od zlata. Ipak im taj grijeh oprosti . . . Ako nećeš, onda i mene izbriši iz svoje knjige koju si napisao.«

Nato Jahve odgovori Mojsiju:

»Onoga koji je protiv mene sagriješio, izbrisat ću iz svoje knjige. Nego, idi sad! Povedi narod kamo sam ti rekao. Anđeo će moj pred tobom ići. Ali u dan kad ih pohodim, zbog njihova ću ih grijeha kazniti.«

Božja kazna

Udari Jahve po narodu pomorom zbog teleta što im ga Aron načini.

Jahve reče Mojsiju: »Idi! Putuj odavde, ti i narod koji si izveo iz zemlje egipatske, u zemlju za koju sam se zakleo Abrahamu, Izaku i Jakovu da ću je dati njihovim potomcima. Pred tobom ću poslati anđela; istjerat ću Kanaance, Amorejce, Hetite, Perižane, Hivijce i Jebusejce. Idite u zemlju kojom teče mlijeko i med. Ja s vama neću poći — jer ste narod tvrde šije — da vas putem ne istrijebim.«

Kad narod ču ove oštre riječi, poče tugovati. I nitko više ne stavi na se svoga nakita.

Mojsije uze Šator i razape ga izvan tabora, daleko od tabora. I nazva ga Šator sastanka. Tko bi se god htio obratiti na Jahvu, pošao bi k Šatoru sastanka, koji se nalazio izvan tabora. Kad bi god Mojsije pošao u Šator, sav bi se narod digao; svatko bi stajao kod ulaza u svoj šator i gledao za Mojsijem dok bi u Šator ušao. A kad bi Mojsije ušao u Šator, stup bi se oblaka spustio i ostajao na ulazu u Šator, dok je Jahve s Mojsijem razgovarao.

Tako bi Jahve razgovarao s Mojsijem licem u lice, kao što čovjek govori s prijateljem. Mojsije bi se poslije vratio u tabor, ali se njegov pomoćnik Jošua, sin Nunov, mlađarac, iz Šatora ne bi micao.

Obnova Saveza

Reče Jahve Mojsiju:

»Okleši dvije kamene ploče kao i prijašnje, pa ću ja na ploče napisati riječi koje su bile na prvim pločama što si ih razbio.

Budi gotov do jutra. Onda, ujutro, popni se na brdo Sinaj i ondje ćeš, navrh brda, stupiti preda me. Nitko drugi neka se s tobom ne penje; neka se nitko nigdje na brdu ne pokaže. Neka ni ovce ni goveda ne pasu podno brda.«

Mojsije okleše dvije kamene ploče kao i prijašnje; rano jutrom ustane i popne se na Sinajsko brdo, uzevši u ruke dvije kamene ploče, kako mu je Jahve naredio.

Jahve se spusti u liku oblaka, a on stade preda nj i zazva ime: »Jahve!«

Jahve prođe ispred njega te se javi: »Jahve! Jahve! Bog milosrdan i milostiv, spor na srdžbu, bogat milošću i vjernošću, iskazuje milost tisućama, podnosi opačinu, grijeh i prijestup, ali krivca nekažnjena ne ostavlja, nego kažnjava opačinu otaca na djeci — čak na unučadi do trećega i četvrtog koljena.«

Mojsije smjesta pade na zemlju i pokloni se. Onda reče:

»Gospodine moj! Ako sam stekao blagonaklonost u tvojim očima, onda, o Gospodine, pođi s nama! Premda je narod tvrde šije, oprosti naše grijehe i naše opačine i primi nas za svoju baštinu!«

Božji savez s Izraelcima

»Dobro — odgovori — sklapam Savez. Pred cijelim tvojim pukom činit ću čudesa kakva se nisu događala ni u kojoj zemlji, ni u kojem narodu. Sav narod koji te okružuje vidjet će što može Jahve, jer ono što ću s tobom učiniti, bit će strašno. Vrši, dakle, što ti danas nalažem!

Gle, protjerat ću ispred tebe Amorejce, Kanaance, Hetite, Perižane, Hivijce i Jebusejce. Čuvaj se da ne praviš saveza sa stanovnicima zemlje u koju ideš; da ne budu zamkom u tvojoj sredini. Nego, porušite njihove žrtvenike, oborite njihove stupove, posijecite im ašere! Jer ne smiješ se klanjati drugome bogu. Tà Jahve — ime mu je Ljubomorni — Bog je ljubomoran.

Zapiši ove riječi — reče Jahve Mojsiju — jer su one temelji na kojima sam s tobom i s Izraelom sklopio Savez.«

Mojsije ostade ondje s Jahvom četrdeset dana i četrdeset noći. Niti je kruha jeo niti je vode pio. Tada je na ploče ispisao riječi Saveza — Deset zapovijedi.

Napokon Mojsije siđe sa Sinajskog brda. Silazeći s brda nosio je u rukama ploče Svjedočanstva. Nije ni znao da iz njegova lica, zbog razgovora s Jahvom, izbija svjetlost. Kad su Aron i svi Izraelci vidjeli kako iz Mojsijeva lica izbija svjetlost, ne usudiše se k njemu pristupiti. Onda ih Mojsije zovnu. Tada k njemu dođoše Aron i sve starješine zajednice. I Mojsije razgovaraše s njima.

Poslije k njemu dođoše i svi Izraelci, pa im on priopći sve što mu je naložio Jahve na Sinajskom brdu.

Kad je Mojsije završio razgovor s njima, prevuče preko svoga lica koprenu. Kad bi god Mojsije ulazio pred Jahvu da s njim razgovara, koprenu bi skinuo dok opet ne bi

izišao. Kad bi izlazio da Izraelcima kaže što mu je naređeno, Izraelci bi vidjeli kako iz Mojsijeva lica izbija svjetlost.

A Jahve reče Mojsiju:

»Na prvi dan prvoga mjeseca podigni Prebivalište, Šator sastanka. Ondje postavi Kovčeg svjedočanstva s pločama na kojima je ispisano Deset zapovijedi i Zakon.«

Mojsije učini kako mu je Jahve naredio.

A onda oblak prekri Šator sastanka i slava Jahvina ispuni Prebivalište. Mojsije nije mogao ući u Šator sastanka zbog oblaka koji je na njemu stajao i slave Jahvine koja je ispunjala Prebivalište.

Sve vrijeme njihova putovanja, kad god bi se oblak digao s Prebivališta, Izraelci bi krenuli; ali ako se oblak ne bi digao, ni oni ne bi na put polazili sve do dana dok se ne bi digao. Jer sve vrijeme njihova putovanja oblak Jahvin danju stajaše nad Prebivalištem, a noću bi se u oblaku pojavila vatra vidljiva svemu domu Izraelovu.

Odlazak sa Sinaja

Druge godine, drugoga mjeseca, dvadesetoga dana u mjesecu, diže se oblak iznad Prebivališta svjedočanstva. Oblak se zaustavi u pustinji Paranu.

Narod traži kruha

Izraelci se opet upuste u jadikovanje, govoreći: »Tko će nas nasititi mesom! Sjećamo se kako smo u Egiptu jeli badava ribe, krastavaca, dinje, prȁse, luka i češnjaka. Sad nam život vene; nema ničega osim mȁne pred našim očima.«

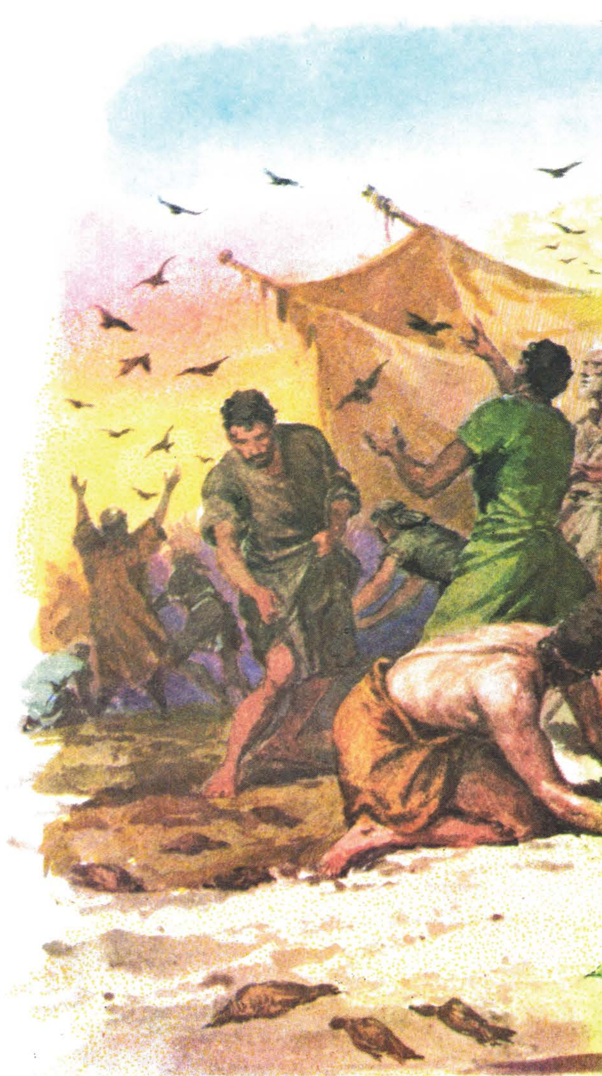
Mojsije je slušao kako jadikuje narod u svojim obiteljima, svatko na ulazu u svoj šator. Gnjev Jahvin žestoko planu, i Mojsije se ražalosti.

»Zašto zlostavljaš slugu svoga — upravi Mojsije riječ Jahvi. — Zašto nisam stekao milost u tvojim očima, kad si na me uprtio teret svega ovog naroda? Zar je od mene potekao sav ovaj narod? Zar sam ga ja rodio, kad veliš: Nosi ga u svome krilu, kao što dojilja nosi dojenče, u zemlju što sam je pod zakletvom obećao njihovim očevima! Odakle meni meso da ga dam svemu ovom puku koji plače oko mene govoreći: 'Daj nam mesa da jedemo!' Ja sâm ne mogu nositi sav ovaj narod. Preteško je to za me. Ako ćeš ovako sa mnom postupati, radije me ubij, ako sam stekao milost u tvojim očima, da više ne gledam svoga jada.«

Onda Jahve reče Mojsiju:

»Skupi mi sedamdeset muževa između starješina izraelskih, za koje znaš da su starješine narodu i njegovi nadglednici. Dovedi ih u Šator sastanka, pa neka ondje zauzmu svoja mjesta s tobom.

Nadalje, kaži narodu: Jahve će vam, dakle, dati mesa da jedete. Nećete ga jesti samo jedan dan, ni dva dana, ni pet dana, ni deset dana, ni dvadeset dana, nego cio mjesec, sve dok

vam ne izbije na nosnice i ne ogadi vam se, jer ste odbacili Jahvu.«

»Naroda u kojemu se nalazim — odgovori Mojsije — ima šest stotina tisuća pješaka, a ti kažeš: Mesa ću im dati da jedu mjesec dana. Može li im se naklati sitne i krupne stoke da im dostane? Mogu li im se sve ribe iz mora zgrnuti da im bude dosta?«

Jahve reče Mojsiju:

»Zar je ruka Jahvina tako kratka? Sad ćeš vidjeti hoće li se obistiniti moja riječ ili neće.«

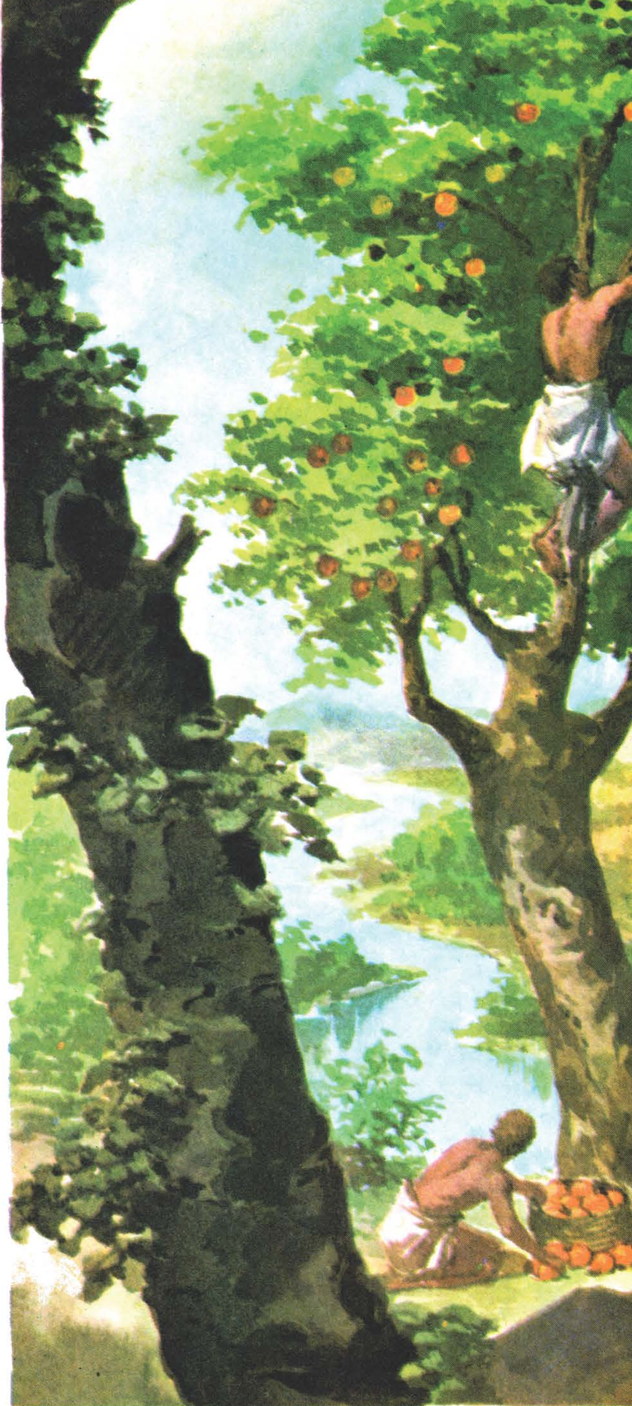
Mojsije izađe i kaza narodu Jahvine riječi. Onda skupi sedamdeset muževa između narodnih starješina i smjesti ih oko Šatora. Jahve siđe u oblaku i poče s njim govoriti. Zatim uze od duha koji bijaše na njemu i stavi na onu sedamdesetoricu starješina.

Tada Jahve zapovjedi te zapuhnu vjetar i nanese prepelice od mora i sasu ih na tabor, na dan hoda i s ove i s one strane tabora.

Narod je ustao te je toga cijeloga dana, svu noć i cio sutrašnji dan skupljao prepelice. Onaj tko ih je skupio najmanje imao je deset homera. Zatim ih razastriješe oko tabora. Meso još bijaše među njihovim zubima — još ga nisu prožvakali — kadli planu Jahvin gnjev protiv naroda: Jahve udari narod strašnim pomorom.

Izraelci se pripremaju da uđu u zemlju Kanaan

Jahve reče Mojsiju:

»Pošalji ljude, po jednoga čovjeka iz pojedinog pradjedovskog plemena, da izvide kanaansku zemlju, koju dajem Izraelcima. Pošaljite sve njihove glavare!«

Mojsije posla dvanaest ljudi da izvide kanaansku zemlju pa im reče:

»Idite gore u Negeb, onda se popnite na brdo. Razgledajte zemlju kakva je. Je li narod koji u njoj živi jak ili slab, malobrojan ili mnogobrojan? Kakva je zemlja u kojoj živi: dobra ili rđava? Kakvi su gradovi u kojima borave: otvoreni ili utvrđeni? Kakvo je tlo: plodno ili mršavo? Ima li po njemu drveća ili nema? Odvažni budite i ponesite plodova te zemlje.«

Bilo je upravo vrijeme ranog grožđa. Odu oni gore da izvide zemlju. Kada stigoše u Dolinu Eškol, odrezaše ondje lozu s grozdom i ponesoše ga, udvoje, na motki; ponesoše i šipaka i smokava. Ono se mjesto prozva Dolina Eškol (Dolina grozda), zbog grozda koji su ondje Izraelci odrezali.

Nakon četrdeset dana vrate se iz zemlje koju su izviđali. Odu k Mojsiju i Aronu i svoj izraelskoj zajednici u Kadeš, u Paranskoj pustinji. Podnesu njima i svoj zajednici izvještaj, a onda im pokažu plodove zemlje.

Narod mrmlja protiv Mojsija

Izvijeste ga oni:

»Išli smo u zemlju u koju si nas poslao. Zaista njome teče mlijeko i med. Evo njezinih plodova. Ali je jak narod koji u onoj zemlji živi, gradovi su utvrđeni i vrlo veliki. A vidjesmo ondje i potomke Anakove. Amalečani borave u negebskom kraju; Hetiti, Jebusejci i Amorejci žive u brdu; a Kanaanci se nalaze uz more i duž Jordana.«

Kaleb ušutka narod oko Mojsija i progovori:

»Krenimo ne oklijevajući i zauzmimo je, jer je možemo nadvladati!«

Ali ljudi što su s njim išli odvratiše:

»Ne možemo ići na onaj narod, jer je jači od nas.«

I počnu ozloglašivati Izraelcima zemlju koju su izviđali:

»Zemlja kroz koju smo prošli da je izvidimo zemlja je što proždire svoje stanovništvo. Sav narod što ga u njoj vidjesmo ljudi su krupna stasa. Vidjesmo ondje i divove — Anakovo potomstvo od divova. Činilo nam se da smo prema njima kao skakavci.«

Tada zagraja sva zajednica i poče vikati. I te noći narod plakaše. Svi su Izraelci mrmljali protiv Mojsija i Arona. Sva im je zajednica govorila:

»Kamo sreće da smo pomrli u zemlji egipatskoj! Ili da smo pomrli u ovoj pustinji! Zašto nas Jahve vodi u tu zemlju, da padnemo od mača, a žene naše i djeca da postanu roblje! Zar nam ne bi bilo bolje da se vratimo u Egipat!«

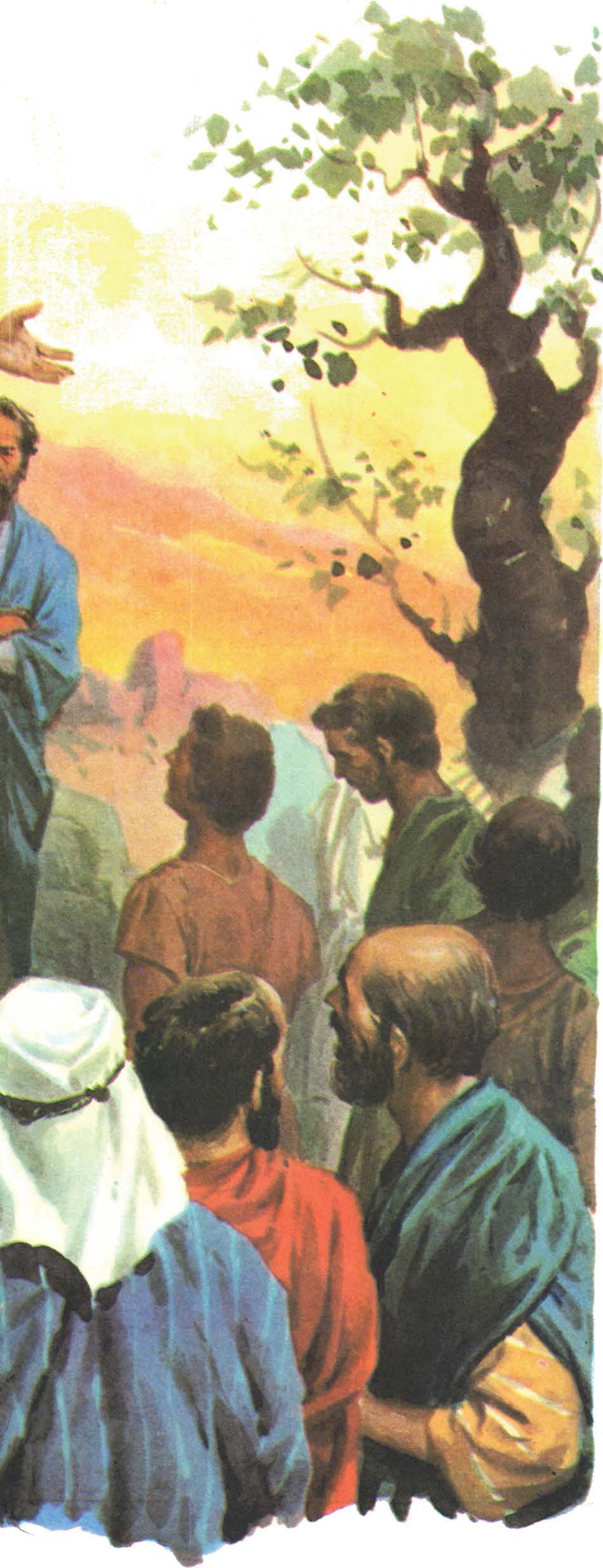
Jedan je drugome govorio:

»Postavimo sebi vođu i vratimo se u Egipat!«

A Jošua, sin Nunov, i Kaleb, sin Jefuneov, koji bijahu među onima što su izviđali zemlju, rekoše svoj zajednici izraelskoj:

»Zemlja kroz koju smo prošli da je istražimo izvanredno je dobra. Ako nam Jahve bude dobrostiv, u tu će nas zemlju dovesti, i dat će nam je. To je zemlja u kojoj teče mli-

jeko i med. Samo, nemojte se buniti protiv Jahve! Ne bojte se naroda one zemlje: tȁ on je zalogaj za nas. Oni su bez zaštite, a s nama je Jahve! Ne bojte ih se!«

I dok je sva zajednica već mislila da ih kamenuje, pokaza se Slava Jahvina u Šatoru sastanka svim sinovima Izraelovim. Tada reče Mojsiju:

»Dokle će me taj narod prezirati? Dokle mi neće vjerovati unatoč svim znamenjima što sam ih među njima izvodio? Udarit ću ih pomorom i istrijebiti, a od tebe ću učiniti narod veći i moćniji od njega.«

Mojsije moli Jahvu za oproštenje

Onda Mojsije reče Jahvi:

»Egipćani su shvatili da si ti, svojom moći, izveo ovaj narod između njih. Oni su to kazali žiteljima one zemlje. Već su saznali da si ti, Jahve, usred ovog naroda, kojemu se očituješ licem u lice, i da ti, Jahve, u oblaku stojiš nad njima; da obdan u stupu od oblaka, a obnoć u stupu od ognja ideš pred njima. Zato, ako pobiješ ovaj narod kao jednoga čovjeka, narodi koji su čuli glas o tebi, reći će: 'Jahve je bio nemoćan da dovede ovaj narod u zemlju koju mu je pod zakletvom obećao, i zato ih je poubijao u pustinji.'

Zato neka se snaga moga Gospodina uzvisi, kako si najavio rekavši: 'Jahve je spor na srdžbu, a bogat milosrđem; podnosi opačinu i prijestup, ali krivca ne ostavlja nekažnjena, nego opačinu otaca kažnjava na djeci do trećega i četvrtog koljena.' Oprosti krivnju ovome narodu po veličini svoga milosrđa, kao što si vodio ovaj narod od Egipta dovde.«

Nezadovoljnici kažnjeni

»Opraštam po riječi tvojoj — reče Jahve. — Ali ipak, ni jedan od ljudi koji su vidjeli slavu moju i znamenja što sam ih izveo u Egiptu i u pustinji, pa me ipak iskušavali već deset puta ne hoteći poslušati moj glas, neće vidjeti zemlje što sam je pod zakletvom obećao njihovim ocima; nitko od onih koji me preziru neće je vidjeti.«

Reci Izraelcima: »U ovoj pustinji popadat će vaša mrtva tijela: A vašu djecu, o kojoj kažete da bi postala roblje, njih ću uvesti da nastane zemlju što ste je vi prezreli. A vi? Neka vam tjelesa popadaju u ovoj pustinji! Vaši sinovi neka lutaju pustinjom četrdeset godina, neka trpe zbog vaše nevjere dok vam ne ispropadaju tjelesa u ovoj pustinji.

A oni ljudi koje Mojsije bijaše poslao da istraže zemlju, i koji su nakon povratka potakli svu zajednicu da rogobori protiv njega ozloglašujući zemlju; oni, dakle, ljudi koji su zlobno ozloglasili zemlju biše pomoreni pred Jahvom. Od onih ljudi koji su išli da istraže zemlju ostadoše na životu jedino Jošua, sin Nunov, i Kaleb, sin Jefuneov.

I uranivši ujutro počne se narod uspinjati na vrh brda, govoreći: »Evo uzlazimo na mjesto o kojem je govorio Jahve, jer smo zgriješili.«

A Mojsije rekne:

»Zašto kršite zapovijed Jahvinu? Nećete uspjeti. Ne penjite se, da vas ne potuku vaši neprijatelji, jer Jahve nije među vama.

Ali se oni prkosno penjahu prema vrhu brda, iako se ni Kovčeg saveza Jahvina ni Mojsije nisu micali iz tabora. Amalečani i Kanaanci koji su živjeli na onome brdu spuste se, udare po njima i rasprše ih sve do Horme.

Putovanje se nastavlja

Potom stigoše Izraelci u pustinju Sin u prvome mjesecu. Narod se nastani u Kadešu. Ondje umrije Mirjam, i ondje je sahraniše.

Nije bilo vode za zajednicu. Stoga se udruže protiv Mojsija i protiv Arona. Narod se poče svađati s Mojsijem i govoriti:

»Da smo bar izginuli kad su nam i braća poginula pred Jahvom! Zašto ste doveli Jahvinu zajednicu u ovu pustinju da ovdje pomremo i mi i naša stoka? Zašto ste nas izveli iz Egipta da nas dovedete u ovo nesretno mjesto; mjesto u kojemu nema ni žita, ni smokava, ni loze, ni mogranja? Nema ni vode da pijemo.«

Mojsije i Aron odu ispred zajednice do ulaza u Šator sastanka i padnu ničice. Tada im se pokaza slava Jahvina. I Jahve reče Mojsiju:

»Uzmi štap pa ti i tvoj brat Aron skupite zajednicu. Onda, na njihove oči, progovorite pećini da ustupi svoje vode. Iz pećine im izvedi vodu te napoj zajednicu i njezino blago.«

Mojsije uzme štap. Zatim Mojsije i Aron skupe zbor pred pećinu, pa im Mojsije rekne:

»Čujte, buntovnici! Hoćemo li vam iz ove pećine izvesti vodu?«

Zatim Mojsije podigne ruku i dvaput udari štapom o pećinu: voda provali u obilju, pa su mogli piti i zajednica i njezino blago.

Potom će Jahve Mojsiju i Aronu:

»Budući da se niste pouzdavali u me i niste me svetim očitovali u očima sinova Izraelovih, nećete uvesti ovaj zbor u zemlju koju im dajem.«

To su Meripske vode, kraj njih su se Izraelci prepirali s Jahvom, a on se pokazao svetim.

Uskraćen prolaz kroz Edom

Iz Kadeša pošalje Mojsije glasnike kralju Edoma:

»Ovako veli tvoj brat Izrael: Ti znaš sve jade koji su nas snašli. Naši se preci spustiše u Egipat. U Egiptu smo proboravili mnogo vremena. Egipćani su s nama i s našim precima loše postupali. Stoga smo vapili Jahvi, i on ču naš glas i posla anđela koji nas izbavi iz Egipta. Evo nas sad u Kadešu, gradu na rubu tvoga područja. Pusti nas da prođemo kroz tvoju zemlju. Nećemo ići preko polja ni vinograda niti ćemo piti vodu iz bunara; ići ćemo Kraljevskim putem, ne skrećući ni desno ni lijevo dok ne prođemo tvoje područje.«

Edom mu odgovori:

»Ne prolazi preko moje zemlje, jer eto me s mačem preda te!«

»Ići ćemo utrenikom — rekoše Izraelci — a budemo li pili tvoje vode, mi ili naša stada, za to ćemo ti platiti. Ništa više, samo da prođemo pješice.«

»Ne prolazi!« — odgovori.

I Edom mu izađe u susret sa mnogo ljudi i s velikom silom.

Tako Edom nije dopustio Izraelu da prođe kroz njegovo područje, i Izrael se okrenu od njega.

Smrt Aronova

Zaputivši se od Kadeša, stigoše Izraelci, sva zajednica, k brdu Horu. Kod brda Hora reče Jahve Mojsiju i Aronu:

»Neka se Aron pridruži svojim precima! Neće ući u zemlju koju dajem Izraelcima, jer ste se oprli mojoj zapovijedi kod Meripskih voda. Uzmi Arona i njegova sina Eleazara, pa ih izvedi na brdo Hor. I svuci Aronu njegove haljine pa ih obuci njegovu sinu Eleazaru. Aron će se pridružiti precima, umrijet će ondje.«

Mojsije učini kako naredi Jahve. Pred svom zajednicom popeše se na brdo Hor. Mojsije svuče s Arona njegove haljine te ih obuče njegovu sinu Eleazaru. Ondje navrh brda umrije Aron. Zatim se Mojsije i Eleazar spustiše s brda. Sva zajednica vidje da je Aron preminuo, i sav dom Izraelov oplakivaše Arona trideset dana.

Narod se ponovo ljuti

Od brda Hora zapute se prema Crvenom moru da zaobiđu zemlju edomsku. Narod putem postane nestrpljiv. I počne govoriti i protiv Boga i protiv Mojsija:

»Zašto nas izvedoste iz Egipta da pomremo u ovoj pustinji? Nema kruha, nema vode, a to bijedno jelo već se ogadilo dušama našim.«

Onda Jahve pošalje na narod ljute zmije; ujedale ih one, tako te pomrije mnogo naroda u Izraelu.

Dođe narod k Mojsiju pa reče:

»Sagriješili smo kad smo govorili protiv Jahve i protiv tebe. Pomoli se Jahvi da ukloni zmije od nas!«

Mojsije se pomoli za narod, i Jahve reče Mojsiju:

»Napravi otrovnicu i stavi je na stup: tko god bude ujeden, ostat će na životu ako je pogleda.«

Mojsije napravi zmiju od mjedi i postavi je na stup. Kad bi koga ujela ljutica, pogledao bi u mjedenu zmiju i ozdravio.

Zatim Izraelci krenu dalje, istočno od Edoma, zapadnim rubom Moapske zemlje do amorejskog područja. Nasuprot Moapskim poljanama udare šatore.

Pobjeda nad Amorejcima

Tad Izrael posla glasnike Sihonu, amorejskome kralju, s porukom:

»Pusti da prođem preko tvoje zemlje. Nećemo zalaziti u polja i u vinograde, niti ćemo piti vode iz bunara. Ići ćemo Kraljevskim putem dok ne prođemo tvoje područje.«

Ali Sihon ne dopusti Izraelu da prođe njegovim područjem, nego skupi sav svoj narod te izađe u pustinju da presretne Izraelce. Stigavši do Jahze, zavojuje na Izraela. Ali ga Izrael potuče oštrim mačem i osvoji njegovu zemlju od Arnona do Jaboka, zauzme sve one gradove, i nastani se u njima.

Okrenu se onda i pođu prema Bašanu. A bašanski kralj Og presrete ih sa svim svojim narodom da zapodjene boj kod Edreja.

Ali Jahve reče Mojsiju:

»Ne boj ga se! Predao sam u tvoje ruke njega, sav njegov narod i njegovu zemlju. Postupi s njim kako si postupio s amorejskim kraljem Sihonom.«

I potukoše ga, i sinove njegove, i sav njegov narod, tako da nitko ne uteče. Potom zaposjedoše njegovu zemlju.

Poslije toga Izraelci otputuju i utabore se na Moapskim poljanama, s onu stranu Jordana, nasuprot Jerihonu.

Bileam i kralj Moaba

Moab se uvelike poboja toga naroda jer je bio brojan.

Balak, sin Siporov, bijaše moapski kralj u ono vrijeme. On pošalje glasnike Bileamu, sinu Beorovu, u Petoru, koja se nalazi na Rijeci, u zemlji Amonaca. Pozove ga rekavši:

»Evo je došao neki narod iz Egipta; evo je prekrio lice zemlje i naselio se uza me. Zato dođi i prokuni mi ovaj narod, jer je jači od mene. Tako ću ga moći svladati i istjerati iz zemlje. A znam da je blagoslovljen onaj koga blagosloviš, a proklet onaj koga prokuneš.«

Starješine moapske i starješine midjanske krenu s nagradom za vračanje u svojim rukama. Stignu Bileamu i prenesu mu Balakovu poruku. On im rekne:

»Prenoćite ovdje, te ću vam odgovoriti prema onome što mi Jahve kaže.«

Tako moapski knezovi ostanu kod Bileama.

Bog dođe Bileamu i upita:

»Tko su ti ljudi s tobom?«

Bileam odgovori Bogu: »Poslao ih k meni Balak, sin Siporov, moapski kralj, s porukom: Evo je neki narod došao iz Egipta i prekrio lice zemlje. Dođi da ga prokuneš. Tako ću ga moći svladati i protjerati.«

Ali Bog reče Bileamu:

»Nemoj ići s njima! Nemoj proklinjati onaj narod, jer je blagoslovljen.«

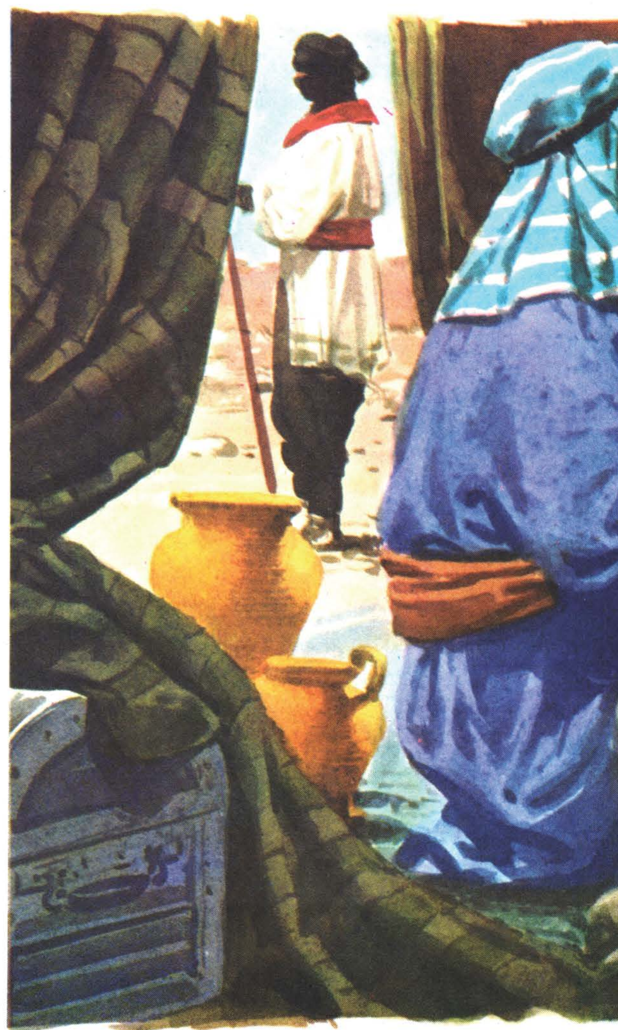
Ujutro Bileam ustane te će Balakovim knezovima:

»Odlazite u svoju zemlju, jer mi ne dâ Jahve da pođem s vama.«

Moapski se knezovi dignu, odu Balaku pa mu reknu:

»Bileam nije htio poći s nama.«

Balak opet pošalje knezove, brojnije i uglednije od prvih. Oni dođu Bileamu i reknu mu:

»Ovako je poručio Balak, sin Siporov: 'Ne skanjuj se, nego dođi k meni. Bogato ću te nagraditi i učinit ću sve što mi kažeš. Dođi, molim te, i prokuni mi ovaj narod'.«

Ali Bileam odgovori Balakovim slugama: »Da mi Balak dadne svoju kuću punu srebra i zlata, ne bih mogao prestupiti zapovijedi Jahve, Boga svoga, da učinim išta, bilo veliko bilo malo. Ali provedite ovdje i vi noć, da doznam što će mi Jahve još kazati.«

Noću Bog dođe Bileamu pa mu rekne:

»Ako su ti ljudi došli da te pozovu, ustani, pođi s njima! Ali da činiš samo što ti ja reknem!«

Bileam i anđeo Jahvin

Ustane Bileam ujutro, osamari svoju magaricu i ode s moapskim knezovima. No Božja srdžba usplamtje što je on pošao. Zato anđeo Jahvin stade na put da ga spriječi. On je jahao na svojoj magarici, a pratila ga njegova dva momka. Kad magarica opazi anđela Jahvina kako stoji na putu, s isukanim mačem u ruci, skrene sa staze i pođe preko polja.

Bileam poče tući magaricu da je vrati na put. Anđeo Jahvin tada stade na uskom prolazu, među vinogradima, a bijaše ograda i s ove i s one strane. Magarica, spazivši Jahvina anđela, stisne se uza zid i o zid pritisne Bileamovu nogu. On je opet poče tući.

Anđeo Jahvin pođe naprijed te stade na usko mjesto, gdje nije bilo prostora da se provuče ni desno ni lijevo. Kad je magarica ugledala Jahvina anđela, legne pod Bileamom. Bileam pobjesni i poče tući magaricu štapom.

Tada Jahve otvori usta magarici, te ona progovori Bileamu: »Što sam ti učinila da si me tukao tri puta?«

Bileam odgovori magarici: »Što sa mnom zbijaš šalu! Da mi je mač u ruci, sad bih te ubio!«

A magarica uzvrati Bileamu: »Zar ja nisam tvoja magarica na kojoj si jahao svega svoga vijeka do danas? Jesam li ti običavala ovako?«

»Nisi!« odgovori on.

Tada Jahve otvori oči Bileamu, i on opazi anđela Jahvina kako stoji na putu, s golim mačem u ruci. Pognu on glavu i pade ničice. Onda će mu anđeo Jahvin:

»Zašto si tukao svoju magaricu već tri puta? Tȁ ja sam istupio da te spriječim, jer te put meni naočigled vodi u propast. Magarica me opazila i preda mnom se uklonila sva tri puta. Da mi se nije uklanjala, već bih te ubio, a nju ostavio na životu.«

Onda će Bileam anđelu Jahvinu:

»Sagriješio sam! Nisam znao da ti preda mnom stojiš na putu. Ali sad, ako je zlo u tvojim očima, ja ću se vratiti.«

Ali anđeo Jahvin odvrati Bileamu:

»Idi s tim ljudima, ali samo ono govori što ti ja kažem.«

Tako Bileam ode s Balakovim knezovima.

Bileama dovode Balaku

Kad je Balak čuo da Bileam dolazi, izađe mu u susret do grada Moaba što se nalazi na granici Arnona, na kraju područja.

»Zar nisam uporno po te slao i pozivao te? Zašto mi nisi došao? — reče Balak Bileamu. — Zar te zaista ne mogu bogato nagraditi?«

»Evo sam ti došao — reče Bileam Balaku. — Ali hoću li ti moći sada što kazati? Samo što mi Bog stavi na jezik, to ću govoriti.«

Sutradan uze Balak Bileama i odvede ga gore na Bamot-Baal, odakle mogaše vidjeti krajnji dio naroda.

I Bileam reče Balaku:

»Ovdje mi načini sedam žrtvenika; ovdje mi pripravi sedam junaca i sedam ovnova.«

Balak učini kako je Bileam rekao. A onda Balak i Bileam prinesu po jednoga junca i ovna na svakome žrtveniku. Potom će Bileam Balaku:

»Ti stoj kod svoje paljenice, a ja idem ne bih li se sreo s Jahvom, pa što mi očituje, kazat ću ti.«

I ode na osamljeno mjesto.

I Bog srete Bileama i stavi mu riječi u usta Bileamu te mu zapovjedi:

»Vrati se Balaku i ovako govori.«

Bileam se vrati k njemu, a on stajaše uza svoju paljenicu, i s njim svi knezovi moapski. Tada on poče svoju pjesmu i reče:

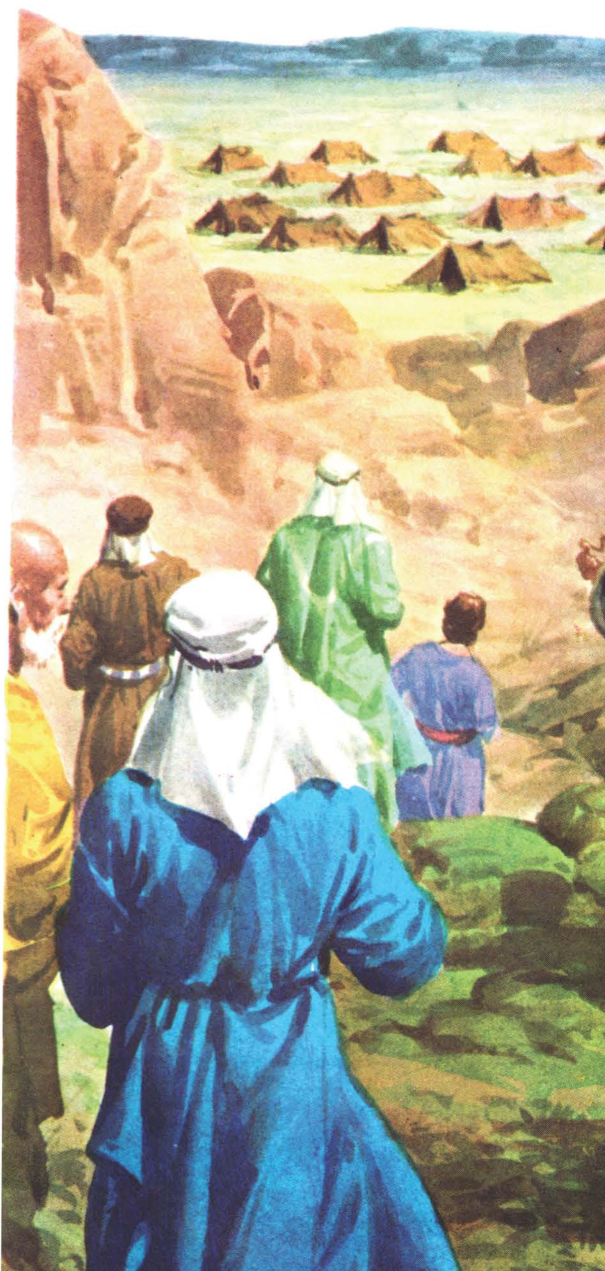
»Kako su lijepi ti šatori, Jakove,
i stanovi tvoji, Izraele!
Kao dolovi što se steru,
kao vrtovi uz obalu rijeke,
kao aloje što ih Jahve posadi,
kao cedri pokraj voda!

Iz potomstva junak mu izlazi,
nad mnogim on vlada narodima.
Kralj će njegov nadvisit Agaga,
uzdiže se kraljevstvo njegovo.
Iz Egipta Bog ga je izveo,
on je njemu ko rozi bivola.
On proždire narode dušmanske,
on njihove kosti drobi.

Skupio se, polegao
poput lava, poput lavice:
tko ga podići smije?
Blagoslovljen bio tko te blagoslivlje,
proklet da je tko tebe proklinje!«

Triput su se prinosile žrtve, triput je Bileam prorokovao: svaki je put, po nalogu Jahvinu, mjesto proklinjanja blagoslivljao.

I usplamtje srdžbom Balak na Bileama i udari rukom o ruku. »Pozvao sam te da prokuneš moje neprijatelje — reče Balak Bileamu — a kad tamo, ti ih blagoslovi evo tri put! Nosi se odmah u svoj kraj. Bio sam rekao:

dostojno ću te počastiti! A eto, Jahve te liši časti.«

Nato Bileam odgovori Balaku:

»Zar nisam rekao i tvojim glasnicima koje si k meni poslao: Da mi Balak dadne svoju kuću punu srebra i zlata, ne bih mogao prestupiti zapovijed Jahvinu i po svojoj volji činiti bilo dobro, bilo zlo; ono što kaže Jahve, to ću i ja reći. A sada, kad, evo, odlazim k svome narodu, hajde da ti objavim što će ovaj narod učiniti tvome narodu u budućnosti!«

I poče svoju pjesmu i reče:

»Od Jakova zvijezda izlazi,
od Izraela žezlo se diže.
On Moabu razbija bokove
i svu djecu Šetovu zatire!
Edom će njegovim postati posjedom,
a Seir zemljom osvojenom.
Razvija snagu svoju Izrael,
Jakov vlada nad neprijateljima
i uništava preživjele iz Ira.«

Potom ustade Bileam te se uputi natrag u svoj kraj. A i Balak ode svojim putem.

Mojsijeve posljednje riječi narodu

Kad se četrdeset godina lutanja po pustinji približavalo kraju, reče Mojsije narodu:

»Ovo su zapovijedi, zakoni i uredbe koje mi Jahve, Bog vaš, zapovjedi da vas u njima poučim, kako biste ih vršili u zemlji u koju odlazite da je zaposjednete; da se svega svog vijeka bojiš Jahve, Boga svoga, ti, sin tvoj i sin tvoga sina, vršeći sve zakone njegove i sve zapovijedi njegove što ti ih danas propisujem, pa da imaš dug život. Slušaj, Izraele, drži ih i vrši, da ti dobro bude i da se razmnožiš u zemlji kojom teče mlijeko i med, kao što ti je obećao Jahve, Bog otaca tvojih.

Čuj, Izraele! Jahve je Bog naš, Jahve je jedan! Zato ljubi Jahvu, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom!

Riječi ove što ti ih danas naređujem, neka ti se urežu u srce. Napominji ih svojim sinovima. Govori im o njima kad sjediš u svojoj kući i kad ideš putem; kad liježeš i kad ustaješ.

Priveži ih na svoju ruku za znak, i neka ti budu kao zapis među očima! Ispiši ih na dovratnicima kuće svoje i na vratima svojim!

A kad te Jahve, Bog tvoj, dovede u zemlju za koju se zakleo tvojim ocima, Abrahamu, Izaku i Jakovu, da će je tebi dati — u velike i lijepe gradove, kojih nisi zidao; u kuće pune svakog dobra, kojih nisi punio; na iskopane čatrnje, kojih nisi kopao; u vinograde i maslinike, kojih nisi sadio — i sit se najedeš: pazi da ne zaboraviš Jahvu, koji te izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva.

A kad te sutra zapita tvoj sin: što su te upute, zakoni i uredbe što ih je Jahve, Bog naš, vama propisao — kaži svome sinu: 'Bili smo faraonovi robovi, u Egiptu, ali nas je Jahve izveo iz Egipta jakom rukom. Na naše je oči Jahve učinio velike i strašne znakove i čudesa protiv Egipta, protiv faraona i protiv svega doma njegova, a nas je odande

izveo da nas dovede i dadne nam zemlju koju je zakletvom obećao ocima našim. I naredio nam je Jahve da sve ove naredbe vršimo u strahopoštovanju prema Jahvi, Bogu svome, da bismo uvijek bili sretni i da živimo, kao što je to danas.'

Naša će, dakle, pravednost biti: držati i vršiti sve ove zapovijedi pred Jahvom, Bogom našim, kako nam je naredio.

Tà ti si narod posvećen Jahvi, Bogu svome; tebe je Jahve, Bog tvoj, izabrao da među svim narodima koji su na zemlji budeš njegov predragi vlastiti narod.

Nije vas Jahve odabrao i prihvatio zato što biste vi bili brojniji od svih naroda — vi ste zapravo najmanji — nego zato što vas Jahve ljubi i drži zakletvu kojom se zakleo vašim ocima. Stoga vas je Jahve izveo jakom rukom i oslobodio vas iz kuće ropstva, ispod vlasti faraona, kralja egipatskoga.

Zato znaj da je Jahve, Bog tvoj, pravi Bog, Bog vjeran, koji drži svoj Savez i milost svoju iskazuje do tisuću koljena onima koji ga ljube i drže njegove zapovijedi.

Držite i vršite sve zapovijedi koje vam danas naređujem, da biste živjeli i razmnožili se, i da biste ušli i zaposjeli zemlju koju je Jahve pod zakletvom obećao ocima vašim. Sjećaj se svega puta kojim te Jahve, Bog tvoj, vodio po pustinji ovih četrdeset godina da te ponizi, iskuša i dozna što ti je u srcu: hoćeš li držati zapovijedi njegove ili nećeš. Ponizivao te i glađu morio, a onda te hranio manom, za koju nisi znao ni ti ni tvoji oci, da ti pokaže kako čovjek ne živi samo o kruhu, nego da čovjek živi o svemu što izlazi iz usta Jahvinih. Tvoja se odjeća na tebi nije izderala niti su ti noge oticale ovih četrdeset godina. Priznaj onda u svome srcu da te Jahve, Bog tvoj, odgaja i popravlja kao što čovjek odgaja sina svoga. I drži zapovijedi Jahve, Boga svoga, hodeći putovima njegovim i bojeći se njega!

Tà Jahve, Bog tvoj, vodi te u dobru zemlju: zemlju potokâ i vrelâ, dubinskih voda što izviru u dolinama i bregovima; zemlju pšenice i ječma, loze, smokava i šipaka, zemlju meda i maslina; zemlju u kojoj nećeš sirotinjski jesti kruha, i gdje ti ništa neće

nedostajati; zemlju gdje kamenje ima željeza i gdje ćeš iz njezinih brdina vaditi mjed. Do sita ćeš jesti i blagoslivljati Jahvu, Boga svoga, zbog dobre zemlje koju ti je dao.

Čuvaj se da ne zaboraviš Jahvu, Boga svoga, zanemarujući njegove zapovijedi, njegove uredbe i njegove zakone koje ti danas dajem. I pošto se najedeš do sitosti, posagradiš lijepe kuće i u njima se nastaniš; kad ti se krupna i sitna stoka namnoži; kad se nakupiš srebra i zlata, i kada sve tvoje uznapreduje, nemoj da se uznese srce tvoje i da zaboraviš Jahvu, Boga svoga, koji te izveo iz zemlje egipatske, iz kuće ropstva; koji te proveo kroz onu veliku i strašnu pustinju, kroz zemlju plamenih zmija i štipavaca, suhim i bezvodnim krajem; koji ti je izveo vodu iz stijene tvrde kao kremen; koji te u pustinji hranio manom, nepoznatom tvojim ocima, da te ponizi i da te iskuša te da na kraju budeš sretan. Ne reci tada u svome srcu: svojom sam moći i snagom svojih ruku sebi namakao ovo bogatstvo.

Sjeti se Jahve, Boga svoga! Tȁ on ti je dao snagu da stječeš bogatstvo, da ispuni tako — kao što je danas — svoj Savez za koji se zakleo tvojim ocima.

Ako li zaboraviš Jahvu, Boga svoga, i pođeš za drugim bogovima te njima budeš iskazivao štovanje, njima se klanjao, kunem vam se danas da ćete zacijelo izginuti; poput naroda koje će Jahve pogubiti pred vama, tako će i vas nestati, jer niste poslušali glasa Jahve, Boga svoga.«

Jahve ide pred tobom

»Slušaj, Izraele! Danas prelaziš preko Jordana, da sebi podvrgneš narode i veće i brojnije nego što si ti; velike gradove, s utvrdama do nebesa. Znaj dakle danas da Jahve, Bog tvoj, ide pred tobom. On je vatra što proždire; on će ih oboriti, tebi ih podvrgnuti. A ti ćeš ih onda rastjerati i ubrzo pobiti, kako ti je Jahve i rekao. Pošto ih otjera ispred tebe Jahve, Bog tvoj, nemoj reći u srcu svome: Jahve me uveo da zaposjednem ovu zemlju zbog moje pravednosti. Naprotiv, zbog opačina onih naroda Jahve ih tjera ispred tebe. Ne ideš ti da zaposjedneš njihovu zemlju zbog svoje pravednosti i čestitosti svoga srca, nego zato što Jahve, Bog tvoj, zbog opačine onih naroda tjera njih ispred tebe, da tako održi riječ kojom se zakleo tvojim ocima: Abrahamu, Izaku i Jakovu.

Znaj, dakle, da ti Jahve, Bog tvoj, ne daje ovu dobru zemlju u posjed zbog tvoje pravednosti, jer si ti narod tvrde šije!

Ako zbilja poslušaš glas Jahve, Boga svoga,

držeći i vršeći sve njegove zapovijedi što ti ih danas naređujem, Jahve, Bog tvoj, uzvisit će te nad sve narode na zemlji. Svi ovi blagoslovi sići će na te i stići će te ako budeš slušao glas Jahve, Boga svoga.

Blagoslovljen ćeš biti u gradu,
blagoslovljen u polju.
Blagoslovljen će biti plod utrobe tvoje,
rod zemlje tvoje, plod blaga tvoga:
mlad krava tvojih
i priraštaj stada tvoga.
Blagoslovljen će biti tvoj koš
i naćve tvoje.
Blagoslovljen ćeš biti kad ulaziš,
blagoslovljen kad izlaziš.

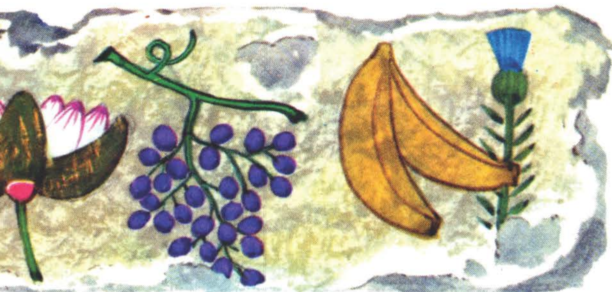
Ali ako ne budeš slušao glasa Jahve, Boga svoga, ne držeći i ne vršeći svih njegovih zapovijedi i svih njegovih zakona što ti ih danas naređujem, sva će ova prokletstva doći na te i stići će te:

Proklet ćeš biti u gradu,
proklet u polju.
Proklet će biti koš tvoj
i naćve tvoje.
Proklet će biti plod utrobe tvoje
i rod zemlje tvoje,
mlad krava tvojih
i priraštaj stada tvoga.

Proklet ćeš biti kad ulaziš,
proklet kad izlaziš.

Jahve će na te puštati prokletstvo, zabunu i kletvu u svemu na što pružiš ruku svoju da uradiš, sve dok ne budeš satrt i brzo ne propadneš zbog zloće svojih djela kojima si me napustio.

Budući da nisi htio služiti Jahvi, Bogu svome, vesela i radosna srca zbog obilja svega,

služit ćeš neprijatelju svome, koga će Jahve poslati na te, u gladu i žeđi, golotinji i oskudici svakoj. Na tvoju će šiju navaljivati jaram od gvožđa dok te ne satre.

Jahve će iz daljine, s kraja zemlje, dovesti na te narod koji će sletjeti kao orao. Bit će to narod kojemu jezika nećeš razumjeti; narod bezdušan, koji neće pokazivati obzira prema starima ni smilovanja prema mladima. On će ti jesti mlado od tvoga blaga i rod tvoje njive dok te ne uništi; neće ti ostavljati ni žita, ni vina, ni ulja, ni mlado od krave, ni priraštaj od stada, sve dok te ne upropasti. Opsjedat će te u svim tvojim gradovima širom zemlje tvoje dok ne obori visoke i utvrđene bedeme u koje si polagao nadu svoju; opsjednut će te u svim gradovima tvojim širom zemlje tvoje, koju ti dadne Jahve, Bog tvoj.

Ako ne budeš držao i vršio riječi ovoga Zakona, što su napisane u ovoj knjizi, Jahve će vas razbacati po svim narodima, s kraja na kraj zemlje; ondje ćeš iskazivati štovanje drugim bogovima: drvenim i kamenim — koji su bili nepoznati i tebi i tvojim ocima. Ali među tim narodima nećeš imati mira; ni tvome stopalu neće biti počivališta, nego će ti ondje Jahve dati srce uznemireno, oči utonule, dušu tjeskobnu. Život tvoj visit će o niti; bojat ćeš se i danju i noću, i nećeš biti siguran za život svoj. U strahu koji će ti stezati srce, i od prizora što će ga oči tvoje gledati, jutrom ćeš govoriti: 'Oh, da je već večer!' a navečer ćeš govoriti: 'Oh, da je već jutro!' U Egipat će te na galijama natrag odvesti Jahve, putem za koji sam ti rekao da ga više ne smiješ vidjeti. Ondje ćete se vi sami prodavati svojim neprijateljima za robove i ropkinje, ali neće biti kupca.«

Kad te sve ove riječi, blagoslov i prokletstvo što ih danas preda te stavih, snađu, i ti ih uzmeš k srcu i obratiš se k Jahvi, Bogu svome, i poslušaš — i ti i tvoji sinovi — glas njegov iz svega srca svoga i iz sve duše svoje u svemu što sam ti danas naredio, tada će Jahve, Bog tvoj, vratiti tvoje izgnanike; smilovat će se tebi i opet će te sabrati između svih naroda među koje te bude rastjerao Jahve, Bog tvoj. Ako bi se koji izgnanik tvoj nalazio i na kraju svijeta, i odande će te sabrati Jahve, Bog tvoj — odande će te uzeti. Jahve, Bog tvoj, dovest će te u zemlju koju su posjedovali oci tvoji, da je ti zaposjedneš; učinit će te sretnijim i brojnijim od očeva tvojih.

Ova zapovijed što ti je danas dajem nije za te preteška niti je od tebe predaleko. Nije na nebesima, da bi rekao: Tko će se za nas popeti na nebesa, skinuti nam je te nam je objaviti da je vršimo. Nije ni preko mora, da bi mogao reći: Tko će preko mora za nas poći, donijeti nam je te nam je objaviti da je vršimo! Jer, Riječ je posve blizu tebe, u tvojim ustima i u tvome srcu, da je vršiš.

Gledaj! Danas preda te stavljam: život i sreću, smrt i nesreću.

Uzimam danas za svjedoke protiv vas nebo i zemlju da pred vas stavljam: život i smrt, blagoslov i prokletstvo. Život, dakle, biraj, ljubeći Jahvu, Boga svoga, slušajući njegov glas, prianjajući uz njega, da živiš ti i tvoje potomstvo. Tā on je život tvoj, tvoj dugi vijek, da bi mirno mogao boraviti na zemlji za koju se Jahve zakle ocima tvojim Abrahamu, Izaku i Jakovu da će im je dati.«

Mojsijeva smrt

Mojsije dođe da upravi ove riječi svemu Izraelu:

»Meni je danas sto i dvadeset godina — reče im. — Ne mogu više izlaziti i ulaziti. A Jahve mi je rekao: 'Nećeš prijeći ovog Jordana! Jošua će pred tobom ići, kako je Jahve rekao.'«

Tada Mojsije zovnu Jošuu pa mu reče pred svim Izraelom:

»Ohrabri se i budi odlučan! Jer ti ćeš ići s ovim narodom u zemlju za koju se Jahve zakle ocima njihovim da će im je dati; ti ćeš im je predavati u baštinu. Sam Jahve ide pred tobom; on će s tobom biti; neće te zapustiti, niti će te ostaviti. Ne boj se i ne dršći!«

Jahve reče Mojsiju:

»Evo ćeš naskoro počinuti sa svojim ocima. A narod će se ovaj dići da čini blud idući za tuđim bogovima one zemlje u koju će naskoro ući; mene će napustiti, i prekršit će moj Savez što ga s njim sklopih. I onda će se izliti moj gnjev na nj. Ostavit ću ih tada i sakriti od njih svoje lice, da budu proždirani. Snaći će ih mnoga zla i nevolje, i onda će reći: 'Zar me ne snalaze ove nevolje zbog toga što Bog moj nije u mojoj sredini?'«

A onda, na uši sve zajednice izraelske, Mojsije izgovori do kraja riječi ove pjesme:

Slušajte, nebesa, sad ću govoriti;
čuj zemljo, riječi usta mojih!
Nek mi nauk dažđi poput kiše,
kao rosa nek riječ moja pada,
kao kišica po mladoj zeleni,
kao pljusak po travi velikoj!
Jer, Jahvino ću ime uznositi,
a vi, Boga našeg veličajte!
On je Stijena, djelo mu je savršeno,
jer pravi su svi njegovi putovi.
Bog je on vjeran i bez zloće,
pravedan je on i pravičan.

Spomeni se dana pradavnih,
promotri godine od vijeka do vijeka.
Oca svoga pitaj, i poučit će te,
pitaj starije, pa će ti kazati.

Kad je Višnji baštinu dijelio narodima,
kad je razmještao sinove čovječje,
odredi im međe po broju Božjih sinova:
tad Jahvu njegov narod zapade,
Jakov bi njegova baština.

U zemlji stepskoj on ga je našao,
u pustinjskoj jezivoj pustoši.
Obujmio ga, gajio ga
i čuvao ko zjenu oka svoga.
Poput orla što bdi nad gnijezdom,
nad svojim orlićima lebdeći,
tako on krila širi, uzima ga,
pa ga na svojim nosi perima.

Jahve sâm njega je vodio,
tuđeg boga s njim ne bijaše.

Povede ga po visočjima zemlje,
nahrani ga plodovima poljskim,
dade mu meda iz pećine,
i ulja iz tvrde stijene.
Jeo je Jakov i nasitio se,
ugojio se Ješurun pa se uzritao.
Udebljao si se, utovio, usalio.
Odbacio je Boga koji ga stvori
i prezreo Stijenu svog spasenja.
Odnemaruješ Stijenu
što te na svijet dade,
ne sjećaš se više Boga
koji te rodi!
Vidje to Jahve, i u gnjevu svojem
odbaci sinove svoje i kćeri.
Lice ću im svoje sakriti, reče,
i vidjet ću što će biti od njih.

Jer izopačeno je to koljeno,
sinovi u kojima vjernosti nema.
Ništavnim me bogom na ljubomor potakoše,
razdražiše me ništavilima svojim,
i ja ću njih ljubomornim učinit, pukom ništavnim,
razdražit ću ih glupim nekim narodom!

Da, moga gnjeva požar je usplamtio,
i gorjet će do dubina šeolskih;
proždrijet će zemlju i sve što ona rađa,
sažeći joj brda do temelja.
Jer narod je to bez znanja,
oštroumlja u njih nema.
Da su mudri, već bi se i dosjetili,
razabrali što ih očekuje.

Toga istoga dana Jahve reče Mojsiju:

»Popni se na goru Nebo u Abarskom gorju — ono je u moapskoj zemlji nasuprot Jerihonu — pa pogledaj zemlju kanaansku što ću je dati u posjed Izraelcima. Onda umri na gori na koju se uspneš i pridruži se svojim precima kao što je i tvoj brat Aron, koji je umro na brdu Horu, bio pridružen svojima. A to zato što ste mi se iznevjerili sred Izraelaca kod Meriba Kadeša, kod voda u pustinji Sinu: niste očitovali moju svetost među Izraelcima. Zato ćeš samo izdaleka vidjeti onu zemlju, ali u nju nećeš ući — u zemlju koju dajem Izraelcima.«

Poslije toga ode Mojsije s Moapskih poljana na brdo Nebo, na vrhunac Pisge, nasuprot Jerihonu, gdje mu Jahve pokaza svu zemlju. Potom mu reče Jahve:

»Ovo je zemlja za koju sam se zakleo Abrahamu, Izaku i Jakovu da ću je dati tvome potomstvu. Dopustio sam da je pogledaš svojim očima, ali ti onamo nećeš prijeći.«

I Mojsije, sluga Jahvin, umrije ondje u zemlji moapskoj po Jahvinoj zapovijedi. I ukopa ga on u dolini u zemlji nasuprot Bet Peoru. Do dana današnjega nitko nije doznao za njegov grob.

Mojsiju bijaše sto i dvadeset godina kad umrije. Oko mu nije oslabilo niti mu je snaga popustila.

Izraelci oplakivahu Mojsija na Moapskim poljanama trideset dana. Potom prođoše i dani oplakivanja — tugovanja za Mojsijem.

A Jošua, sin Nunov, bio je napunjen duhom mudrosti, jer Mojsije bijaše na nj položio svoje ruke. Njega su Izraelci slušali i činili kako je Jahve naredio Mojsiju.

Ne pojavi se više prorok u Izraelu ravan Mojsiju — njega je Jahve poznavao licem u lice! — po svim onim znakovima i čudesima u zemlji egipatskoj za koja ga je Jahve slao da ih učini na faraonu, na svim službenicima njegovim i na svoj zemlji njegovoj, po onoj moćnoj ruci njegovoj i po svim onim velikim zastrašnim djelima koja učini na oči svega Izraela.

Uspon Izraelov

Osvajanje Kanaana

Poslije smrti Mojsija, sluge Jahvina, reče Jahve Jošui, sinu Nunovu, pomoćniku Mojsijevu: »Moj je sluga Mojsije umro; zato sada ustani, prijeđi preko toga Jordana, ti i sav taj narod, u zemlju koju dajem sinovima Izraelovim. Svako mjesto na koje stupi vaša noga dajem vam, kao što obećah Mojsiju. Ne boj se i ne strahuj, jer kuda god pođeš, s tobom je Jahve, Bog tvoj.«

Tada zapovjedi Jošua glavarima narodnim: »Prođite kroz tabor i proglasite puku ovu zapovijed: Spremite sebi brašnenice, jer ćete za tri dana prijeći preko Jordana, da biste primili u posjed zemlju koju vam Jahve, Bog vaš, daje u baštinu.«

Oni odgovore Jošui: »Sve što nam zapovjediš, učinit ćemo, i kuda nas god pošalješ, poći ćemo. Kao što smo slušali Mojsija, tako ćemo se pokoravati i tebi.«

Jošua šalje uhode

Jošua, sin Nunov, posla potajno iz Šitima dvojicu uhoda s nalogom: »Idite, izvidite područje, osobito Jerihon.« Oni odu i stignu u kuću bludnice koja se zvala Rahaba, i ondje prenoće. To bude javljeno kralju jerihonskom.

Tada kralj jerihonski poruči Rahabi: »Izvedi ljude koji su došli k tebi, koji su ušli u tvoj dom, jer su došli uhoditi svu zemlju.«

Ali žena uze ona dva čovjeka, sakri ih i reče: »Istina, ti su ljudi došli k meni, ali ja nisam znala odakle su. Kada se u sumrak zatvarahu gradska vrata, oni odoše, i ja ne znam kamo su krenuli. Požurite se za njima, jer ih još možete stići.«

A ona ih bijaše izvela na krov i sakrila ih pod netrveni lan što ga je ondje razastrla. I požure se ljudi u potjeru za njima, prema

Jordanu, sve do prijelaza preko rijeke; a kad je potjera izišla, zatvore se za njima gradska vrata.

Dok još oni gore ne bijahu zaspali, popne se Rahaba k njima na krov i reče im: »Znam da vam je Jahve dao ovu zemlju, jer nas je sve uhvatio strah od vas, i prezaju od vas svi žitelji ovoga kraja. Jer čusmo kako je Jahve isušio vodu Crvenoga mora pred vama, kada ste izašli iz Egipta, i ono što ste učinili dvojici kraljeva amorejskih s druge strane Jordana, Sihonu i Ogu, koje pogubiste. Kad smo čuli sve to, zastalo nam srce, i nitko da smogne snage da vam se suprotstavi, jer Jahve, Bog vaš — on je Bog gore na nebesima i dolje na zemlji. Zakunite mi se, dakle, Jahvom da ćete i vi učiniti milost domu oca moga, kao što i ja učinih milost vama, i dajte mi pouzdan znak da ćete ostaviti na životu moga oca i moju majku, braću moju i sestre moje, i sve njihovo, i da ćete nas izbaviti od smrti.«

Uhode daju obećanje

Odgovoriše joj ljudi: »Životom svojim jamčimo za vas, samo ako nas ne izdate. Kad nam Jahve dade zemlju, iskazat ćemo ti milost i vjernost.«

Rahaba ih zatim spusti po užetu kroz prozor, jer joj je kuća bila uz bedem i ona je do bedema stanovala. Još im reče: »Pođite prema gori da vas potjera ne nađe, i krijte se ondje tri dana dok se progonitelji ne vrate, a onda idite svojim putem.«

Ljudi joj odgovore: »Evo, ovako ćemo ti ispuniti zakletvu kojom si nas zaklela: kad uđemo u zemlju, posluži se ovim znakom: priveži ovu crvenu vrpcu za prozor kroz koji nas spuštaš, i sakupi kod sebe, u kući, svoga oca i svoju majku, i svoju braću, i svu svoju rodbinu. Tko god od vas stupi van preko praga tvoje kuće, krv njegova na glavu njegovu: nije krivnja na nama — sam je krivac svojoj smrti; a tko ostane s tobom u kući, krv njegova neka padne na glave naše — mi ćemo biti krivci ako ga se tko rukom dotakne. Ako pak izdaš ovu našu stvar, slobodni smo od zakletve kojom si nas zaklela.«

A ona odgovori: »Neka bude kako rekoste!« Tada ih pusti, i oni odoše, a ona zaveza na prozor crvenu vrpcu.

Oni odoše i dođoše u goru, i ondje ostadoše tri dana dok se ne vrati potjera; tražila ih je potjera na svim putovima, ali ih nije nigdje našla.

Tada se vrate i one dvije uhode: siđu s gore, prijeđu preko rijeke i dođu k Jošui, sinu Nunovu, te ga izvijeste o svemu što im se dogodilo. I rekoše Jošui: »Jahve nam je svu tu krajinu predao u ruke; sve je njezine stanovnike uhvatio strah pred nama.«

ZEMLJA KANAAN

SREDOZEMNO MORE
Tir
FENICIJA
Brdo Hermon
Hazor
AŠER
NAFTALI
Jezero Kineret
ZEBULUN
Brdo Karmel
Megido
Brdo Tabor
MANAŠE
Jisakar
Gilead
MANAŠE
Šekem
Jordan
EFRAJIM
Jabok
Šilo
GAD
Betel
Aj
Gilgal
Abel Šitim
Beerot
Jerihon
Gibeon
DAN
BENJAMIN
Ajalon
Jeruzalem
Gat
Hebron
Gaza
Mrtvo more
RUBEN
Lakiš
JUDA
ŠIMUN

Osvajanje Jerihona

A Jerihon stajaše silno utvrđen i zatvoren pred sinovima Izraelovim. Nitko nije izlazio niti je tko ulazio.

Tada Jahve nauči Jošuu kako će on i Izraelci zauzeti grad.

Jošua, sin Nunov, pozva k sebi svećenike i reče im: »Uzmite Kovčeg saveza, a sedam svećenika neka ponesu sedam truba od rogova ovnujskih pred Kovčegom Jahvinim.« A narodu reče: »Pođite i obiđite oko grada, a ratnici neka idu pred Kovčegom Jahvinim.«

I bî kako je Jošua zapovjedio narodu. Pođe sedam svećenika noseći trube od rogova ovnujskih: trubili su u rogove, a Kovčeg Jahvin iđaše za njima. Ratnici pođoše pred svećenicima koji su trubili u trube, a zalaznica krenu za Kovčegom.

A narodu bijaše zapovjedio Jošua govoreći: »Ne vičite i ne dajte glasa od sebe, i nijedna riječ neka se ne čuje iz vaših usta dok vam ne kažem: 'Vičite!' Tada neka odjekne bojna vika.«

I naredi da Kovčeg Jahvin obiđe jednom oko grada, pa se vrate u tabor i ondje prenoće.

Sutradan urani Jošua, i svećenici ponesu Kovčeg saveza. A sedam svećenika koji su nosili sedam truba od rogova ovnujskih pođu pred Kovčegom Jahvinim. Idući trubili su u trube, ratnici iđahu pred njima, a zalaznica pak za Kovčegom Jahvinim, dok su trube odjekivale.

Tako i drugog dana obiđu jednom oko grada pa se vrate natrag u tabor. Tako su činili šest dana.

A sedmoga dana zorom ustanu i obiđu oko grada istim onakvim redom sedam puta. Samo su toga dana obišli oko grada sedam puta.

Za sedmog obilaska snažno zatrube svećenici u rogove, a Jošua reče narodu: »Kličite bojne poklike, jer vam je Jahve predao grad! Grad neka bude 'herem' Jahvi — uklet i predan uništenju sa svime što je u njemu. Samo bludnica Rahaba da ostane živa i svi koji budu s njom u kući, jer je ona sakrila uhode koje smo poslali.«

Tada povika narod i odjeknuše trube. Kada se zaori glas truba i bojni povici naroda, padoše bedemi i narod prodrije u grad, svatko odande gdje se našao, i osvojiše ga. I tada izvršiše kletvu ništeći oštricom mača sve što bijaše u gradu: muško i žensko, staro i mlado, volove, ovce i magarad.

Rahabina kuća pošteđena

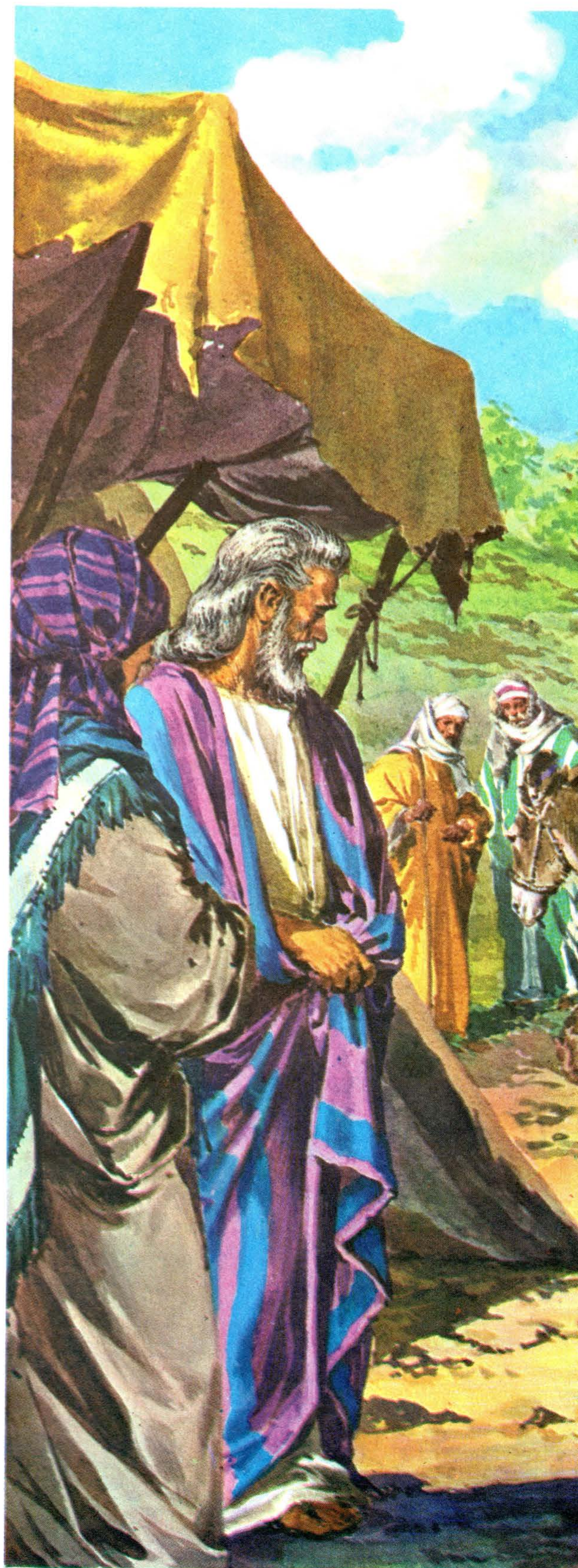
A onoj dvojici što su uhodili zemlju reče Jošua: »Idite u kuću one bludnice pa izvedite ženu sa svima njezinima, kako joj se zakleste.«

I mladi ljudi, uhode, odoše te izvedoše Rahabu, njezina oca i njezinu majku, braću i svu rodbinu. Izvedoše sve njezine i smjestiše ih izvan izraelskog tabora.

Spališe grad i sve što bijaše u njemu: uzeše samo srebro, zlato, tučano i željezno posuđe, i staviše u riznicu Doma Jahvina.

Ali bludnicu Rahabu, i svu njenu obitelj, i sve njihovo, poštedi Jošua. Ona ostade među Izraelcima sve do danas, jer je sakrila glasnike koje je poslao Jošua da uhode Jerihon.

Jošua i Hivijci

Tada reče Jahve Jošui: »Ne boj se i ne strahuj! Uzmi sa sobom sve ratnike, ustani i navali na Aj. Gle, predajem ti u ruke ajskoga kralja, njegov narod, grad i zemlju njegovu. Učini s Ajem i s njegovim kraljem kao što si učinio s Jerihonom i njegovim kraljem.«

Jošua učini kako mu je zapovjedio Jahve. Osvoji Aj, pobi mu žitelje i razori ga.

O tim su događajima čuli svi kraljevi s onu stranu Jordana pa se svi udružiše da složno udare protiv Jošue i Izraela.

A stanovnici Gibeona, poučeni onim što Jošua učini Jerihonu i Aju, dosjete se lukavstvu. Uzmu hiniti da su putnici: bace na svoje magarce stare vreće i vinske mješine, poderane i zakrpane. Obuli su na noge rabljenu i pokrpanu obuću i vrgli na se staru odjeću. Sav kruh što su ga ponijeli na put bijaše suh i razdrobljen.

Stigoše Jošui u gilgalski tabor i rekoše njemu i ljudima Izraelcima: »Dolazimo iz daleke zemlje, sklopite savez s nama.«

Ali ljudi Izraelci kažu tim Hivijcima: »Tko zna ne živite li možda među nama? Kako ćemo dakle sklopiti savez s vama?«

A oni odgovore Jošui: »Tvoje smo sluge!«

Jošua ih upita: »Tko ste i odakle dolazite?«

Odgovore: »Daleka je zemlja iz koje dolaze tvoje sluge u ime Jahve, Boga tvojega: čuli smo za slavu njegovu i za sve što je učinio u Egiptu, i za ono što je učinio dvojici kraljeva amorejskih, koji su vladali s onu stranu Jordana — Sihonu, kralju hešbonskom, i Ogu, kralju bašanskom u Aštarotu. Tada nam rekoše naše starješine i svi u našoj zemlji: 'Opskrbite se hranom za put, pođite im u susret i recite im: Vaše smo sluge, sklopite dakle savez s nama.' Evo našega kruha: vruć smo ponijeli na put od kuća svojih kada smo krenuli k vama, a sada je, evo, suh i razdrobljen. A ovo su vinski mjehovi: nove smo ih nalili, pa su se, evo, već poderali; i

haljine naše i obuća već su trošni od dalekog puta.«

I povjerovaše im ljudi po putnoj opskrbi, ne pitajući Jahvu što će im reći. Jošua uglavi s njima mir, i sklopi savez s njima da će ih poštedjeti. I glavari se na to zakunu.

A poslije tri dana, pošto su sklopili s njima savez, saznalo se da su im susjedi i da žive usred Izraela. Tada krenu Izraelci iz tabora i stignu u njihove gradove, a to su bili Gibeon, Kefira, Beerot i Kirjat Jearim. Ali ih nisu napali sinovi Izraelovi, jer su im se glavari zajednice zakleli Jahvom, Bogom Izraelovim.

Jošua pozva Gibeonce i reče im: »Zašto nas prevariste govoreći: 'Vrlo smo daleko od vas', kad eto živite usred nas? Zato će sada na vama biti kletva, i nikada neće nestati među vama ropstva: bit ćete drvosječe i vodonoše za Dom Boga moga.«

Oni odgovore Jošui: »Sa svih strana dolazili su glasovi nama, slugama tvojim, kako je Jahve, Bog tvoj, odredio Mojsiju, sluzi svomu, da će vam dati svu zemlju i da će istrijebiti ispred vas sve stanovnike ove zemlje: silno smo se uplašili od vas za svoje živote, i zato smo učinili ovo. I sada smo, evo, u tvojim rukama: učini s nama što misliš da je dobro i pravo.«

Sunce i mjesec slušaju Jošuu

A kad ču jeruzalemski kralj Adoni-Sedek da su stanovnici Gibeona učinili mir s Izraelom i uključili se među njih, vrlo se uplaši, jer je Gibeon bio značajan kao kakav kraljevski grad, veći od Aja, a svi žitelji njegovi bijahu ratnici. Zato se udruži s druga četiri kralja, te opsjednu grad Gibeon i počnu ga napadati.

Tada Gibeonci poručiše Jošui u tabor u Gilgalu: »Ne napuštaj svojih slugu, nego se požuri k nama, da nas izbaviš i da nam pomogneš, jer su se protiv nas udružili svi amorejski kraljevi koji žive u Gorju.«

I pođe Jošua iz Gilgala, a s njim i svi ratnici, sve vrsni junaci.

A Jahve reče Jošui: »Ne boj se! Ja sam ih predao u tvoje ruke, i nijedan od njih neće se održati pred tobom.«

I udari na njih Jošua iznenadno, pošto je svu noć išao od Gilgala.

I smete ih Jahve pred Izraelcima, koji ih teško poraziše kod Gibeona i potjeraše prema strmini kojom se uzlazi u Bet-Horon. Tukli su ih sve do Azeke i do Makede. A dok su bježali pred Izraelom uz bethoronsku strminu, bacao je Jahve s neba na njih tuču kamenja sve do Azeke, te su ginuli. I poginulo ih je više od tuče kamene nego što su ih pobili sinovi Izraelovi svojim mačevima. Onoga dana kada Jahve predade Amorejce sinovima Izraelovim, obrati se Jošua Jahvi i poviče pred Izraelcima:

»Stani, sunce iznad Gibeona,
i mjeseče, iznad dola Ajalona!«

I stade sunce, i zaustavi se mjesec sve dok se nije narod osvetio neprijateljima svojim. Ne piše li to u knjizi Pravednika? I stade sunce nasred neba i nije se nagnulo k zapadu gotovo cio dan. Nije bilo takva dana ni prije ni poslije da bi se Jahve odazvao glasu čovječjem. Tako je Jahve vojevao za Izraela.

A onih pet kraljeva uteče i sakri se u pećinu kod Makede.

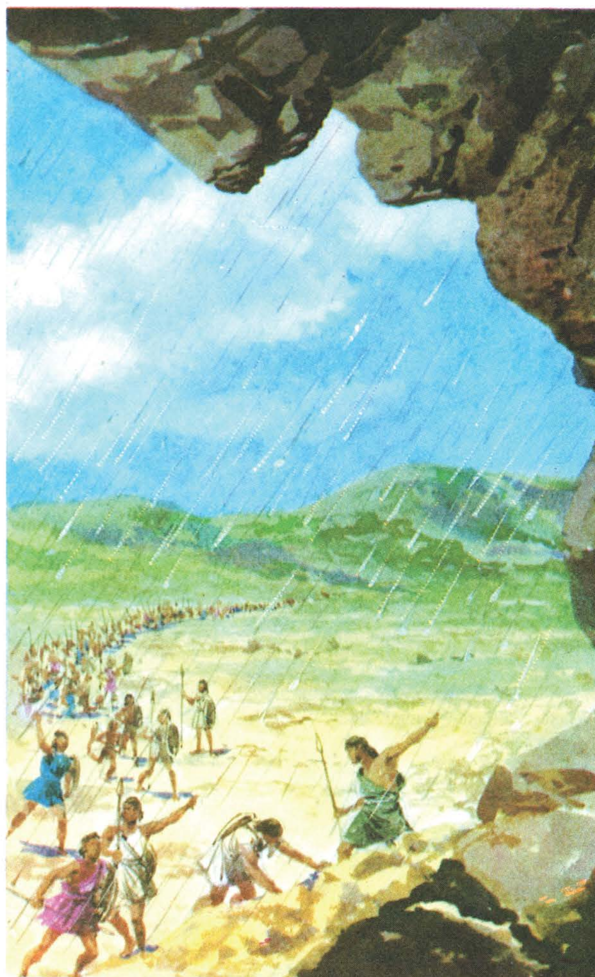
Sve što Jahve bijaše zapovjedio svome sluzi Mojsiju, zapovjedio je Mojsije Jošui, a Jošua sve izvršio, ne izostavivši ništa od svega što Jahve bijaše zapovjedio Mojsiju. Tako je Jošua zauzeo svu zemlju i podijelio je Izraelcima u baštinu.

Stari Jošua govori s narodom

Proteklo je mnogo dana kako je Jahve dao Izraelu da otpočine od svih neprijatelja unaokolo. I Jošua bijaše ostario, zašao u godine. Dozva zato Jošua sav Izrael, starješine, glavare, suce i upravitelje njihove, i reče im:

»Ostario sam i odmakao u godinama. Vi ste bili svjedoci svega što je Jahve, Bog vaš, pred vašim očima učinio svim narodima radi vas: Jahve, Bog vaš, borio se za vas. Vidite, razdijelio sam ždrijebom u baštinu vašim plemenima i sve narode koji su ostali. Jahve, Bog vaš, sam će ih goniti ispred vas i otjerat će ih ispred vas, i zaposjest ćete njihovu zemlju, kao što vam je obećao Jahve, Bog vaš.

Budite, dakle, postojani i sve čvršći u tome da čuvate i vršite sve što je napisano u Knjizi zakona Mojsijeva, i da ne odstupite od toga ni desno ni lijevo. Ne miješajte se s tim narodima koji ostadoše među vama; i ne spominjite imena njihovih bogova niti se kunite njima; nemojte im služiti i ne klanjajte se njima. Nego se držite Jahve, Boga svoga, kako ste činili do danas.

Jer ako se odmetnete i prionete uz ostatak tih naroda koji preostadoše među vama i s njima se povežete tazbinom i pomiješate se s njima i oni s vama, znajte dobro da će Jahve, Bog vaš, prestati goniti te narode ispred vas; oni će vam postati zamka i mreža, bit će bič bokovima vašim i trnje očima vašim, sve dok se ne iselite iz ove dobre zemlje koju vam dade Jahve, Bog vaš.

Evo, ja krećem danas na put kojim je svima poći. Spoznajte i priznajte svim srcem svojim i svom dušom svojom: ni jedno od svih obećanja koja vam je dao Jahve, Bog vaš, nije ostalo neispunjeno. I kao što vam se ispunilo svako obećanje što vam ga je dao Jahve, Bog vaš, tako će Gospod ispuniti i svaku prijetnju dok vas ne izbriše s lica ove dobre zemlje koju vam je dao Jahve, Bog vaš.«

Poslije ovih događaja umrije Jošua, sin Nunov, sluga Jahvin, u dobi od sto i deset godina. Sahraniše ga u kraju što ga je baštinio u Timnat Serahu, u Efrajimovoj gori, sjeverno od gore Gaaša. Izrael je služio Jahvi svega vijeka Jošuina i svega vijeka starješina koje su Jošuu nadživjele i vidjele sva djela što ih je Jahve učinio Izraelu.

A kad izumre sav onaj naraštaj, naslijedi ga drugi naraštaj, koji nije mario za Jahvu ni za djela što ih je učinio Izraelu.

Tada su sinovi Izraelovi počeli činiti ono što Jahvi nije po volji. Ostaviše Jahvu, Boga otaca svojih, i pođoše za drugim bogovima. Zato Jahve izli gnjev svoj na Izraela: prepusti ih pljačkašima da ih plijene, izruči ih neprijateljima uokolo, tako te se ne mogoše oduprijeti.

Tada im Jahve stade podizati suce, da ih izbavljaju iz ruke onih koji su ih pljačkali.

Siserina smrt

Jednom su tako Izraelci opet stali činiti što Jahvi nije po volji, i Jahve ih predade u ruke Jabinu, kanaanskom kralju koji je vladao u Hasoru. Vojskovođa vojsci njegovoj bijaše Sisera. Tad Izraelci zavapiše Jahvi. Jer Jabin imaše devet stotina željeznih bojnih kola, i teško je tlačio Izraelce dvadeset godina.

U to vrijeme Izraelu je sudila proročica Debora, žena Lapidotova. Živjela je pod Deborinom palmom između Rame i Betela u Efrajimovoj gori, i k njoj su dolazili Izraelci da presuđuje u njihovim sporovima. Ona dozva Baraka, sina Abinoamova, iz Naftalijeva Kedeša, i reče mu: »Evo što ti Jahve, Bog Izraelov, zapovijeda:

Idi, kreni na goru Tabor i uzmi sa sobom deset tisuća ljudi između Naftalijevih i Zebulunovih sinova. Ja ću k tebi na Kišonski potok privući Siseru, vojskovođu Jabinove vojske, s njegovim bojnim kolima i svim ratnicima, te ću ga predati u tvoje ruke.«

Barak joj odgovori: »Ako ti pođeš sa mnom, ići ću; ako li ne pođeš sa mnom, ne idem.«

Tada Debora ustane i pođe s Barakom u Kedeš.

Jahve zastraši Siseru, sva njegova kola i čitavu njegovu vojsku, koja nagnu u bijeg pred mačem Barakovima. Sisera siđe sa svojih kola i pobježe pješice. Barak je gonio kola i vojsku sve do Harošeta Poganskog. Sva je Siserina vojska pala od oštrog mača, i nijedan čovjek nije umakao.

Sisera je dotle bježao pješice prema šatoru Jaele, žene Hebera Kenijca, jer između Jabina, kralja hasorskog, i kuće Hebera Kenijca bijaše mir.

Jaela iziđe Siseri u susret i reče mu: »Zaustavi se, gospodaru, svrati se k meni. Ne boj se ničega!«

On svrati k njoj pod šator, a ona ga pokri pokrivačem.

On joj reče: »Daj mi malo vode, jer sam žedan.«

Ona otvori mijeh s mlijekom, napoji ga i opet ga pokri.

»Stani na ulazu u šator — reče joj on — pa ako tko naiđe i zapita te: 'Ima li tu koga?' ti odgovori: 'Nema!'«

On od iscrpljenosti tvrdo zaspa. Dok je spavao, Jaela ga usmrti.

I gle, dođe Barak progoneći Siseru, Jaela iziđe preda nj i reče mu: »Dođi da ti pokažem čovjeka koga tražiš.«

Deborina pjesma

Toga dana Debora i Barak, sin Abinoamov, zapjevaše ovu pjesmu:

»Čujte, o kraljevi! Poslušajte, knezovi!
Jahvi ja pjesmu pjevam,
Jahvu, Boga Izraelova, ja slavim.
Sa Seira kad si silazio, Jahve,
pobjednički kad si kročio iz polja edomskih,
sva se zemlja tresla, lila se nebesa,
oblaci curkom daždjeli.
Brda se tresla pred tobom, o Jahve,
Jahve, Bože Izraelov!

Blagoslovljena među ženama bila Jaela,
žena Hebera Kenijca,
među ženama šatora nek je slavljena!
On vode zaiska, mlijeka mu ona dade,
u zdjelu dragocjenu nali mu povlake.
Rukom lijevom za klinom segnu,
a desnom za čekićem kovačkim.
Udari Siseru, glavu mu razmrska,
probode mu, razbi sljepoočicu.
Do nogu pade joj, sruši se, leže,
do nogu pade joj, sruši se;
i gdje pade, mrtav osta.

Tako neka ginu, Jahve, svi neprijatelji tvoji!
A oni koji te ljube nek budu kao sunce
kada se diže u svojemu sjaju!«

I zemlja bijaše mirna četrdeset godina.

Gideon i Midjanci

Opet su Izraelci činili što je zlo u Jahvinim očima; i Jahve ih predade u ruke Midjancima za sedam godina. Teška bijaše ruka Midjanaca nad Izraelom. Da bi izmakli Midjancima, Izraelci se sklanjahu u gorske pukotine, spilje i skrovišta.

Anđeo se ukazuje Gideonu

Tada Anđeo Jahvin dođe i sjede pod hrast kod Ofre koji pripadaše Joašu Abiezerovu. Njegov sin Gideon vrhao je pšenicu na tijesku, da bi je sačuvao od Midjanaca.

I ukaza mu se Anđeo Jahvin i reče mu: »Jahve s tobom, hrabri junače!«

Gideon mu odgovori: »Oh, gospodaru, ako je Jahve s nama, zašto nas sve ovo snađe? Gdje su sva ona čudesa njegova o kojima nam pripovijedahu oci naši govoreći: Nije li nas Jahve iz Egipta izveo? A sada nas je Jahve ostavio, predao nas u ruke Midjancima.«

Jahve se tad okrenu prema njemu i reče mu: »Idi s tom snagom u sebi, i izbavit ćeš Izraela iz ruke Midjanaca. Ne šaljem li te ja?«

»Ali, gospodaru — odgovori mu Gideon — kako ću izbaviti Izraela? Moj je rod najmanji u Manašeovu plemenu, a ja sam posljednji u kući svoga oca.«

Jahve mu reče: »Ja ću biti s tobom, te ćeš pobijediti Midjance kao jednoga.«

Gideon mu reče: »Ako sam našao milost u tvojim očima, daj mi znak da ti govoriš sa mnom. Nemoj otići odavde dok se ne vratim s darom i stavim ga preda te.«

A on odgovori: »Ostat ću dok se ne vratiš.«

Gideon ode, zgotovi jare i od efe brašna načini beskvasne hljebove, stavi meso u košaricu i juhu u lonac pa donese sve to pod hrast.

Anđeo Jahvin reče mu: »Uzmi meso i beskvasne hljebove, stavi ih na tu stijenu, a juhu prolij.«

On učini tako. Anđeo Jahvin tad uze štap što ga je držao i vrhom dotaknu meso i beskvasne hljebove. Oganj planu iz stijene, spali meso i beskvasne hljebove. Anđeo Jahvin nato iščeze pred njegovim očima. Tad Gideon

vidje da je to bio Anđeo Jahvin i reče: »Jao, Jahve, Gospode! Anđela Jahvina vidjeh licem u lice!«

Jahve mu odgovori: »Mir s tobom! Ne boj se, nećeš umrijeti!«

Gideon podiže na tome mjestu žrtvenik Jahvi i nazva ga »Jahve-Mir«.

Bog govori s Gideonom

Iste noći Jahve reče Gideonu: »U svojega oca uzmi utovljena junca, junca od sedam godina, i razori Baalov žrtvenik, i posijeci gaj pokraj njega. Potom podigni žrtvenik Jahvi, Bogu svome, na vrhu te gorske stijene i dobro ga uredi. Uzmi junca i prinesi paljenicu na drvima Ašere što ih u gaju nasiječeš.«

Tada Gideon uze deset ljudi između svojih slugu i učini kako mu je zapovjedio Jahve. Ali kako se bojao svoje obitelji i građana, učini to noću.

Kad su građani sutradan poranili, a to razoren Baalov žrtvenik i gaj posječen pored njega, a junac žrtvovan kao paljenica na novom oltaru. I pitahu jedni druge: »Tko je to učinio?« Ispitaše, istražiše pa rekoše: »Gideon, Joašev sin, učini to.«

Tada građani rekoše Joašu: »Izvedi sina da umre, jer je razorio Baalov žrtvenik i posjekao gaj pored njega.«

Joaš odgovori svima koji stajahu oko njega: »Zar ćete vi braniti Baala? Zar ćete ga vi spašavati? Tko brani Baala, bit će pogubljen prije sutrašnjeg dana. Ako je on bog, neka se sam brani od Gideona što mu je razorio žrtvenik.«

Svi Midjanci, Amalečani i sinovi Istoka bijahu se sakupili i, prešavši Jordan, utaborili se u Jizreelskoj ravnici. Duh Jahvin obuze Gideona, i on zasvira u rog, i sav narod stade iza njega.

Gideon reče Bogu: »Ako zaista hoćeš osloboditi Izraela mojom rukom, kao što si obećao, evo ću metnuti ovčje runo na gumno: ako bude rose samo na runu, a zemlja ostane suha, tada ću znati da ćeš mojom rukom izbaviti Izraela, kao što si obećao.«

I bî tako. Gideon urani sutrađan te iscijedi rosu iz runa — punu zdjelu vode.

Opet Gideon reče Bogu: »Ne razgnjevi se na me što ti progovaram još jednom. Dopusti mi da još ovaj put pokušam s runom: neka samo runo bude suho, a neka po svoj zemlji bude rosa!«

I Bog one noći učini tako: samo je runo ostalo suho, a po svoj zemlji pala rosa.

Gideon odabire svoje ljude

Urani Gideon, i sav narod koji bijaše s njim, i utabori se kod En-Haroda; a tabor Midjanaca nalazio se na sjeveru od njegova, podno brijega More, u dolini.

Tada Jahve reče Gideonu: »Previše je naroda s tobom a da bih predao Midjance u njegove ruke. Izrael bi se mogao pohvaliti i reći: 'Vlastita me ruka izbavila.' Zato oglasi da narod čuje: 'Tko se boji i strahuje, neka se vrati.'«

Gideon ih iskuša. Dvadeset i dvije tisuće ljudi iz naroda vrati se, a ostade ih deset tisuća.

Jahve reče Gideonu: »Još je previše naroda. Povedi ih na vodu, i ondje ću ih iskušati. Za koga ti kažem: 'Neka ide s tobom', taj će s tobom ići. A za koga ti kažem: 'Neka ne ide s tobom', taj neće ići.«

Gideon povede narod na vodu, i Jahve mu reče: »Koji bude laptao vodu jezikom kao što lapće pas, stavi ga na stranu. Koji klekne da pije, odvoji ga na drugu stranu.«

Onih koji su laptali vodu jezikom — prinoseći vodu rukom k ustima — bijaše tri stotine, a sav je ostali narod kleknuo da pije.

Tad Jahve reče Gideonu: »Sa one tri stotine ljudi koji su laptali vodu ja ću vas izbaviti, i predat ću Midjance u vaše ruke. Svi drugi neka se vrate svaki svojoj kući.«

Gideon tad naloži narodu da mu preda opskrbu i rogove, a onda otpusti Izraelce da ide svaki svome šatoru; zadrža samo one tri stotine.

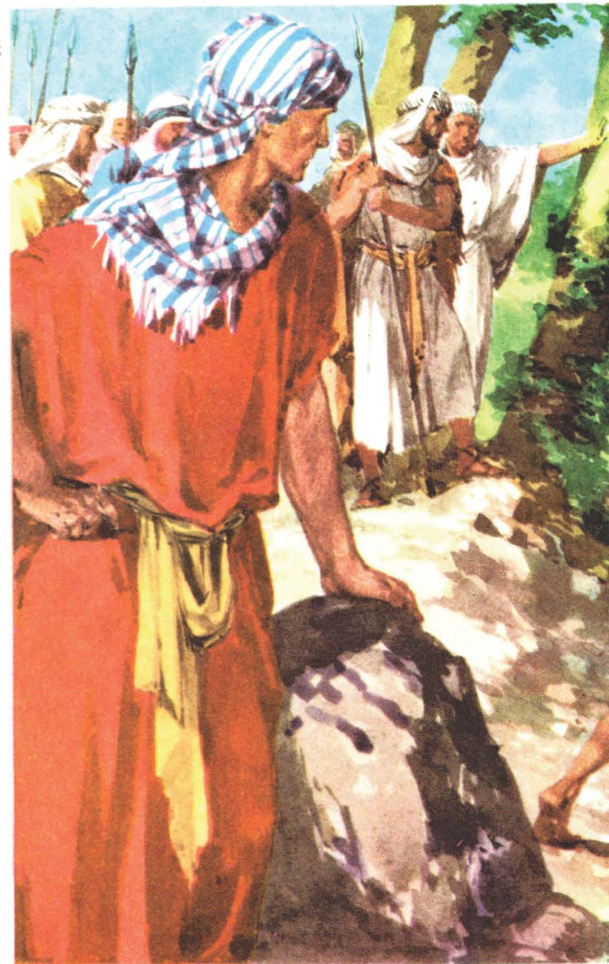
A midjanski se tabor prostirao niže njega u dolini.

Izraelci šalju uhode Midjancima

One noći reče mu Jahve:

»Ustani, navali na tabor, jer ti ga predajem u ruke. Ako se bojiš napasti, siđi najprije u tabor s Purom, momkom svojim; slušaj što govore; ohrabrit ćeš se i napast ćeš na tabor.«

On siđe sa svojim momkom Purom do

prvih taborskih straža. Midjanci, Amalečani i svi sinovi Istoka pali po dolini, brojni kao skakavci; njihovim devama ne bijaše broja, kao pijesku na obali mora.

Kad je Gideon došao, a to jedan baš pripovijedaše svome drugu što je sanjao: »Usnuo sam kako se pogača ječmenog kruha kotrlja u midjanski tabor: dokotrlja se do jednog šatora i pogodi, a šator pade, prevrnu se.«

A drug mu odgovori: »Nije to drugo nego mač Gideona, Joaševa sina, Izraelca. Bog mu je predao u ruke Midjance i sav tabor.«

Kada je Gideon čuo kako je onaj pripovjedio san i kako ga je drugi protumačio, baci se ničice, vrati se onda u tabor Izraelov i povika: »Ustajte, jer vam je Jahve predao u ruke tabor midjanski!«

Gideon tad podijeli svoje tri stotine ljudi u tri čete. Svakome čovjeku dade u ruke rog, prazan vrč i luč u vrču.

»Gledajte mene — reče im — i činite što i ja! Kada dođem na rub tabora, činite što budem i ja činio! Kad zatrubim u rog ja i svi koji su sa mnom, tada i vi zasvirajte u rog oko sveg tabora i vičite: 'Za Jahvu i Gideona!'«

Izraelci napadaju

Gideon i stotina ljudi što ga je pratila dođoše na rub tabora, pri početku ponoćne straže: tek što su postavili straže, oni zatrubiše u rogove i razbiše vrčeve koje su imali u ruci. Tako tri čete zasviraše u rogove i razbiše vrčeve; lijevom rukom držahu luči, a desnom rogove da trube, i udariše vikati: »Za Jahvu i Gideona!«

I svaki stajaše nepomično na svome mjestu uokrug tabora. Tada se probudi sav tabor, i Midjanci vičući nagoše u bijeg.

Dok su one tri stotine trubile u rogove, učini Jahve te oni u taboru okrenuše mač jedan na drugoga. I sva se vojska razbježa, a Izraelci nagoše za njima do Jordana te pobiše njihove knezove Oreba i Zeeba.

Izraelci tada rekoše Gideonu: »Vladaj nad nama, ti, sin tvoj i unuk tvoj, jer si nas ti izbavio iz ruku Midjanaca.«

Ali im Gideon odgovori: »Ne, neću ja vladati nad vama, a ni moj sin; Jahve će biti vaš vladar.« Još im reče Gideon: »Jedno samo od vas tražim: da mi svaki dade prsten od svog plijena.«

Pobijeđeni su nosili zlatne prstenove, jer bijahu Jišmaelci.

»Vrlo rado«, odgovore oni.

On nato razastrije svoj plašt, a svaki od njih baci od svog plijena po prsten. Težina zlatnih prstenova što ih je zaiskao iznosila je tisuću i sedam stotina zlatnih šekela, osim mjesečića, naušnica i skerletnih haljina koje su nosili midjanski kraljevi, i osim lančića što bijahu oko vrata njihovih deva. Gideon načini od toga efod i postavi ga u svome gradu Ofri. I sav Izrael udari za njim u nevjeru, i bijaše to zamka Gideonu i njegovu domu.

Tako su Midjanci bili poniženi pred Izraelcima. Više ne dizahu glave, i zemlja bî mirna četrdeset godina, koliko još potraja vijek Gideonov.

Jotam i Abimelek

Gideon je imao sedamdeset sinova koji su potekli od njega, jer je imao mnogo žena. Njegova inoča koja je živjela u Šekemu rodi mu sina komu nadjenu ime Abimelek.

Abimelek otiđe u Šekem k braći svoje matere i reče njima i svemu rodu kuće svoje majke: »Upitajte sve šekemske građane: što vam je bolje, da nad vama vlada sedamdeset ljudi, svi sinovi Gideonovi, ili jedan čovjek? Sjetite se da sam ja od vašeg mesa i vaših kostiju!«

To braća njegove matere prenesoše ostalim šekemskim građanima, i njihovo se srce prikloni Abimeleku, jer govorahu: »Naš je brat!« I dadoše mu sedamdeset šekela srebra iz hrama Baal-Beritova; time Abimelek unajmi klatež i pustolove, koji pođoše za njim. Onda dođe u kuću svoga oca u Ofri, i pobi svoju braću, sedamdeset ljudi, na jednom kamenu. Izmakao mu je samo Jotam, najmlađi, jer se bijaše sakrio.

Tada se skupiše svi šekemski građani i sav Bet-Milo te postaviše Abimeleka za kralja kod hrasta koji stoji u Šekemu.

Kada su to dojavili Jotamu, ode on, stade na vrh gore Gerizima i povika im na sav glas:

»Čujte me, uglednici šekemski,
tako vas Bog čuo!
Jednom se zaputila stabla
da pomažu kralja koji će vladati nad njima.
Pa rekoše maslini: Budi nam kraljem!
Odgovori im maslina:
Zar da se svog ulja odreknem
što je na čast bozima i ljudima
da bih vladala nad drugim drvećem?
Tad rekoše stabla smokvi:
Dođi, budi nam kraljem!
Odgovori im smokva:
Zar da se odreknem slatkoće
i krasnoga ploda svog
da bih vladala nad drugim drvećem?
Tad rekoše stabla lozi:
Dođi, budi nam kraljem!
Odgovori im loza:
Zar da se odreknem vina
što veseli bogove i ljude
da bih vladala nad drugim drvećem?
Sva stabla rekoše tad glogu:
Dođi, budi nam kraljem!
A glog odgovori stablima:
Ako me doista hoćete pomazat za kralja,
u sjenu se moju sklonite.
Ako nećete, iz gloga će oganj planuti
i sažeći cedrove libanonske!«

»Moj se otac za vas borio izloživši svoj život te vas izbavio iz ruku Midjanaca, a vi danas ustaste protiv kuće moga oca, pobiste njegove sinove, sedamdeset ljudi na istom kamenu, i nad građanima Šekema učiniste kraljem Abimeleka, sina njegove robinje, zato što je vaš brat! Ako ste vjerno i pošteno danas radili prema Gideonu i prema njegovoj kući, radujte se s Abimelekom, a on nek se raduje s vama! Ako niste, neka oganj iziđe iz Abimeleka i sažeže građane Šekema i Bet-Mila, i neka iziđe oganj iz građana Šekema i Bet-Mila i sažeže Abimeleka!«

Onda Jotam pobježe, skloni se i dođe u Beer, i ondje ostade, jer se bojao svoga brata Abimeleka.

Nakon tri godine pobune se Šekemci protiv Abimeleka, koga bijahu priznali za kralja, i on ih sve pobi. Kad je zatim opsjedao grad Tebes, neka mu žena baci žrvanj na glavu i razbi mu lubanju.

On brzo dozva momka koji mu je nosio oružje i reče mu:

»Trgni mač i ubij me da se ne govori o meni: Žena ga je ubila.«

Njegov ga momak probode, te on umrije.

Jiftahov zavjet

Gileađanin Jiftah bijaše hrabar ratnik. Braća ga bijahu odbacila, pa on pobježe od njih i naseli se u zemlji Tobu.

Kad jednom Amonci zavojštiše na Izraelca, krenuše gileadske starješine k Jiftahu i zatražiše da povede njihovu vojsku protiv Amonaca. Jiftah prihvati ponudu uz uvjet da nakon pobjede postane izraelski poglavar. A prije polaska u rat zavjetova se Jahvi:

»Ako mi predaš u ruke Amonce, tko prvi iziđe na vrata moje kuće u susret meni kada se budem vraćao kao pobjednik iz boja s Amoncima, bit će Jahvin, i njega ću prinijeti kao paljenicu.«

Jiftah krenu protiv Amonaca da ih napadne, i Jahve ih izruči u njegove ruke. I porazi ih Jiftah od Aroera do blizu Minita — u dvadeset gradova — i sve do Abel Keramima. Bijaše to njihov veliki poraz; i Amonci bijahu poniženi pred Izraelom.

Kada se Jiftah vratio kući u Mispu, gle, iziđe mu u susret kći plešući uza zvuke bubnjeva. Bijaše mu ona jedinica; osim nje nije imao ni sina ni kćeri.

Ugledavši je, razdrije svoje haljine i zakuka: »Jao, kćeri moja, u veliku me tugu bacaš! Zar mi baš ti moraš donijeti nesreću! Zavjetovah se Jahvi, i ne mogu zavjeta poreći.«

Ona mu odgovori: »Oče moj, ako si učinio zavjet Jahvi, učini sa mnom kako si se za-

vjetovao, jer ti je Jahve dao da se osvetiš Amoncima, svojim neprijateljima.«

Onda zamoli svog oca: »Ispuni mi ovu molbu: pusti me da budem slobodna dva mjeseca; lutat ću po gorama sa svojim drugama i oplakivati svoje djevičanstvo.«

»Idi« — reče joj on, i pusti je na dva mjeseca.

Ona ode sa svojim drugama, i oplakivaše na gorama svoje djevičanstvo. Kada su prošla dva mjeseca, ona se vrati ocu, i on izvrši na njoj zavjet što ga bijaše učinio.

Samson i Filistejci

Izraelci su opet okrenuli da čine ono što Jahvi nije po volji, i Jahve ih predade u ruke Filistejcima za četrdeset godina.

A bijaše neki čovjek iz Sore, od Danova plemena, po imenu Manoah. Žena mu bila nerotkinja i nije imala djece.

Toj se ženi ukaza Anđeo Jahvin i reče joj: »Ti si neplodna i nisi rađala. Ali se odsad pazi: da ne piješ ni vina ni žestoka pića, i da ne jedeš ništa nečisto. Jer, zatrudnjet ćeš, evo, i rodit ćeš sina. I neka mu britva ne prijeđe po glavi, jer će od majčine utrobe dijete biti Bogu posvećeno — bit će nazirej Božji, i on će početi da izbavlja Izraela iz ruke Filistejaca.«

Žena rodi sina i nadjenu mu ime Samson. Dijete odraste, i Jahve ga blagoslovi.

I siđe Samson u Timnu i ugleda ondje djevojku među filistejskim kćerima. Vrativši se, povjeri to ocu i majci: »Opazio sam u Timni — reče on — djevojku među filistejskim kćerima: oženite me njome.«

Otac i mati rekoše: »Zar nema djevojaka među kćerima tvoga plemena i u svemu našem narodu da moraš uzeti ženu između neobrezanih Filistejaca?«

Ali Samson odgovori ocu: »Oženi me njome, jer mi ona omilje.«

Otac mu i majka nisu znali da je to od Jahve, koji je tražio zadjevicu s Filistejcima, jer Filistejci u ono doba vladahu Izraelom.

Samson siđe tako u Timnu, i kad dođe do timnjanskih vinograda, gle — odjednom preda nj iskoči mlad lav, ričući. Duh Jahvin zahvati Samsona, i on goloruk raskida lava kao što se raskida jare; ali ne reče ni ocu ni majci što je učinio. Došavši, razgovori se s djevojkom, i ona mu omilje. Poslije nekog vremena, kada se vratio da je odvede, Samson skrenu da vidi mrtvog lava, a to u mrtvom lavu roj pčela i med. On uze meda u ruke, i jeo ga je idući putem. Kada se vratio k ocu i majci, dade ga i njima, te i oni jedoše; ali im ne reče da ga je uzeo iz mrtvog lava. Zatim ode ženi, i ondje prirediše gozbu Samsonu; trajala je sedam dana, jer tako običavahu mladi ljudi. Ali kako ga se bojahu izabraše trideset svadbenih drugova da budu uza nj.

Samsonova zagonetka

Tada im reče Samson: »Hajde da vam zadam zagonetku. Ako je odgonetnete za sedam svadbenih dana, dat ću vam trideset truba finog platna i trideset svečanih haljina. Ali ako je ne mognete odgonetnuti, vi ćete meni dati trideset truba platna i trideset svečanih haljina.«

»Zadaj nam zagonetku — odgovore mu oni — mi te slušamo.« A on im reče:

»Od onog koji jede izišlo je jelo,
od jakoga izišlo je slatko.«

Ali za tri dana nisu mogli odgonetnuti zagonetke. Četvrtoga dana rekoše Samsonovoj ženi: »Izvuci od muža na prijevaru rješenje zagonetke, ili ćemo spaliti i tebe i očev ti dom! Zar ste nas ovamo pozvali da nas oplijenite?«

Tada žena, uplakana, obisnu Samsonu oko vrata, govoreći: »Ti mene samo mrziš, i ne ljubiš me. Zadao si zagonetku sinovima moga naroda, a meni je nisi objasnio.«

On joj odgovori: »Nisam je objasnio ni ocu ni majci, a tebi da je kažem?«

Ona mu plakaše oko vrata sedam dana, koliko je trajala gozba. Sedmoga dana on joj kaza odgonetku: toliko je na nj navaljivala. I ona je odade sinovima svoga naroda.

Sedmoga dana, prije nego je zašlo sunce, ljudi iz toga grada rekoše Samsonu:

»Što ima slađe od meda
i što ima jače od lava?«

A on im odgovori:

»Da niste s mojom junicom orali,
ne biste zagonetke pogodili.«

Tada duh Jahvin dođe na njega, te on siđe u Aškelon i ondje pobi trideset ljudi, uze im odjeću i dade svečane haljine onima koji su odgonetnuli zagonetku, a onda se sav gnjevan vrati očevoj kući. A Samsonovu ženu dadoše drugu koji mu bijaše svadbeni pratilac.

Samson ljuti Filistejce

I ode Samson, ulovi tri stotine lisica, uze luči i, okrenuvši rep prema repu, stavi jednu luč među dva repa. Tad zapali luči, pusti lisice u filistejska polja i popali im snopove i nepokošeno žito, i vinograde, i maslinike.

Tad Filistejci krenuše, utaboriše se u Judi i raširiše do Lehija.

»Zašto ste pošli na nas?« — upitaše ih Judejci. A oni im odgovoriše: »Pošli smo da svežemo Samsona i da mu učinimo kako je on učinio nama.«

Tri tisuće Judejaca odoše tada k spilji Etamske stijene i rekoše Samsonu: »Zar ne znaš da Filistejci nama gospodare? Zašto si nam onda to učinio?«

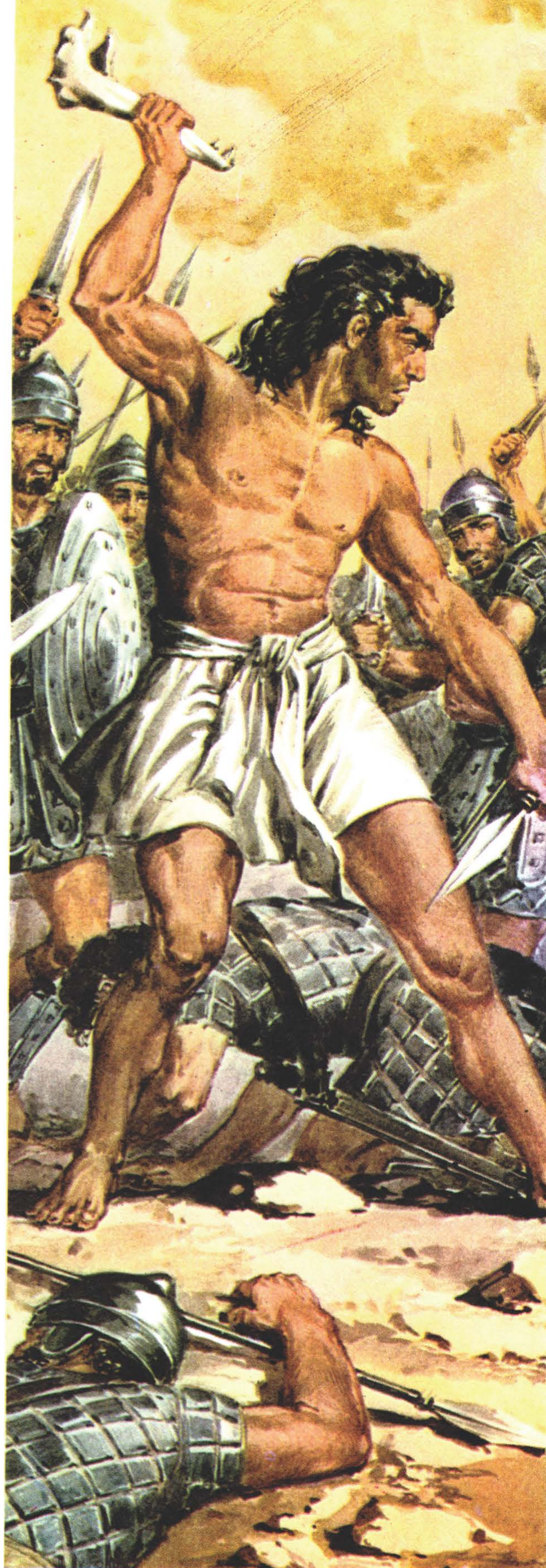
On im odgovori: »Kako oni meni, tako ja njima!«

A oni mu rekoše: »Dođosmo da te svežemo i predamo u ruke Filistejaca.«

»Zakunite mi se — reče im — da me nećete ubiti.«

»Ne — odgovoriše mu — mi ćemo te samo svezati i predati u njihove ruke, ali te zacijelo ne želimo pogubiti.« Onda ga svezaše sa dva nova užeta i odvedoše iz spilje.

Kad ga dovedoše u Lehi, i kad Filistejci, vičući od radosti, pojuriše na nj, duh Jahvin zahvati ga, i užeta na njegovim rukama po-

stadoše kao laneni konci, spaljeni ognjem, i spadoše mu s ruku. Spazivši još sirovu magareću čeljust, pruži on ruku, uze onu čeljust i pobi njome tisuću ljudi.

Tad reče Samson:

»Magarećom čeljusti gomile prebih,
Magarećom čeljusti tisuću pobih.«

Rekavši to, baci čeljust iz ruke. Zato odonda ono mjesto zovu Ramat Lehi.

Kako bijaše jako ožednio, zavapi Jahvi govoreći: »Ti si izvojštio ovu veliku pobjedu rukama svoga sluge, a zar sada moram umrijeti od žeđi i pasti u ruke neobrezanima?«

Tad Jahve rasječe udubinu što je kod Lehija, i voda poteče iz nje. Samson se napi, i vrati mu se snaga, oživje mu duh.

Samson bijaše sudac u Izraelu za vrijeme filistejske vladavine dvadeset godina.

Samsonova ogromna snaga

Poslije toga zamilova on neku ženu iz doline Soreka, po imenu Delilu. Filistejski knezovi dođoše k njoj i rekoše joj: »Zavedi ga i doznaj gdje stoji njegova velika snaga, kako bismo ga mogli svladati pa da ga svežemo i učinimo nemoćnim. A dat će ti svaki od nas po tisuću i sto srebrnih šekela.«

Delila upita Samsona: »Kaži mi gdje stoji tvoja velika snaga i čime bi se mogao svezati i svladati.«

Samson joj odgovori: »Da me svežu sa sedam svježih, još neosušenih žila od lukâ, onemoćao bih i postao kao običan čovjek.«

Filistejski knezovi donesu Delili sedam svježih još neosušenih žila, i ona ga veza njima. Kod nje u sobi bijaše zasjeda, i ona mu viknu: »Samsone, eto Filistejaca na te!«

On pokida žile kao što se prekine kučina kad se primakne ognju. I tako ne doznadoše za tajnu njegove snage.

Tad reče Delila Samsonu: »Prevario si me i slagao mi. Ali mi sada kaži čime bi te trebalo vezati.«

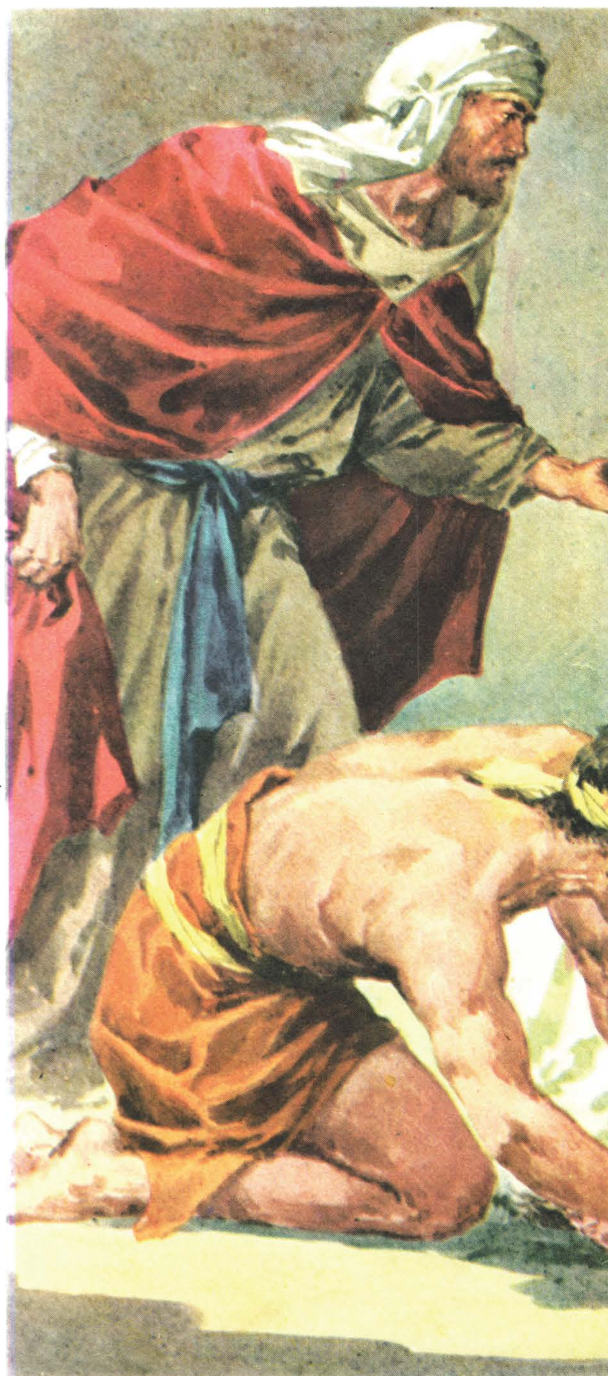
On joj odgovori: »Da me dobro svežu novim, još neupotrijebljenim užetima, onemoćao bih i postao kao običan čovjek.«

Tada Delila uze nova užeta, sveza ga njima i viknu mu: »Samsone, eto Filistejaca na te!« Kod nje u sobi bijaše zasjeda, ali on prekide užeta na rukama kao da su konci.

Tada Delila reče Samsonu: »Varaš me svejednako i lažeš mi. Kaži mi napokon čime bi te trebalo vezati.«

On joj odgovori: »Da otkaš sedam pramenova moje kose na tkalačkom stanu i da ih zaglaviš klinom, onemoćao bih i postao kao običan čovjek.«

Ona ga uspava i otka sedam pramenova njegove kose na tkalačkom stanu, zabi klin i viknu mu: »Eto Filistejaca na te, Samsone!« On se probudi i istrgne i klin i tkalački stan. I nije otkrila tajnu njegove snage.

Samson odaje svoju tajnu

Delila mu reče: »Kako možeš reći da me ljubiš kad tvoje srce nije sa mnom? Triput si me već prevario i nisi mi kazao gdje je tvoja velika snaga.«

Kako mu je svakog dana dodijavala molbama i mučila ga, njemu već dozlogrdje. I otvori joj cijelo svoje srce: »Nikada britva nije prešla po mojoj glavi, jer sam od majčine utrobe nazirej Božji. Da me obriju, sva bi me snaga ostavila, onemoćao bih i postao bih kao običan čovjek.«

Delila tad shvati da joj je otvorio cijelo svoje srce; pozva filistejske knezove i reče im: »Dođite sada, jer mi je otvorio cijelo svoje srce.«

I filistejski knezovi dođoše k njoj i donesoše sa sobom novac.

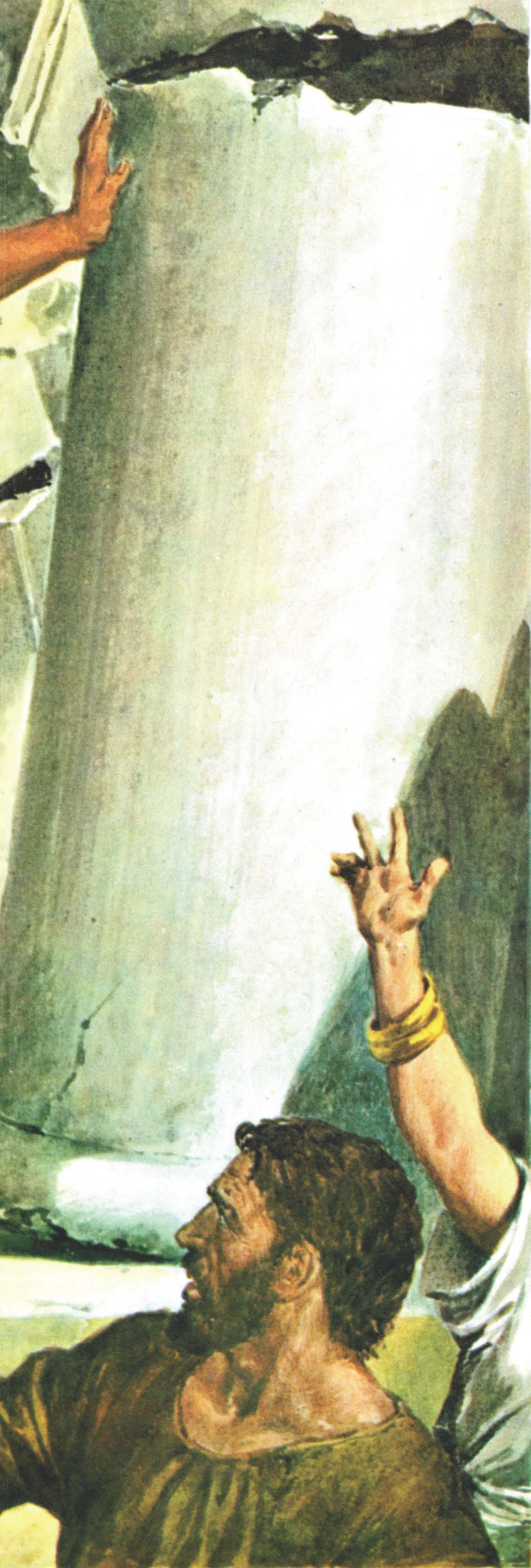
Uspavavši Samsona na svojim koljenima,

ona dozva čovjeka te mu obrija s glave sedam pramenova kose. Tako on poče slabiti, i ostavi ga snaga.

Kad ona povika: »Samsone, eto Filistejaca na te!« on se probudi i pomisli: »Izvući ću se kao i uvijek i oslobodit ću se.« Ali nije znao da se Jahve od njega okrenuo. Filistejci ga uhvatiše, iskopaše mu oči i odvedoše ga u Gazu. Okovaše ga dvostrukim mjedenim lancem, te je okretao mlin u tamnici.

Samsonova osveta

Ali kosa gdje mu je obrijaše počne opet rasti. A knezovi se filistejski skupiše da prinesu veliku žrtvu svome bogu Dagonu i da se provesele. Govorahu oni:

»Bog naš predade nam u ruke
Samsona, našeg neprijatelja.«

A narod, vidjevši ga, uze hvaliti svoga boga i klicati u njegovu čast.

Kad im se srce razigralo, povikaše: »Dovedite Samsona da nas zabavlja!« I dovedoše iz tamnice Samsona, i on igraše pred njima; a onda ga postaviše među stupove.

Samson tada reče dječaku koji ga je vodio za ruku: »Vodi me i pomozi mi da opipam stupove na kojima počiva zdanje, da se naslonim na njih.«

A kuća bijaše puna ljudi i žena. Bijahu tu i svi filistejski knezovi, a na krovu tri tisuće ljudi koji su gledali kako Samson igra.

Samson zavapi Jahvi: »Gospodine Jahve, spomeni me se i samo mi još sada podaj snagu da se Filistejcima odjednom osvetim za oba oka.«

I Samson napipa dva srednja stupa na kojima počivaše zdanje, oprije se o njih, desnom o jedan, a lijevom o drugi, i viknu: »Neka poginem s Filistejcima!« Nato uprije iz sve snage i sruši zdanje na knezove i na sav narod koji se ondje nalazio. Više ih ubi umirući nego što ih pobi za života.

Poslije dođoše njegova braća i sva kuća njegova oca, uzeše ga i odnesoše, i pokopaše ga između Sore i Eštaola, u grobu Manoaha, oca njegova.

On je sudio Izraelu dvadeset godina.

Ruta, vjerna snaha

U ono vrijeme kada su vladali suci nastala glad u zemlji, pa iz Betlehema Judina jedan čovjek ode sa svojom ženom i sa svoja dva sina da se naseli na Moapskim poljanama. Taj se čovjek zvao Elimelek, žena mu Noemi, a dva njegova sina: Mahlon i Kiljon; svi bijahu Efraćani iz Betlehema Judina. Stigoše na Moapske poljane i tu se nastaniše.

Tada Elimelek, Noemin muž, umrije, i ona osta sama sa svoja dva sina. Oni se oženiše Moapkama; jedna se zvala Orpa, a druga Ruta. I tu proboraviše deset godina.

Onda umriješe i Mahlon i Kiljon, i tako Noemi osta i bez svoja dva sina i bez svoga muža.

Tada se ona diže sa svojim snahama da ode s Moapskih poljana, jer je čula na Moapskim poljanama da je Jahve pohodio narod svoj i dao mu kruha. Ode dakle ona iz mjesta gdje je živjela, a s njome i njezine snahe; krenuše na put da se vrate u zemlju Judinu.

Noemi tada reče svojim dvjema snahama: »Vratite se svaka domu majke svoje! Neka vam Jahve bude milostiv kao što vi bijaste pokojnicima i meni. Neka vam Jahve udijeli da obje nađete mir, svaka u domu svoga muža!«

I poljubi ih, a one briznuše u plač. Orpa poljubi svoju svekrvu i vrati se, a Ruta ostade s njom.

Noemi joj reče: »Eto vidiš, jetrva se tvoja vratila narodu svome i bogu svome; vrati se i ti za jetrvom svojom!«

A Ruta joj odgovori: »Nemoj me tjerati da te ostavim i da odem od tebe: jer kamo ti ideš, idem i ja, i gdje se ti nastaniš, nastanit ću se i ja; tvoj narod moj je narod, i tvoj Bog moj je Bog. Gdje ti umreš, umrijet ću i ja, gdje tebe pokopaju, pokopat će i mene. Neka mi Jahve uzvrati svakim zlom i nevoljom ako me što drugo osim smrti rastavi od tebe.«

Videći gdje je tvrdo naumila da ide s njom, prestade je odvraćati.

Tako su zajedno išle dok ne dođoše u Betlehem. Stigle su u Betlehem baš kad se počela žetva ječma.

Noemi imaše rođaka po mužu, čovjeka vrlo imućna, iz porodice Elimelekove: zvao se Boaz.

Tada Ruta Moapka reče Noemi: »Htjela bih ići u polje pabirčiti klasje za onim u koga nađem milost.«

Ona joj odgovori: »Hajde, kćeri moja!«

I ode, dođe u polje te poče pabirčiti za žeteocima. A sreća je dovede u polje koje pripadaše Boazu, iz roda Elimelekova.

Ruta se sviđa Boazu

I gle, dođe Boaz iz Betlehema. »Jahve bio s vama!« — pozdravi on žeteoce.

A oni mu odgovoriše: »Jahve te blagoslovio!«

Boaz će nato momku koji je nadzirao žeteoce: »Čija je ona mlada žena?«

A momak koji bijaše nad žeteocima odgovori: »Ono je mlada Moapka što je došla prateći Noemi s Moapskih poljana. Pitala je: 'Smijem li pabirčiti i kupiti klasje između snopova za žeteocima.' I došla je, eto, i ostala od ranog jutra sve dosad; i samo je malo ušla u kuću.«

Onda Boaz reče Ruti: »Čuj me, kćeri moja, ne idi pabirčiti u drugoga, nego se drži mojih njiva i mojih poslenika. Pazi na kojoj njivi oni žanju, pa idi za njima. A naredio sam momcima da te nitko ne dira. Kad ožedniš, idi k posudama i pij što moje sluge zahitaju.«

Ona tada pade ničice, pokloni se do zemlje i reče: »Čime sam stekla toliku milost u očima tvojim da mi posvećuješ pažnju, kad sam tuđinka?«

Boaz joj odgovori: »Čuo sam što si sve učinila za svoju svekrvu poslije smrti svoga muža; kako si ostavila oca svoga, majku svoju i zavičaj svoj te došla u narod kojega do jučer ili prekjučer nisi poznavala. Neka ti Jahve plati sve što si učinila, i neka ti udijeli pravu nagradu Jahve, Bog Izraelov, kad si došla da se pod krila njegova skloniš!«

Ona preuze: »Kad bih mogla uvijek nalaziti milost u tvojim očima, gospodaru, jer si me utješio i milostivo progovorio sluškinji svojoj, ako i nisam kao jedna od tvojih sluškinja.«

Kad bijaše vrijeme ručku, Boaz joj reče: »Hodi ovamo, jedi ovog kruha i umoči svoj zalogaj u ocat!«

Ona sjede pokraj žetelaca, a on stavi pred nju prženih zrna. Jela je i nasitila se, i još joj preteče.

Kad je ustala da pabirči dalje, Boaz zapovjedi svojim slugama: »I među snopljem neka ona pabirči, a vi joj nemojte zanovijetati. Nego navlaš ispuštajte klasove iz svojih

rukoveti, i ostavljajte joj neka kȕpi, i nemojte je koriti!«

I tako je pabirčila sve do večera, pa onda ovrše ono što je napabirčila: bijaše otprilike jedna efa ječma.

Uze ona svoje i dođe u grad, a svekrva vidje koliko je napabirčila. Tada Ruta izvadi i dade joj što joj bijaše preteklo pošto se nasitila.

Svekrva je upita: »Gdje si pabirčila danas? Gdje si radila? Neka je blagoslovljen onaj koji je pogledao na te!«

Onda ona pripovjedi svekrvi kod koga je radila i reče: »Čovjek u koga sam danas radila zove se Boaz.«

Tada će Noemi svojoj snasi: »Neka Jahve blagoslovi onoga koji ne uskraćuje dobrote svoje ni živima ni mrtvima!« I dometnu Noemi: »Taj je čovjek naš rod; jedan od naših skrbnika.«

Ruta Moapka pripovjedi dalje: »Još mi reče: Drži se mojih poslenika dokle ne požanju sve moje!«

Noemi nato reče Ruti, snasi svojoj: »Dobro je, kćeri moja, idi za njegovim poslenicima, da ti ne bude neprilike na kojoj drugoj njivi.«

I tako se držala poslenika Boazovih i pabirčila dokle ne požeše i ječam i pšenicu. I živjela je kod svekrve svoje.

Noemi svjetuje Rutu

Onda će joj Noemi, svekrva njezina: »Kćeri moja, da ti potražim mirno mjesto gdje bi mogla biti sretna? Vidiš, Boaz, s čijim si se poslenicima našla, naš je rođak. Evo, on će noćas vijati ječam na gumnu. Umij se ti i namaži, lijepo se odjeni pa idi na gumno. Ne daj da te prepozna prije nego što se najede i napije. Kad bude lijegao, dobro pazi gdje će leći; pa kad legne, otiđi onamo, podigni mu

pokrivač s nogu i lezi ondje! Tada će ti on reći što ti je činiti.«

Ona joj odgovori: »Učinit ću sve kako mi kažeš.«

I siđe na gumno i učini sve kako joj svekrva naredila. A Boaz, pošto je jeo i pio, i tako se odobrovoljio, ode i leže kraj stoga. Onda ona priđe polako, otkri mu noge i leže.

Kad bijaše oko ponoći, trže se čovjek i obrnu se, i gle: žena leži do njegovih nogu.

»Tko si?« — upita on, a ona odgovori: »Ja sam Ruta, sluškinja tvoja. Raširi skut svoje haljine na sluškinju svoju, jer si mi skrbnik.«

»Blagoslovio te Jahve, kćeri moja! — dočeka on. — Ovaj drugi tvoj čin milosti još je vredniji od prvoga, jer se nisi trudila da slijediš mlade poslenike, bili oni bogati ili siromašni. I zato, se, kćeri moja, sada ne plaši: učinit ću ti sve što zatražiš, jer sva vrata moga naroda znaju da si čestita žena. Jest, uistinu sam ti skrbnik; ali postoji još bliži od mene. Ostani noćas; ako te sutra ujutro on kao skrbnik htjedne uzeti, dobro, neka te uzme; a ne htjedne li, uzet ću te ja, tako mi Jahve! Spavaj do jutra.«

I spavaše ona do njegovih nogu do jutra.

On ustade prije nego što mogaše čovjek čovjeka razaznati, jer mišljaše: »Ne treba da znaju da je žena bila na gumnu.« I kaza joj: »Daj ogrtač što je na tebi i drži ga dobro.«

Ona ga pridrža, a on joj nasu šest mjerica ječma i naprti joj. I ode ona u grad.

Kad je stigla, upita je svekrva: »Što je s tobom, kćeri moja?«

A ona joj pripovjedi sve što je učinio za nju. I nadoveza: »Ovih šest mjerica ječma dade mi kazajući: 'Ne smiješ se vratiti svekrvi praznih ruku.'«

Nato će joj Noemi: »Budi mirna, kćeri moja, dok ne vidiš što će biti: jer neće on imati spokoja dok sve još danas ne dokrajči.«

Boaz potom iziđe na gradska vrata i sjede

ondje. I gle, naiđe onaj skrbnik o kome je govorio. I dozva ga Boaz: »Ej, hodi ovamo i sjedni!« Onaj dođe i sjede.

Onda Boaz uze deset ljudi između starješina gradskih i reče: »Posjedajte ovdje!« I posjedaše.

Zatim reče skrbniku: »Noemi, koja se vratila s Moapskih polja, htjela bi prodati ono zemlje našega brata Elimeleka. Zato sam odlučio da se s tobom razgovorim i predložim ti: otkupi njivu pred ovima koji sjede ovdje i pred starješinama moga naroda. Ako je kaniš otkupiti, onda otkupi; ako ne kaniš, kaži mi, da znam. Jer prije tebe nema nitko pravo na otkup; ja sam na redu tek iza tebe.«

A onaj reče: »Hoću, otkupit ću je.«

Onda kaza Boaz: »Kad uzmeš zemlju iz ruke Noemi, treba da uzmeš i Rutu Moapku, pokojnikovu ženu, da se pokojniku sačuva ime na baštini.«

Ali skrbnik reče: »E, onda ne mogu biti otkupnik, da ne raspem svoje baštine. Otkupi ti po svome skrbničkom pravu, jer ja ne mogu.«

A bijaše od starine običaj u Izraelu: da se čemu potkrijepi valjanost otkupa ili zamjene.

čovjek bi izuo sandalu i dao je drugome. To bijaše svjedočanstvo u Izraelu. Tako dakle i onaj skrbnik reče Boazu: »Otkupi ti!« te izu sandalu i dade mu je.

Tada Boaz kaza starješinama i svemu narodu: »Vi ste danas svjedoci da ja otkupljujem iz ruke Noemine sve ono što je bilo Elimelekovo, sve što je bilo Kiljonovo i Mahlonovo. Uz to uzimam za ženu Rutu Moapku, ženu Mahlonovu, da bi se sačuvalo ime pokojnikovo na baštini i da se ime njegovo ne bi zatrlo među braćom njegovom i nestalo s vratâ zavičaja njegova. Vi ste danas tome svjedoci.«

Sav narod koji se nalazio na vratima gradskim i starješine rekoše: »Svjedoci smo! Dao Jahve da žena koja ulazi u dom tvoj bude kao Rahela i Lea, koje su obje podigle kuću Izraelovu! Obogati se u Efrati, a prodiči u Betlehemu!«

Tako Boaz uze Rutu, i ona posta žena njegova. Uđe on k njoj, i Jahve joj dade te ona zatrudnje i rodi sina.

Onda žene rekoše Noemi: »Blagoslovljen bio Jahve, koji ti danas nije uskratio skrbnika! I prodičio njegovo ime u Izraelu! On će biti tvoja utjeha i potpora starosti tvojoj; jer ga rodi snaha tvoja koja te ljubi i koja ti vrijedi više od sedam sinova.«

Noemi uze dječaka, metnu ga sebi na krilo i bî mu odgojiteljicom.

Susjede mu nadjenuše ime govoreći: »Noemi se rodio sin!« I prozvaše ga Obed; on je otac Jišaja, oca Davidova.

Samuel, sin Jahvin

Bio jedan čovjek iz Ramatajima, Sufovac iz Efrajimove gore, po imenu Elkana. Ženi mu je bilo ime Ana. Kako nije imala djece, bila je ojađena u duši. O blagdanu se stoga ovako molila u Svetištu: »Jahve Sebaote! Ako pogledaš na nevolju službenice svoje, i opomeneš se mene te dadeš službenici svojoj muško čedo, ja ću ga darovati Jahvi za sve dane njegova života, i britva neće prijeći preko glave njegove.«

Svećenik Eli, koji je motrio kako se molila, reče joj: »Pođi u miru! A Bog Izraelov neka ti ispuni molitvu.«

Tada se sa svojim mužem vrati kući, uskoro zatrudnje i, kad bî vrijeme, rodi sina koga nazva imenom Samuel, »jer sam ga«, reče, »izmolila od Jahve.«

Poslije godine dana uziđe njezin muž Elkana sa svim domom svojim da prinese Jahvi godišnju žrtvu i da izvrši zavjet. Ali Ana ne pođe s njim, jer reče svome mužu: »Neću poći dok se dijete ne odbije od prsiju, a onda ću ga odvesti da se pokaže pred Jahvom i da ostane ondje zauvijek.«

I odgovori joj Elkana, njezin muž: »Čini kako misliš da je dobro; ostani dok ga ne odbiješ od prsiju; samo neka ti Jahve ispuni tvoju želju!«

I žena osta kod kuće dojeći sina svoga dok ga nije odbila od prsiju.

Čim ga je odbila od prsiju, povede ga sa sobom uzevši uz to trogodišnjeg junca, efu brašna i mijeh vina; i uvede ga u Dom Jahvin u Šilu. A dječak je bio još vrlo mlad. Tada zaklaše junca, a majka dječakova pristupi k Eliju. I reče Ana: »Dopusti, gospodaru, ja

sam ona žena koja je stajala ovdje kraj tebe moleći se Jahvi. Molila sam za ovo dijete, i Jahve mi je uslišio prošnju kojom sam ga prosila. Zato i ja njega ustupam Jahvi za sve dane njegova života: ta isprošen je od Jahve.«

I pokloniše se ondje Jahvi.

Potom se Ana vrati u Ramu, a dječak ostade da služi Jahvi, pod okom svećenika Elija, i sve je više rastao u dobi i mudrosti, i pred Jahvom i pred ljudima.

Bog zove Samuela

U ono vrijeme Jahve je izrijetka govorio ljudima, a viđenja nisu bila česta. No jednoga je dana Eli ležao u svojoj sobi — oči su njegove počele slabiti, te više nije mogao vidjeti — svijećnjak Božji još ne bijaše ugašen, i Samuel je spavao u svetištu Jahvinu, ondje gdje je bio Kovčeg Božji.

I Jahve zovnu: »Samuele! Samuele!«

A on odgovori: »Evo me!« I otrča k Eliju i reče: »Evo me! Ti si me zvao!«

A Eli reče: »Ja te nisam zvao. Vrati se i spavaj!« I on ode i leže.

I Jahve opet zovnu: »Samuele! Samuele!«

Samuel usta, ode k Eliju i reče: »Evo me! Ti si me zvao!«

A Eli odgovori: »Ja te nisam zvao, sine! Vrati se i spavaj!«

Samuel još nije poznavao Jahve, i još mu nikada ne bijaše objavljena riječ Jahvina.

I Jahve zovnu Samuela po treći put. On usta, ode k Eliju i reče: »Evo me! Ti si me zvao!«

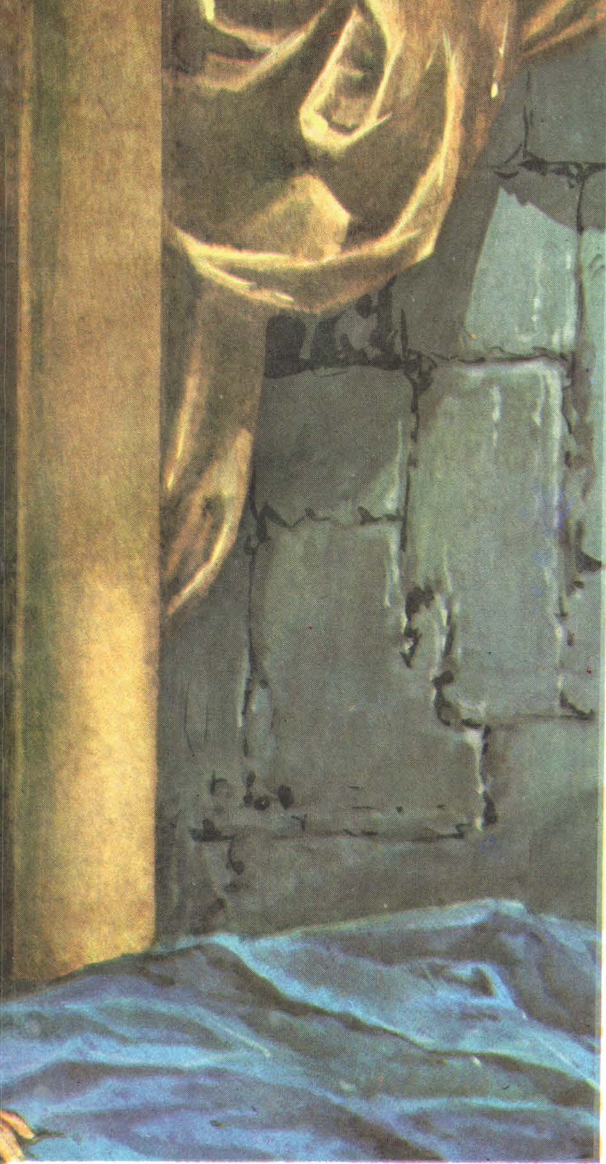
Sada Eli razumije da je Jahve zvao dječaka. Zato reče Samuelu: »Idi i lezi; a ako te zovne, ti reci: Govori, sluga tvoj sluša.« I Samuel ode i leže na svoje mjesto.

I dođe Jahve i stade, i zovnu kao prije: »Samuele! Samuele!«

A Samuel odgovori: »Govori, sluga tvoj sluša.«

Tada Jahve reče Samuelu: »Evo, učinit ću nešto u Izraelu da će oba uha zujati svakome koji čuje. U onaj ću dan ispuniti na Eliju sve što sam rekao za kuću njegovu, od početka do kraja. Ti ćeš mu objaviti da osuđujem kuću njegovu dovijeka; on je znao da njegovi sinovi hule na Boga, a nije ih obuzdao. Zato — kunem se domu Elijevu — neće oprati krivicu Elijeva doma nikakve žrtve ni prinosi dovijeka.«

Samuel je spavao do jutra, a onda otvori vrata Doma Jahvina. Samuel se bojao kazati viđenje Eliju. Ali Eli zovnu Samuela govoreći: »Samuele, sine!«

A on odgovori: »Evo me!«

I on upita: »Kakva je riječ koju ti reče? Nemoj mi zatajiti ništa! Tako ti Bog učinio zlo i dodao ti drugo ako mi zatajiš nešto od onoga što ti je kazao.«

Nato mu Samuel pripovjedi sve, i ništa ne zataji od njega.

A Eli reče: »On je Jahve, neka čini što je dobro u očima njegovim!«

Samuel je rastao, a Jahve je bio s njim i nije pustio da ijedna od njegovih riječi padne na zemlju. Sav Izrael, od Dana do Beer Šebe, spozna da je Samuel postavljen za proroka Jahvina.

Filistejci otimaju Kovčeg

U ono vrijeme skupiše Filistejci vojsku protiv Izraela. Izraelci iziđoše pred njih da se pobiju, i utaboriše se kod Eben Haezera, dok su Filistejci udarili tabor kod Afeka. Filistejci se svrstaše u bojni red protiv Izraela, i nasta žestoka bitka. Izrael podleže Filistejcima: oko četiri tisuće ljudi pogibe na bojištu, na otvorenu polju.

Kad se narod vratio u tabor, rekoše starješine Izraelove: »Zašto je Jahve dopustio da nas Filistejci danas pobijede? Pođimo u Šilo po Kovčeg saveza Jahvina, neka dođe u našu sredinu i spasi nas iz ruku naših neprijatelja.«

Narod posla ljude u Šilo, i donesoše odande Kovčeg saveza Jahve Sebaota, koji stoluje nad kerubinima. Kad je Kovčeg Jahvin stigao u tabor, sav Izrael podiže gromki poklik, od kojega odjeknu zemlja.

Filistejci čuše taj gromki poklik i zapitaše: »Što znači taj gromki poklik u taboru Hebrejaca?« I shvatiše da je Kovčeg Jahvin stigao u njihov tabor. Tada Filistejce obuze strah, jer su govorili: »Bog je došao u tabor!« I povikaše: »Jao nama! Tko će nas izbaviti iz ruke toga silnog Boga? To je onaj koji je udario Egipat svakojakim nevoljama. Ohrabrite se i budite junaci, Filistejci, da ne postanete robovi Hebrejcima kao što su oni bili robovi vama; budite junaci i borite se!«

Tada Filistejci zametnuše bitku, Izraelci biše potučeni i pobjegoše svaki u svoj šator. Poraz je bio silan, jer je trideset tisuća pješaka poginulo na izraelskoj strani. I Kovčeg Božji bi otet.

Samuel i Šaul

Samuel je bio sudac u Izraelu svega svoga vijeka. Svake je godine obilazio Betel, Gilgal i Mispu, i u svim je tim mjestima sudio Izraelu. Zatim se vraćao u Ramu, jer je ondje imao svoju kuću i ondje je sudio Izraelu. Ondje je podigao i žrtvenik Jahvi.

Kad je Samuel ostario, postavio je svoje sinove za suce u Izraelu. Njegov prvorođenac zvao se Joel, a drugi sin Abija; oni su bili suci u Beer Šebi. Ali sinovi nisu išli stopama očevim: gledali su na svoj dobitak, primali mito i izvrtali pravicu.

Narod želi kralja

Tada se skupiše sve starješine izraelske i dođoše k Samuelu u Ramu. I rekoše mu: »Eto, ti si ostario, a tvoji sinovi ne idu tvojim stopama. Postavi nam dakle kralja da nam vlada, kao što je to kod svih naroda.« Ali Samuelu nije bilo drago što su rekli: »Daj nam kralja da nam vlada!« Zato se Samuel pomoli Jahvi.

A Jahve reče Samuelu: »Poslušaj glas naroda u svemu što od tebe traži, jer nisu odbacili tebe, nego su odbacili mene, ne želeći da ja kraljujem nad njima. Sve što su činili meni od onoga dana kad sam ih izveo iz Egipta pa do današnjega dana — ostavili su mene i služili tuđim bogovima — tako oni čine i tebi. Sada dakle poslušaj njihov zahtjev, ali ih svečano opomeni i pouči o pravima kralja koji će vladati nad njima.«

Samuel ponovi sve Jahvine riječi narodu koji je od njega tražio kralja. I reče: »Ovo će biti pravo kralja koji će kraljevati nad vama: uzimat će vaše sinove da mu služe kod bojnih kola i kod konja, i oni će trčati pred njegovim bojnim kolima, orat će oni njegovu zemlju, žeti njegovu žetvu, izrađivati mu bojno oružje i opremu za njegova bojna kola. Uzimat će kralj vaše kćeri da mu priređuju mirisne pomasti, da mu kuhaju i peku. Uzimat će najbolja vaša polja, vaše vinograde i vaše maslinike i poklanjat će ih svojim dvoranima. Uzimat će desetinu od vaših usjeva i vaših vinograda i davat će je svojim dvoranima i svojim službenicima. Uzimat će vaše sluge i vaše sluškinje, i vaše najljepše volove i magarce, i upotrebljavat će ih za svoj posao. Uzimat će desetinu od vaše sitne stoke, a vi sami postat ćete mu robovi. I kad jednoga dana budete vapili za pomoć zbog kralja koga ste sami izabrali, Jahve vas neće uslišati u onaj dan!«

Narod nije htio da posluša Samuelova glasa, nego reče: »Ne! Hoćemo da kralj vlada nad nama! Tako ćemo i mi biti kao svi narodi: sudit će nam naš kralj, bit će nam vođa i vodit će naše ratove.«

Kad je Samuel čuo što narod govori, kaza sve Jahvi. A Jahve reče Samuelu: »Poslušaj njihovu želju i postavi im kralja!«

Tada Samuel reče Izraelcima: »Vratite se svaki u svoj grad!«

Živio u ono vrijeme jedan čovjek u Benjaminovu plemenu po imenu Kiš, sin Abiela, sina Serora, sina Bekorata, sina Atijahova; bio je iz plemena Benjaminova, čovjek imućan. Imao je sina po imenu Šaula, koji je bio mlad i lijep. Među sinovima Izraelovim nije bilo ljepšega čovjeka od njega: za glavu bijaše viši od svega naroda.

Uto se Kišu, Šaulovu ocu, izgubilo nekoliko magarica, pa Kiš reče svome sinu Šaulu: »Uzmi sa sobom jednoga momka pa ustani i idi tražiti magarice!«

I prođoše oni Efrajimovu goru, i prođoše zemlju Šališu, ali ne nađoše ništa; prođoše zemlju Šaalim, ali magaricâ ne bijaše ondje; prođoše i zemlju Benjaminovu, ali ne nađoše ništa.

Kad su došli u zemlju Suf, reče Šaul momku koji ga je pratio: »Hajde, vratimo se, da

se ne bi otac okanio magarica i zabrinuo se za nas!«

A on mu odgovori: »Eno, u onom ondje gradu živi čovjek Božji; to je vrlo ugledan čovjek: što god rekne, sve se doslovno ispunja. Pođimo dakle k njemu, možda će nas uputiti u ono zbog čega smo pošli na put.«

A Šaul reče svome momku: »Ako zaista pođemo onamo, što ćemo ponijeti čovjeku? Kruha je nestalo u našim torbama, nemamo dara da ponesemo čovjeku Božjem. Što mu možemo dati?«

A momak opet progovori i reče Šaulu: »Gle, imam u ruci četvrt šekela srebra: dat ću ga Božjem čovjeku da nas uputi kamo bismo išli.«

Šaul odvrati svome momku: »Dobro veliš. Hajdemo!«

I krenuše u grad gdje je živio čovjek Božji.

Šaul susreće Samuela

Kad su se penjali usponom prema gradu, sretoše djevojke koje su izašle da zahvate vode. I zapitaše ih: »Je li gore vidjelac?« — Nekoć se u Izraelu, kad bi išli pitati Boga za savjet, govorilo, »Hajde, pođimo k vidiocu!« Jer, koga danas zovu prorokom, nekoć se zvao vidjelac. —

One im odgovore ovako: »Jest, vidjelac je pred vama. Upravo je stigao u grad, jer danas narod ima žrtvu na uzvišici. Čim uđete u grad, naći ćete ga još prije nego što se popne na uzvišicu da sudjeluje na žrtvenoj gozbi. Narod neće jesti dok on ne dođe, jer on mora blagosloviti žrtvu, a onda će tek uzvanici jesti. Zato idite odmah gore, jer ćete ga sada još naći.«

Oni otiđoše gore u grad. Kad su ulazili na vrata, Samuel ih susrete polazeći na uzvišicu.

A dan prije nego je Šaul došao bijaše Jahve objavio Samuelu: »Sutra u ovo doba poslat ću k tebi čovjeka iz Benjaminove zemlje. Ti ćeš ga pomazati za kneza nad mojim naro-

dom Izraelom. On će izbaviti moj narod iz ruke filistejske. Vidio sam nevolju svoga naroda, i njegov je vapaj dopro do mene.«

A kad je Samuel ugledao Šaula, Jahve mu progovori: »Evo ti čovjeka za koga ti rekoh: Taj će vladati nad mojim narodom.«

Šaul pristupi Samuelu na vratima i reče: »Daj mi kaži gdje je vidiočeva kuća.«

A Samuel odgovori Šaulu: »Ja sam vidjelac. Pođi preda mnom na uzvišicu, danas ćete sa mnom jesti. Sutra ću te ujutro otpustiti i sve ću ti kazati što ti je na srcu. A za magarice koje su ti se izgubile prije tri dana, ne uznemiruj se, jer su se našle. Uostalom, kome pripada sve što je najdragocjenije u Izraelu? Zar ne tebi i svemu domu tvoga oca?«

A Šaul odgovori ovako: »Nisam li ja od Benjaminova plemena, najmanjega plemena Izraelova? A moj rod nije li najneznatniji između svih rodova Benjaminova plemena? Zašto mi dakle govoriš takve riječi?«

Samuel uze Šaula i njegova momka, odvede ih u sobu i dade im mjesto u pročelju među uzvanicima, kojih je bilo tridesetak. Zatim Samuel reče kuharu: »Donesi dio koji ti dadoh i za koji ti rekoh da ga staviš na stranu.«

Kuhar uze but, donese ga i stavi pred Šaula, a Samuel mu reče: »Evo, pred tobom je ono što je sačuvano za tebe. Jedi, jer to ti je sačuvano baš za ovu zgodu.«

Tako je u onaj dan Šaul jeo sa Samuelom. Potom odande siđoše u grad. Ondje prostriješe Šaulu na krovu. I on leže na počinak.

Čim je svanula zora, Samuel zovnu Šaula (na krovu) govoreći: »Ustani, da te otpustim!« Kad je Šaul ustao, izađoše obojica, on i Samuel.

Kad su došli na kraj grada, reče Samuel Šaulu: »Kaži momku neka pođe naprijed pred nama! A ti stani sada, da ti objavim riječ Božju.«

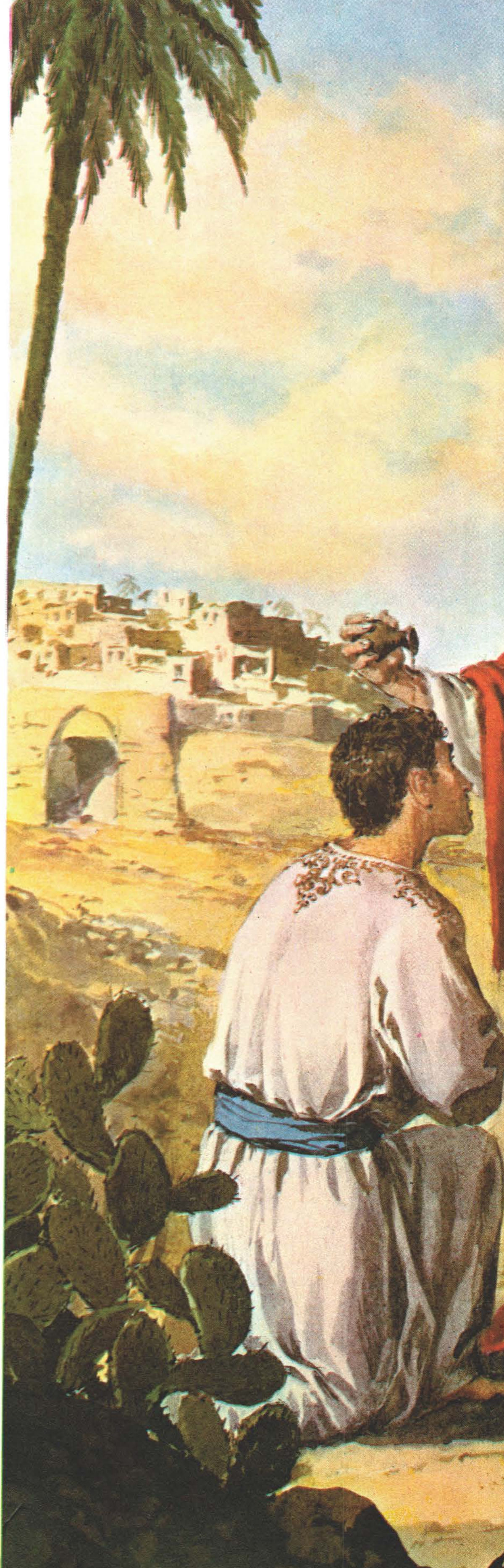
Tada Samuel uze uljanicu s uljem te je izli na glavu Šaulu; zatim ga poljubi i reče: »Ovim te Jahve pomazao za kneza nad svojim narodom Izraelom. Ti ćeš vladati nad narodom Jahvinim.«

Čim je Šaul okrenuo leđa da ode od Samuela, Bog mu promijeni srce. Kad su naime došli u Gibeu, gle, dođe mu u susret povorka proroka, i duh Božji siđe na njega, i on pade u proročki zanos usred njih. I kad su ga svi koji ga poznavahu otprije vidjeli gdje prorokuje s prorocima, počeše govoriti jedan drugome: »Što se to dogodilo sa sinom Kiševim? Zar je Šaul među prorocima?«

Šaul postaje kralj

Poslije toga Samuel sazva narod pred Jahvu u Mispu i reče sinovima Izraelovim: »Ovako govori Jahve: Ja sam izveo Izraela iz Egipta i izbavio sam vas iz egipatske ruke i iz ruke svih kraljevstava koja su vas tlačila. A vi ste danas odbacili svoga Boga, onoga koji vas je izbavljao od svih vaših zala i svih vaših nevolja, i rekli ste mu: 'Ne, nego postavi kralja nad nama!' Zato sada stanite pred Jahvom po svojim plemenima i rodovima.«

Potom Samuel privede sva plemena Izraelova, i ždrijeb pade na pleme Benjaminovo. Zatim privede pleme Benjaminovo po rodo-

vima, i ždrijeb pade na Matrijev rod; a kad privede Matrijev rod, čovjeka po čovjeka, ždrijeb pade na Šaula, sina Kiševa; ali kad ga potražiše, ne nađoše ga.

Tada još jednom upitaše Jahvu: »Je li taj čovjek došao ovamo?«

A Jahve odgovori: »Eno ga, sakrio se za tovarom.«

Otrčaše i dovedoše ga odande: a kad je ustao usred naroda, bijaše glavom i ramenima viši od sviju. Tada Samuel reče svemu narodu: »Vidite li koga je izabrao Jahve? Nema mu ravna u svemu narodu.« I sav narod uze klicati i vikati: »Živio kralj!«

Šaul je bio moćan kralj i vrstan junak. Vodio je Izraelce u mnogim ratovima protiv njihovih neprijatelja, Filistejaca.

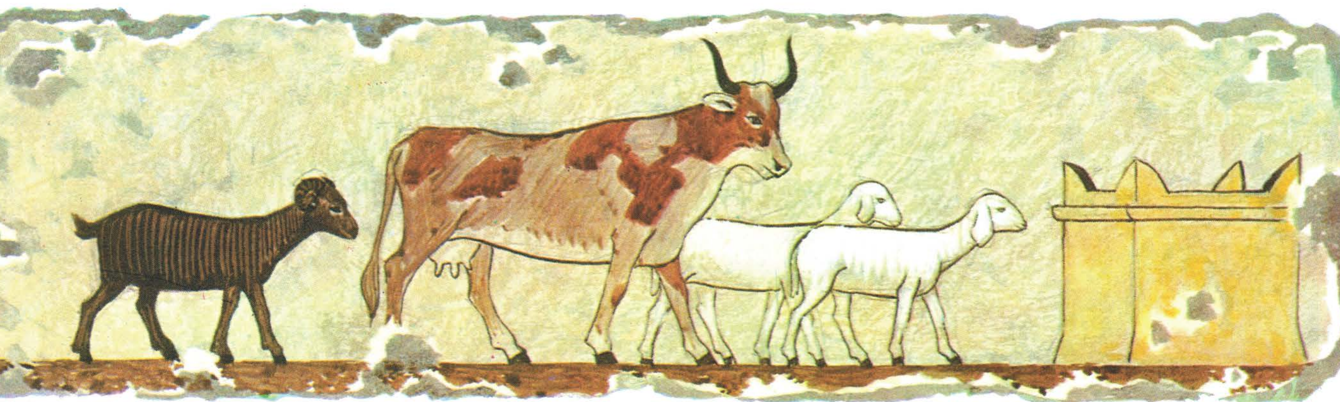
Ali nakon kratkog vremena prekrši on zapovijed Jahvinu.

Samuel tada reče Šaulu: »Ludo si radio! Da si održao zapovijed koju ti je dao Jahve, tvoj Bog, Jahve bi učvrstio tvoje kraljevstvo nad Izraelom dovijeka. A sada se tvoje kraljevstvo neće trajno održati: Jahve je potražio sebi čovjeka po svom srcu i odredio ga za kneza nad svojim narodom, jer ti nisi održao što ti je Jahve zapovjedio.«

Šaul neposlušan Jahvi

Jednom Samuel reče Šaulu: »Mene je Jahve poslao da te pomažem za kralja nad njegovim narodom Izraelom. Poslušaj dakle riječi Jahvine. Ovako govori Jahve nad Vojskama: Odlučio sam osvetiti ono što je Amalek učinio Izraelu zatvarajući mu put kad je izlazio iz Egipta. Sada idi i udari na Amaleka, izvrši »herem«, kleto uništenje, na njemu i na svemu što posjeduje; ne štedi ga, pobij muškarce i žene, djecu i dojenčad, goveda i ovce, deve i magarce!«

Šaul sazva narod te ih izbroji u Telamu: bijaše ih dvije stotine tisuća pješaka (i deset tisuća Judejaca). Šaul dođe do amalečkoga grada i postavi zasjedu u dolini potoka. Potom Šaul poruči Kenijcima: »Otiđite i odvojite se od Amalečana, da vas ne bih istrijebio zajedno s njima, jer ste bili skloni svim

Izraelcima kad su izlazili iz Egipta.« I Kenijci se odvojiše od Amalečana.

Šaul potuče Amalečane od Havile pa sve do Šura, koji leži pred Egiptom. I živa uhvati Agaga, amalečkoga kralja, a sav narod zatre oštricom mača, izvršujući »herem«, kleto uništenje. Ali Šaul i narod poštedješe Agaga i najbolje ovce i najbolja goveda, ugojenu stoku i jaganjce, i sve što je bilo dobro. Na svemu tome ne htjedoše izvršiti »herem«; nego što je god od stoke bilo bez cijene i vrijednosti, na tom izvršiše »herem«.

Zato dođe riječ Jahvina Samuelu ovako: »Kajem se što sam Šaula postavio za kralja: okrenuo se od mene i nije izvršio mojih zapovijedi.« Samuel se ražalosti, i svu je noć vapio Jahvi.

U rano jutro krenu Samuel da potraži Šaula. I javiše Samuelu ovako: »Šaul je otišao u Karmel, i gle, podigao je ondje sebi spomenik; zatim je otišao dalje i sišao u Gilgal.«

Kad je Samuel došao k Šaulu, reče mu Šaul: »Blagoslovljen da si od Jahve! Izvršio sam Jahvinu zapovijed.«

Ali Samuel upita: »Kakvo je to ovčje blejanje što dopire do mojih ušiju i mukanje goveda koje čujem?«

A Šaul odgovori: »Dognali su ih od Amalečana, jer je narod poštedio najbolje ovce i najbolja goveda, da ih žrtvuje Jahvi, tvome Bogu. Na svemu drugome izvršili smo 'herem'.«

A Samuel reče Šaulu: »Stani da ti kažem što mi je noćas objavio Jahve.«

A on reče »Govori!«

Tada će Samuel: »Koliko god si malen sâm u svojim očima, ipak si postao glavar Izraelovih plemena. Jahve te pomazao za kralja nad Izraelom. Jahve te poslao na vojni pohod i zapovjedio ti: 'Idi, izvrši herem na tim grešnicima, na Amalečanima, vojuj na njih do istrebljenja.' Zašto nisi poslušao riječi Jahvine? Zašto si se bacio na plijen i učinio ono što je zlo u Jahvinim očima?«

Šaul odgovori Samuelu: »Ja sam poslušao riječ Jahvinu: poduzeo sam pohod kamo me poslao, doveo sam Agaga, amalečkog kralja, i izvršio 'herem' na Amalečanima. Ali je narod od plijena uzeo ovaca i goveda, i to najbolje po čemu se imao izvršiti 'herem', da žrtvuje Jahvi, tvome Bogu, u Gilgalu.«

A Samuel odvrati:

»Jesu li Jahvi milije paljenice i klanice
nego poslušnost njegovu glasu?
Znaj, poslušnost je vrednija od najbolje žrtve,
pokornost je bolja od ovnujske pretiline.
Nepokornost je kao grijeh čaranja,
samovolja je kao zločin s idolima.

Ti si odbacio riječ Jahvinu, zato je Jahve odbacio tebe, da ne budeš više kralj!«

Tada Šaul odvrati Samuelu: »Zgriješio sam što sam prekršio Jahvinu zapovijed i tvoje naredbe. Bojao sam se naroda i popustio njegovu zahtjevu. A sada mi oprosti moj grijeh

i vrati se sa mnom, da se poklonim Jahvi.«

Ali Samuel odgovori Šaulu: »Neću se vratiti s tobom: ti si odbacio Jahvinu riječ, zato je Jahve odbacio tebe, da ne budeš više kralj nad Izraelom.«

Kad se Samuel okrenuo da ode, Šaul čvrsto uhvati skut njegova plašta, ali se skut otkide.

Tada mu reče Samuel: »Danas ti je Jahve otkinuo kraljevstvo nad Izraelom i dao ga tvome susjedu, koji je bolji od tebe.« — Ipak Slava Izraelova ne laže i ne kaje se, jer nije čovjek da bi se kajao.

Šaul reče: »Sagriješio sam; ali mi sada učini čast pred starješinama moga naroda i pred Izraelom, i vrati se sa mnom da se poklonim Jahvi, tvome Bogu.«

I Samuel se vrati sa Šaulom, i Šaul se pokloni Jahvi.

Potom zapovjedi Samuel: »Dovedite k meni Agaga, amalečkoga kralja!«

I Agag dođe k njemu opirući se i reče: »Zaista, smrt je gorka!«

Samuel mu odvrati: »Kao što je tvoj mač mnogim ženama oteo djecu, tako će među ženama tvoja majka ostati bez djeteta!«

I Samuel posiječe Agaga pred Jahvom u Gilgalu.

Potom Samuel ode u Ramu, a Šaul se vrati svojoj kući u Šaulovu Gibeu. I Samuel nije više vidio Šaula do svoga smrtnoga dana. Samuel je tugovao zbog Šaula, ali se Jahve pokajao što je Šaula postavio za kralja nad Izraelom.

David, odabranik Jahvin

Jahve reče Samuelu: »Dokle ćeš tugovati zbog Šaula, kad sam ga ja odbacio da ne kraljuje više nad Izraelom? Napuni uljem svoj rog i pođi na put! Ja te šaljem Betlehemcu Jišaju, jer sam između njegovih sinova izabrao sebi kralja.«

Samuel učini kako mu je zapovjedio Jahve. Kad je došao u Betlehem, gradske mu starješine dršćući dođu u susret i zapitaju: »Znači li tvoj dolazak dobro?«

Samuel odgovori: »Da, dobro! Došao sam da žrtvujem Jahvi. Očistite se i dođite sa mnom na žrtvu!«

Potom očisti Jišaja i njegove sinove i pozva ih na žrtvu.

Kad su došli, i kad je Samuel vidio Eliaba, reče u sebi: »Jamačno, evo pred Jahvom stoji njegov pomazanik!«

Ali Jahve reče Samuelu: »Ne gledaj na njegovu vanjštinu ni na njegov visoki stas, jer sam ga odbacio. Bog ne gleda kao što gleda čovjek: čovjek gleda na oči, a Jahve gleda što je u srcu.«

Zatim Jišaj dozva Abinadaba i dovede ga pred Samuela. A on reče: »Ni ovoga Jahve nije izabrao.«

Tada Jišaj dovede Šamu, ali Samuel reče: »Ni ovoga Jahve nije izabrao.«

Tako Jišaj dovede sedam svojih sinova pred Samuela, ali Samuel reče Jišaju: »Jahve nije izabrao nijednoga od ovih.«

Potom zapita Jišaja: »Jesu li to svi tvoji sinovi?«

A on odgovori: »Ostao je još najmlađi, on je na paši, za stadom.«

Tada Samuel reče Jišaju: »Pošalji po njega, jer nećemo sjedati za stol dok on ne dođe.«

Jišaj posla po njega: bio je to rumen momak, lijepih očiju i krasna stasa. I Jahve reče Samuelu: »Ustani, pomaži ga: taj je!«

Samuel uze rog s uljem, i pomaza ga usred njegove braće. Duh Jahvin obuze Davida od onoga dana.

David susreće kralja Šaula

Duh Jahvin bijaše odstupio od Šaula, a jedan zao duh, od Jahve, stao ga je salijetati.

Tada rekoše Šaulu sluge njegove: »Evo, zao duh Božji salijeće te. Zato neka naš gospodar zapovjedi, pa će sluge tvoje potražiti čovjeka koji zna udarati u harfu: kad te napadne zao duh Božji, neka onaj udara u harfu, pa će ti biti bolje.«

Šaul reče svojim slugama: »Nađite mi čovjeka koji umije vješto udarati u harfu i dovedite ga k meni!«

Jedan od njegovih slugu odgovori i reče: »Ja sam vidio jednog sina Betlehemca Jišaja: on umije udarati u harfu, hrabar je junak i čovjek ratnik, vješt je govornik, krasna je stasa, i Jahve je s njim.«

Tada Šaul posla glasnike s Jišaju i poruči

mu: »Pošalji mi svoga sina Davida (koji je kod stada)!«

A Jišaj uze pet hljebova, mijeh vina i jedno jare i posla Šaulu po svome sinu Davidu. Tako David dođe k Šaulu i stupi u njegovu službu. I Šaul ga veoma zavolje, i David posta njegov štitonoša.

Potom Šaul posla k Jišaju i poruči mu: »Neka David ostane kod mene u službi, jer je stekao moju naklonost.«

I kad god bi Božji duh napao Šaula, David bi uzeo harfu i svirao; tada bi Šaulu odlanulo i bilo bi mu bolje, i zao bi duh odlazio od njega.

David i Golijat

Filistejci skupiše svoje čete za rat i sastaše se kod Soka u Judeji. Tabor udariše između Soka i Azeke kod Efes Damima. A Šaul i Izraelci skupiše se i utaboriše u Terebintskoj dolini, i svrstaše se za boj protiv Filistejaca. Filistejci su stajali na gori s jedne strane, Izraelci na gori s druge strane, a dolina bila među njima.

Iz filistejskih redova izađe jedan izazivač. Zvao se Golijat, a bio je iz Gata. Visok bijaše šest lakata i jedan pedalj. Na glavi je imao mjedenu kacigu, obučen je bio u ljuskav oklop, a oklop mu težak pet tisuća mjedenih šekela. Na nogama je imao mjedene nogavice, a na ramenima mjedenu sulicu. Kopljača njegova koplja bila je kao tkalačko vratilo, a šiljak koplja težak šest stotina željeznih šekela. Pred njim je stupao štitonoša.

Golijat izaziva Izraelce

On se postavi pred izraelske bojne redove i dovikne im: »Što ste izašli da se svrstate za bitku? Nisam li ja Filistejac, a vi Šaulove sluge? Izaberite između sebe jednoga čovjeka pa neka siđe k meni! Ako pobijedi u borbi sa mnom i pogubi me, mi ćemo biti vaše sluge. Ako li ja pobijedim njega i pogubim ga, onda ćete vi biti naše sluge i nama ćete robovati.« Još je Filistejac rekao: »Ja sam danas izazvao Izraelove bojne redove. Dajte mi čovjeka da se ogledamo u dvoboju!« Kad je Šaul i sav Izrael čuo što je rekao Filistejac, obuze ih strah i drhat.

A Filistejac izlazio svakoga jutra i večeri i postavljao se tako četrdeset dana. —

A Jišaj reče svome sinu Davidu: »Uzmi za svoju braću ovu efu prženoga žita i ovih deset hljebova i odnesi brže svojoj braći u tabor. A ovih deset sireva odnesi njihovu tisućniku. Propitaj se za zdravlje svoje braće i donesi od njih znak da si izvršio nalog!«

David ustade u rano jutro, ostavi stado jednom čuvaru, spremi se i ode kako mu bijaše zapovjedio Jišaj. U tabor je stigao kad je vojska izlazila u bojni red, i dizala bojni poklik. Izraelci i Filistejci svrstaše se u bojni red jedni prema drugima. David ostavi svoje stvari čuvaru opreme pa otrča u bojni red. Došavši zapita svoju braću za zdravlje.

Dok je s njima govorio, gle, onaj izazivač (zvao se Golijat, Filistejac iz Gata) iziđe iz filistejskih bojnih redova i ponovi iste riječi kao prije. I David ih je čuo. A čim su Izraelci ugledali toga čovjeka, pobjegoše svi daleko od njega, i strah ih uhvati. Neki Izraelac reče: »Jeste li vidjeli onoga čovjeka što je izišao? A izišao je da izaziva Izraela. Tko njega pogubi, kralj će mu dati silno blago, i dat će mu svoju kćer, i oslobodit će od poreza njegov očinski dom u Izraelu.«

Tada David zapita ljude koji stajahu oko njega: »Što će to dobiti čovjek koji ubije toga Filistejca i skine sramotu s Izraela? I tko je taj neobrezani Filistejac da izaziva bojne redove živoga Boga?«

A narod mu odgovori istim riječima kao prije: »Eto to će dobiti čovjek koji ga pogubi.«

A kad je Eliab, njegov najstariji brat, čuo kako se razgovara s ljudima, usplamtje gnjevom na Davida pa mu reče: »A što si ti došao ovamo? Kome si ostavio ono malo ovaca u pustinji? Znam ja tvoju drskost i zlobu tvoga srca: došao si da vidiš bitku!«

David se nudi za borbu

David reče Šaulu: »Neka nikome ne klone srce zbog onoga čovjeka! Tvoj će sluga izaći i borit će se s tim Filistejcem.«

Ali Šaul odvrati Davidu: »Ne možeš ti izaći na toga Filistejca da se boriš s njim, jer si ti još dijete, a on je ratnik od svoje mladosti.«

A David odgovori! »A što sam učinio? Zar se ne smije ni riječ reći?«

Tada se okrene od njega k drugome i zapita istim riječima kao prije. Narod mu odgovori isto kao prvi put. Kad su ljudi čuli što je govorio David, jave to Šaulu, a on ga pozva preda se.

Ali David odgovori Šaulu: »Tvoj je sluga čuvao ovce svome ocu, pa kad bi došao lav ili medvjed te uhvatio ovcu iz stada ja bih potrčao za njim, udario ga i istrgao mu ovcu iz ralja. A ako bi se on digao na me, uhvatio bih ga za grivu i udarao ga dok ga ne bih ubio. I lava je i medvjeda tvoj sluga ubio, pa

će i taj neobrezani Filistejac proći kao jedan od njih, jer je izazvao bojne čete Boga živoga.«

David još dometne: »Jahve koji me izbavio iz lavlje pandže i medvjeđe šape, izbavit će me i iz ruku toga Filistejca.«

Tada Šaul reče Davidu: »Idi i Jahve neka bude s tobom!«

Šaul obuče Davidà u svoju ratnu odoru, na

Pobjeda s praćkom

David uze svoj štap u ruku, izabra u potoku pet glatkih kamenova i metnu ih u svoju pastirsku torbu, koja mu je služila kao torba za praćku, te s praćkom u ruci pođe prema Filistejcu. A Filistejac se sve bliže primicao Davidu, dok je njegov štitonoša stupao pred njim.

glavu mu ustače mjedenu kacigu, i stavi mu oklop. Pripasa Davidu svoj mač preko odore, ali David uzalud pokuša hodati, jer ne bijaše navikao, pa reče Šaulu: »Ne mogu hodati u tome, jer nisam navikao.« Zato sve skinu sa sebe.

A kad Filistejac pogleda i vidje Davida, prezre ga s njegove mladosti — bijaše David mladić, rumen, lijepa lica. Zato Filistejac reče Davidu: »Zar sam ja pseto te ideš na me sa štapovima?« I uze proklinjati Davida svojim bogovima.

Zatim Filistejac reče Davidu: »Dođi k

meni, da dam tvoje meso pticama nebeskim i zvijerima zemaljskim!«

A David odgovori Filistejcu: »Ti ideš na me s mačem, s kopljem i sa sulicom, a ja idem na te u ime Jahve Sebaota, Boga Izraelovih četa koje si ti izazvao. Danas će te Jahve predati u moju ruku, ja ću te ubiti, skinut ću tvoju glavu i još ću danas tvoje mrtvo tijelo i mrtva tjelesa filistejske vojske dati pticama nebeskim i zvijerima zemaljskim. Sva će zemlja znati da ima Bog u Izraelu. I sav će ovaj zbor znati da Jahve ne daje pobjedu mačem ni kopljem, jer je Jahve gospodar bitke, i on vas predaje u naše ruke.«

Kad se Filistejac približio i pošao prema Davidu, izađe David iz bojnih redova i krenu pred Filistejca. David segnu rukom u torbu, izvadi iz nje kamen i hitnu ga iz praćke. I pogodi Filistejca u čelo; kamen mu se zabi u čelo, i on pade ničice na zemlju. Tako je David praćkom i kamenom nadjačao Filistejca: udario je Filistejca i ubio ga, a nije imao mača u ruci. Zato David potrča i stade na Filistejca, zgrabi njegov mač, izvuče ga iz korica i pogubi Filistejca odsjekavši mu glavu.

Kad Filistejci vidješe kako pogibe njihov junak, nagnuše u bijeg. Tada ustadoše Izraelci i Judejci, digoše bojnu viku i potjeraše Filistejce do opkopa oko Gata i do gradskih vrata Ekrona; filistejski mrtvaci pokriše put od Šaarajima sve do Gata i do Ekrona. Nato se Izraelci vratiše iz te žestoke potjere za Filistejcima i opljačkaše njihov tabor.

A David uze Filistejčevu glavu i odnese je u Jeruzalem, a oružje njegovo položi u svoj šator.

Kad je Šaul vidio Davida gdje izlazi pred Filistejca, upitao je svoga vojvodu Abnera: »Čiji je sin taj mladić, Abnere?«

A Abner je odgovorio: »Tako mi tvoga života, kralju, ne znam!«

A kralj mu reče: »Raspitaj se čiji je sin taj mladić!«

A kad se David vratio pošto je pogubio Filistejca, uze ga Abner i dovede ga pred Šaula, a u ruci David još držaše Filistejčevu glavu.

Šaul ga upita: »Čiji si ti sin, momče?« A David odgovori: »Sin sam tvoga sluge Betlehemca Jišaja.«

Šaulova ljubomora

Kad je David završio razgovor sa Šaulom, Jonatanova se duša prikloni Davidovoj duši, i Jonatan ga zavolje kao samoga sebe. Šaul zadrža Davida onoga istoga dana kod sebe, i nije mu dao da se vrati kući svoga oca. I Jonatan sklopi savez s Davidom, jer ga je ljubio kao samoga sebe. I skide Jonatan plašt koji je imao na sebi i dade ga Davidu; tako i svoju odoru, čak i svoj mač, svoj luk i svoj pojas.

Na svim svojim pohodima, kamo ga je god slao Šaul, David bijaše sretne ruke, i Šaul ga postavi na čelo svojim ratnicima; omilje on svemu narodu, pa i Šaulovim dvoranima.

Za njihova povratka, kad se David vraćao ubivši Filistejca, izađoše žene iz svih gradova Izraelovih u susret kralju Šaulu veselo kličući, pjevajući i plešući uza zvuke bubnjeva i cimbala. Žene su plešući pjevale:

»Pobi Šaul svoje tisuće,
David na desetke tisuća.«

Šaul se vrlo ražestio, nije mu bila draga ta pjesma. Zato reče: »Davidu su dale desetke tisuća, a meni samo tisuće! Još mu samo treba kraljevstvo!«

I od toga dana Šaul poprijeko gledaše Davida.

Sutradan zao duh Božji napadne Šaula, tako da je bjesnio po kući. David je rukom udarao u harfu kao drugih dana, a Šaul je u ruci imao koplje. I Šaul baci koplje govoreći u sebi: »Sad ću pribiti Davida na zid!«

Ali mu se David izmače dva puta.

Šaul se poče bojati Davida, jer je Jahve bio s njim, a od Šaula je odstupio.

A svemu Izraelu i Judi omilje David, jer ih je on vodio na svim njihovim putovima.

Šaul reče Davidu: »Evo svoju najstariju kćer Merabu dat ću ti za ženu, samo mi budi hrabar i vodi Jahvine bojeve!« Mišljaše Šaul: »Neću da padne od moje ruke, nego filistejska ruka neka se digne na njega!«

A David odgovori: »Tko sam ja i što znači moj život, što li kuća oca mojega, u Izraelu, da budem kraljev zet?«

I kad dođe vrijeme da Šaulova kći Meraba pođe za Davida, dadoše je za ženu Adrielu iz Mehole.

Ali je Davida ljubila Šaulova kći Mikala; kad su to javili Šaulu, bilo mu je pravo. Reče on u sebi: »Dat ću mu je, ali će mu ona biti zamka, i ruka filistejska dići će se na njega.«

Tada Šaul zapovjedi svojim slugama ovako: »Razgovarajte se s Davidom tajno i recite mu: Gle, omilio si kralju, i svi te njegovi dvorani vole; zato budi kraljev zet.«

David uzima Šaulovu kćer za ženu

I Šaulove sluge ponoviše te riječi Davidu, ali im David odgovori: »Zar je u vašim očima malenkost postati kraljev zet? Ja sam samo siromah i mali čovjek!«

Šaulove sluge dojaviše to Šaulu.

A Šaul odgovori: »Ovako recite Davidu: Kralj ne traži nikakva ženidbenog dara nego samo sto filistejskih obrezaka da se osveti kraljevim neprijateljima.«

Šaulove sluge dojaviše te riječi Davidu, a njemu bijaše po volji da postane kraljev zet. Još prije nego je isteklo vrijeme, spremi se David i krenu sa svojim ljudima te ubi Filistejcima dvije stotine ljudi; i donese njihove obreske i predade ih kralju na broj, da bi postao njegov zet. Tada mu Šaul dade svoju kćer Mikalu za ženu.

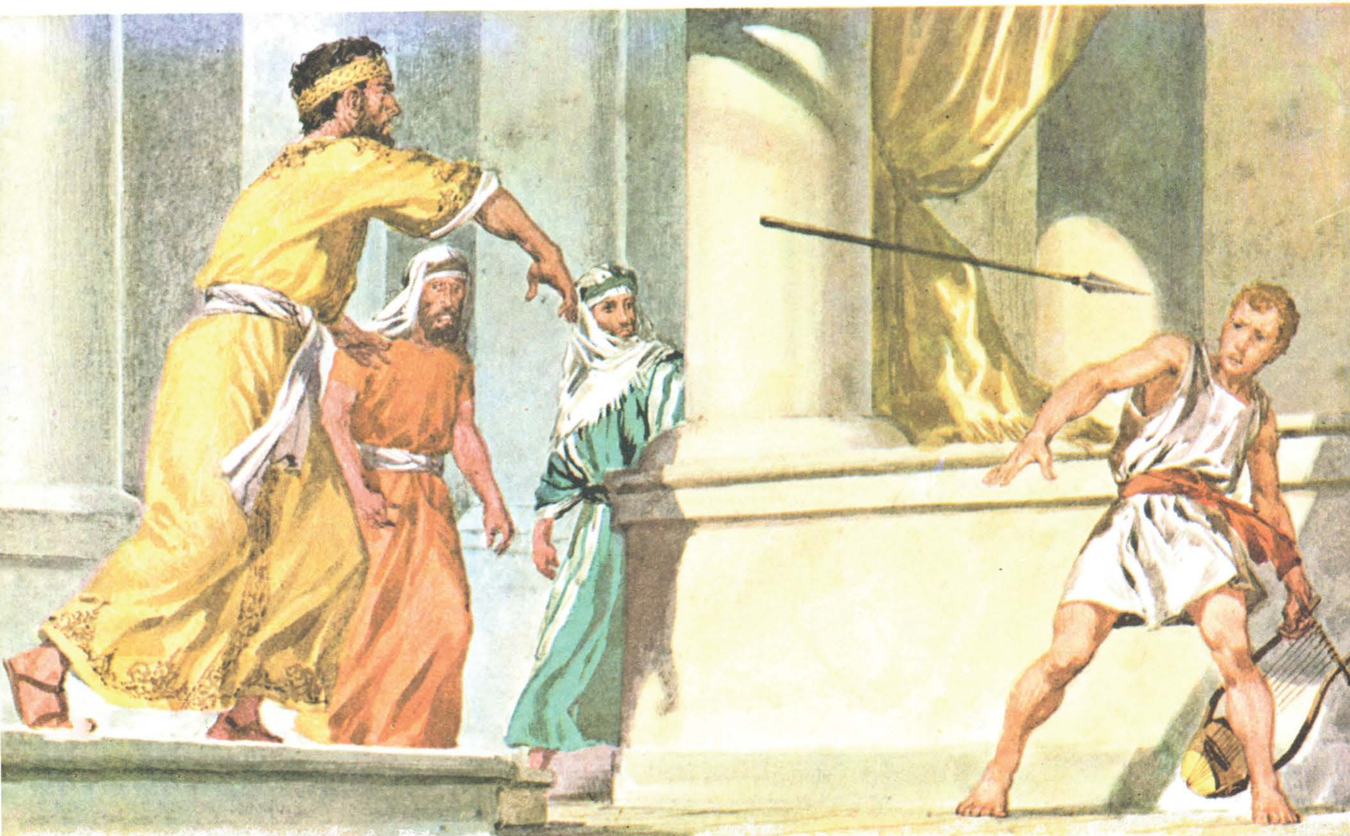
Šaul razloži svome sinu Jonatanu i svim svojim dvoranima svoju namjeru da ubije Davida. Ali Jonatan, Šaulov sin, vrlo je volio Davida. I Jonatan to javi Davidu ovako: »Moj otac Šaul kani te ubiti. Budi dakle na oprezu sutra ujutro, ostani u skrovištu i pritaji se. A ja ću izaći i stajat ću pokraj svoga oca u polju gdje ti budeš, i govorit ću za tebe sa svojim ocem. Kad saznam kako je, javit ću ti.«

Jonatan pohvali Davida svome ocu Šaulu i reče mu ovako: »Neka se kralj ne ogriješi o svoga slugu Davida, jer se on nije ništa ogriješio o tebe; naprotiv, ono što je radio bilo je od velike koristi za tebe.«

Šaul posluša Jonatanove riječi i zakle se: »Živoga mi Jahve, David neće umrijeti!«

Tada Jonatan dozva Davida i kaza mu sve te riječi. Zatim Jonatan dovede Davida k Šaulu, i David opet dobi službu koju je imao prije.

Kad je rat i opet buknuo, iziđe David na bojište da se bori s Filistejcima; i porazi ih tako da su pobjegli pred njim. Tada zao duh Jahvin obuze Šaula: kad je sjedio u svojoj kući, s kopljem u ruci, a David rukom udarao

u harfu, Šaul pokuša da svojim kopljem pribode Davida uza zid, ali on izmakne Šaulovu udarcu, te se koplje zabode u zid.

Iste noći Šaul posla glasnike da nadziru Davidovu kuću, jer je htio da ubije Davida u rano jutro. Ali Davidova žena Mikala javi to Davidu govoreći: »Ako noćas ne umakneš na sigurno mjesto, sutra ćeš biti mrtav!« Tada Mikala spusti Davida kroz prozor. On ode i spasi se bijegom.

A Mikala uze idol, položi ga u postelju, stavi mu oko glave kozju dlaku i pokri ga pokrivačem. Kad je Šaul poslao glasnike da uhvate Davida, ona im reče: »Bolestan je.« Ali Šaul vrati glasnike natrag da vide Davida, i zapovjedi im: »Donesite ga k meni u postelji da ga ubijem!« A kad su glasnici ušli, gle: u postelji bješe idol, s kozjom dlakom oko glave!

Tada Šaul reče Mikali: »Zašto si me tako prevarila i pustila moga neprijatelja da pobjegne i da se spasi?«

A Mikala odgovori Šaulu: »On mi je rekao: Pusti me da odem, ili ću te ubiti!«

Tako je David pobjegao i spasio se. I ode on k Samuelu u Ramu i u Najot.

David i Jonatan

David pobježe iz Najota u Rami i dođe k Jonatanu te mu reče: »Što sam učinio? Kakva je bila moja krivica i što sam zgriješio tvome ocu da traži moj život?«

A on mu odgovori: »Daleko od tebe ta misao! Ti nećeš poginuti. Eto, moj otac ne poduzima ništa, bilo veliko ili ne bilo, a da to meni ne otkrije. Zašto bi dakle moj otac krio od mene upravo to? Neće to biti!«

Ali se David zakle i reče: »Tvoj otac dobro zna da sam ja stekao tvoju naklonost, pa misli: 'Ne treba da Jonatan išta zna o tome, da ne bude žalostan.' Ali živoga mi Jahve i života mi tvoga, ima samo jedan korak između mene i smrti.«

A Jonatan mu odgovori: »Daleko od tebe ta misao! Kad bih ja pouzdano znao da je moj otac čvrsto naumio da na tebe svali nesreću, zar ti ja ne bih dojavio?«

Tada se Jonatan još jednom zakune Davidu ljubavlju svojom, jer ga je ljubio svom ljubavlju duše svoje.

Potom reče Jonatan Davidu: »Sutra je mladi mjesec, i opazit će se da te nema, jer će tvoje mjesto biti prazno. Prekosutra će se još očitije vidjeti da te nema, a ti dođi na mjesto gdje si se bio sakrio u dan onoga događaja, i sjedni kraj onoga humka što ga znaš. A ja ću prekosutra izmetati strijele na onu stranu kao da gađam onamo. A onda ću poslati momka i reći mu: 'Idi! Nađi strijelu' Ako onda doviknem momku: 'Pazi, strijela je ovamo bliže od tebe, donesi je!' — ti onda dođi, jer je za tebe dobro i nema nikakve opasnosti, tako mi Jahve živoga! Ako li doviknem momku: 'Pazi, strijela je onamo dalje od tebe!' — ti onda otiđi, jer te Jahve šalje odavde. A za ovaj dogovor što smo ga ugovorili ja i ti, neka je Jahve svjedok između mene i tebe dovijeka!«

Potom se David sakri u polju. Kad je došao mlađak, kralj je sjeo za stol da jede. Kralj sjede na svoje obično mjesto, na mjesto uza zid, Jonatan se smjesti sučelice njemu, Abner sjede kraj Šaula, a Davidovo mjesto osta prazno. Ali Šaul ne reče ništa onaj dan, jer mišljaše: »Dogodilo mu se štogod, bit će da nije čist.«

Sutradan iza mladog mjeseca, drugi dan u mjesecu, opet Davidovo mjesto osta prazno, i Šaul upita svoga sina Jonatana: »Zašto Jišajev sin nije došao na objed ni jučer ni danas?«

A Jonatan odgovori Šaulu: »David me uporno molio da ga pustim da ide u Betlehem. Rekao mi je: 'Pusti me da idem, jer slavimo obiteljsku žrtvu u mom gradu, i moja

su me braća pozvala da dođem. Ako sam dakle stekao tvoju naklonost, daj mi dopust da pohodim svoju braću.' Eto zato ga nema kod kraljeva stola.«

Tada Šaul planu gnjevom na Jonatana i reče mu: »Izrode i propalico! Misliš da ne znam da si u savezu s Jišajevim sinom, na sramotu svoju i na sramotu majčinu krilu! Jer dokle god bude živ na zemlji Jišajev sin, nećeš biti siguran ni ti ni tvoje kraljevstvo. Zato sad pošalji po njega i dovedi ga k meni jer je osuđen na smrt.«

A Jonatan odvrati svome ocu Šaulu i reče mu: »Zašto on mora umrijeti? Što je učinio?«

Tada Šaul izmetnu koplje na sina da ga probode.

Jonatan vidje da je njegov otac odlučio da ubije Davida. Jonatan ustade od stola sav jarostan, i nije jeo ništa toga drugog dana u mjesecu, jer se zabrinuo za Davida što ga je njegov otac pogrdio.

Sutradan ujutro izađe Jonatan u polje prema dogovoru s Davidom; s njim je išao mlad momak. I on reče svome momku: »Ti ćeš otrčati i naći strijele koje ću sada izmetnuti.«

I momak otrča, a Jonatan odape strijelu tako da je preletjela preko njega. Kad je momak došao do mjesta gdje je bila strijela koju je izbacio Jonatan, viknu Jonatan za momkom: »Nije li strijela onamo dalje od tebe?« Još Jonatan viknu za momkom: »Brže! Požuri se! Ne stoj!« Jonatanov momak diže strijelu i donese je svome gospodaru. Momak nije ništa opazio, samo su Jonatan i David znali o čemu se radi.

Nato Jonatan preda oružje momku i reče mu: »Idi i odnesi to u grad!«

Kad je momak otišao, David iziđe iza humka, pade ničice na zemlju i pokloni se tri puta. Potom se izljubiše i plakahu zajedno dok se nisu isplakali.

Zatim Jonatan reče Davidu: »Idi u miru! Što smo se obojica zakleli Jahvinim imenom, neka Jahve bude svjedok između mene i tebe, između moga potomstva i tvoga potomstva dovijeka!«

Nato David usta i ode, a Jonatan se vrati u grad.

Šaulova srdžba

David dođe u Nob k svećeniku Ahimeleku. Molio ga je kruha, Ahimelek mu dade sveti kruh, jer nije imao običnoga. A budući da nije imao nikakva oružja, dade mu mač Filistejca Golijata koga je David bio ubio.

Ondje je istoga dana bio jedan od Šaulovih slugu, zadržao se pred Jahvom; zvao se Doeg Edomac, a bio je nadglednik Šaulovih pastira.

Kako se David bojao Šaula, ode odanle i skloni se u spilju Adulam.

A kad su to čula njegova braća i sva njegova obitelj, dođoše onamo da mu se priključe. Osim toga skupiše se oko njega svi koji bijahu u nevolji, svi zaduženi, svi nezadovoljni, i on im posta vođom. A bijaše ih oko njega do četiri stotine ljudi.

Tada Doeg Edomac dođe k Šaulu u Gibeu i izvijesti ga o svemu što je vidio u Nobu.

Šaul nato zapovjedi da pozovu svećenika Ahimeleka, Ahitubova sina, i svu njegovu obitelj, svećenike u Nobu. I dođoše svi pred kralja.

Tada reče Šaul: »Zašto ste se urotili protiv mene, ti i Jišajev sin? Ti si mu dao kruha i mač, i tražio si za njega savjet od Boga, da se digne protiv mene kao neprijatelj, kao što se danas događa.«

Ahimelek odgovori kralju: »A tko je među svim tvojim slugama ravan Davidu, tako vjeran, uz to kraljev zet, glavar tvoje tjelesne straže, čovjek koji je poštovan u tvojoj kući? Zar sam danas prvi put tražio za njega savjet od Boga? Daleko od mene svaka druga misao! Neka kralj ništa ne okrivljuje svoga sluge i sve njegove obitelji, jer sluga njegov nije znao od svega toga ništa!«

Ali kralj odvrati: »Ti ćeš umrijeti, Ahimeleče , ti i sva tvoja obitelj!«

I kralj zapovjedi glasonošama koji stajahu oko njega: »Pristupite i pogubite svećenike Jahvine, jer su i oni pomogli Davidu: znali su da je na bijegu a nisu mi to dojavili.«

Ali kraljevi stražari ne htjedoše dići ruke na Jahvine svećenike da ih smaknu.

Tada kralj zapovjedi Doegu: »Pristupi ti i smakni svećenike!«

Doeg Edomac pristupi i smaknu svećenike: on pogubi u onaj dan osamdeset i pet ljudi koji su nosili laneni oplećak. I Nob, svećenički grad, pohara oštricom mača, pobivši muškarce i žene, djecu i dojenčad, goveda, magarce i ovce.

Izbavio se samo jedan sin Ahimeleka, Ahi-

tubova sina, po imenu Ebjatar, i pobjegao k Davidu. Ebjatar javi Davidu da je Šaul poklao Jahvine svećenike.

A David odvrati Ebjataru: »Ja sam već onoga dana kad ondje bijaše Doeg Edomac znao da će on zacijelo javiti to Šaulu! Ja sam kriv za živote tvoga očinskoga doma. Ostani kod mene, ne boj se: tko bude tražio tvój život, tražit će moj. Kod mene ćeš biti dobro čuvan.«

David i Abigajila

Uto umrije Samuel. Sav se Izrael skupi i oplaka ga naričući za njim; i pokopaše ga u njegovu zavičaju u Rami. A David usta i siđe u pustinju Paran.

U Maonu živio čovjek koji je imao svoje gospodarstvo u Karmelu; bio je to vrlo bogat čovjek, imao je tri tisuće ovaca i tisuću koza. Upravo je tada strigao svoje ovce u Karmelu. Taj se čovjek zvao Nabal, a njegova žena Abigajila. Žena je bila mudra i vrlo lijepa, a čovjek surov i opak: bio je Kalebovac.

David je u pustinji čuo da Nabal striže svoje ovce. Stoga posla deset momaka naloživši im: »Idite gore u Karmel, otiđite k Nabalu i pozdravite ga u moje ime. I recite ovako mome bratu: 'Mir tebi, mir tvome domu, mir svemu što imaš! Sada, čujem, strižeš ovce. A tvoji su pastiri bili kod nas, nismo ih dirali, ništa im nije nestalo dokle god su bili u Karmelu. Pitaj svoje sluge, i kazat će ti. Zato neka ovi momci nađu milost pred tobom, jer smo došli u svečan dan. Podaj svojim slugama i svome sinu Davidu što ti se nađe pri ruci.'«

Dođoše momci Davidovi i ponoviše Nabalu u Davidovo ime sve ove riječi, a onda pričekaše.

Ali Nabal odgovori Davidovim slugama ovako: »Tko je David, tko je Jišajev sin? Danas ima mnogo slugu koji su pobjegli od svojih gospodara. Zar da uzmem svoj kruh, svoju vodu, svoju stoku koju sam poklao za svoje strigače, pa da to poklonim ljudima o kojima ne znam ni odakle su?«

Davidovi se momci okrenuše i vratiše se svojim putem. Kad su se vratili, javiše sve ove riječi Davidu.

A David reče svojim ljudima: »Pripašite svaki svoj mač!«

I pripasaše svaki svoj mač, i David pripasa svoj, i oko četiri stotine ljudi krenu za Davidom, dok ih dvije stotine osta kod tovara.

A ženi Nabalovoj, Abigajili, javio jedan od Nabalovih slugu ovo: »Eto David je poslao iz pustinje glasnike da pozdrave našega gospodara, a on ih potjerao. A ti su ljudi bili vrlo dobri prema nama: nisu nas dirali, ništa nismo izgubili dokle god smo bili u njihovoj blizini, kad smo bili u polju. Noću i danju bili su nam kao bedem u sve vrijeme dok smo bili s njima pasući stada. Razmisli sada i vidi što ćeš učiniti, jer je gotova pogibija našem gospodaru i svemu njegovu domu; a on je opak čovjek komu se ne može ništa kazati.«

Abigajila brzo uze dvije stotine hljebova, dva mjeha vina, pet zgotovljenih ovaca, pet mjera pržena žita, sto grozdova suhoga grožđa, dvije stotine smokovih kolača, i sve to natovari na magarce. I zapovjedi svojim slugama: »Idite preda mnom, a ja ću za vama.« Svome mužu Nabalu nije kazala ništa.

Dok je jašući na magarcu, silazila iza gorskog zavoja, David je sa svojim ljudima si-

lazio nasuprot njoj, tako da se ona susrela s njima.

Kad je Abigajila ugledala Davida, brzo sjaha s magarca i pade pred Davida ničice, poklonivši se do zemlje. Bacivši mu se tako pred noge, reče: »Gospodaru, neka na mene padne krivica! Dopusti da službenica tvoja progovori tvojim ušima, i udostoj se poslušati riječi službenice svoje! Neka moj gospodar ne gleda na toga opakog čovjeka, na Nabala, jer on s pravom nosi svoje ime: zove se Luda i ludost je s njim. A ja, službenica tvoja, nisam vidjela momaka koje je poslao moj gospodar. A ovaj dar, što ga evo tvoja službenica nosi svome gospodaru, neka se dade momcima koji idu za mojim gospodarom na njegovim putovima. Oprosti službenici svojoj njezinu krivnju! Zacijelo će Jahve osnovati trajan dom mome gospodaru, jer moj gospodar bije Jahvine bojeve, i za svega tvoga života neće se naći zlo na tebi. I kad Jahve učini dobro mome gospodaru, sjeti se tada službenice svoje!«

David odgovori Abigajili: »Neka je blagoslovljen Jahve, Bog Izraelov, koji te danas poslao meni u susret! Neka je blagoslovljena tvoja mudrost. Ali, tako mi živog Jahve, Boga Izraelova, koji nije dopustio da ti učinim zlo: da mi nisi tako brzo izišla u susret, zaista ne bi Nabalu do jutra ostalo ni ono što uza zid mokri!«

Nato David primi iz njezine ruke što mu bijaše donijela, i reče joj: »Vrati se s mirom svojoj kući. Gle, uslišao sam tvoj glas i obazreo se na tebe.«

Kad se Abigajila vratila k Nabalu, on je upravo imao gozbu u kući, pravu kraljevsku gozbu: Nabal bijaše veseo i sasvim pijan; za-

to mu ona ne reče ništa dok nije svanulo jutro. A ujutro, kad se Nabal otrijeznio, pripovjedi mu njegova žena sve što se dogodilo, a njemu obamrije srce u grudima, i on osta kao da se skamenio. A desetak dana poslije toga Jahve udari Nabala, te umrije.

Kad David ču da je umro Nabal reče: »Neka je blagoslovljen Jahve, koji mi je ispravio nepravdu što mi je učini Nabal; i Jahve je očuvao svoga slugu da ne učini zla, a svalio je Nabalovu zloću na njegovu glavu!«

Potom David posla poruku Abigajili da će je uzeti za ženu.

Davidove sluge dođoše k Abigajili u Karmel i rekoše joj: »David nas je poslao k tebi da te uzme sebi za ženu.«

A ona ustade, pokloni se do zemlje i reče: »Evo službenice tvoje koja je spremna da bude robinja i da pere noge slugama svoga gospodara!«

nije ništa vidio ni opazio, nitko se nije probudio, nego su svi spavali, jer bijaše na njih pao dubok san od Jahve.

David prijeđe na drugu stranu i stade na vrh gore u nekoj daljini, tako da je među njima bio velik prostor. Tada viknu vojsci i Abneru, Nerovu sinu, ovako: »Zar se nećeš odazvati, Abnere?«

A Abner se odazva i upita: »Tko si ti što uznemiruješ kralja?«

A David odgovori Abneru: »Nisi li ti junak? I tko ti je ravan u Izraelu? Pa zašto onda nisi čuvao kralja, svoga gospodara? Jedan je od ratnika sišao do vas da ubije kralja, tvoga gospodara. Nije lijepo to što si učinio. Tako mi živog Jahve, zaslužili ste smrt što niste čuvali svoga gospodara, pomazanika Jahvina. Pogledaj sada gdje je kraljevo koplje i gdje je vrč za vodu što mu bijaše do uzglavlja!«

Potom Abigajila brzo ustade i zajaha na magarca, a za njom pođe pet njezinih dvorkinja. Tako je otišla za Davidovim poslanicima i postala njegovom ženom.

David štedi Šaula

David se jednom podiže i dođe do mjesta gdje se Šaul bio utaborio. Tu David ugleda mjesto gdje su spavali Šaul i Abner, sin Nerov, njegov vojvoda: Šaul je spavao usred tabora, a vojska ležala u krugu oko njega.

I uze David koplje i vrč za vodu što su bili kod Šaulova uzglavlja, i oni odoše: nitko

Tada Šaul poznade Davidov glas i upita: »Je li to tvoj glas, sine Davide?«

A David odgovori: »Jest, kralju gospodaru!« I nastavi: »Zašto moj gospodar progoni svoga slugu? Što sam učinio? Kakva je krivica u mojoj ruci?«

Tada Šaul reče: »Zgriješio sam! Vrati mi se, sine Davide, neću ti više činiti zla, kad je danas moj život u očima tvojim bio tako drag. Jest, ludo sam radio i teško sam pogriješio!«

Potom David ode svojim putem, a Šaul se vrati svojoj kući.

Šaul i Samuelov duh

U ono vrijeme Filistejci skupiše svoje čete za rat protiv Izraela.

Dok su se Filistejci skupljali te došli i utaborili se kod Šunema, Šaul skupi sve Izraelce te se utabori na Gilboi. Kad Šaul ugleda filistejski tabor, uplaši se i srce mu snažno zadrhta. Šaul upita za savjet Jahvu, ali mu Jahve ne dade odgovora, ni u snima, ni po Urimu, ni preko proroka.

Zato Šaul reče svojim slugama: »Potražite mi ženu koja zaziva duhove, da odem k njoj i upitam je.«

A sluge mu odgovoriše: »Evo, u En Doru ima žena koja zaziva duhove.«

Tada se Šaul preruši, obuče druge haljine i otputi se sa dva čovjeka. I dođe noću k onoj ženi i reče joj: »Daj mi vračaj pomoću duha i dozovi mi onoga koga ti reknem.«

A žena mu odgovori: »Ta ti znaš što je učinio Šaul i kako je istrijebio iz zemlje izazivače duhova i vračeve. Zašto postavljaš zamke mome životu da me pogubiš?«

A Šaul joj se zakle Jahvom govoreći: »Tako mi živog Jahve, nećeš biti ništa kriva za ovo!«

Tada žena zapita: »Koga da ti dozovem?«

A on odgovori: »Dozovi mi Samuela!«

Kad žena ugleda Samuela, povika iza glasa, a onda reče Šaulu: »Zašto si me prevario? Ta ti si Šaul!«

A kralj joj odvrati: »Ne boj se! Nego što vidiš?«

A ona odgovori: »Izlazi starac, ogrnut plaštem.«

Tada Šaul spozna da je to Samuel, pa pade licem do zemlje i pokloni se.

Samuel upita Šaula: »Zašto si pomutio moj mir dozivajući me gore?«

A Šaul odgovori: »U velikoj sam nevolji, jer su Filistejci zavojštili na me, a Bog se okrenuo od mene i ne odgovara mi više, ni preko proroka ni u snima. Zato sam dozvao tebe da me poučiš što da činim.«

A Samuel odvrati: »Zašto mene pitaš, kad se Jahve odvratio od tebe i postao ti neprijateljem? Jahve ti je učinio kako ti je kazao preko mene: istrgao je kraljevstvo iz tvoje ruke i dao ga tvome suparniku, Davidu. Ja-

hve će predati, zajedno s tobom i Izraela u filistejske ruke. Sutra ćeš sa svojim sinovima biti sa mnom.«

Šaul se užasnu i pade na zemlju kako je dug. Spopade ga silan strah od Samuelovih riječi. I ponestade mu snage, jer nije ništa jeo cijeli dan i cijelu noć.

Kad ona žena dođe k Šaulu i opazi kako je sav zaplašen, reče mu: »Dopusti da ti pružim zalogaj kruha; jedi, da ti se vrati snaga te uzmogneš poći svojim putem.«

Ali on ne htjede, nego reče: »Neću jesti!«

Ali kad ga zaokupiše njegove sluge, zajedno sa ženom, posluša ih, ustade sa zemlje i sjede na postelju. Pošto su jeli, ustadoše i još iste noći krenuše natrag.

Šaulovo samoubojstvo

Filistejci su zavojštili na Izraelce, a Izraelci su pobjegli pred njima i padali pobijeni po gori Gilboi. Filistejci stisnuše Šaula i njegove sinove i pogubiše Šaulove sinove Jonatana, Abinadaba i Malki-Šuu. Boj je postao žešći oko Šaula. Iznenadiše ga strijelci s lukovima, i on pade teško ranjen od strijelaca.

Šaul tada reče svome štitonoši: »Izvuci svoj mač i probodi me da ne dođu ti neobrezanici i ne narugaju mi se.«

Ali se njegov štitonoša prestravi i ne htjede toga učiniti. Zato Šaul uze mač i baci se na nj. Kad je štitonoša vidio da je Šaul umro,

baci se i on na svoj mač i umrije s njim.

Tako onoga dana pogiboše zajedno Šaul, njegova tri sina, njegov štitonoša i svi njegovi ljudi.

Kad Izraelci koji bijahu na drugoj strani doline i na drugoj strani Jordana vidješe da su sinovi Izraelovi pobjegli i da je poginuo Šaul sa sinovima, ostaviše svoje gradove te se razbježaše. Filistejci dođoše i nastaniše se u njima.

Kad su sutradan došli Filistejci da oplijene pobijeđene, nađoše Šaula i njegova tri sina gdje leže na gori Gilboi. Oni mu odsjekoše glavu i skidoše s njega oružje, koje poslaše po svoj filistejskoj zemlji naokolo, javljajući veselu vijest svojim idolima i narodu. Potom oružje metnuše u Aštartin hram, a Šaulovo mrtvo tijelo pribiše na zid grada Bet Šana.

Ali kad oni u Jabešu Gileadskom čuše što su Filistejci učinili od Šaula, ustadoše svi

hrabri ljudi i, pošto su hodili svu noć, uzeše Šaulovo mrtvo tijelo i tjelesa njegovih sinova sa zida grada Bet Šana, pa ih donesoše u Jabeš i ondje spališe. Potom uzeše njihove kosti i ukopaše ih pod tamarisom u Jabešu, i postiše sedam dana.

Davidova tužaljka za Šaulom i Jonatanon

Kada David dozna za Jonatanovu smrt, zgrabi svoje haljine i razdrije ih, a tako i svi ljudi koji bijahu s njim. I naricali su, plakali i postili do večera za Šaulom i za njegovim sinom Jonatanom, za Jahvinim narodom i za domom Izraelovim što izginuše od mača.

Tada David zapjeva ovu tužaljku za Šaulom i za njegovim sinom Jonatanom:

»Oh, kako ti slava pade, Izraele,
izginuše div-junaci na tvom visu!
O porazu vi u Gatu ne pričajte,
aškelonskim ulicama ne glasite,
da se kćeri ne vesele filistejske,
mlade žene da ne kliču nevjerničke.
O Gilbojske gore klete, rosa na vas
ne padala nit vas kiša s neba prala!
Vaša polja ne vraćala rod za sjeme,
jer kod vas je osramoćen štit
junaka!
Štit Šaulov nije bio uljem mazan,
nego krvlju ranjenika, mašću palih!
Lûk Jonate nikad nije promašio,
mač Šaulov nikad bezuspješan bio!
Šaul i Jonata, ljupki, ponositi,
ni živi se ne rastaše, ni u smrti!
Od orlova bjehu brži,
od lavova snagom jači!
Za Šaulom sad plačite, Izraelke,
jer je u kras i u grimiz vas odijevo!
Uz to zlatan nakit on je
na ruho vam pričvršćivo.
Usred boja poginuše div-junaci!
Smrt me tvoja, Jonatane, ožalosti!
Žao mi je tebe, brate, Jonatane!
Kako li mi drag bijaše ti veoma!
Ljubav tvoja bješe meni
još od ženske čudesnija.
Oh, kako su izginuli div-junaci,
i oružje bojno kako skršeno je!«

Poslije toga David upita Jahvu ovako: »Treba li da pođem u koji Judin grad?«

A Jahve mu odgovori: »Pođi!«

David opet upita: »Kamo da pođem?«

A odgovor bješe: »U Hebron!«

Tako David ode onamo, a s njim i njegove dvije žene, Abinoama iz Jizreela i Abigajila, Nabalova žena iz Karmela. I ljudi koji bijahu s Davidom odoše s njim, svaki sa svojom obitelji, i nastaniše se u gradićima Hebrona. Tada dođoše ljudi iz Jude i pomazaše ondje Davida za kralja nad domom Judinim.

Tada javiše Davidu da su ljudi iz Jabeša u Gileadu pokopali Šaula. Nato David posla glasnike k Jabešanima u Gileadu i poruči im: »Budite blagoslovljeni od Jahve što ste izvršili to djelo ljubavi prema svome gospodaru Šaulu i što ste ga pokopali! Zato neka vam Jahve iskaže svoju ljubav i dobrotu, a i ja ću vam učiniti dobro zato što ste tako radili. A sada se ohrabrite i budite junaci, jer je Šaul, vaš gospodar, poginuo, a mene je Judin dom pomazao za svoga kralja.«

Ali Abner, sin Nerov, vojvoda Šaulove vojske, bijaše uzeo Šaulova sina Išbaala i doveo ga prijeko u Mahanajim. Ondje ga je postavio za kralja nad Gileadom, nad Ašeranima, nad Jizreelom, Efrajimom, Benjaminom i nad svim Izraelom. Išbaalu, sinu Šaulovu, bijaše četrdeset godina kad je postao kraljem nad Izraelom, a kraljevao je dvije godine. Samo je Judin dom pristao uz Davida.

David, kralj nad čitavim Izraelom

Poslije Abnerove i Išbaalove smrti sabraše se sva izraelska plemena k Davidu u Hebron i rekoše: »Evo, mi smo od tvoje kosti i od tvoga mesa. Još prije, dok je još Šaul bio kralj nad nama, ti si upravljao svim pokretima Izraela, a Jahve ti je rekao: 'Ti ćeš pasti moj izraelski narod i ti ćeš biti knez nad Izraelom!'«

Tako dođoše sve izraelske starješine kralju u Hebron, a kralj David sklopi s njima savez u Hebronu pred Jahvom; i pomazaše Davida za kralja nad Izraelom.

Trideset je godina bilo Davidu kad je postao kralj, a kraljevao je četrdeset godina. U Hebronu je kraljevao nad Judom sedam godina i šest mjeseci, a u Jeruzalemu kraljevaše trideset i tri godine nad svim Izraelom i nad Judom.

David osvaja Jeruzalem

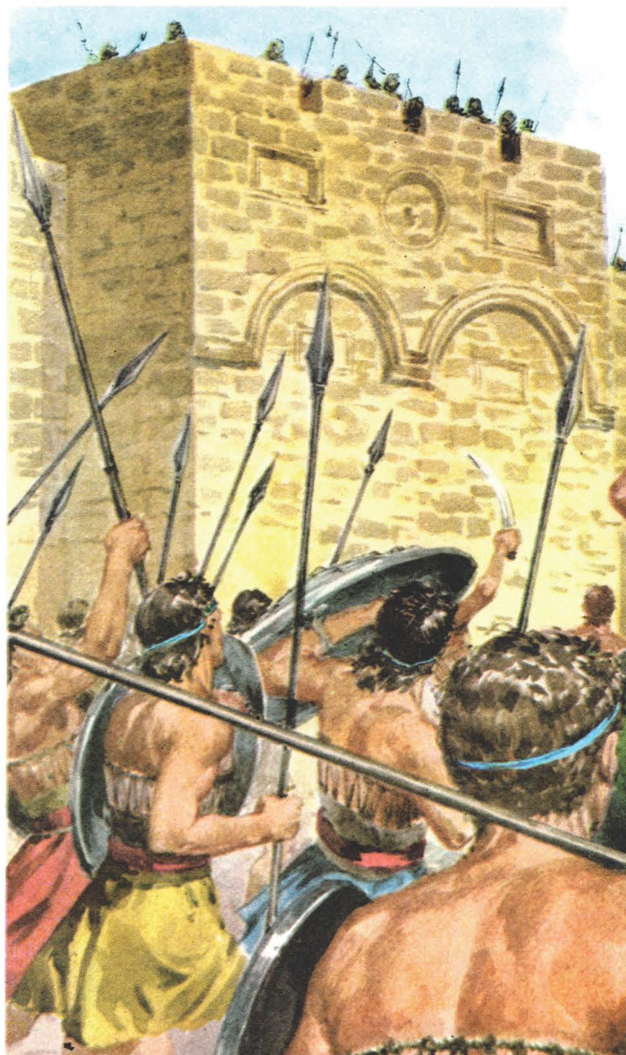
David krene s ljudima na Jeruzalem protiv Jebusejaca, koji su živjeli u onoj zemlji. Ali oni poručiše Davidu: »Nećeš ući ovamo! Slijepci će te i kljasti odbiti!« Ipak David osvoji Sionsku tvrđavu.

David se nastani u tvrđavi i prozva je Davidov grad. Tada David podiže zid unaokolo od Mila pa unutra. David je postajao sve silniji, jer Jahve, Bog nad vojskama, bijaše s njim.

Judina kuća raste

Kad se David nastanio u svojem dvoru i kad mu je Jahve pribavio mir od svih njegovih neprijatelja unaokolo, još iste noći, dođe Natanu ova Jahvina riječ:

»Idi i reci mome sluzi Davidu: Ovako govori Jahve: Ja sam te doveo s pašnjaka, od ovaca i koza, da budeš knez nad mojim izraelskim narodom. Bio sam s tobom kuda si god išao, iskorijenio sam sve tvoje neprijatelje pred tobom. Ja ću ti pribaviti veliko ime, kao što je velikaško ime na zemlji. Odredit ću prebivalište svojem izraelskom narodu, posadit ću ga da živi na svojem mjestu i da ne luta više naokolo, niti da ga zlikovci muče kao prije, onda kad sam odredio suce nad svojim izraelskim narodom. Ja ću mu pribaviti mir od svih njegovih neprijatelja. Jahve će te učiniti velikim, Jahve će ti podići dom. I kad se ispune tvoji dani i ti počineš kod svojih otaca, podići ću tvoga potomka nakon tebe, koji će se roditi od tvoga tijela, i utvrdit ću njegovo kraljevstvo. On će sagraditi dom imenu mojem, a ja ću utvrditi njegovo prijestolje zauvijek. Ja ću njemu biti otac, a on će meni biti sin: ako učini što zlo, kaznit ću ga ljudskom šibom i udarcima kako ih zadaju sinovi ljudski. Ali svoje naklonosti neću odvratiti od njega, kao

što sam je odvratio od Šaula koga sam uklonio ispred tebe. Tvoja će kuća i tvoje kraljevstvo trajati dovijeka preda mnom, tvoje će prijestolje čvrsto stajati zasvagda.«

Natan prenese Davidu sve ti riječi i cijelo viđenje.

David nalazi Jonatanova sina

Nato kralj David uđe u šator i stade pred Jahvom i pomoli se:

»Tko sam ja, Gospode Jahve, i što je moj dom te si me doveo dovde? Pa i to je još premalo u tvojim očima, Gospode Jahve, te daješ svoja obećanja kući svoga sluge za daleku budućnost i gledaš na me kao na ugledna čovjeka! Radi svoje riječi i po svome srcu učinio si sve ovo veliko djelo, obznanivši ove veličajnosti. Zato si velik, Gospode Jahve; nema takvoga kakav si ti, i nema Boga osim tebe, po svemu što smo ušima svojim čuli. Postoji li ijedan narod na zemlji kao tvoj izraelski narod, radi kojega je Bog išao da ga izbavi sebi za narod, da tako stečeš sebi ime velikim i strašnim čudesima, izgoneći krivobožačka plemena pred svojim narodom koji si otkupio iz Egipta? Tako si učinio svoj izraelski narod svojim narodom zauvijek, a ti si mu, Jahve, postao Bogom. Zato sada, Gospode Jahve, ispuni zauvijek obećanje koje si dao svome sluzi i njegovu domu i učini kako si obrekao. Neka se veliča tvoje ime zauvijek i neka se govori: Jahve nad vojskama jest Bog Izraelov, a dom sluge tvoga Davida neka stoji čvrsto pred tobom. Udostoj se sada blagosloviti dom svoga sluge, da ostane dovijeka pred tobom. Jer kad ti, Gospode Jahve, obrekneš i blagosloviš, kuća tvoga sluge bit će blagoslovljena zasvagda.«

David i Bat-Šeba

Poslije toga David porazi Filistejce i pokori ih. Porazi i Moapce i izmjeri ih uzicom polegavši ih po zemlji.

David je porazio i Hadadezera, Rehobova sina, sopskoga kralja, kad je izišao da proširi vlast do Rijeke.

David steče novu slavu kad je na povratku porazio Edomce. I postavi upravitelje u Edomu, i svi Edomci postadoše podanici Davidovi. I kuda je god David išao, Jahve mu davaše pobjedu.

U početku slijedeće godine, u doba kad kraljevi izlaze u rat, posla David Joaba i s njim svoje ljude i svega Izraela: oni pobiše Amonce i podsjedoše Rabu. A David osta u Jeruzalemu.

A jednoga dana predveče usta David sa svoje postelje i prošeta se po krovu svoje palače. Opazi s krova ženu gdje se kupa. Ta žena bijaše izvanredno lijepa. David se propita za tu ženu, i rekoše mu: »Pa to je Bat-Šeba, kći Eliamova i žena Urije Hetita!« Nato David posla glasnika da je dovedu k njemu. Kad je došla, leže on s njom, upravo kad se bila očistila od svoje nečistoće. Zatim se ona vrati svojoj kući. Žena zatrudnje te poruči Davidu: »Trudna sam!«

Tada David posla poruku Joabu: »Pošalji k meni Uriju Hetita!«

I Joab posla Uriju k Davidu. Kad je Urija došao k njemu, zapita ga David kako je Joab, kako je vojska i kako napreduje rat. Potom David reče Uriji: »Siđi u svoju kuću i operi svoje noge!«

Urija iziđe iz kraljeva dvora, a za njim ponesoše dar s kraljeva stola. Ali Urija osta da spava pred vratima kraljeva dvora sa stražarima svoga gospodara, i ne ode svojoj kući.

Javiše to Davidu govoreći: »Urija nije otišao svojoj kući!«

Tada David upita Uriju: »Zar nisi došao s puta? Zašto ne ideš svojoj kući?«

A Urija odgovori Davidu: »Kovčeg, Izrael i Juda borave pod šatorima, moj gospodar Joab i straža moga gospodara borave na otvorenu polju, a ja da uđem u svoju kuću da jedem i da pijem i da spavam sa svojom ženom? Živoga mi Jahve, i tako mi tvoga života, zaista neću učiniti nešto takvo!«

Tada David reče Uriji: »Ostani još danas ovdje, a sutra ću te otpustiti.«

Sutradan David pozva Uriju da jede i da pije pred njim, i on ga opi. A uvečer Urija iziđe i leže na svoju postelju sa stražama svoga gospodara, ali svojoj kući nije otišao.

Ujutro David napisa pismo Joabu i posla ga po Uriji. A u tom pismu pisao je ovako: »Postavite Uriju naprijed, gdje je najžešći boj, pa uzmaknite iza njega: neka bude pogođen i neka pogine!«

Zato Joab, opsjedajući grad, postavi Uriju na mjesto gdje je znao da stoje najhrabriji ratnici. Kad su onda građani provalili van i pobili se s Joabom, pade nekoliko od njegove vojske, od Davidovih ljudi, a pogibe i Urija Hetit.

Kad je Urijina žena čula da je poginuo njezin muž Urija, žalila je za svojim mužem. A kad je prošlo vrijeme žalosti, posla David po nju i uze je u svoj dvor, i ona mu posta ženom. I rodi mu sina. Ali djelo koje učini David bijaše zlo u očima Jahvinim.

David sudi samome sebi

Jahve posla proroka Natana k Davidu. On uđe k njemu i reče mu: »U nekom gradu živjela dva čovjeka, jedan bogat, a drugi siromašan. Bogati imaše ovaca i goveda u obilju. A siromah nemaše ništa osim jedne jedine ovčice koju bijaše kupio. Hranio ju je, i ona je rasla kraj njega i s njegovom djecom; jela je od njegova zalogaja, pila iz njegove čaše; spavala je na njegovu krilu: bila mu je kao kći. I dođe putnik k bogatom čovjeku, a njemu bilo žao uzeti od svojih ovaca ili goveda da zgotovi gostu koji mu je došao. On ukrade ovčicu siromaha i zgotovi je za svog pohodnika.«

Tada David planu žestokim gnjevom na

toga čovjeka i reče Natanu: »Tako mi živog Jahve, smrt je zaslužio čovjek koji je to učinio! Četverostruko će naknaditi ovcu zato što je učinio to djelo i što nije znao milosrđa!«

Tada Natan reče Davidu: »Ti si taj čovjek! Ovako govori Jahve, Bog Izraelov: 'Ja sam te pomazao za kralja nad Izraelom, ja sam te izbavio iz Šaulove ruke. Predao sam ti kuću tvoga gospodara, položio sam žene tvoga gospodara na tvoje krilo, dao sam ti dom Izraelov i dom Judin; a ako to nije dosta, dodat ću ti još ovo ili ono. Zašto si prezreo Jahvu i učinio ono što je zlo u njegovim očima? Ubio si mačem Uriju Hetita, a njegovu si ženu uzeo za svoju ženu. Jest, njega si ubio mačem Amonaca. Ovako govori Jahve: 'Evo ja ću podići na te zlo iz tvoga doma. Uzet ću tvoje žene ispred tvojih očiju i dat ću ih tvome bližnjemu.«

Tada David reče Natanu: »Sagriješio sam protiv Jahve!«

A Natan odvrati Davidu: »Jahve ti oprašta tvoj grijeh: nećeš umrijeti. Ali si tim djelom prezreo Jahvu, neminovno će umrijeti dijete koje ti se rodilo!«

Potom Natan ode svojoj kući.

A. Jahve udari dijete koje je Urijina žena rodila Davidu, i ono se teško razbolje. David se molitvom obrati Bogu za dijete: postio je, vraćao se kući i ležao preko noći na goloj zemlji, pokriven vrećom. A starješine njegova doma stajahu oko njega da ga podignu sa zemlje, ali on ne htjede i ne okusi s njima nikakva jela. A sedmi dan umrije dijete.

Tada David usta sa zemlje, okupa se, pomaza se i preobuče se u druge haljine. Zatim uđe u Dom Jahvin i pokloni se. Vrativši se potom svojoj kući, zatraži da mu dadu jela; i jeo je.

A njegovi dvorani upitaše ga: »Što to radiš? Dok je dijete bilo živo, postio si i plakao; a sada, kad je dijete umrlo, ustaješ i jedeš!«

A on odgovori: »Dok je dijete bilo živo, postio sam i plakao, jer sam mislio: Tko zna? Jahve će se možda smilovati na me i dijete će ostati živo! A sada kad je umrlo, čemu da postim? Mogu li ga vratiti? Ja ću otići k njemu, ali se ono neće vratiti k meni!«

Potom David utješi svoju ženu Bat-Šebu. Dođe k njoj i leže s njom. Ona zatrudnje i rodi sina komu nadjenu ime Salomon. Jahve ga zamilova i objavi to po proroku Natanu.

David i Abšalom

U svemu Izraelu ne bijaše čovjeka tako lijepa kao Abšalom komu bi se mogle izreći tolike pohvale: od pete do glave nije bilo na njemu mane. A kad bi šišao kosu — a šišao ju je na koncu svake godine, jer mu je bila preteška pa ju je morao šišati — mjerio bi svoju kosu: bila bi teška dvije stotine šekela, po kraljevskoj mjeri.

Poslije toga kraljev najmiliji sin Abšalom nabavi sebi kola i konje, i pedeset ljudi koji su trčali pred njim. Abšalom je u rano jutro stajao kraj puta koji vodi do gradskih vrata; i tko god je imao kakvu parnicu te išao kralju na sud, Abšalom bi ga dozvao k sebi i pitao: »Iz kojega si grada?« A kad bi ovaj odgovorio: »Tvoj je sluga iz toga i toga Izraelova plemena«, tada bi mu Abšalom rekao: »Vidiš, tvoja je stvar dobra i pravedna, ali nećeš naći nikoga koji bi te saslušao kod kralja.« Abšalom bi nastavljao: »Ah, kad bi mene postavili za suca u zemlji! Svaki bi koji ima kakvu parnicu ili sud dolazio k meni, i ja bih mu pribavio pravo!« A kad bi mu se tko približio da mu se pokloni, on bi pružio ruku, privukao ga k sebi i poljubio. Tako je činio Abšalom svim Izraelcima koji su dolazili na sud kralju. Time je Abšalom predobivao srca Izraelaca za sebe.

Kad su prošle četiri godine, Abšalom reče kralju: »Dopusti da odem u Hebron i da izvršim zavjet kojim sam se zavjetovao Jahvi. Jer kad bijah u Gešuru u Aramu, tvoj se sluga zavjetovao ovako: Ako me Jahve dovede natrag u Jeruzalem, iskazat ću čast Jahvi u Hebronu.«

A kralj mu odgovori: »Idi u miru!« I on krenu na put i ode u Hebron.

Abšalom razasla tajne glasnike po svim Izraelovim plemenima i poruči im: »Kad čujete zvuk roga, tada recite: Abšalom je postao kralj u Hebronu.«

A ode s Abšalomom dvije stotine ljudi iz Jeruzalema; bijahu to uzvanici, koji su bezazleno pošli, ne znajući što se sprema. Abšalom posla i po Gilonjanina Ahitofela, Davidova savjetnika, iz njegova grada Gilona, da pribiva prinošenju žrtava. Urota je bila jaka, a mnoštvo Abšalomovih pristaša sve je više raslo.

Tada stiže Davidu glasnik te mu javi: »Srce Izraelaca priklonilo se Abšalomu.«

Tada David reče svim svojim dvoranima koji bijahu s njim u Jeruzalemu: »Ustanite! Bježimo! Inače nećemo uteći od Abšaloma.«

I kralj iziđe pješice sa svim svojim dvorom.

I zametnu se rat između Davida i sina mu Abšaloma.

David pobroji narod što bijaše s njim i postavi nad njima tisućnike i stotnike. Zatim podijeli vojsku na tri skupine: jednu trećinu predade Joabu, drugu trećinu Abišaju, sinu Sarvijinu, bratu Joabovu, a treću trećinu Itaju iz Gata. Tada David reče narodu: »I ja ću s vama u rat.«

Ali se narod usprotivi: »Ne smiješ ti ići. Jer ako mi i pobjegnemo, neće nitko na to obraćati pažnju, ili ako nas i pola izgine, neće se na to obraćati pažnja; ali ti sam vrijediš kao nas deset tisuća. Osim toga, bolje je da budeš pripravan da nam iz grada pomogneš.«

A kralj im odgovori: »Učinit ću sve što vam se čini dobro.«

I kralj stade kod vrata, dok je vojska izlazila po stotinama i tisućama. A Joabu, Abišaju i Itaju dade zapovijed: »Čuvajte mi mladića Abšaloma!« I sav je narod čuo da je kralj tako zapovjedio svim vojvodama za Abšaloma.

Tako vojska iziđe za boj spremna pred Izraela, i bitka se zametnu u Efrajimovoj šumi. Izraelsku vojsku potukoše Davidovi ljudi; i velik poraz bijaše u onaj dan: dvadeset tisuća mrtvih. Boj se proširio po svemu onom kraju, i više je ljudi onoga dana progutala šuma nego mač.

Abšalom ubijen

Abšalom slučajno zapade u ruke Davidovim ljudima. Abšalom je jahao na mazgi, a mazga naiđe pod grane velika hrasta, tako te

je Abšalomu glava zapela o grane, i on osta viseći između neba i zemlje, dok je mazga ispod njega otišla dalje.

Vidje to neki čovjek i javi Joabu govoreći: »Upravo sam vidio Abšaloma gdje visi o jednom hrastu.«

A Joab odvrati čovjeku koji mu je to javio: »Kad si ga vidio, zašto ga na mjestu nisi sastavio sa zemljom? Moja bi onda bila dužnost da ti dam deset srebrnih šekela i jedan pojas!«

Ali čovjek odgovori Joabu: »I kad bi mi na dlan izbrojio tisuću srebrnih šekela, ne bih digao ruku na kraljeva sina! Čuli smo na svoje uši kako je kralj zapovjedio tebi, Abišaju i Itaju govoreći: 'Čuvajte mi mladića Abšaloma!' Da sam podmuklo napao na njega izlažući opasnosti svoj život — jer kralju ništa ne ostaje skriveno — onda bi se ti držao po strani.«

A Joab odvrati: »Neću ja ovdje dangubiti s tobom!« I uze tri sulice u ruke i zabode ih u srce Abšalomu, koji je bio još živ viseći o hrastu. Nato priđe deset momaka, štitonoša Joabovih, i dotukoše Abšaloma i usmrtiše.

David oplakuje Abšaloma

David je upravo sjedio među dvojim gradskim vratima, stražar se bio uspeo na krov iznad vrata. Podigavši oči, stražar ugleda čovjeka kako trči sam. Stražar povika i javi kralju, a kralj mu reče: »Ako je sam, nosi dobar glas na ustima.« Čovjek je dolazio sve bliže.

Uto stražar ugleda drugoga čovjeka gdje trči. I povika stražar koji je bio nad vratima: »Evo još jednoga čovjeka, koji trči sam!«

A kralj odvrati: »I taj nosi dobar glas.«

Stražar nastavi: »Prepoznajem trk prvoga čovjeka: trči kao Sadokov sin Ahimaas.«

A kralj odvrati: »To je dobar čovjek, dolazi s dobrim glasom.«

Ahimaas se približi kralju i pozdravi ga: »Zdravo!« Baci se licem na zemlju pred kraljem i nastavi: »Blagoslovljen Jahve, tvoj Bog, koji je napustio ljude što su digli ruku na moga gospodara i kralja!«

A kralj upita: »Je li spašen mladić Abšalom?«

A Ahimaas odgovori: »Vidio sam veliku vrevu kad je kraljev sluga Joab slao tvoga slugu, ali ne znam što je bilo.«

Kralj mu reče: »Odstupi i stani tamo!« On odstupi i stade.

Uto stiže Etiopljanin i progovori: »Neka moj gospodar kralj primi veselu vijest. Jahve ti je danas pribavio pravdu izbavivši te iz ruku svih onih koji su ustali na tebe.«

A kralj upita Etiopljanina: »Je li spašen mladić Abšalom?«

A Etiopljanin odgovori: »Neka neprijatelji moga gospodara i kralja i svi koji se dižu na tebe u zloj namjeri — prođu kao taj mladić!«

Kralj zadrhta, pope se u gornju odaju nad vratima i zaplaka; jecajući govoraše ovako: »Sine Abšalome, sine moj! Sine moj Abšalome! Oh, da sam ja umro mjesto tebe! Abšalome, sine moj, sine moj!«

Davidova smrt

Kad su se dani Davidovi približavali svome svršetku, zapovjedi David svome sinu Salomonu: »Sada polazim na put sviju smrtnika. Ti budi hrabar i pokaži se čovjekom! Slušaj naredbe Jahve, Boga svoga, idi njegovim stazama, drži se njegovih zakona, zapovijedi, naredaba i njegovih pouka, kako je napisano u Zakonu Mojsijevu, da bi uspio u svemu što poduzmeš i svagdje kamo se okreneš; da bi Jahve ispunio svoje obećanje koje mi je dao: 'Ako sinovi tvoji budu pazili na svome putu, vjerno hodeći preda mnom, svim srcem svojim i svom dušom svojom, uvijek će jedan od njih sjediti na prijestolju Izraelovu.'«

A u svojoj posljednjoj besjedi upravljenoj narodu reče:

»Reče mi Jakovljev Bog,
reče mi Izraelova hrid:
Tko vlada ljudima pravedno,
i tko vlada u strahu Božjemu,
taj je kao jutarnja svjetlost kad ograne sunce,
jutro bez oblaka,
na kojem se svjetluca zemaljska trava poslije kiše.
Da, moja kuća stoji čvrsto pred Bogom:
on je učinio vječan Savez sa mnom,
u svemu dobro uređen i utvrđen.«

I potom počinu David kraj otaca svojih, i bi pokopan u Davidovu gradu. David je kraljevao nad Izraelom četrdeset godina: u Hebronu je kraljevao sedam godina, u Jeruzalemu je kraljevao trideset i tri godine.

Salomon sjede na prijestolje Davida, svoga oca, i njegova se vlast veoma učvrsti.

Razdoblje proroka

Salomonova mudrost

Kralj ode u Gibeon da prinese žrtvu, jer ondje bijaše najveća uzvišica. Salomon prinese tisuću paljenica na tom žrtveniku. U Gibeonu se Jahve javi Salomonu noću u snu. Bog reče: »Traži što da ti dadem.«

Salomon odgovori: »Veoma si naklon bio svome sluzi Davidu, mome ocu, jer je hodio pred tobom u vjernosti, pravednosti i poštenju srca svoga; i sačuvao si mu tu veliku milost i dao si da jedan od njegovih sinova sjedi na njegovu prijestolju. Sada, o Jahve, Bože moj, ti si učinio kraljem slugu svoga na mjesto moga oca Davida, a ja sam još sasvim mlad, te još ne znam vladati. Tvoj je sluga usred naroda koji si izabrao; naroda brojnog, koji se ne da izbrojiti ni popisati. Podaj svome sluzi pronicavo srce da može suditi tvom narodu, razlikovati dobro od zla, jer tko bi mogao upravljati tvojim narodom koji je tako velik!«

Bijaše milo Jahvi što je Salomon to zamolio. Zato mu Jahve reče: »Jer si to tražio, a nisi iskao ni duga života, ni bogatstva, ni smrti svojih neprijatelja, nego pronicavosti u prosuđivanju pravice, evo ću učiniti po riječima tvojim: dajem ti srce mudro i razumno, kakvo nije imao nitko prije tebe niti će ga imati itko poslije tebe, ali ti dajem i što nisi tražio: bogatstvo i slavu kakve nema nitko među kraljevima. I ako budeš stupao mojim putovima i budeš se držao mojih zakona i zapovijedi, kao što je činio tvoj otac David, umnožit ću tvoje dane.«

Salomon se probudi, i gle: bijaše to san.

On se vrati u Jeruzalem i stade pred Kovčeg saveza Jahvina; prinese paljenice i žrtve pričesnice, i priredi gozbu svim slugama svojim.

Salomonova mudra presuda

Tada dođoše dvije bludnice kralju i stadoše preda nj. I reče jedna žena: »Dopusti, gospodaru moj! Ja i ova žena u istoj kući živimo, i ja sam rodila kraj nje u kući. A trećega dana poslije moga porođaja rodi i ova žena. Bile smo zajedno, i nikoga stranog s nama; samo nas dvije u kući. Jedne noći umrije sin ove žene, jer bijaše legla na njega. I ustade ona usred noći, uze moga sina o boku mojem, dok je tvoja sluškinja spavala, i stavi ga sebi u naručje, a svoga mrtvog sina stavi kraj mene. A kad ujutro ustadoh da podojim svoga

sina, gle: on mrtav! I kad sam pažljivije pogledala, razabrah: nije to moj sin koga sam ja rodila!«

Tada reče druga žena: »Ne, nije tako. Moj je sin onaj živi, a tvoj je onaj koji je mrtav!«

A prva joj odvrati: »Nije istina! Tvoj je sin onaj koji je mrtav, a moj je onaj koji živi!«

I tako se prepirahu pred kraljem.

A kralj onda progovori: »Ova kaže: 'Ovaj živi moj je sin, a onaj mrtvi tvoj'; druga pak kaže: 'Nije, nego je tvoj sin mrtav, a moj je onaj živi.'«

»Donesite mi mač!« naredi kralj. I donesoše mač pred kralja, a on reče: »Rasijecite živo dijete nadvoje i dajte polovinu jednoj, a polovinu drugoj.«

Tada ženu, majku živog djeteta, zabolje srce za sinom, i povika ona kralju: »Ah, gospodaru! Neka se njoj dade dijete, samo ga nemojte ubijati!«

A ona druga govoraše: »Neka ne bude ni meni ni tebi: rasijecite ga!«

Onda progovori kralj i reče: »Dajte dijete prvoj, nipošto ga ne ubijajte! Ona mu je majka.«

Sav je Izrael čuo presudu koju je izrekao kralj, i poštovali su kralja, jer su vidjeli da je u njemu božanska mudrost u izricanju pravde.

Jahve je dao Salomonu mudrost i izuzetnu razboritost, i srce široko kao pijesak na obali morskoj. Mudrost je Salomonova bila veća od mudrosti svih sinova Istoka i od sve mudrosti Egipta. Bio je mudriji od svih ljudi, od Etana Ezrahanina, od Hemana, Kalkola i Darde, sinova Maholovih; njegovo se ime pronosilo među svim narodima unaokolo. Izrekao je tri tisuće mudrih izreka, a njegovih je pjesama bilo tisuću i pet. Zborio je o drveću: od cedra što je na Libanonu pa do izopa što klija na zidu; raspravljao je o životinjama, o pticama, o gmazovima i o ribama. Dolazili su od sviju naroda da čuju mudrost Salomonovu, od svih zemaljskih kraljeva, koji su čuli glas o njegovoj mudrosti.

Salomon gradi Hram

Tirski kralj Hiram posla svoje sluge Salomonu, jer bijaše čuo da su ga pomazali za kralja na mjesto njegova oca, a Hiram je svagda bio prijatelj Davidov.

Tada Salomon poruči Hiramu: »Ti znaš dobro da moj otac David nije mogao sagraditi Doma imenu Jahve, svoga Boga, zbog ratova kojima su ga okružili neprijatelji sa svih strana, sve dok ih Jahve nije položio pod stopala nogu njegovih. Sada mi je Jahve, Bog moj, dao mir posvuda unaokolo: nemam neprijatelja ni zlih udesa. Namjeravam, dakle, sagraditi Dom imenu Jahve, Boga svoga, kako je Jahve rekao mome ocu Davidu: 'Tvoj sin koga ću mjesto tebe postaviti na tvoje prijestolje, on će sagraditi Dom mome Imenu.' Stoga sada zapovjedi da mi nasijeku cedrova na Libanonu.«

I Hiram javi Salomonu: »Primio sam tvoju poruku. Ispunit ću u svemu tvoju želju glede drva cedrova i drva čempresova. Moje će ih sluge dopremiti s Libanona na more, složit ću ih u splavi i pustiti ih morem do mjesta koje ćeš mi označiti; ondje ću ih razložiti, i ti ćeš ih uzeti. Ti ćeš pak ispuniti moju želju i dati hranu mojoj čeljadi.«

Tada diže kralj Salomon kulučare iz svega Izraela; kulučara je bilo u svemu trideset tisuća ljudi. Slao ih je naizmjence na Libanon, svakog mjeseca deset tisuća ljudi: bili su mjesec dana na Libanonu, a dva mjeseca kod kuće. Adoniram je bio nad svim kulučarima. Salomon je imao i sedamdeset tisuća nosača tereta, osamdeset tisuća kamenorezaca u gori, ne računajući glavara službeničkih koji su upravljali poslovima; njih je bilo tri tisuće i tri stotine, a upravljali su narodom zaposlenim na radovima. Kralj je zapovjedio da lome gromade biranog kamena i da ih klešu za temelje Hrama. Graditelji Salomonovi i Hiramovi, i oni iz Gibela, tesali su i pripremali drvo i klesali za gradnju Hrama.

Hram je građen od kamena koji je već u kamenolomu bio oklesan, tako da se za gradnje nije čuo ni čekić ni dlijeto, ni ikakvo željezno oruđe.

I obloži iznutra zidove Hrama cedrovim

daskama — od poda do stropa obloži ih drvetom iznutra — a daskama čempresovim obloži pod Hrama.

Debir je uredio unutra u Hramu, da onamo smjesti Kovčeg saveza Jahvina. Debir bijaše dvadeset lakata dug, dvadeset lakata širok i dvadeset lakata visok, a obložio ga je čistim zlatom. Napravio je i Žrtvenik od cedrovine, pred Debirom, i obložio ga čistim zlatom. I sav je Hram obložio zlatom, sav Hram i sav oltar koji je pred Debirom obložio je zlatom.

U Debiru načini dva kerubina od maslinova drveta. Bili su visoki deset lakata. Smjestio je kerubine usred nutarnje prostorije; širili su svoja krila, tako da je krilo jednoga ticalo jedan zid, a krilo drugoga ticalo drugi zid; u sredini prostorije krila im se doticahu. I kerubine je obložio zlatom. Po svim zidovima Hrama unaokolo, iznutra i izvana, urezao je likove kerubina, paoma i rastvorenih cvjetova, zlatom je pokrio i pod Hramu iznutra i izvana.

Tada Salomon sazva u Jeruzalem sve starješine Izraelove, sve knezove plemenske i gla-

vare obitelji, da se prenese Kovčeg saveza Jahvina iz grada, Davidova grada, to jest sa Siona.

Svećenici donesoše Kovčeg saveza Jahvina na njegovo mjesto, u Debir Doma, to jest u Svetinju nad svetinjama, pod krila kerubā.

U Kovčegu nije bilo ništa osim dviju kamenih ploča koje metnu Mojsije na Horebu, gdje Jahve sklopi Savez s Izraelcima pošto iziđoše iz Egipta.

A kad su svećenici izašli iz Svetišta, oblak ispuni Dom Jahvin, i svećenici ne mogoše od oblaka nastaviti službe: slava Jahvina ispuni Dom Božji!

I, okrenuvši se, kralj blagoslovi sav izraelski zbor, a sav je izraelski zbor stajao. Reče on: »Neka je blagoslovljen Jahve, Bog Izraelov, koji ispuni obećanje svoje: naslijedio sam svoga oca Davida i sjeo na prijestolje Izraelovo, kako obeća Jahve, i podigao Dom Imenu Jahve, Boga Izraelova, i odredio sam da ondje bude mjesto Kovčegu u kojem je Savez što ga Jahve sklopi s našim ocima, kad ih je izveo iz zemlje egipatske.«

Salomon i kraljica od Sabe

Glas koji je u Jahvinu Imenu stekao Salomon dopro je do kraljice od Sabe; zato ona dođe da Salomona iskuša zagonetkama. Došla je u Jeruzalem s golemom pratnjom, s devama koje su nosile mirise, nebrojeno zlato i drago kamenje. Došavši k Salomonu, porazgovori se s njim o svemu što joj bijaše na srcu. Salomon joj odgovori na sva pitanja; nije mu bilo skriveno ništa da joj ne bi umio objasniti.

Kad kraljica od Sabe vidje mudrost Salomonovu, dvor koji bijaše sagradio, jela na njegovu stolu, odaje njegove i dvorane, otmjenost njegove posluge i njihova odijela, njegove peharnike, i paljenice koje je prinio u Domu Jahvinu, zastade joj dah.

Tada reče kralju: »Istina je bila što sam u svojoj zemlji čula o tebi i o tvojoj mudrosti. Ali nisam htjela vjerovati što se pripovijeda dokle god nisam došla i vidjela na svoje oči; i doista, ni pola mi nije bilo rečeno: ti nadvisuješ u mudrosti i blagostanju slavu o kojoj sam čula. Blago tvojim ženama, blago ovim tvojim slugama, koji su neprestano pred tobom i slušaju tvoju mudrost! Neka je blagoslovljen Jahve, Bog tvoj, komu si tako omilio da te postavio na prijestolje Izraelaca; zato što Jahve uvijek ljubi Izraela, postavio te kraljem da činiš pravo i pravicu.«

Dade tada kralju stotinu i dvadeset zlatnih talenata, mnogo miomirisa i dragulja. Nikad više nije bilo takvih miomirisa kakve je kraljica od Sabe dala kralju Salomonu.

Kralj Salomon dade kraljici od Sabe što je god zaželjela i zatražila, a povrh toga kraljevski je obdari. Potom ona krenu i sa slugama vrati se u svoju zemlju.

Kralj je još napravio veliko prijestolje od bjelokosti i obložio ga čistim zlatom.

Sve posude iz kojih je pio kralj Salomon bijahu zlatne, i sve posuđe u kući zvanoj Libanonska šuma bijaše od suhoga zlata; ništa nije bilo od srebra, jer se ono smatralo bezvrijednim u Salomonovo vrijeme. Kralj je imao taršiško brodovlje na moru zajedno s Hiramovim brodovljem, i svake treće godine dolazilo je taršiško brodovlje donoseći zlato, srebro i slonovu kost, majmune i paune.

Uz to je Salomon sakupio bojnih kola i konjanika; imao je tisuću i četiri stotine bojnih kola i dvanaest tisuća konja.

Tako je kralj Salomon natkrilio sve zemaljske kraljeve bogatstvom i mudrošću. Sav je svijet želio vidjeti Salomona i čuti mudrost koju mu je Bog ulio u srce.

Salomonova smrt - podjela kraljevstva

A kada je Salomon ostario, njegove su mu žene okrenule srce prema drugim bogovima, i srce njegovo nije više potpuno pripadalo Jahvi kao što je pripadalo srce njegova oca Davida.

Jahve se razgnjevi na Salomona, jer je okrenuo srce svoje od Jahve, Boga Izraelova, te mu podigne mnoge protivnike; među njima i Jeroboama.

Jeroboam bijaše sin Efraćanina Nebata, iz Sareda. On je bio u službi Salomonovoj i podigao je ruku protiv kralja.

Evo razloga njegove pobune. Salomon je gradio Milo da zatrpa kosinu u gradu Davida, oca svoga. Taj Jeroboam bijaše valjan čovjek; Salomon opazi kako se mladi čovjek prihvaća posla, i postavi ga nad svom rabotom kuće Josipove. Tada se dogodi te Jeroboam ode iz Jeruzalema, i na putu ga susrete prorok Ahija iz Šila, ogrnut novim plaštem; bijahu sami njih dvojica u polju. Ahija uze novi plašt koji je imao na sebi i razdrije ga na dvanaest komada. I reče Jeroboamu:

»Uzmi sebi deset komada, jer ovako govori Jahve, Bog Izraelov: Evo ću istrgnuti kraljevstvo iz ruke Salomonove i dat ću tebi deset plemena. A njegovu ću sinu ostaviti jedno pleme, da moj sluga David ima uvijek svjetiljku preda mnom u Jeruzalemu, gradu

koji sam izabrao sebi da u njemu stoluje Ime moje. Ponizit ću potomke Davidove; ali ne zauvijek.«

A kraljevaše Salomon u Jeruzalemu nad svim Izraelom četrdeset godina. Onda počinu Salomon kod otaca svojih, i bî sahranjen u Davidovu gradu, a njegov sin Roboam zakralji se namjesto njega. Ovaj je vladao u Jeruzalemu sedamnaest godina. Za sve to vrijeme bio je rat između njega i Jeroboama, koji se domogao vlasti nad deset Izraelovih plemena.

Ilija, prorok izraelski

Podjela izraelskog kraljevstva (godine 932. pr. Kr.) na sjeverno kraljevstvo (Izrael) i južno kraljevstvo (Judeju) bio je odlučan događaj u hebrejskoj povijesti. Otprilike pedeset godina kasnije došao je na izraelsko prijestolje kralj imenom Ahab (875—854. pr. Kr.). On se oženio Izebelom, kćerkom kralja sidonskog, te je u svom glavnom gradu Samariji sagradio oltar i hram poganskom bogu Baalu.

Ilija Tišbijac, iz Tišbe Gileadske, reče Ahabu: »Živoga mi Jahve, Boga Izraelova, komu služim, neće ovih godina biti ni rose ni kiše, osim na moju zapovijed.«

Upućena mu je riječ Jahvina ovako: »Idi odavde i kreni na istok, i sakrij se na potoku Keritu, koji je nasuprot Jordanu. Pit ćeš iz potoka, a gavranima sam zapovjedio da te ondje hrane.«

Ode on i učini po riječi Jahvinoj, i nastani se na potoku Keritu, nasuprot Jordanu. Gavrani su mu jutrom donosili kruha, a večerom mesa; iz potoka je pio.

Ali poslije nekog vremena presuši potok, jer nije bilo kiše u svoj zemlji. Tada Iliji dođe riječ Jahvina: »Ustani, idi u Sarfatu Sidonsku i ondje ostani. Evo, ondje sam zapovjedio jednoj udovici da te hrani.«

Ilija oživljuje udovičina sina

Ustade on i krenu u Sarfatu. Kada je stigao do gradskih vrata, neka je udovica onuda skupljala drva; on joj se obrati i reče: »Donesi mi malo vode u vrču, da pijem!«

Kad je pošla da donese, on viknu za njom i reče joj: »Donesi mi i malo kruha u ruci!«

Ona odgovori: »Živoga mi Jahve, tvoga Boga, ja nemam pečena kruha, nemam do pregršti brašna u ćupu i malo ulja u vrču. I evo kupim drva, pa ću otići i ono pripremiti sebi i svome sinu, da pojedemo i da umremo.«

Ali joj Ilija reče: »Ništa se ne boj. Idi i uradi kako si rekla; samo najprije umijesi meni kolačić, pa mi donesi; a onda zgotovi za sebe i za svoga sina. Jer ovako govori Jahve, Bog Izraelov:

U ćupu neće brašna nestati
ni vrč se s uljem neće isprazniti
sve dokle Jahve ne pusti
da kiša padne na zemlje.«

Ode ona i učini kako je rekao Ilija; i za mnoge dane imadoše jela, ona, on i njen sin.

Poslije ovih događaja razbolio se sin domaćičin, i bolest se njegova jako pogoršala, tako te u njemu nije ostalo daha.

Tada ona reče Iliji: »Što ja imam s tobom, čovječe Božji? Zar si došao k meni da me podsjetiš na moj grijeh i da mi usmrtiš sina!«

On joj reče: »Daj mi svoga sina!« Tada ga uze iz njezina naručja, odnese ga u gornju sobu gdje je stanovao, i položi ga na svoju postelju.

Tada zavapi Jahvi i reče: »Jahve, Bože moj, zar zaista želiš udovicu, koja me ugostila, uvaliti u tugu umorivši joj sina?«

Zatim se tri puta pružio nad dječakom zazivajući Jahvu: »Jahve, Bože, učini da se u ovo dijete vrati duša njegova!«

Jahve je uslišio molbu Ilijinu, u dijete se vratila duša, i ono oživje. Ilija ga uze, siđe iz gornje sobe u kuću i dade ga njegovoj materi; i reče Ilija: »Evo, tvoj sin živi!«

Žena mu reče: »Sada znam da si ti čovjek Božji i da je riječ Jahvina u tvojim ustima istinita!«

Ilija i Baalovi svećenici

Prošlo je mnogo vremena, i riječ Jahvina dođe treće godine Iliji: »Idi, pokaži se Ahabu, jer želim pustiti kišu na lice zemlje.« I ode Ilija da se pokaže Ahabu.

Kad Ahab ugleda Iliju, reče mu: »Jesi li ti onaj koji upropašćuješ Izraela?«

Ilija odgovori: »Ne upropašćujem ja Izraela, nego ti i tvoja obitelj, jer ste ostavili Jahvu, a ti si sljedbenik Baala. Sada sakupi sav Izrael preda me na gori Karmelu i četiri stotine pedeset proroka Baalovih koji jedu za stolom Izebelinim.«

Ahab pozva sve sinove Izraelove i sakupi proroke na gori Karmelu.

Ilija pristupi svemu narodu i reče: »Dokle ćete hramati na obje strane? Ako je Jahve Bog, slijedite ga; ako je Baal, slijedite njega.«

A narod mu nije ništa odgovorio.

Ilija nastavi: »Ja sam još jedini ostao kao prorok Jahvin, a Baalovih je proroka četiri stotine i pedeset. Dajte nam dva junca. Neka oni izaberu sebi jednoga, neka ga sasijeku i stave na drva, ali neka ne podmeću ognja. Ja ću spremiti drugoga junca i neću podmetati ognja. Vi zazovite ime svoga boga, a ja ću zazvati ime Jahvino: bog koji odgovori ognjem, pravi je Bog.«

Sav narod odgovori: »Dobro!«

Potom reče Ilija prorocima Baalovim: »Izaberite sebi jednoga junca i počnite, jer vas je mnogo više. Zazovite ime svoga boga, ali ne stavljajte ognja.«

Oni uzeše junca koji je njima pripao i pripremiše ga. Zazivali su ime Baalovo od jutra do podne govoreći: »O Baale, usliši nas!« Ali nije bilo ni glasa, ni odgovora. I skakahu i prigibahu koljena pred žrtvenikom koji su načinili.

U podne im se Ilija naruga i reče: »Glasnije vičite, jer on je bog; zauzet je ili ima posla, ili je na putu; možda spava, pa ga treba probuditi!«

A oni okrenuše vikati još glasnije i parati se noževima i sulicama, kako je u njih običaj, sve dok ih nije oblila krv.

Kad je prošlo podne, pali su u bunilo i bjesnjeli sve dok nije bilo vrijeme da se prinese žrtva; ali nije bilo nikakva glasa ni odgovora niti znaka da ih tkogod sluša.

Tada Ilija reče narodu: »Priđite k meni!«

I sav mu narod pristupi. On popravi žrtvenik Jahvin koji bijaše srušen. Ilija uze dvanaest kamenova prema broju plemena sinova Jakova, kome je Bog rekao: »Izrael će biti ime tvoje!« I sagradi od toga kamenja žrtvenik Imenu Jahvinu, i iskopa jarak oko žrtvenika, širok da bi se mogle posijati dvije mjere pšenice. Složi drva, rasiječe junca i stavi ga na drva.

Tada reče: »Napunite vodom četiri vrča i izlijte na paljenicu i na drva!«

Učiniše tako.

Zapovjedi im: »Ponovite«, i oni ponoviše.

Tada reče: »Učinite i treći put.«

Oni tako i treći put.

Voda je tekla oko žrtvenika i jarak se ispunio vodom.

Kad bijaše vrijeme da se prinese žrtva, pristupi prorok Ilija i reče: »Jahve, Bože Abrahamov, Izakov i Izraelov, objavi danas da si ti Bog u Izraelu, da sam ja sluga tvoj i da sam po zapovijedi tvojoj učinio sve ovo. Usliši me, Jahve; usliši me, da bi sav ovaj narod znao da si ti, Jahve, Bog i da ćeš ti obratiti njihova srca.«

I oganj Jahvin pade i proguta paljenicu i drva, kamenje i prašinu, čak i vodu u jarku isuši.

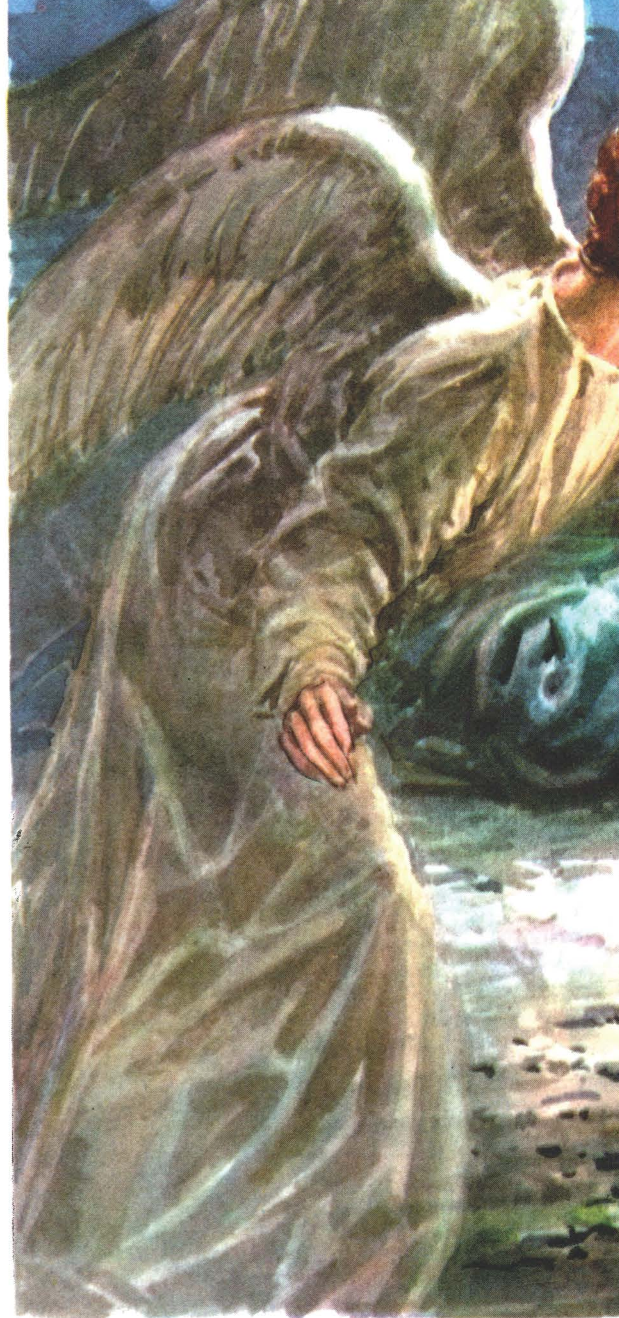
Sav narod se uplaši, ljudi padoše ničice i rekoše: »Jahve je Bog! Jahve je Bog!«

Ilija im reče: »Pohvatajte proroke Baalove, da nijedan od njih ne utekne!«

I oni ih pohvataše. Ilija ih odvede do potoka Kišona i ondje ih pobi.

Podvečer se nebo zamrači od oblaka i vihora, i pade jaka kiša.

Šapat laganog i lakog lahora

Ahab ispriča Izebeli sve što je Ilija učinio i kako je mačem poubijao sve proroke.

Tada Izebela posla Iliji glasnika s porukom: »Neka mi bogovi učine sva zla i neka nadodadu, ako sutra u ovo doba ne učinim s tvojim životom kao što si ti učinio sa životom svakoga od njih!«

On se uplaši, ustade i ode da bi spasio život. Došao je u Beer Šebu, koja je u Judeji, i otpustio ondje svoga momka. A sâm ode dan hoda u pustinju; sjede ondje pod smreku, zaželje umrijeti i reče: »Već mi je svega dosta, Jahve! Uzmi dušu moju, jer nisam bolji od otaca svojih.«

Zatim leže i zaspa. Ali gle, anđeo ga taknu i reče mu: »Ustani i jedi.«

On pogleda, kad gle — kraj njegova uzglavlja na kamenu pečen kruh i vrč vode. Jeo je i pio, pa opet legao. Ali se anđeo Jahvin javi i drugi put, dotače ga i reče: »Ustani i jedi, jer je pred tobom dalek put!« Ustao je, jeo i pio. Okrijepljen tom hranom, išao je četrdeset dana i četrdeset noći sve do Božje gore Horeba.

Ondje je ušao u neku spilju i prenoćio u njoj. I gle, eto k njemu riječi Jahvine: »Što ćeš ti ovdje, Ilija?«

On odgovori: »Revnovao sam gorljivo za Jahvu, Boga nad Vojskama, jer su sinovi Izraelovi napustili tvoj Savez, srušili tvoje žrtvenike i pobili mačem tvoje proroke. Ostao sam sâm, a oni traže da i meni uzmu život.«

Glas mu reče: »Iziđi i stani na gori pred Jahvom. Evo Jahve upravo prolazi.«

Pred Jahvom je bio silan vihor, tako snažan da je drobio brda i lomio hridi, ali Jahve nije bio u olujnom vihoru; poslije olujnog vihora bio je potres, ali Jahve nije bio u potresu; a poslije potresa bio je oganj, ali Jahve nije bio u ognju; poslije ognja šapat laganog i blagog lahora.

Kad je to čuo Ilija, zakri lice plaštem,

iziđe, i stade na ulazu u pećinu.

Tada mu progovori glas i reče: »Što ćeš ovdje, Ilija?«

On odgovori: »Revnovao sam veoma gorljivo za Jahvu nad Vojskama, jer su sinovi Izraelovi napustili tvoj Savez, srušili tvoje žrtvenike i mačem poubijali tvoje proroke. Ostadoh sâm, a oni traže da i meni oduzmu život.«

Jahve mu reče: »Idi, vrati se istim putem u damaščansku pustinju. Kad dođeš, pomaži ondje Hazaela za kralja aramskog. Pomaži Jehuu, sina Nimsijeva, za kralja izraelskoga, i pomaži Elizeja, sina Šafatova, iz Abel Mehole, za proroka namjesto sebe. Koji utekne od mača Hazaelova, njega će pogubiti Jehu; a tko utekne od Jehuina mača, njega će pogubiti Elizej.«

Ode on i na povratku naiđe na Elizeja, sina Šafatova, gdje ore. Ilija pođe kraj njega i baci na nj svoj plašt. Elizej ustade i pođe za Ilijom da ga poslužuje.

Nabotov vinograd

Nabot Jizreelac imao vinograd kraj palače Ahaba, kralja samarijskog, i Ahab ovako reče Nabotu: »Ustupi mi svoj vinograd da mi bude za povrtnjak, jer je blizu moje kuće. Ja ću ti dati za nj bolji vinograd, ili, ako to želiš, dat ću ti novca koliko vrijedi.«

Ali Nabot reče Ahabu: »Jahve me sačuvao od toga da ti ustupim baštinu svojih otaca!«

Ahab se vrati kući mrk i ljutit zbog riječi koju mu je Nabot Jizreelac rekao: »Ne dam ti baštine svojih otaca.« Legao je na postelju i okrenuo lice, i nije htio okusiti hrane.

Dođe mu njegova žena Izebela i reče: »Zašto si zlovoljan i ne mariš za hranu?«

On joj odgovori: »Govorio sam Nabotu Jizreelcu i rekao mu: Ustupi mi svoj vinograd za novac, ili, ako ti je draže, dat ću ti drugi vinograd za taj. Ali mi je on rekao: 'Ne dam ti svoga vinograda.'«

Tada mu žena Izebela reče: »Jesi li ti onaj koji kraljuje nad Izraelom! Ustani i jedi, i budi dobre volje. Ja ću ti pribaviti vinograd Nabota Jizreelca.«

I napisa ona pisma u ime Ahabovo i zapečati ih kraljevskim pečatom. Pisma je poslala starješinama i glavarima Nabotovim sugrađanima. U tim je pismima napisala: »Proglasite post i postavite Nabota na čelo naroda. Postavite prema njemu dva nitkova koji će ga optužiti: 'Proklinjao si Boga i kralja!' Tada ga izvedite i kamenujte ga da pogine.«

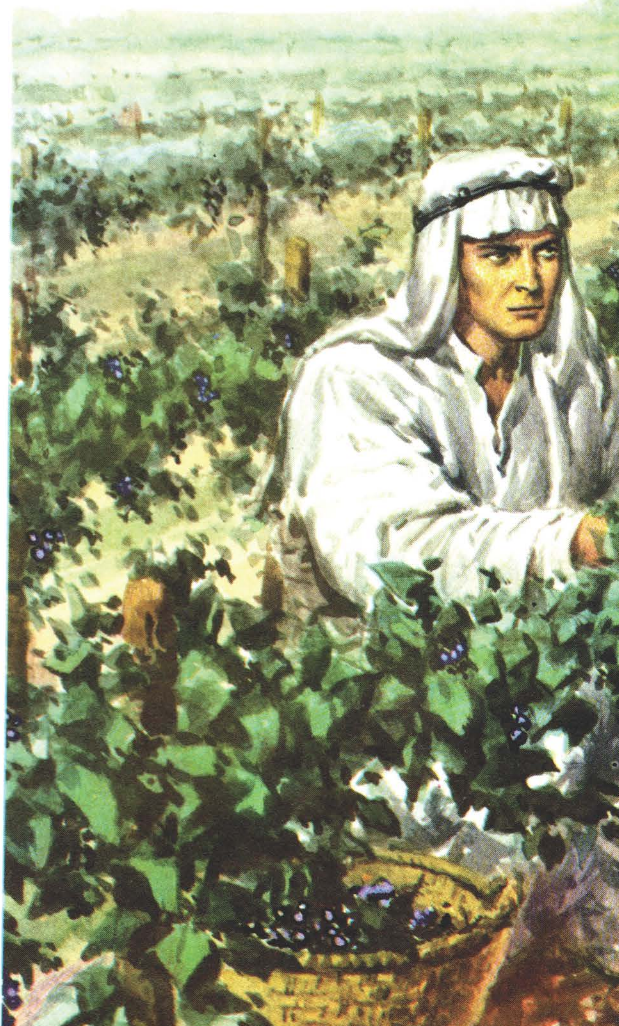
I učiniše ljudi Nabotova grada, starješine i glavari, kako im je Izebela zapovjedila i kako je pisalo u pismima koja im je uputila. Proglasiše post i Nabota postaviše na čelo naroda. Tada dođoše dva nitkova, sjedoše mu nasuprot, i optužiše Nobota pred narodom: »Nabot je proklinjao Boga i kralja.« I tako izvedoše Nabota izvan grada, zasuše ga kamenjem, i on pogibe.

Zatim poručiše Izebeli: »Nabot je kamenovan i umro je.«

Pošto je Izebela čula da je Nabot kamenovan i da je umro, reče Ahabu: »Ustani i zaposjedni vinograd što ti ga Nabot Jizreelac ne htjede ustupiti za novac. Nabot više nije živ, on je mrtav.«

Kada je Ahab doznao da je Nabot mrtav, ustade i siđe u vinograd Nabota Jizreelca da ga zaposjedne.

Tada dođe riječ Jahvina Iliji Tišbijcu: »Ustani i siđi u Samariju, u susret Ahabu, kralju izraelskom. Eno ga u vinogradu Nabotovu u koji je sišao da ga zaposjedne. Reci mu: Ovako veli Jahve: Umorio si, oteo si!

Zato ovako veli Jahve: na mjestu gdje su psi lizali Nabotovu krv, lizat će psi i tvoju.«

Ahab reče Iliji: »Nađe li me, neprijatelju moj?«

Ilija odgovori: »Nađoh te, jer si se prodao da činiš što je zlo u očima Jahvinim. Evo, tek što nisam navukao na te nesreću. Pomest ću tvoje potomstvo. I nad Izebelom reče Ja-

hve: psi će proždrijeti Izebelu na polju Jizreelskom.«

Kad je Ahab čuo te riječi, razdrije svoje haljine i stavi kostrijet na tijelo; i postio je, u kostrijeti je spavao i naokolo išao tiho jecajući.

Tada dođe riječ Jahvina Iliji Tišbijcu: »Jesi li vidio kako se Ahab preda mnom ponizio? Budući da se tako ponizio preda mnom, neću zla pustiti za njegova života; u vrijeme njegova sina pustit ću zlo na kuću njegovu.«

Ilija rastavljen od Elizeja

Evo što se dogodilo kad je Jahve uznio Iliju na nebo u vihoru: Ilija i Elizej pošli iz Gilgala. I reče Ilija Elizeju: »Ostani ovdje, jer me Jahve šalje do Betela.«

Elizej odgovori: »Života mi Jahvina i tvoga: ja te neću ostaviti!«

I siđoše do Betela. A proročki sinovi koji su boravili u Betelu iziđoše Elizeju u susret i rekoše mu: »Znaš li da će danas Jahve uzeti tvoga gospodara iznad tvoje glave?«

On reče: »I ja to znam; tiho!«

Ilija mu reče: »Elizeju! Ostani ipak ovdje, jer me Jahve šalje do Jerihona.«

Ali on odgovori: »Života mi Jahvina i tvoga: ja te neću ostaviti!«

I uđoše u Jerihon. Proročki sinovi koji su živjeli u Jerihonu priđoše Elizeju i rekoše mu: »Znaš li da će danas Jahve uzeti tvoga gospodara iznad tvoje glave?«

On reče: »I ja to znam; tiho!«

Ilija mu reče: »Ostani ipak ovdje, jer me Jahve šalje do Jordana.«

Ali on odgovori: »Života mi Jahvina i tvoga: ja te neću ostaviti!« I tako pođoše obojica.

I pedeset proročkih sinova pođe i zaustavi se podalje, dok su se njih dvojica zadržala na obali Jordana.

Tada Ilija uze svoj ogrtač, smota ga i udari njime po vodi, a voda se razdijeli na dvije strane. I obojica prijeđoše po suhu.

A kad prijeđoše, Ilija će Elizeju: »Traži što da ti još učinim prije nego što budem uznesen ispred tebe?«

A Elizej odgovori: »Neka mi u dio padne obilje tvoga duha!«

Ilija odgovori: »Mnogo tražiš: ako me budeš vidio kad budem uznesen ispred tebe, bit će ti tako; ako pak ne budeš vidio, neće ti biti.«

I dok su tako išli i razgovarali se, gle: ognjena kola i ognjeni konji stadoše među njih, i Ilija u vihoru uziđe na nebo.

Elizej je gledao i vikao: »Oče moj, oče moj! Kola Izraelova i konjanici njegovi!« I više ga nije vidio.

Uze tada svoje haljine i razdera ih nadvoje. I podiže Ilijin plašt, koji bijaše pao s njega, te se vrati i zaustavi se na obali Jordana.

Uze onda Ilijin plašt i udari po vodi govoreći: »Gdje je Jahve, Bog Ilijin?« I kad udari po vodi, ona se razdijeli na dvije strane, i Elizej prijeđe.

Proročki su sinovi to sa strane vidjeli, pa rekoše: »Duh je Ilijin počinuo na Elizeju!«

I krenuše mu u susret, baciše se pred njim na zemlju.«

Ljudi iz grada rekoše Elizeju: »Lijepo je u gradu, kako to može vidjeti i naš gospodar, ali je voda loša i zemlja neplodna.«

On reče: »Donesite mi novu zdjelu i metnite soli u nju!« I oni mu je donesoše.

On tada ode na izvor, baci u nj soli i reče: »Ovako govori Jahve: Ozdravljam ovu vodu. Neće od nje više biti ni smrti ni neplodnosti.« I voda postade zdrava, i takva je do današnjeg dana, po riječi koju je izrekao Elizej.

Elizej ozdravljuje gubavca

Naaman, vojskovođa aramskoga kralja, bijaše ugledan čovjek, i poštovan pred svojim gospodarom, jer je po njemu Jahve dao pobjedu Aramejcima. Ali taj vrsni ratnik bješe gubav.

Jednom su Aramejci otišli u pljačku i na području izraelskom zarobili mladu djevojku, koja je zatim služila ženi Naamanovoj.

Ona reče svojoj gospodarici: »Ah, kad bi se samo moj gospodar obratio proroku koji je u Samariji! On bi ga zacijelo oslobodio gube!«

Naaman ode i obavijesti svoga gospodara: »Tako je i tako rekla djevojka koja je došla iz zemlje izraelske.«

Aramejski kralj odgovori: »Idi onamo! Ja ću poslati pismo kralju izraelskom.«

Naaman ode; ponio je deset talenata srebra, šest tisuća zlatnih šekela i deset svečanih haljina. I predade kralju izraelskom pismo što kazivaše: »Uz pismo koje ti stiže, šaljem ti, evo, i svoga slugu Naamana, da ga izliječiš od gube.«

Kad je izraelski kralj pročitao pismo, razdera haljine na sebi i reče: »Zar sam ja Bog da mogu usmrćivati i oživljavati, te ga ovaj šalje k meni da ga izliječim od njegove gube? Gledajte samo kako traži povoda da me napadne!«

A kad je Elizej saznao da je kralj izraelski razderao na sebi odjeću, poruči kralju: »Zašto si razderao haljine svoje? Neka onaj samo dođe k meni i neka se uvjeri da ima prorok u Izraelu.«

I tako Naaman stiže sa svojim konjima i kolima, i stade pred vratima Elizejeve kuće.

A Elizej poruči dolazniku: »Idi i okupaj se sedam puta u Jordanu, i tijelo će ti opet biti čisto.«

Naaman se naljuti i pođe govoreći: »Gle, ja mišljah, izići će preda me, zazvat će ime Jahve, Boga svoga, stavit će ruku na bolesno mjesto i odnijeti mi gubu. Nisu li rijeke u Damasku, Abana i Parpar, bolje od svih voda izraelskih? Ne bih li se mogao u njima okupati da postanem čist?«

Okrenu se i ode odande ljutit. Ali mu pristupiše sluge njegove i rekoše: »Oče moj, da ti je prorok odredio i teže, zar ne bi učinio? A nekmoli kad ti je rekao: Okupaj se, i bit ćeš čist.«

I tako siđe, opra se sedam puta u Jordanu, prema riječi čovjeka Božjega; i tijelo mu posta opet kao u malog djeteta — očistio se!

Vrati se on Elizeju sa svom svojom pratnjom, uđe, stade preda nj i reče mu: »Evo, sad znam da nema Boga na svoj zemlji, osim u Izraelu. Zato te molim, primi dar od svoga sluge.«

Ali on odgovori: »Tako mi živog Jahve, komu služim, ne primam.«

Naaman navaljivaše da primi, ali on ne htjede, nego mu reče: »Idi s mirom.«

I udalji se Naaman i prijeđe dio puta.

Elizejev sluga slijedi Naamana

Gehazi, momak Elizeja, Božjega čovjeka, pomisli: »Moj je gospodar poštedio Naamana, toga Aramejca, i nije primio ništa od onoga što mu je ponudio. Tako mi živog Jahve, potrčat ću ja za njim i uzet ću štogod od njega.«

I Gehazi pohitje za Naamanom. Kada ga je Naaman vidio da za njim trči, skoči mu sa svojih kola u susret i upita ga: »Je li sve dobro?«

On odgovori: »Dobro je. Moj gospodar šalje me da ti kažem: upravo su stigla dva mladića iz Efrajimove gore, dvojica od proročkih sinova. Daj za njih, molim te, talenat srebra i dvoje haljine.«

Naaman reče: »Uzmi, molim te, dva talenta!« I navaljivaše da uzme. I zaveza dva talenta srebra u dvije kese, i dvoje haljine, i predade ih dvojici svojih momaka da ih nose pred njim.

Kad je Gehazi stigao do Ofela, uze ih iz njihovih ruku i pohrani ih u kući. Zatim otpusti ljude, i oni odoše.

Kad je došao, stao je pred svoga gospodara. Elizej ga upita: »Odakle, Gehazi?«

On odgovori: »Tvoj sluga nije nikamo odlazio.«

Ali Elizej reče: »Nije li Duh moj bio s tobom kad je netko sišao sa svojih kola te izišao preda te? Sad si primio srebro, pa možeš kupiti maslinike, vinograde, sitno i krupno blago, sluge i sluškinje. Ali će se guba Naamanova prilijepiti za te i za tvoje potomstvo zauvijek.«

I Gehazi se udalji od njega, bijel od gube kao od snijega.

Pomazanje Jehua

Izlječenje Naamanovo zbilo se za vrijeme kratkog primirja između Izraela i Sirije, koji su gotovo stalno bili u ratu. U jednoj bici pao je izraelski kralj Ahab. Naslijedio ga je njegov sin Joram (853—842. pr. Kr.). Kralj u Judeji bio je, nakon smrti svoga oca, Ahazja (842. pr. Kr.), Ahabov unuk po majci. Izebela, Ahabova žena, ostala je u Izraelu. Takvo je stanje bilo u vrijeme kad se, pod Elizejem, počelo ispunjavati Ilijino proročanstvo da će Bog iskorijeniti Ahabovo potomstvo.

Prorok Elizej pozva jednoga od proročkih sinova i reče mu: »Opaši se, uzmi sa sobom ovu posudu s uljem pa idi u Ramot Gilead. Kad onamo stigneš, potraži Jehua, sina Jošafatova, sina Nimšijeva. Kad ga nađeš, izvedi ga između njegovih drugova i uvedi ga u pokrajnu sobu. I uzmi posudu s uljem, izlij mu je na glavu i reci: Ovako veli Jahve: Pomazao sam te za kralja izraelskoga. Zatim otvori vrata i bježi, ne oklijevaj.«

Tada mladi prorok ode u Ramot Gilead. Kad je stigao, zapovjednici vojske upravo su sjedili na okupu. On reče: »Imam ti riječ reći, zapovjedniče!«

Jehu tada ustade i uđe u kuću. Mladi mu čovjek izli ulje na glavu i reče mu: »Ovako veli Jahve, Bog Izraelov: Pomazao sam te za kralja nad Jahvinim narodom, nad Izraelom. Ti ćeš pobiti obitelj Ahaba, gospodara tvoga, a ja ću osvetiti krv svojih slugu proroka, i krv sviju službenika Jahvinih na Izebeli i na svoj obitelji Ahabovoj.«

Jehu iziđe k časnicima svoga gospodara. Oni ga upitaše: »Je li sve u miru? Zašto je ta budala dolazila k tebi?«

On im odgovori.

Uzeše svoje ogrtače i prostriješe ih pred njim po stepenicama, zatrubiše u rogove i povikaše: »Jehu je kralj!«

Jehu se tada pope na kola i ode prema Jizreelu, jer je Joram ondje bolovao, i Ahazja, kralj judejski, došao ga posjetiti.

Stražar koji je stajao na kuli u Jizreelu, videći da dolazi Jehuova četa, javi: »Vidim nekakvu četu.«

Joram naredi: »Uzmi konjanika i pošalji ga pred njim da upita: je li sve s mirom.«
Ode konjanik preda nj i reče: »Ovako veli kralj: je li sve s mirom?«
Jehu odgovori: »Šta te briga je li s mirom! Hajde za mnom.«
Stražar javi: »Glasnik je došao do njih, ali se ne vraća. A vožnja je kao Jehua, sina Nimšijeva: vozi kao mahnit!«

Jehu ubija Jorama

Joram reče: »Preži!«
I upregoše u njegova kola. Joram, kralj Izraela, i judejski kralj Ahazja iziđoše, svaki

u svojim kolima, u susret Jehuu. Susretoše ga u polju Nabota Jizreelca.

Kad Joram ugleda Jehua, upita ga: »Je li sve u miru, Jehu?«

Ovaj odgovori: »Kakvu miru dok traju bludništva tvoje majke Izebele i njena mnoga čaranja!«

Joram okrenu i udari u bijeg govoreći Ahazji: »Izdaja, Ahazja!«

Jehu se lati luka, ustrijeli Jorama među pleća: strijela mu prođe posred srca, te se on sruši u kola. Jehu reče svome dvorjaniku Bidkaru: »Digni ga i baci na njivu Nabota Jizreelca. Sjeti se: kad smo ja i ti jahali za njegovim ocem Ahabom, kako Jahve izreče protiv njega: Kunem se: sinoć vidjeh krv Nabotovu i krv njegovih sinova, uzvratit ću na ovome polju. Digni ga, dakle, i baci ga na to polje, prema riječi Jahvinoj.«

Kada je to vidio judejski kralj Ahazja, pobježe prema Bet Haganu, ali ga je Jehu gonio i naredio: »Ubijte i njega!«

Ranili su ga u kolima na brdu Guru, ali je umakao u Megido, i ondje umrije.

Ubojstvo Izebele

A Jehu bijaše ušao u Jizreel. Kad je to čula Izebela, namaza oči, uresi glavu i pogleda s prozora. I kad je Jehu ulazio na vrata, ona reče: »Kako je, Zimri, ubojico svoga gospodara?«

Jehu okrenu lice prema prozoru i reče: »Tko je sa mnom, tko?«

I dva-tri dvoranina pogledaše prema njemu.

On reče: »Bacite je dolje.«

I oni je baciše. Njena je krv poprskala zidove i konje, koji je pogaziše.

Ušao je on, jeo i pio, a zatim naredio: »Pogledajte onu prokletnicu i sahranite je, jer je bila kraljevska kći.«

I odoše da je sahrane, ali ne nađoše ništa od nje osim lubanje, nogu i ruku. Vratiše se i javiše, a Jehu reče: »To je riječ koju je Jahve objavio preko svoga sluge Ilije Tišbijca.«

Krunidba Joaševa

(836—797. pr. Kr.)

Jehu je uništio cijelu Ahabovu obitelj. Nakon toga dao je poubijati i sve koji su štovali Baala. Pošto je Jehu ubio Ahabova unuka Ahazju, judejskog kralja, dala je Ahazjina majka, udovica, umoriti još bezbroj drugih muškaraca koji su joj stajali na putu jer je htjela da sama postane kraljicom.

Zato Ahazjina mati Atalija, vidjevši gdje joj sin poginu, ustade i posmica sav kraljevski rod.

Ali Jošeba, kći kralja Jorama i sestra Ahazjina, uze Ahazjina sina Joaša; ukravši ga između kraljevih sinova koje su ubijali, metnu ga s dojiljom u ložnicu. Tako ga je sakrila od Atalije, te nije pogubljen. Bio je sakriven u Domu Jahvinu, šest godina, sve dok je zemljom vladala Atalija.

Sedme godine Jojada posla po satnike Karijaca i tjelesnu stražu, i pozva ih k sebi u Dom Jahvin. Sklopi s njima savez, zakle ih i pokaza im kraljeva sina. I reče im: »Evo što valja da učinite: trećina vas koji subotom ulazite u službu neka čuva stražu kod kraljevskoga dvora. Druga trećina, ona kod Surskih vrata, i treća trećina, ona kod stražnjih stražarskih vrata, neka čuvaju stražu kod ulaza u dvor; a ostala dva vaša odreda, svi koji subotom izlaze iz službe, neka čuvaju stražu u Domu Jahvinu kod kralja. Tako ćete okružiti kralja, svaki s oružjem u ruci. I tko god pokuša proći kroz vaše redove, neka bude pogubljen. Budite uz kralja kamo god pođe ili izađe.«

Satnici su učinili sve kako im je naredio svećenik Jojada. I svi su došli svećeniku Jojadi. Svećenik dade satnicima koplja i štitove kralja Davida što su bili u Domu Jahvinu. Stražari se svrstaše, s oružjem u ruci, od južne do sjeverne strane Doma, i prema žrtveniku i Domu oko kralja unaokolo. Tada Jojada izvede sina kraljeva, stavi mu krunu i dade mu Svjedočanstvo te ga pomaza za kralja. Pljeskali su i vikali: »Živio kralj!«

Kad Atalija ču viku naroda, dođe k narodu u Dom Jahvin. Pogleda bolje, kad gle, kralj, po običaju, stoji na svojem mjestu, a pred kraljem zapovjednici i svirači; sav puk klikće od radosti i trubi u trube.

Tad Atalija razdrije haljine i povika: »Izdaja! Izdaja!«

Svećenik Jojada naredi satnicima i vojnim zapovjednicima: »Izvedite je kroz redove, i tko krene za njom, pogubite ga mačem.« Još je svećenik dodao: »Nemojte je smaknuti u Domu Jahvinu.«

Staviše ruke na nju; a kad je kroz Konjska vrata stigla do kraljevskog dvora, ondje je pogubiše.

Tada Jojada sklopi savez između Jahve, kralja i naroda da narod bude narod Jahvin. Potom sav narod ode u Baalov hram, i razoriše ga, porušiše žrtvenike i polomiše likove; a Baalova svećenika Matana ubiše pred žrtve-

nicima. A svećenik opet postavi straže kod Doma Jahvina. Zatim uze satnike Karijaca, stražu i sav narod. Oni izvedoše kralja iz Doma Jahvina i uvedoše ga u dvor kroz Vrata stražarska. I Joaš sjede na kraljevsko prijestolje. Sav se puk veselio i grad se smirio kad su Ataliju ubili mačem u kraljevskom dvoru.

Elizejeva smrt

Kad se Elizej razbolio od bolesti od koje mu valjade umrijeti, dođe mu izraelski kralj Joaš, rasplaka se nad njim i reče mu: »Oče moj, oče moj! Kola Izraelova i konjanici njegovi!«

Elizej mu reče: »Uzmi luk i strijele.« I on dohvati luk i strijele. Elizej će tada kralju: »Nategni luk!« I on ga nateže.

Elizej stavi ruke na ruke kraljeve, zatim reče: »Otvori prozor prema istoku.« I on ga otvori, a nato će Elizej: »Odapni!«

I on odape, a Elizej reče: »Pobjedonosna strijela Jahvina! Pobjednička strijela nad Aramejcima! Do nogu ćeš potući Aramejce kod Afeka.«

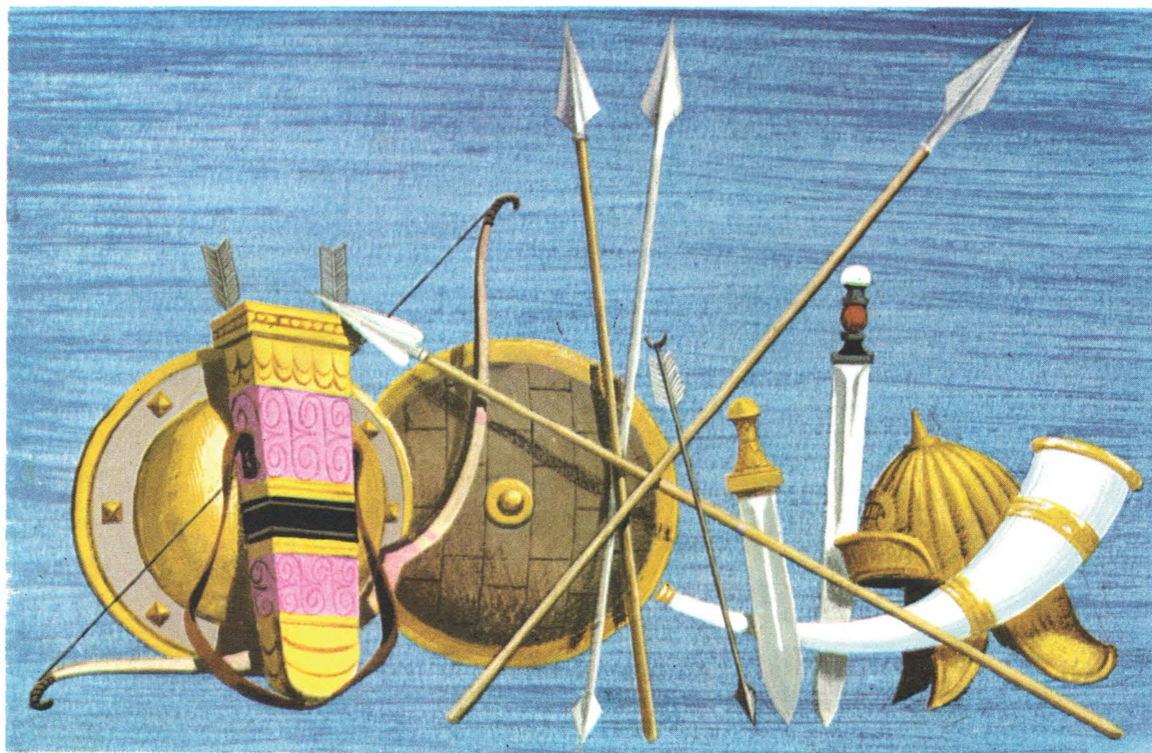
I nastavi: »Uzmi strijele!«

On ih uze. Elizej tada reče kralju: »Udri o zemlju.«

On udari tri puta i stade.

Tada se rasrdi na njega Božji čovjek i reče: »Pet ili šest puta trebalo je da udariš! Tada bi potpuno potukao Aramejce; ovako ćeš ih pobijediti samo tri puta.«

Elizej zatim umrije, i pokopaše ga.

Opomene prorokâ

Kao što je Elizej rekao na samrtnoj postelji, Izrael je dobio tri bitke protiv Siraca. No nakon razdoblja blagostanja pod Jeroboamom II (784—744. pr. Kr.), sinom izraelskog kralja Joaša, kraljevstvo je sve više slabilo i proživljavalo je niz unutrašnjepolitičkih spletaka i atentata.

Taj početak svršetka prorekao je pastir iz Judeje, imenom Amos, prvi od mnogih proroka koji su predvidjeli propast židovskog naroda. On je propovijedao u Izraelu potkraj Jeroboamove vladavine, sredinom 8. stoljeća pr. Kr. Prije svega korio je raskošan život i duhovnu lijenost, koje je smatrao uzrocima izraelske propasti.

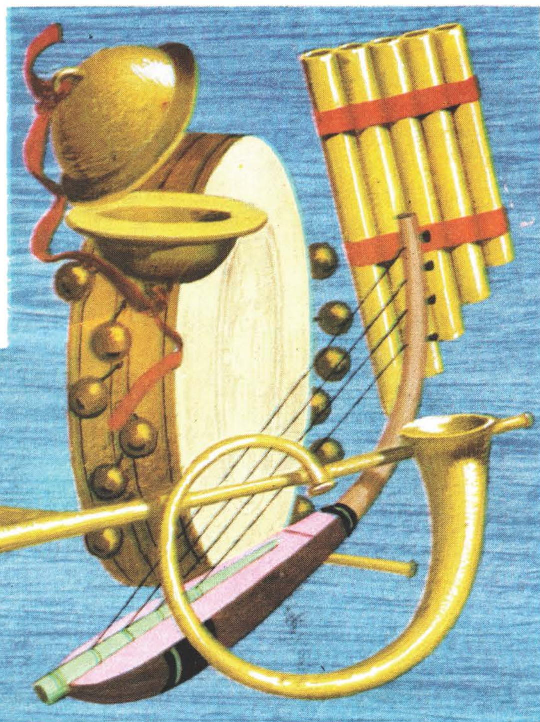
Aramejski kralj Hazael ugnjetavaše Izraelce svega vijeka Joahazova. Ali im se Jahve smilova i ražali se nad njima. Pogleda na njih zbog svoga Saveza koji je sklopio s Abrahamom, Izakom i Jakovom.

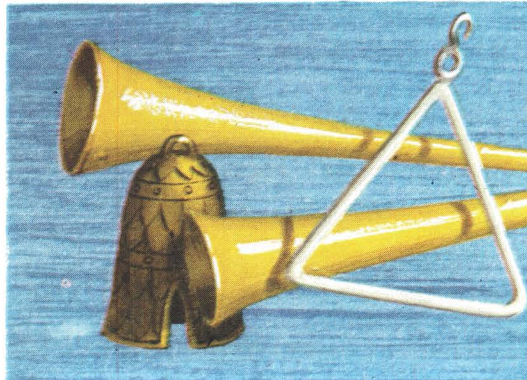
Hazael, aramejski kralj, umrije, a njegov sin Ben-Hadad zavlada na mjesto njega. Njega je Joaš tri puta potukao.

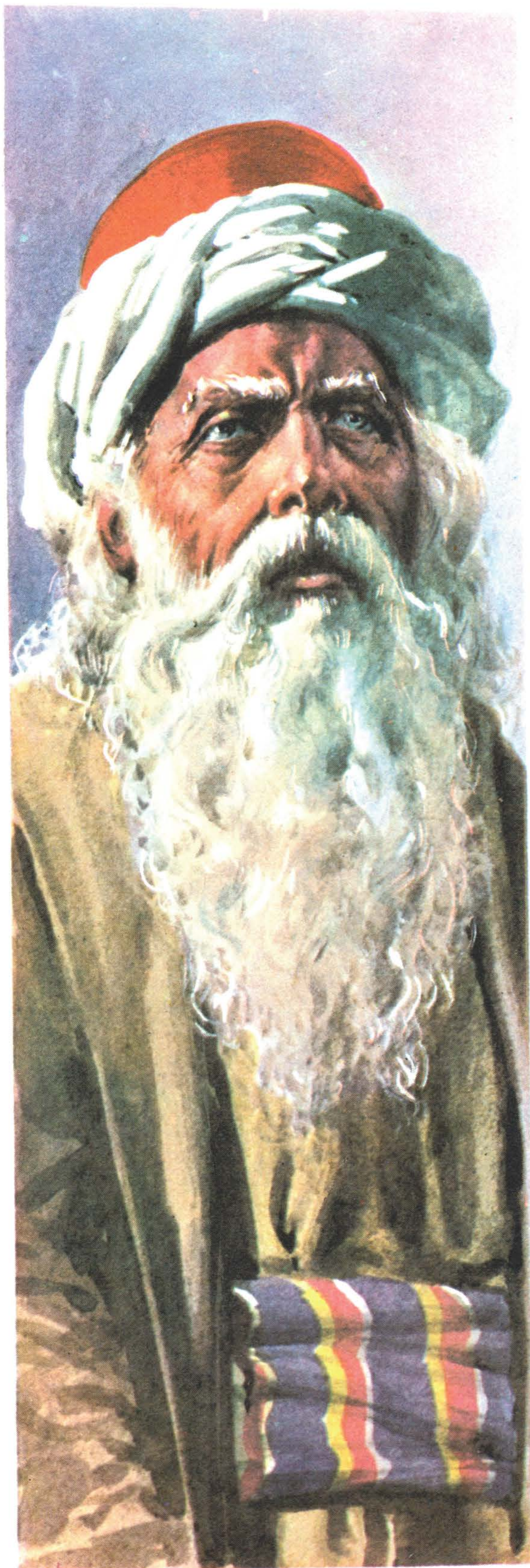
Jao bezbrižnima na Sionu
i »spokojnima« na samarijskoj gori,
nazvanima »prvina narodâ«,
kojima se obraća dom Izraelov.
Krenite u Kalnu i vidite,
idite odande u Veliki Hamat,
siđite u Gat filistejski.
Jeste li bolji od tih kraljevstava?
Je li im područje veće od vašega?
Mislite: daleko je kobni dan,
a primičete vlast nasilja.

Ležeći na bjelokosnim posteljama,
na počivaljkama izvaljeni,
jedu jagnjad iz stada
i telad iz staje:
deru se uza zvuk harfe,
izumljuju glazbala ko David,
piju vino iz vrčeva
i mažu se najfinijim uljem,
al' za slom Josipov ne mare.
Stog će prvi sad biti prognani;
umuknut će veselje raskošnika.
»Toga ću dana — riječ je Jahve Gospoda —
učiniti da sunce zapadne u podne,
i pomračit ću zemlju u po bijela dana.
Okrenut ću svetkovine vaše u kuknjavu
i sve vaše pjevanje u tužaljku;
obući ću u kostrijet svako bedro,
oćelavit ću svaku glavu.
Bit će kao kad se tuži za jedincem,
i što ostane, bit će kao dan gorčine.«

»Evo, dani dolaze — riječ je Jahve Gospoda —
kad ću poslati glad na zemlju,
ne glad kruha ni žeđ vode,
već slušanja riječi Jahvine.
Tumarat će od mora do mora,
od sjevera do istoka potucati se
ištući riječ Jahvinu,
ali je neće naći.

Hošeina poruka nade

Nakon Amosa slijedio je prorok Hošea, no on je propovijedao u sjevernom kraljevstvu (Izraelu). Tada se počela na granicama Izraela nazrijevati opasnost, mnogo veća nego opasnost od Sirije. Hošea je, doduše, proricao nesreću, ali je ujedno propovijedao i nadu: poticao je na kajanje i naviještao otkupljenje po Božjoj milosti i ljubavi.

Dok je Hošea djelovao u Izraelu, u Judeji je živio jedan od najvećih hebrejskih proroka: Izaija. Poput Izraela, i Judeja je imala za sobom dugo razdoblje mira i blagostanja, i to pod Amasjom (797—779. pr. Kr.) i Uzijom (779—738. pr. Kr.), sinom odn. unukom judejskoga kralja Joaša.

Vrati se, Izraele, Jahvi Bogu svome,
jer zbog svojeg si bezakonja posrnuo.
Uzmite sa sobom riječi
i Jahvi se vratite.
Recite mu: »Skini sa nas bezakonje,
i dobrohotno primi
da ti prinesemo plod svojih usana.
Asirac nas neće izbavljati,
i nećemo konje više jahati,
niti ćemo djelu ruku svojih
govoriti: 'Bože naš!' —
jer u tebe sirota milost nalazi.«
Iscijedit ću ih od njihova otpada,
od svega ću ih srca ljubiti;
jer gnjev se moj odvratio od njih.
Bit ću kao rosa Izraelu;
kao ljiljan on će cvasti,
pustit će korijen poput jablana,
nadaleko pružat će izdanke.
Ljepota će mu biti kao u masline,
miris poput libanonskog.
Opet će u mojoj sjeni boraviti,
uzgajat će svoju pšenicu,
vinograde gajit
što će steći ime vina helbonskog.
Efrajime, što ti imaš još s kumirima?
Ja sam ga uslišao i pogledao.
Ja sam poput zelena čempresa:
po meni si rodan plodovima.
Tko je mudar neka shvati ovo,
i čovjek razuman neka spozna!
Jer pravi su putovi Jahvini:
pravednici hode po njima,
grešnici na njima posrću.

Izaijina vizija

Izaija je bio ne samo vidovit svećenik već i mudar državnik i savjetnik judejskih kraljeva u vrijeme kad je jedna kriza slijedila za

drugom. Njih su izazivale ratne prijetnje stranih naroda, tradicionalni neprijatelji (Sirija i Izrael) i nov, izvanredno opasan neprijatelj: Asirija.

One godine umrije kralj Uzija, vidjeh Gospoda gdje sjedi na prijestolju visoku i uzvišenu. Skuti njegova plašta ispunjahu Svetište. Iznad njega stajahu serafi; svaki je imao po šest krila: dva krila da zakloni lice, dva da zakrije noge, a dvama je krilima letio.

I klicahu jedan drugome:

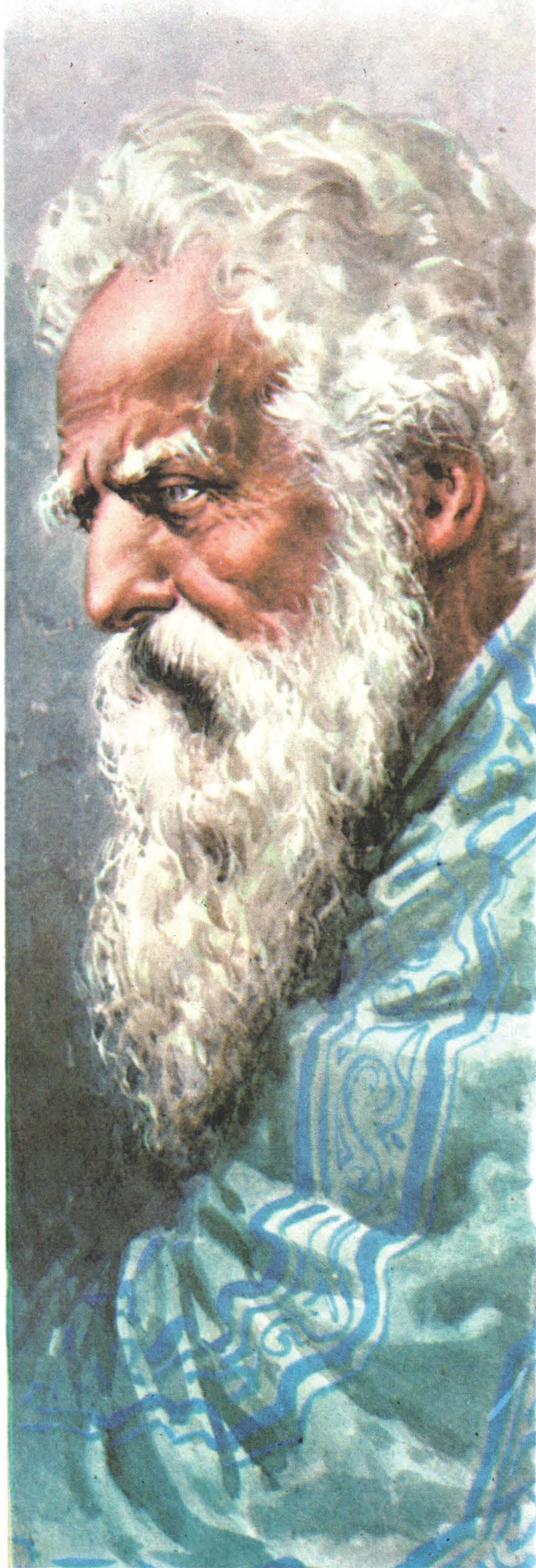
»Svet! Svet! Svet Jahve nad Vojskama!
Puna je sva zemlja Slave njegove!«

Od gromka glasa onih koji klicahu stresoše se dovraci na pragovima, a Dom se napuni dimom. Rekoh:

»Jao meni, propadoh,
jer čovjek sam nečistih usana,
u narodu nečistih usana prebivam,
a oči mi vidješe Kralja, Jahvu nad Vojskama!«

Jedan od serafa doletje k meni: u ruci mu žerava koju uze kliještima sa žrtvenika; dotače se njome mojih usta i reče:

»Evo, usne je tvoje dotaklo,
krivica ti je skinuta i grijeh oprošten.«
Tad čuh glas Gospodnji:
»Koga da pošaljem? I tko će poći?«
Ja rekoh: »Evo me, mene pošalji!«
On odgovori: »Idi i reci tom narodu:
Slušajte dobro, al' nećete razumjeti,
gledajte dobro, al' nećete spoznati.
Otežaj salom srce tom narodu,
ogluši mu uši, zaslijepi oči,
da očima ne vidi, da ušima ne čuje
i srcem da ne razumije
kako bi se obratio i ozdravio.«
Ja rekoh: »Dokle, o Gospode?«
On mi odgovori:
»Dok gradovi ne opuste,
i ne ostanu bez žitelja,
dok kuće ne budu bez ikoga živa,
i zemlja ne postane pustoš,
dok Jahve daleko ne protjera ljude.
Haranje veliko pogodit će zemlju,
i ostane li u njoj još desetina,
i ona će biti zatrta poput duba
kad ga do panja posijeku.
Panj će njihov biti sveto sjeme.«

Jeruzalem još neće pasti

Uzija je vladao četrdeset i dvije godine u Jeruzalemu. Nakon njegove smrti zavlada njegov sin Jotam (738—736. pr. Kr.). Poslije njega vladao je njegov sin Ahaz (736—721. pr. Kr.).

U dane judejskoga kralja Ahaza aramski kralj Rason, sin Remalijin i izraelski kralj Pekah zavojštiše na Jeruzalem, ali ga ne mogoše zauzeti.

Tada dojaviše domu Davidovu: »Aramci se utaborili u Efrajimu.«

Na tu vijest uzdrhta srce kraljevo i srce svega naroda, kao što u šumi drveće ustrepi od vjetra.

I Jahve reče Izaiji: »Izađi pred Ahaza do nakraj vodovoda gornjeg ribnjaka na putu u Valjarevo polje. Reci mu:

Pazi, smiri se, ne boj se,
i nek ti ne premire srce
od ovih dvaju ugaraka zadimljenih,
od raspaljenog bijesa Rasona aramskog,
i sina Remalijina,
jer Aram, Efrajim i sin Remalijin
smisliše tvoju propast.
Pođimo, rekoše, na Judeju,
uplašimo je i osvojimo
da u njoj zakraljimo sina Tabelova.
Ovako govori Jahve Gospod:
To se neće zbiti: toga biti neće!

Jahve opet progovori Ahazu i reče mu: »Zaišti od Jahve, Boga svoga, jedan znak za sebe iz dubine Podzemlja ili gore iz visina.«

Ali Ahaz odgovori: »Ne, neću iskati i neću iskušavati Jahvu.«

Tada reče Izaija:

»Čujte, dome Davidov,
Zar vam je malo dodijavati ljudima,
pa i Bogu mom dodijavate!
Zato, sam će vam Gospodin dati znak:
Evo, začet će djevica i roditi sina,
i nadjenut će mu ime Emanuel!
Vrhnjem i medom on će se hraniti
dok ne nauči odbacivat zlo i birati dobro.
Jer prije nego dječak nauči
odbacivat zlo i birati dobro,
opustjet će zemlja,
zbog koje strepiš,
od dvaju kraljeva.
Protiv tebe i protiv tvog naroda
i protiv kuće oca tvojega
dovest će Jahve dane kakvih ne bijaše
otkad se Efrajim odvoji od Jude,
— kralja asirskoga.
U dan onaj, zazviždat će Jahve
muhama na ušću egipatskih rijeka
i pčelama u zemlji asirskoj

da dođu i popadaju po strmim dolovima,
po rasjelinama stijena,
po svim trnjacima i svim pojilištima.
U dan onaj, Gospod će obrijati
britvom najmljenom s onu stranu Eufrata
— kraljem asirskim —
kosu s glave, dlake s nogu
i bradu s obraza.«

Tada Ahaz uputi poslanike asirskom kralju Tiglat-Pileseru da mu kažu: »Ja sam tvoj sluga i sin tvoj! Dođi i izbavi me iz ruku aramejskog kralja i kralja Izraela, koji su se digli protiv mene.«

Ahaz je uzeo srebro i zlato što se nalazilo u Domu Jahvinu i u riznicama kraljevskog dvora, i sve je poslao na dar asirskom kralju.

I posluša ga asirski kralj: otišao je na Damask i osvojio ga. Stanovništvo je odveo u sužanjstvo u Kir, a Resina je pogubio.

Uza Zakon! Uza svjedočanstvo!
Tko ne rekne tako, zoru neće dočekati.

Hod u noći

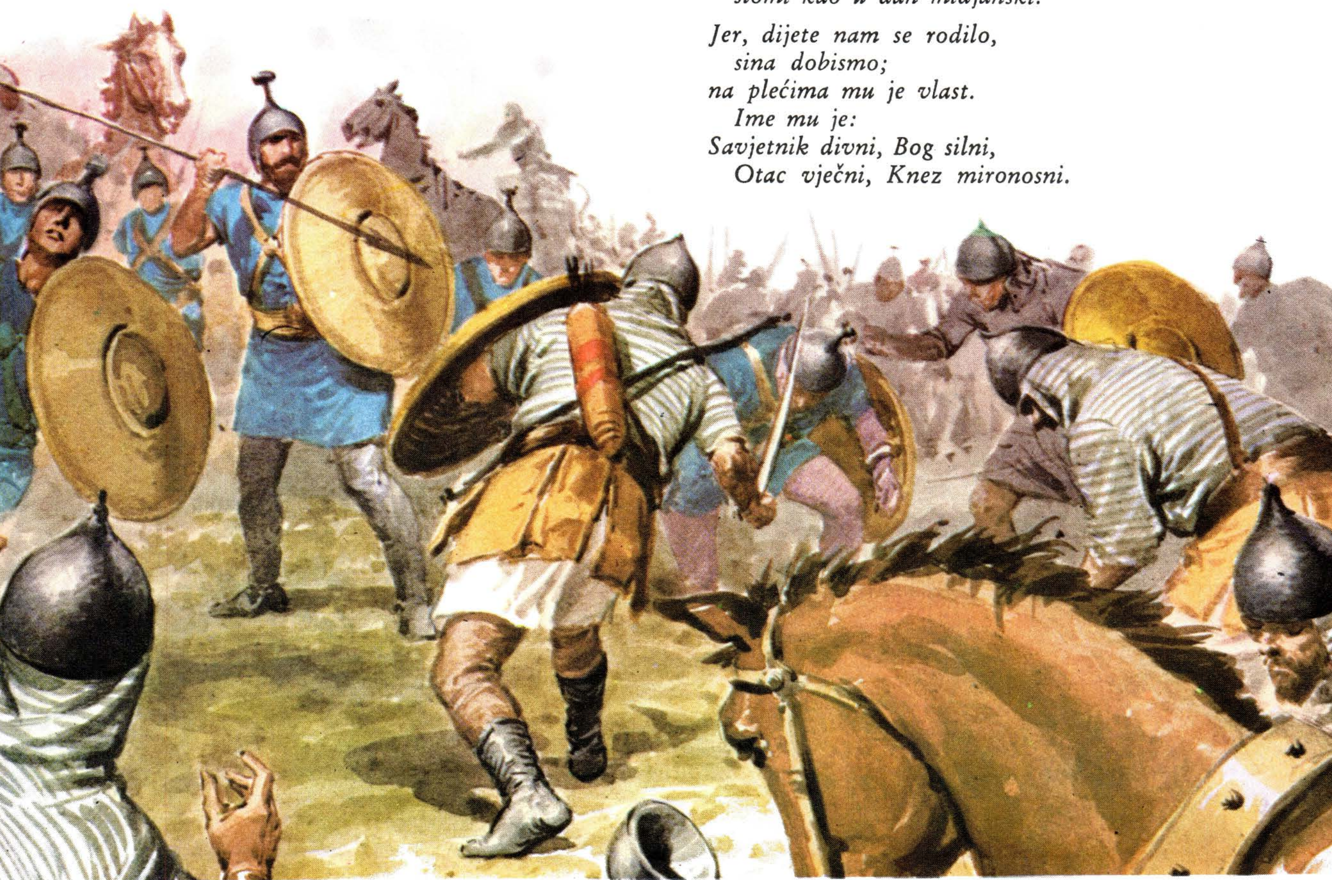
Lutat će zemljom potlačen i gladan,
izgladnjela bijes će ga spopasti,
proklinjat će svoga kralja
i svog Boga.

Okrene l' se k nebu, pogleda l' po zemlji,
gle, svuda samo mrak i strava,
svuda tmina tjeskobna.

Tako prorok opisuje nevolju onih dana. A u nevoljama proroci redovito proriču oslboditelja koga će Bog poslati snagom svoga Saveza s Izraelom. Tako Izaija na ovom mjestu:

Narod koji je u tmini hodio
svjetlost vidje veliku;
one što mrklu zemlju obitavahu
svjetlost jarkâ obasja.
Ti si radost umnožio,
uvećao veselje,
i oni se pred tobom raduju
kao što se ljudi raduju žetvi,
ko što kliču kad se dijeli plijen.
Teški jaram njegov,
prečku što mu pleća pritiskaše,
šibu njegova goniča
slomi kao u dan midjanski.

Jer, dijete nam se rodilo,
sina dobismo;
na plećima mu je vlast.
Ime mu je:
Savjetnik divni, Bog silni,
Otac vječni, Knez mironosni.

Nadaleko vlast će mu se sterat,
i miru neće biti kraja
nad prijestoljem Davidovim,
nad kraljevstvom njegovim:
učvrstit će ga i utvrdit
u pravu i pravednosti.
Od sada i dovijeka učinit će to
privržena ljubav Jahve nad Vojskama.

Pod kraljem Sargonom II Asirci su pobijedili ne samo Damask i kralja Sirije, već su nekoliko godina kasnije opsjeli i Samariju, glavni grad sjevernog kraljevstva, i zauzeli je. Pad Samarije godine 722. pr. Kr. značio je kraj Izraela kao naroda. Izraelci su bili rastepeni po svim dijelovima asirskog carstva.
Međutim Judeja, južno kraljevstvo, uspjela je kao čudom sve to preživjeti. Asirci su, doduše, 701. god. pr. Kr. napali Jeruzalem, ali je njihovu vojsku zadesila kuga, pa su morali odstupiti. Izaija, već veoma star, vidio je u tim događajima ruku Božju koja je oslobodila njegov narod. Izlaganje i tumačenje Božjeg udjela u povijesti — to je bila važna zadaća proroka.

Jošija, pravedni kralj

Nakon smrti kralja Ahaza vladao je njegov sin Ezekija (721—693. pr. Kr.) nakon kojega su slijedili Manaše (693—639), Amon (639——638) i Jošija (638—608). Za vrijeme Jošijine vladavine zbio se jedan od najvažnijih događaja u hebrejskoj povijesti: otkriće Ponovljenog zakona. Taj dokument sadržava velik broj životnih pravila i pravila za vjerski život kojih se Židovi i kršćani još i danas drže. Sadržaj se Ponovljenog zakona duboko dojmio kralja Jošije. Pokušao je da pravila te knjige opet provede u život pa je ukinio mnoge poganske natruhe koje su bile prodrijele u život i molitvu njegova naroda.

Jošiji je bilo osam godina kad se zakraljio. Kraljevao je trideset i jednu godinu u Jeruzalemu. Mati mu se zvala Jedida, kći Adajina, i bila je iz Boskata. Činio je što je pravo u Jahvinim očima. U svemu je hodio putem svoga oca Davida, ne skrećući ni desno ni lijevo.

Osamnaeste godine svoga kraljevanja Jošija posla svoga tajnika Šafana, sina Asalijahina, sina Mešulamova, u Dom Jahvin.

Veliki svećenik Hilkija reče tajniku Šafanu: »Našao sam Knjigu Zakona u Domu Jahvinu.« I Hilkija dade knjigu Šafanu, koji ju je pročitao.

Tada tajnik Šafan obavijesti kralja: »Svećenik Hilkija dade mi jednu knjigu.« I Šafan je poče čitati pred kraljem.

Čuvši riječi Knjige Zakona, kralj razdrije haljine svoje, zato što mu očevi nisu slušali riječi ove knjige, nisu vršili što je u njoj napisano.

Tada kralj posla da se saberu kod njega sve judejske i jeruzalemske starješine. Kralj potom uđe u Dom Jahvin s Judejcima, Jeruzalemcima, svećenicima i prorocima, i sa svim narodom, od najmanjega do najvećega. I pročita im sve riječi Knjige Saveza koja je nađena u Domu Jahvinu.

Kralj, stojeći na svome mjestu, obnovi pred Jahvom Savez da će slijediti Jahvu i držati se njegovih zapovijedi, pouka i uredaba svim srcem i svom dušom, da bi ispunio sve stavke toga Saveza zapisane u ovoj knjizi. Sav je narod stupio u Savez.

Jošija zabranjuje štovanje kumira

Kralj je zapovjedio velikom svećeniku Hilkiji, svećenicima drugog reda i čuvarima hramskog praga da iz Svetišta Jahvina iznesu sve bogoslužne predmete što bijahu načinjeni za Baala, za Ašeru i za svu nebesku vojsku. Odredio je da sve to spale izvan Jeruzalema, u poljima kidronskim, a pepeo je odnio u Betel.

Uklonio je lažne svećenike koje su judejski kraljevi postavili da pale kâd na uzvišicama, u gradovima judejskim i u okolici Jeruzalema; i one koji su palili kâd Baalu, suncu, mjesecu, zvijezdama i svoj vojsci nebeskoj. Izvan Jeruzalema iznio je iz Doma Jahvina, u dolinu kidronsku; Ašeru i palio ju je u dolini kidronskoj, satro u prah, a prah bacio na groblje sinova pučkih.

Osim toga, sve bajače i sve vračare, sve kućne bogove i idole, i sve sramote koje se mogu vidjeti u zemlji judejskoj i Jeruzalemu, sve je to Jošija uklonio da izvrši riječi Zakona, zapisane u knjizi koju je našao Hilkija, svećenik Doma Jahvina. Nije bilo prije njega takva kralja koji se obratio Jahvi svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom, a ni poslije njega nije mu bilo ravna.

Ipak, Jahve nije odustao od plamena svoga velikoga gnjeva kojim je uskipio protiv Judejaca zbog svih izazova kojima ga je Manaše ljutio. Jahve je odlučio: »Maknut ću Judejce ispred sebe kao što sam maknuo Izraela; odbacit ću ovaj grad koji sam izabrao, Jeruzalem, i Dom o kojem rekoh: Tu će biti Ime moje.«

Pad Jeruzalema

U vrijeme vladanja kralja Jošije pojavio se u Judeji još jedan veliki prorok: Jeremija. On je, poput Izaije, oduševljeno govorio o svome Bogu, a bio je i razuman poznavalac političkih prilika. Djelovao je za vrijeme pet judejskih kraljeva, u doba kad su njegov narod stalno pritiskivale snažne sile. Jeremija je stalno pozivao na pokoru. Zbog toga je često dolazio u sukob s vladaocima.

I dođe proroku Jeremiji ova riječ Jahvina:

»U oganj ću pretvoriti
svoje riječi u tvojim ustima,
a narod ovaj u drvo
da ga oganj proždere.
Evo, dovest ću na vas narod izdaleka,
dome Izraelov — riječ je Jahvina.
Narod nepobjediv,
narod drevan,
narod kojega jezik nećeš znati,
ni razumjeti što govori.
Tobolac mu je razjapljen grob.
Svi su oni po izboru junaci.
On će proždrijet tvoju žetvu, tvoj kruh,
sinove i kćeri tvoje,
ovce i goveda tvoja,
grožđe i smokve tvoje,
razorit će ti gradove tvrde
u koje se sada uzdaš.«

»Ali ni tada — riječ je Jahvina — neću te posve uništiti.

A kad budu pitali: 'Zašto nam Jahve, Bog naš, učini sve ovo?« ti ćeš im odgovoriti: »Jer ste mene ostavili da biste služili tuđim bogovima u svojoj zemlji, služit ćete tuđincu u zemlji koja nije vaša!'«

»Objavite ovo domu Jakovljevu
i obznanite po Judeji:
Čujte, dakle, ovo,
narode ludi i nerazumni,
— oči imaju, a ne vide,
uši imaju, a ne čuju!
Zar se mene nećete bojati? —
riječ je Jahvina,
zar nećete drhtati preda mnom
koji sam stavio pijesak moru za granicu,
za vječnu među koje nikad neće prijeći?«

Judeju pokoravaju strane sile

Kralj je Jošija poginuo u bici kod Megida koju je poduzeo protiv faraona. Poslije njega zakralji se sin mu Joahaz (608. pr. Kr.). On je činio što je zlo u očima Jahvinim, sve kao što su činili i oci njegovi. Nakon tri mjeseca faraon ga svrgnu s vlasti, a na njegovo mjesto postavi brata mu Jojakima (608—597. pr.

Kr.) i udari na zemlju danak od stotinu talenata srebra i deset talenata zlata.

Jojakim je nametnuo zemlji porez da bi smogao svotu koju je faraon zahtijevao. Svakome je nametnu prema njegovu stanju. Bilo mu je dvadeset i pet godina kad je postao kraljem i kraljevao je jedanaest godina u Jeruzalemu. Činio je što je zlo u očima Jahvinim, sve kao što su činili i njegovi oci.

U njegovo je vrijeme došao u Jeruzalem Nabukodonozor, babilonski kralj (605—562. pr. Kr.). Jojakim mu je bio podložan tri godine, zatim se ponovno pobunio protiv njega. Ovaj pak posla protiv njega kaldejske pljačkačke čete, aramejske, moapske i amonske, sve ih posla protiv Judeje da je opustoše, potvrđujući riječ koju je Jahve bio objavio po slugama svojim prorocima. Jojakim se uzalud borio protiv njih sve do smrti. Mjesto njega posta kraljem sin mu Jojakin (597. pr. Kr.).

Egipatski kralj nije više izlazio iz zemlje, jer je babilonski kralj osvojio od Egipatskog potoka do rijeke Eufrata sve što je pripadalo egipatskom kralju.

Jojakinu je bilo osamnaest godina kad se zakraljio, i kraljevao je tri mjeseca u Jeruzalemu.

U ono vrijeme krenu ljudstvo babilonskog kralja Nabukodonozora protiv Jeruzalema, i grad je bio opkoljen. Dođe i babilonski kralj Nabukodonozor da napadne grad, dok ga je njegovo ljudstvo opsjedalo.

Tada je judejski kralj Jojakin izišao pred babilonskog kralja: on, njegova majka, njegove sluge, njegove vojskovođe i dvorani, a babilonski kralj zarobi ga.

On je odnio sve iz riznice Doma Jahvina i iz riznica kraljevskog dvora, i razbio je sve zlatne predmete koje je Salomon, kralj Izraela, načinio za Svetište Jahvino. Tako se ispunila riječ Jahvina. Odveo je u progonstvo sav Jeruzalem, sve vojskovođe i sve vrsne ratnike, oko deset tisuća prognanika, sa svim

kovačima i bravarima. Jedino je preostao najsiromašniji narod zemlje.

Odveo je Jojakina u Babilon; tako isto i kraljevu majku i sve žene kraljeve, njegove dvorane, plemenitaše zemlje, sve ih je odveo iz Jeruzalema u progonstvo u Babilon.

Babilonski je kralj postavio za kralja mjesto Jojakina njegova strica Mataniju, ali mu je promijenio ime u Sidkija (597—586. pr. Kr.).

Sidkiji je bila dvadeset i jedna godina kad se zakraljio, a kraljevao je jedanaest godina u Jeruzalemu. Činio je što je zlo u očima Jahvinim, sve kao što je činio Jojakin. To je zadesilo Jeruzalem i Judu zbog gnjeva Jahvina; Jahve ih napokon i odbaci ispred lica svoga.

Sidkija se pobuni protiv babilonskog kralja. Devete godine njegova kraljevanja, desetoga dana desetoga mjeseca, krenu sam babilonski kralj Nabukodonozor sa svom svojom vojskom na Jeruzalem. Utabori se pred gradom i opasa ga opkopom. Grad osta opkoljen do jedanaeste godine Sidkijina kraljevanja.

Jeremija proriče sudbinu Sidkije

Kralj Sidkija posla Jehukala, sina Šelemjina, i svećenika Sefaniju, sina Maasejina, k proroku Jeremiji s porukom: »Daj, pomoli se za nas Jahvi, Bogu našemu!«

Jeremija u ono vrijeme još zalažaše među narod, i još ga ne bijahu bacili u tamnicu. A vojska je faraonova nadirala iz Egipta: čuvši to, Kaldejci, koji opsjedahu Jeruzalem, udaljiše se od grada.

Tada se javi riječ Jahvina proroku Jeremiji: »Ovako govori Jahve, Bog Izraelov: Kralju judejskomu, koji vas posla k meni da me pitate, ovako recite: Evo, vojska faraonova, koja vam priteče u pomoć, vratit će se u svoju zemlju Egipat. Kaldejci će opet napasti ovaj grad, osvojiti ga i spaliti. Ovako govori Jahve: Ne zanosite se mišlju: 'Kaldejci će otići od nas', jer oni neće otići! Pa i da razbijete svu vojsku kaldejsku koja se bori s vama, tako da bi od nje ostali samo ranjenici, oni bi, svaki iz svoga šatora, opet poustajali da požarom unište ovaj grad.«

Šefatja, sin Matanov, i Gedalija, sin Pašhurov, i Jukal, sin Šelemjin, i Pašhur, sin Malkijin, čuše tada za riječi što ih Jeremija kaza svemu narodu: »Ovako govori Jahve: Tko ostane u ovome gradu, poginut će od mača, gladi i kuge. A tko izađe pred Kaldejce, spasit će život — život će mu ostati kao plijen, ostat će živ. Jer ovako govori Jahve: Ovaj će grad odista pasti u ruke vojsci kralja babilonskoga, i ona će ga zauzeti!«

Tada dostojanstvenici rekoše kralju: »Ovoga čovjeka valja ubiti: on zaista obeshrabruje ratnike koji su još ostali u gradu i sav narod, kad takve riječi pred njima govori. Pa taj čovjek ne traži dobrobit ovoga naroda, nego njegovu propast.«

A kralj Sidkija odgovori: »Eto, on je u vašim rukama, jer kralj ionako više nema nikakve vlasti nad vama.«

Tada pograbiše Jeremiju i baciše ga u čatrnju kraljevića Malkije, što je bila u tamničkom dvorištu, i oni ga spustiše na užetima. Ali u čatrnji ne bijaše vode, već samo glib, tako da Jeremija propade u glib.

Ali Kušit Ebed-Melek, dvoranin koji bijaše u kraljevskom dvoru, doču da su Jeremiju bacili u čatrnju dok je kralj upravo sjedio kod Benjaminovih vrata. Tada Ebed-Melek izađe iz kraljevskog dvora, te ovako reče kralju: »Gospodine, kralju moj, zlo čine ovi ljudi kad tako postupaju s prorokom Jeremijom: bacili su ga u čatrnju, gdje će od gladi umrijeti, jer nema kruha u gradu.«

Nato kralj zapovjedi Kušitu Ebed-Meleku: »Povedi trojicu ljudi, te izvuci proroka Jeremiju iz čatrnje, dok nije umro.«

I Ebed-Melek povede ljude, uđe u kraljevski dvor, pod riznicu: uze ondje nešto iznošenih i poderanih dronjaka, te ih na užetu spusti Jeremiji u čatrnju.

Kušit Ebed-Melek reče Jeremiji: »Podmetni iznošene i poderane dronjke pod pazuha i pod užad.«

Jeremija učini tako. Tada na užetima iz-

vukoše Jeremiju iz čatrnje. Otada Jeremija ostade u tamničkom dvorištu.

Kralj Sidkija posla po proroka Jeremiju, te ga pozva da dođe k njemu na treći ulaz što vodi u Dom Jahvin. Kralj reče Jeremiji: »Htio bih te nešto upitati, nemoj mi ni riječi zatajiti!«

Jeremija odgovori Sidkiji: »Ako ti kažem, nećeš li me pogubiti? Ako te pak posvjetujem, nećeš me poslušati!«

Tada se kralj Sidkija u tajnosti zakle Jeremiji ovim riječima: »Živoga mi Jahve, koji nam dade ovaj život, neću te pogubiti i neću te predati onima što ti rade o glavi.«

Sidkija prezire Jeremijin savjet

Jeremija, dakle, reče Sidkiji: »Ovako govori Jahve, Bog nad Vojskama, Bog Izraelov: Ako izađeš pred vojskovođe kralja babilonskoga, spasit ćeš glavu, i ovaj grad neće biti uništen požarom; živjet ćete ti i tvoj dom. Ako pak ne izađeš pred vojskovođe kralja babilonskoga, ovaj će grad pasti u ruke Kaldejaca, i oni će ga spaliti, a ti se nećeš spasiti iz ruku njihovih.«

A kralj Sidkija odgovori Jeremiji: »Bojim se Judejaca koji su prebjegli Kaldejcima: mogli bi i mene predati njima da mi se izruguju.«

Jeremija odvrati: »Oni to neće učiniti. Poslušaj glas Jahvin prema kojem sam ti govorio, bit će ti dobro i spasit ćeš život svoj. Ali ako ne htjedneš iz grada, evo riječi koju mi Jahve objavi: Gle, sve žene koje su još ostale u dvoru kralja judejskoga bit će odvedene k vojskovođama kralja babilonskoga i govorit će:

Zaveli te, svladali te
vjerni prijatelji tvoji!
Kad ti noge u kal propadaju,
oni te napuštaju!

Da, sve će žene tvoje i djecu tvoju odvesti Kaldejcima, a ni ti sam nećeš umaći rukama njihovim: dospjet ćeš u ruke kralju babilonskom, a grad će ovaj biti spaljen.«

Sidkija reče Jeremiji: »Nitko živ ne smije o tome što saznati, inače ćeš umrijeti. Ako, dakle, dostojanstvenici doznaju da sam s tobom razgovarao, te dođu k tebi i kažu: 'Tà očituj nam što kralj kaza tebi, a ti njemu; ne krij ništa pred nama, inače ćemo te ubiti', odgovori im: 'Molio sam kralja da me više ne vrati u kuću Jonatanovu, da ondje ne umrem!'«

I odista, dođoše dostojanstvenici k Jeremiji, te ga ispitivahu. Ali im on odgovori upravo onako kako mu kralj bijaše naredio. Tada ga se okaniše, jer se ništa nije pročulo o onom razgovoru. Jeremiju, dakle, ostaviše u tamničkom dvorištu sve do dana kad neprijatelj zauze Jeruzalem.

Kad Jeruzalem zauzeše, on bijaše ondje.

Razorenje Jeruzalema

(586. pr. Kr.).

Devete godine kralja Sidkije, kralja judejskoga, desetoga mjeseca, Nabukodonozor, kralj babilonski, krenu sa svom vojskom na Jeruzalem, te ga opsjede. Jedanaeste godine kralja Sidkije, četvrtoga mjeseca, dana devetoga u mjesecu, provališe u grad.

Uđoše sve vojskovođe kralja babilonskoga te se smjestiše kod Srednjih vrata.

Kad ih vidješe Sidkija, kralj judejski, i svi ratnici njegovi, dadoše se u bijeg na vrata između dva zida, noću iziđoše iz grada prema Kraljevu vrtu i krenuše k dolini Arabi. Ali ih čete kaldejske gonjahu i sustigoše Sidkiju u Poljanama jerihonskim. Uhvatiše ga, odvedoše u Riblu, u zemlju hamatsku, pred Nabukodonozora, kralja babilonskoga, koji mu izreče sud. I kralj babilonski dade u Ribli pred očima kralja Sidkije zaklati djecu njegovu. A dade kralj babilonski pogubiti i sve odličnike judejske.

Tužaljke nad Jeruzalemom

Kako osamljena sjedi
prijestolnica, nekoć naroda puna;
postade kao udovica,
nekoć velika među narodima.
Vladarica nad pokrajinama,
na tlaku sad ide.

Noći provodi gorko plačući,
suzama pokriva obraze.
Nikog nema da je utješi,
od svih koji su je ljubili.
Svi je prijatelji iznevjeriše
i postadoše joj neprijatelji.

Izagnan je Juda, u nevolji je
i u progonstvu teškom.
Sad živi među poganima,
ne nalazi počinka.
Svi ga gonitelji sustižu
u tjesnacima.

Teško sagriješi Jeruzalem,
postade kao nečistoća ženina.
Svi što ga štovahu, sada ga preziru:
jer vidješe golotinju njegovu.
On samo plače
i natrag se okreće.

Svi vi što putem prolazite,
pogledajte i vidite
ima li boli kakva je bol
kojom sam ja pogođen,
kojom me Jahve udari
u dan žestokog gnjeva svoga!

Pjesme prognanika

Psalam zarobljenika u Babilonu, zahvalnica Gospodinu, pjesma žalosti i tuge za rodnim krajem, ujedno je molitva za odmazdu nad babilonskim podjarmljivačima.

Tužaljka peta

Spomeni se, Jahve,
što nas je snašlo,
pogledaj, vidi sramotu našu!
Baština naša pade u ruke strancima,
domovi naši pripadoše tuđincima.
Siročad smo: oca nemamo,
majke su nam kao udovice.
Vodu što pijemo plaćamo novcem,
i za drvo valja nam platiti.

Radosti nesta iz naših srdaca,
naš ples se pretvori u tugovanje.
Pao je vijenac s naše glave,
jao nama što zgriješismo!

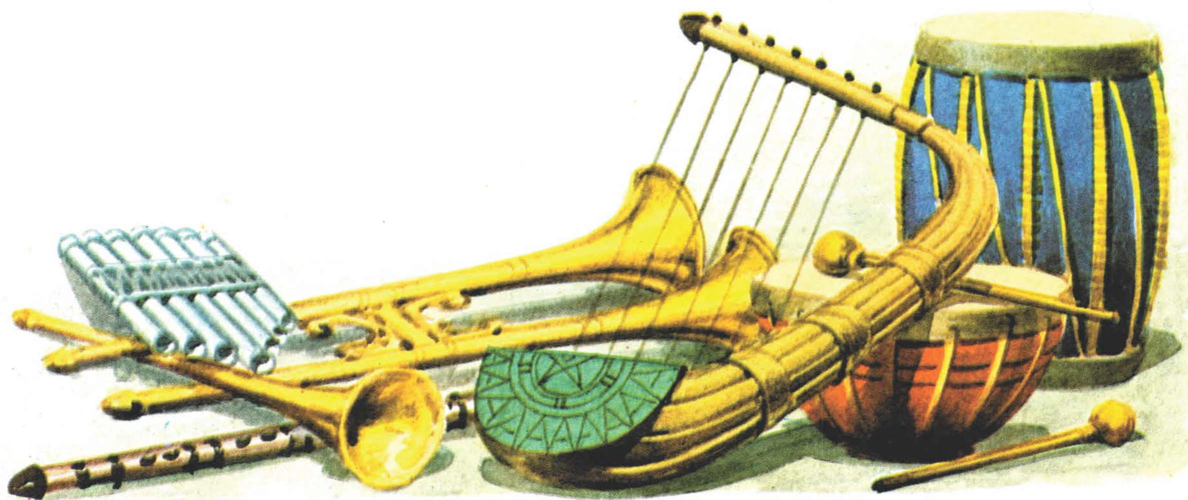
Ali ti, Jahve, ostaješ zauvijek,
tvoj je prijesto od koljena do koljena.
Zašto da nas zaboraviš zauvijek,
da nas ostaviš za mnoge dane?
Vrati nas k sebi, Jahve, obratit ćemo se,
obnovi dane naše kao što nekoć bijahu.
Il' nas hoćeš sasvim zabaciti
i na nas se beskrajno srditi?

Psalam 137

Na obali rijeka babilonskih
sjeđasmo i plakasmo
spominjući se Siona;
o vrbe naokolo
harfe svoje bijasmo povješali.
I tada naši tamničari
zaiskaše od nas da pjevamo,
porobljivači naši zaiskaše da se veselimo:
»Pjevajte nam pjesmu sionsku!«

Kako da pjesmu Jahvinu pjevamo
u zemlji tuđinskoj!
Nek se osuši desnica moja,
Jeruzaleme, ako tebe zaboravim!
Nek mi se jezik za nepce prilijepi
ako spomen tvoj smetnem ja ikada,
ako ne stavim Jeruzalem
vrh svake radosti svoje!

Ne zaboravi, Jahve, sinovima Edoma
kako su u dan kobni Jeruzalemov
vikali oni: »Rušite!
Srušite ga do temelja!«
Kćeri babilonska, pustošiteljice,
blažen koji ti vrati milo za drago
za sva zla što si nam ih nanijela!
Blažen koji zgrabi i smrska
o stijenu tvoju dojenčad!

Daniel u progonstvu

Različite patnje Židova u progonstvu oslikane su u zgodama iz Danielova života. On je bio još dijete kad je Jeruzalem pao u ruke Babilonaca koji su ga odveli sa sobom. U Babilonu je on više od pola stoljeća, od Nabukodonozora do perzijskog kralja Kira, igrao važnu ulogu kao utjecajni inozemac.

Treće godine kraljevanja Jojakima, kralja Judeje, dođe Nabukodonozor, kralj Babilona, na Jeruzalem te ga opsjede. Gospodin mu dade u ruke Jojakima, kralja judejskog, i dio predmeta iz Doma Božjega; on ih dopremi u zemlju Šinear i pohrani predmete u riznici svojih bogova.

Kralj naredi Ašfenazu, starješini svojih dvorjanika, da dovede od Izraelaca nekoliko dječaka kraljevskoga ili velikaškog roda: neka budu bez nedostatka, lijepi, vrsni u svakoj mudrosti, dobro poučeni i bistri, prikladni da stoje na kraljevu dvoru; Ašfenaz neka ih nauči pismu i jeziku Kaldejaca. Kralj im odredi dnevni obrok od kraljevskih jela i od vina sa svoga stola. Neka se odgajaju tri godine, a poslije toga imali bi stajati pred kraljem.

Među njima bijahu Judejci: Daniel, Hananija, Mišael i Azarja. Dvoranički starješina nadjene im imena: Daniel će se zvati Baltazar, Hananija Šadrak, Mišael Mešak, Azarja Abed Nego.

Daniel neće da jede kraljeva jela

Daniel je u srcu odlučio da se neće okaljati kraljevim jelima i vinom s njegova stola, pa zamoli dvoraničkog starješinu da ga poštedi te se ne okalja.

Bog dade Danielu te nađe dobrohotnost i smilovanje u dvoraničkog starješine. Starješina reče Danielu: »Bojim se svoga gospodara kralja; on vam je odredio jelo i pilo, pa ako vidi da su vam lica mršavija nego u drugih dječaka vaše dobi, ja ću zbog vas biti kriv pred kraljem.«

Tada reče Daniel čuvaru koga bijaše dvoranički starješina odredio Danielu, Hananiji, Mišaelu i Azarji: »Molim te, pokušaj sa svojim slugama deset dana: neka nam se daje povrće za jelo i voda za pilo. Vidjet ćeš onda kakvi ćemo biti mi a kakvi dječaci koji jedu od kraljevih jela, pa učini sa svojim slugama

po onome što budeš vidio.«

On pristade i stavi ih na kušnju deset dana. A nakon deset dana oni bijahu ljepši i ugojeniji nego svi dječaci koji jeđahu od kraljevih jela.

Od tada čuvar dokinu njihova jela i obrok vina što su imali piti, te im davaše povrća.

Ovoj četvorici dječaka dade Bog znanje i razumijevanje svih knjiga i mudrosti. Daniel razumijevaše viđenja i sne.

Pošto se navršilo vrijeme određeno od kralja da mu ih dovedu, dvoranički starješina uvede ih pred Nabukodonozora. Kralj razgovaraše s njima, i među svima ne nađe se nijedan kao Daniel, Hananija, Mišael i Azarja. I tako oni ostadoše pred kraljem.

I u svemu mudrom i umnom o čemu ih ispitivaše kralj, nađe da su deset puta vrsniji od svih čarobnika i gatacala što ih bijaše u svem njegovu kraljevstvu.

Daniel ostade ondje do prve godine kralja Kira.

Zlatni kip

Kralj Nabukodonozor odredi da se načini zlatni kip, visok šezdeset lakata i širok šest, i da ga postave u ravnici Duri, u pokrajini babilonskoj. Kralj Nabukodonozor pozva satrape, namjesnike, upravitelje, savjetnike, rizničare, suce i zakonoznance i sve namjesnike pokrajina, da dođu na posvetu kipa što ga podiže kralj Nabukodonozor.

Tada se sakupiše satrapi, namjesnici, upravitelji, savjetnici, rizničari, suci i zakonoznanci i svi namjesnici pokrajinske vlasti na posvetu kipa što ga podiže kralj Nabukodonozor. I stadoše pred kip što podiže Nabukodonozor.

Glasnik proglasi: »O narodi, plemena i jezici, evo, što vam se naređuje: u času kad začujete zvuke roga, frule, citre, sambuke,

psaltira, gajda i svakovrsnih drugih glazbala, bacite se na tlo i poklonite se zlatnome kipu što ga podiže kralj Nabukodonozor! Tko se ne baci na tlo i ne pokloni, bit će smjesta bačen u peć užarenu.«

Zato, čim začuše zvuk roga, frule, citre, sambuke, psaltira, gajda i svakovrsnih drugih glazbala, baciše se na tlo svi narodi, plemena i jezici klanjajući se zlatnome kipu što ga podiže kralj Nabukodonozor.

Kaldejci optužuju Židove

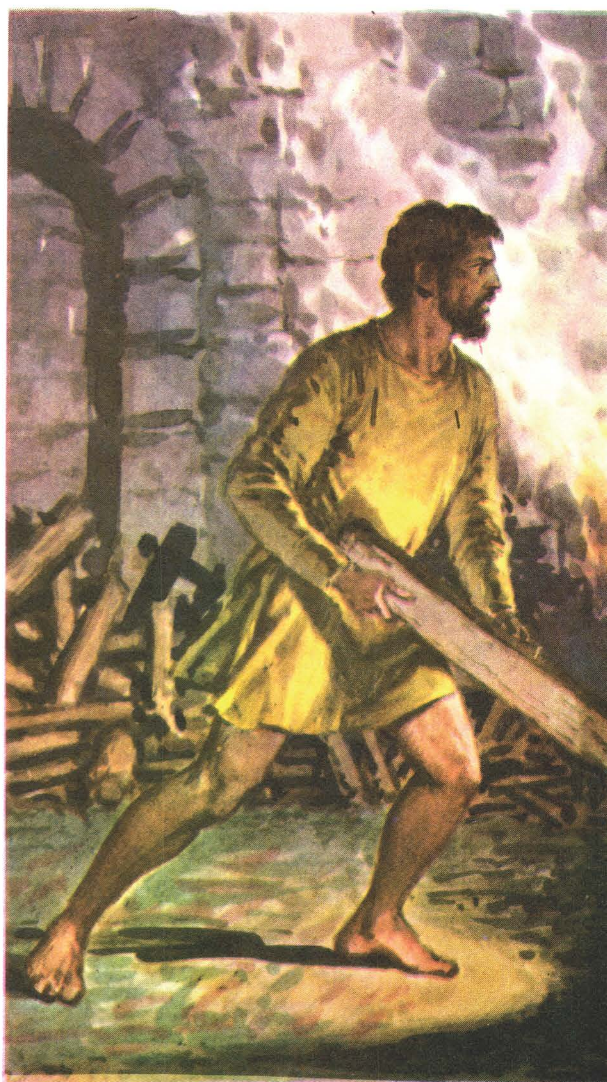
Uto dođoše neki Kaldejci i optužiše Judejce. Rekoše kralju Nabukodonozoru: »O kralju, živ bio dovijeka! Ti si, kralju, naredio svakom čovjeku koji začuje zvuke roga, frule, citre, sambuke, psaltira, gajda i svakovrsnih drugih glazbala, da se baci na tlo i da se pokloni zlatnome kipu; a tko se ne baci na tlo i ne pokloni, da bude bačen u peć užarenu. A evo, ovdje su Judejci koje si postavio za upravitelje pokrajine babilonske: Šadrak, Mešak i Abed Nego. Ti ljudi ne mare za te, o kralju; oni ne štuju tvojih bogova, i nisu se poklonili zlatnome kipu što si ga podigao.«

Nabukodonozor, bijesan i gnjevan, pozva Šadraka, Mešaka i Abed Nega. Odmah ih dovedoše pred kralja. A Nabukodonozor im reče: »Je li istina, Šadrače, Mešače i Abed Nego, da vi ne štujete mojih bogova, i da se ne klanjate zlatnome kipu što ga podigoh? Jeste li voljni, čim začujete zvuk roga, frule, citre, sambuke, psaltira, gajda i svakovrsnih drugih glazbala, baciti se na tlo i pokloniti se kipu što ga načinih? Ako li mu se ne poklonite, bit ćete smjesta bačeni u peć užarenu; i koji je taj bog koji bi vas izbavio iz ruke moje?«

Šadrak, Mešak i Abed Nego odgovoriše kralju Nabukodonozoru: »Ne treba da ti odgovorimo na to. Bog naš, kome služimo, može nas izbaviti iz užarene peći i od ruke tvoje, kralju; on će nas i izbaviti. No ako toga i ne učini, znaj, o kralju: mi nećemo služiti tvojemu bogu niti ćemo se pokloniti kipu što si ga podigao.«

Tri mladića ostaju u vatri neozlijeđeni

Na te riječi kralj Nabukodonozor uskipje bijesom, a lice mu se iznakazi na Šadraka, Mešaka i Abed Nega. On naredi da se peć ugrije sedam puta jače no inače, i jakim ljudima iz svoje vojske zapovjedi da svežu Šadraka, Mešaka i Abed Nega i bace u peć punu žarkoga ognja. Svezaše ih, dakle, i u plaštevima, obući i kapama, baciše u zažarenu peć. Kako kraljeva zapovijed bijaše žurna a peć preko mjere užarena, plamen ubi ljude koji su bacali Šadraka, Mešaka i Abed Nega. A tri čovjeka — Šadrak, Mešak i Abed Nego — padoše svezani u zažarenu peć.

I hodahu posred plamena hvaleći Boga, slaveći Gospoda.

»Svi štovatelji Gospodnji,
blagoslivljajte Boga nad
bogovima,
hvalite i zahvaljujte,
jer vječna je ljubav njegova!«

Tada se kralj Nabukodonozor zaprepasti i brzo ustade. Zapita svoje savjetnike: »Nismo li bacili ova tri čovjeka svezana u oganj?«

Oni odgovoriše: »Jesmo, kralju!«

On reče: »Ali ja vidim četiri čovjeka, odriješeni šeću po vatri, i ništa im se zlo ne događa; četvrti je sličan sinu Božjemu.«

Nabukodonozor priđe vratima užarene peći i viknu: »Šadrače, Mešače i Abed Nego, sluge Boga Višnjega, iziđite i dođite ovamo!«

Tada iziđoše iz ognja Šadrak, Mešak i Abed Nego.

Sakupiše se satrapi, starješine, upravitelji i kraljevi savjetnici da vide te ljude: oganj ne bijaše naudio njihovu tijelu, kosa im na glavi neopaljena, plaštevi im neoštećeni, nikakav se zadah ognja ne bijaše uhvatio njih.

Nabukodonozor viknu: »Blagoslovljen bio Bog Šadrakov, Mešakov i Abed Negov, koji je poslao svog anđela i izbavio svoje sluge, one koji se uzdahu u njega te se ne pokoriše kraljevoj naredbi, već radije predadoše svoje tijelo ognju negoli da štuju ili se klanjaju drugome osim svome Bogu! Naređujem dakle: O narodi, plemena i jezici, svatko između vas tko bi pogrdio Boga Šadrakova, Mešakova i Abed Negova neka bude raskomadan, a njegova kuća pretvorena u smetlište, jer nema boga koji bi mogao izbaviti kao ovaj.«

Tada kralj uzvisi Šadraka, Mešaka i Abed Nega na visoke položaje u pokrajini babilonskoj.

Pisma na zidu

Poslije Nabukodonozorove smrti posta kraljem sin mu Baltazar.

Kralj Baltazar priredi veliku gozbu tisući svojih velikaša; s njima je pio vino. Opijen vinom, Baltazar naredi da se donese zlatno i srebrno suđe koje njegov otac Nabukodonozor bijaše oteo iz jeruzalemskog Svetišta, pa da iz njega pije kralj, njegovi velikaši, njegove žene i suložnice.

Donesoše dakle zlatno i srebrno suđe oteto iz Božjega doma u Jeruzalemu, i stadoše piti iz njega kralj i njegovi velikaši, njegove žene i suložnice. Pili su vino i slavili svoje bogove od zlata i srebra, mjedi i željeza, drva i kamena.

Iznenada se pojaviše prsti čovječje ruke koji stadoše pisati, nasuprot velikog svijećnjaka, po okrečenu zidu kraljevskog dvora, i kralj vidje dlan ruke koja pisaše.

Kralj problijedje, misli ga uznemiriše, zglobovi njegovih kukova popustiše, i koljena mu stadoše udarati jedno o drugo.

Glasno dozva čarobnike, zvjezdare i gataoce. I reče kralj mudracima babilonskim: »Tko pročita ovo pismo i otkrije mi njegov smisao, bit će obučen u grimiz, oko vrata nosit će zlatan lanac, i bit će treći u kraljevstvu.«

Pristupe svi mudraci kraljevi, ali ne mogoše pročitati pismo niti mu otkriti značenje.

Kralj se Baltazar zbog toga silno uplaši, problijedje, a njegovi velikaši ostadoše zbunjeni.

MENE M

Kraljica, čuvši riječi kralja i velikaša, uđe u gozbenu dvoranu i reče: »Kralju, živ bio dovijeka! Neka se tvoje misli ne uznemiruju i tvoje lice neka ne blijedi! Ima u tvome kraljevstvu čovjek u kome prebiva duh Boga Svetoga. Još za vremena tvog oca nađe se u njemu svjetlo, razum i mudrost slična mudrosti bogova. I zato ga kralj Nabukodonozor, otac tvoj, imenova starješinom čarobnika, gatalaca, zvjezdara i mudraca. Budući da se u tom Danielu — koga kralj bijaše nazvao Baltazarom — našao duh izvanredan, znanje, bistrina, vještina da tumači sanje, da rješava zagonetke i da razrješuje teškoće, pozovi stoga Daniela, i on će ti kazati značenje.«

Dovedoše Daniela pred kralja, a kralj ga upita: »Jesi li ti Daniel, jedan od izgnanika judejskih koje dovede iz Judeje kralj moj otac? Čujem da duh Božji prebiva na tebi i da je u tebi svjetlo, razum i mudrost izvanredna. Dovedoše mi mudrace i čarobnike da pročitaju ovo pismo i da mi reknu njegovo značenje, ali oni nisu kadri otkriti mi njegov smisao. A čujem da si ti kadar dati tumačenja i da razrješuješ teškoće. Ako si dakle kadar pročitati ovo pismo i reći mi njegovo značenje, bit ćeš odjeven u grimiz, i nosit ćeš zlatan lanac oko vrata, i bit ćeš treći u kraljevstvu.«

Daniel čita pismo

Daniel prihvati riječ i odgovori kralju: »Tvoji darovi neka ti ostanu, i svoje poklone daj drugima! A ja ću pročitati ovo pismo kralju i kazat ću mu njegovo značenje. O kralju, Bog je Svevišnji dao kraljevstvo, veličinu, veličanstvo i slavu Nabukodonozoru, ocu tvome. Zbog veličine koju mu bijaše dao drhtahu od straha pred njim narodi, plemena i jezici: on ubijaše po svojoj volji, ostavljaše na životu koga je htio, uzdizaše koga je htio, ponizivaše koga je htio. No kad mu se srce uzdiglo i duh uzobijestio do drskosti, tada bî

oboren sa svoga kraljevskog prijestolja i slava mu bijaše oduzeta, dok ne spozna da Svevišnji Bog ima vlast nad kraljevstvom ljudskim i stavlja mu na čelo onoga koga on hoće.

No ti, Baltazare, sine njegov, nisi ponizio srce svoje iako si znao sve ovo: ti si se podigao protiv Gospoda Nebeskoga, dao si da ti donesu suđe iz njegova Doma, i pili ste vino iz njega ti, tvoji velikaši, tvoje žene i tvoje suložnice, hvaleći bogove od zlata i srebra, od mjedi i željeza, od drva i kamena, koji ne vide, ne čuju niti razumiju, a nisi dao slavu Bogu koji u svojoj ruci drži dah tvoj i sve tvoje putove. I zato on posla ovu ruku koja napisa ovo pismo.«

A evo što je napisano:

Mene, tekel, parsin

A te riječi znače: Mene: izmjerio je Bog tvoje kraljevstvo i učinio mu kraj; Tekel: bio si vagnut na tezulji i nađen si prelagan; Parsin: razdijeljeno je tvoje kraljevstvo i predano Medijcima i Perzijancima.«

Tada Baltazar naredi da Daniela obuku u grimiz, da mu oko vrata objese zlatan lanac, i da ga proglase trećim u kraljevstvu.

Iste te noći kaldejski kralj Baltazar bî ubijen. A Darije Medijac preuze kraljevstvo, star već šezdeset i dvije godine.

Daniel u lavljoj jami

Svidjelo se Dariju da postavi nad svojim kraljevstvom stotinu i dvadeset satrapa da budu nad svim kraljevstvom. Njima na čelo stavi tri pročelnika — Daniel bijaše jedan od njih — kojima će satrapi polagati račun da se ne bi dosađivalo kralju. Daniel se toliko isticaše svojim izvanrednim duhom iznad pročelnika i satrapa te kralj mišljaše da ga postavi nad svim kraljevstvom.

Tada pročelnici i satrapi stadoše tražiti povod, štogod oko državne uprave, zbog čega bi mogli optužiti Daniela; ali ne mogoše na njemu naći ništa takvo, ništa zbog čega bi ga prekorili, jer bijaše vjeran, na njemu ni nemara ni ogrešenja.

Ti ljudi rekoše tada: »Nećemo naći nikakva povoda protiv Daniela, osim da nađemo nešto protiv njega u zakonu njegova Boga.«

Tada pročelnici i satrapi navališe na kralja te mu rekoše: »O kralju Darije, živ bio dovijeka! Svi pročelnici kraljevstva, predstojnici i satrapi, savjetnici i namjesnici složiše se u tome da bi trebalo da kralj izda naredbu i zabranu: svaki onaj koji bi u roku od trideset dana upravio molbu bilo na kojega boga ili čovjeka, osim na tebe, o kralju, bit će bačen u lavsku jamu. O kralju, potvrdi tu zabranu i potpiši naredbu da bude neopoziva prema nepromjenljivom medijsko-perzijskom zakonu!«

Nato kralj Darije potpisa pismo i zabranu.

Saznavši Daniel da je spis potpisan, otiđe u svoju kuću. Prozori gornje sobe bijahu otvoreni prema Jeruzalemu. Tu je on tri puta na dan padao na koljena blagoslivljajući, moleći i hvaleći Boga, kako je uvijek činio.

Oni ljudi nahrupiše i nađoše Daniela gdje moli i zaziva svoga Boga. Tada odoše i pred kraljem se pozvaše na kraljevsku zabranu: »Zar ti nisi potpisao zabranu prema kojoj će svaki onaj koji bi u vremenu od trideset dana upravio molbu na nekoga boga ili čovjeka, osim na tebe, o kralju, biti bačen u lavsku jamu?«

Kralj odgovori: »Tako je odlučeno po nepromjenljivom medijsko-perzijskom zakonu.«

Tada rekoše kralju: »Daniel, onaj od izgnanika judejskih, ne mari za tebe, o kralju, ni za tvoju zabranu koju si potpisao: tri puta na dan obavlja svoju molitvu.«

Čuvši te riječi kralj se vrlo ražalosti i odluči spasiti Daniela. Sve do sunčeva zalaza nastojaše da ga spasi.

Ali oni ljudi navališe na kralja govoreći: »Znaj, o kralju, da prema medijsko-perzijskom zakonu nijedna kraljevska zabrana ili odluka ne može biti opozvana!«

Tada kralj naredi da dovedu Daniela i da ga bace u lavsku jamu. Kralj reče Danielu: »Bog tvoj, kome tako postojano služiš, neka te izbavi.«

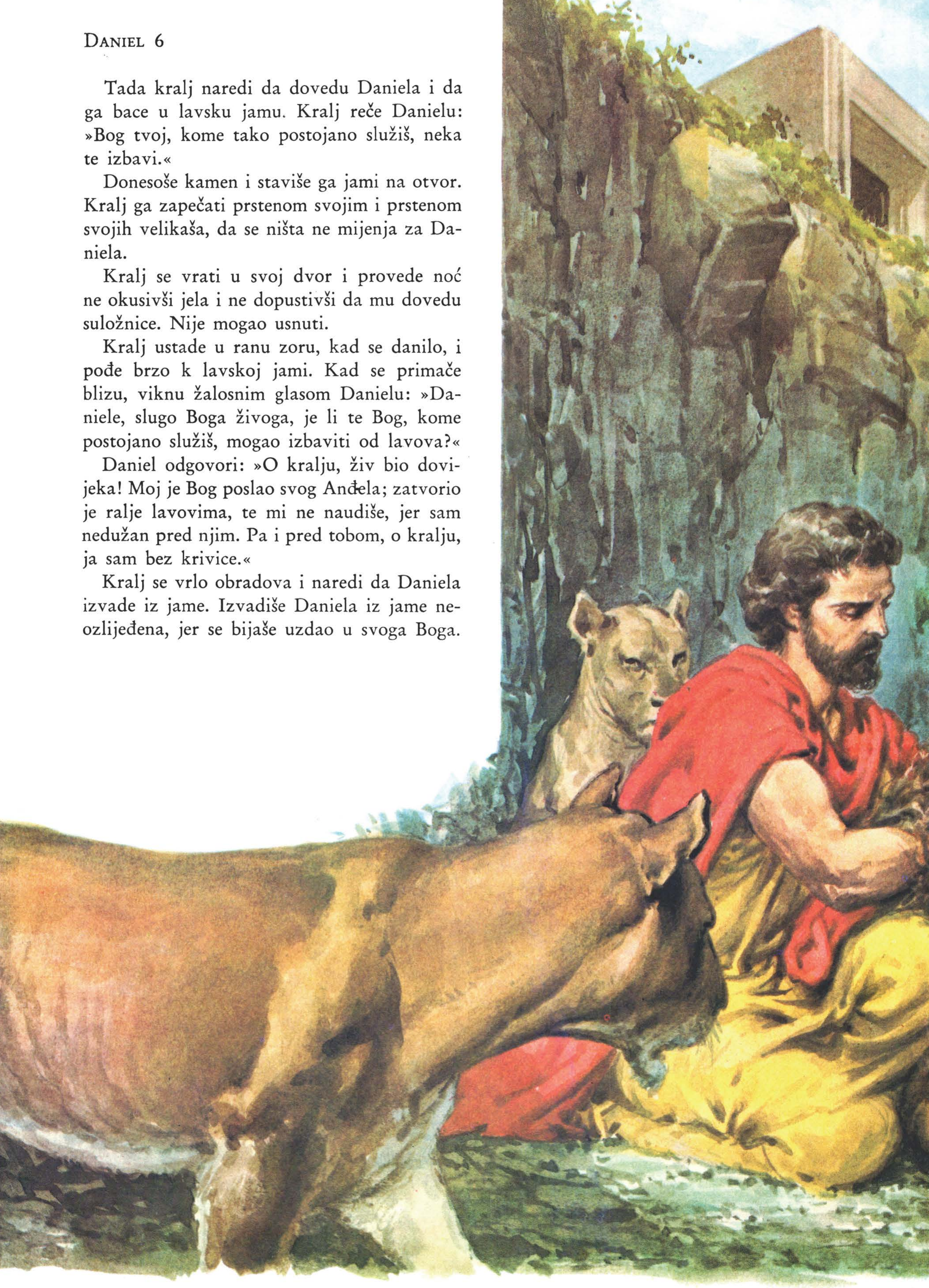
Donesoše kamen i staviše ga jami na otvor. Kralj ga zapečati prstenom svojim i prstenom svojih velikaša, da se ništa ne mijenja za Daniela.

Kralj se vrati u svoj dvor i provede noć ne okusivši jela i ne dopustivši da mu dovedu suložnice. Nije mogao usnuti.

Kralj ustade u ranu zoru, kad se danilo, i pođe brzo k lavskoj jami. Kad se primače blizu, viknu žalosnim glasom Danielu: »Daniele, slugo Boga živoga, je li te Bog, kome postojano služiš, mogao izbaviti od lavova?«

Daniel odgovori: »O kralju, živ bio dovijeka! Moj je Bog poslao svog Anđela; zatvorio je ralje lavovima, te mi ne naudiše, jer sam nedužan pred njim. Pa i pred tobom, o kralju, ja sam bez krivice.«

Kralj se vrlo obradova i naredi da Daniela izvade iz jame. Izvadiše Daniela iz jame neozlijeđena, jer se bijaše uzdao u svoga Boga.

Kralj zapovjedi da dovedu one ljude koji bijahu optužili Daniela, i da ih bace u lavsku jamu, njih, njihove žene i njihovu djecu: i prije nego dodirnuše tlo, lavovi ih zgrabiše i smrviše im kosti.

Nato kralj Darije napisa svim plemenima, narodima i jezicima što stanuju po svoj zemlji: »Obilovali mirom! Evo naredbe koju donosim: u svemu mojem kraljevstvu neka se ljudi boje i neka dršću pred Bogom Danielovim:

On je Bog živi, on ostaje dovijeka!
Njegovo kraljevstvo neće propasti,
njegovoj vlasti nema kraja!
On izbavlja i spasava, čini znake i čudesa
na nebesima i na zemlji!
On je spasio Daniela iz šapa lavljih!«

Daniel bijaše sretan za vladanja Darija i za vladanja Kira Perzijanca.

Proroci iz doba progonstva

Biblija vrlo malo izvješćuje o onih sedamdeset godina otkad su Babilonci razorili Jeruzalem pa do obnove Hrama pod Perzijancima. No ona o tom razdoblju daje ipak neku općenitu sliku: Židovi su u dalekim zemljama živjeli po svojoj vjeri, a jačali su ih proroci, koji su proricali povratak u Sveti Grad. Jedan od tih proroka bio je svećenik Ezekiel, koji je živio i pisao u Babilonu.

Godine dvanaeste, desetoga mjeseca, petoga dana našeg izgnanstva, dođe k meni (Ezekielu) bjegunac iz Jeruzalema i reče: »Pade grad!«

I dođe mi riječ Jahvina:

»Evo me, sam ću potražiti ovce svoje i sam ću ih pasti! Kao što se pastir brine za ovce svoje kad se nađe uza stado raspršeno, i ja ću se pobrinuti za svoje ovce i skupit ih iz svih mjesta u koje se raspršiše u dan oblaka i mraka. Izvest ću ih iz narodâ, skupit ću ih iz zemalja i dovesti ih u zemlju njihovu da ih pasem na gorama izraelskim, po svim dolinama i travnjacima.

Što činim, ne činim radi vas, dome Izraelov, nego radi svetoga imena svojega, koje vi oskvrnuste među narodima u koje dođoste. Ja ću posvetiti ime svoje veliko koje vi oskvrnuste posred naroda u koje dođoste! I znat će narodi da sam ja Jahve — riječ je Jahve Gospoda — kad na vama, njima naočigled, pokažem svetost svoju. Tada ću vas sabrati iz svih naroda i skupiti iz svih zemalja, natrag vas dovesti u vašu zemlju. Poškropit ću vas vodom čistom da se očistite. Očistit ću vas od svih vaših nečistoća i od svih kumira vaših. Dat ću vam novo srce, nov duh udahnut ću u vas! Izvadit ću iz tijela vašega srce kameno i dat ću vam srce od mesa. Duh svoj udahnut ću u vas da hodite po mojim zakonima i da čuvate i vršite moje naredbe. I nastanit ćete se u zemlju koju dadoh vašim ocima, i bit ćete moj narod, a ja ću biti vaš Bog.«

A Slava Jahvina uđe u Dom na vrata koja gledaju na istok. Tada me duh podiže i odvede u unutrašnje predvorje. I gle: Dom bijaše pun Slave Jahvine. I čuh glas koji mi iz Doma govori, a kraj mene netko stajaše. I reče mi:

»Sine čovječji, ovo je mjesto mojega prijestolja, ovo je mjesto stopa mojih nogu: ovdje ću, posred sinova Izraelovih, prebivati zauvijek. Izraelov dom neće više oskvrnjivati moje sveto ime — ni oni ni njihovi kraljevi.

A ime će gradu unapredak biti: 'Jahve je ondje.'«

Ezekiel je uvijek bio svjestan Božje pravednosti i milosti

»Ako se bezbožnik odvrati od svih grijeha što ih počini, i bude čuvao sve moje naredbe i vršio zakon i pravdu, živjet će i neće umrijeti. Sva njegova nedjela što ih počini bit će zaboravljena: zbog pravednosti što je čini, živjet će. Jer, zar je meni do toga da umre bezbožnik — riječ je Jahve Gospoda — a ne da se odvrati od svojih zlih putova i da živi?«

Proročanstvo o povratku u Jeruzalem

Potkraj progonstva živio je u Babilonu nepoznati prorok. Pokatkad ga nazivaju »Drugim Izaijom« (Deuteroizaija), jer njegovi spisi čine dio Izaijine knjige. On je navijestio Židovima da će njihovo progonstvo doskora završiti. Babilon će pasti te predstoji skori povratak u Jeruzalem.

»Tješite, tješite moj narod,
govori Bog vaš.
Govorite srcu Jeruzalema,
vičite mu
da mu se ropstvo okonča,
da mu je krivnja okajana.
Jer iz Jahvine ruke primi
dvostruko za sve grijehe svoje.«

Glas viče: »Pripravite Jahvi
put kroz pustinju.
Poravnajte u stepi
stazu Bogu našemu.
Nek se povisi svaka dolina,
nek se spusti svaka gora i brežuljak.

Što je neravno, nek se poravna,
strmine nek postanu ravni.
Otkrit će se tada Slava Jahvina,
i svako će je tijelo vidjeti,
jer Jahvina su usta govorila.«
Glas nalaže: »Viči!«
Odgovorih: »Što da vičem?«
— »Svako je tijelo ko trava,
ko cvijet poljski sva mu dražest.
Sahne trava, vene cvijet,
kad dah Jahvin preko njih prođe.
Doista, narod je trava.
Sahne trava, vene cvijet,
ali riječ Boga našeg ostaje
dovijeka.«

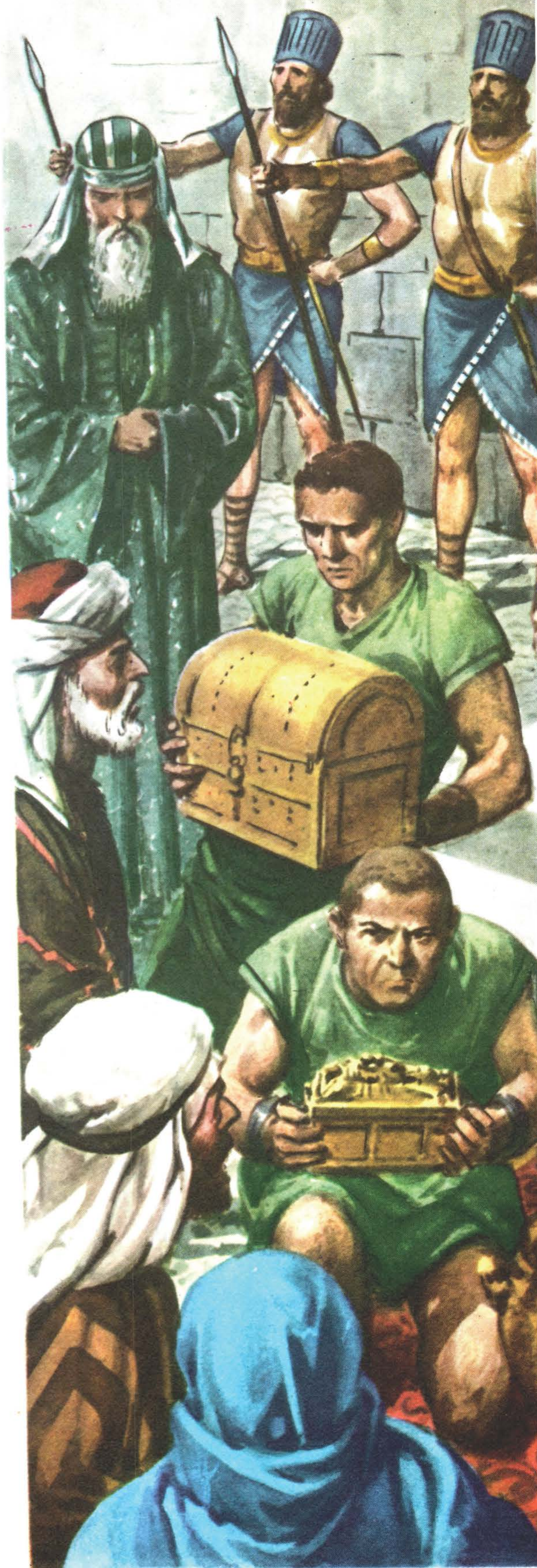
Na visoku se uspni goru,
glasniče radosne vijesti, Sione!
Podigni snažno svoj glas,
glasniče radosne vijesti,
Jeruzaleme!
Podigni ga, ne boj se,
reci judejskim gradovima:
»Evo Boga vašega!«

Gle, Gospod Jahve dolazi u moći,
mišicom svojom vlada!
Evo s njim naplata njegova,
a ispred njega njegova nagrada.
Kao pastir pase stado svoje,
u ruke uzima jaganjce,
nosi ih u svome naručju,
i brižljivo njeguje dojilice.

Povratak u Jeruzalem

(538. pr. Kr.)

Prve godine perzijskoga kralja Kira, da bi se ispunila riječ Jahvina objavljena na Jeremijina usta, nadahnu Jahve perzijskoga kralja Kira, te on objavi po svemu svojem kraljevstvu, usmeno i pismeno:

»Ovako veli perzijski kralj Kir: Sva zemaljska kraljevstva dade mi Jahve, Bog nebeski. On mi naloži da mu sagradim Dom u Jeruzalemu, u Judeji. Tko je god među vama od svega njegova naroda, Bog njegov bio s njim! Neka ide u Jeruzalem u Judeji, i neka gradi Dom Jahvi, Bogu Izraelovu, Bogu koji stoluje u Jeruzalemu. I gdje god se još zadržao ostatak toga naroda, neka ga stanovništvo mjesta u kojima boravi podupre srebrom i zlatom, imanjem i stokom i dragovoljnim prinosima za Dom Božji u Jeruzalemu.«

Tada ustadoše glavari obitelji Jude i Benjamina, svećenici i leviti, i svi kojima je Bog potaknuo duh, i krenuše graditi Dom Jahvin u Jeruzalemu.

I svi su im susjedi pomagali: srebrom, zlatom, darovima u naravi, stokom, dragocjenostima mnogim, osim svega što su dragovoljno prilagali.

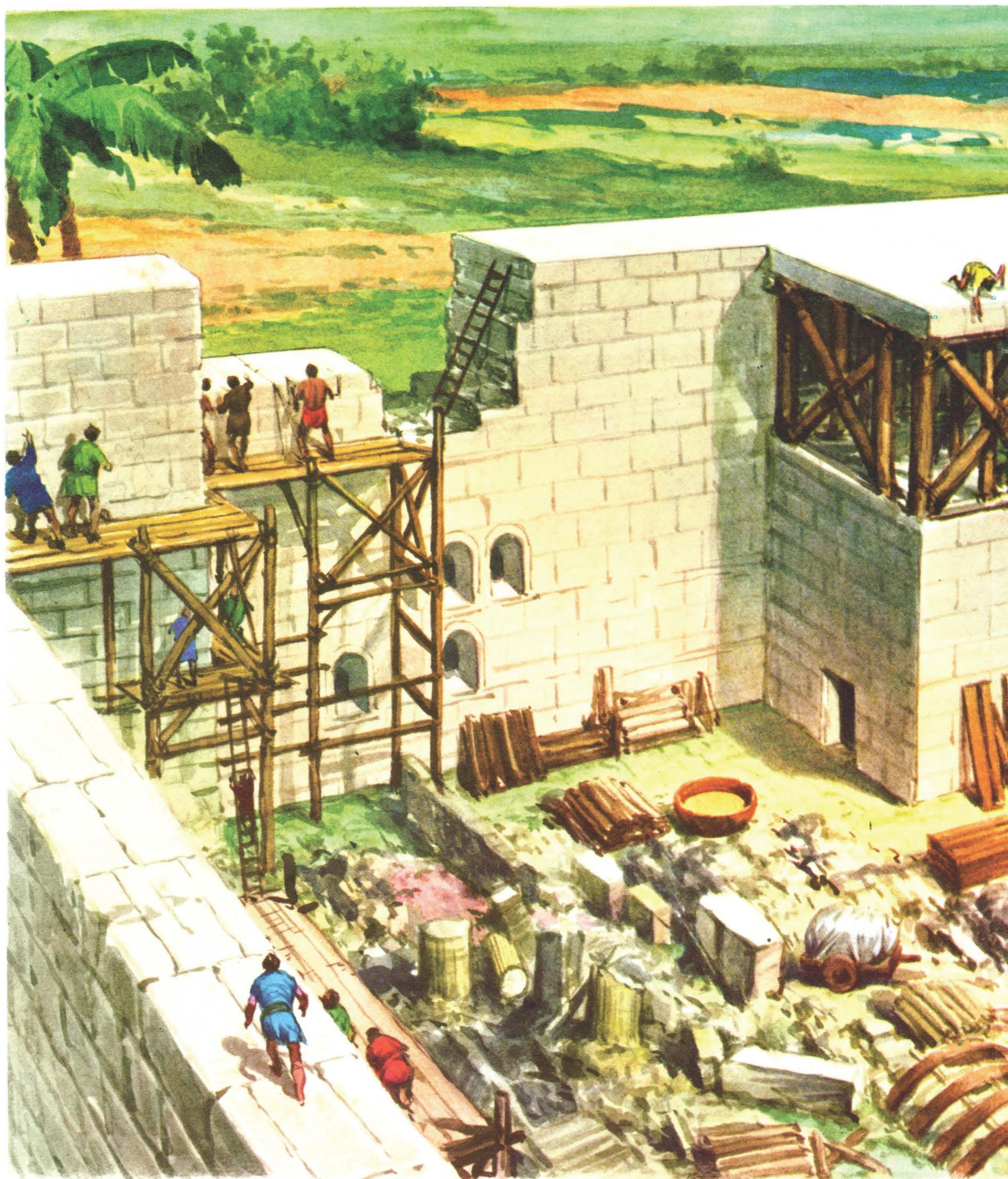
Kralj Kir iznese posuđe Jahvina Doma koje Nabukonodozor bijaše odnio iz Jeruzalema. Sve je to odnio Šešbasar kada se sužnji vraćahu iz Babilona u Jeruzalem.

Hram se iznova gradi

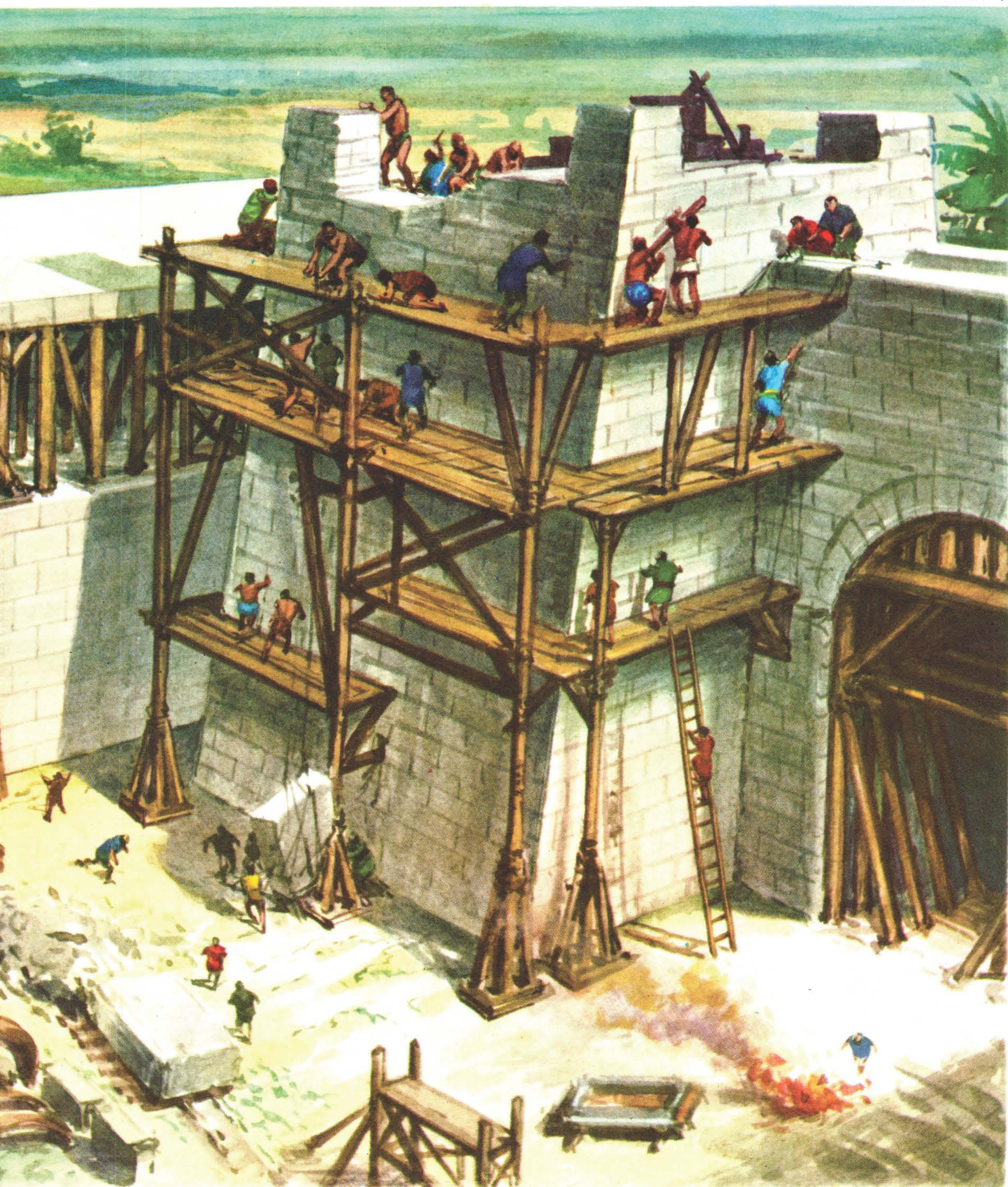
Svi povratnici iz Babilona počeli su, druge godine nakon svog povratka u Jeruzalem, graditi Jahvin Dom.

Ali neprijatelji su Judini, narod one zemlje, plašili Židove i smetali ih u gradnji.

Podmitili su savjetnike da im ometaju naum: tako je bilo za vrijeme perzijskoga kralja Kira sve do perzijskoga kralja Darija.

A Darije izda ukaz da nitko ne smije smetati Židove u gradnji. Židovske su starješine nastavile uspješno graditi po nadahnuću proroka Hagaja i Zaharije i dovršiše gradnju šeste godine vladavine kralja Darija.

Nehemijina molba kralju

Povijest Nehemije, sina Hakalijina. Mjeseca Kisleva, dvadesete godine, kad sam bio u Susi, dođe Hanani, jedan od moje braće, s nekim ljudima iz Judeje. Ja ih zapitah o Židovima — o Ostatku što se spasio od sužanjstva, i o Jeruzalemu. Oni mi odgovoriše:

»Ostatak, oni koji su nakon sužanjstva ostali u zemlji, u velikoj su nevolji i sramoti. Jeruzalemski je zid sav razoren, a vrata mu ognjem spaljena.«

Kad sam čuo te vijesti, sjedoh i zaplakah. Tugovao sam više dana, postio i molio se pred Bogom nebeskim.

A ja bijah tada peharnik kraljev.

Mjeseca Nisana, dvadesete godine kraljevanja Artakserksova, stajalo je vino pred kraljem. Uzeh ga i ponudih kralju. Nikada pred njim nisam bio tužan.

Tada mi kralj reče: »Što ti je tužno lice? Nisi li možda bolestan? Nije drugo nego je tuga u tvome srcu!«

Ja se veoma uplaših i rekoh kralju: »Neka uvijek živi kralj! Kako mi lice ne bi bilo tužno, kad je grad gdje su grobovi mojih otaca razoren, a vrata mu ognjem spaljena?«

Kralj me upita: »Što, dakle, želiš?«

Zazvah Boga nebeskoga i odgovorih kralju: »Ako je kralju po volji, i ako ti je mio sluga tvoj, pusti me da odem u Judeju, u grad grobova mojih otaca, da ga obnovim.«

Kralj me upita pred kraljicom, koja je sjedila kraj njega: »Koliko bi trajao tvoj put? Kada ćeš se vratiti?«

Pošto sam utvrdio vrijeme koje je odgovaralo kralju, pusti me da odem.

Još rekoh kralju: »Ako je kralju po volji, mogao bih ponijeti pisma upraviteljima s onu stranu Rijeke, da me propuste do Judeje; i pismo Asafu, nadgledniku kraljeve šume, da mi dadne drva za gradnju vrata na tvrđi Hrama, za gradski bedem i za kuću u kojoj ću se nastaniti.«

I dade mi kralj, jer dobrostiva ruka Boga moga bijaše nada mnom.

I dođoh tako k upraviteljima s onu stranu Rijeke i dadoh im kraljeva pisma. A kralj posla sa mnom časnike i konjanike.

Kad to ču Sanbalat, Horonac, i sluga Tobija, Amonac, bî im vrlo mrsko što je došao čovjek da se zauzme za dobro Izraelaca.

Stigavši u Jeruzalem, ostadoh ondje tri dana. Zatim ustah noću, u pratnji nekoliko ljudi, nikomu ne povjerivši što mi je Bog moj nadahnuo da učinim za Jeruzalem; a nisam imao druge životinje osim kljuseta na kojem sam jahao. Iziđoh, dakle, noću na Dolinska vrata i uputih se Zmajevskom izvoru, a zatim prema Smetlišnim vratima: razgledao sam jeruzalemski zid gdje je bio razoren i vrata koja su bila spaljena. Nastavio sam put prema Izvorskim vratima i Kraljevskom ribnjaku, ali nisam našao prolaza za životinju na kojoj sam jahao. Uspeo sam se zato noću uz Potok, i dalje razglédajući zid, i ponovo sam ušao na Dolinska vrata. Tako sam se vratio, a da savjetnici nisu primijetili kamo sam otišao i što sam učinio.

Zid se ponovno diže

Sve do sada nisam ništa rekao Židovima: ni svećenicima ni velikašima, ni savjetnicima niti drugima nadstojnicima.

Tada im rekoh: »Vidite u kakvoj smo nevolji: Jeruzalem je u ruševinama, a vrata mu spaljena. Hajte, sagradimo jeruzalemski zid, da više ne budemo izloženi ruglu.«

I objasnih im kako je dobrostiva ruka Boga moga bila nada mnom, a saopćih im i riječi koje mi kralj bijaše rekao.

»Ustanimo — povikaše oni — i gradimo!« I ukrijepiše im se ruke na dobro djelo.

Na te vijesti počeše nam se rugati Sanbalat, Horonac, i sluga Tobija, Amonac, i Gešem, Arapin. Prezrivo su nam govorili: »Što radite ovdje? Hoćete li se pobuniti protiv kralja?«

Ali im ja odgovorih ovim riječima: »Nebeski će nam Bog dati da uspijemo. Mi, sluge njegove, ustasmo da gradimo. A vi nemate ni dijela, ni prava, ni spomena u Jeruzalemu.«

Kada su Sanbalat, Tobija, Arapi, Amonci i Ašdođani čuli da napreduje popravljanje jeruzalemskih zidova — jer su se počele zatvarati pukotine — veoma se ražestiše. Zakleše se svi zajedno da će napasti Jeruzalem i da će nas smesti.

Mi smo tada zazvali Boga našega i postavljali smo dnevnu i noćnu stražu da bismo zaštitili grad.

A Židovi govorahu: »Snage su nosačima klonule, a ruševina je mnogo: nećemo nikada stići sagraditi zida!«

A naši neprijatelji rekoše: »Uvući ćemo se među njih, prije nego što doznaju i opaze nas: tada ćemo ih poubijati i tako osujetiti pothvat!«

A kad bi došli Židovi koji žive kraj njih, po deset bi nas puta upozoravali: »Idu protiv vas iz svih mjesta u kojima stanuju!«

Postavili smo se u nizinama, iza zida i na goletima; rasporedio sam narod po rodovima, s mačevima, kopljima i lukovima. Kad sam vidio kako se boje, ustao sam i objavio velikašima, odličnicima i ostalom narodu ovo: »Ne bojte se ovih ljudi! Mislite na Gospoda, velikoga i strašnoga, i borite se za svoju braću, za sinove i kćeri svoje, za žene i kuće svoje!«

Kad su naši neprijatelji čuli da smo oba-

viješteni i da je Bog osujetio njihovu osnovu, mogli smo se vratiti k zidu, svaki svome poslu.

Ali je od toga dana samo polovica mojih momaka obavljala posao, a ostali su držali koplja, štitove, lukove i oklope, a glavari stajali iza doma Judina, koji je gradio zid. I nosači tereta držali su oružje: jednom je rukom svaki radio svoj posao, a u drugoj mu bilo oružje. Svaki je od graditelja, dok je radio, nosio mač pripasan uz bok. Trubač je stajao kraj mene.

Rekao sam velikašima, odličnicima i ostalom narodu: »Posao je velik i zamašan, a mi se rasuli po zidu, daleko jedni od drugih: skupite se oko nas na mjesto gdje čujete glas trube, a Bog naš borit će se za nas.«

Tako smo obavljali posao od rane zore do prvih zvijezda. Polovica je bila naoružana kopljima. U to sam vrijeme još rekao narodu: »Svaki sa svojim slugom neka noćuje u Jeruzalemu: po redu ćemo noću stražariti, a danju raditi.«

Ni ja, ni moja braća, ni moji momci, ni stražari koji su me pratili, nismo skidali svojih haljina, svatko je držao pri ruci svoje oružje.

Zid je završen za pedeset i dva dana.

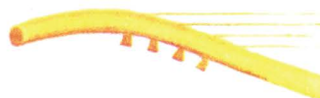

Psalmi radosti

Psalmi su bili pjesmarica i molitvenik Hrama, osobito nakon povratka u Jeruzalem. I do danas su oni ostali molitvenik za Židove i kršćane. Psalam 126. napisan je kao pjesma dolaska kući, za proslavu povratka u Jeruzalem.

Psalam 23

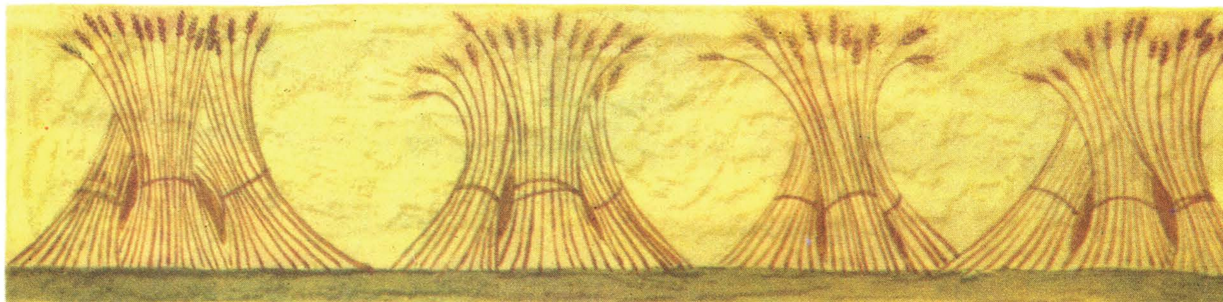
Jahve je pastir moj:
ni u čem ja ne oskudijevam;
na poljanama zelenim
on mi daje odmora.
Na vrutke me tihane vodi
i krijepi dušu moju.
Stazama pravim on me upravlja
radi imena svojega.
Pa da mi je i dolinom smrti proći,
zla se ne bojim, jer si ti sa mnom.
Tvoj štap i palica tvoja
utjeha su meni.
Trpezu preda mnom prostireš
na oči dušmanima mojim.
Uljem mi glavu mažeš,
čaša se moja prelijeva.
Dobrota i milost pratit će mene
sve dane života moga.
U Jahvinu ću domu prebivati
kroz dane mnoge.

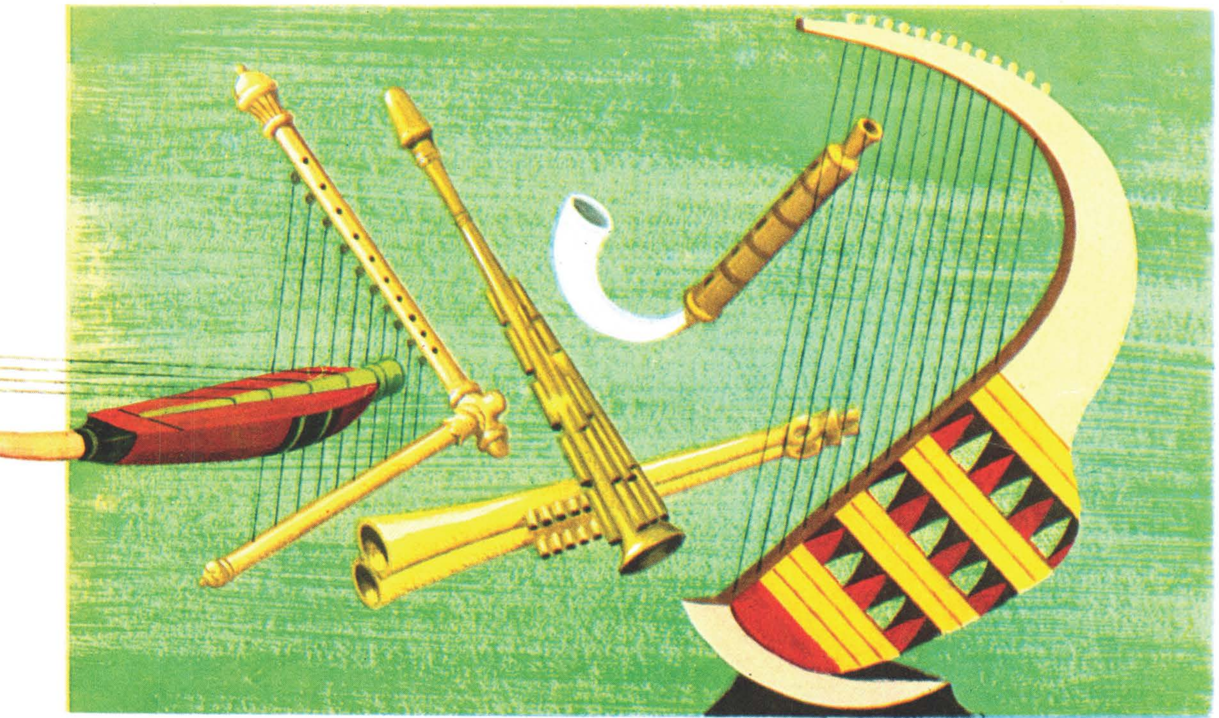

Psalam 24

Svečani Jahvin ulazak u Svetište

Jahvina je zemlja i sve na njoj,
svijet i svi koji na njemu žive.
On ga na morima utemelji
i na rijekama učvrsti.
Tko će uzići na Goru Jahvinu,
tko će stajati na svetom mjestu njegovu?
Onaj u koga su ruke čiste i srce nedužno;
duša mu se ne predaje ispraznosti,
i ne kune se varavo.
On blagoslov prima od Jahve
i nagradu od Boga, Spasitelja svoga.
Takav je naraštaj onih koji traže njega,
koji traže lice Boga Jakovljeva.
»Podignite vrata, nadvratnike svoje,
dižite se, dveri vječne,
da uniđe Kralj slave!«
»Tko je taj Kralj slave?«
»Jahve silan i junačan,
Jahve silan u boju!«
»Podignite, vrata, nadvratnike svoje
dižite se, dveri vječne,
da uniđe Kralj slave!«
»Tko je taj Kralj slave!«
»Jahve nad Vojskama — on je Kralj slave!«

Psalam 100

Poziv na Božju hvalu

Kliči Jahvi, zemljo sva!
Služite Jahvi u veselju!
Pred lice mu dođite
s radosnim klicanjem!
Znajte da je Jahve Bog:
on nas stvori, i mi smo njegovi,
njegov smo narod i ovce paše njegove.
Uđite s hvalama na vrata njegova,
u dvore njegove s pjesmama;
hvalite ga, ime mu slavite!
Jer dobar je Jahve,
dovijeka je ljubav njegova,
od koljena do koljena vjernost njegova.

Psalam 126

Pjesma povratnika

Kad Jahve vraćaše sužnjeve sionske,
bilo nam je ko da snivamo.
Usta nam bjehu puna smijeha,
a jezik klicanja.
Među poganima tad se govorilo:
»Velika im djela Jahve učini!«
Velika nam djela učini Jahve:
opet smo radosni!
Vrati, o Jahve, sužnjeve naše
ko potoke negepske!
Oni koji siju u suzama,
žanju u pjesmi.
Išli su plačući
noseći sjeme sjetveno:
vraćat će se s pjesmom
noseći snoplje svoje.

Izvještaj o Joni

Stari zavjet završava djelomičnom obnovom Jeruzalema pod vodstvom Ezre i Nehemije. O vremenu nakon toga, dakle o razdoblju pod grčkom i rimskom vlašću, kad je Stari zavjet dobio današnji oblik, izvješćuje Biblija vrlo malo.

Kada je napisana Knjiga o Joni, ne može se sa sigurnošću utvrditi. To je knjiga koja je među posljednjima ušla u hebrejsku Bibliju. Iako je to jedna od najkraćih knjiga Biblije, smatra se veoma značajnom. Između redaka govori o Božjoj ljubavi prema svim ljudima, pa i prema ljudima iz Ninive, dakle poganima, koje su Židovi mrzili.

Riječ Jahvina dođe Joni, sinu Amitajevu: »Ustani, reče mu, idi u Ninivu, grad veliki, i propovijedaj u njemu, jer se zloća njihova popela do mene.«

A Jona ustade da pobjegne u Taršiš, daleko od Jahve. Siđe u Jafu i nađe lađu što je plovila u Taršiš. Plati vozarinu i ukrca se da otplovi s njima u Taršiš, daleko od Jahve.

Ali Jahve podiže na moru silan vjetar, i nastade nevrijeme veliko na moru, te mišljahu da će se lađa razbiti. Uplašiše se mornari; svaki zazva svoga boga, i da bi je olakšali, stadoše iz lađe bacati tovar što bijaše u njoj.

Jona pak bijaše sišao na dno lađe, legao i zaspao tvrdim snom.

Zapovjednik lađe pristupi mu i reče: »Što spavaš kao zaklan? Ustaj i prizivlji Boga svojega! Možda će nas se sjetiti Bog taj da ne poginemo.«

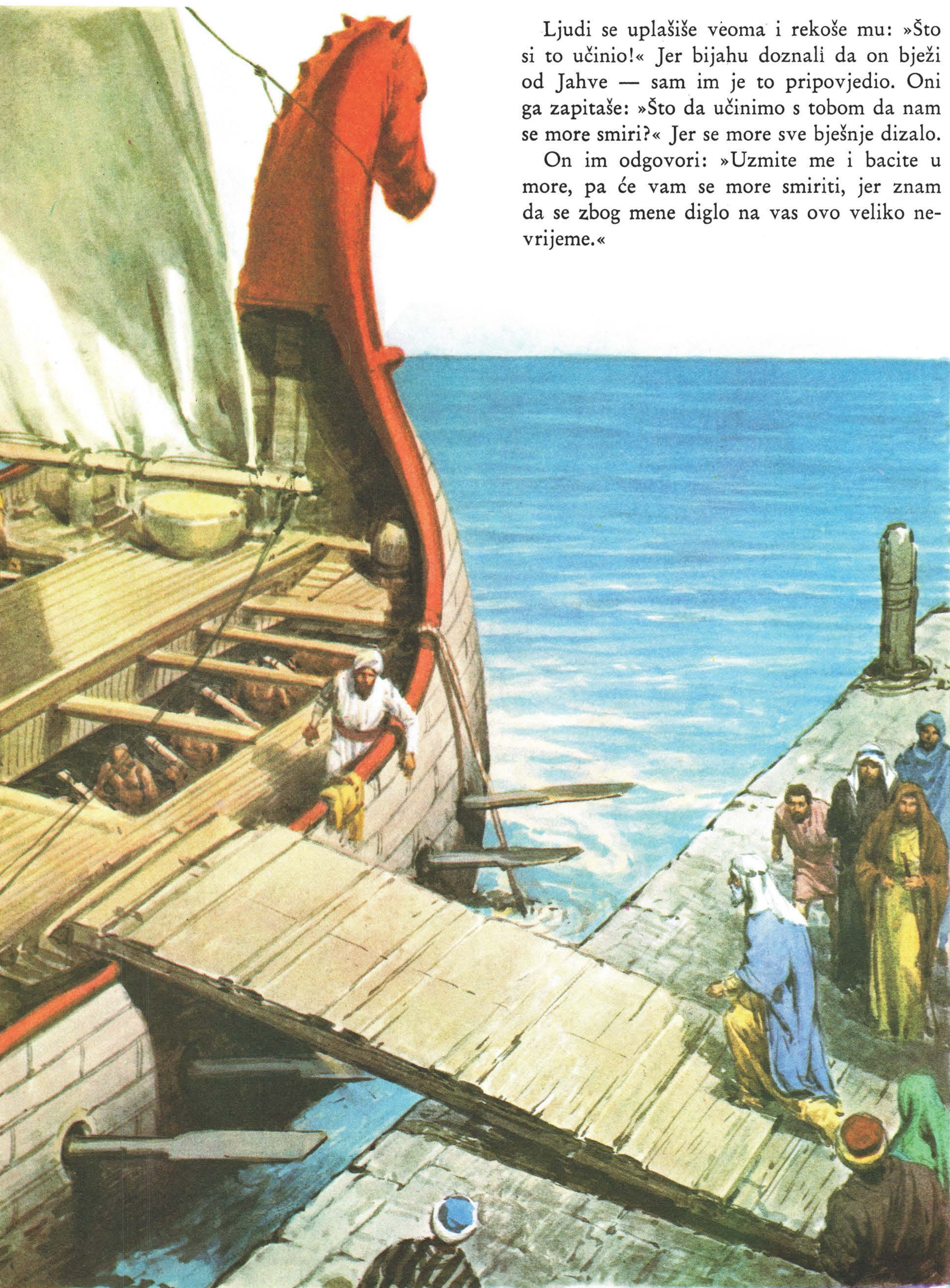
Potom rekoše jedni drugima: »Hajde da bacimo ždrijeb, da vidimo od koga nam dođe ovo zlo.«

Baciše ždrijeb, i pade ždrijeb na Jonu. Oni mu onda rekoše: »Kaži nam: zbog koga nas ovo zlo snađe, kojim se poslom baviš, odakle dolaziš, iz koje si zemlje i od kojega naroda?«

On im odgovori: »Ja sam Hebrej i štujem Jahvu, Boga nebeskoga, koji stvori more i zemlju.«

Ljudi se uplašiše veoma i rekoše mu: »Što si to učinio!« Jer bijahu doznali da on bježi od Jahve — sam im je to pripovjedio. Oni ga zapitaše: »Što da učinimo s tobom da nam se more smiri?« Jer se more sve bješnje dizalo.

On im odgovori: »Uzmite me i bacite u more, pa će vam se more smiriti, jer znam da se zbog mene diglo na vas ovo veliko nevrijeme.«

Ljudi uzeše veslati ne bi li se primakli kopnu, jer se more sve bješnje dizalo protiv njih. Tad zazvaše Jahvu i rekoše: »Ah, Jahve, ne daj da poginemo zbog života ovoga čovjeka i ne svali na nas krv nevinu, jer ti si Jahve: činiš kako ti je milo.«

I uzevši Jonu, baciše ga u more — i more presta bjesnjeti.

Tada velik strah Jahvin obuze ljude, te prinesoše žrtvu Jahvi i učiniše zavjete.

Jahve zapovjedi velikoj ribi da proguta Jonu. Tri dana i tri noći ostade Jona u ribljoj utrobi. Iz utrobe riblje stade Jona moliti Jahvu, Boga svojega.

Tada Jahve zapovjedi ribi, i ona izbljuva Jonu na obalu.

Riječ Jahvina dođe Joni drugi put: »Ustani, reče mu, idi u Ninivu, grad veliki, i propovijedaj u njemu što ću ti reći.«

Jona ustade i ode u Ninivu, kako mu Jahve zapovjedi. Niniva bijaše grad velik do Boga — tri dana hoda. Jona prođe gradom dan hoda, propovijedajući: »Još četrdeset dana, i Niniva će biti razorena.«

Ninivljani povjerovaše Bogu; oglasiše post i obukoše se u kostrijet, svi od najvećega do najmanjega.

Glas doprije do kralja ninivskoga: on ustade s prijestolja, skide plašt sa sebe, odjenu se u kostrijet i sjede u pepeo. Tada se po odredbi kralja i njegovih velikaša oglasi i objavi u Ninivi: »Ljudi i stoka, goveda i ovce da

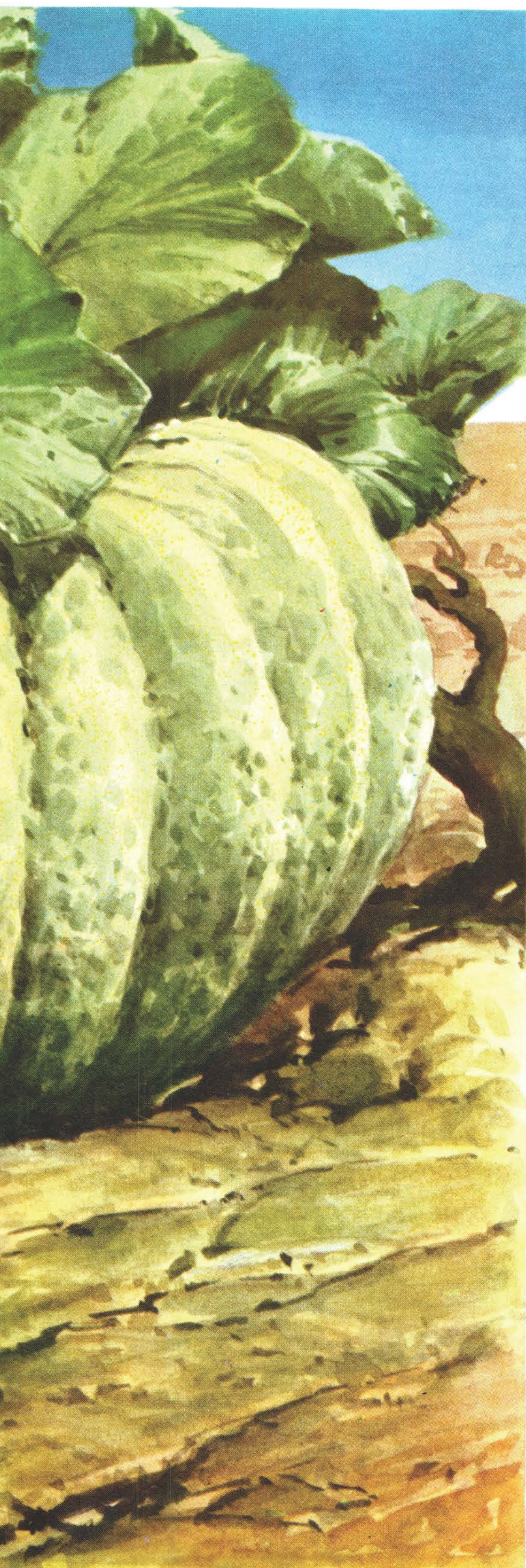

ne okuse ništa, ni da pasu, ni da vodu piju. Nego i ljudi i stoka da se pokriju kostriječu, da glasno Boga zazivlju i da se obrati svatko sa svojega zlog puta i nepravde koju je činio. Tko zna, možda će se povratiti Bog, smilovati se i odustati od ljutoga svog gnjeva da ne izginemo?«

Bog vidje što su činili: da se obratiše od svojega zlog puta. I sažali se Bog zbog nesreće kojom im bijaše zaprijetio, i ne učini.

Bog ublažuje Joninu srdžbu

Joni bi veoma krivo, i rasrdi se. I ovako se pomoli Jahvi: »Ah, Jahve, nisam li ja to slutio dok još u svojoj zemlji bijah? Zato sam htio prije pobjeći u Taršiš; jer znao sam da si ti Bog milostiv i milosrdan, spor na gnjev i bogat milosrđem, i da se nad nesrećom brzo sažališ. Sada, Jahve, uzmi moj život, jer mi je bolje umrijeti nego živjeti.«

Jahve odgovori: »Srdiš li se ti s pravom?«

Jona iziđe iz grada i sjede s istoka gradu; načini ondje kolibu i sjedne pod njom u hlad da vidi što će biti od grada.

A Jahve Bog učini da izraste skočac nad Jonom i pruži sjenu njegovoj glavi, te da ga izliječi od zlovolje. Jona se skočcu veoma obradova.

Ali sutradan, u osvit zore, Bog zapovjedi crvu da podgrize skočac, i on usahnu. Kad je ogranulo sunce, posla Bog vruć istočni vjetar; sunce je palilo glavu Joninu, te je sasvim klonuo. Poželje umrijeti i reče: »Bolje mi je umrijeti nego živjeti.«

Bog upita Jonu: »Srdiš li se s pravom zbog skočca?«

On odgovori: »Da, s pravom sam ljut nasmrt.«

Jahve mu reče: »Tebi je žao skočca oko kojega se nisi trudio, nego je u jednu noć nikao i u jednu noć usahnuo. A meni da ne bude žao Ninive, grada velikoga, u kojem ima više od sto i dvadeset tisuća ljudi koji ne znaju razlikovati desno i lijevo, a uz to i mnogo životinja!«

Makabejski mučenici

U posljednjim vjekovima prije rođenja obećanog Mesije došla je Palestina pod sirsko gospodstvo. Pod kraljem Antiohom IV (175—163. pr. Kr.). Židovi su izgubili pravo da upravljaju samima sobom i da slobodno ispovijedaju vjeru. U tom razdoblju, kad nije bilo vjerske slobode, u doba progona, zatajio je velik dio Židova. Herojski primjer svoje vjernosti Zakonu i vjeri otaca dala je uz pismoznanca Eleazara prije svega jedna makabejska majka sa svojih sedam sinova. Mučeništvo se odigralo u Antiohiji.

Uhvatiše tako i sedmoricu braće zajedno s njihovom majkom. Kralj naredi da ih biju bičevima i volovskim žilama: htio ih je prisiliti da jedu zabranjeno svinjsko meso.

Jedan od njih progovori u njihovo ime: »Što nas želiš pitati i od nas saznati? Radije ćemo umrijeti nego da prestupimo zakone svojih otaca!«

Izvan sebe od bijesa, kralj zapovjedi da se užare tave i kotlovi. Kad ih užariše, zapovjedi da se, na očigled ostale braće i majke, odreže jezik onomu koji je u njihovo ime govorio, da mu se s glave oguli koža i odsijeku udovi. Osakativši ga posvema, zapovjedi da ga još živa primaknu vatri i prže na tavi. Dok se para s tave širila nadaleko, drugi se uzajamno poticali s majkom da junački umru.

Kad je prvi tako preminuo, dovedoše drugoga na mučenje. Pošto su mu s glave ogulili kožu s kosom, upitaše ga: »Hoćeš li jesti svinjetine prije nego ti ud po ud izmučimo tijelo?«

On odgovori jezikom svojih otaca: »Neću!« Zato su i njega podvrgli mučenju kao i prvog.

Izdišući reče: »Ti nam, zlikovče, oduzimaš sadašnji život, ali će nas Kralj svijeta, zato što umiremo za njegove zakone, uskrisiti na život vječni.«

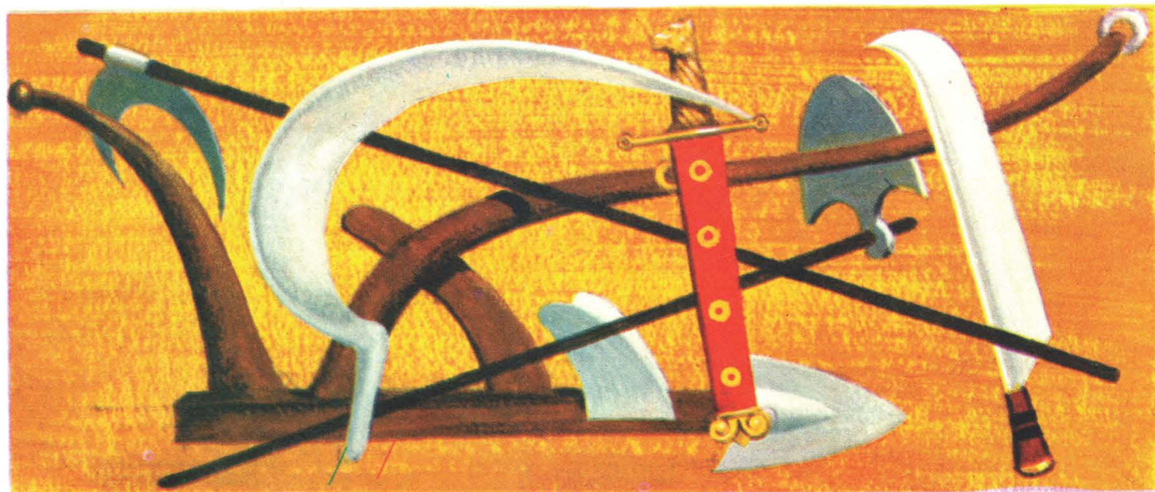
Poslije njega mučili su trećega. On spremno isplazi jezik kad su zatražili i hrabro pruži ruke. Junački reče: »Od Neba sam primio ove udove, ali ih zbog njegovih zakona prezirem, i nadam se da ću ih od njega natrag dobiti.«

I sam kralj i njegova pratnja zadiviše se hrabrosti mladića koji je prezirao muke.

Jednako su hrabro umrla i slijedeća tri brata.

Poslije toga doveli su šestoga, koji pred smrt reče: »Ne zavaravaj se ludo; mi ovo trpimo zbog sebe, jer smo sagriješili protiv svog Boga, i odatle nam sva ova strahota. Ali nemoj misliti da ćeš izbjeći kazni ti koji se drsko boriš protiv Boga.«

Nadasve vrijedna udivljenja i dostojna svijetle uspomene bijaše majka, koja je u jednom jedinom danu gledala smrt svojih sedam sinova: veledušno je to podnijela zato što se

ufala u Gospodina. Svakoga od njih poticala je jezikom otaca. Puna plemenitih osjećaja, ona je svoju ženstvenost oživljavala muškom hrabrošću.

Najmlađega joj sina poče kralj ne samo riječima poticati nego mu se i zaklinjati i uvjeravati ga da će ga obogatiti i usrećiti, sprijateljit će se s njim i povjerit mu visoke službe ako se odrekne pradjedovskih predaja.

Kako mladić za to nije ništa mario, kralj dozove majku i uze je nagovarati neka mladiću savjetuje da sebi spasi život. Poslije duga nagovaranja pristala je da savjetuje sina. Sagnula se k njemu pa je, zavaravajući okrutnog silnika, ovako progovorila jezikom svojih otaca:

»Sinko moj, smiluj se meni koja sam te devet mjeseci nosila u utrobi i dojila te tri godine, zatim te othranila i podigla do sadašnje dobi i odgojila. Molim te, dijete, pogledaj nebo i zemlju i sve što je na njima, i znaj da je sve to Bog načinio ni od čega, i da je tako nastao i ljudski rod. Ne boj se toga krvnika, nego budi dostojan svoje braće i prihvati smrt, da te s tvojom braćom u vrijeme milosti opet nađem!«

Tek što je svoje dorekla, mladić reče: »Što čekate? Ne pokoravam se kraljevoj zapovijedi, nego se pokoravam zapovijedi Zakona što ga našim ocima dade Mojsije. A ti, začetniče svake zloće protiv Hebrejaca, nipošto nećeš izbjeći ruci Božjoj.«

Sav izvan sebe, kralj se na ovoga razbjesnio još i više nego na druge: napose je gorko osjećao tu porugu. Tako je i ovaj preminuo a da se nije okaljao, pun pouzdanja u Gospodina. Posljednja je, poslije svojih sinova, umrla majka.

Proricanja budućnosti

Kod mnogih proroka Starog zavjeta stalno se javlja misao koja je izražena u izvještaju o Joni. Ona kaže da je Božja ljubav osobna i sveobuhvatna. Osobna — jer se odnosi na narod Izraela i Judeje, s kojim je Bog u doba Mojsija sklopio Savez; sveobuhvatna pak jer time nije vezana na neki određeni narod, ni na vrijeme, ni na mjesto.

Sveobuhvatna ljubav Božja dolazi do izražaja u slijedećim Mihejevim odlomcima, u kojima prorok navješćuje dane slobode, dane kad će svi narodi u miru slaviti Boga.

Osobna ljubav Božja biva očitom na drugom mjestu, gdje najprije govori Bog, a zatim izraelski narod, i konačno, u posljednjem stihu, sam Mihej. Njegove riječi sadržavaju ukratko nauku svih proroka. Bog ne traži od svoga naroda žrtve, već život u pravičnosti, dobroti i miru.

Dogodit će se na kraju dana:
Gora Doma Jahvina
bit će postavljena vrh svih gora,
uzvišena iznad svih bregova.
K njoj će se stjecat svi narodi,
nagrnut će mnoga plemena i reći:
»Hajde, uziđimo na Goru Jahvinu,
u Dom Boga Jakovljeva!
On će nas naučit svojim putovima,
i hodit ćemo stazama njegovim.
Jer će sa Siona Zakon izaći,
riječ Jahvina iz Jeruzalema.«
On će upravljati mnogim pučanstvima
i bit će sudac moćnim narodima.
Svoje će mačeve prekovati u ralice,
a svoja koplja u radne srpove.
Narod na narod neće mača dizati
niti će se više za rat vježbati.

»Narode moj, što sam ti učinio?
Čime sam te zamorio? Odgovori mi.
Ja sam tebe izveo iz zemlje egipatske,
izbavio te iz kuće ropstva;
poslao sam pred tobom Mojsija,
Arona i Mirjamu.«

»S čime ću doći pred Jahvu,
hoću li pasti ničice pred Bogom Svevišnjim?
Hoću li doći preda nj sa žrtvom paljenicom,
s teocima od jedne godine?

»Objavljeno ti je, čovječe, što je dobro,
što Jahve traži od tebe:
samo činiti pravicu,
milosrđe ljubiti
i smjerno sa svojim Bogom hoditi.«

NOVI ZAVJET

Isusovo djetinjstvo

Zaharija i Elizabeta

U dane Heroda, kralja Judeje, živio je neki svećenik imenom Zaharija iz razreda Abijina. Žena mu bijaše od kćeri Aronovih, a zvala se Elizabeta. Oboje su bili pravedni pred Bogom vršeći besprijekorno sve zapovijedi i odredbe Gospodnje. No nisu imali djeteta, jer je Elizabeta bila nerotkinja, a oboje su bili već poodmakli u godinama.

Dok je Zaharija jednom prema rasporedu svoga razreda obavljao svećeničku službu pred Bogom, zapadne ga prema bogoslužnom običaju te bude ždrijebom izabran da uđe u svetište Gospodnje i prinese tamjan. Dok se prinosio tamjan, sve je ono mnoštvo stajalo vani i molilo.

Kad gle, ukaza mu se anđeo Gospodnji. Stajao je s desne strane žrtvenika za tamjan. Ugledavši ga, Zaharija se sav smete i strah ga spopade.

No anđeo mu reče: »Ne boj se, Zaharija! Uslišana ti je molitva. Tvoja će ti žena Elizabeta roditi sina, i dat ćeš mu ime Ivan. Bit će ti na radost i veselje, i rođenje će njegovo mnoge obradovati, jer će biti velik pred Gospodinom. Ni vina ni drugog opojna pića neće piti. Bit će pun Duha Svetoga već od majčine utrobe. Mnoge će sinove Izraelove obratiti Gospodinu Bogu njihovu. Stupat će pred njim u duhu i sili Ilijinoj, da okrene srce otaca k sinovima i nepokorne k razumnosti pravednih te pripravi Gospodinu narod spremljen.«

Nato Zaharija reče anđelu: »Po čemu ću ja to raspoznati? Star sam i žena mi je poodmakla u godinama.«

Anđeo mu odgovori: »Ja sam Gabrijel, koji stojim pred Bogom. Poslan sam da govorim s tobom i da ti donesem ovu radosnu poruku. I evo, budući da nisi vjerovao mojim riječima, koje će se ispuniti u svoje vrijeme, zanijemjet ćeš i nećeš moći govoriti sve do onog dana dok se to ne zbude.«

Narod je međutim iščekivao Zahariju i čudio se što se toliko zadržao u svetištu. Kad je napokon izišao, nije im mogao ništa reći, pa zaključiše da je u Svetištu imao viđenje. Nastojao im se doduše izraziti znakovima, ali ostade nijem.

Kad se navršiše dani njegove svete službe, vrati se svojoj kući. Nakon tih dana zače Elizabeta, njegova žena. Brižljivo se krila pet mjeseci govoreći u sebi: »Evo što mi učini Gospodin! U ove se dane udostojao pogledati na me, da skine s mene sramotu među ljudima!«

Anđeo se javlja Mariji

U šestom mjesecu posla Bog anđela Gabrijela u galilejski grad, koji se zove Nazaret, k djevici zaručenoj s mužem iz kuće Davidove koji se zvao Josip. A djevica se zvala Marija.

Unišavši k njoj reče: »Zdravo, milosti puna! Gospodin s tobom! Blagoslovljena ti nad svim ženama!«

Ona se sva smela na tu riječ i pitala se kakav bi to bio pozdrav.

No anđeo joj reče: »Ne boj se, Marijo! Našla si milost kod Boga. Evo, začet ćeš i roditi sina i dat ćeš mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. Njemu će Gospod Bog dati prijestolje Davida, njegova oca, i kraljevat će nad domom Jakovljevim dovijeka, i njegovu kraljevstvu neće biti svršetka.

Nato Marija reče anđelu: »Kako će to biti, kad ja ne poznajem muža?«

Anđeo joj odgovori: »Duh Sveti će saći nad tebe, i sila će te Svevišnjega osjeniti. Zato će se i ono Sveto što ćeš ti roditi zvati Sin Božji. A evo, i tvoja je rođakinja Elizabeta začela sina u svojoj starosti, i premda je zovu nerotkinjom, ovo joj je već šesti mjesec. Ta nema toga što bi Bogu bilo nemoguće!«

Nato Marija reče: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi!«

I anđeo otiđe od nje.

Tih istih dana ustade Marija i pohiti u brda, u grad Judin. Uđe u Zaharijinu kuću i pozdravi Elizabetu. I gle, čim Elizabeta saču Marijin pozdrav, zaigra joj čedo u utrobi. I napuni se Elizabeta Duha Svetoga i povika iz svega glasa:

»Blagoslovljena ti nad svim ženama i blagoslovljen plod utrobe tvoje! Otkuda meni to da majka Gospodina mojega dođe k meni? Ta gle! Čim mi u ušima zazvoni glas pozdrava tvojega, zaigra mi od radosti čedo u utrobi. O da! Blažena ti koja si vjerovala da će se ispuniti što ti je rekao Gospodin!«

Tada Marija reče:

»Veliča duša moja Gospodina!
Pun radosti klikće duh moj
u Bogu Spasitelju mojemu:
što milostivo pogleda neznatnost službenice svoje!
Gle, odsad će me zvati blaženom sva pokoljenja,
jer mi učini velike stvari Svesilni —
sveto je Ime njegovo!
I milosrđe njegovo prati s koljena na koljeno
one koji ga se boje.
Pokaza snagu mišice svoje,
rasprši nadute ohola srca.
Silne poskida s prijestolja,
visoko podiže neznatne.
Gladne nasiti dobrima,
bogate otpusti prazne.
Priteče u pomoć Izraelu, sluzi svojemu,
sjetivši se milosrđa svojega,
kao što obeća ocima našim —
Abrahamu i potomstvu njegovu dovijeka.«

Poslije toga ostade Marija s Elizabetom oko tri mjeseca, a onda se vrati kući.

Rođenje Ivana Krstitelja

Elizabeti se međutim navršilo vrijeme da rodi. I porodi sina. Kad su njezini susjedi i rođaci saznali da joj je Gospodin iskazao svoje veliko milosrđe, radovahu se s njome. Osmog se dana sakupiše da obrežu dječaka. Htjedoše ga prozvati imenom njegova oca — Zaharija.

Mati se njegova usprotivi tome govoreći: »Nipošto! Zvat će se Ivan!«

Rekoše joj na to: »Ta nikoga nema od tvoje rodbine koji bi se tako zvao.«

Upitaju tada znakovima oca kojim ga imenom želi prozvati.

On zatraži pločicu i napisa govoreći: »Ivan mu je ime!«

Svi se tome začude, a njemu se u taj mah otvoriše usta i jezik, i poče govoriti blagoslivljajući Boga. Strah obuze sve njihove susjede, a po svim su se onim brdima judejskim razglašavali svi ti događaji.

I koji god su čuli, pohraniše to u srce pitajući se: »Što li će biti od ovoga djeteta?«

Uistinu, ruka Božja bijaše s njime.

Tada se Zaharija, njegov otac, napuni Duha Svetoga i stade prorokovati govoreći:

»Blagoslovljen Gospodin Bog Izraelov
što je pohodio i otkupio narod svoj!
Podigao nam je silu spasenja
u domu Davida sluge svojega.
Kao što je obećao na usta svetih proroka svojih
sve od pradavnih vremena:
da će nas spasiti od neprijatelja naših
i od ruke sviju koji mrze na nas;
da će iskazati milosrđe ocima našim,
Saveza se svetoga sjetiti svojega —
zakletve kojom se zakleo Abrahamu, ocu našemu,
da će nam dati,
da mu izbavljeni iz ruku neprijatelja svojih
služimo bez straha
u svetosti i pravednosti pred njim
kroza sve dane života svojega.
A ti, dijete, zvat ćeš se prorok Svevišnjeg,
jer ćeš ići pred Gospodinom da mu pripraviš putove
učeći narod njegov znanju spasenja
po otpuštenju grijeha njihovih:
darom premilosrdna srca Boga našega,
po kojem će nas pohoditi Mlado Sunce s visine
da prosvijetli one koji sjede u tami i sjeni smrti,
da upravi noge naše na put mira.«

Dječak je međutim rastao i duhom se jačao. Boravio je u pustinji sve do dana svoga javnog nastupa pred Izraelom.

Rođenje Isusovo

U one dane iziđe naredba cara Augusta da se izvrši popis svega svijeta. Bijaše to prvi popis, izvršen za Kvirinijeva upravljanja Sirijom. I svi su išli na popis, svaki u svoj grad.

Tako i Josip iz Galileje, iz grada Nazareta, jer je bio iz kuće i loze Davidove, uziđe u Judeju — u grad Davidov, koji se zove Betlehem, i pođe na popis s Marijom, svojom ženom koja bijaše trudna.

I dok su bili ondje, navršilo joj se vrijeme da rodi. I porodi svoga prvorođenca, povi ga u pelenice i položi u jasle jer za njih ne bijaše mjesta u gostionici.

U tom su kraju boravili pastiri. Noćili bi pod vedrim nebom i naizmjence čuvali stada. I gle! Anđeo Gospodnji stade iznad njih, i slava ih Gospodnja obasja! Silno se prestrašiše.

No anđeo im reče: »Nemojte se bojati! Evo, javljam vam veselu vijest o velikoj radosti za sav narod! Danas vam se u gradu Davidovu rodio Spasitelj, koji je Krist Gospodin. I evo vam znaka! Naći ćete novorođenče povijeno u pelenice i položeno u jasle.«

I odjednom se anđelu pridruži silna nebeska vojska pjevajući hvale Bogu i govoreći:

»Slava na visinama Bogu, a na zemlji mir ljudima dobre volje!«

Čim anđeli otiđoše od njih na nebo, pastiri stanu poticati jedan drugoga: »Hajdemo dakle u Betlehem! Pogledajmo, kakav se to zbio događaj, s kojim nas je upoznao Gospodin.«

I pohite žurno i nađu Mariju i Josipa i novorođenče gdje leži u jaslama. Kad sve to vidješe, ispripovjediše što im je bilo rečeno o djetetu. A svi koji su to čuli u čudu su se divili tome što su im pripovijedali pastiri.

Marija je brižno čuvala sve ove događaje i razmišljala o njima u svom srcu.

Pastiri se zatim vratiše slaveći i hvaleći

Boga za sve što su čuli i vidjeli, kako im je bilo rečeno.

Kad se navršilo osam dana, te je dječaka trebalo obrezati, dadoše mu ime Isus, kako ga je nazvao anđeo prije njegova začeća.

Prikazanje u Hramu

Kad se zatim, prema Mojsijevu Zakonu, navršiše dani njihova čišćenja, donesoše ga u Jeruzalem, da ga prikažu Gospodinu — kao što to piše u Zakonu Gospodnjem: *Svaki muški prvorođenac ima biti posvećen Gospodinu!* — i da prinesu žrtvu, kako je to rečeno u Zakonu Gospodnjem, to jest par grlica ili dva golubića.

Živio je tada u Jeruzalemu čovjek po imenu Šimun. Bio je to čovjek pravedan i bogobojazan, koji je iščekivao utjehu Izraelovu, i Duh Sveti bijaše u njemu. Objavio mu je Duh Sveti da neće vidjeti smrti dok ne vidi Krista Gospodnjega. Ponukan Duhom dođe u hram, i kad roditelji unesoše dijete Isusa da obave što propisuje Zakon, primi ga on u naručje, blagoslovi Boga i reče:

»Sada, Gospodine, otpusti slugu svojega
po riječi svojoj u miru
jer vidješe oči moje
spasenje tvoje
koje si pripravio
pred licem svih naroda:
Svjetlo — narodima poganskim na prosvjetljenje,
a Izraelu, narodu tvome, na slavu!«

Njegov otac i majka u čudu su se divili što se to o njemu govori. Šimun ih blagoslovi i reče njegovoj majci Mariji: »Evo, ovaj je postavljen na propast i uskrsnuće mnogima u Izraelu i za znak protivljenja — pa i tebi će samoj mač probosti dušu! — da se razotkriju namisli mnogih srdaca!«

Našla se ondje i proročica Ana, kći Fanuelova, iz plemena Aserova, žena vrlo odmakla u godinama. Pošto je, nakon djevojaštva, s mužem proživjela sedam godina, obudovjela je i doživjela osamdeset i četiri godine. Nije

napuštala hrama, nego je u postovima i molitvama danju i noću služila Bogu. Upravo u taj čas nadođe i stane hvaliti Boga pa je svima koji su iščekivali otkupljenje Jeruzalema pripovijedala o djetetu.

Kad obaviše sve prema Zakonu Gospodnjem, vratiše se u Galileju u svoj grad Nazaret. Dijete je raslo i jačalo se i bivalo sve punije mudrosti — i milost je Božja bila na njemu.

Posjet mudraca

Kad se Isus rodio u Betlehemu Judejskome u dane kralja Heroda, iznenada se u Jeruzalemu pojaviše mudraci s Istoka raspitujući se: »Gdje je novorođeni kralj židovski? Vidjesmo na Istoku zvijezdu njegovu pa dođosmo da mu se poklonimo.«

Kad je za to čuo kralj Herod, uznemiri se, a s njime i sav Jeruzalem. Dade sazvati sve svećeničke poglavice i narodne pismoznance pa ih ispitivaše gdje se Krist ima roditi.

Oni mu na to rekoše: »U Betlehemu Judejskome, jer ovako piše prorok: O *ti, Betleheme, zemljo Judina! Nipošto nisi najmanji među prvim gradovima Judinim, jer iz tebe će izići vladalac, pastir naroda moga Izraela!*«

Tada Herod potajno dozva mudrace i točno ih ispita o vremenu kad se pojavila zvijezda. Zatim ih posla u Betlehem riječima: »Pođite i pomno se raspitajte za dijete. Kad ga nađete, javite mi, da i ja pođem te mu se poklonim.«

Oni saslušavši kralja pođoše. I gle, zvijezda koju vidješe na Istoku išla je pred njima sve dok se na putu ne zaustavi povrh mjesta gdje bijaše dijete. Kad ugledaše zvi-

jezdu, obradovaše se vrlo velikom radošću. Uđoše u kuću, ugledaše dijete s njegovom majkom Marijom, padoše ničice i pokloniše mu se. Otvoriše zatim svoje blago i prinesoše mu darove: zlato, tamjan i miru.

Poučeni zatim u snu, da se ne vraćaju k Herodu, krenuše drugim putem u svoju zemlju.

Bijeg u Egipat

Nakon njihova odlaska, gle, anđeo se Gospodnji u snu javi Josipu govoreći: »Ustani, uzmi dijete i njegovu majku i bježi u Egipat! Ostani ondje dok ti ne reknem, jer će Herod tražiti dijete da ga pogubi!«

On ustane, uzme dijete i njegovu majku i noću krene u Egipat. I ostade ondje do Herodove smrti, da se ispuni riječ Gospodnja po proroku: »Iz Egipta dozvah Sina svoga.«

Kad Herod vidje da su ga mudraci izigrali, silno se rasrdi i posla da se poubijaju svi dječaci u Betlehemu i po svoj okolici, i to od dvije godine na niže — prema vremenu što ga je točno saznao od mudraca. Tada se ispunila riječ proroka Jeremije:

U Rami ču se glas,
plač i lelek velik:
Rahela to sinove svoje oplakuje
i nikako neće da se utješi,
jer ih više nema.

Nakon Herodove smrti, gle, anđeo se Gospodnji javi u snu Josipu u Egiptu govoreći: »Ustani, uzmi dijete i majku njegovu i pođi u zemlju izraelsku, jer su umrli oni koji su tražili život djetetov.«

On ustane, uzme dijete i njegovu majku i uđe u zemlju izraelsku. Saznavši međutim da u Judeji namjesto svoga oca Heroda vlada Arhelaj, poboja se poći onamo. Poučen u snu krene u pokrajinu Galileju. Došavši onamo nastani se u gradu koji se zove Nazaret, da se tako ispuni što prorekoše proroci: »Zvat će se Nazarećanin.«

Isusovo javno djelovanje

Isus u Hramu

O blagdanu Pashe njegovi su roditelji svake godine polazili u Jeruzalem. Kad mu je bilo dvanaest godina, pođoše također, kako je već bio običaj o blagdanu.

Kad su minuli ti dani, vraćahu se oni, a dječak Isus ostade u Jeruzalemu, a da za to nisu znali njegovi roditelji. Pomislivši da se on nalazi u društvu suputnika odoše dan hoda, a onda ga stanu tražiti među rodbinom i znancima. I kad ga nisu našli, tražeći ga vratiše se u Jeruzalem.

Poslije tri dana nađoše ga u Hramu. Sjedeći među učiteljima slušao ih je i ispitivao. Svi koji su ga slušali u čudu su se divili tolikoj razumnosti i njegovim odgovorima.

Ugledavši ga zbuniše se, a majka mu njegova reče: »Sinko, zašto si nam tako učinio? Gle, tvoj otac i ja žalosni smo te tražili.«

A on im reče: »Zašto ste me tražili? Zar

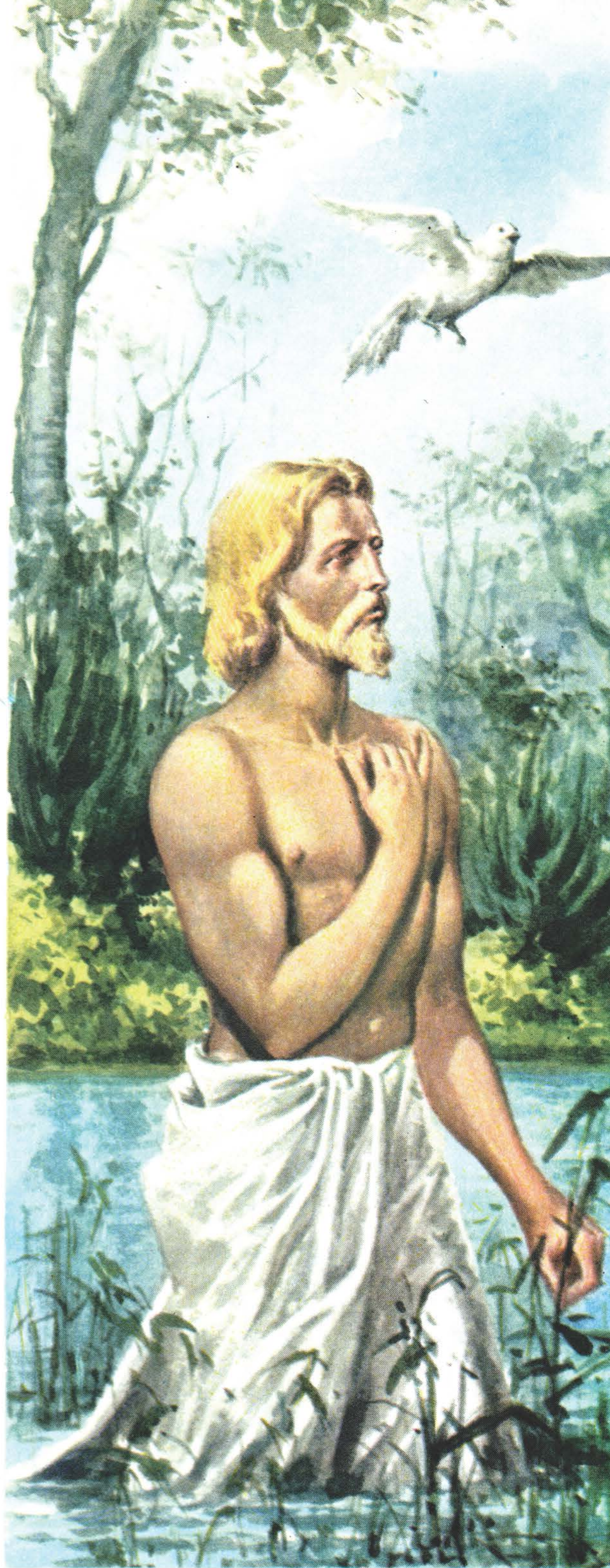
niste znali da moram biti u onome što je Oca mojega.«

No oni nisu razumjeli riječi koju im reče. I siđe s njima i dođe u Nazaret i bijaše im poslušan. A majka je njegova brižno čuvala sve ove događaje u svom srcu.

Isus je međutim napredovao u mudrosti i dobi i milosti kod Boga i ljudi.

Ivan krsti Isusa

Petnaeste godine vladanja cara Tiberija. dok je upravitelj Judeje bio Poncije Pilat, tetrarh Galileje Herod, a njegov brat Filip tetrarh Itureje i Trahonitide, i Lizanije tetrarh Abilene, za velikih svećenika Ane i Kajfe: upravi Bog riječ svoju Ivanu sinu Zaharijinu u Judejskoj pustinji. On obiđe svu okolicu jordansku propovijedajući pokajničko krštenje za otpuštenje grijeha.

Govorio je: »Obratite se na pokoru, približilo se kraljevstvo nebesko!«

Uistinu, na njega se odnosi ono što piše u knjizi proročanstava Izaije proroka:

Čuje se glas! Netko viče u pustinji:
Pripravite put Gospodinu,
poravnajte mu staze!
Svaki ponor nek se ispuni,
svaka gora i brežuljak nek se slegne!
Krivudave staze nek se isprave,
a hrapave nek se izglade!
I svaki će čovjek ugledati spasenje Božje.

Ivan je nosio odjeću od devine dlake i kožnat pojas oko bokova. Hranio se skakavcima i divljim medom. Grnula je k njemu sva Judeja i sav Jeruzalem, da ispovijedajući svoje grijehe prime od njega krštenje u rijeci Jordanu.

Kad Ivan ugleda gdje mnogi farizeji i saduceji dolaze k njemu na krštenje, reče im: »Izrode otrovnica! Tko vas je to samo upozorio da bježite od skore srdžbe? Donosite

dakle plodove dostojne obraćenja. Nemojte početi u sebi govoriti: ‚Imamo oca Abrahama!', jer kažem vam, da Bog iz ovog kamenja može podići djecu Abrahamovu. Sjekira je već položena na korijen stablima; svako dakle stablo koje ne donosi dobra roda posjeći će se i u oganj baciti.«

Pitalo ga je ono mnoštvo: »Što dakle da činimo?«

On im je odgovarao: »Koji imade dvije haljine, neka podijeli s onim koji nema nijedne. I koji imade hrane, neka učini isto tako.«

Dođoše mu također i carinici da ih krsti, pa ga upitaše: »Učitelju, što mi moramo činiti?«

A on im reče: »Ne utjerujte više nego što vam je određeno.«

Pitali su ga i vojnici: »A što mi da činimo?«

I reče im: »Nikoga ne zlostavljajte niti koga nekriva tužite i budite zadovoljni svojom plaćom.«

Budući da je sav narod bio u iščekivanju, i svi su se u svom srcu pitali nije li Ivan možda Krist, Ivan, da im odgovori, izjavi pred svima: »Ja vas doduše krstim vodom u znak obraćenja. No poslije mene dolazi jači od mene, kojemu ja nisam dostojan sagnuti se i odriješiti mu remenje na obući. On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem. U ruci mu je vijača, da pročisti svoje gumno. Žito će svoje sakupiti u svoju žitnicu, a pljevu spaliti ognjem neugasivim.«

Takvim je i mnogim drugim poukama Ivan navješćivao narodu evanđelje.

Onih dana, dok se sav narod krstio, dođe Isus iz Nazareta u Galileji na Jordan, da ga Ivan krsti.

Ivan ga stane odvraćati govoreći: »Ja sam taj koga ti treba da krstiš, a ti dolaziš k meni!«

Ali mu Isus odgovori: »Pusti sada, jer nam dolikuje da tako ispunimo svu pravednost!«

Tada ga Ivan pusti.

Odmah nakon krštenja Isus izađe iz vode. I gle! Dok se molio, otvoriše mu se nebesa i ugleda Duha Božjega — Duha Svetoga — gdje silazi u tjelesnom liku kao golub i dolazi nad njega. I gle! S neba se začu glas: »Ovo je Sin moj ljubljeni! U njemu mi sva milina!«

Napastovanje u pustinji

Nakon toga se Isus, pun Duha Svetoga, odmah vratio s Jordana. Tada ga Duh odvede u pustinju, da ga đavao iskuša. Tu je u pustinji boravio četrdeset dana, gdje ga je đavao kušao. Živio je među zvijerima. I kako tih dana nije ništa jeo, napokon ogladnje.

Tada mu pristupi napasnik i reče mu: »Ako si ti Božji Sin, reci da ovo kamenje postane kruhom.«

A on mu odgovori: »Pisano je: *Ne živi čovjek samo od kruha, nego od svake riječi, koja izlazi iz Božjih usta!*«

Zatim ga đavao povede u sveti grad Jeruzalem, postavi ga na vrh Hrama i reče mu: »Ako si ti Božji Sin, baci se odavle dolje! Ta pisano je: *Anđelima će svojim narediti za tebe da te čuvaju! Na rukama će te nositi, da ne bi gdje nogom zapeo o kamen!*«

Isus mu odvrati: »Pisano je također: *Ne kušaj Gospodina Boga svoga!*«

Đavao ga napokon odvede na goru vrlo visoku. Pokaza mu u jednom trenutku sva kraljevstva svijeta i njihovu slavu i reče mu: »Sve ću ti to dati — i vlast nad svim tim i svu slavu njihovu — jer je meni sve to predano, i ja dajem kome hoću. Ako se dakle ničice pokloniš preda mnom — sve je tvoje!«

Tada mu Isus reče: »Odlazi, sotono! Pisano je: *Gospodinu Bogu svome se klanjaj i njemu jedinome služi!*«

Kad đavao završi sve to iskušavanje, udalji se od njega do druge prilike. I gle! Pristupiše anđeli i služili su mu.

Isus u Galileji

Međutim tetrarh Herod, pošto ga je Ivan ukorio zbog Herodijade, žene njegova brata, i zbog svih njegovih zlodjela, svemu tome doda još i ovo: zatvori Ivana u tamnicu.

Kad je dakle Gospodin saznao da je Ivan zatvoren, i da su farizeji dočuli kako se oko Isusa okuplja više učenika i da više krsti nego Ivan — iako zapravo Isus sam nije krstio, nego njegovi učenici — napusti Judeju i ponovno se vrati u Galileju.

Ostavi Nazaret i dođe i nastani se u Kafarnaumu, koji leži uz more, u području Zabulonovu i Neftalijevu. Tako se ispunilo što je rečeno po proroku Izaiji: *O ti, zemljo Zabulonova i zemljo Neftalijeva! O ti, pute uz more i zemljo preko Jordana! Galilejo poganska! Narode, što sjediš u tami, gledaj svjetlo veliko! O vi svi, što sjedite u kraju i sjeni smrti, vama svjetlo osvanu!*

Otada je Isus počeo propovijedati evanđelje Božje govoreći: »Navršilo se vrijeme, približilo se kraljevstvo Božje. Obratite se na pokoru i vjerujte Evanđelju.«

I raširi se glas o njemu po svoj okolici, i naučavao je po njihovim zbornicama — od svih slavljen.

Isus zove dvanaest apostola

Pripovijedanje o pozivu prvih učenika, u čijem je središtu Simon Petar, nadopunjeno je izvještajem Ivana Evanđeliste (1, 35—51). Konačan izbor dvanaestorice apostola i njihova imena izneseni su u prvim trima evanđeljima prema Mateju (10, 1—4), Marku (3, 13—19) i Luki (6, 12—16). Usporedi s time popis dvanaestorice apostola koji se nalazi u Djelima Apostolskim (1, 12—14).

Jednom zgodom, dok se narod tiskao oko njega da čuje riječ Božju, stajaše on pokraj Genezaretskoga jezera, kad li spazi dvije lađice gdje stoje uz obalu. Ribari su iz njih izišli i ispirali mreže.

Uđe u jednu od tih lađa, koja je bila Šimunova, pa ga zamoli da malo otisne od kraja. Sjedne i stane učiti mnoštvo iz lađice.

Kad je završio govor, reče Šimunu: »Izvezi na dubinu, i bacite svoje mreže na lov.«

Odgovori mu Šimun: »Učitelju, svu smo se noć mučili i ništa ne ulovismo, ali na tvoju ću riječ baciti mreže.«

Učiniše tako i uhvatiše veliku množinu riba, te su im se mreže razdirale. Dadoše znak drugovima na drugoj lađi da im dođu u pomoć. I oni dođoše i napuniše obadvije lađe tako te su gotovo tonule.

Vidjevši to Šimun Petar, pade i obujmi Isusu koljena govoreći: »Gospodine, idi od mene! Grešnik sam čovjek!«

Zaprepasti se naime i on i svi koji su bili s njime zbog ulova riba koje uhvatiše; jednako tako i Jakob i Ivan, Zebedejevi sinovi, koji su bili drugovi Šimunovi. Isus nato reče Šimunu: »Ne boj se! Odsada ćeš ljude loviti!«

I. izvukoše lađe na suho, pa ostavivši sve pođu za njim.

I reče im Isus (Šimunu i Andriji): »Pođite za mnom! Učinit ću vas ribarima ljudi!«

I oni odmah ostaviše mreže i pođoše za njim.

Pošavši malo dalje vidje druga dva brata, Jakoba Zebedejeva i njegova brata Ivana koji su u lađi zajedno s ocem Zebedejem krpali mreže. I odmah ih pozva, a oni, ostavivši oca Zebedeja u lađi zajedno s nadničarima, smjesta pođoše za njim.

Sutradan sretne Isus Filipa i reče mu: »Pođi za mnom!« Filip je bio iz Betsaide, iz grada Andrijina i Petrova.

Filip nađe Natanaela i reče mu: »Našli smo onoga o kome je pisao Mojsije u Zakonu i proroci: Isusa, sina Josipova iz Nazareta.«

Reče mu Natanael: »Zar iz Nazareta može niknuti što dobro?«

Kaže mu Filip: »Dođi i vidi.«

Kad Isus ugleda Natanaela gdje dolazi k njemu, reče za njega: »Evo istinskog Izraelca u kome nema prijevare!«

Kaže mu Natanael: »Odakle me poznaješ?«

Odgovori mu Isus: »Prije negoli te Filip pozvao, vidio sam te dok si bio pod smokvom.«

Odgovori mu Natanael: »Rabi, ti si Božji Sin! Ti si kralj Izraelov!«

Odgovori mu Isus: »Zato, što ti rekoh: ‚Vidjet te pod smokvom', vjeruješ. Većih ćeš još stvari vidjeti!« I nadoda: »Zaista, zaista! Kažem vam: Gledat ćete otvoreno nebo i anđele Božje, gdje uzlaze i silaze nad Sina čovječjega.«

Onih dana popne se Isus na goru da se pomoli. Tu je proveo cijelu noć moleći se Bogu. Kad osvanu dan, dozove k sebi učenike i reče im: »Žetva je velika, ali je poslenika malo«. Tada izabra između njih dvanaestoricu, koje prozva apostolima:

Prvi je Šimun, prozvan Petar, i njegov brat Andrija, Jakob i Ivan, Filip i Bartolomej, Matej i Toma, Jakob Alfejev i Šimun, prozvan Zelot Tadej Juda Jakobov i Juda Iškariotski, njegov izdajica.

Njih Dvanaestoricu postavi, da budu s njime, te ih šalje, da propovijedaju i da imaju vlast izgoniti đavle i liječiti svaku bolest i nemoć.

I Isus im je govorio: »Ako tko hoće da

pođe za mnom, neka se odreče samoga sebe i neka uzme svoj križ i neka slijedi mene. Mene su progonili, progonit će i vas. Nije učenik nad učiteljem.

Blago vama, kad vas ljudi stanu grditi i progoniti! Radujte se i od veselja kličite, jer je velika vaša plaća na nebesima! Neka svijetli vaše svjetlo pred ljudima, da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega, koji je na nebesima.«

Svadba u Kani

Trećeg dana bude svadba u Kani Galilejskoj. Bijaše ondje Isusova majka. A bude pozvan na svadbu i Isus i njegovi učenici. I ponestade vina. Tada reče Isusu njegova majka: »Vina nemaju.«

Reče joj Isus: »Ženo, što ja imam s tobom? Još nije došao moj čas!«

Nato njegova mati reče poslužiteljima: »Što god vam rekne, učinite!«

Stajalo je ondje šest kamenih sudova Židovima za čišćenje. Svaki je držao dvije do tri mjere.

Reče im Isus: »Napunite sudove vodom!«

I napuniše ih do vrha.

Tada im reče: »Zagrabite sada i nosite ravnatelju stola.«

Oni odnesoše. Ravnatelj stola okusi vodu što postade vinom, a nije znao odakle je, dok su sluge koje zagrabiše vodu znale. Tada ravnatelj stola pozove zaručnika i reče mu: »Svaki čovjek stavlja na stol najprije dobro vino, a istom kad se ponapiju, lošije. Ti si čuvao dobro vino sve do sada.«

Tako Isus u Kani Galilejskoj započe i učini svoj prvi čudesni znak i objavi svoju slavu, te povjerovaše u njega njegovi učenici.

Isus poučava u sinagogama

Nakon toga zajedno sa svojom majkom, s braćom i sa svojim učenicima siđe u Kafarnaum i zadrža se ondje nekoliko dana.

Odmah u subotu uđe u sinagogu i poče naučavati. Svi su bili izvan sebe od čuda diveći se njegovoj nauci jer ih je učio kao onaj koji ima vlast, a ne kao pismoznanci.

Upravo se u njihovoj sinagogi našao čovjek opsjednut nečistim duhom — đavlom — koji povika iz svega glasa: »Hej, što ti imaš s nama, Isuse Nazarećanine? Došao si da nas uništiš? Znam ja tko si ti: Svetac Božji!«

Isus mu zaprijeti: »Umukni i iziđi iz njega!«

Nato nečisti duh — đavao — potrese njime, obori ga u sredinu, pa poviče iz svega glasa i iziđe iz njega, a da mu ništa ne naudi.

Svi se zaprepastiše te se međusobno pitahu: »Što li je ovo? Nove li nauke! Silne li vlasti! Pa i samim nečistim duhovima s vlašću i silom zapovijeda, i oni mu se pokoravaju i izlaze.«

I odmah se posvuda po čitavoj okolici galilejskoj proširi glas o njemu.

Isus zatim smjesta ustane, iziđe iz sinagoge i zajedno s Jakobom i Ivanom ode u kuću Šimuna Petra i Andrije. A Šimunova je punica ležala u velikoj groznici. I odmah mu kažu i zauzmu se za nju.

Isus joj pristupi, sagne se k njoj i zapovjedi groznici, i groznica je pusti. Tada je prihvati za ruku i podigne. I ona odmah ustade pa ih posluživaše.

Uvečer o zapadu sunca svi koji su imali bolesnike s različitim bolestima, dovedoše ih k njemu. I sav se grad zgrnuo kod vrata. A on je stavljao ruke na svakoga od njih i

sve ih liječio, da se ispuni, što je rekao prorok Izaija: *Slabosti naše on uze na se i bolesti naše on ponese.*

I đavli su izlazili iz mnogih vičući i govoreći: »Ti si Božji Sin!« On im se prijetio i nije dopuštao da govore, jer su znali da je on Krist.

Rano ujutro, još u sumrak, Isus ustane, iziđe i povuče se na samotno mjesto i tu se molio. Za njim pođe Šimun i njegovi drugovi. Kad ga nađoše, rekoše mu: »Svi te traže.« Uistinu, mnoštvo ga je tražilo.

A on im reče: »Hajdemo drugamo, u obližnja mjesta, da i ondje propovijedam, jer i ostalim gradovima treba da propovijedam evanđelje o kraljevstvu Božjem. Ta zato sam i došao.«

I obilazio je Isus svom Galilejom naučavajući po njihovim sinagogama i propovijedajući evanđelje o kraljevstvu, izgoneći đavle i liječeći svaku bolest i svaku nemoć u narodu.

Ozdravljenje gubavca

Dok je bio u jednom gradu, gle, pristupi k njemu čovjek pun gube. Ugledavši Isusa padne ničice i klanjajući mu se počne ga moliti: »Gospodine, ako hoćeš, možeš me očistiti!«

Isus pun sažaljenja pruži svoju ruku, dotakne ga se i reče mu: »Hoću, budi čist!«

Odmah odstupi od njega guba, i očisti se.

Zaprijetivši mu se, Isus ga smjesta otpravi i reče mu: »Pazi, da nikomu ništa nisi kazao, nego idi i pokaži se svećeniku te za svoje očišćenje prinesi dar, kako je propisao Mojsije, njima za svjedočanstvo.«

Ali on, čim iziđe, stane potanko pripovijedati i razglašivati događaj, tako te Isus više nije mogao javno ući u grad, nego se zadržavao vani na samotnim mjestima. No glas se o njemu još više širio, i veliko je mnoštvo grnulo k njemu odasvud, da ga sluša i da se liječi od svojih bolesti.

Farizeji ispituju Isusa

Poslije nekoliko dana ukrca se Isus na lađu, preveze se i dođe u svoj grad Kafarnaum. I dok je jednog dana naučavao, saznalo se da je u kući. Skupilo se mnogo njih, te nisu više mogli stati ni pred vratima. On im počne navješćivati riječ.

A bili su među slušateljima također i farizeji i učitelji zakona, koji su došli iz svih galilejskih i judejskih gradića i iz Jeruzalema. A sila je Gospodnja djelovala u njemu, da liječi. I gle, neki ljudi dođu noseći k njemu uzetoga koji je ležao na nosiljci. Nosila su ga četvorica i gledali su kako bi ga unijeli i stavili preda nj.

Ne našavši kuda bi ga preda nj unijeli zbog mnoštva, popnu se na krov i razotkriju krov nad mjestom gdje bijaše Isus. Načiniv otvor spuste postelju na kojoj je ležao uzeti na sredinu pred Isusa.

Kad Isus vidje njihovu vjeru, reče uzetome: »Ne boj se, sinko! Tvoji su ti grijesi oprošteni!«

Sjedjeli su ondje neki pismoznanci i farizeji, koji počeše mozgati u svojim srcima: »Što to ovaj govori? To je hula! Ta tko može grijehe opraštati osim Boga jedinoga?«

Isus smjesta u duhu upozna njihove misli, da tako mozgaju u sebi, pa im reče: »Što vi to snujete i zlo mislite u svojim srcima? Ta što je lakše? Reći uzetome: 'Oprošteni su ti grijesi!' ili reći: 'Ustani, uzmi svoju postelju i hodaj?' Ali da znate da Sin čovječji ima vlast opraštati grijehe na zemlji! Tada reče uzetome: »Zapovijedam ti, ustani, uzmi svoju postelju i pođi svojoj kući!«

I on ustane, smjesta uzme svoju postelju, iziđe na očigled svima i otiđe svojoj kući slaveći Boga.

Svi ostadoše zapanjeni; i slavili su Boga koji ljudima dade takvu vlast te su puni straha govorili: Danas vidjesmo nevjerojatnih stvari!

Poslije toga Isus ponovno iziđe k moru. A sve je ono mnoštvo dolazilo k njemu i on ih je poučavao.

Prolazeći tako onuda spazi nekog carinika, imenom Levija, koji se zvao Matej, sina Alfejeva. Sjedio je na carinarnici. Reče mu Isus: »Pođi za mnom!«

On ostavi sve, ustane i pođe za njim. Tada Levi priredi u svojoj kući veliku gozbu. Dok je Isus bio za stolom u njegovoj kući, gle nađoše se za stolom s Isusom i njegovim učenicima također i mnogi carinici i grešnici. Bilo ih je uistinu mnogo, koji su ga slijedili.

Kad pismoznanci iz farizejske sljedbe vidješe da Isus jede zajedno s grešnicima, predbaciše njegovim učenicima: »Zašto vaš učitelj jede i pije zajedno s carinicima i grešnicima?«

Čuvši to Isus reče im: »Ne trebaju zdravi liječnika, nego bolesni! Idite dakle i naučite što ono znači: Milosrđe hoću, a ne žrtvu. Uistinu, nisam došao da zovem pravednike, nego grešnike na obraćenje.«

Kad su jednom Ivanovi učenici i farizeji postili, dođu mu neki i kažu: »Zašto Ivanovi učenici, a jednako tako i učenici farizeja često poste i obavljaju molitve, a tvoji učenici ne poste?«

Nato im Isus reče: »Zar mogu uzvanici u svatovima postiti, dok je s njima zaručnik? Dokle god imaju zaručnika u svom društvu, ne mogu postiti. Doći će već dani kad će im ugrabiti zaručnika. I tada će se, u onaj dan, napostiti.«

Subotni dan

Jednom je zgodom Isus prolazio kroz usjeve. Njegovi učenici ogladnješe. Počeše stoga putem trgati klasje pa su ga u rukama protrli i jeli.

Kad to vidješe neki farizeji, rekoše mu: »Gle! Zašto tvoji učenici u subotu čine ono što subotom nije dopušteno?«

Isus im odgovori: »Zar nikad niste čitali što je ono David učinio kad se našao u potrebi i ogladnio on i njegovi drugovi? Nije li u vrijeme velikog svećenika Abijatara ušao u kuću Božju, uzeo i pojeo postavljene hljebove kojih nije bilo slobodno jesti ni njemu ni njegovim drugovima, nego samo svećenicima; a on je dao još i svojim drugovima?«

»Ili, zar niste čitali u Zakonu da subotom u hramu svećenici krše subotu, a ipak su bez krivnje. A kažem vam: Veće nešto od hrama stoji ovdje! I kad biste razumjeli što ono znači: *Milosrđe hoću, a ne žrtvu* — ne biste osudili ove besprijekorne«. Govorio im je nadalje: »Subota je radi čovjeka, a ne čovjek radi subote. Stoga, Sin čovječji je gospodar — pa i subote!«

Bolesnik kod ribnjaka

U Jeruzalemu se kod Ovčjih vrata nalazi ribnjak, koji se hebrejski zove Betezda, a

ima pet trijemova. U njima je ležalo mnoštvo bolesnika slijepih, hromih, uzetih, koji su iščekivali da se voda uzbiba. Naime, anđeo bi Gospodnji u stanovitim zgodama sišao u ribnjak i uzbibao bi vodu. Onaj, dakle, koji bi prvi sišao, čim bi se voda uzbibala,

ozdravio bi, od koje mu drago bolesti bolovao.

Isus ozdravljuje čovjeka u subotu

Bijaše ondje neki čovjek, koji je bolovao od svoje bolesti trideset i osam godina. Kad ga Isus opazi gdje leži i kad sazna da je već dugo vremena u tom stanju, reče mu: »Želiš li ozdraviti?«

Odgovori mu bolesnik: »Gospodine, nemam nikoga tko bi me spustio u ribnjak, kad se voda uzbiba. Dok ja stignem, već drugi

Židovi ozdravljenome: »Subota je! Ne smiješ nositi postelju!«

On im odvrati: »Onaj koji me ozdravio rekao mi je: 'Uzmi svoju postelju i hodaj!'«

Upitaše ga dakle: »Tko je taj čovjek koji ti je rekao: 'Uzmi i hodaj?'«

No ozdravljenik nije znao tko je taj. Isus je naime nestao u mnoštvu koje se nalazilo ondje.

Isus ga poslije nađe u Hramu i reče mu: »Evo, ozdravio si! Više ne griješi da te što gore ne zadesi!«

Čovjek ode i javi Židovima da je to bio Isus koji ga je ozdravio.

Zbog toga počeše Židovi progoniti Isusa što takve stvari radi subotom.

prije mene siđe.«

Reče mu Isus: »Ustani, uzmi svoju postelju i hodaj!«

I čovjek odmah ozdravi, uzme postelju i prohoda.

Tog je dana bila subota. Govorili su dakle

Isus im odgovori: »Moj Otac sve do sada radi, pa i ja radim.«

Zbog toga su Židovi još više tražili priliku da ga ubiju, jer je ne samo kršio subotu, nego je također Boga nazivao svojim Ocem, čime se izjednačivao s Bogom.

Isus bira dvanaest apostola

Onih dana, kad Isus vidje mnoštvo naroda, povuče se i popne na goru da se pomoli. Tu je proveo svu noć moleći se Bogu. Kad osvanu dan, dozove k sebi učenike, koje sam htjede. Oni dođu k njemu, a on između njih izabra dvanaestoricu, koje prozva također apostolima. Njih Dvanaestoricu postavi da budu s njime te ih šalje da propovijedaju i da imaju vlast izgoniti đavle i liječiti svaku bolest i nemoć.

A ovo su imena dvanaestorice apostola: prvi je Šimun, prozvan Petar, i njegov brat Andrija; zatim Jakob, sin Zebedejev, i Ivan, brat Jakobov — njih dvojicu prozva Isus

»Boanerges«, to jest »sinovi groma«; Filip i Bartolomej; Toma Blizanac i Matej carinik; Jakob Alfejev i Tadej Juda Jakobov; Šimun Kananejac, prozvai Zelot, i Juda Iškariotski, njegov izdajica.

Propovijed na gori

Poslije toga Isus siđe s njima i zaustavi se na ravnome. A skupilo se ondje veliko mnoštvo njegovih učenika i silna množina naroda. On sjedne, a k njemu pristupiše njegovi učenici. Tada upravi pogled na svoje učenike, otvori usta i počne ih naučavati govoreći:

»Blaženi siromašni duhom,
jer je njihovo kraljevstvo nebesko!
Blaženi žalosni,
jer će se utješiti!
Blaženi krotki,
jer će baštiniti zemlju!
Blaženi gladni i žedni pravednosti,
jer će se nasititi!
Blaženi milosrdni,
jer će naći milosrđe!
Blaženi čista srca,
jer će Boga gledati!
Blaženi mirotvorci,
jer će se zvati sinovi Božji!
Blaženi progonjeni zbog pravednosti,
jer je njihovo kraljevstvo nebesko!
Blago vama, kad vas stanu grditi i progoniti i sve zlo govoriti protiv vas lažući — zbog mene!

»Blago vama, kad ljudi zamrze na vas i kad vas izopće i izbace vaše ime kao zloglasno — zbog Sina čovječjega! Radujte se i od veselja kličite u onaj dan, jer je velika vaša plaća na nebesima! Ta upravo su tako njihovi oci progonili proroke prije vas!«

»Vi ste sol zemlje. No ako sol obljutavi, čime će se osoliti? Više nije ni za što nego da se baci napolje, da ljudi po njoj gaze.«

»Vi ste svjetlo svijeta. Ne može se sakriti grad koji leži na gori. Niti se užiže svjetiljka da se stavi pod sud, nego na svijećnjak da svijetli svima u kući. Tako neka svijetli vaše svjetlo pred ljudima da vide vaša dobra djela i slave Oca vašega koji je na nebesima.«

Tumačenje zakona

»Nemojte pomisliti, da sam došao dokinuti Zakon ili Proroke. Ne, nisam došao dokinuti, nego dopuniti. Zaista, kažem vam: Dok ne prođe nebo i zemlja, nijedno slovce, niti jedna jedina točkica od Zakona neće proći, dok se sve ne zbude. Onaj, dakle, koji dokine jednu od tih, pa i najmanjih zapovijedi i tako druge nauči, najmanji će biti u kraljevstvu nebeskom. A onaj koji ih bude vršio i druge učio, bit će velik u kraljevstvu nebeskom. Uistinu, kažem vam: Ako vaša pravednost ne bude veća od pravednosti pismoznanaca i farizeja, nećete ući u kraljevstvo nebesko.«

»Čuli ste da je rečeno starima: *Ne ubij! A koji ubije, bit će odgovoran sudu.* No ja vam kažem: Svaki onaj koji se srdi na svoga brata bit će odgovoran sudu. A koji svome bratu rekne: 'Glupane!', bit će odgovoran Velikom vijeću. A koji reče: 'Budalo!', bit će odgovoran ognju paklenomu.«

»Ako dakle prinosiš svoj dar na žrtvenik pa se ondje sjetiš da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi svoj dar tu pred žrtvenikom; idi i najprije se izmiri sa svojim bratom, a onda dođi i prinesi svoj dar.«

»Nagodi se brzo sa svojim tužiteljem dok si još s njim na putu, da te tvoj tužitelj ne

preda sucu, a sudac tamničaru, pa da te ne strpaju u tamnicu. Zaista, kažem ti: Nećeš izići odanle dok ne isplatiš i posljednju paru.«

»Čuli ste nadalje da je rečeno starima: *Ne kuni se krivo, nego ispuni pred Bogom svoje zakletve.* No ja vam kažem: Ne kunite se uopće! Ni nebom, jer je ono prijestolje Božje. Ni zemljom, jer je ona podnožje njegovim nogama. Ni Jeruzalemom, jer je to grad velikoga kralja. Ne kuni se ni svojom glavom, jer ni jedne vlasi ne možeš učiniti bijelom ili crnom. Vaša riječ neka bude: 'Da, da — ne ne!' Što je više od toga, od zloga je.«

Ljubav prema neprijatelju

»Čuli ste da je rečeno: *Ljubi svoga bližnjega, a mrzi svoga neprijatelja.* No ja kažem vama koji me slušate: Ljubite svoje neprijatelje. Dobro činite onima koji vas mrze. Blagoslivljajte one koji vas proklinju. Molite za one koji vas progone i koji vas kleveću da budete sinovi svoga nebeskog Oca, jer on daje da njegovo sunce izlazi nad zlima i nad dobrima i da kiša pada pravednicima i nepravednicima. Kako želite da ljudi vama čine jednako tako činite i vi njima, jer ako ljubite one koji vas ljube, kakvu plaću zaslužujete? Zar to isto ne čine i carinici? Ta i grešnici ljube one koji njih ljube. Isto tako, ako pozdravljate samo svoju braću, što osobito činite? Zar to isto ne čine i pogani?

Budite dakle savršeni kao što je savršen vaš nebeski Otac.«

Pazite da svoje pravednosti ne činite pred ljudima, da vas oni vide. Inače nećete imati plaće kod svog Oca koji je na nebesima. Kada dakle dijeliš milostinju, ne trubi pred sobom, kako to po sinagogama i ulicama čine licemjeri da bi ih ljudi hvalili. Zaista, kažem vam: Primili su svoju plaću! Ti naprotiv, kada dijeliš milostinju — neka ti ne zna ljevica što čini tvoja desnica, da tvoja milostinja bude u tajnosti. A tvoj će ti Otac, koji vidi u tajnosti, uzvratiti.«

Molitva Gospodnja

»Isto tako kad molite, ne budite kao licemjeri. Vole uspravljeni moliti u sinagogama i na raskršćima ulica, da ih ljudi vide. Zaista, kažem vam: Primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad moliš, uđi u svoju odaju, zatvori za sobom vrata i pomoli se svome Ocu koji je tu u tajnosti. I tvoj će ti Otac, koji vidi u tajnosti, uzvratiti.«

»Kad molite, ne blebećite poput pogana. Misle naime da će biti uslišani zbog svojih mnogih riječi. Ne povodite se za njima. Ta zna vaš Otac što vam treba i prije negoli ga zatražite.

»Vi dakle ovako molite:

Oče naš koji jesi na nebesima!
Sveti se Ime tvoje!
Dođi kraljevstvo tvoje!
Budi volja tvoja
kako na nebu tako i na zemlji!
Kruh naš svagdanji daj nam danas!
I otpusti nam duge naše
kako i mi otpuštamo dužnicima našim!
I ne uvedi nas u napast,
nego izbavi nas od zla.«

»Uistinu, ako vi otpustite ljudima njihove grijehe, i vama će vaš nebeski Otac otpustiti vaše. Naprotiv, ako vi ne otpustite ljudima, ni vama neće Otac vaš otpustiti vaših grijeha.«

»I kad postite, ne budite smrknuti poput licemjera. Izobličuju svoje lice da pokažu ljudima, kako poste. Zaista, kažem vam: Primili su svoju plaću. Ti naprotiv, kad postiš, pomaži glavu svoju i umij svoje lice da ne zapaze ljudi kako postiš, nego tvoj Otac, koji je tu, u tajnosti. I tvoj Otac, koji vidi u tajnosti, uzvratit će ti.«

Blago na nebu

»Ne gomilajte sebi blago na zemlji, gdje ga moljac i rđa uništavaju i gdje tatovi potkapaju i kradu. Gomilajte sebi blago na nebu, gdje ga ni moljac ni rđa ne uništavaju i gdje tatovi ne potkapaju ni ne kradu. Uistinu, gdje ti je blago, ondje će ti biti i srce.«

»Svjetiljka je tijelu oko. Ako ti je dakle oko zdravo, sve će tijelo tvoje biti svijetlo. Naprotiv, ako ti je oko nevaljalo, sve će tijelo biti tamno. Ako je, dakle, svjetlo, koje je u tebi, tamno, kolika li će istom biti sama tama?«

»Nitko ne može služiti dvojici gospodara, jer ili će jednoga mrziti, a drugoga ljubiti; ili će jednome biti odan, a za drugog neće mariti. Ne možete služiti Bogu i mamoni.«

»Zato vam kažem: Ne budite zabrinuti za svoj život: što ćete jesti, što ćete piti; ni za svoje tijelo: u što ćete se obući. Zar život nije vredniji od jela i tijelo od odijela? Pogledajte ptice nebeske! Niti siju, niti žanju, niti zgrću u žitnice, pa ipak ih hrani vaš nebeski Otac. Zar vi niste mnogo vredniji od njih? Uostalom, koji od vas uza svu svoju zabrinutost može svome rastu dodati samo i jedan lakat? I za odijelo što ste toliko zabrinuti? Promotrite poljske ljiljane kako rastu. Ne muče se niti predu, pa ipak, kažem vam, da se ni Salomon u svoj svojoj slavi nije zaodjenuo kao jedan od njih. Pa ako poljsku travu, koja danas jest, a sutra se u peć baca, Bog tako oblači, koliko li će više vas, malovjerni! Nemojte dakle puni zabrinutosti govoriti: 'Što ćemo jesti?' ili: 'Što ćemo piti?' ili: 'U što ćemo se obući?' Sve to traže pogani. Zna vaš nebeski Otac da vam sve to treba! Tražite stoga najprije kraljevstvo Božje i pravednost njegovu, a sve će vam se ostalo pridodati. Ne budite dakle zabrinuti za sutra. Sutrašnji će se dan brinuti sam za sebe. Svakome je danu dosta njegova zla.«

»Nemojte suditi, da ne budete suđeni. I nemojte osuđivati, pa nećete biti osuđeni. Kojim naime sudom budete sudili, vama će se dosuditi. Praštajte, pa će se i vama oprostiti.«

»Zašto gledaš slamčicu u oku svog brata, a grede u svom oku ne opažaš? Kako možeš reći svome bratu: 'Brate, dopusti da izvadim slamčicu iz tvog oka!', a sam ne vidiš grede u svom oku? Licemjere! Izvadi najprije gredu iz svog oka pa ćeš tada dobro vidjeti izvaditi slamčicu iz oka svoga brata.«

»Molite, i dat će vam se! Tražite, i naći ćete! Kucajte, i otvorit će vam se! Jest! Svaki koji moli, prima; i koji traži, nalazi! i onome, koji kuca, otvorit će se. Ako koji od vas zamoli

oca kruha, zar će mu on dati kamen? Ili ribu, zar će mu mjesto ribe podati zmiju? Ili, ako ga zatraži jaje, zar će mu podati štipavca? Ako dakle vi, makar ste zli, znadete dobrim darovima darivati svoju djecu, koliko li će prije Otac s neba darovati Duha Svetoga onima koji ga zamole.«

Zlatno pravilo

»Ne dajte svetinje psima! Niti svoga biserja bacajte pred svinje, da ga ne pogaze nogama te se onda okrenu na vas pa vas rastrgaju.«

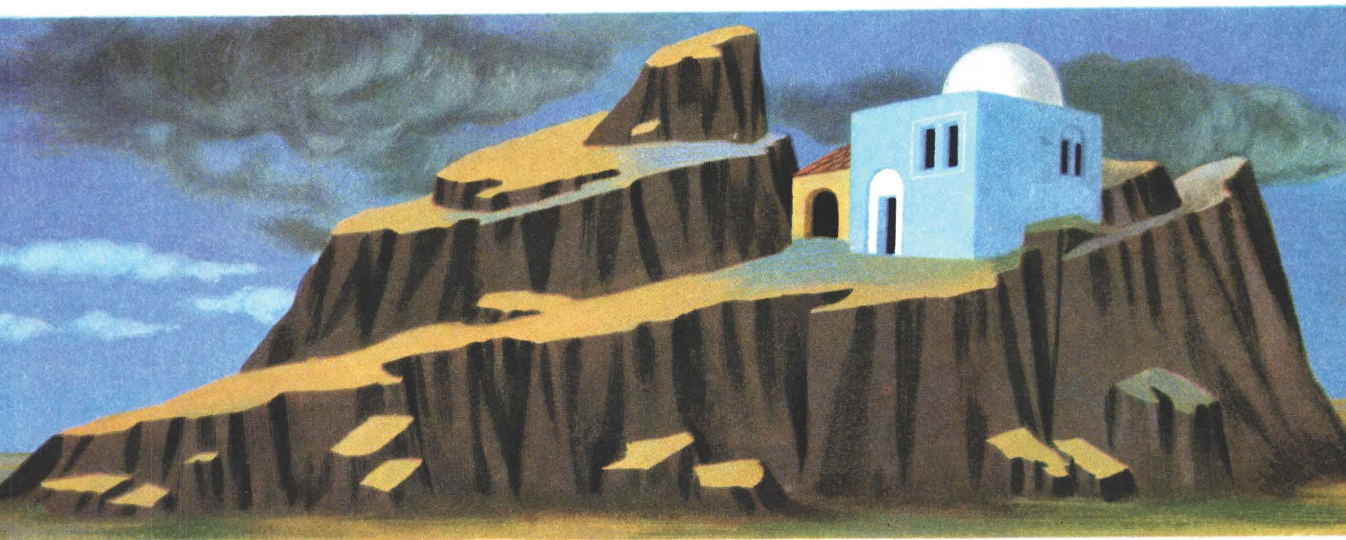
»Stoga — sve ono što želite da ljudi vama čine, činite i vi njima. U tom se naime sastoji Zakon i Proroci.«

»Uđite kroz uska vrata! Jer — široka su vrata i prostran je put koji vodi u propast, i mnogo ih ima koji njime idu. O kako su uska vrata, kako tijesan put koji vodi u život, i malo ih ima koji ga uspijevaju naći!«

Po njihovim plodovima ...

»Čuvajte se lažnih proroka koji k vama pristupaju preobučeni kao ovce, a iznutra su vuci grabežljivi. Prepoznat ćete ih po njihovim plodovima. Zar se s trnja bere grožđe ili s bodljike smokve? Upravo tako svako dobro stablo rodi dobrim plodovima, a zlo stablo zlim plodovima. Ne može dobro stablo uroditi zlim plodovima, niti zlo stablo dobrim plodovima. Svako stablo koje ne rodi dobrim plodom siječe se i u oganj baca. Prema tome, prepoznat ćete ih po njihovim plodovima.«

»Zašto me zovete: Gospodine, Gospodine!,

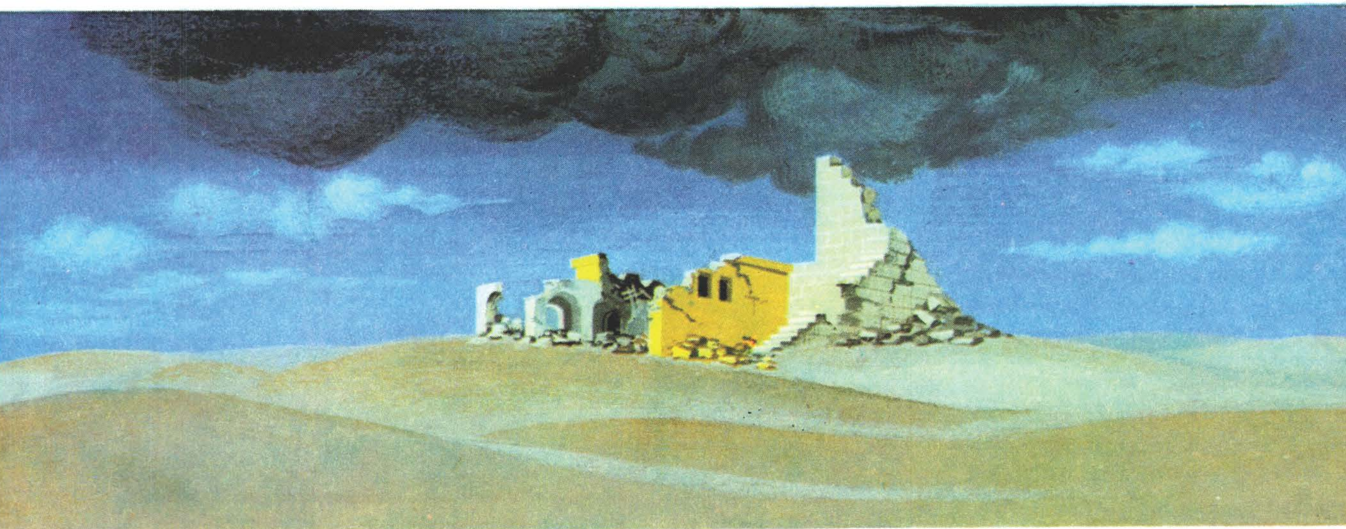

a ne činite ono, što govorim? Neće svaki koji mi govori: 'Gospodine, Gospodine!' unići u kraljevstvo nebesko, nego samo onaj koji vrši volju Oca moga, koji je na nebesima. Mnogi će me u onaj dan pitati: 'Gospodine, Gospodine! Nismo li mi u tvoje ime prorokovali i u tvoje ime đavle izgonili? Nismo li u tvoje ime učinili mnoga čudesa?' Tada ću im otvoreno izjaviti: 'Nikada vas nisam poznavao! Odlazite od mene, koji činite bezakonje.'«

»Pokazat ću vam stoga kome je sličan svaki onaj, koji dolazi k meni, sluša moje riječi i vrši ih. Sličan je mudrom čovjeku koji gradi kuću na stijeni. Zapljušti kiša, pa nastane poplava i dunu vjetrovi na onu kuću, ali ona ne pada, jer je na stijeni utemeljena.«

»Naprotiv, svaki koji sluša ove moje riječi, a ne vrši ih, sličan je ludom čovjeku koji sagradi svoju kuću na pijesku. Zapljušti kiša i dunu vjetrovi, pa udare na onu kuću, i ona smjesta pada. I bude od one kuće velika ruševina.«

Kad Isus završi ovaj svoj govor, mnoštvo ostade zadivljeno nad njegovom naukom. Ta učio ih je kao onaj koji ima vlast, a ne kao njihovi pismoznanci.

Isus nastavlja učiti

Pošto je završio sve svoje riječi slušateljstvu iz naroda, siđe s gore. A slijedilo ga je veliko mnoštvo. I uđe u Kafarnaum.

Tu bijaše nekome stotniku bolestan sluga. I već je bio na umoru, a bio mu je vrlo drag. Čuvši za Isusa posla k njemu uglednije Židove moleći ga da dođe i da mu spasi slugu. Usrdno ga je molio: »Gospodine, sluga mi leži kod kuće uzet u strašnim mukama.«

Kad ovi stigoše k Isusu, zauzmu se kod njega govoreći: »Zaslužuje da mu to učiniš, jer voli naš narod i sinagogu nam je sagradio.«

Isus se uputi s njima, a njemu poruči: »Doći ću i izliječit ću ga.«

I kad više nije bio daleko od kuće, posla stotnik pred njega prijatelje s porukom: »Gospodine, ne muči se. Ta ja nisam dostojan, da uniđeš pod krov moj. Zato se također nisam ni smatrao vrijednim da sam dođem k tebi. Nego — reci samo riječ, i ozdravit će mi sluga. Pa i ja, premda sam višoj vlasti podređen, imam pod sobom vojnike pa kažem jednome: 'Idi!' — i on ide; drugome: 'Dođi' — i on dođe; a svome sluzi kažem: 'Učini to' — i on učini.«

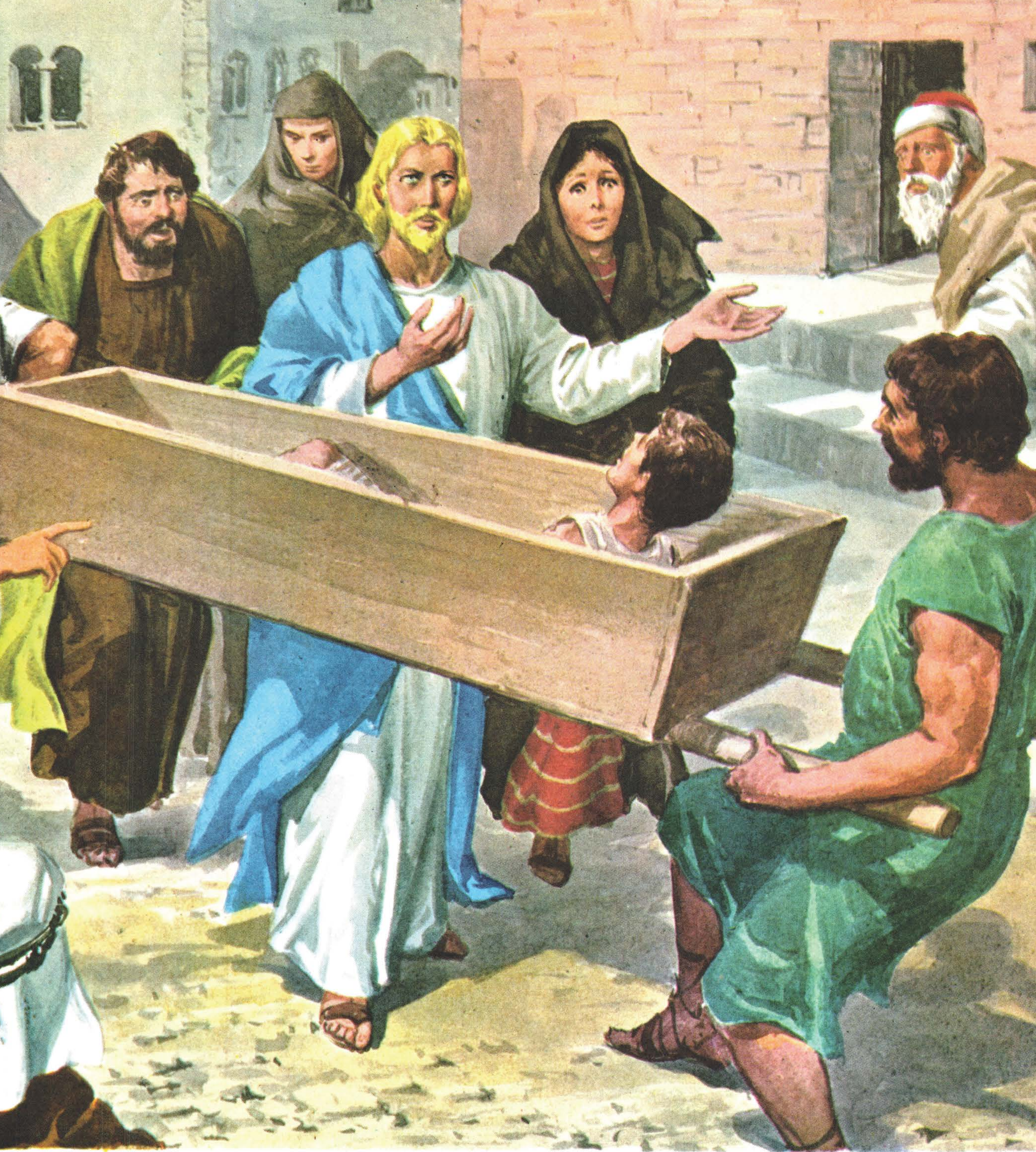
Čuvši to Isus zadivi se pa se okrene mnoštvu koje ga je pratilo i reče: »Zaista, kažem vam, ni u Izraelu ne nađoh tolike vjere. Kažem vam: Mnogi će s istoka i zapada doći i sjesti za stol zajedno s Abrahamom, Izakom i Jakobom u kraljevstvu nebeskom, a sinovi će kraljevstva biti izbačeni napolje u tamu. Ondje će biti plač i škripa zubima.«

Zatim reče Isus stotniku: »Idi! Neka ti bude, kako si vjerovao!«

I ozdravi sluga u onaj čas. Kad se oni koji su bili poslani vratiše kući, nađu slugu zdrava.

Isus ozdravljuje udovičina sina

Poslije toga uputi se Isus u grad koji se zove Nain. Pratili su ga njegovi učenici i mnoštvo svijeta. Kad se približi gradskim vratima, gle, upravo su iznosili mrtva sina

jedinca u majke koja bijaše udovica. Pratila ju je brojna povorka građana.

Ugledavši je Gospodin, sažali se nad njom i reče joj: »Ne plači!« Pristupi zatim i dotakne se lijesa, a nosioci stadoše. Tada reče: »Mladiću! Kažem ti: Ustani!«

I sjede mrtvac i poče govoriti, a on ga dade njegovoj majci. Nato sve obuze strah i slavili su Boga govoreći: »Velik prorok ustade među nama! Bog pohodi narod svoj!«

I razglasi se taj glas o njemu po cijeloj Judeji i po svoj okolici.

Isusova poruka Ivanu

Sve to dojaviše Ivanu njegovi učenici. A kad je Ivan u tamnici čuo za Kristova djela, pozva dvojicu između svojih učenika i posla ih Gospodinu da ga pitaju: »Da li si ti onaj koji ima doći, ili da čekamo drugoga?«

Došavši k njemu rekoše ti ljudi: »Ivan Krstitelj nas posla k tebi, da te pitamo: 'Da li si ti onaj koji ima doći, ili da čekamo drugoga?'«

Upravo je u taj čas Isus ozdravio mnoge od bolesti, muka i zlih duhova i mnogim je slijepima darovao vid. Tada im odgovori: »Pođite pa izvijestite Ivana o onome, što ste vidjeli i čuli: *Slijepi dobivaju vid, hromi hodaju, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se propovijeda evanđelje.* Blago onome, koji se ne smuti nada mnom.«

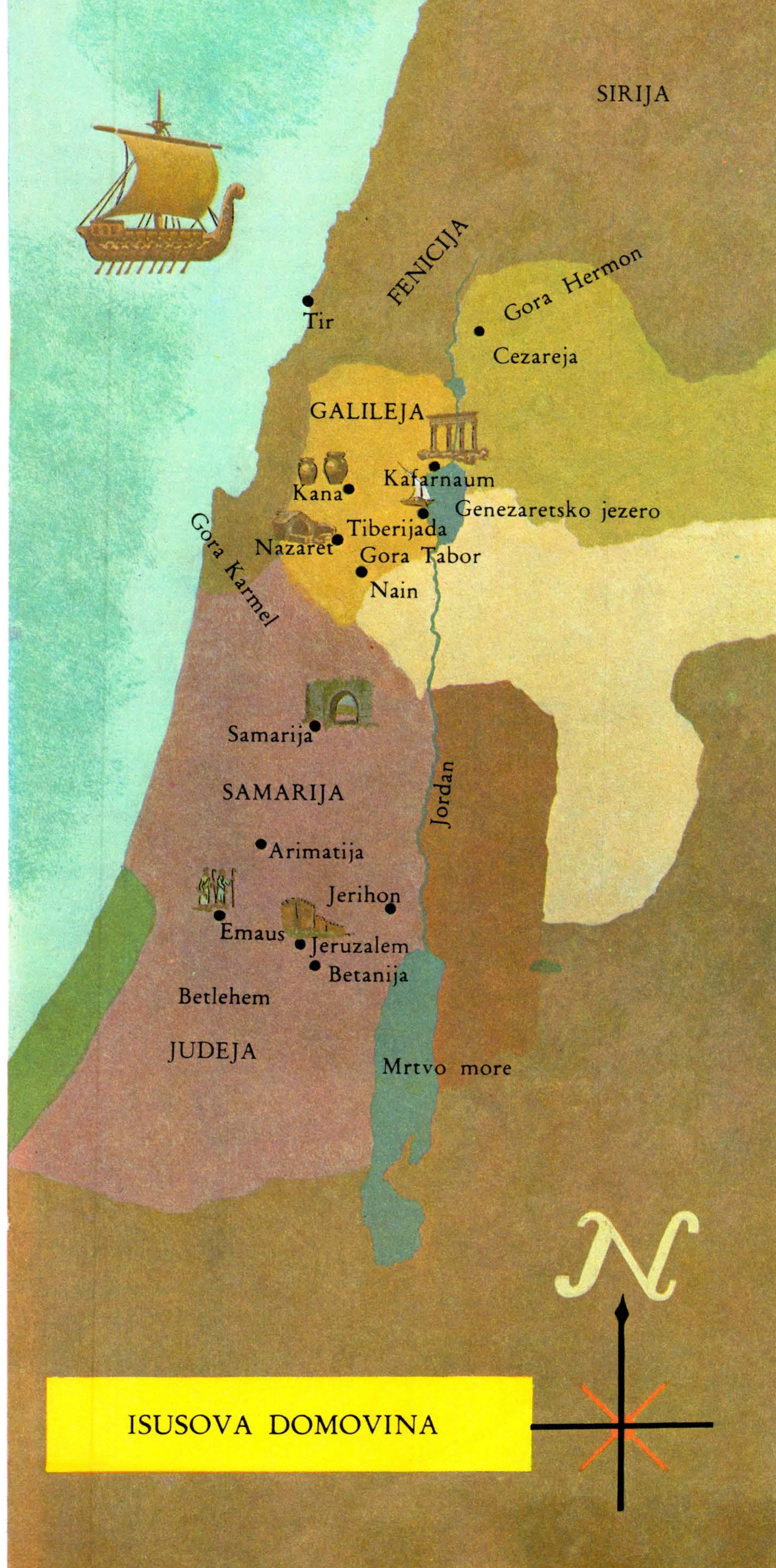
Kad Ivanovi glasnici odoše, poče Isus govoriti mnoštvu o Ivanu: »Što li ste izišli u pustinju da vidite? Trstiku koju vjetar ljulja? Ili što ste izišli vidjeti? Čovjeka u mekane haljine obučena? Eno, oni koji se oblače u sjajnu odjeću, nose mekane haljine i žive raskošno borave u kraljevskim dvorovima! Ili što ste izišli vidjeti? Proroka! Uistinu, kažem vam, i više nego proroka! To je onaj o kome je pisano: *Evo, glasnika svoga šaljem pred tobom, da ti unaprijed put pripravi!* Zaista, kažem vam: Među onima koje žena porodi nijedan nije veći od Ivana. A ipak, i najmanji u kraljevstvu Božjem veći je od njega.«

»S kime dakle da usporedim ljude ovog naraštaja? Kome su slični? Slični su djeci što sjede na trgu pa jedni drugima prema poslovici dovikuju:

'Zasvirasmo vam u frulu, vi ne poigraste!
Zapjevasmo tužaljke, i ne zaplakaste!'

Uistinu, došao je Ivan Krstitelj i niti je kruha jeo, niti vina pio, pa velite: 'Ima đavla!' Došao je Sin čovječji koji jede i pije, pa govorite: 'Evo izjelice i vinopije, prijatelja carinika i grešnika!' Ipak, pravednost Mudrosti upoznaše sva djeca njezina.«

SIRIJA
FENICIJA
Gora Hermon
Tir
Cezareja
GALILEJA
Kafarnaum
Kana
Genezaretsko jezero
Gora Karmel
Tiberijada
Nazaret
Gora Tabor
Nain
Samarija
SAMARIJA
Jordan
Arimatija
Jerihon
Emaus
Jeruzalem
Betanija
Betlehem
JUDEJA
Mrtvo more
N
ISUSOVA DOMOVINA

Isus uči opraštati

Pismoznanci i farizeji dovedu mu neku ženu zatečenu u preljubu. Postave je u sredinu i kažu mu: »Učitelju! Ova je žena zatečena u samom činu preljuba. U Zakonu nam je Mojsije naredio da takve kamenujemo. Što ti na to kažeš?«

Sve su to govorili, samo da ga iskušaju, pa da ga mogu optužiti.

Isus se međutim sagne dolje pa stane prstom pisati po zemlji. Budući da su oni dalje navaljivali s pitanjem, on se uspravi i reče im: »Onaj koji je među vama bez grijeha neka prvi na nju baci kamen.«

I ponovno se sagne i nastavi pisati po zemlji. Kad su oni to čuli, jedan za drugim stadoše odlaziti, počevši od starijih pa sve do posljednjih.

Ostade Isus sam — i žena, koja je stajala u sredini. Isus se tada uspravi i reče joj: »Ženo, gdje li su oni? Zar te nitko ne osudi?«

Ona reče: »Nitko, Gospodine.«

Reče joj Isus: »Ni ja te ne osuđujem. Idi i od sada nemoj više griješiti.«

Neki farizej zamoli Isusa da dođe k njemu na ručak. On uniđe farizeju u kuću i priđe k stolu. Kad gle, uđe neka žena, grešnica u gradu. Saznala je da je Isus odsjeo u farizejevoj kući pa ponese alabastrenu posudu pomasti i postavi se straga, kod njegovih nogu. Sva zaplakana poče mu suzama kvasiti noge: kosom ih je svoje glave otirala, cjelivala ih i mazala pomašću.

Farizej koji ga pozva, vidjevši sve to, u sebi ovako pomisli: »Kad bi on bio prorok, znao bi tko je i kakva je to žena koja ga se dotiče, jer je grešnica.«

A Isus, da mu odgovori, reče:

»Šimune, imam ti nešto reći.«

A on će: »Učitelju, reci!«

On počne: »Neki je vjerovnik imao dva dužnika. Jedan mu je dugovao pet stotina dinara, a drugi pedeset. Budući da mu nijedan nije imao otkuda namiriti duga, darova obojici. Koji će ga dakle od te dvojice više ljubiti?«

Šimun odgovori: »Mislim da onaj kojemu je više darovao.«

Reče mu Isus: »Pravo si prosudio«.

Tada se okrene prema ženi pa će Šimunu: »Vidiš li ovu ženu? Uđoh ti u kuću, nisi mi vodom noge polio, a ona mi suzama noge nakvasi i kosom ih svojom obrisa. Poljupca mi nisi dao, a ona, otkako je ušla, ne prestaje mi noge cjelivati. Uljem mi glave nisi pomazao, a ona mi pomašću noge pomaza. Stoga, kažem ti: Opraštaju joj se mnogi grijesi, jer je mnogo ljubila. Kome se manje oprašta, manje ljubi.«

Tada reče ženi: »Oprošteni su ti grijesi.

A oni, koji su zajedno s njime bili za stolom, počeše među sobom govoriti: »Tko je ovaj da i grijehe oprašta?«

A on reče ženi: »Vjera te je tvoja spasila! Idi u miru!«

Tada mu dovedoše opsjednuta od đavla, slijepa i nijema. I on ga ozdravi. I kad iziđe đavao, progovori nijemi. Mnoštvo ostade izvan sebe od čuda govoreći: »Da nije ovo Sin Davidov?«

Ali neki od njih — bili su to farizeji i pismoznanci koji siđoše iz Jeruzalema — kad

to dočuše, rekoše: »Belzebul je u njemu! U ime Belzebula, poglavice đavolskog, izgoni đavle!«

Drugi su naprotiv, da ga iskušaju, tražili od njega znak s neba.

Ali on, znajući njihove misli, dozva ih k sebi i poče im govoriti u prispodobama: »Ta kako bi sotona sotonu mogao tjerati? Nijedno se kraljevstvo, samo u sebi podvojeno, ne može održati. Opustjet će, i kuća će na kuću pasti. Ako se dakle sotona podigao sam protiv sebe, pa se sam u sebi podvojio, kako će se održati njegovo kraljevstvo? Ne može se održati, nego mu je došao kraj. Vi naime kažete da ja u Belzebulovo ime izgonim đavle. No ako ja u Belzebulovo ime izgonim đavle, u čije ih ime izgone vaši sinovi? Stoga će vam oni biti suci. Međutim, ako ja prstom Božjim, ako Duhom Božjim izgonim đavle, zbilja je došlo k vama kraljevstvo Božje.«

»Doklegod jaki i naoružani čuva svoj stan, u miru je sav njegov posjed. Ta kako bi tko mogao unići u kuću jakoga i oplijeniti mu pokućstvo, osim da prije sveže jakoga? No ako dođe jači od njega, svlada ga i otme mu

sve njegovo oružje u koje se uzdao, a plijen razdijeli. Tada će lako oplijeniti njegovu kuću.«

»Tko nije sa mnom, protiv mene je. Tko sa mnom ne sabire, rasipa.«

»Zato, kažem vam: Svaki će se grijeh i bogohulstvo oprostiti sinovima ljudskim, ali se neće oprostiti bogohulstvo protiv Duha Svetoga. I ako tko rekne riječ protiv Sina čovječjega, može mu se oprostiti. Ali tko to rekne protiv Duha Svetoga, ne će mu se oprostiti nikada, ni na ovome svijetu, ni na drugom; krivac je grijeha vječnoga.«

»Za svaku nepotrebnu riječ, koju ljudi kažu, davat će račun na dan suda. Jest, tvoje će te riječi opravdati i tvoje će te riječi osuditi.«

Dok je on to govorio, poviče iz svega glasa neka žena iz mnoštva i reče mu: »Blago utrobi koja te nosila, i prsima koja si sisao!«

On odgovori: »Još više blago onima koji slušaju riječ Božju i čuvaju je!«

Isus poučava u prispodobama

Zatim je redom obilazio gradovima i selima propovijedajući i navješćujući evanđelje o kraljevstvu Božjem. Pratila su ga Dvanaestorica i neke žene, koje je izliječio od zlih duhova i bolesti. Bile su to: Marija, koja se zove Magdalena, iz koje bijaše izagnao sedam đavola; zatim Ivana, žena Huze, nadstojnika Herodova; Suzana i mnoge druge. One su ih posluživale iz svojih vlastitih sredstava.

Prispodoba o sijaču

Onog dana iziđe Isus iz kuće i sjedne uz more i stane opet naučavati. Skupilo se kod njega silno mnoštvo svijeta koje je nagrnulo k njemu iz svakoga grada.

Ukrca se zato na lađu i sjedne na moru dok je sve ono mnoštvo stajalo na obali uz more. Naučavao ih je u prispodobama mnoge stvari i govorio im u svojoj pouci:

»Poslušajte! Gle, iziđe sijač da sije. I dok je tako sijao, nekoje pade uz put i bude pogaženo, i dođoše ptice nebeske i pozobaše ga. Drugo opet pade na kamenito tlo gdje nije imalo dosta zemlje. Odmah iziknu jer nije imalo duboke zemlje. Kad sunce ogranu, izgori, i jer nije imalo korijena ni vlage, osuši se. Drugo opet pade u trnje i trnje ga preraste i zaguši, te ne donese ploda. Drugo konačno pade na dobru zemlju, iznikne i dade plod, koji se razraste i razmnoži, i donese jedno trideset, jedno šezdeset, jedno sto.«

I doda: »Tko ima uši da čuje, neka čuje!«

Kad ostade sam, pristupe k njemu učenici i oni koji su s Dvanaestoricom bili u njegovoj pratnji pa ga zapitaju: »Zašto im govoriš u prispodobama?«

A on im odgovori: »Zato što je vama dano da razumijete tajne kraljevstva nebeskoga, a

njima — onima vani — to nije dano; za njih je sve u prispodobama. Uistinu, koji ima, još će mu se dati i obilovat će, a koji nema, i ono što ima oduzet će se! Zato njima govorim u prispodobama što gledajući ne vide, a slušajući ne čuju ni ne razumiju.«

Zatim im reče: »Zar ne shvaćate ove prispodobe? Kako ćete onda razumjeti sve ostale prispodobe? Vi dakle poslušajte prispodobu o sijaču. Sjeme je riječ Božja. Sijač sije riječ. Svakome koji sluša riječ o kraljevstvu, ali ne razumije, smjesta dolazi onaj Zli — đavao — i grabi što je posijano u njegovu srcu da ne bi takvi povjerovali i spasili se. To je ono sjeme posijano uz put. Ono opet, koje je bilo posijano na kamenito tlo — to je onaj koji čuje riječ i smjesta je s radošću prima, ali nema u sebi korijena, nego je promjenljiv. Kad

zbog riječi nastane nevolja ili progonstvo, odmah se pokoleba. Ono opet koje je bilo posijano u trnje — to je onaj koji sluša riječ, ali zabrinutost za ovaj svijet, zavodljivost bogatstva i najrazličitije požude zaguše riječ, i ona ostane bez ploda. Ono na dobru zemlju posijano — to je onaj koji dobra i plemenita srca sluša riječ i razumije pa onda, dakako, donosi plod ustrajnosti i daje: jedno sto, jedno šezdeset, a jedno trideset.«

Prispodoba o kukolju u pšenici

Nadoda im i drugu prispodobu govoreći: »Kraljevstvo nebesko je slično čovjeku koji posije dobro sjeme na svojoj njivi. No dok su njegovi ljudi spavali, dođe njegov neprijatelj, posije posred žita kukolj i ode. Kad usjev potjera i rod donese, tada se pokaza i kukolj. Nato sluge pristupe gospodaru pa mu reknu: 'Gospodaru, nisi li ti posijao dobro sjeme na svojoj njivi? Odakle onda kukolj?' On im odgovori: 'Djelo je to čovjeka neprijatelja.' Sluge mu onda rekoše: 'Hoćeš li, dakle, da odemo pa da ga poberemo?' A on reče: 'Ne! Da ne biste sabirući kukolj iščupali zajedno s njim i žito. Pustite, nek oboje raste do žetve. U vrijeme žetve reći ću žeteocima: Poberite najprije kukolj i svežite ga u snopove da se spali, a žito sakupite u moju žitnicu.'«

Prispodoba o gorušičinu zrnu

Iznese im zatim i drugu prispodobu govoreći:

»Kako da usporedimo kraljevstvo Božje, ili

gdje da mu nađemo prispodobu? Slično je kraljevstvo nebesko zrnu gorušice koje čovjek uzme i posije na svojoj njivi. Ono je doduše najmanje od svega sjemenja na zemlji, ali kad se posije, napreduje i visoko uzraste, veće je od svega povrća. Razvije se u stablo, silno se razgrana, te ptice nebeske dolaze pod njegovu hladovinu i gnijezde mu se po granama.«

Značenje o kukolju u pšenici

Sve je to Isus govorio mnoštvu u prispodobama. Navješćivao im je riječ u mnogo takvih prispodoba, da ga razumiju. I ništa im nije govorio bez prispodoba da se ispuni ono što je rečeno po proroku: *Otvorit ću usta svoja u prispodobama, iznijet ću skrovite stvari od stvorenja svijeta.* A svojim je učenicima nasamo sve objašnjavao.

Tada otpusti mnoštvo i uđe u kuću. Pristupe k njemu njegovi učenici govoreći: »Protumači nam prispodobu o kukolju na njivi.«

On odgovori: »Sijač dobra sjemena Sin je čovječji, a njiva je svijet. Dobro sjeme su sinovi kraljevstva, a kukolj su sinovi Zloga. Neprijatelj koji ga posija je đavao. Žetva je svršetak svijeta, a žeteoci su anđeli. Kao što se kukolj sabire i ognjem sažiže, tako će biti na svršetku svijeta. Sin će čovječji poslati svoje anđele da sakupe iz njegova kraljevstva sve zavodnike i sve one koji čine bezakonje, i bacit će ih u peć ognjenu gdje će biti plač i škripa zubima. Tada će pravednici zasjati poput sunca u kraljevstvu svog Oca. Tko ima uši, neka čuje!«

Prispodoba o ribarskoj mreži

»Nadalje, kraljevstvo je nebesko slično mreži bačenoj u more. Ona zahvati svakovrsne ribe. Kad se napuni, izvuku je na obalu, sjednu i probiru: dobre stavljaju u sudove, a loše bacaju napolje. Tako će biti na svršetku svijeta. Izići će anđeli i razdijeliti zle od pravednih i bacit će ih u peć ognjenu gdje će biti plač i škripanje zubima.«

Isus u Nazaretu

Otišavši odanle dođe u pratnji svojih učenika u svoj zavičaj, u Nazaret, gdje je othranjen. Po svom običaju uđe u dan subotnji u sinagogu i ustane da čita i počne naučavati. Pružiše mu knjigu proroka Izaije. On razvi knjigu i nađe mjesto, gdje stoji napisano:

Duh je Gospodnji na meni, jer me on pomaza!
Da donesem siromasima evanđelje, on me posla;
da navijestim zasužnjenima oslobođenje
i slijepima da će progledati;
da pustim na slobodu potlačene,
da proglasim milosnu godinu Gospodnju.

Tada savi knjigu, vrati je poslužniku i sjedne. Oči su sviju u sinagogi bile uprte u njega, i on im poče govoriti:

»Danas se ispunilo ovo Pismo, što ste ga upravo čuli.«

I mnogi su mu iz slušateljstva odobravali i divili se milini riječi, koje su tekle iz njegovih usta. Govorili su:

»Odakle to ovome? Kakva li mu je samo mudrost dana, i kakve li se to silne stvari događaju po njegovim rukama? Nije li to sin Josipa tesara? Nije li to tesar, sin Marijin, brat Jakoba i Josipa i Jude i Šimuna? Nisu li sve njegove sestre ovdje među nama? Odakle mu sve to?«

A on im reče: »Vi ćete mi svakako reći onu prispodobu: 'Liječniče, izliječi sam sebe! Što smo čuli, da se dogodilo u Kafarnaumu, učini i ovdje, u svom zavičaju.« Ali doda: »Zaista, kažem vam: Nijedan prorok nije dobro primljen u svom zavičaju. Nije prorok bez časti, osim u svom zavičaju, među svojim rođacima i u svojoj kući.«

Čuvši te riječi svi se u sinagogi napuniše gnjeva, ustadoše, izbaciše ga iz grada i odvedoše ga na vrh gore na kojoj je sagrađen njihov grad da ga strmoglave.

No on prođe posred njih i ode.

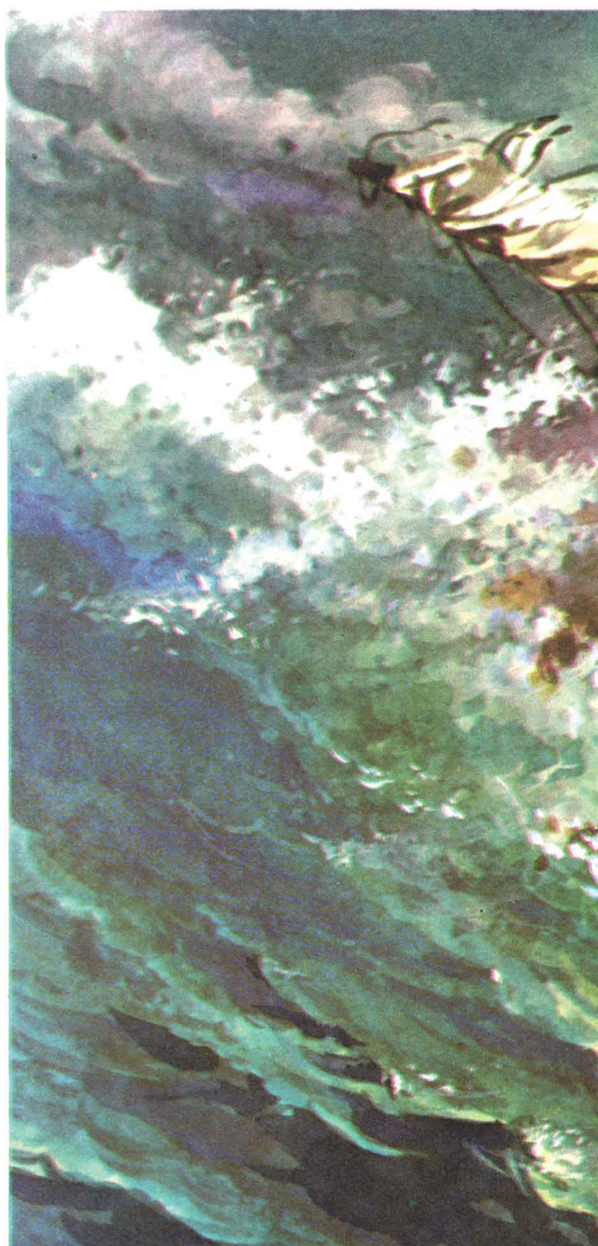
I ne učini ondje mnogo čudesa zbog njihove nevjere. Ozdravio je samo nekoliko bolesnika stavivši na njih ruke. Začudila ga njihova nevjera.

Isus utišava oluju

Jednog dana, kad Isus vidje oko sebe veliko mnoštvo, uđe u lađicu zajedno sa svojim učenicima. Tog istog dana, kad se spustila večer, reče im: »Prebacimo se na onu stranu jezera.«

Oni ostave mnoštvo, uzmu sa sobom Isusa u lađici, kako je već bio. A pratile su ga i druge lađice. Oni otisnu na pučinu. Dok su plovili, on zaspa.

Kad li najednom, podigne se žestok vihor, na lađicu navale valovi, te se bila već gotovo napunila vodom. Nađoše se u velikoj opasno-

sti, a on je na krmi spavao na jastuku.

Pristupe k njemu i probude ga govoreći: »Učitelju! Zar ništa ne mariš što izginusmo! Gospodine! Spasi nas, propadosmo!«

On ustane i reče im: »Što ste tako strašljivi, malovjerni!« Zatim zaprijeti vjetru i reče morskom valovlju: »Zašuti! Umukni!«

Smiri se vjetar i nastade velika tišina.

Tada im reče: »Ta gdje vam je vjera? Što se toliko strašite? Kako to? Zar nemate vjere?«

Oni su međutim silno prestrašeni u čudu pitali jedan drugoga: »Tko li je on, da i vjetrovima i vodi zapovijeda, te mu se i vjetar i more pokoravaju?«

Stigoše na onu stranu mora i pristadoše u zemlji Gerazenaca, koja leži nasuprot Galileji. Čim iziđe iz lađice, odmah mu iz grobnica pohiti u susret neki čovjek opsjednut nečistim duhom. Već dugo vremena taj čovjek nije oblačio nikakva odijela niti je stanovao u kući, nego je boravio po grobnicama. I nitko ga više nije mogao ni lancima svezati jer je već više puta — makar bio i okovima i lancima svezan — raskinuo okove i lance, a da ga nitko nije bio kadar ukrotiti. K tome je bio silno goropadan, te nitko nije smio proći onim putem. Po cijele noći i dane boravio

je po grobovima i brdima vičući i udarajući se kamenjem.

Kad izdaleka opazi Isusa, dotrči, padne ničice preda nj i pokloni mu se, a onda poviče iz svega glasa i reče: »Što ti imaš sa mnom, Isus Sine Boga Svevišnjega? Zašto si došao ovamo prije vremena, da me mučiš? Zaklinjem te Bogom, ne muči me!«

Isus mu je naime rekao: »Iziđi, duše nečisti, iz ovoga čovjeka!«

Isus ga nato upita: »Kako ti je ime?«

Odgovori mu: »Ime mi je legija! Ima nas mnogo!«

U čovjeka naime uđoše mnogi đavli. I mnogo je zaklinjao Isusa da ih ne istjera iz onoga kraja i da im ne naredi da se vrate u paklenu provaliju.

A ondje je na obronku brda podalje od njih paslo veliko krdo svinja. I zaklinjahu ga: »Pošalji nas u ove svinje, da uđemo u ove svinje, da uđemo u njih!«

Isus im to dopusti i reče im: »Nosite se!«

Tada iziđoše nečisti duhovi iz čovjeka i uđoše u svinje. I gle! Sve se ovo krdo, oko dvije tisuće, strovalilo niz obronak u more i podavilo u moru.

Čuvari, vidjevši što se dogodilo, pobjegoše i razglasiše po gradu i po selima sve to, a napose što se tiče opsjednutoga. Nato sav grad iziđe ususret Isusu, da vidi što je na stvari. Dođu k Isusu i ugledaju opsjednutoga, iz kojega iziđoše đavli, a bila ih je legija. On je sjedio uz noge Isusove obučen i zdrave pameti. I sve obuze strah. A očevici su im pripovijedali kako je to bilo s opsjednutim, kako je spašen, i što je bilo sa svinjama.

Tada ga sve ono mnoštvo iz okolice Gerazenaca stane moliti da se udalji iz njihova kraja, jer se silno uplašiše. I on se ukrca na lađicu da se vrati.

Kad se ukrcavao na lađicu, opsjednuti ga stane zaklinjati da bude uza nj. No on mu ne dopusti, nego ga otpravi govoreći: »Pođi svojoj kući k svojima i javi im što ti je sve učinio Gospodin i kako ti se smilovao.«

On ode i poče razglašivati po cijelome gradu i po Dekapolisu što mu je sve učinio Isus. I svi su se divili.

Ozdravljenje Jairove kćeri

Kad se Isus lađicom ponovno prebacio na suprotnu stranu, sabra se oko njega veliko mnoštvo, koje ga dočeka na povratku. Svi su ga naime željno iščekivali. Stajao je uz more, kad gle, dođe jedan od nadstojnika sinagoge, imenom Jair. Ugledavši ga baci mu se pred noge pa ga usrdno stane moliti da dođe u njegovu kuću, jer je imao jedinicu kćer otprilike od dvanaest godina, i ta je bila na umoru.

I reče: »Gospodine, kćerka mi je na izdisaju, ali dođi, stavi ruku na nju da ozdravi i ostane na životu.«

Isus ustane i pođe s njime. Za njim pođu njegovi učenici i veliko mnoštvo koje se natiskivalo oko njega.

Desila se tu neka žena koja je dvanaest godina bolovala od krvarenja, i nitko je nije mogao izliječiti. Pretrpjela je mnogo sa strane mnogih liječnika, potrošila je svu svoju imovinu, ali ništa nije koristilo; štoviše, bivalo joj je sve gore. Čuvši za Isusa približi mu se među mnoštvom odostraga i dotaknu se njegovih haljina. Mislila je: »Dotaknem li

se samo njegovih haljina, spašena sam.« I smjesta joj se zaustavi krvarenje, i osuši se izvor-rana njezine krvi te osjeti u tijelu da je ozdravila od svoje muke.

Isus također smjesta u sebi osjeti da je iz njega izišla sila pa se okrenu usred mnoštva i reče: »Tko se to dotakao mojih haljina?«

A kad su se svi branili, reče Petar: »Učitelju, ta vidiš i sam kako se mnoštvo natiskuje oko tebe, a ti pitaš: Tko me se to dotaknu?«

Ali Isus reče: »Svakako me se netko dotaknuo jer osjetih da je sila izišla iz mene.«

stojnika sinagoge s porukom: »Kći ti je umrla. Čemu da dalje mučiš učitelja?«

Ali Isus, čuvši taj razgovor, reče nadstojniku sinagoge: »Ništa se ne boj! Vjeruj samo i bit će spašena!«

Kad on ugleda svirače, pa onu buku i sve one, koji su plakali i glasno jaukali, uđe i reče im:

»Što bučiti i plačete? Iziđite! Ne plačite! Djevojčica nije umrla, nego spava.«

A oni mu se podsmjehivahu znajući da je umrla.

I zaokruži pogledom da vidi onu koja je to učinila.

A žena, videći da se ne može sakriti, sva u strahu i dršćući, — posve svijesna onoga, što joj se dogodilo — pristupi i baci se preda nj pa mu kaza sve po istini i pred cijelim onim narodom ispripovjedi zašto ga se dotakla i kako je odmah ozdravila.

Isus joj reče: »Ne boj se, kćeri! Tvoja te je vjera ozdravila! Pođi u miru i budi zdrava od svoje muke!«

I od onog je časa žena bila zdrava.

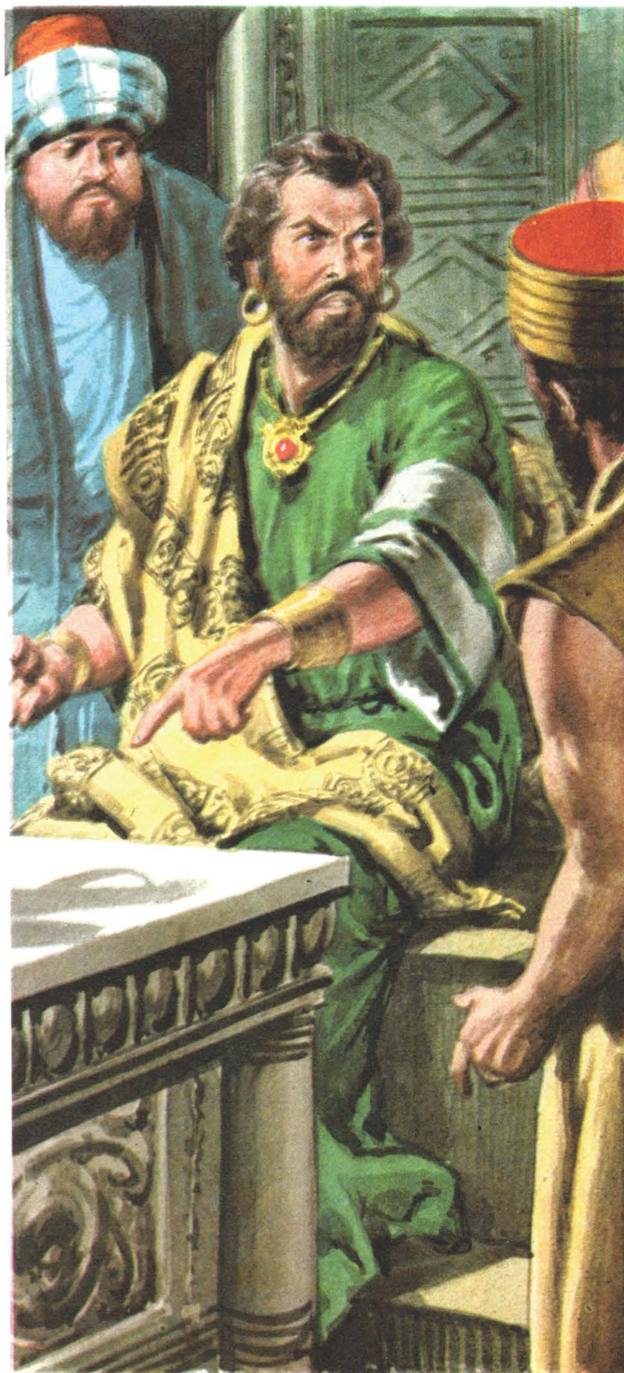
Dok je Isus još govorio, dođu ukućani nad-

No on ih sve istjera, uzme sa sobom oca i majku djevojčice i one iz svoje pratnje pa uđe onamo gdje je ležala djevojčica. Uhvati djevojčicu za ruku i povika govoreći: »Talita, kumi!«, što znači: »Djevojčice! Zapovijedam ti, ustani!«

I povrati joj se duh, i djevojčica odmah ustane i stane hodati. Bijaše joj dvanaest godina. Roditelji njezini ostadoše izvan sebe od silnog zaprepaštenja. On im strogo naredi da nikome ne kažu što se dogodilo, da toga nitko ne sazna; i reče, neka joj dadu jesti.

I proširi se glas o tom po svem ono kraju.

Pogubljenje Ivana Krstitelja

U to vrijeme doču tetrarh Herod sve što se događalo. Glas o Isusu dopre i do njega, jer je postalo opće poznato njegovo ime. I reče svojim dvorjanicima: »To je Ivan Krstitelj. On je uskrsnuo od mrtvih, i zato čudesne sile djeluju po njemu.«

Ipak je bio u neizvjesnosti jer su jedni govorili: »Ivan je uskrsnuo od mrtvih.« Drugi opet: »Ilija se pojavio.« A drugi: »Jedan od starih proroka ustade.« A Herod, kad je to čuo, reče: »Ivanu sam ja odrubio glavu; tko je dakle ovaj o kom toliko čujem?« I tražio je priliku da ga vidi.

Sam je naime Herod poslao da se zatvori Ivan; dao ga svezati i baciti u tamnicu, a sve zbog Herodijade, žene svoga brata Filipa kojom se bio oženio. Govorio je naime Ivan Herodu: »Ne smiješ imati žene svojega brata!« Herodijada ga je dakle mrzila i htjela ga ubiti ali nije mogla jer se Herod bojao Ivana znajući da je on čovjek pravedan i svet pa ga je štitio. I kad bi ga čuo, našao bi se u velikoj neprilici, a rado ga je slušao.

I dođe zgodan dan, kada Herod o svom rođendanu priredi gozbu svojim velikašima i časnicima i prvacima u Galileji. Uniđe kći Herodijadina pa je u sredini plesala. I svidje se Herodu i gostima.

Stoga kralj reče djevojci: »Zatraži od mene što god hoćeš i dat ću ti!« I zakleo joj se: »Ako zatražiš od mene, dat ću ti, pa makar i polovicu svoga kraljevstva.«

Ona iziđe i reče svojoj majci: »Što da zatražim?«

A ona joj reče: »Glavu Ivana Krstitelja!«

I odmah žurno uđe kralju te zatraži: »Hoću da mi odmah dadeš na pladnju glavu Ivana Krstitelja!«

Ražalosti se kralj, ali zbog zakletve kao i zbog gostiju ne htjede je odbiti, nego zapovjedi da joj se dade. I smjesta posla kralj krvnika i naredi da donese glavu Ivanovu. On ode, odrubi mu glavu u tamnici i donese na pladnju njegovu glavu pa je dade djevojci, a djevojka je dade svojoj majci.

Kad su za to doćuli Ivanovi učenici, dođoše i uzeše njegovo tijelo i staviše ga u grobnicu, pa odu i dojave Isusu.

Isus nahranjuje pet tisuća ljudi

Kad je Isus to čuo, povukao se odanle. Otploviše lađicom na samotno mjesto.

No kad su odlazili, mnogi ih vidješe i prepoznaše te se pješice iz svih gradova strčaše onamo i pretekoše ih.

I kad se iskrcao, iziđe i vidje silno mnoštvo. Sažali se nad njima, jer bijahu kao ovce bez pastira; i stane ih naučavati mnoge stvari.

Kad se spustila večer, u kasni sat, pristupe k njemu njegovi učenici pa mu kažu: »Pust je ovo kraj, i već je kasno. Otpusti ih, neka odu po okolnim zaseocima i selima da prenoće i kupe štogod za jelo.

No on im odgovori: »Vi im podajte jesti.«

Rekoše mu: »Da pođemo i kupimo za dvjesta dinara kruha pa da im dademo jesti?«

Tada ih on upita: »Koliko hljebova imate? Idite i pogledajte!«

Izvidjevši kaže mu jedan od njegovih učenika, i to Andrija, brat Šimuna Petra: »Ovdje je jedan dječak koji ima pet ječmenih hljebova i dvije ribice. Ali što je to za tolike?

Isus reče: »Donesite mi ih ovamo.«

I zapovjedi im da posade mnoštvo. A bilo je mnogo trave na tom mjestu. I rasporediše skupinu za skupinom po sto i po pedeset.

Isus nato uzme pet hljebova i dvije ribe, pogleda na nebo, zahvali, blagoslovi (Boga) i razlomi hljebove i počne ih razdavati svojim učenicima, a učenici svemu onome mnoštvu. Tako porazdijeli svima i one dvije ribe. I svaki je dobio, koliko je htio. I nahraniše se svi i nasitiše.

A kad se najedoše, kaže svojim učenicima: »Pokupite preostale komade da ništa ne propadne.«

Pokupiše dakle i od onoga što je blagovateljima preostalo napuniše dvanaest košarica. A onih, koji su blagovali hljebove, bijaše pet tisuća muškaraca — osim žena i djece.

Isus ide preko Jezera

I kad se već spustila večer, siđu njegovi učenici k moru, ukrcaju se na lađicu i pre-

vezu se preko mora u Kafarnaum. Već je pao mrak, a Isus još nije stigao k njima.

Međutim se od silnog vjetra, što je zapuhao, more počelo burkati, a lađica je već više stadija bila daleko od kopna. Valovi su je svom silom zapljuskivali; bijaše naime protivan vjetar.

Kad su dakle isplovili oko dvadeset i pet ili trideset stadija, oko četvrte noćne straže — vidjevši ih, kako se muče veslajući naprijed — Isus dođe k njima hodajući po moru. I htjede ih mimoići. Oni opet — ugledavši ga, kako hoda po moru, posve blizu lađice — pomisliše da je to utvara; prestrašiše se i kriknuše. Svi su ga naime vidjeli i silno se uznemirili.

Ali im on odmah reče: »Mirni budite! Ja sam! Ne bojte se!«

A Petar prihvati i reče: »Gospodine, ako si to ti, zapovjedi mi da dođem k tebi po vodi!«

A on odgovori: »Dođi!«

Petar siđe s lađice, stane hodati po vodi i pođe k Isusu. Ali kad ugleda snažan vjetar, poplaši se i počevši tonuti krikne: »Gospodine, spasi me!«

Isus smjesta pruži ruku i dohvati ga pa mu reče: »Malovjerni! Zašto si posumnjao?«

I kad se njih dvojica popeše na lađicu, utihnu vjetar. Tada oni, koji su se nalazili na lađici, padoše ničice preda nj govoreći: »Uistinu, ti si Božji sin!«

Kad se prevezoše na obalu, dođoše u Genezaret i pristadoše. Čim su izišli iz lađice, ljudi ga iz onog mjesta odmah prepoznaše, pa razaslaše i obletiše cijeli onaj kraj. I gdje god su čuli, da se on nalazi, počeše mu donositi na nosilima bolesnike. I kamo god je ulazio — u sela, u gradove, u zaseoke — po trgovima su stavljali svoje bolesnike i molili ga da se dotaknu makar ruba njegove haljine. I koji god su ga se dotakli ozdravljali su.

Čisto i nečisto

Uto se skupiše oko njega farizeji i neki od pismoznanaca koji dođoše iz Jeruzalema. Kad gle, opaze neke njegove učenike kako neči-

stim, to jest neopranim rukama jedu kruh.

A farizeji i svi Židovi, držeći se predaje starih, ne jedu ako prije temeljito ne operu ruke. Niti s trga što jedu ako to prije ne operu. Mnogo toga još ima što prema predaji obdržavaju, kao što je pranje čaša, vrčeva i mjedenog posuđa. Zato farizeji i pismoznanci upitaju Isusa:

»Zašto tvoji učenici ne postupaju prema predaji starih, nego nečistim rukama uzimaju hranu?«

A on im reče: »Licemjeri! Dobro je prorokovao Izaija o vama, kad je napisao:

Ovaj me narod usnama časti,
no srce je njihovo daleko od mene.
Uzalud me štuju
naučavajući nauke, koje nisu drugo
nego zapovijedi ljudske.

Napustiste zapovijed Božju, a držite se predaje ljudske.«

Tada ponovno dozove k sebi mnoštvo i stane im govoriti: »Poslušajte me svi i razumijte! Ništa što izvana ulazi u čovjeka ne može ga učiniti nečistim. Ako tko ima uši da čuje, neka čuje!«

Kad se zatim sklonio u kuću od mnoštva, pristupe k njemu učenici pa mu kažu: »Znaš li da su se farizeji čuvši tvoje riječi sablaznili?«

A on im odgovori: »Svaki nasad, koji nije posadio moj nebeski Otac, bit će iskorijenjen. Pustite ih! Slijepi su i vođe slijepcima! A kad slijepac slijepca vodi, oba će u jamu pasti.«

Petar uhvati priliku i reče mu: »Protumači nam tu prispodobu!«

A on reče: »Pa zar ste i vi još uvijek bez razumijevanja? Zar ne shvaćate da sve što ulazi na usta prolazi kroz želudac pa se izbacuje u zahod. Naprotiv, ono što iz usta izlazi, to čovjeka čini nečistim. Iz srca naime izlaze zle misli, umorstva, preljubi, bludnosti, krađe, kriva svjedočanstva, bogohulstva. To je ono što čovjeka čini nečistim; a jesti neopranim rukama ne čini čovjeka nečistim.«

Isus zatim otide odanle i povuče se u krajeve oko Tira i Sidona.

Tako sa svojim učenicima dođe u okolicu Cezareje Filipove.

Idući putem zapita Isus svoje učenike: »Što govore ljudi, tko je Sin čovječji?«

A oni rekoše: »Jedni, da je Ivan Krstitelj; drugi, da je Ilija; drugi opet, da je Jeremija ili već koji od proroka.«

Reče im: »A vi, što vi kažete? Tko sam ja?«

Nato odgovori Šimun Petar i reče:

»Ti si Krist, Sin Boga živoga!«

A Isus odgovori njemu:

»Blago tebi, Šimune, sine Jonin, jer ti toga ne objaviše tijelo i krv, nego Otac moj koji je na nebesima! I ja tebi kažem: Ti si Petar — stijena, i na toj stijeni sagradit ću Crkvu svoju, i vrata je paklena neće nadvladati. Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga. I što god svežeš na zemlji, bit će svezano i na nebesima; i što god razriješiš na zemlji, bit će razriješeno i na nebesima.« Tada naredi učenicima da nikome ne reknu da je on Krist.

Isus navješćuje da će ga raspeti

Otada je Isus počeo upućivati svoje učenike, kako on — Sin čovječji — mora poći u Jeruzalem gdje će biti odbačen i mnogo pretrpjeti od starješina, svećeničkih poglavica i pismoznanaca; kako će biti ubijen i treći dan uskrsnuti.

Petar ga nato povuče na stranu pa ga stane odvraćati: »Daleko to od tebe, Gospodine! Ne, to se tebi ne smije dogoditi!«

No Isus se okrene, pogleda svoje učenike i ukori Petra govoreći:

»Nosi se od mene, sotono! Na smutnju si mi jer ne misliš ono što je Božje, nego što je ljudsko!«

Tada dozva k sebi mnoštvo zajedno sa svojim učenicima pa im reče:

»Ako tko hoće da pođe za mnom, neka se odreče samoga sebe i neka svaki dan uzme svoj križ i neka me slijedi. Tko hoće da spasi svoj život, izgubit će ga, a tko izgubi svoj život radi mene i Evanđelja, spasit će ga. Ta što koristi čovjeku da čitav svijet zadobije, a duši svojoj naškodi i samoga sebe upropasti? Ta što će čovjek dati u zamjenu za svoju dušu? Da, tko se zastidi mene i mojih riječi pred ovim preljubničkim i grešničkim naraštajem — i Sin će se čovječji stidjeti njega kada dođe u slavi svojoj i u slavi Oca svoga zajedno sa svetim anđelima. Doći će naime Sin čovječji u slavi svoga Oca zajedno sa svojim anđelima i tada će podati svakome prema njegovu djelovanju.«

Govorio im je nadalje: »Zaista, kažem vam: Neki od ovdje nazočnih neće okusiti smrti dok ne vide gdje dolazi kraljevstvo Božje u sili, i Sina čovječjega gdje dolazi u svom kraljevstvu.«

Preobraženje Isusovo

Šest dana poslije toga uzme Isus Petra, Jakoba i Ivana i povede ih nasamo na visoku goru, da se moli. I dok se molio, izgled mu se lica izmijeni, i on se preobrazi pred njima. Lice mu zasja kao sunce, a haljine mu postadoše bijele kao svjetlo.

I gle, najednom se s njime nađoše u razgovoru dva čovjeka. Bijahu to Mojsije i Ilija koji se ukazaše u slavi, a razgovarahu s njime o njegovu odlasku što se doskora imao ispuniti u Jeruzalemu.

No Petra i njegove drugove svlada san, a kad se probudiše, ugledaše njegovu slavu i dva čovjeka koji stajahu uz njega. I dok su oni odlazili od njega, reče Petar Isusu:

»Učitelju! Divno nam je ovdje! Daj da načinimo tri šatora: tebi jedan, jedan Mojsiju, a jedan Iliji.«

Nije ni znao što govori, jer bijahu izvan sebe od straha.

Još je on govorio, kad gle, svijetao ih oblak prekrije svojom sjenom. Kad zađoše u oblak, strah ih spopade. I gle, iz oblaka se čuo glas:

»Ovo je Sin moj ljubljeni, Izabranik moj! U njemu mi sva milina! Njega slušajte!«

A učenici, čuvši glas, padoše licem na zemlju i silno se prestrašiše.

Pristupi k njima Isus, dotakne ih se i reče: »Ustanite, ne bojte se!«

Podigoše oči, ali ne vidješe nikoga do Isusa sama.

Dok su silazili s gore, zapovjedi im da nikome ne pripovijedaju što su vidjeli, dok Sin

čovječji ne ustane od mrtvih. Oni održaše riječ, ali se među sobom ispitivahu što to znači »ustati od mrtvih.«

I pitahu ga: »Što to govore pismoznanci, da prije treba da dođe Ilija?«

A on im reče: »Ilija će svakako prije doći da sve obnovi. Međutim, kažem vam: Ilija je već došao, ali ga oni ne prepoznaše, nego s njime učiniše što im se prohtjelo, kao što je to napisano o njemu. Tako će i Sin čovječji morati od njih mnogo trpjeti i biti obescijenjen, kao što je pisano o njemu.«

Tada razumješe učenici da im je to rekao o Ivanu Krstitelju.

Isus uči svoje učenike

Kad sutradan siđoše s gore i dođoše k ostalim učenicima, ugledaše oko njih veliko mnoštvo i pismoznance, kako raspravljaju s njima. Čim ga ugledaše, sve ono mnoštvo, izvan sebe od iznenađenja, smjesta potrča k njemu i pozdravi ga.

A on ih upita: »Što to raspravljate s njima?«

Umiješa se u riječ neki čovjek iz mnoštva, klekne preda nj i reče:

»Učitelju, dovedoh k tebi svoga sina koji ima nijemog duha. Gdjegod ga zgrabi, obara ga na zemlju, pa odjednom stane vikati, i trza njime, da se pjeni, škripa zubima i sav se ukoči. Rekoh tvojim učenicima da ga izagnaju, ali oni ne mogoše. Gospodine, smiluj se! Molim te, pogledaj na moga sina! Jedinac mi je!«

On im nato odgovori:

»O nevjerni i opaki rode! Ta dokle ću još biti s vama? Dokle ću vas morati podnositi? Dovedite ga ovamo!«

I dovedoše ga k njemu. Čim ga zli duh ugleda, smjesta potrese dječakom; i on se oboren na zemlju stane sav pjeniti i prevrtati.

Isus upita njegova oca: »Koliko ima vremena, kako mu se to događa?«

On reče: »Od djetinjstva! A često ga znade baciti i u vatru i u vodu da ga pogubi. Nego, ako što možeš, imaj samilosti prema nama i pomozi nam!«

Nato mu Isus reče: »Što? Ako možeš? Sve je moguće onome koji vjeruje!«

Dječakov otac odmah zavika: »Vjerujem! Pomozi mojoj nevjeri!«

Vidjevši Isus da sa svih strana grne svijet, zapovjedi nečistome duhu pod prijetnjom:

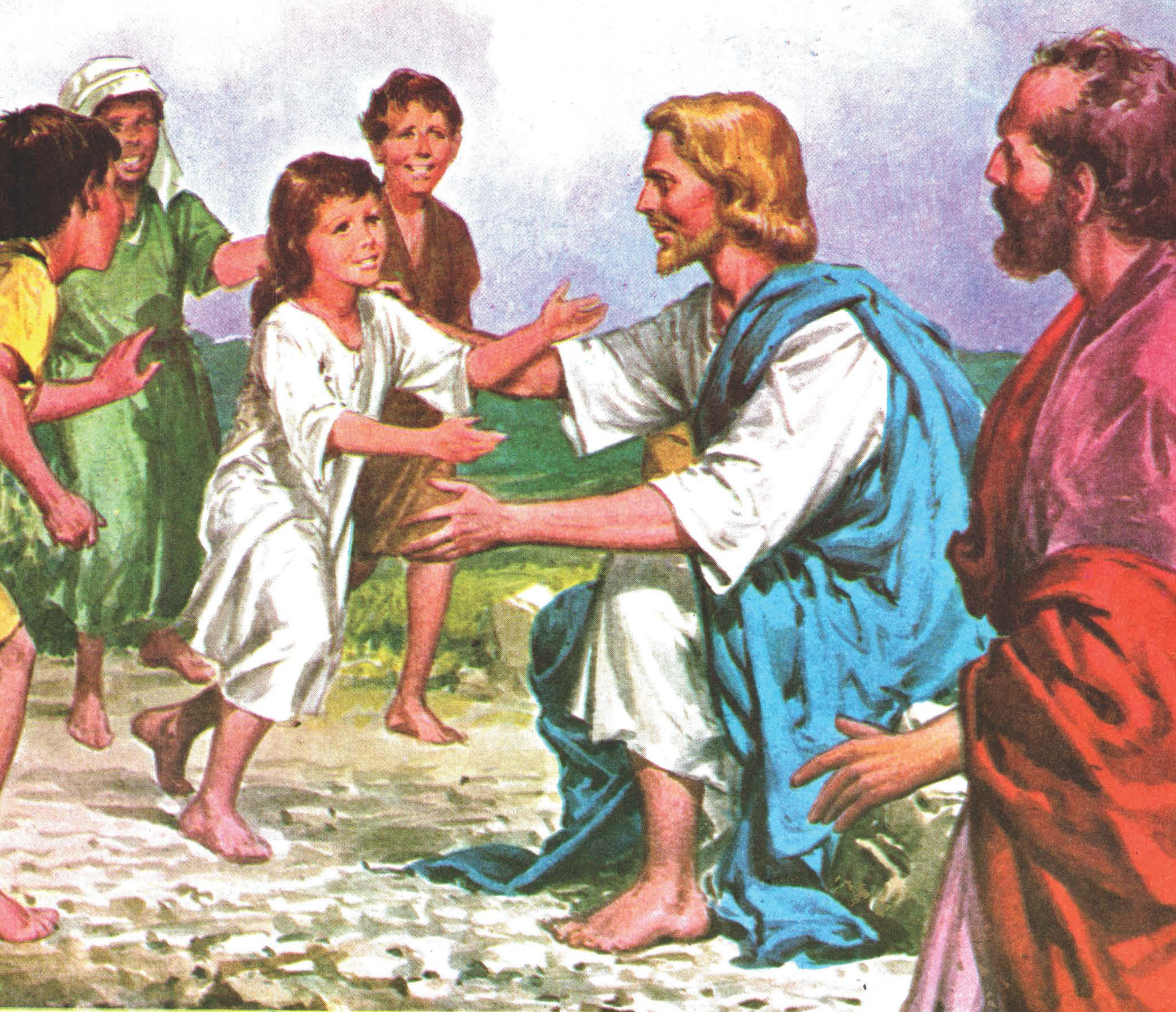
»Duše nijemi i gluhi, ja ti zapovijedam, iziđi iz njega i da nisi više u njega ušao!«

Zli duh nato zaviče, žestoko strese dječaka i iziđe, a on stade kao mrtav, te su mnogi govorili da je umro. No Isus dohvati njegovu ruku, podiže ga, i on ustade. I onog časa dječak ozdravi.

Kad Isus uđe u kuću, upitaše ga učenici nasamo: »Zašto ga mi ne mogosmo izagnati?«

Odgovori im: »Zbog vaše malovjernosti. Zaista, kažem vam: Ako imate vjeru poput zrna gorušičina, reći ćete ovoj gori: 'Premjesti se odavle onamo!' — i ona će se premjestiti. I ništa vam neće biti nemoguće. Ovaj se rod ničim drugim ne može izagnati osim molitvom i postom.«

U onaj čas pristupe učenici k Isusu pa ga zapitaju:

»Tko je, dakle, najveći u kraljevstvu nebeskom?«

Počeše naime raspravljati među sobom koji je od njih najveći.

A Isus, prozirući do dna srca njihove misli, kad se našao u kući, zapita ih: »Što ste to raspravljali putem?«

No oni su šutjeli. A prepirali su se bili međusobno, tko je najveći.

On sjedne pa dozove Dvanaestoricu i reče im:

»Ako tko hoće da bude prvi, neka bude posljednji od svih, sluga svima.«

I dozove k sebi dječačića, postavi ga u njihovu sredinu pa ga zagrli i reče:

»Zaista, kažem vam: Ako ponovno ne postanete kao djeca, nećete ući u kraljevstvo nebesko. Koji god se dakle ponizi kao ovo djetešce, taj je najveći u kraljevstvu nebeskom. I koji primi jedno takvo djetešce u moje ime, mene prima. A onaj, koji mene primi, ne prima mene, nego onoga koji me posla. Uistinu, najmanji među svima vama — najveći je.

Naprotiv, tko zavede jednoga od ovih najmanjih koji vjeruju u mene, bilo bi mu daleko bolje da mu se o vrat objesi mlinski kamen, što ga okreće magare, pa da potone u dubini morskoj. Jao svijetu od sablazni! Neizbježivo je da dođu sablazni, međutim jao onome čovjeku po kojemu smutnja dolazi.

Zato, ako ti je ruka tvoja na sablazan, odsijeci je. Bolje ti je da sakat uđeš u život,

nego da s obadvije ruke odeš u pakao — u oganj vječni neugasivi. Isto tako, ako ti je tvoja noga na smutnju, odsijeci je. Bolje ti je da hrom uniđeš u život, nego da te s obadvije noge bace u pakao. Isto tako, ako ti je tvoje oko na sablazan, iskopaj ga. Bolje ti je da jednook uniđeš u život — u kraljevstvo Božje, nego da te s obadva oka bace u pakao ognjeni gdje crv njihov ne gine i gdje se oganj ne gasi.

Ako se o tebe ogriješi tvoj brat, idi i pokaraj ga nasamo između tebe i njega sama. Ako te ne posluša, uzmi sa sobom još jednoga ili dvojicu da izjavom dvojice ili trojice svjedoka bude utvrđena svaka riječ. Ako ni njih ne posluša, reci Crkvi. Ako konačno ni Crkve ne posluša, neka ti bude kao poganin i carinik.

Nadalje, zaista, kažem vam: Ako se dvojica od vas na zemlji slože, koju god stvar zatraže, dat će im moj Otac koji je na nebesima. Ondje naime gdje se dvojica ili trojica sastanu u moje ime ja sam među njima.«

Priča o nemilosrdnom sluzi

Tada pristupi k njemu Petar i reče:

»Gospodine, kad se o mene ogriješi moj brat, koliko puta da mu oprostim? Da li do sedam puta?«

Isus mu odgovori:

»Ne kažem ti do sedam puta, nego sedamdeset puta sedam puta.«

»Stoga je nebesko kraljevstvo slično kralju koji je htio urediti račune sa svojim slugama. Kad započe s obračunom, dovedoše mu jednoga koji mu je dugovao deset tisuća talenata. Budući da nije imao čime podmiriti duga, zapovjedi gospodar da prodadu njega i ženu i djecu i sve što je imao, pa da se podmiri dug. Nato sluga padne ničice pred njega i stane ga moliti: 'Gospodaru, imaj strpljenja sa mnom, i sve ću ti podmiriti.' Gospodar se smilova tome sluzi pa ga pusti slobodna, a dug mu otpusti.

Međutim, taj isti sluga izišavši naiđe na jednoga svoga druga koji mu je dugovao sto dinara; uhvati ga i stane ga daviti govoreći: 'Podmiri što si dužan.' Njegov drug u službi padne pred njega i stane ga moliti: ,Imaj strpljenja sa mnom, i podmirit ću ti.' Ali on ne htjede, nego ode i baci ga u tamnicu dok mu ne podmiri duga.

Kad njegovi drugovi vidješe što se dogodilo, silno se ražalostiše te odoše i dojaviše sve svome gospodaru. Tada ga njegov gospodar pozva preda se i reče mu: ,Slugo opaki, sav sam ti onaj dug oprostio, jer si me za-

molio. Nije li trebalo da se i ti smiluješ svome drugu, kao što se i ja smilovah tebi?' Tada ga njegov gospodar, sav raspaljen srdžbom, predade mučiteljima dok mu ne podmiri svega duga. Tako će i Otac moj nebeski učiniti s vama, ako svaki od vas od srca ne oprosti svome bratu.«

Kad su dani da bude uzet (na nebo) došli k svome ispunjenju, Isus svom odlučnošću krene na put prema Jeruzalemu.

Dok su putovali, pridruži mu se neki pismoznanac i reče mu: »Učitelju, kamo god pođeš, ja ću za tobom.«

Reče mu Isus: »Lisice imaju svoje jazbine, ptice nebeske gnijezda, a Sin čovječji nema ni gdje bi glavu naslonio.«

Drugome nekom od učenika reče: »Pođi za mnom!«

A on će mu: »Gospodine, dopusti mi da prije odem i sahranim svoga oca.«

Nato mu Isus reče:

»Pusti neka mrtvi sahranjuju svoje mrtve, a ti idi i navješćuj kraljevstvo Božje.«

Drugi reče: »Ići ću za tobom, Gospodine, samo mi prije dopusti da se oprostim od svojih ukućana.«

Reče mu Isus: »Nijedan koji stavi svoju ruku na plug pa se obazire natrag, nije prikladan za kraljevstvo Božje.«

Isus odabire daljnjih sedamdeset i dvojicu učenika

Nakon toga postavi Gospodin drugu sedamdeset i dvojicu učenika i posla ih po dva pred sobom u svaki grad i u svako mjesto kamo je sam kanio doći. Govorio im je:

»Žetva je doduše velika, ali poslenika ima malo. Molite dakle gospodara žetve da pošalje poslenike u svoju žetvu. Idite! Evo, šaljem vas kao ovce među vukove. Ne nosite sa sobom ni kese, ni torbe, ni obuće. Putem nikoga ne pozdravljajte. U koju god kuću uđete najprije recite: ‚Mir ovoj kući!' Ako ondje bude sin mira, počinut će na njemu vaš mir. Ako li ne, vratit će se na vas. U toj kući ostanite, jedite i pijte što se već kod njih nađe. Ta vrijedan je poslenik svoje plaće. Ne prelazite iz kuće u kuću.

U koji grad uđete, pa vas prime, jedite što vam se ponudi, i izliječite bolesnike koji su u njemu. I kažite im: ‚Približilo vam se kraljevstvo Božje!' A kad uđete u neki grad, pa vas ne prime, iziđite na njegove ulice i recite: ‚I prah vašega grada, koji nam se prilijepio za noge, stresamo vam sa sebe! Ipak, znajte ovo: Približilo se kraljevstvo Božje!' Kažem vam da će Sodomi u onaj dan biti

lakše, negoli tome gradu. Tko vas sluša, mene sluša; i tko vas prezire, mene prezire. A tko mene prezire, prezire onoga koji me posla.«

Milosrdni Samaritanac

Uto, gle, ustade neki zakonoznanac pa, da ga iskuša, postavi pitanje: »Učitelju, što mi je činiti da baštinim vječni život?«

A on mu reče: »Što piše u Zakonu? Kako čitaš?«

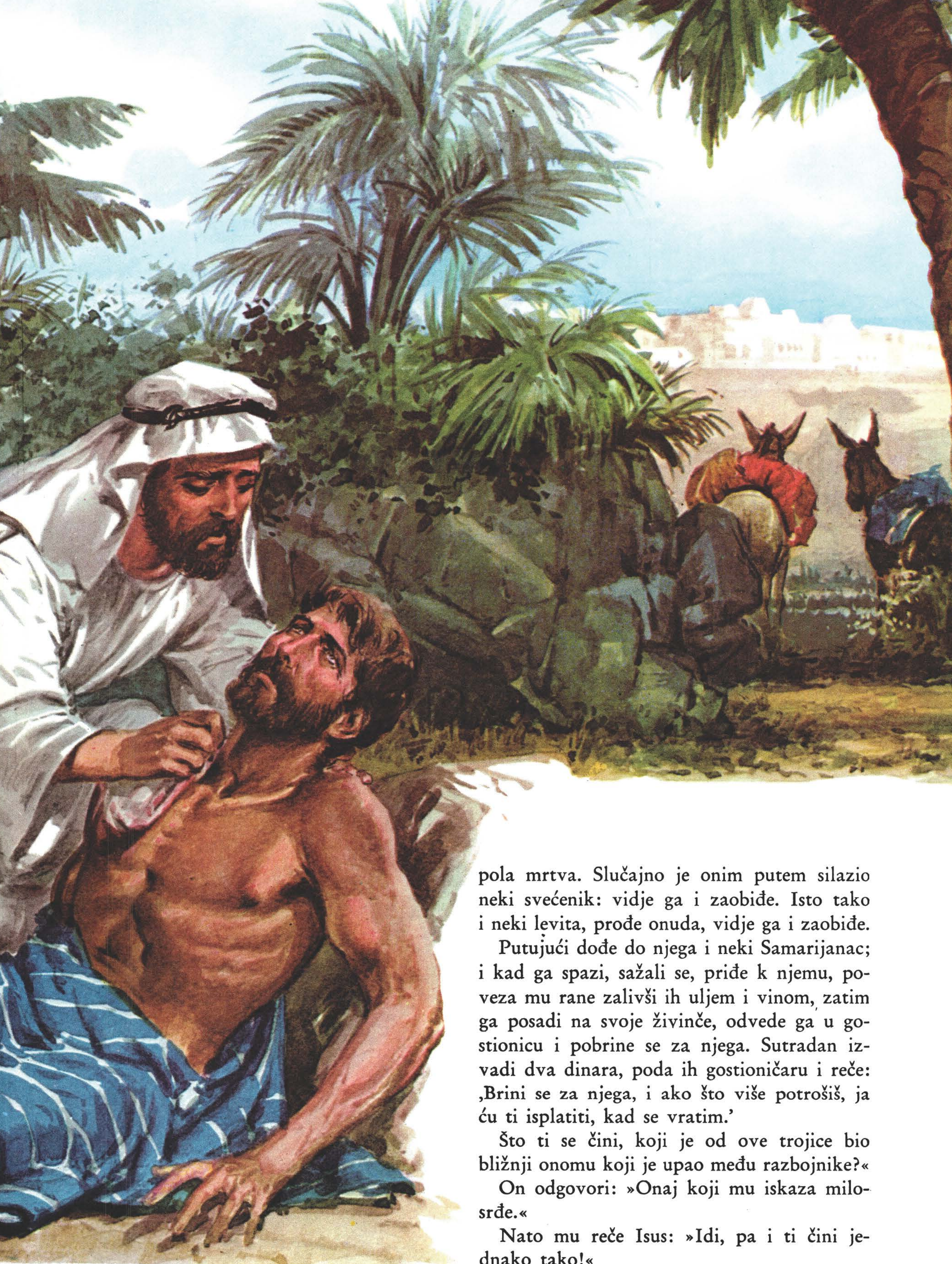
Odgovori mu onaj: *»Ljubi Gospodina Boga svojega svim srcem svojim, svom dušom svojom, svom snagom svojom i svim umom svojim; a bližnjega svoga kao sebe samoga!«*

Reče mu nato Isus: »Pravo si odgovorio. To čini i živjet ćeš.«

Ali on, hoteći se opravdati, reče Isusu: »A tko je moj bližnji?«

Isus prihvati i reče:

»Neki je čovjek silazio iz Jeruzalema u Jerihon i upade u ruke razbojnicima, koji ga svukoše i izraniše pa odoše ostavivši ga na-

pola mrtva. Slučajno je onim putem silazio neki svećenik: vidje ga i zaobiđe. Isto tako i neki levita, prođe onuda, vidje ga i zaobiđe.

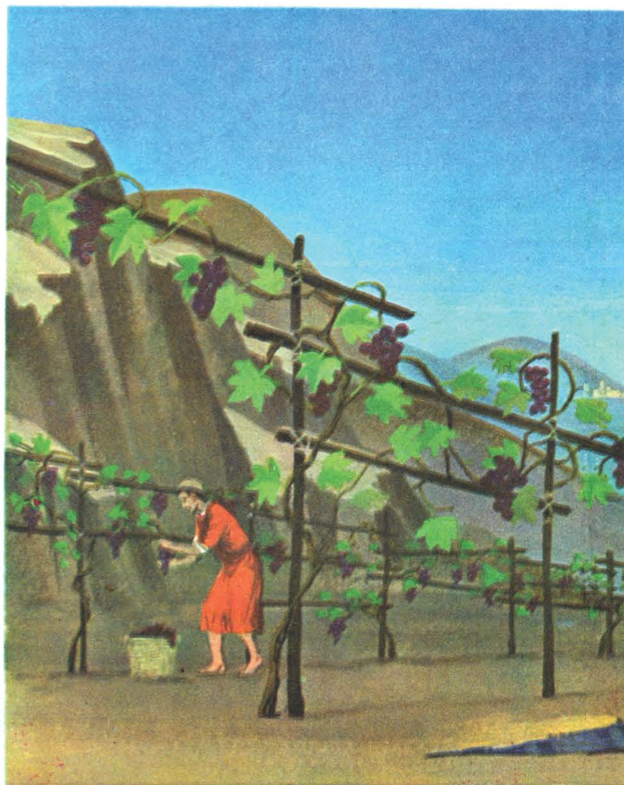
Putujući dođe do njega i neki Samarijanac; i kad ga spazi, sažali se, priđe k njemu, poveza mu rane zalivši ih uljem i vinom, zatim ga posadi na svoje živinče, odvede ga u gostionicu i pobrine se za njega. Sutradan izvadi dva dinara, poda ih gostioničaru i reče: ‚Brini se za njega, i ako što više potrošiš, ja ću ti isplatiti, kad se vratim.'

Što ti se čini, koji je od ove trojice bio bližnji onomu koji je upao među razbojnike?«

On odgovori: »Onaj koji mu iskaza milosrđe.«

Nato mu reče Isus: »Idi, pa i ti čini jednako tako!«

Bogati mladić

I dok je izlazio na put, dotrči k njemu neki od prvaka, klekne preda nj pa ga upita:

»Učitelju dobri, što mi je činiti da baštinim život vječni?«

Isus mu reče:

»Što me nazivaš dobrim? Nitko nije dobar osim Bog jedini. No ako hoćeš ući u vječni život, čuvaj zapovijedi.«

On upita: »Koje to?«

A Isus će:

»Znadeš zapovijedi: *Ne ubij! Ne čini preljuba! Ne ukradi! Ne svjedoči lažno! Ne otmi! Poštuj oca svoga i mater! Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!*«

Mladić mu odgovori: »Učitelju, sve sam to vjerno čuvao od svoje mladosti. Što mi još nedostaje?«

Isus ga nato pogleda, zavoli ga i reče mu: »Još ti jedno nedostaje! Ako hoćeš da budeš savršen, idi, prodaj sve što imaš i podaj siromasima, pa ćeš imati blago na nebu? A onda dođi, uzmi svoj križ, i pođi za mnom!«

No kad je mladić čuo te riječi, smrknu se u licu i ode žalostan. Imao je naime velik posjed.

Isus zaokruži pogledom unaokolo i pogledavši na njega reče svojim učenicima:

»Kako li će teško imućnici ući u kraljevstvo Božje!«

Učenici ostadoše zapanjeni tim njegovim riječima.

Zato im Isus opet ponovi: »Djeco, kako je teško unići u kraljevstvo Božje onima koji svoju nadu postaviše u bogatstvo! Lakše je devi proći kroz iglene ušice, nego bogatašu unići u kraljevstvo Božje.«

Kad su to čuli učenici, vrlo se zaprepaste pa se međusobno stanu pitati: »Pa tko se onda može spasiti?«

Isus upre u njih pogled i reče: »Ljudima je to nemoguće, ali ne Bogu! Bogu je sve moguće!«

Tada prihvati riječ Petar pa upita: »Evo, mi sve ostavismo i pođosmo za tobom. Što ćemo, dakle, mi dobiti?«

Reče im Isus: »Zaista, kažem vam: Vi koji pođoste za mnom u preporodu, kad Sin čovječji sjedne na prijestolje svoje slave, i vi

ćete također sjedjeti na dvanaest prijestolja i suditi dvanaest plemena Izraelovih. I svaki onaj koji ostavi kuću, ili braću, ili sestre, ili oca, ili majku, ili ženu, ili djecu, ili polja poradi imena mojega, poradi kraljevstva Božjega i evanđelja — svaki takav primit će stostruko već sada, u ovom vremenu, a u budućem će vijeku zadobiti vječni život.

No mnogi prvi bit će posljednji, a posljednji prvi.«

Prispodoba o radnicima u vinogradu

»Kraljevstvo je nebesko slično domaćinu koji iziđe rano ujutro da najmi radnike za svoj vinograd. Pogodi se s radnicima po dinar na dan i posla ih u svoj vinograd. Iziđe zatim oko tri sata i vidje druge gdje stoje na trgu besposleni pa i njima reče: ,Idite i vi u moj vinograd, pa što bude pravo, dat ću vam.' I oni odoše. Iziđe opet oko šest i devet sati i učini jednako tako. A kad iziđe oko jedanaest sati, nađe druge gdje stoje i reče im: 'Zašto cijeli dan stojite ovdje besposleni?' Kažu mu: 'Zato što nas nitko ne najmi.' Reče im: 'Idite i vi u moj vinograd.'

Uvečer kaže gospodar vinograda svome nadzorniku: ,Pozovi radnike i podaj im plaću, počevši od posljednjih pa sve do prvih.' Dođoše koji su došli oko jedanaest sati i primiše svaki po dinar. Kada dođoše oni prvi, pomisliše da će primiti više, ali su i oni primili svaki po dinar. A kad uzeše, počeše mrmljati protiv domaćina govoreći: ,Ovi su posljednji radili jedan sat, i izjednačio si ih s nama koji smo podnosili svu tegobu dana i žegu.'

Nato on odgovori jednome od njih: ,Prijatelju, ne činim ti nepravdu. Zar se nisi pogodio sa mnom po dinar? Uzmi svoje i idi! A ja hoću da i ovom posljednjem dadem kao i tebi. Ili, zar ja ne smijem sa svojim činiti što hoću? Ili zar je tvoje oko zlo zato što sam ja dobar?' Tako će posljednji biti prvi, a prvi posljednji!«

Prispodoba o izgubljenoj ovci

Oko njega se skupiše sve sami carinici i grešnici da ga slušaju. Stoga farizeji i pismoznanci mrmljahu govoreći: »Ovaj prima k sebi grešnike i blaguje s njima.«

Nato im Isus ispripovjedi ovu prispodobu:

»Tko između vas, ako ima sto ovaca pa izgubi jednu od njih, neće ostaviti onih devedeset i devet u pustinji i poći za izgubljenom dok je ne nađe? A kad je nađe, sav radostan je stavi na svoja ramena. I kad se vrati kući, sazove svoje prijatelje i susjede govoreći im: ,Veselite se zajedno sa mnom, nađoh svoju izgubljenu ovcu!' Kažem vam da će tako na nebu biti veća radost zbog jednog grešnika koji se obratio na pokoru, negoli zbog devedeset i devet pravednika kojima ne treba pokore.«

»Ili — koja to žena, ako ima deset drahma, pa izgubi jednu drahmu, ne zapali svjetiljku te pomete kuću i brižno pretraži dok ne nađe? A kad nađe, sazove prijateljice i susjede govoreći: ,Veselite se zajedno sa mnom, jer nađoh drahmu koju sam bila izgubila.' Tako će, kažem vam, biti radost pred anđelima Božjim zbog jednog grešnika koji se obrati na pokoru.«

Prispodoba o izgubljenom sinu

Zatim ispripovjedi: »Neki je čovjek imao dva sina. Onaj mlađi od njih reče ocu: ,Oče, daj mi dio imanja koji mi pripada.' I razdijeli im imanje. Nakon nekoliko dana mlađi sin pokupi sve i otputova u daleku zemlju i ondje rasu sve svoje imanje živeći razuzdano.

Kad je sve rastrošio, nastade velika glad u onoj zemlji, i on poče oskudijevati. I pođe te se pribi kod jednoga građanina one zemlje koji ga posla na svoje imanje da mu pase svinje. Želio je napuniti trbuh mahunama što su ih jele svinje, ali mu nitko nije davao.

Tada dođe k sebi i reče: ,Koliki najamnici moga oca imadu kruha na pretek, a ja ovdje umirem od gladi! Ustat ću i poći k svome

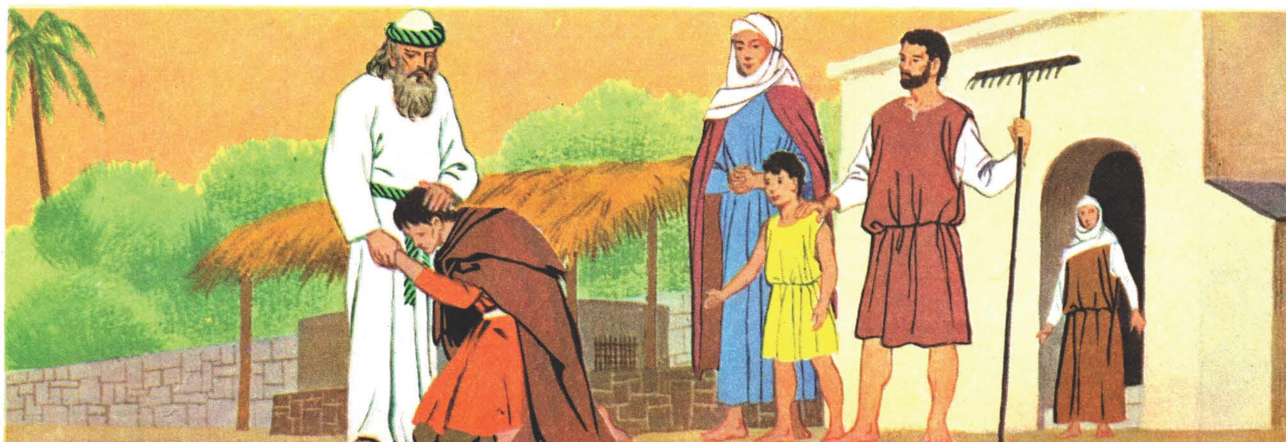

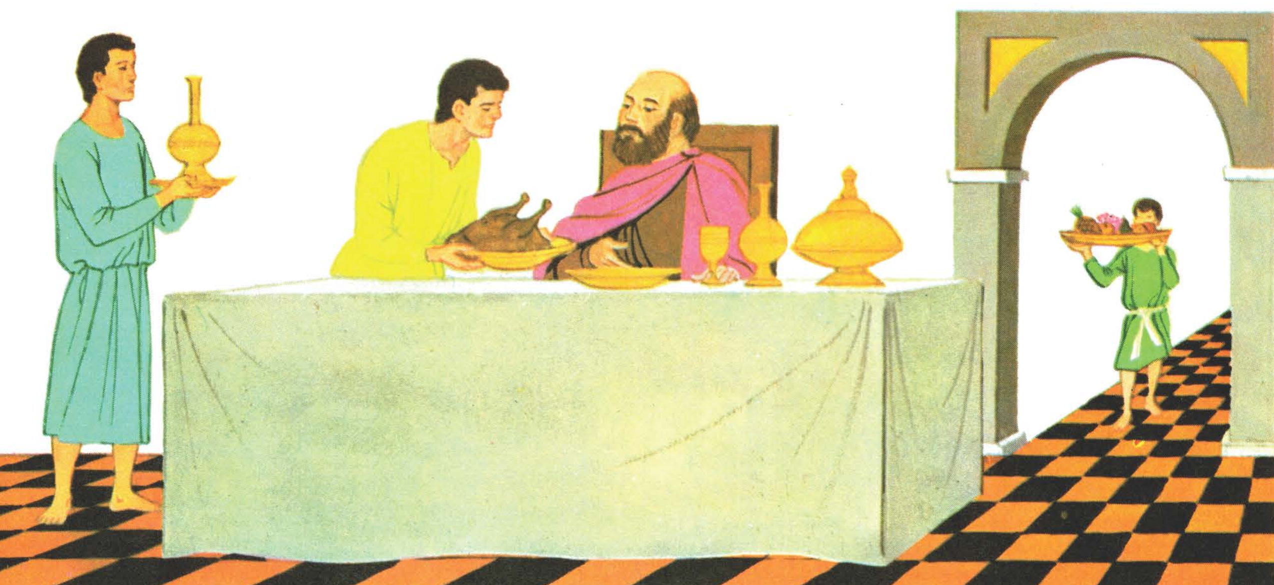

ocu i reći ću mu: ‚Oče, sagriješih protiv neba i protiv tebe! Nisam više dostojan zvati se tvojim sinom. Primi me kao jednoga od svojih najamnika.'

Još je on bio daleko, kad li ga njegov otac ugleda. Sažali mu se te poleti, padne mu oko vrata i obasu ga cjelovima. A sin mu reče: ‚Oče! Sagriješih protiv neba i protiv tebe! Nisam više vrijedan da se zovem tvojim sinom.' No otac reče svojim slugama: ‚Brzo iznesite haljinu, i to najljepšu, i obucite ga! Podajte mu prsten na ruku i obuću na noge! Izvedite ugojeno tele i zakoljite ga, pa da jedemo i da se veselimo jer ovaj sin moj bijaše mrtav i opet oživje, bijaše izgubljen i nađe se.' I stadoše se veseliti.

Njegov stariji sin bijaše u polju. Kad se na povratku približio kući, začu svirku i igru pa dozove jednog slugu i upita ga što je to. A on mu reče: ‚Došao je tvoj brat, pa je tvoj otac dao zaklati ugojeno tele zato što ga zdrava opet dočeka.' On se nato rasrdi i ne htjede unići. Njegov otac tada iziđe pa ga stane moliti. A on odgovori ocu: ‚Evo, toliko ti godina služim i nikada ne prestupih tvoju zapovijed, pa ipak — nikada mi nisi dao ni jareta da se proveselim sa svojim prijateljima. A sada, kad je došao ovaj tvoj sin, koji ti je rasuo imanje s bludnicama, dao si mu zaklati ugojeno tele.' Reče mu nato otac: ‚Sinko, ti si uvijek sa mnom! Sve moje — tvoje je! No, trebalo se veseliti i radovati jer ovaj brat tvoj bijaše mrtav i oživje, bijaše izgubljen i nađe se.'«

Prispodoba o bogatašu i siromašnom Lazaru

»Bijaše neki bogati čovjek. Oblačio se u grimiz i najfiniju tkaninu i svaki se dan sjajno gostio. Bijaše također neki siromah, imenom Lazar, koji ležaše pred njegovim vratima. Želio se nasititi mrvicama što su padale s njegova stola. I psi su dolazili i lizali mu čirove.

Umrije siromah, i odnesoše ga anđeli u krilo Abrahamovo. Umrije i bogataš i bude pokopan. Tada, nalazeći se u teškim mukama u paklu, podiže svoje oči i ugleda izdaleka Abrahama i Lazara u krilu njegovu. I povika: ,Oče Abrahame, smiluj mi se i pošalji Lazara da umoči vršak svog prsta u vodu pa

da mi rashladi jezik, jer se strahovito mučim u ovom plamenu.' Reče nato Abraham: ,Sinko! Sjeti se da si ti već primio svoja dobra u svome životu, a i Lazar jednako tako zla. Sada se on ovdje tješi, a ti se mučiš. Osim toga, između nas i vas stoji velik ponor. Sve kad bi tko i htio odavle prijeći k vama, ne može. A niti tko odanle može prijeći k nama.' Nato će bogataš: ,Molim te onda, oče, da pošalješ Lazara u kuću mog oca. Imam naime petero braće, pa nek ih zaklinje da i oni ne dođu u ovo mjesto muka.' Abraham mu reče: ,Imaju Mojsija i proroke! Njih neka slušaju!' Opet će bogataš: ,O ne, neće, oče Abrahame! No ako tko od mrtvih dođe k njima, obratit će se na pokoru.' Reče mu Abraham: ,Ako ne slušaju Mojsija ni proroka, neće vjerovati, makar i od mrtvih netko ustane.'«

Put u Jeruzalem

Dok je tako putovao u Jeruzalem, prolazio je između Samarije i Galileje. Kad je ulazio u neko selo, sretne ga deset gubavaca. Zastadoše izdaleka i povikaše: »Isuse učitelju, smiluj nam se!«

Kad ih Isus ugleda, reče im: »Idite, pokažite se svećenicima!«

I dok su išli, očistiše se. Jedan od njih, kad vidje da je ozdravio, vrati se slaveći Boga iz svega glasa. Baci se tada k Isusovim nogama licem na zemlju pa mu zahvali. A to je bio neki Samarijanac.

Nato Isus primijeti: »Zar se ne očistiše desetorica? A gdje su ona devetorica? Zar se ne nađe nijedan koji bi se vratio i podao slavu Bogu osim ovog tuđinca?«

A njemu reče: »Ustani! Idi! Tvoja te je vjera spasila!«

Priča o farizeju i cariniku

Nekima koji su se pouzdavali u sebe, da su pravednici, a druge potcjenjivali, reče zatim ovu prispodobu:

»Dva čovjeka uziđoše u Hram da se pomole: jedan farizej, drugi carinik. Farizej se uspravi pa je ovako u sebi molio: 'Bože, hvala ti što nisam kao ostali ljudi: grabežljivci, nepravednici, bludnici — ili kao ovaj carinik. Postim dvaput u sedmici, dajem desetinu od svega prihoda.' A carinik je stajao izdaleka i nije htio ni očiju k nebu podignuti, nego se udarao u prsa govoreći: 'Bože, milostiv budi meni grešniku!' Kažem vam: Ovaj je sišao opravdan svojoj kući, a ne onaj! Svaki koji se sam uzvisuje bit će ponižen, a koji se ponizuje bit će uzvišen.«

Isus priprema učenike

Putovali su tako uzlazeći u Jeruzalem. Isus ih je stalno pretjecao, te su se čudom čudili, dok su oni koji su išli za njima bili u strahu. Tada Isus opet uze na stranu Dvanaestoricu

i poče im govoriti što će ga zadesiti:

»Evo, uzlazimo u Jeruzalem, i ispunit će se sve što proroci napisaše o Sinu čovječjem. Bit će predan svećeničkim poglavicama i pismoznancima. Osudit će ga na smrt, izručiti poganima, izrugati ga i popljuvati. Izbičevat će ga i, pošto ga izbičuju, ubit će ga, ali će on poslije tri dana uskrsnuti.«

No oni ništa od toga ne razumješe. Te su im riječi bile sakrivene, i ne shvaćahu što im je rečeno.

Nato mu Jakob i Ivan, Zebedejevi sinovi, kažu:

»Ne znate što tražite. Možete li piti kalež, koji ću ja piti, krstiti se krstom, kojim se ja krstim?«

Kažu mu: »Možemo!«

Nato im Isus reče:

»Vi ćete doduše piti moj kalež, koji ja treba da pijem; krstit ćete se krstom, kojim se ja imam krstiti! Ali da tko sjedne meni s desne ili s lijeve — to ja mogu dati samo onima kojima je pripravio moj Otac.«

Kad su to čula ostala desetorica, počeše se srditi na dva brata Jakoba i Ivana. Zato ih Isus pozva k sebi i reče im:

»Učitelju, htjeli bismo da nam učiniš što god te zamolimo.«

Reče im: »Što hoćete da vam učinim?«

A oni rekoše: »Daj nam da u tvojoj slavi sjednemo jedan tebi s desne, a drugi s lijeve.«

Isus im nato odgovori:

»Poznato vam je da oni koji se smatraju narodnim poglavicama gospoduju nad svojim narodima, i da velikaši njihovi ispoljuju svoju vlast nad njima. Nije tako među vama! Naprotiv, koji hoće da među vama bude najveći, neka vam bude poslužitelj! I koji hoće

da među vama bude prvi, neka bude svima sluga, jer ni Sin čovječji nije došao da mu služe, nego da on služi i da život svoj dade kao otkupninu za mnoge.«

Ušavši u Jerihon, prolazio je Isus kroz grad. I gle, eto čovjeka, imenom Zakeja, koji bijaše glavar carinika i bogataš. Tražio je da vidi Isusa, tko je on, ali nije mogao od mnoštva, jer je bio niska stasa. Stoga potrči naprijed, popne se na smokvu da ga vidi jer je onuda imao proći.

Kad Isus stigne do tog mjesta, pogleda gore i reče mu:

»Zakeju, siđi brzo! Danas mi valja ostati u tvojoj kući.«

I siđe brzo i primi ga sav radostan.

Vidjevši to stadoše svi mrmljati govoreći: »Svratio se u kuću čovjeka grešnika!«.

A Zakej ustane i reče Gospodinu: »Evo, polovicu svega što imadem, Gospodine, dajem siromasima! I ako sam koga prevario, vraćam četverostruko!«

Nato mu Isus reče:

»Danas uniđe spasenje u ovu kuću! Ta i on je sin Abrahamov! Sin čovječji dođe da traži i spasi ono što je izgubljeno!«

Marta i Marija

Putujući tako stigoše u jedno selo. Tu ga ugosti u svojoj kući neka žena, imenom Marta. Ona je imala sestru koja se zvala Marija. Marija sjedne do Gospodinovih nogu i slušala je njegove riječi. Marta se naprotiv vrlo mučila da ga što bolje podvori. Napokon pristupi i reče:

»Gospodine, zar ništa ne mariš što me moja sestra ostavi samu da dvorim? Reci joj dakle da mi i ona pomogne.«

Odgovori joj Gospodin:

»Marta, Marta! Brineš se i uznemiruješ za mnogo toga! Samo je jedno potrebno. Marija je uistinu najbolji dio izabrala, koji joj se ne će oduzeti.«

Uskrsnuće Lazarovo

Bijaše neki bolesnik, Lazar iz Betanije, iz sela Marije i njezine sestre Marte. Marija bijaše ona koja pomaza Gospodina pomašću i otrla mu noge svojom kosom. Njezin dakle brat Lazar bijaše bolestan. Sestre poručiše Isusu:

»Gospodine, evo, onaj koga ljubiš bolestan je.«

Čuvši to Isus reče: »Ta bolest nije smrtonosna, nego je na slavu Božju, da se po njoj proslavi Sin Božji.«

A Isus je ljubio Martu i njezinu sestru i Lazara. Ipak, kad je čuo za njegovu bolest, ostade još dva dana u onome mjestu gdje se nalazio. Istom nakon toga reče učenicima:

»Pođimo opet u Judeju!«

Kažu mu učenici: »Rabi, ta Židovi su sad tražili da te kamenuju, pa da opet ideš onamo?«

Odgovori Isus:

»Nema li dan dvanaest sati? Ako netko po danu hoda, ne spotiče se jer vidi svjetlo ovoga svijeta. Naprotiv, ako netko po noći hoda, spotiče se jer nema svjetla u njemu.« To reče, a onda im doda: »Lazar, prijatelj naš, spava. No idem da ga probudim oda sna.«

Rekoše mu nato učenici: »Gospodine, ako je zaspao, ozdravit će.«

No Isus to reče o njegovoj smrti, a oni pomisliše da govori o njegovu spavanju u snu. Tada im reče Isus posve otvoreno:

»Lazar je umro. A ja se radujem što ne bijah ondje, i to poradi vas — da povjerujete. Nego, pođimo k njemu!«

blizu Jeruzalema otprilike petnaest stadija. Mnogo je Židova došlo k Marti i Mariji da ih tješe poradi njihova brata.

Kad je dakle Marta čula da Isus dolazi, pođe mu ususret, dok je Marija ostala u kući. Marta reče Isusu:

»Gospodine, da si ti bio ovdje, ne bi umro moj brat. Pa i sada znam, što god zaišteš od Boga, da će ti Bog dati.«

Kaže joj Isus:

»Uskrsnut će brat tvoj!«

Kaže mu Marta: »Znam da će uskrsnuti o uskrsnuću u posljednji dan.«

Reče joj Isus:

»Ja sam uskrsnuće i život! Koji u mene vjeruje, ako i umre, živjet će. I svaki onaj koji živi vjerujući u mene, neće umrijeti nikada. Vjeruješ li to?«

Kaže mu: »Da, Gospodine! Ja vjerujem da

Nato Toma, prozvan Blizanac, reče suučenicima: »Hajdemo i mi pa da umremo zajedno s njime!«

Kad je dakle Isus stigao, nađe da je već četiri dana u grobu. Betanija je naime bila

si ti Krist, Sin Božji, koji ima doći na svijet.«

Rekavši to ode i pozva svoju sestru Mariju. Reče joj potiho: »Učitelj je ovdje i zove te.«

A ona, čim začu, brzo ustane i pođe k nje-

mu. Isus naime još nije bio stigao u selo, nego se nalazio na onome mjestu kamo mu je Marta pošla ususret.

Kad svi oni Židovi, koji su s Marijom bili u kući i tješili je, vidješe kako je brzo ustala i izišla, pođoše za njom misleći da ide na grob da ondje plače.

Čim Marija dođe onamo gdje bijaše Isus, ugledavši ga, baci mu se k nogama govoreći mu:

»Gospodine, da si ti bio ovdje, ne bi umro moj brat.«

Kad je Isus vidje gdje plače, a i Židove koji je dopratiše u suzama, sva mu duša zadrhta te sav potresen reče:

»Kamo ste ga stavili?«

Kažu mu: »Gospodine, dođi i pogledaj!«

I zaplaka Isus.

Govorahu nato Židovi: »Gle, kako ga je

ljubio!« A neki između njih rekoše: »Zar ovaj koji je slijepcu otvorio oči nije mogao učiniti da on ne umre?«

Isus dakle duboko potresen dođe ka grobu. Bila je to spilja, a na nju navaljen kamen.

Isus zapovjedi:

»Odvalite kamen!«

Reče mu sestra pokojnikova, Marta:

»Gospodine, već zaudara. Ta četiri su dana što je unutra.«

Reče joj Isus:

»Nisam li ti rekao da ćeš, ako budeš vjerovala, vidjeti slavu Božju?«

Odvališe dakle kamen.

Tada Isus podigne oči gore i reče: »Oče, hvala ti što si me uslišio. Ja sam doduše znao da me ti svagda uslišavaš. No rekoh to zbog mnoštva, da vjeruju da si me ti poslao.«

Rekavši to povika iz svega glasa:

»Lazare, iziđi napolje!«

I mrtvac iziđe. Noge su mu bile povezane povojima, a lice ovito ručnikom.

Stoga Isus reče: »Odriješite ga i pustite neka ide!«

Nato mnogi Židovi koji su došli k Mariji, kad vidješe što je Isus učinio, povjerovaše u njega. A neki od njih odu farizejima i izvijeste ih što je Isus učinio.

Veliki svećenici i farizeji hoće da ubiju Isusa

Stoga svećenički poglavice i farizeji sazvaše vijeće. I govorili su: »Što da učinimo? Ovaj čovjek čini mnoge čudesne znakove. Ako ga pustimo tako, svi će povjerovati u nj, i doći će Rimljani i oduzeti nam sveto mjesto i narod.

A jedan od njih — bio je to Kajfa, veliki svećenik one godine — reče im: »Vi ništa ne znate! Ni ne mislite da je za vas bolje da jedan čovjek umre za narod, mjesto da sav narod propadne.«

Toga on nije rekao sam od sebe, nego je prorokovao — jer je bio veliki svećenik one godine — da Isus ima umrijeti za narod; ali ne samo za narod, nego i zato da sve raspršene sinove Božje sakupi u jedno. Toga dakle dana zaključiše da ga ubiju.

Zbog toga Isus nije više javno išao među Židove, nego je otišao u kraj blizu pustinje, u grad koji se zove Efraim. Tu se zadržavao zajedno s učenicima.

Gozba u Betaniji

Šest dana prije Pashe dođe Isus u Betaniju gdje bijaše Lazar koga Isus uskrisi od mrtvih. Ondje mu prirediše gozbu u kući Šimuna Gubavca. Marta je posluživala, a Lazar bijaše jedan od onih koji su bili s njime za stolom.

Tada Marija uze litru prave dragocjene nardove miomirisne pomasti i, dok je Isus sjedio za stolom, razbivši alabastrenu posudicu izli mu na glavu te pomaza Isusu noge otrvši ih svojom kosom. I sva se kuća napuni miomirisom pomasti.

Nato Juda Iškariotski — jedan od njegovih učenika, koji ga je imao izdati — reče:

»Zašto se ta pomast nije prodala za trista dinara, pa i više, da bi se to dalo siromasima?«

No nije to rekao zato što bi mu bilo stalo do siromaha, nego jer je bio tat, a kako je imao kesu, kradom je uzimao što se u nju stavljalo.

A i neki drugi učenici gledali su to s negodovanjem govoreći među sobom: »Čemu to rasipanje pomasti?« I ozlovoljiše se na nju.

A Isus reče:

»Pustite je! Što joj dodijavate! Dobro je djelo učinila na meni! Ta siromaha imate uvijek sa sobom i kadgod htjednete, možete im dobro učiniti, a mene nemate uvijek. Učinila je što je mogla: unaprijed je pomazala moje tijelo za ukop. Zaista, kažem vam: Po čitavome svijetu, gdje god se bude propovijedalo ovo Evanđelje, pripovijedat će se i ovo njezino djelo njoj na uspomenu.«

Kad se saznalo da je Isus ondje, skupilo se silno mnoštvo Židova, i to ne samo zbog Isusa, već i zato da vide Lazara koga Isus uskrisi od mrtvih. A svećenički poglavice zaključiše da i Lazara ubiju, jer su zbog njega mnogi Židovi odlazili i vjerovali u Isusa.

Razapinjanje na križ

Uskrsnuće

Uzašašće na nebo

Ulazak u Jeruzalem

Kad se sutradan približiše Jeruzalemu te stigoše u Betfagu pokraj Maslinskog brda, posla Isus dvojicu učenika govoreći im:

»Pođite u selo, što je pred vama. Odmah čim uđete, naći ćete privezanu magaricu, a uz nju mlado magare, na kojem još nitko od ljudi nije jahao. Odvežite ga i dovedite k meni. Ako vam tko rekne: ‚Što to radite? Zašto ih odvezujete?, odgovorite ovako: Gospodin ih treba! No on će ih ubrzo opet ovamo vratiti!'«

Oni koji su bili poslani, otiđoše i nađoše kako im je Isus rekao. I dok su oni odvezivali magare, upitaše ih gospodari i neki od onih koji su ondje stajali: »Zašto odvezujete magare?«

Oni odgovore: »Gospodinu treba.«

Tada im dopustiše.

Oni učine kako im je naredio Isus i dovedu magaricu i mlado magare k Isusu. Prebaciše zatim preko magareta svoje haljine i posadiše gore Isusa. I on sjede na nj.

A kad je ono silno mnoštvo koje je došlo na blagdan dočulo da Isus dolazi u Jeruzalem, uzeše palmine grane i pohitiše mu u susret.

I kuda god bi on prolazio, prostirahu putem svoje haljine. Drugi opet rezahu grane sa stabala i sterahu ih putem. A kad je već bio blizu da siđe s Maslinske gore, sve ono mnoštvo učenika, puno oduševljenja, stane iz svega glasa hvaliti Boga za sva silna djela, što ih vidješe. Oni opet što su išli pred njim, i oni za njim, vikahu:

»Hosana Sinu Davidovu! Blagoslovljen Kralj Izraelski, koji dolazi u ime Gospodnje! Mir na nebu! Hosana! Slava na visinama!«

Nato mu neki farizeji iz mnoštva rekoše: »Učitelju, prekori svoje učenike.«

On odgovori: »Kažem vam: Ako oni budu šutjeli, kamenje će vikati!«

Kad se približio Jeruzalemu, ugledavši grad zaplače nad njim govoreći:

»O kad bi i ti, barem danas, upoznao što ti je za mir! No sada je to sakriveno tvojim očima. Doći će na tebe dani kad će te opkoliti tvoji neprijatelji opkopom, okružit će te i pritisnuti sa svih strana. Udarit će o zemlju

tobom i sinovima tvojim koji budu u tebi. I neće ostaviti u tebi ni kamena na kamenu zato što nisi upoznao pravi čas svog pohođenja.«

Kad je unišao u Jeruzalem, sav se grad uskomešao govoreći: »Tko je taj?«

A mnoštvo je odgovaralo: »To je prorok, Isus iz Nazareta u Galileji.«

Isus tjera trgovce iz Hrama

Stigoše tako u Jeruzalem. On uđe u Hram i stane izgoniti sve koji su u Hramu prodavali i kupovali. Mjenjačima isprevrnu stolove, a prodavačima golubova klupe. I nikome nije dopustio da pronese bilo koju stvar kroz Hram. Učio ih je i govorio:

»Zar nije pisano: Kuća će se moja zvati kuća molitve za sve narode? A vi od nje načiniste spilju razbojničku!«

I svaki je dan naučavao u Hramu.

Kad su za to dočuli svećenički poglavice i pismoznanci i narodni prvaci, tražili su kako da ga smaknu. Ali su ga se bojali i nisu nalazili načina kako da to izvedu, jer je sav narod očaran njegovom naukom visio o njegovoj riječi slušajući ga.

A kad bi zanoćilo, izlazili su iz grada. I noćio je na Maslinskoj gori. A već rano ujutro sav je narod hrlio k njemu u Hram da ga sluša.

Usahla smokva

Sutradan ujutro iziđoše iz Betanije. I dok su išli u grad, Isus ogladnje. Ugledavši izdaleka uz put lisnatu smokvu priđe, ne bi li možda na njoj što našao. Pristupi bliže, ali ne nađe ništa osim lišća, jer nije bilo vrijeme smokvama. Tada reče smokvi:

»Nitko nikada više ne jeo ploda s tebe!«

Čuli su to njegovi učenici. A smokva odmah usahnu.

Kad su drugog jutra prolazili pokraj one smokve, opaze da je usahnula do korijena. Učenici nato začuđeni rekoše: »Kako li je smokva odmah usahnula?«

Isus im na to odgovori:

»Imajte vjeru u Boga! Zaista, kažem vam: Ako budete imali vjeru i ne budete posumnjali, i vi ćete činiti — i to ne samo ovo što se dogodilo sa smokvom! Još više! Ako tko reče ovoj gori: Digni se i baci se u more! i u srcu svome ne posumnja, nego vjeruje da će

se to što kaže dogoditi — jest, ispunit će mu se! Stoga kažem vam: Sve što god zamolite i zatražite, vjerujte, da ste postigli, i ispunit će vam se!«

Prispodoba o zlim vinogradarima

Zatim poče narodu kazivati ovu prispodobu:

»Bijaše neki domaćin, koji posadi vinograd. Ogradi ga ogradom, iskopa tijesak i podiže kulu. Potom ga dade u zakup vinogradarima, a onda otputova za dugo vremena. Kad se približilo vrijeme plodovima, posla on k vinogradarima slugu da mu dadu od uroda vinograda. No vinogradari ga zlostaviše i otpraviše praznih ruku. Nato on posla drugog slugu. Ali oni i toga zlostaviše, razbiše mu glavu, izružiše ga i otpraviše praznih ruku. Posla gospodar i trećega. A oni i njega izraniše, izbaciše napolje i ubiše.

Naposljetku gospodar vinograda reče: 'Što da učinim?' Preostao mu je još samo jedan — ljubljeni sin. Pošalje im dakle svoga sina govoreći: 'Poslat ću im svoga ljubljenog sina! Valjda će njega poštivati.' No vinogradari, čim ugledaše sina, rekoše među sobom: 'Evo baštinika! Hajde da ga ubijemo pa ćemo imati njegovu baštinu!' I pograbiše ga, izbaciše napolje iz vinograda i ubiše.

Kada dakle dođe gospodar vinograda, što li će učiniti s tim vinogradarima? Doći će i pogubit će vinogradare, a vinograd će dati u zakup drugima, koji će mu davati urod u svoje vrijeme.«

Kad su svećenički poglavice i pismoznanci i farizeji čuli te njegove prispodobe, razumješe da to o njima govori, da se i ova prispodoba na njih odnosi. Tražili su stoga kako da ga uhvate, ali su se bojali mnoštva koje ga je smatralo prorokom.

Priča o gostu bez svadbenog odijela

Isus ponovno nastavi i progovori im u prispodobama:

»Kraljevstvo je nebesko slično kralju koji svom sinu pripravi svadbenu gozbu. I posla svoje sluge da pozovu uzvanike na svadbu. No oni ne htjedoše doći. Iznova posla druge sluge govoreći: ‚Kažite uzvanicima: Evo, priredio sam svoj svečani ručak. Moji su volovi i tovljenici poklani. Sve je spremljeno. Dođite na svadbu!'

Ali oni nisu marili, nego odoše — jedan na svoju njivu, drugi za svojom trgovinom. Ostali uhvate njegove sluge, zlostave ih i ubiju. Nato se kralj rasrdi, posla svoju vojsku i pogubi one ubojice, a njihov grad spali.

Potom reče svojim slugama: 'Svadba je doduše spremljena, ali uzvanici nisu bili vrijedni. Pođite stoga na raskršća cesta i koga god nađete, pozovite na svadbu!'

Sluge iziđoše na ceste i pokupiše sve koje nađoše — zle i dobre. I svadbena se dvorana napuni gostiju. Kad uđe kralj da pogleda goste, spazi ondje čovjeka koji nije bio obučen

u svadbenu odjeću. I reče mu: 'Prijatelju, kako si ušao ovamo bez svadbene odjeće?' Ovaj zanijemi. Tada reče kralj poslužiteljima: 'Svežite mu ruke i noge i bacite ga van u tamu; ondje će biti plač i škripanje zubi. Mnogi su zvani, ali je malo izabranih!'«

Porez caru

Farizeji nato odoše i održaše vijeće kako da Isusa uhvate u riječi. Uvrebaše priliku i poslaše mu kao uhode svoje učenike zajedno s herodovcima. Ti se prikazivahu pravednicima, samo da ga uhvate u riječi pa da ga onda predadu poglavarstvu i vlasti upravitelјevoj. Postave mu dakle pitanje:

»Učitelju! Znamo da si istinit, da govoriš i učiš pravo te po istini naučavaš put Božji ne obazirući se ni na koga jer se ne osvrćeš na izgled ljudi. Kaži nam dakle, što ti se čini: Da li je dopušteno plaćati porez caru ili ne?«

Isus prozirući njihovu opakost reče:

»Zašto me iskušavate? Licemjeri! Pokažite mi porezni novac!«

Pruže mu dinar.

On ih upita: »Čija je ovo slika i natpis?«

Odgovore: »Carev.«

Tada im reče:

»Podajte caru carevo, a Bogu Božje!«

Kad su to čuli, ostadoše u čudu. I nisu mogli da ga uhvate u riječi pred narodom, nego zadivljeni njegovim odgovorom zašute, ostave ga i odu.

Dar siromašne udovice

Potom sjede nasuprot riznici i stade promatrati, kako narod baca sitniš u riznicu. Mnogi bogataši bacahu mnogo. Dođe i neka siromašna udovica i baci dva novčića, to jest jedan kvadrant.

Tada pozove svoje učenike i reče im:

»Zaista, kažem vam: Ova je sirota udovica bacila više od sviju koji bacaju u riznicu. Svi su oni zapravo ubacili od svoga suviška, dok je ona od svoje sirotinje ubacila sve što je imala, sve svoje imanje.«

Isus i njegovi učenici

Kad je Isus izlazio iz Hrama, jedan mu od njegovih učenika reče: »Učitelju, gledaj! Kakvih li ploča, kakve li građevine!«

Isus mu odgovori: »Vidiš li tu veličanstvenu građevinu? Zaista, kažem vam: Doći će dani, u koje se ovdje neće ostaviti ni kamen na kamenu, koji neće biti razvaljen.«

Dok je zatim sjedio na Maslinskoj gori sučelice Hramu, pristupe k njemu učenici Petar, Jakob, Ivan i Andrija te ga nasamo upitaju:

»Učitelju, kaži nam, kada će to biti, i koji će biti znak, da će se sve to ispuniti? Koji će biti znak tvog dolaska i svršetka svijeta?«

Tada im Isus počne govoriti:

»Čuvajte se, da vas tko ne prevari. Mnogi će doći u moje ime i govoriti: ‚Ja sam Krist!' I mnoge će zavesti. Ne idite za njima!

Nadalje, kad čujete za ratove i za glasine o ratovima, ne dajte se zaplašiti. Treba, istina, da se sve to najprije dogodi, ali to još nije svršetak.

Narod će ustati protiv naroda, kraljevstvo protiv kraljevstva. Bit će veliki potresi na različitim stranama. Pojavit će se pošasti i glad, strahote i veliki znakovi s neba. No sve to je istom početak strahovitih nevolja.

Onih će dana biti velika nevolja, kakve nije bilo od početka svijeta što ga stvori Bog sve do sada — niti će ikada biti. Na zemlji će biti velika nevolja, a gnjev nad ovim narodom. Padat će od oštrice mača, vodit će ih kao roblje po svim narodima. Jeruzalemom će gaziti pogani, sve dok se ne navrše vremena pogodna u korist pogana. I kad Gospodin ne bi skratio one dane, nijedan se čovjek ne bi spasio. No radi izabranih, koje on sebi izabra, skratio je Gospodin one dane.

Svršetak svijeta

U one dane, odmah po toj nevolji bit će znakovi na suncu, mjesecu i zvijezdama. Sunce će pomrčati, mjesec neće davati svoje svjetlosti, a zvijezde će padati s neba. Na zemlji će među narodima zavladati tjeskoba i strava zbog huke mora i valovlja. Ljudi će izdisati od straha i očekivanja što to nadolazi na cijelu zemlju, jer će se nebeske sile poremetiti.

Na nebu će se tada pojaviti znak Sina čovječjega, a na zemlji će se ljudi početi tući u prsa. Tada će ugledati Sina čovječjega gdje dolazi na oblaku s velikom silom i slavom. Razaslat će svoje anđele i gromoglasnom će trubljom sazvati na okup svoje izabrane s četiri vjetra, s kraja zemlje do na kraj neba, s jednoga kraja neba do drugoga. Kad se sve to stane zbivati, uspravite se i podignite svoje glave, jer se približuje vaše otkupljenje.

Pogledajte smokvu i sve drugo drveće. Kad već propupaju, vidite i sami da je ljeto već blizu. Tako i vi, kad vidite, da se sve to zbiva, znajte da je blizu — upravo pred vratima — kraljevstvo Božje. Zaista, kažem vam: Ovo pokoljenje neće proći, dok se sve to ne zbude. Nebo će i zemlja proći, ali moje riječi neće proći.

Pazite stoga na sebe, da vam srca ne omlohave u žderanju i pijanstvu i u životnim bri-

gama te vas iznenada — poput zamke — ne zatekne onaj dan, jer će iznenada nadoći na sve koji stanuju po svoj zemlji.

Budite na oprezu! Bdijte, jer ne znate kad je vrijeme u koje dolazi vaš Gospodin. No ovo znajte: Kad bi gospodar kuće znao u koji će sat noći doći tat, bdio bi i ne bi dopustio da mu se potkopa zid na kući. Zato i vi budite pripravni, jer će Sin čovječji doći u sat kad i ne mislite.

Prispodoba o mudrim i ludim djevicama

Tada će kraljevstvo nebesko biti poput deset djevica koje uzeše svoje svjetiljke i iziđoše ususret zaručniku. Pet ih je bilo mudrih, a pet ludih. One luđe uzeše svoje svjetiljke, ali ne uzeše sa sobom ulja. One mudre zajedno sa svjetiljkama uzeše i ulja u posudama.

Budući da je zaručnik zakasnio, sve one zadrijemaše i pozaspaše. O ponoći nasta vika: ‚Evo zaručnika! Iziđite mu ususret!'

Tada ustadoše sve one djevice i prirediše svoje svjetiljke. A lude rekoše mudrima: ‚Dajte nam od svog ulja, jer nam se gase svjetiljke.'

No mudre odgovoriše: ‚Da možda ne ponestane nama i vama, pođite radije k prodavačima i kupite sebi!'

Dok su one pošle kupiti, dođe zaručnik. I koje bijahu pripravne, uđoše s njime na svadbu. I zatvore se vrata.

Kasnije dođu i one druge djevice govoreći: ‚Gospodine! Gospodine! Otvori nam!'

No on im reče: 'Zaista, kažem vam: Ja vas ne poznajem.'

Bdijte dakle, jer ne znate ni dana ni časa!«

Prispodoba o talentima

»Bit će to kao s čovjekom koji pođe na put. Dozva svoje sluge i predade im svoju imovinu. Jednome dade pet talenata, drugome dva, a trećemu jedan — svakome prema njegovoj sposobnosti. Potom otputova.

Onaj koji je primio pet talenata, smjesta ode, uloži ih u posao i zaradi drugih pet. Jednako tako i onaj koji je imao dva talenta: i on zaradi druga dva. Naprotiv, onaj koji je primio jedan, ode, iskopa jamu u zemlji i sakrije novac svoga gospodara.

Nakon dugo vremena dođe gospodar tih slugu i napravi s njima obračun. Pristupi k njemu onaj koji je primio pet talenata i pruži mu drugih pet govoreći: ‚Gospodaru! Pet si mi talenata predao. Evo, drugih sam pet talenata zaradio!'

Reče mu nato njegov gospodar: ‚Dobro! Slugo dobri i vjerni! U malome si bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti! Uđi u veselje svoga gospodara!'

Dođe preda nj i onaj s dva talenta i reče: ‚Gospodaru! Dva si mi talenta predao. Evo, druga sam dva talenta zaradio!' Reče mu njegov gospodar: ‚Dobro! Slugo dobri i vjerni! U malome si bio vjeran, nad mnogim ću te postaviti! Uđi u veselje svoga gospodara!'

Dođe tada preda nj i onaj koji je primio jedan talenat i reče: ‚Gospodaru! Znao sam da si čovjek strog, koji žanješ gdje nijesi sijao, i zgrćeš gdje nijesi prosipao. Zato sam u strahu pošao i sakrio tvoj talenat u zemlju. Evo, imaš svoje!'

Nato mu odgovori njegov gospodar: ‚Slugo zli i lijeni! Znao si da žanjem gdje nijesam sijao i zgrćem gdje nijesam prosipao. Trebalo je dakle da uložiš moj novac kod mjenjača, i ja bih onda na povratku izvukao svoje kamate. Uzmite stoga od njega talenat i podajte onome koji ima deset talenata. Jest, onome koji ima još će se dati, neka ima u izobilju,

a onome koji nema oduzet će se i ono što ima. A beskorisnog slugu izbacite van u tamu: ondje će biti plač i škripanje zubi.'«

Sudnji dan

»Kada Sin čovječji dođe u svojoj slavi, i s njime svi anđeli njegovi, tada će sjesti na prijestolje svoje slave. I svi će se narodi sabrati pred njim, a on će razlučiti jedne od drugih kao što pastir razlučuje ovce od jaraca. Stavit će ovce sebi s desne, a jarce s lijeve.

Tada će kralj reći onima s desne: ,Dođite, vi blagoslovljeni Oca mojega! Primite u baštinu kraljevstvo pripravljeno za vas od stvorenja svijeta! Gladan bijah, vi me nahraniste; žedan bijah, vi me napojiste; stranac bijah, vi me u kuću primiste; gol, vi me zaogrnuste; bolestan bijah, vi me pohodiste; u tamnici bijah, vi dođoste k meni.'

Tada će mu pravednici odgovoriti riječima: ,Gospodine, kada te vidjesmo gladna, i nahranismo te; ili žedna, i napojismo te? Kada te to vidjesmo kao stranca, i u kuću primismo; ili gola, i zaogrnusmo te? Kada te vidjesmo bolesna ili u tamnici, i dođosmo k tebi?' A kralj će im odgovoriti: ,Zaista, kažem vam: Što god učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste!'

Zatim će reći i onima s lijeve: ,Odlazite od mene, prokleti, u oganj vječni koji je pripravljen đavlu i njegovim anđelima! Gladan bijah, ne dadoste mi jesti; žedan bijah, ne dadoste mi piti; stranac bijah, ne primiste me

u kuću; gol, i ne zaogrnuste me; bolestan bijah i u tamnici, i ne pohodiste me.'

Tada će mu i oni odgovoriti riječima: ,Gospodine, a kada te vidjesmo gladna, ili žedna, ili stranca, ili gola, ili bolesna, ili u tamnici, i ne poslužismo te?' Tada će im on odgovoriti riječima: 'Zaista, kažem vam: Što god ne učiniste jednome od ovih najmanjih, ni meni ne učiniste!' I ovi će poći u vječnu muku, a pravednici u vječni život.«

Juda želi izdati Isusa

Za dva je dana bila Pasha i dani beskvasnih hljebova. I kad Isus završi sve ove govore, reče svojim učenicima:

»Znate da će za dva dana biti Pasha, i Sin čovječji će biti predan da bude raspet.«

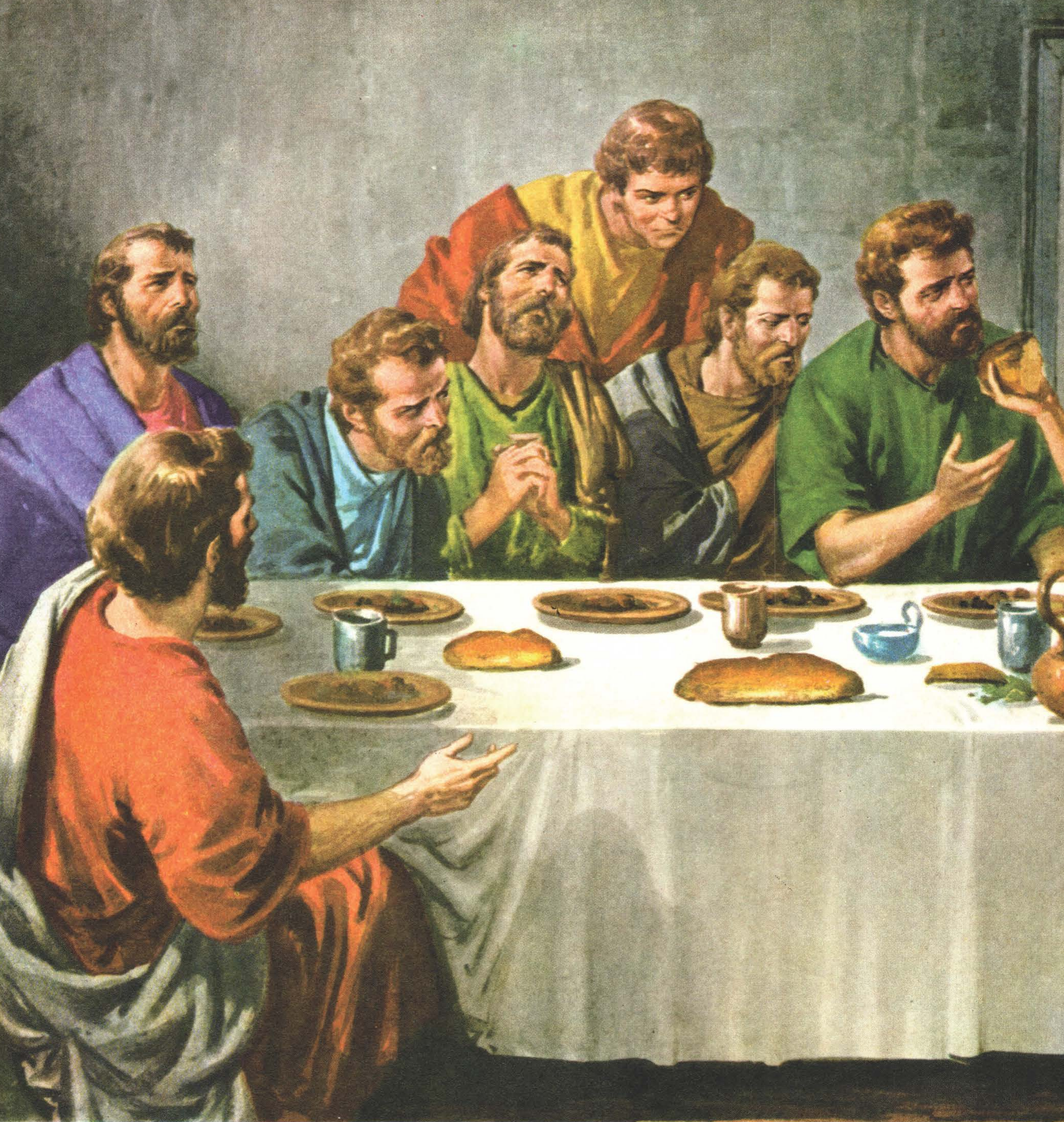
Uto se sabraše svećenički poglavice i pismoznanci i narodne starješine u dvoru velikoga svećenika imenom Kajfe, gdje održaše vijeće da Isusa prijevarom uhvate i ubiju. Ali su govorili: »Nikako ne o blagdanu da ne dođe do pobune u narodu.«

A sotona uđe u Judu, zvanoga Iškariotski, koji je bio iz broja Dvanaestorice. On ode da pregovara sa svećeničkim poglavicama i zapovjednicima straže kako da im ga preda. Reče:

»Što ćete mi dati, i ja ću vam ga izdati?«

Kad su to oni čuli, poveseliše se i sporazumješe se s njime da mu dadu novaca. I odrediše mu trideset srebrnika, a on prihvati.

I otada je tražio zgodnu priliku da im ga izda mimo naroda.

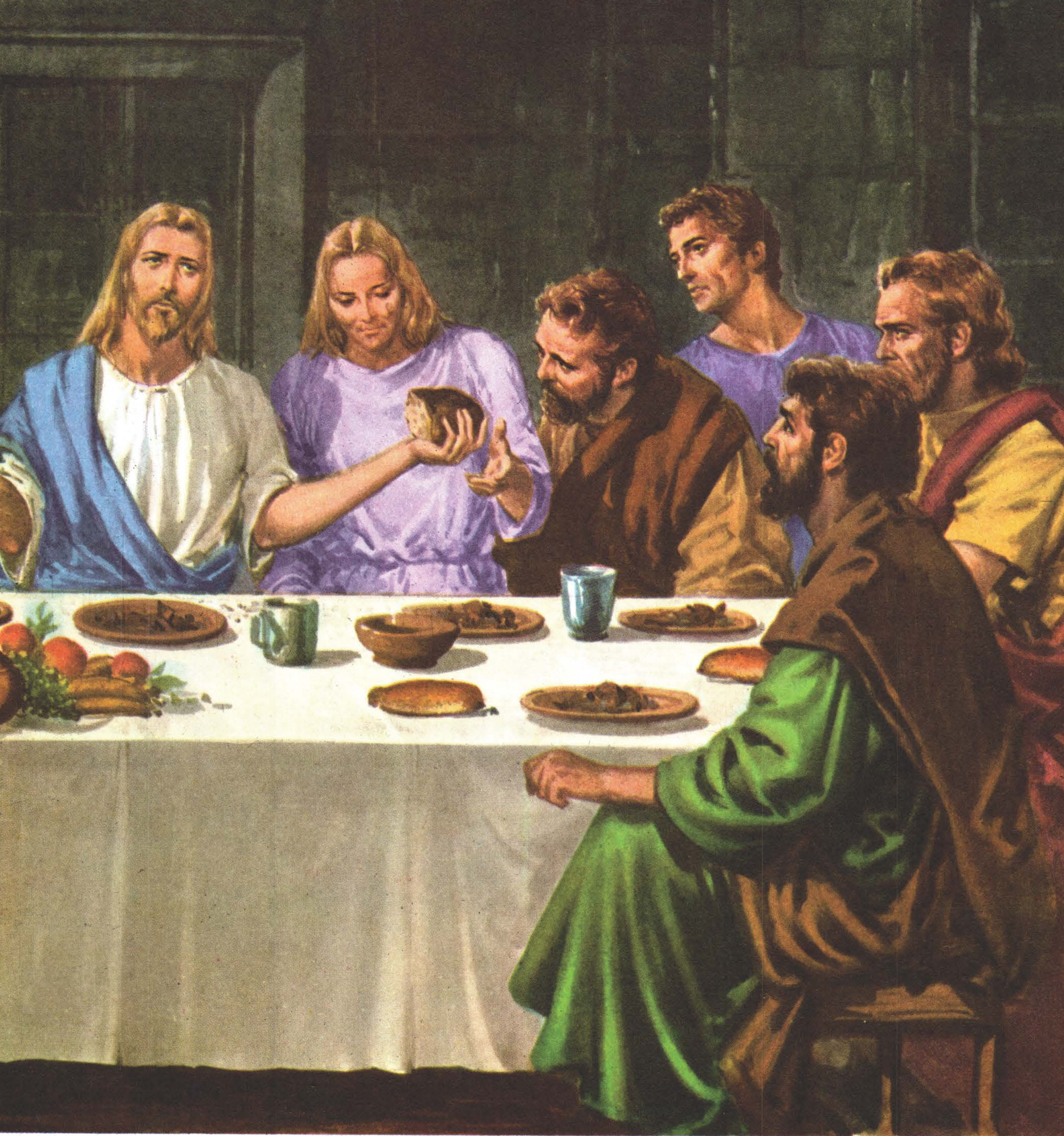
Posljednja večera

Prvog dana beskvasnih hljebova, kad se žrtvovala Pasha, upitaju učenici Isusa:

»Gdje hoćeš da odemo i da ti pripravimo da blaguješ Pashu?«

Tada on posla dvojicu svojih učenika — i reče im:

»Idite u grad! I gle, čim uđete u grad, susrest će vas čovjek, koji nosi krčag vode. Pođite za njim u kuću, u koju uniđe! Gospodaru te kuće kažite: ,Učitelj poručuje: Vri-

jeme je moje blizu! Gdje mi je dvorana, u kojoj ću blagovati Pashu sa svojim učenicima?' On će vam tada pokazati prostranu gornju sobu, prostrtu i uređenu. Ondje nam pripravite!«

Učenici otiđoše, dođoše u grad i nađoše kako im je on rekao te priprave Pashu.

Kad se spustila večer, dođe Isus s Dvanaestoricom. I kad je došlo vrijeme, priđe k stolu, a s njime i apostoli.

Tada im reče:

»Svom sam dušom čeznuo da ovu pashu

blagujem zajedno s vama prije svoje muke, jer — kažem vam — neću je više blagovati sve dok se ona ne završi u kraljevstvu Božjem.«

Za vrijeme večere Gospodin Isus, one noći kad je bio izdan, uze kruh, blagoslovi (Boga), zahvali, razlomi i dade svojim učenicima govoreći:

»Uzmite, jedite! Ovo je Tijelo moje za vas predano! To činite meni na uspomenu!«

Isto tako po večeri uze kalež, zahvali i dade im govoreći:

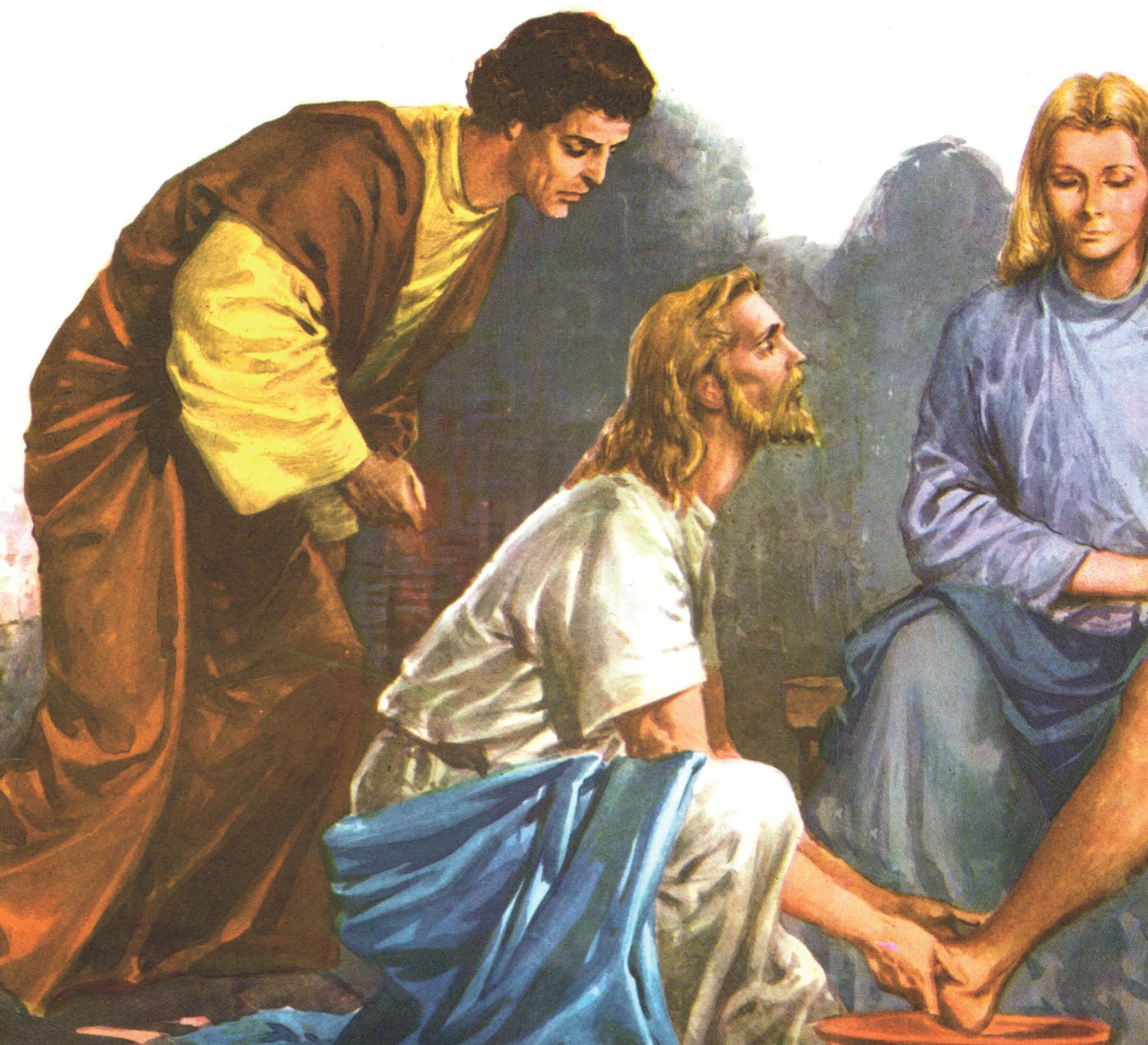
»Pijte iz njega svi, jer ovo je krv moja Novog saveza za vas prolivena na otpuštenje grijeha. Kad god budete pili, činite to meni na uspomenu!«

I svi su iz kaleža pili.

Za vrijeme večere, pošto je đavao već bio ubacio u srce Jude Iškariotskoga, sina Šimunova, odluku da ga izda — znajući da mu je Otac sve predao u ruke i da je od Boga izišao te da k Bogu ide — Isus ustade od večere, odloži haljine, uze ubrus i opasa se njime. Nalije zatim vode u praonik i počne učenicima prati noge i otirati ih ubrusom kojim se opasao.

Dođe dakle do Šimuna Petra. A on će mu:

»Gospodine! Zar ti da meni pereš noge?!«

Odgovori mu Isus:

»Što ja činim, ti sada nisi kadar razumjeti. No shvatit ćeš poslije.«

Reče mu Petar: »Nećeš mi prati noge nikada!«

Isus mu odvrati: »Ako te ne operem, nećeš imati dijela sa mnom.«

Nato će mu Šimun Petar: »Gospodine, onda ne samo noge, nego i ruke i glavu!«

Reče mu Isus: »Koji se okupao, ne treba drugo da opere, nego samo noge — i sav je čist! I vi ste čisti, ali ne svi!«

Znao je naime tko će ga izdati. Stoga je i rekao: »Niste svi čisti.«

Učinite kao što sam ja vama učinio...

Kad im je dakle oprao noge, uzme svoje haljine, opet priđe k stolu i reče im:

»Razumijete li što sam vam učinio? Vi me zovete Učiteljem i Gospodinom. Pravo velite! Ja to jesam! Ako sam dakle ja Gospodin i Učitelj — vama oprao noge, treba da i vi jedan drugome noge perete. Primjer sam vam dao, da ovako, kao što sam ja vama učinio, i vi činite. Zaista, zaista! Kažem vam: Nije sluga veći od gospodara, niti poslanik od onoga koji ga šalje. Ako to znadete, blago vama, budete li tako i činili!«

Isus otkriva svoga izdajnika

»Ne govorim o svima vama! Ja znadem, koje sebi izabrah! Ali — neka se ispuni Pismo: *Onaj koji jede moj kruh podiže protiv mene svoju petu.*«

Rekavši to Isus se sav u duši uzruja i svečano izjavi:

»Zaista, zaista! Kažem vam: Jedan od vas — onaj koji jede sa mnom — izdat će me!«

Učenici u neizvjesnosti o kome to govori pogledavahu jedan drugoga. I stanu se među sobom ispitivati koji bi to između njih mogao biti, da takvo što kani učiniti. A jedan od njegovih učenika — onaj kog je Isus ljubio — bijaše za stolom prislonjen Isusu o grudi. Namigne mu Šimun Petar i reče mu:

»Pitaj tko je taj o kome govori.«

Ovaj se odmah okrene i nasloni Isusu na prsa te ga upita: »Gospodine, tko je taj?«

Isus mu nato odgovori: »Onaj je kome ću ja dati umočen zalogaj.«

Tada umoči zalogaj, uzme ga i dade Judi, sinu Šimuna Iškariotskoga. Iza tog zalogaja uđe u nj sotona.

Još mu Isus doda: »Što činiš, čini brzo!«

Nijedan od onih, koji su bili za stolom, nije razumio zašto mu je to rekao. Kako je Juda imao kesu, neki su zapravo mislili da mu je Isus rekao: ‚Kupi, što nam treba za Blagdan!' — ili neka poda nešto siromasima.

On uzme zalogaj i smjesta iziđe. A bila je noć.

Oproštaj od učenika

Kad je dakle Juda izišao, reče Isus:

»Sada se proslavio Sin čovječji! I Bog se proslavio u njemu! Ako se Bog proslavio u njemu, onda će i njega Bog proslaviti u sebi. Jest! Proslavit će ga ubrzo!

Sinci! Još sam malo s vama. Vi ćete me tražiti, ali kao što sam rekao Židovima, tako kažem sada i vama: Kamo ja odlazim, vi ne možete ići. Novu vam zapovijed dajem: Ljubite jedan drugoga. Kao što sam ja ljubio vas, tako i vi ljubite jedan drugoga. Po tom će se poznati da ste moji učenici ako budete imali ljubavi jedan za drugoga.

Veće ljubavi od ove nitko nema, da život svoj položi za svoje prijatelje. Vi ste prijatelji moji ako činite ono što vam zapovijedam. Više vas ne zovem slugama, jer sluga ne zna što radi njegov gospodar. Zovem vas prijateljima, jer sam vam objavio sve što sam čuo od svoga Oca.«

Upita ga Šimun Petar:

»Gospodine, kamo ti to odlaziš?«

Isus mu odgovori:

»Kamo ja odlazim, ti zasada ne možeš poći za mnom. No poći ćeš kasnije.«

Nato će mu Petar: »Gospodine, a zašto sada ne bih mogao poći za tobom? Život ću svoj položiti za tebe!«

Odgovori mu Isus: »Život ćeš svoj položiti za mene? Zaista, zaista! Kažem ti: Svi ćete se vi ove noći sablazniti nada mnom. Ta pisano je: *Udarit ću pastira i sve će se stado ovaca razbježati.* No kad uskrsnem, ići ću pred vama u Galileju.«

Nato će mu Petar: »Ako se i svi sablazne nad tobom, ja se neću sablazniti nikada!«

Reče mu Isus: »Zaista! Kažem ti, Petre! Danas — upravo ove noći — prije negoli se pijetao dvaput oglasi, ti ćeš me tri puta zatajiti!«

Isus im zatim reče:

»Kad sam vas poslao bez kese i bez torbe i bez sandala, da li vam je što nedostajalo?«

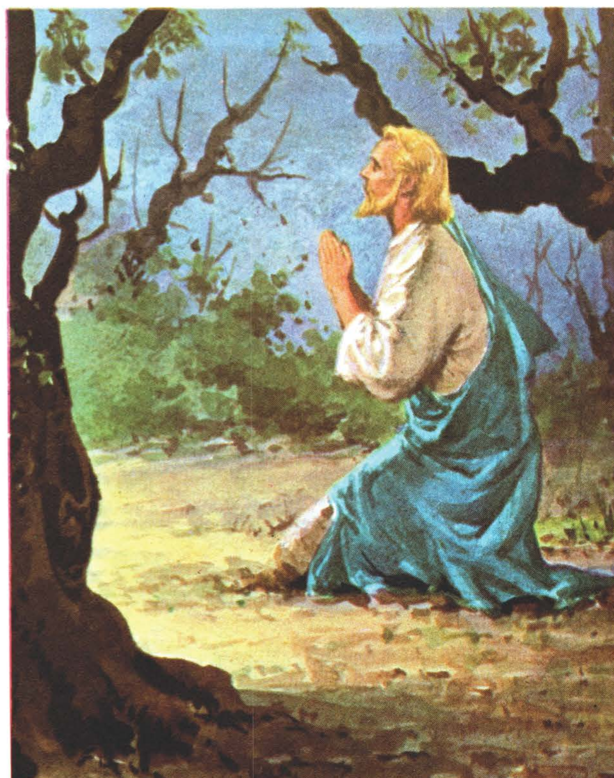
Oni odgovoriše: »Ništa.«

Nato će im: »No sada — koji ima kesu, neka je uzme! Isto tako i torbu! A koji nema, neka proda svoju haljinu i neka kupi sebi mač, jer vam kažem — ono što je napisano treba da se ispuni na meni, to jest: Bi ubrojen među razbojnike. Uistinu sve što se odnosi na mene ide svome kraju.«

Oni mu nato rekoše: »Gospodine, evo ovdje dva mača!«

Reče im: »Dosta je!«

»Neka se ne uznemiruje srce vaše! Vjerujte u Boga! I u mene vjerujte! U kući mojega Oca ima mnogo stanova. Kad ne bi bilo tako, kazao bih vam. Stoga idem da vam pripravim mjesto. Kad odem i pripravim vam mjesto, ponovno ću doći i uzeti vas sa sobom da i vi budete ondje gdje sam ja.«

U Getsemanskom vrtu

Pošto otpjevaše zahvalnu pjesmu, iziđe Isus zajedno sa svojim učenicima preko potoka Cedrona i uputi se prema običaju na Maslinsku goru u zaselak koji se zove Getsemani. I uđe u nj on i njegovi učenici. Tada reče učenicima:

»Sjedite ovdje, dok ja odem onamo, da se pomolim. Molite da ne padnete u napast!«

Sa sobom povede Petra i dva Zebedejeva sina Jakoba i Ivana i poče se žalostiti i plašiti i tresti od straha. Reče im:

»Duša mi je na smrt žalosna! Ostanite ovdje i bdijte!«

Isus moli

Otrgne se od njih, koliko bi se kamenom moglo dobaciti, baci se na koljena, pade licem na zemlju i stade moliti da ga mimoiđe — ako je moguće — ovaj čas. Govorio je:

»Aba! Oče! Tebi je sve moguće! Ako hoćeš ukloni od mene ovaj kalež! Ali — ne moja, nego tvoja volja neka bude!«

I dođe k učenicima i nađe ih gdje spavaju. Tada reče Petru:

»Šimune! Spavaš? Zar ne mogoste jedan sat probdjeti sa mnom? Bdijte i molite da ne padnete u napast! Duh je doduše pripravan, ali je tijelo slabo.«

I otiđe po drugi puta i pomoli se ponavljajući iste riječi:

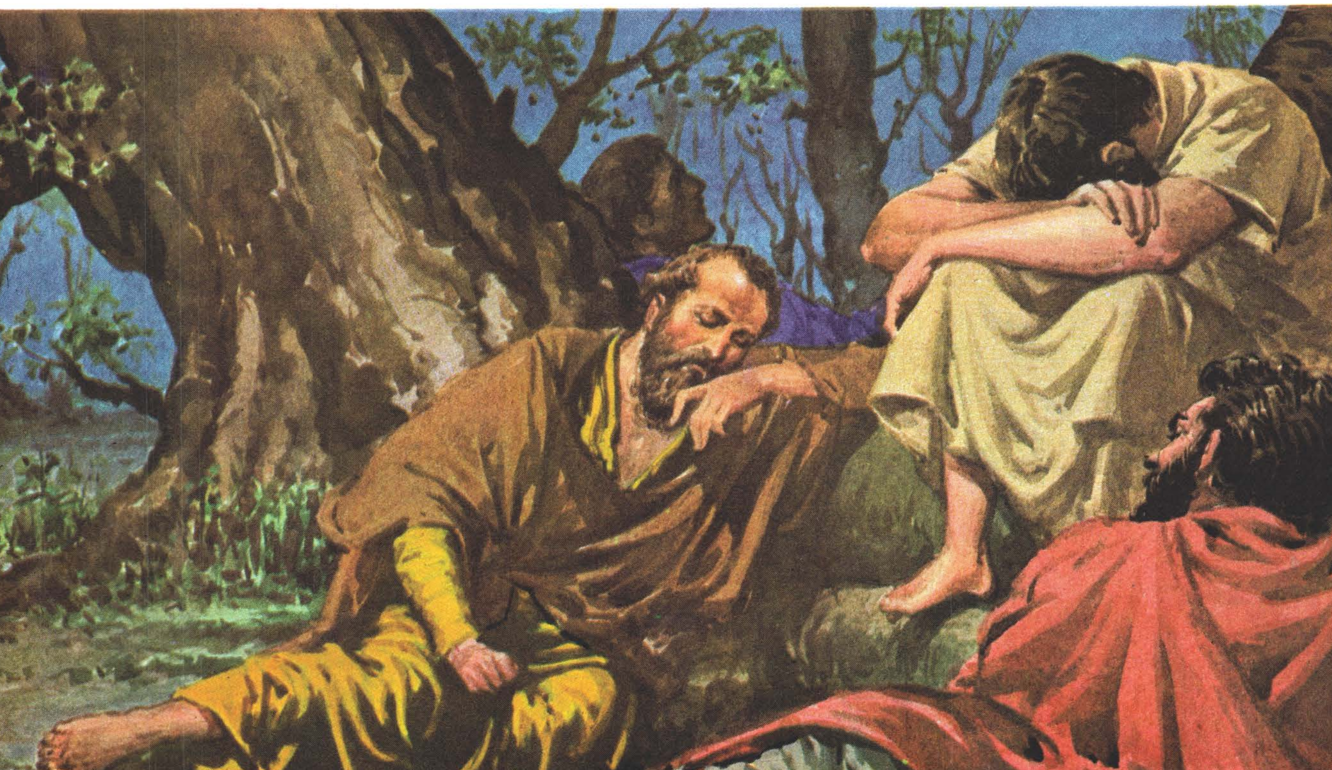
»Oče moj! Ako me ovaj kalež ne može mimoići, a da ga ne pijem, neka bude tvoja volja!«

I opet dođe i nađe ih gdje spavaju: oči su im se same od sebe sklapale. I nisu znali što bi mu odgovorili. Opet ih ostavi, pođe i pomoli se po treći puta ponavljajući iste riječi.

Tada mu se ukaže anđeo s neba da ga okrijepi. A kad je navalila na nj smrtna muka, još se usrdnije molio, a znoj ga oblije poput kaplja krvi koje su padale na zemlju.

Napokon ustane od molitve i po treći put dođe k učenicima i nađe ih pozaspale od žalosti. I reče im:

»Spavajte samo dalje i počivajte! Dosta je! Došao je čas! Evo, Sin čovječji je predan u

ruke grešnicima! Ustanite! Hajdemo! Evo, moj se izdajica približi!«

Isusa uhićuju

Njegov je izdajica Juda znao za to mjesto, jer se Isus ondje često sastajao za svojim učenicima. Uze dakle Juda četu i stražare od svećeničkih poglavica, farizeja i pismoznanaca i dođe ovamo s bakljama, svjetiljkama i s oružjem, s mačevima i sa štapovima. Izdajica im je dao znak govoreći:

»Koga ja poljubim, taj je! Uhvatite ga i oprezno vodite!«

Još je Isus govorio, kad evo svjetine, a njoj na čelu spomenuti Juda, jedan od Dvanaestorice. On odmah pristupi k Isusu da ga poljubi. Reče:

»Zdravo, Učitelju!« I poljubi ga.

Isus mu nato reče:

»Prijatelju, po što si ovamo došao? Juda! Zar poljupcem izdaješ Sina čovječjega?!«

Tada oni pristupiše naprijed, digoše ruke na Isusa i uhvatiše ga. Kad oni oko njega vidješe što se zbiva, rekoše: »Gospodine, da udarimo mačem?«

I gle, jedan od onih koji su bili s Isusom — Šimun Petar koji je imao mač — trgnu rukom, izvadi mač i udari slugu velikoga svećenika te mu odsiječe desno uho. Sluzi bijaše ime Malko.

Isus reče: »Pustite, dosta je!«

I dotaknu se uha i zacijeli ga. Zatim reče Isus Petru:

»Stavi mač u korice, jer svi oni koji se mača hvataju od mača će i poginuti. Ili, zar misliš da ja ne mogu zamoliti svog Oca, i sad će se naći uza me više od dvanaest legija anđela? No kako bi se onda ispunila Pisma po kojima se mora tako dogoditi? Zar da ne pijem kalež koji mi je odredio Otac?«

U taj čas reče Isus svjetini:

»Kao na razbojnika iziđoste s mačevima i sa štapovima da me uhvatite. Ta svaki sam dan sjedio u Hramu i naučavao, i niste me uhvatili. Ali ovo je vaš čas i vlast tame.«

A sve se to dogodilo da se ispune Pisma proročka.

Nato četa, zapovjednik i židovski stražari uhvatiše Isusa i svezaše ga.

Tada ga svi učenici ostaviše i pobjegoše.

Odvedoše ga najprije k Ani, a Ana ga posla svezana Kajfi, velikome svećeniku.

Kod Kajfe se sabraše svi svećenički poglavice, pismoznanci i starješine. Tada su svećenički poglavice i cijelo vijeće tražili kakvo lažno svjedočanstvo protiv Isusa, da ga osude na smrt. Ali ne mogoše naći, premda su pristupili mnogi lažni svjedoci.

Napokon pristupe dvojica lažno svjedočeći protiv njega riječima: »Mi smo ga slušali kad je govorio: 'Ja ću razvaliti ovaj Hram — rukama načinjen — i za tri ću dana sagraditi drugi koji nije rukama načinjen.'« No ni tako se njihovo svjedočanstvo nije slagalo.

Ustade nato veliki svećenik te mu reče:

»Zar ništa ne odgovaraš, što ovi protiv tebe svjedoče?«

No Isus je šutio.

Reče mu veliki svećenik:

»Zaklinjem te živim Bogom: Kaži nam, jesi li ti Krist Sin Božji?«

Isus mu odgovori:

»Sam si kazao! Ja jesam! Štoviše, kažem vam: Odsada ćete vidjeti Sina čovječjega kako sjedi s desne strane Sile i dolazi na oblacima nebeskim.«

Nato veliki svećenik razdera haljine govoreći:

»Pohulio je! Što nam još trebaju svjedoci! Evo, čuli ste sada hulu! Što vam se čini?«

A oni svi odgovoriše:

»Smrt je zaslužio!«

Popljuvaše ga zatim po licu, pesnicama izudaraše, a drugi ga išćuškaše. Oni opet koji su ga svezana čuvali zlostavljajući ga poigravahu se njime i zastrijevši mu lice zapitkivahu ga: »Prokaži, koji te je udario!« I mnoge druge pogrde govorahu na njega.

Petar zatajuje Isusa

Za Isusom su išli izdaleka, sve do u dvorište velikog svećenika, Šimun Petar i drugi učenik. Taj učenik bijaše poznat s velikim svećenikom, pa s Isusom uđe u dvorište velikog svećenika, dok Petar stajaše napolju kod vrata. Tada taj drugi učenik, poznat s velikim svećenikom, iziđe i reče vratarici te uvede Petra.

Nato će sluškinja vratarica Petru: »Nisi li ti od učenika toga čovjeka?«

On odvrati: »Nisam!«

Stajahu ondje sluge i čuvari, raspirivahu žeravicu, jer bijaše studeno, i grijahu se. Stajaše s njima i Petar i grijaše se. Rekoše mu dakle: »Nisi li i ti od njegovih učenika?«

On zanijeka i reče: »Nisam!«

Otprilike nakon jednog sata neki drugi ustvrdi: »Doista, i ovaj bijaše s njime! Pa i Galilejac je!«

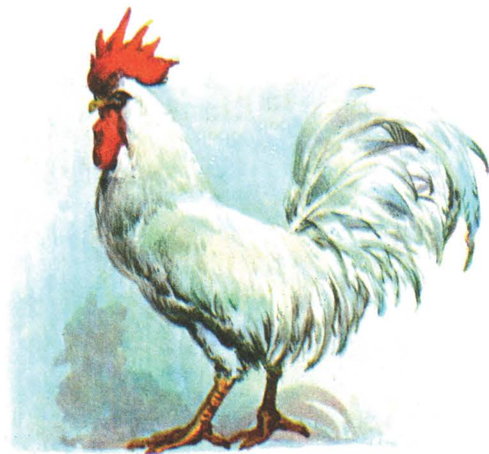
No Petar reče: »Čovječe, ne razumijem, što govoriš!«

I u taj čas, odmah dok je on još govorio, po drugi put se oglasi pijetao. A Gospodin se obazre, upre pogled u Petra, a Petar se sjeti riječi Gospodinove, kako mu reče: »Prije negoli se pijetao danas dvaput oglasi, tri puta ćeš me zatajiti.«

I iziđe napolje i gorko zaplaka.

Juda se vješa

Tada se Juda, njegov izdajica, vidjevši da je Isus osuđen, pokaja i vrati trideset srebrnjaka svećeničkim poglavicama i starješinama govoreći:

»Sagriješih izdavši krv nedužnu!«

Odgovoriše: »Što se to nas tiče? To je tvoja stvar!«

I bacivši srebrnjake u Hram ode te se objesi.

Svećenički poglavice uzeše srebrnjake i rekoše:

»Ne smijemo ih metnuti u hramsku blagajnu jer su krvarina.«

Posavjetuju se i kupe za njih lončarevu njivu za sahranu stranaca. Stoga se ona njiva sve do danas zove »njiva krvi«. Tada se ispunila riječ proroka Jeremije: *Uzeše trideset srebrnjaka — cijenu Procijenjenoga prema procjeni sinova Izraelovih — i dadoše ih za lončarevu njivu. Tako im naredi Gospodin.*

Isusa dovode Pilatu

Od Kajfe odvedoše Isusa u pretorij. Bilo je rano jutro. I stade Isus pred upravitelja. Oni međutim ne uđoše da se ne okaljaju te mognu blagovati Pashu.

Pilat dakle iziđe napolje pred njih i upita:

»Kakvu tužbu iznosite protiv ovoga čovjeka?«

Odgovore mu:

»Kad on ne bi bio zločinac, ne bismo ga predali tebi.«

Reče im na to Pilat:

»Uzmite ga vi i sudite mu po svom Zakonu.«

Odgovoriše mu:

»Nama nije dopušteno da ikoga osudimo na smrt.«

Zbilo se tako da se ispuni riječ Isusova, kojom je označio kakvom će smrću umrijeti.

Tada stadoše iznositi tužbe protiv njega govoreći:

»Nađosmo ga kako buni naš narod i brani davati caru porez, a sebe proglašuje Kristom kraljem.«

Nato Pilat uđe ponovno u pretorij, pozove Isusa i upita ga:

»Jesi li ti židovski kralj?«

Isus odgovori:

»Govoriš li ti to sam od sebe ili ti to drugi rekoše za mene?«

Odgovori Pilat:

»Zar sam ja Židov? Tvoj narod i svećenički poglavice predadoše te meni. Što si učinio?«

Isus odgovori:

»Moje kraljevstvo nije od ovoga svijeta. Kad bi moje kraljevstvo bilo od ovoga svijeta, moji bi se sluge borili da ne budem predan Židovima. Međutim, moje kraljevstvo nije odavle.«

Stoga mu reče Pilat:

»Ti si, dakle, kralj?«

Isus odgovori:

»Ti sam kažeš! Ja jesam kralj! Ja sam se zato i rodio i došao na svijet da svjedočim za istinu. Svaki koji je od istine sluša moj glas.«

Reče mu Pilat:

»A što je istina?«

Pilat popušta

Rekavši to ponovno iziđe pred Židove i reče svećeničkim poglavicama i mnoštvu:

»Ja ne nalazim na njemu nikakve krivice.«

Upravitelj je međutim prigodom blagdana običavao pustiti na slobodu zatvorenika kojeg je mnoštvo htjelo. Tada bijaše poznati zatvorenik, po imenu Baraba, zatvoren s buntovnicima, koji u pobuni počiniše umorstvo. Skupilo se dakle mnoštvo i počelo tražiti od Pilata da učini prema običaju.

Kad se dakle skupiše, reče im Pilat:

»Koga hoćete da vam pustim: Barabu ili Isusa, koji se zove Krist?«

Znao je, naime, da mu ga predadoše iz zavisti.

Dok je sjedio na sudačkoj stolici, poruči mu njegova žena:

»Ne miješaj se ti ništa u stvar toga pravednika, jer sam noćas u snu mnogo pretrpjela zbog njega.«

Međutim, svećenički poglavice i starješine nagovoriše svjetinu da zatraže Barabu, a Isusa da pogube. Upita ih dakle upravitelj:

»Kojega od ove dvojice hoćete da vam pustim?«

A sve ono mnoštvo stane vikati: »Njega smakni, a pusti nam Barabu!«

Pilat je htio da Isusa pusti pa im ponovno progovori: «Što da onda učinim s onim koga zovete kraljem židovskim?«

A oni svi iznova povikaše: »Raspni, raspni ga!«

Reče im Pilat po treći put: »Ali kakvo je zlo učinio? Ne nađoh na njemu ništa zbog čega bi zaslužio smrt.«

No oni su vičući iz svega glasa sve jače

navaljivali tražeći da se raspne, i njihova je vika sve više rasla.

Tada Pilat, hoteći udovoljiti svjetini, presudi neka bude prema njihovu zahtjevu. Pusti im onoga koga su tražili, a koji je zbog pobune i umorstva bio bačen u zatvor.

Vojnici ga dakle uvedoše u dvor — i skupiše oko njega čitavu četu. Svukoše ga, a onda zaogrnuše grimiznim plaštem. Spletoše zatim krunu od trnja i staviše mu na glavu, a u ruku trstiku. Tada su mu prilazili, klecali preda nj i izrugivali mu se. I počeše ga pozdravljati govoreći: »Zdravo, kralju židovski!« I ćuškali su ga. A onda, pljujući po njemu, uzeše trstiku i udarahu ga njome po glavi.

Kad Pilat vidje da ništa ne koristi, nego da biva sve veći metež, uzme vodu i opere ruke pred svjetinom govoreći:

»Ja sam nedužan u krvi ovoga pravednika; vi ćete odgovarati!«

Sav narod na to odgovori: »Krv njegova na nas i na djecu našu!«

Tada im napokon preda Isusa da se razapne.

Pribijanje na križ

Pošto mu se izrugaše, svukoše mu grimizni plašt, obukoše ga u njegovu odjeću pa ga izvedoše da ga razapnu. Izlazeći nađoše nekoga čovjeka Cirenca, imenom Šimuna, koji se vraćao s polja. I natovare na njega križ, da ga nosi za Isusom.

Za njim je išlo veliko mnoštvo naroda i žena, koje su plakale i naricale za njim. Isus se okrene prema njima i reče im:

»Kćeri jeruzalemske! Ne plačite nada mnom! Plačite radije nad sobom i nad svojom djecom: jer — evo, idu dani kada će se reći: Blago nerotkinjama! Blago utrobama, koje ne rodiše, i sisama, koje ne dojiše! Tada će početi zazivati gore: Padnite na nas! I brežuljke: Pokrijte nas! Jer — ako se ovako postupa sa zelenim stablom, što li će onda biti sa suhim?«

A s njime su vodili još dva zločinca, da ih zajedno pogube.

Dovedu ga na mjesto Golgotu — što znači »mjesto lubanje«. Tu ga razapeše. A s njim razapeše dva razbojnika — jednoga njemu s desna, drugoga s lijeva. Tako se ispunilo Pismo, koje veli: *Bi ubrojen među zločince.* Kad ga razapeše, bila su tri sata. A Isus je govorio: »Oče, oprosti im, jer ne znaju, što čine!«

Pilat međutim dade napisati natpis s krivicom i postavi ga na križ nad glavu Isusovu. Bilo je napisano:

»Ovo je Isus Nazarećanin, kralj židovski.«

Taj su naslov čitali mnogi Židovi, jer je mjesto raspeća Isusova bilo blizu grada, a bijaše napisano hebrejski, latinski i grčki.

Razdijeliše njegove haljine

Pošto vojnici razapeše Isusa, uzeše njegove haljine, razdijeliše ih na četiri dijela — svakome vojniku po dio. A uzeše i donju haljinu, koja bijaše nešivena, satkana u komadu odozgor do dolje. Rekoše zato među sobom: »Ne derimo je, nego bacimo za nju kocku čija će biti.«

To se dogodilo da se ispuni Pismo, koje veli: *Razdijeliše među se moje haljine, a za moju odjeću baciše kocku.* Vojnici dakle upravo tako učiniše.

Sjedoše zatim i ondje su ga čuvali.

Narod se izruguje Isusu

Narod je međutim stajao i promatrao, dok su ga prolaznici mašući glavama grdili i govorili:

»Ti, koji razvaljuješ Hram i za tri ga dana iznova gradiš, spasi sam sebe! Ako si Božji Sin, siđi s križa!«

Jednako tako su ga ismjehivali i svećenički poglavice s pismoznancima i starješinama govoreći među sobom:

»Druge je spasio, a sebe ne može! Krist Kralj Izraelov! Neka sada siđe s križa da vidimo i povjerujemo! Neka spasi sam sebe ako je Krist, Božji Izabranik! Uzdao se u Boga! Neka ga sad izbavi, ako mu je mio! Ta govorio je: Sin sam Božji!«

Jedan od one dvojice obješenih zločinaca

također ga je grdio govoreći:

»Nisi li ti Krist? Spasi sebe i nas!«

Nato ga je onaj drugi prekoravao:

»Zar se ni ti ne bojiš Boga, koji si pod istom osudom! Mi međutim po pravdi, jer primamo prema svojim djelima, a on — on nije učio nikakva zla.«

Zatim se obrati k Isusu:

»Isuse, sjeti me se kada dođeš u svoje kraljevstvo!«

Reče mu Isus:

»Zaista, kažem ti! Danas ćeš sa mnom biti u raju!«

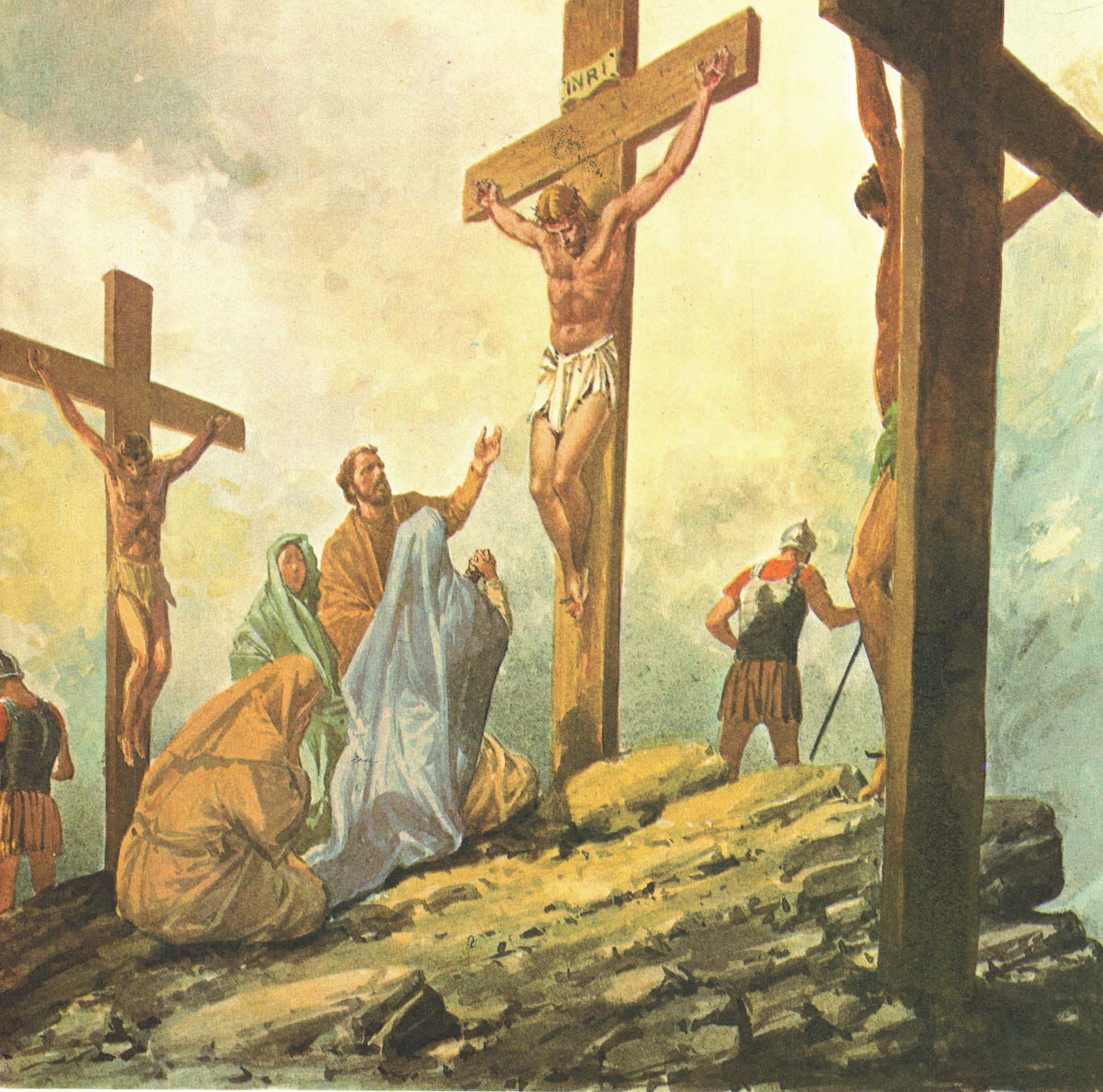
Uz križ Isusov stajaše majka njegova, zatim sestra njegove majke Marija Kleofina i Marija Magdalena. Vidjevši dakle majku i kraj nje učenika koga je ljubio, reče Isus majci:

»Ženo! Evo ti sina!«

Zatim reče učeniku:

»Evo ti majke!«

I od toga časa uze je učenik k sebi.

Isus predaje svoj duh

Bilo je oko šest sati, kad nastade tama po svoj zemlji sve do devet sati, jer sunce pomrča. Oko devet sati povika Isus iz svega glasa:

»Eloi, Eloi! Lama sabaktani?!« To znači: »Bože moj! Bože moj! Zašto si me ostavio?!«

Čuvši to neki od prisutnih rekoše: »Gle, ovaj zove Iliju!«

Nakon toga — znajući Isus da je sve dovršeno — da bi se ispunilo Pismo, reče:

»Žedan sam.«

A ondje je stajala posuda puna octa. Jedan od njih otrča, uzme spužvu, natopi je octom, natakne na trstiku i pruži mu govoreći:

»Hajde da vidimo, hoće li doći Ilija da ga skine!«

Čim Isus uze ocat, reče:

»Svršeno je!«

Tada ponovno Isus povika iza glasa i reče:

»Oče, u ruke tvoje predajem duh svoj!«

Nakon tih riječi prikloni glavu i predade duh.

I gle, zastor se hramski razdere na dvoje po sredini, odozgor dodolje; zemlja se potrese; pećine se raspuknuše, grobovi se otvoriše, i tjelesa mnogih svetih preminulih ustadoše i iziđoše iz grobova.

Stotnik koji je stajao njemu nasuprot vidjevši što se zbiva i kako izdahnu, stane slaviti Boga govoreći:

»Ovaj čovjek bijaše zbilja pravednik!«

Tako i oni koji su s njim zajedno čuvali Isusa a i sav onaj svijet, što se sletio da promatra prizor, kad vidješe potres i sve što se zbilo, vrlo se prestrašiše govoreći:

»Uistinu, to bijaše Božji Sin!«

I vraćahu se udarajući se u prsa.

A podalje stajahu svi njegovi znanci. Tu su bile također i mnoge žene, koje su promatrale izdaleka One su pratile Isusa, dok je bio u Galileji, i služile mu. A bijahu tu i mnoge druge koje uziđoše zajedno s njim u Jeruzalem.

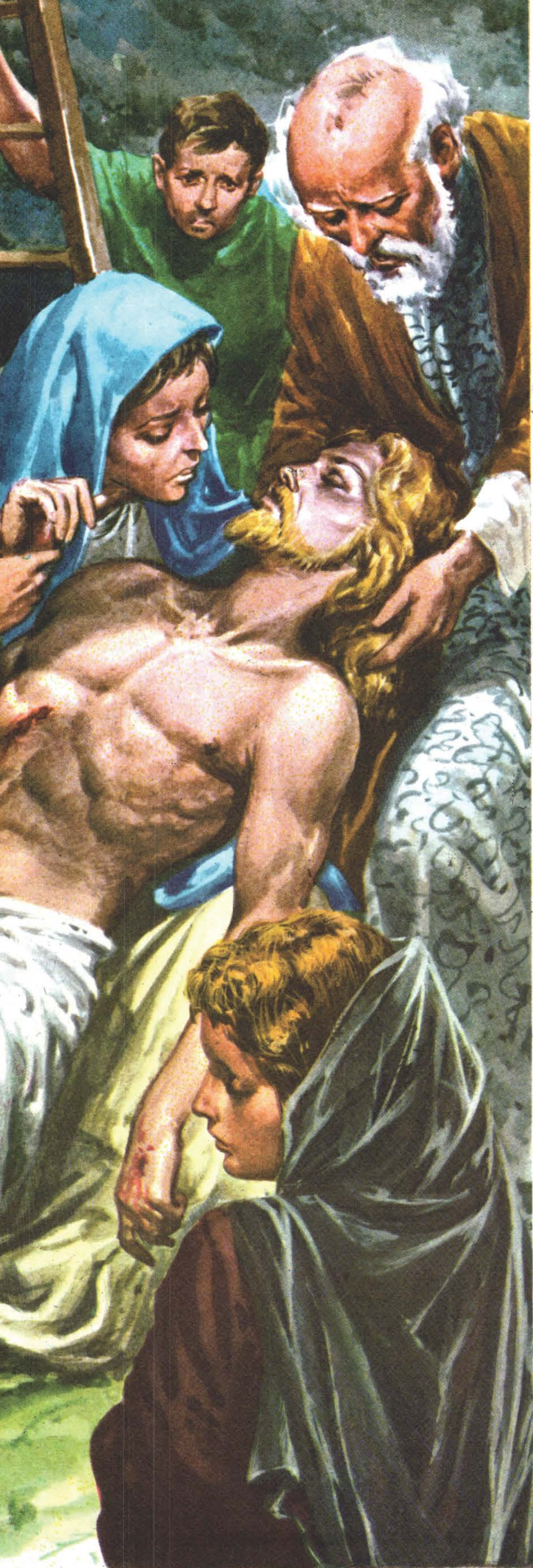
Polaganje u grob

Budući da je bila Priprava, da ne bi tjelesa ostala na križu preko subote, jer je one subote bio velik blagdan, Židovi zamoliše Pilata da se raspetima prebiju golijeni, pa da se skinu. Dođoše dakle vojnici i prebiše golijeni prvome i drugome koji su s Isusom bili raspeti. Kad dođoše do Isusa i vidješe da je već mrtav, ne prebiše mu golijeni, nego mu jedan od vojnika kopljem probode bok i odmah poteče krv i voda.

Kad se već spustila večer, dođe k Pilatu Josip iz Arimateje, grada judejskoga. Bio je učenik Isusov, ali kriomice, od straha pred Židovima, i nije privolio na njihovu odluku ni na njihov postupak.

Taj se odvaži, pristupi k Pilatu i zamoli ga za tijelo Isusovo. Pilat se začudi da je već umro, pa dozva stotnika i zapita ga da li je odavna umro. Saznavši to od stotnika dadne Josipu mrtvo tijelo.

Josip dakle kupi platno, pođe i skine Isusovo tijelo, umota ga u čisto platno, kao što to Židovi običavaju kod ukopa.

A na mjestu gdje je Isus bio raspet bijaše vrt i u vrtu nov grob, što ga Josip isklesa u stijeni, u koji još nitko nije bio položen. Ovdje dakle zbog židovske Priprave, i jer grob bijaše blizu, polože Isusa. Josip zatim navali na grobna vrata velik kamen i otiđe. Bio je dan Priprave, a subota je svitala.

Za Josipom dođoše žene, koje su išle zajedno s Isušom iz Galileje — te promatrahu kamo i kako sahranjuju tijelo Isusovo. Kad se zatim vratiše, pripraviše miomirise i pomasti, ali u subotu prema propisu mirovahu.

Sutradan, to jest dan nakon Priprave, sabraše se kod Pilata svećenički poglavice i farizeji govoreći:

»Gospodine, sjetismo se da je onaj varalica još za života rekao: 'Poslije tri dana ću uskrsnuti.' Zapovjedi dakle da se grob osigura sve do trećeg dana da ne bi možda došli njegovi učenici i ukrali ga, a onda rekli narodu: Uskrsnu od mrtvih! I bit će posljednja prijevara gora od prve.«

Reče im Pilat: »Evo, imate stražu! Idite i osigurajte kako znate!«

Nato oni odoše i osiguraše grob zapečativši kamen i postavivši stražu.

Uskrsnuće

Po suboti, u osvit prvog dana sedmice, dođe Marija Magdalena i ona druga Marija pogledati grob.

I gle, nastade žestok potres, jer anđeo Gospodnji siđe s neba, pristupi i odvali kamen i sjede na nj. Lice mu bijaše kao munja, a odjeća bijela kao snijeg. Od straha pred njim zadrhtaše stražari i postadoše kao mrtvi. Kada dakle žene pogledaše, opaziše da je kamen od groba odvaljen; a bijaše vrlo velik.

Zatim anđeo reče ženama:

»Znam, vi tražite Isusa Nazarećanina raspetoga. Zašto tražite živoga među mrtvima? Nije ovdje, nego uskrsnu kako reče! Dođite i vidite mjesto gdje je ležao. Sjetite se samo što vam je navijestio dok je još bio u Galileji, kad je govorio: Sin čovječji treba da bude predan u ruke grešnicima, da bude raspet i da treći dan uskrsne. Potecite žurno i javite njegovim učenicima, i Petru, da je ustao od mrtvih. I gle, on pred vama ide u Galileju, ondje ćete ga vidjeti, kako vam reče. Eto, rekoh vam.«

A one se žene sjetiše riječi Isusovih, brzo otiđoše s groba te sa strahom i velikom radošću otrčaše da obavijeste njegove učenike.

I gle, Isus im iziđe ususret govoreći: »Zdravo!«

One poletješe k njemu, obujmiše mu noge i ničice mu se pokloniše.

Tada im Isus reče:

»Ne bojte se! Idite i javite mojoj braći da pođu u Galileju! Ondje će me vidjeti!«

Isus se javlja učenicima

I gle, iza svega toga dva su učenika putovala tog istog dana u selo koje se zove Emaus, udaljeno od Jeruzalema sto šezdeset stadija. Razgovarali su međusobno o svim tim događajima. I dok su tako razgovarali i raspravljali, približi im se pod drugim likom sam Isus i nastavi put s njima. Njihove su oči međutim bile kao svezane, i oni ga ne prepoznaše.

On ih upita: »Kakve li to razgovore putem vodite među sobom?«

Zaustaviše se puni žalosti, i jedan mu od njih, imenom Kleofa, odgovori:

»Zar si ti jedini stranac u Jeruzalemu te ne znaš što se u njemu dogodilo ovih dana?«

On ih upita: »Što to?«

Odgovoriše mu: »Ono s Isusom Nazarećaninom, koji bijaše prorok — silan na riječi i na djelu pred Bogom i pred svim narodom: kako ga svećenički poglavice i naše vlasti predadoše da bude osuđen na smrt te ga raspeše. Mi se međutim nadasmo da je on onaj

koji ima otkupiti Izraela. A ipak, uza sve to ovo je već treći dan što se to dogodilo. Zbuniše nas k tome i neke od naših žena koje uraniše jutros na grob, ali njegova tijela ne nađoše te dođoše da nam jave da su vidjele ukazanje anđela koji kažu da je on živ. Odoše nato neki naši na grob i nađoše onako kako žene rekoše, ali njega ne vidješe.«

Reče im Isus: »O bezumni i spora srca da vjerujete sve što su proroci naviještali! Zar nije trebalo da Krist sve to pretrpi i tako uniđe u svoju slavu?«

Poče tada od Mojsija i svih proroka pa im protumači u svim Pismima ono što se odnosilo na njega. Uto se približe selu kamo putovahu, a on se pričini da ide dalje.

No oni ga prisiliše govoreći: »Ostani s nama jer će zamalo večer, i dan je na izmaku!«

I uniđe da ostane s njima.

Isus lomi kruh

Dok je on s njima bio za stolom, uze kruh, blagoslovi (Boga), razlomi ga i pruži njima. Uto im se otvoriše oči te ga prepoznaše, a on im iščeznu s očiju.

Tada rekoše jedan drugome: »Zar nam nije gorjelo srce u nama dok nam je putem govorio, dok nam je tumačio Pisma?«

U isti se čas digoše i vratiše u Jeruzalem gdje nađu sakupljenu Jedanaestoricu i one koji su bili s njima.

Ovi im rekoše:

»Gospodin zaista uskrsnu i ukaza se Šimunu!«

Nato oni ispripovjede što im se dogodilo na putu i kako ga prepoznaše u lomljenju hljeba. No oni im nisu vjerovali.

Isus jede pečenu ribu

Dok su oni o tom razgovarali, stane Isus posred njih i reče im:

»Mir vama!«

Oni se preplašiše i u strahu pomisle da vide duha.

Reče im Isus:

»Zašto se prepadoste? Zašto vam sumnje obuzimaju srce? Pogledajte moje ruke i noge! Ta ja sam to! Opipajte me i vidite, jer duh nema tijela ni kostiju, kao što vidite da ja imam.«

Ukori ih zatim zbog njihove nevjere i tvrdoće srca, što ne povjerovaše onima koji su ga vidjeli uskrsnula od mrtvih. Budući da oni još od radosti i čuđenja nisu vjerovali, reče im:

»Imate li ovdje što za jelo?«

Oni mu pružiše komad pečene ribe. On je uzme i pojede pred njima.

Isus im ponovno reče:

»Mir vama! Kao što mene posla Otac, i ja šaljem vas.«

Rekavši to dahne u njih i kaže im:

»Primite Duha Svetoga! Kojima otpustite grijehe, bit će im otpušteni; kojima zadržite, bit će zadržani.«

Toma ne vjeruje

Toma, prozvan Blizanac, jedan od Dvanaestorice, ne bijaše s njima kad je došao Isus. Govorahu mu dakle ostali učenici: »Vidjeli smo Gospodina!«

On im odgovori:

»Ako ne vidim na njegovim rukama znakove čavala i ne stavim svoj prst u mjesto čavala, ako ne stavim svoju ruku u njegov bok, neću vjerovati.«

Nakon osam dana bijahu opet njegovi učenici unutra, a s njima i Toma. Dođe Isus kod zatvorenih vrata, stane posred njih i reče: »Mir vama!«

Zatim kaže Tomi: »Primakni prst svoj amo i pogledaj mi ruke! Primakni ruku svoju i stavi je u moj bok! I ne budi nevjeran, nego vjeran!«

Odgovori mu Toma:

»Gospodine moj i Bože moj!«

Kaže mu Isus: »Povjerovao si jer si me vidio! Blaženi koji ne vidješe, a vjeruju!«

Na Tiberijadskom jezeru

Poslije toga se Isus ponovno ukaza učenicima na Tiberijadskom jezeru. Ukazao im se ovako: Bijahu zajedno Šimun Petar, Toma, prozvan Blizanac, Natanael iz Kane Galilejske, zatim Zebedejevi sinovi i dva druga njegova učenika.

Reče im Šimun: »Idem loviti ribu.«

Rekoše: »Idemo i mi s tobom.«

Iziđoše dakle i ukrcaše se u lađicu, ali te noći ne uhvatiše ništa.

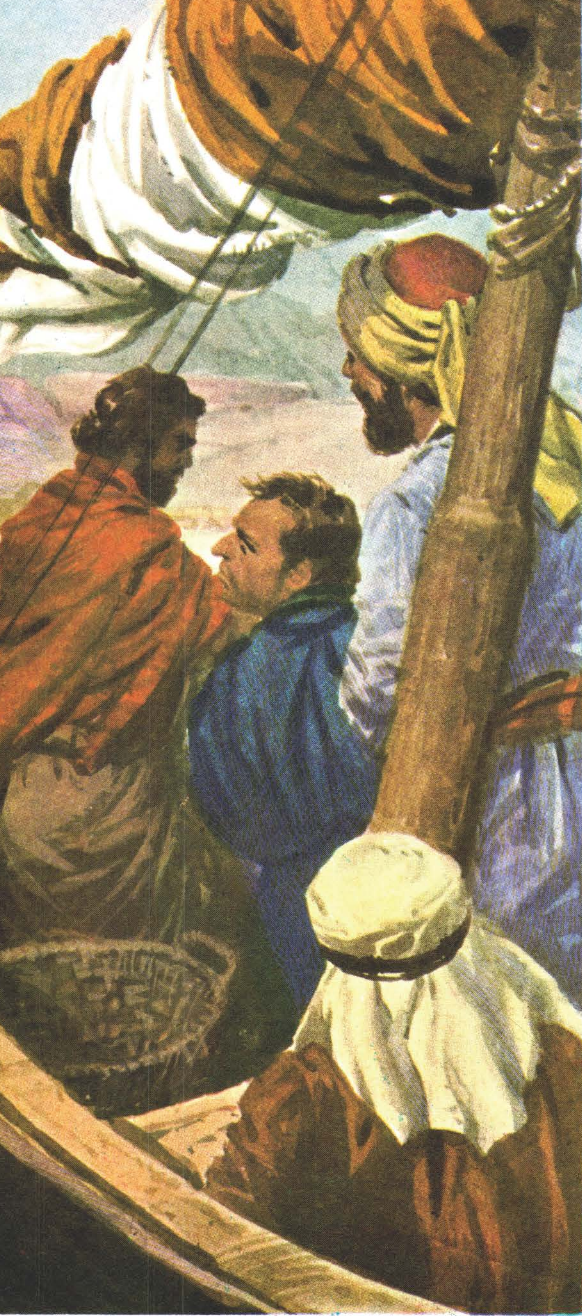
Kad je već svanjivalo, stade Isus na obali, ali učenici nisu znali da je to Isus. Tada im Isus reče:

»Djeco, imate li što za jelo?«

Odgovoriše mu: »Ne.«

A on će im: »Bacite mrežu na desnu stranu lađice i naći ćete.«

Baciše dakle i ne mogoše je više izvući od

mnoštva ribe. Tada onaj učenik kojega je Isus ljubio, reče Petru: »To je Gospodin!«

Kad je Šimun Petar čuo da je to Gospodin, baci preko sebe gornju haljinu, jer bijaše gol, te skoči u more. Ostali učenici dođoše lađicom vukući mrežu s ribom jer su bili daleko od kopna samo kojih dvjesta lakata.

Kad se iskrcaše na kopno, ugledaju pripravljenu žeravicu i na njoj pristavljenu ribu, i kruh.

Reče im Isus: »Donesite od riba što ih sada uhvatiste.«

Šimun Petar se popne i dovuče na kopno mrežu punu velikih riba. Bilo ih je sto pedeset i tri. I premda ih bijaše toliko, mreža se ne razdera.

Kaže im Isus: »Hajde na doručak!«

I nitko se od učenika ne usudi da ga upita: »Tko si ti?«

Znali su, naime, da je to Gospodin. Isus pristupi, uze kruh i dade im, a isto tako i ribu.

To se već treći put ukaza Isus učenicima nakon uskrsnuća od mrtvih.

Isus uzlazi na nebo

Poslije svoje muke Isus je apostolima pružio mnoge dokaze da je živ: ukazivao im se četrdeset dana i govorio im o kraljevstvu Božjem.

Jednoć, dok je sjedio s njima za stolom, naloži im da se ne udaljuju od Jeruzalema, već da ondje čekaju obećanje Očevo, »obećanje za koje ste čuli od mene: Ivan je krstio vodom, a vi ćete domalo biti kršteni Duhom Svetim«. Zato ga sabrani upitaše:

»Gospodine, hoćeš li sada obnoviti kraljevstvo u Izraelu?«

»Ne spada na vas — odgovori im — da znate vrijeme i priliku koje je Otac odredio svojom vlasti. Ali, primit ćete snagu pošto Duh Sveti dođe na vas, pa ćete mi biti svjedoci u Jeruzalemu, u svoj Judeji, u Samariji i sve do kraja zemlje.«

Kad to reče, bi na njihove oči uzdignut u zrak, i oblak ga ote očima njihovim.

Dok su očiju uprtih u nebo gledali kako odlazi, najedanput stadoše kraj njih dva čovjeka u bijelu i rekoše im:

»Galilejci, zašto stojite i gledate u nebo? Ovaj isti Isus koji je uznesen na nebo između vas opet će se vratiti isto onako kako ste ga vidjeli da odlazi na nebo.«

Oni mu se ničice pokloniše i vratiše se u Jeruzalem s velikom radošću te neprestano bijahu u Hramu hvaleći i blagoslivljajući Boga.

Prakršćanska Crkva

Silazak Duha Svetoga

Kad napokon dođe Pedeseti dan, svi bijahu skupljeni na istom mjestu. Tad iznenada dođe neka buka s neba, kao kad puše silan vjetar, pa ispuni svu kuću u kojoj su boravili. I ukazaše im se jezici kao od plamena, i razdijeliše se te nad svakog od njih siđe po jedan. Svi se oni napuniše Duha Svetoga te počeše govoriti tuđim jezicima, kako ih je već Duh nadahnjivao da govore.

Tada su boravili u Jeruzalemu pobožni Židovi koji su došli od svih naroda pod nebom. Kad nastane spomenuta huka, narod se zgrnu i ostade zbunjen, jer ih je svaki pojedini čuo gdje govore njegovim jezikom. Začuđeni i zadivljeni pitali su:

»Zar nisu svi ovi što govore Galilejci? Pa kako ih onda svaki od nas čuje gdje govore njegovim materinskim jezikom? Parti, Međani, Elamiti i stanovnici Mezopotamije, Judeje i Kapadocije, Ponta i Azije, Frigije i Pamfilije, Egipta i libijskih krajeva oko Cirene; Rimljani koji su na prolazu, Židovi i obraćenici (na židovsku vjeru), Krećani i Arapi; svi mi čujemo ih gdje našim jezicima govore o veličanstvenim Božjim djelima.«

Svi su bili zapanjeni te u dvoumici jedan drugog pitali: »Što bi ovo moglo biti?«

Drugi su podrugljivo govorili: »Puni su slatkog vina.«

Tada stupi Petar s Jedanaestoricom te povišenim glasom reče:

»Židovi i vi svi što boravite u Jeruzalemu! Ovo primite do znanja i pažljivo poslušajte što ću reći! Ovi ljudi nisu pijani, kako to vi zamišljate — tȁ istom je treći sat dana — već se ovim ostvaruje proročanstvo proroka Joela:

U posljednje ću vrijeme — veli Gospodin —
izliti od svoga Duha na svako tijelo,
i proricat će vaši sinovi i vaše kćeri;
vaši će mladići gledati viđenja,
a vaši starci sanjati sne.
Čak ću u dane one izliti od svoga Duha
na svoje sluge i sluškinje, te će proricati.

Izraelci, čujte ove riječi: Bog je pred vama potvrdio Isusa Nazarećanina moćnim djelima i čudesnim znacima koje, kako i sami znate, Bog učini po njemu među vama. Njega koji je predan po nepromjenljivoj odluci i predznanju Božjem, i koga ste vi bezbožničkom rukom razapeli i ubili, Bog je uskrisio, oslobodivši ga od lanaca smrti.«

Oni, dakle, prihvatiše njegovu riječ i krstiše se. Tako se onoga dana pridruži Crkvi oko tri tisuće duša.

Oni su bili postojani u apostolskoj nauci, zajedničkom životu, lomljenju kruha i u molitvama.

Strah spopade svakoga, jer su apostoli činili mnoge čudesne znakove.

Svi koji prigrliše vjeru držahu se zajedno i sve im bijaše zajedničko. Prodavali bi pokretna i nepokretna dobra i to bi dijelili svakom prema njegovoj potrebi. Kao što su svaki dan postojano — kao po dogovoru — bili u Hramu, tako su po kućama lomili kruh i zajedno uzimali hranu vesela i priprosta srca. Hvalili su Boga i zato uživali naklonost svega naroda. A Gospodin je svaki dan pripajao Crkvi one koji se spasavahu.

Petar ozdravljuje uzetoga

Petar i Ivan uzlazili u Hram na molitvu u deveti sat, upravo kada su ljudi nosili nekog čovjeka hroma od rođenja. Ovoga su svaki dan postavljali pred hramska vrata zvana Krasna, da bi mogao iskati milostinju od posjetilaca Hrama.

Kako opazi Petra i Ivana, koji su upravo htjeli ući u Hram, zamoli ih da mu dadnu milostinju.

A Petar zajedno s Ivanom uperi u nj pogled pa mu reče: »Pogledaj u nas!«

I on ih pomnjivo promatraše u iščekivanju da će od njih nešto dobiti.

Tada mu reče Petar:

»Ja nemam ni srebra ni zlata, ali što imam to ti dajem: u ime Isusa Krista Nazarećanina ustani i hodaj!«

Ujedno ga uhvati za desnu ruku te ga podigne, a njemu odmah očvrsnu stopala i gležnji, pa skoči, stane i počne hodati. Zatim s njima uđe u Hram, hodajući, poskakujući i hvaleći Boga.

Tako ga je sav narod vidio kako hoda i hvali Boga. Ljudi prepoznaše da je to onaj koji je radi milostinje sjedio na Krasnim vratima Hrama, te bijahu preneraženi i izvan sebe od čuđenja zbog onoga što mu se dogodilo.

Kako ozdravljenik nije ostavljao Petra i Ivana, sav se narod, preneražen, strča k njima u trijem zvani Salomonov.

Kad to vidje Petar, progovori narodu:

»Izraelci, zašto se čudite ovomu? Zašto ste uprli pogled u nas, kao da smo mi svojom snagom ili pobožnosti učinili da ovaj može hodati? *Bog Abrahamov, Izakov i Jakovljev, Bog otaca naših proslavi svoga Slugu* Isusa, kojega ste vi predali i kojega ste se odrekli pred Pilatom kad ovaj bijaše odlučio da ga oslobodi. Vi ste se odrekli Sveca i Pravednika. Tražili ste da vam se kao milosni dar dadne jedan ubojica, a začetnika života ubiste, koga je Bog uskrisio od mrtvih; tomu smo mi svjedoci. I zbog vjere u njegovo ime, upravo je njegovo ime očvrsnulo čovjeka koga vidite i poznajete. Da, vjera koja dolazi od njega vratila je ovomu potpuno zdravlje naočigled vas sviju.«

Apostoli u tamnici

Dok su oni još govorili narodu, pristupiše k njima svećenici, starješine Hrama i saduceji, ogorčeni što su učili narod i na primjeru Isusovu navješćivali uskrsnuće od mrtvih. Zato ih uhvatiše i baciše u tamnicu za sutra, jer je već bila večer.

A mnogi slušatelji govora prigrliše vjeru, tako da broj ljudi naraste otprilike na pet tisuća.

Sutradan se sastadoše u Jeruzalemu njihovi članovi Velikog vijeća, starješine, književnici, veliki svećenici Ana, Kajfa, Ivan, Aleksandar i svi članovi velikosvećeničke loze. Oni izvedoše apostole preda se te ih upitaše:

»Kakvom vlasti ili u čije ste ime to učinili?«

Tada im Petar, pun Duha Svetoga, reče:

»Po imenu Isusa Krista Nazarećanina, koga ste vi razapeli, a koga je Bog uskrisio od mrtvih, po njemu zdrav stoji ovaj čovjek pred vama.«

Kad vide Petrovu i Ivanovu neustrašivost i saznadu da su neuki i priprosti ljudi, počnu se diviti. Prepoznali su u njima Isusove pratioce, ali im nisu mogli ništa odgovoriti, jer su promatrali ozdravljenika kako stoji s njima. Tada im narede da iziđu iz sudnice, a među sobom počnu vijećati:

»Što da učinimo tim ljudima? Svi stanovnici Jeruzalema znaju da su učinili očito čudo, i mi to ne možemo zanijekati. Ali, da se ovo ne raširi još višu u narodu, strogo im zabranimo da ubuduće ikomu govore o tome imenu.«

Tada ih pozovu unutra te im strogo zabrane da o Isusovu imenu govore i uče.

Ali im Petar i Ivan odvrate: »Sami prosudite je li pravo pred Bogom da se više pokoravamo vama nego Bogu! A što je do nas, mi ne možemo drukčije nego govoriti što smo vidjeli i čuli.«

I ne mogavši naći nikakve izlike da ih kazne, ponovo im zaprijete i otpuste ih zbog naroda, jer su svi slavili Boga zbog onoga što se dogodilo.

A preko ruku apostolskih događali se mnogi čudesni znakovi u narodu, tako da su čak na ulice iznosili bolesnike te ih postavljali na postelje i nosila, da barem sjena Petrova, dok je on prolazio, padne na nekoga od njih. A i mnogi su dolazili iz gradova u okolici Je-

ruzalema i donosili bolesnike i one koje su mučili nečisti duhovi. I svi ozdravljahu. Od ostalih nitko se nije usuđivao doći k njima blizu, a narod ih je visoko cijenio. I sve više vjernika — mnoštvo muževa i žena — pridruživalo se Gospodinu.

Tada se digoše, puni zavisti, veliki svećenik i sve njegove pristaše — to jest sljedba sadućejska — pohvataše apostole i baciše ih u javnu tamnicu.

Oslobođenje apostola

A noću anđeo Gospodnji otvori vrata od tamnice, izvede ih pa im reče: »Idite i navješćujte u Hramu narodu sve što se tiče ovoga Života!«

Oni kad to čuše, uđoše u Hram u svanuće i počeše poučavati.

Uto stigoše veliki svećenik i njegove pristaše, sazvaše Veliko vijeće, to jest starješinstvo sinova Izraelovih, i poslaše stražare u tamnicu da dovedu apostole. A kad stražari stigoše tamo, ne nađoše ih u tamnici. Vrate se natrag i izvijeste:

»Našli smo tamnicu zaključanu sa svom pomnjom i stražare gdje stražare pred vratima. Ali kad smo vrata otvorili, unutra ne nađosmo nikoga.«

Čuvši taj izvještaj, kako starješine Hrama tako i glavari svećenički, posve zbunjeni zbog

apostola, pitali se što to znači. Uto uđe netko te im javi:

»Eno, oni ljudi što ste ih stavili u tamnicu stoje u Hramu i poučavaju narod.«

Nato ode starješina Hrama sa stražarima te ih dovede, ali ne na silu, jer su se bojali naroda da ih ne bi kamenovao.

Stjepan, prvi mučenik

Apostoli izaberu sedam ljudi sebi za pomoćnike. Među njima se osobito isticao Stjepan. On je, pun milosti i snage, činio velike čudesne znakove u narodu. Ali se digoše neki pripadnici sinagoge koja nosi naziv sinagoga Libertinaca, Cirenaca, Aleksandrinaca i onih iz Cilicije i Azije, te se počeše prepirati sa Stjepanom. Ali ne mogoše odoljeti mudrosti i Duhu kojim je govorio.

Tada podgovoriše neke ljude da izjave: »Mi smo ga čuli gdje govori pogrdne riječi protiv Mojsija i Boga.«

Tako razdražiše i narod, i starješine, i književnike, zatim pristupiše k njemu, uhvatiše ga i izvedoše pred Veliko vijeće.

Tu dovedoše lažne svjedoke koji izjaviše: »Ovaj čovjek neprestano govori protiv ovoga svetog mjesta i Zakona. Mi smo ga čuli gdje govori da će Isus, onaj Nazarećanin, razoriti ovo mjesto i promijeniti bogoslužje koje nam je predao Mojsije.«

Nato svi koji su sjedili u Velikom vijeću upru pogled u Stjepana i opaze da mu je lice poput anđeoskoga.

Stjepan se brani

A on, pun Duha Svetoga, uprije pogled u nebo i vidje slavu Božju i Isusa gdje stoji Bogu s desne strane te reče:

»Evo, gledam otvorena nebea i Sina Čovječjega gdje stoji Bogu s desne strane.«

Nato oni podigoše silnu viku, začepiše uši te kao jedan jurnuše na njega. Izguraše ga izvan grada i kamenovaše.

Svjedoci odložiše haljine svoje do nogu mladića koji se zvao Savao.

Dok su kamenovali Stjepana, on je ovako zazivao:

»Gospodine Isuse, primi moj duh!«

Zatim kleče i viknu jakim glasom:

»Gospodine, ne uzmi im ovo za grijeh!«

Kad to reče, usnu.

Obraćenje Savlovo

A Savao je odobravao njegovo ubojstvo.

Kako je sveudilj disao prijetnjom ubojstva protiv učenika Gospodnjih, obrati se velikom svećeniku te od njega zatraži pisma za sinagoge u Damasku da bi, ako ondje otkrije pripadnike ovog Puta, i ljude i žene, mogao svezane dovesti u Jeruzalem.

Kad se na svom putu približi Damasku, iznenada ga obasja svjetlost s neba. On pade na zemlju i ču glas koji mu reče:

»Savle, Savle, zašto me progoniš?«

»Tko si ti, Gospodine?« upita Savao.

»Ja sam — onaj će nato — Isus koga ti progoniš. A sad ustani i hajde u grad, i tu će ti se kazati što treba da činiš!«

Njegovi su suputnici ostali nijemi od čuđenja, jer su čuli glas, a nisu vidjeli nikoga.

Savao ustade sa zemlje, ali otvorenim očima nije vidio ništa. Nato ga vodeći za ruku uvedoše u Damask, gdje ostade tri dana slijep; niti je što jeo ni pio.

U Damasku bijaše tada neki učenik imenom Ananija, koga Gospodin u viđenju zovnu: »Ananija!«

»Evo me, Gospodine«, odazva se on.

»Ustani i idi — reče mu Gospodin — u ulicu koja se zove Prava pa u Judinoj kući potraži čovjeka iz Tarza zvanog Savla! On je upravo u molitvi.«

Savao u viđenju vidje nekoga čovjeka imenom Ananiju kako uđe k njemu i položi ruke na nj da bi opet progledao.

»Gospodine — odvrati Ananija — od mnogih sam čuo za toga čovjeka kolika je zla nanio tvojim svetima u Jeruzalemu. I ovdje ima vlast od glavara svećeničkih da sveže u lance sve koji zazivlju tvoje ime.«

»Idi — odvrati mu Gospodin — jer je taj čovjek moje izabrano sredstvo da donese moje ime i pred pogane, i pred kraljeve, i sinove Izraelove. Pokazat ću mu koliko mu treba pretrpjeti za ime moje.«

Savao postaje kršćanin

Ode Ananija, uđe u spomenutu kuću i položi ruke na Savla te reče:

»Brate Savle, poslao me Gospodin Isus, koji ti se ukaza na putu kojim si išao ovamo, da progledaš i da se napuniš Duha Svetoga.«

I odmah mu spade s očiju nešto kao ljuske i on progleda. Ustade i bî kršten; nato uze hranu, i vrati mu se snaga.

Tada provede neko vrijeme s učenicima u Damasku. I odmah poče propovijedati u sinagogama da je Isus Sin Božji. Svi koji su ga slušali ostadoše začuđeni. »Zar nije ovo onaj — govorili su — koji je u Jeruzalemu nastojao istrijebiti one koji zazivlju ovo ime, i zar ovamo nije došao zato da ih svezane dovede glavarima svećeničkim?«

Ali je Savao bivao sve silniji i sve više zbunjivao Židove u Damasku, dokazujući da je Isus Mesija.

Pošto je minulo mnogo vremena, Židovi odluče da ga ubiju. Ali Savao doznade za njihovu zavjeru. A oni su čuvali gradska vrata danju i noću da bi ga ubili. Ali ga učenici uzeše i noću ga spustiše u košari preko gradskih zidina.

Kada Savao dođe u Jeruzalem, nastojao se približiti učenicima.

Petrovo učenje

U Cezareji bio neki čovjek imenom Kornelije, stotnik u takozvanoj Italskoj četi. Bio je pobožni poznavalac pravoga Boga sa svim domom svojim. Židovskom je narodu iskazivao mnoga dobročinstva i molio se Bogu bez prestanka.

On u jednom viđenju, oko devetoga sata dana, jasno vidje kako anđeo Božji dolazi k njemu i veli mu: »Kornelije!«

»Što je, gospodine?« upita stotnik s očima uprtim u njega i prestrašen.

»Tvoje molitve i dobročinstva — odvrati anđeo — uziđoše pred Boga kao žrtva podsjetnica. Tako, sad pošalji ljude u Jopu i dozovi Šimuna koji se zove Petar. On je gost nekog Šimuna, kožara, čija je kuća pokraj mora.«

Kad iščeznu anđeo koji mu je govorio, stotnik dozva dvojicu svojih slugu i jednoga pobožnog vojnika od onih koji su mu bili dodijeljeni za službu, te ih posla u Jopu pošto im izloži sve.

Sutradan, dok su oni putovali i približavali se gradu, uziđe Petar oko šestog sata na krov kuće da moli. Ogladnje i zaželje nešto pojesti. I dok su mu pripravljali jelo, on pade u zanos: gleda otvoreno nebo i neku posudu — sličnu veliku platnu zavezanu na četiri roglja — gdje silazi i spušta se na zemlju. U njoj bijahu sve vrste četveronožnih životinja, gmazova zemaljskih i ptica nebeskih. I neki mu glas reče:

»Ustani, Petre, kolji i jedi!«

»Nikako, Gospodine — odvrati Petar — jer još nikada nisam jeo ništa pogano i nečisto.«

»Što je Bog proglasio čistim, ti više ne nazivaj poganim!« reče mu onaj glas po drugi put. To se ponovi triput, i posuda odmah bî uznesena na nebo.

Dok je Petar, zbunjen, promišljao što bi moglo značiti viđenje koje je imao, najedanput se pojave na vratima Kornelijevi izaslanici.

Petar i satnik

Sutradan ustade te krenu s njima, a pratila ga i neka braća iz Jope. Slijedećega dana stiže u Cezareju. Tu ih je čekao Kornelije sazvavši rodbinu i bliske prijatelje. Dok je Petar ulazio, Kornelije mu iziđe u susret, pade mu do nogu i pokloni se.

A Petar ga podignu i reče mu: »Ustani! I ja sam samo čovjek!«

I sve razgovarajući s njim, uđe unutra, nađe veliku skupinu ljudi te im reče:

»Vi dobro znate da je Židovu zabranjeno družiti se s Nežidovom ili ući mu u kuću, ali je mene Bog poučio da nikoga ne proglašavam poganim ili nečistim. Zato kad bijah pozvan, dođoh bez prigovora. Sada bih vas želio upitati zašto ste me dozvali.«

Pošto mu Kornelije ispripovjedi svoje viđenje, otvori Petar usta svoja i reče:

»Uistinu, sad istom shvaćam: 'Bog nije pristran'. Naprotiv, njemu je mio u svakom narodu onaj koji ga priznaje i čini što je pravedno.«

Još dok je Petar to govorio, siđe Duh Sveti na sve koji slušahu riječ. Svi obrezani vjernici koji su dopratili Petra bijahu vrlo iznenađeni što se i na pogane izlio dar — Duh Sveti. Jer ih čuše gdje govore (tuđim) jezicima i slave Boga.

Tada Petar reče:

»Zar može tko uskratiti vodu da budu kršteni ovi koji su primili Duha Svetoga kao i mi?«

I naredi da budu kršteni u ime Isusa Krista. Nato ga zamole da ostane s njima neko vrijeme.

Petar u tamnici

U ono vrijeme kralj Herod poče zlostavljati neke članove Crkve. Mačem pogubi Ivanova brata Jakova. Videći da je to drago Židovima, uhvati još i Petra. Bilo je to upravo u vrijeme beskvasnih kruhova. Njega, pošto ga uhvati, baci u tamnicu predajući ga četirma stražama — svaka od četiri vojnika — da ga čuvaju; bijaše naumio da ga poslije Pashe izvede pred narod. Tako, dok su Petra čuvali u tamnici, Crkva je neprestano molila Boga za njega.

One noći prije nego ga je Herod kanio izvesti Petar spavaše okovan u dvoje verige među dvojicom vojnika, a stražari pred vratima čuvahu tamnicu. Najedanput se pojavi anđeo Gospodnji i svjetlo obasja ćeliju.

Anđeo kucnu Petra u rebra i probudi ga: »Ustani brzo!« reče mu.

I verige mu već spadoše s ruku.

Tada mu anđeo reče: »Opaši se i obuj sandale svoje!«

Petar učini tako.

I anđeo mu reče dalje: »Obuci ogrtač svoj i hajde za mnom!«

Oslobođenje Petrovo

Petar iziđe i pođe za njim. Nije znao da je taj doživljaj s anđelom stvarnost; mislio je da vidi utvaru. Kad prođoše prvu i drugu stražu, dođoše k željeznim vratima koja vode u grad. Ona im se sama otvoriše. Iziđoše i tek što prođoše jednu ulicu, anđeo se odmah udalji od njega.

Tada Petar dođe k sebi i reče:

»Sad znam uistinu da je Bog poslao svog anđela da me izbavi iz ruke Herodove i od svega što je očekivao narod židovski.«

Kad je to shvatio, uputi se k Marijinoj kući — Marija je bila majka Ivana zvanog Marka — gdje se mnogi bijahu skupili na molitvu.

Kad Petar pokuca na vanjska vrata, ode

služkinja imenom Rode da posluhne. Kad prepozna Petrov glas, od radosti zaboravi otvoriti vrata, utrča unutra i javi da je Petar pred vratima.

»Ti si luda!« rekoše joj na to. Ali ona je svejednako tvrdila da je istina.

Oni rekoše: »Bit će njegov anđeo.«

A Petar je i dalje kucao. Kad otvoriše vrata, opaziše ga i ostadoše zaprepašteni. On im rukom dade znak da šute te im pripovjedi kako ga je Gospodin izbavio iz tamnice. I nadoda: »Javite ovo Jakovu i ostaloj braći!« Zatim iziđe i ode na drugo mjesto.

Kada dođe dan, nastade nemala uznemirenost među vojnicima: što dakle bi od Petra? Herod posla potragu za njim; ali kako ga ne nađe, sudski sasluša stražare i naredi da se ubiju. Potom je iz Judeje sišao u Cezareju i tu boravio.

Poslanje Barnabe i Savla

U antiohijskoj crkvi bilo je proroka i učitelja, i to: Barnaba, Šimun zvani Niger, Lucije Cirenac, Manaen, koji je odgojen zajedno s Herodom, tetrarhom, i Savao.

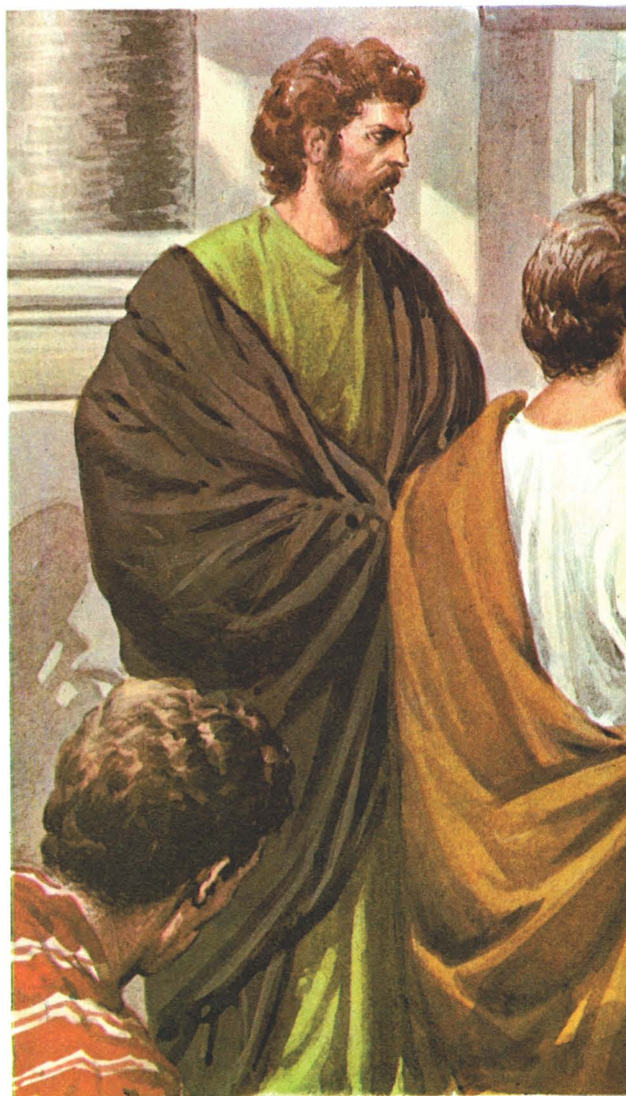
Kad su jednom obavljali službu Božju Gospodinu i postili, Duh Sveti reče:

»Odvojite mi već Barnabu i Savla za djelo za koje sam ih odredio!«

Tada, pošto su postili i molili, položiše ruke na njih te ih pustiše.

Oni, dakle, poslani od Duha Svetoga, siđoše u Seleuciju i odatle otploviše na Cipar. Kad su stigli u Salaminu, propovijedali su riječ Božju u židovskim sinagogama.

Pavlovo prvo misijsko putovanje

Zatim otploviše iz Pafa i dođoše u Pergu u Pamfiliji, u Antiohiju u Pizidiji. Tu u subotu uđoše u sinagogu te sjedoše. Poslije čitanja Zakona i Prorokâ nadstojnici sinagoge poslaše nekoga da im rekne: »Braćo, ako imate kakvu opomenu za narod, govorite!«

Tada ustade Pavao, rukom dade znak i reče:

»Izraelci i vi ostali priznavaoci pravoga Boga, čujte! Bog ovoga naroda — Izraela — izabra sebi naše očeve. On učini velikim ovaj narod dok je boravio u tuđini, u Egiptu, i *uzdignutom ih rukom izvede iz te zemlje.* Oko četrdeset godina u pustinji je *strpljivo podnosio njihovu ćudljivost. Zatim im, nakon uništenja sedam naroda u zemlji kanaanskoj,* njihovu zemlju *dade kao posjed.* To je trajalo kakve četiri stotine i pedeset godina. Poslije toga dade im suce i proroka Samuela. Tada zatražiše kralja, i Bog im dade kroz četrdeset godina Saula, sina Kisova, iz plemena Benjaminova. Kada zbaci ovoga, podignu za kralja Davida, komu u prilog dade ovo svjedočanstvo: *'Našao sam Davida, sina Jesejeva, čovjeka po mom srcu, koji će ispuniti sve što je meni po volji.'*

Iz njegova je potomstva Bog, prema obećanju, podigao Izraelu Spasitelja: Isusa. Braćo, sinovi Abrahamova roda, i ostali među vama koji priznajete pravoga Boga, nama je bila poslana ova riječ o spasenju.

I mi vam navješćujemo Radosnu vijest da je obećanje dano našim ocima ispunio Bog nama, njihovoj djeci, uskrisivši Isusa.«

Slijedeće subote skupi se gotovo sav grad da čuje riječ Božju. Kad Židovi vidješe toliki narod, napuniše se zavisti, razjariše ugledne štovateljice pravoga Boga i gradske prvake; tako zametnuše progon protiv Pavla i Barnabe te ih izbaciše iz svoga kraja.

Ova dvojica otresoše sa sebe prah sa svojih nogu kao svjedočanstvo protiv njih i dođoše u Ikonij. A učenici bijahu puni radosti Duha Svetoga.

U Ikoniju isto tako uđoše u židovsku sinagogu. Tu su tako govorili da je veliko mnoštvo Židova i pogana prigrlilo vjeru. Nato Židovi što su ostali nevjerni razjariše i ogorčiše pogane protiv braće. Ovi ipak dosta vremena ostadoše tu propovijedajući smjelo, oslonjeni na Gospodina, koji potvrđivaše propovijedanje o svojoj milosti čineći čudesne znake preko njihovih ruku.

Tada se stanovništvo gradsko razdijeli: jedni bijahu za Židove, drugi za apostole. Ali kad među poganima i Židovima pod vodstvom njihovih članova Velikog vijeća nastade pokret da apostole zlostavljaju i kamenuju, i kad ovi to saznadoše, pobjegoše u Listru i Derbu, gradove u Likaoniji, i u njihovu okolicu. I ondje propovijedahu Radosnu vijest.

U Listri sjedio neki čovjek bolesnih nogu. Nikada nije hodao, bijaše hrom od majčine utrobe. Dok je Pavao govorio, ovaj ga je slušao. Pavao uprije u nj pogled i kako opazi da ima vjeru tako da može ozdraviti, reče mu jakim glasom: »Uspravi se na noge!« On skoči i prohoda.

A mnoštvo naroda koje vidje što Pavao učini zavika likaonski: »Bogovi su u ljudskom obliku sišli k nama.« I nazvaše Barnabu Zeusom, a Pavla Hermesom, jer je Pavao vodio riječ.

A svećenik Zeusa, čije je svetište bilo pred gradom, dovede junce s vijencima do gradskih vrata i htjede zajedno s narodom prinijeti

žrtvu. Ali kako to dočuju apostoli Barnaba i Pavao, razderu haljine svoje te skoče prema narodu vičući glasno:

»Ljudi, što to činite?! I mi smo smrtnici kao i vi! Ali vam kao Radosnu vijest donosimo zapovijed da se obratite od tih ispraznih stvorova živome Bogu, *koji stvori nebo, zemlju, more i sve što je u njima.* On je u prošlim naraštajima pustio sve pogane da idu svojim putovima; ipak nije nikad prestajao davati svjedočanstvo za samoga sebe svojim dobročinstvima, dajući vam s neba kišna i plodonosna vremena i zasićujući srca vaša jelom i veseljem.«

I tako govoreći, jedva su uspjeli zaustaviti narod da im ne žrtvuje.

Nato stigoše neki Židovi iz Antiohije i Ikonija, pridobiše narod za se i kamenovaše Pavla te ga izvukoše izvan grada misleći da je mrtav. Ali kad ga okružiše učenici, on ustade i vrati se u grad. A sutradan s Barnabom ode u Derbu.

Pošto su navijestili Radosnu vijest i ovome gradu te mnoge učinili učenicima, vratiše se u Listru, Ikonij i Antiohiju. Utvrđivali su duše učenika i opominjali ih na ustrajnost u vjeri, učeći ih da nam treba kroz mnoge nevolje ući u kraljevstvo Božje. U svim su im crkvama postavljali starješine nakon molitve i posta te ih povjerili Gospodinu u koga bijahu vjerovali.

Zatim prođoše kroz Pizidiju i dođoše u Pamfiliju. Pošto su u Pergi navijestili riječ, siđoše u Ataliju. Odande otploviše u Antiohiju gdje su bili predani milosti Božjoj za djelo koje su sad potpuno dovršili.

Drugo Pavlovo misijsko putovanje

Iz Antiohije su se Pavao i Barnaba vratili privremeno u Jeruzalem, gdje je skupština apostolâ i praopćine pokušavala da riješi jedno pitanje koje je jako zaokupljalo općine u Galaciji: treba li da pogani postanu najprvo Židovi da bi mogli postati kršćani? Pavao i drugi uvjerili su skupštinu apostolâ u Jeruzalemu da pogani mogu postati neposredno kršćani. Time je bilo riješeno pitanje treba li kršćanstvo da ostane židovska sekta ili po želji Isusa Krista treba da postane svjetska religija. Pošto je donesen zaključak, vratili su se Pavao i Barnaba u Antiohiju, gdje su naviještali Božju riječ.

Poslije nekog vremena reče Pavao Barnabi:

»Vratimo se, ipak, i pohodimo braću u svim gradovima gdje smo propovijedali Gospodnju riječ, da vidimo kako su!«

Barnaba je htio povesti i Ivana zvanog Marka. A Pavao je zahtijevao da ne vode onoga koji ih je ostavio u Pamfiliji i koji nije išao s njima na djelo. Dođe do žestokog neslaganja, tako da se rastaše jedan od drugoga. Barnaba povede sa sobom Marka i otplovi na Cipar.

A Pavao izabra sebi za pratioca Silu, te, preporučen od braće milosti Gospodnjoj, krenu na put. Prolazio je Sirijom i Cilicijom utvrđujući crkve.

Poslije toga stiže u Derbu, zatim u Listru.

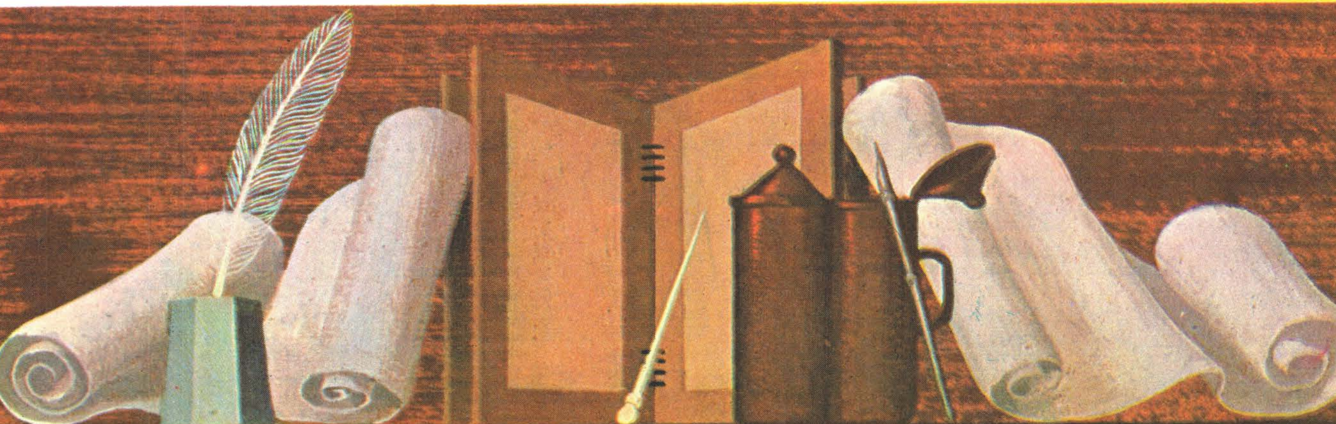
Tako prođoše Frigiju i Galaciju. I samo prođoše kroz Miziju i siđoše u Troadu.

Zaplovivši iz Troade, krenusmo pravo u Samotraku, a sutradan u Neapol, a odande u Filipe, rimsku koloniju i prvi grad onoga dijela Makedonije. U tom se gradu zadržasmo neko vrijeme.

Jednom, na našem redovitom putu u bogomolju, srete nas neka ropkinja opsjednuta vračarskim duhom. Ona je vračajući pribavljala veliku zaradu svojim gospodarima. Ta je ropkinja, idući iza Pavla i nas drugih, vikala:

»Ovi su ljudi sluge najuzvišenijeg Boga; oni vam navješćuju put spasenja.«

To je ponavljala mnogo dana. A Pavla to ogorči te se okrene i reče duhu: »Zapovijedam

ti u ime Isusa Krista da iziđeš iz nje!« I u isti čas iziđe duh.

Kad opaziše njezini gospodari da im propade nada u zaradu, zgrabiše Pavla i Silu te ih odvukoše na trg pred poglavare gradske. Kad ih uvedoše pred pretore, rekoše: »Ovi ljudi, koji su uz to i Židovi, bune naš grad tim što šire običaje kojih mi Rimljani ne smijemo ni prihvatiti ni vršiti.« Na isto mjesto pristupi narod protiv njih.

Pavao i Sila bačeni u tamnicu

Tada pretori trgoše s njih odijelo i narediše da se išibaju. Pošto im dadoše mnogo udaraca, baciše ih u tamnicu, a čuvaru tamnice zapovjediše da ih dobro čuva. Primivši takvu zapovijed, on ih baci u nutarnju prostoriju tamnice a noge im stavi u klade.

Oko ponoći Pavao i Sila molili su i pjesmom slavili Gospodina, a sužnji ih slušali. Tad najedanput nastade tako jak potres da se uzdrmaše temelji tamnice. U isti se čas otvoriše sva vrata, i svima spadoše okovi. Tada se trgnu iza sna čuvar tamnice pa, kad vidje otvorena vrata od tamnice, izvadi mač i htjede se ubiti, držeći da su zatvorenici pobjegli. Nato Pavao zaviče jakim glasom: »Ne čini sebi nikakva zla, jer smo svi ovdje!«

Tada čuvar tamnice zatraži svjetlo te skoči unutra pa se dršćući baci pred Pavla i Silu, zatim ih izvede i reče:

»Gospodo, što mi treba činiti da se spasim?«

»Vjeruj u Gospodina Isusa — odgovoriše mu — pa ćeš se spasiti ti i tvoj dom.«

Potom navijestiše riječ Gospodnju njemu i svim njegovim ukućanima. Još u isti čas noći on ih odvede i opra im krv od rana. Odmah zatim bi kršten on i svi njegovi. Poslije ih odvede gore u svoj stan, dade im jesti, vrlo se veseleći sa svim domom što je našao vjeru u Boga.

Kad svanu, pretori poslaše liktore da saopće čuvaru tamnice da pusti one ljude. On to saopći Pavlu govoreći: »Pretori su naredili da vas pustim. Dakle, sad iziđite i idite u miru!«

»Pošto su nas, rimske građane — izjavi Pavao liktorima — bez istrage javno išibali i bacili u tamnicu, zar sada da nas tajno otpuste? Nipošto! Već neka sami dođu i neka nas izvedu!«

Liktori saopće te riječi pretorima. Ovi se uplašiše kad su čuli da su rimski građani te dođoše pa im se ispričaše. Nato ih izvedoše i zamoliše da ostave grad. A Pavao i Sila, kad iziđoše iz tamnice, dođoše k Lidiji gdje vidješe i utješiše braću; zatim otputovaše.

Pavao u Solunu

Oni nastaviše put preko Amfipola i Apolonije te stigoše u Solun gdje su Židovi imali sinagogu. Pavao, po svom običaju, uđe onamo te je tri subote raspravljao s njima na temelju Pisama, tumačeći i dokazujući kako je trebalo da Mesija trpi i uskrsne od mrtvih.

»A taj Mesija — govorio je — jest Isus koga vam ja navješćujem.«

I neki se od njih uvjeriše te pristadoše uz Pavla i Silu; isto tako i veliko mnoštvo Grka — priznavalaca pravoga Boga — i priličan broj uglednih žena.

Ali Židovi, potaknuti zavišću, skupiše neke pokvarene stvorove s gradskih trgova, izazvaše nerede, uzbuniše grad vičući: »Došli su i ovamo oni koji su uzbunili sav svijet! Svi

ovi ljudi rade protiv carskih odredaba tvrdeći da ima drugi kralj, neki Isus!« Tako uzbuniše narod i glavare kad to čuše.

Bijeg iz Bereje

A braća odmah noću poslaše Pavla i Silu u Bereju. Oni, kad dođoše, odoše u sinagogu. Ovi su Židovi bili plemenitiji od onih u Solunu. Primiše riječ Božju sasvim spremno, svaki dan istražujući Pisma da li je tako. I tako prigrliše vjeru mnogi od njih, a od Grka priličan broj uglednih žena i muževa.

Ali kad su solunski Židovi saznali da Pavao i u Bereji navješćuje riječ Božju, dođoše te ondje uskomešaše i uzbuniše svjetinu. Tada braća odmah poslaše Pavla prema moru. A Sila i Timotej ostadoše ondje. Pratioci dove-

doše Pavla u Atenu, odakle se vratiše noseći za Silu i Timoteja naredbu da što prije dođu k njemu.

Pavao u Ateni

Dok ih je Pavao iščekivao u Ateni, silno se ozlojedi promatrajući grad pun idola. Raspravljao je u sinagogi sa Židovima i ostalim priznavaocima pravoga Boga, a na trgu svaki dan s onima koje bi tu zatekao.

Neki epikurejski i stoički mudraci zapodjenuše s njim razgovor. Jedni su pitali: »Što bi ovaj brbljavac htio reći?«

A drugi, jer je navješćivao kao Radosnu vijest Isusa i uskrsnuće, odgovarali: »Čini se da propovijeda tuđe bogove.«

Nato ga uzeše sa sobom i dovedoše na Areopag, gdje ga upitaše: »Možemo li znati kakva je to nova nauka koju propovijedaš? Čudnim nam tvrdnjama puniš uši. Zato bismo željeli znati što to znači.«

A svi Atenjani i među njima nastanjeni stranci ni na što drugo ne troše vrijeme nego da neku novost kažu ili čuju.

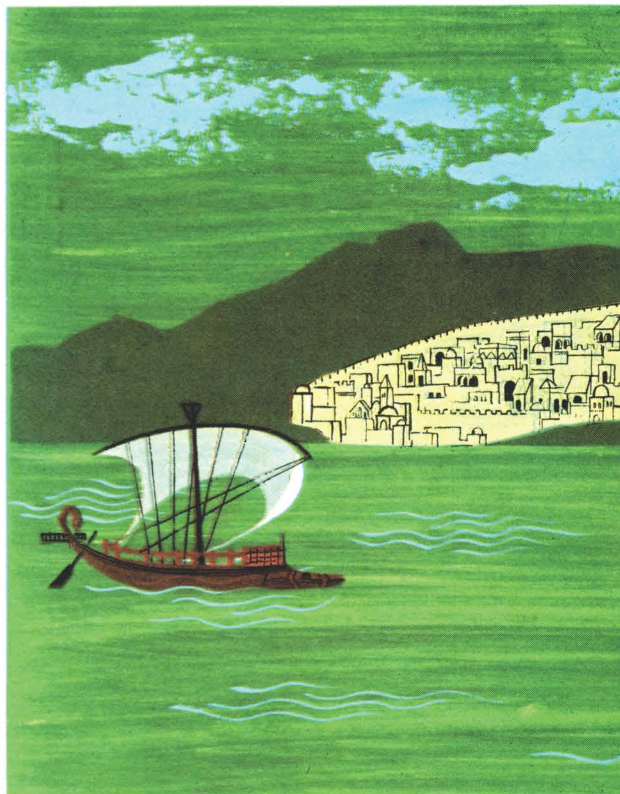
Tada Pavao, stavši sred Areopaga, reče:

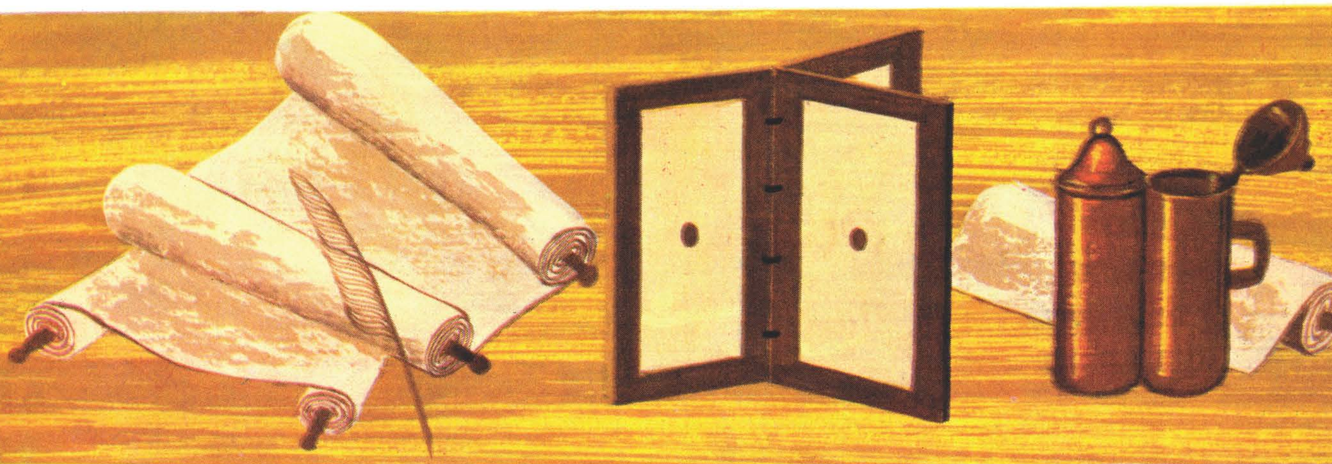
»Atenjani! Vidim da ste u svakom pogledu neobično pobožni. Prolazeći vašim gradom i promatrajući vaše svetinje, nađoh i žrtvenik na kojem je napisano: 'Nepoznatom Bogu.' Dakle, što vi ne znajući štujete, to vam ja navješćujem.

Bog, Stvoritelj svijeta i svega što je u njemu, on koji je Gospodar neba i zemlje, ne prebiva u hramovima sagrađenim rukom niti ga poslužuju ljudske ruke, kao da bi trebao nešto on koji svima daje životni dah i sve ostalo. On je izveo sav ljudski rod od jednoga čovjeka i nastanio ga po svoj površini zemaljskoj s nakanom da traže Boga, ne bi li ga možda napipali i našli, jer zbilja nije daleko ni od jednog od nas. Po njemu, naime, živimo, mičemo se i jesmo, jer — kako su to rekli i neki vaši pjesnici — od njega potječemo'. Budući da potječemo od Boga, ne smijemo držati da je Božanstvo slično zlatnoj, srebrnoj ili kamenoj stvari — tvorevini ljudskog umijeća i mašte.

A sada — zatvorivši oči nad vremenima neznanja — Bog poručuje ljudima da se svi i svagdje obrate, jer je odredio dan kada će pravedno suditi svemu svijetu preko čovjeka koga odredi za to, i svima pruži jamstvo uskrisivši ga od mrtvih.«

Kad su čuli za 'uskrsnuće od mrtvih', jedni se počeše rugati, a drugi govoriti: »O tome ćemo te poslušati drugi put.« Tako Pavao ode od njih. Ali neki pristadoše uza nj i prigrliše vjeru; među njima Dionizije Areopagit, žena imenom Damara i drugi s njima.

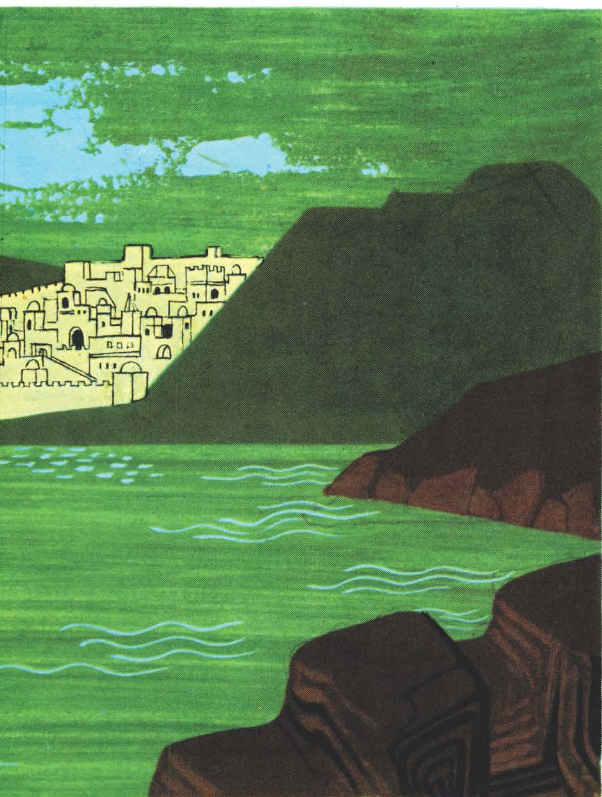
Pavao u Korintu

Poslije toga Pavao ode iz Atene i dođe u Korint. Ondje je svake subote raspravljao u sinagogi i nastojao pridobiti Židove i Grke.

Kada stigoše iz Makedonije Sila i Timotej, Pavao se sasvim posveti propovijedanju, svjedočeći Židovima da je Isus Mesija.

Nadstojnik sinagoge Krisp sa svim svojim domom prigrli vjeru u Gospodina. I mnogi Korinćani koji su slušali Pavla pristupali su vjeri i krštavali se.

Tako Pavao provede godinu i šest mjeseci propovijedajući među njima riječ Božju.

Poslanice Solunjanima

Pavla su kao bjegunca u Korintu mnogo zabrinjavale opasnosti koje su prijetile njegovu radu na sjeveru Grčke. U jednoj od dvije poslanice Solunjanima on spominje da će im doskora poslati jednoga od svojih prvih suradnika da bi ih ohrabrio. Iz poslanice, iz koje ovdje donosimo izvatke, vidi se da su vijesti što ih je malo kasnije dobio iz Soluna, morale biti dobre. Prva poslanica Solunjanima inače je najstarija sačuvana poslanica apostola Pavla; nastala je 51. godine u Korintu.

»Pavao, Silvan i Timotej solunjanskoj crkvi, koja je u Bogu Ocu i Gospodinu Isusu Kristu. Milost vam i mir.

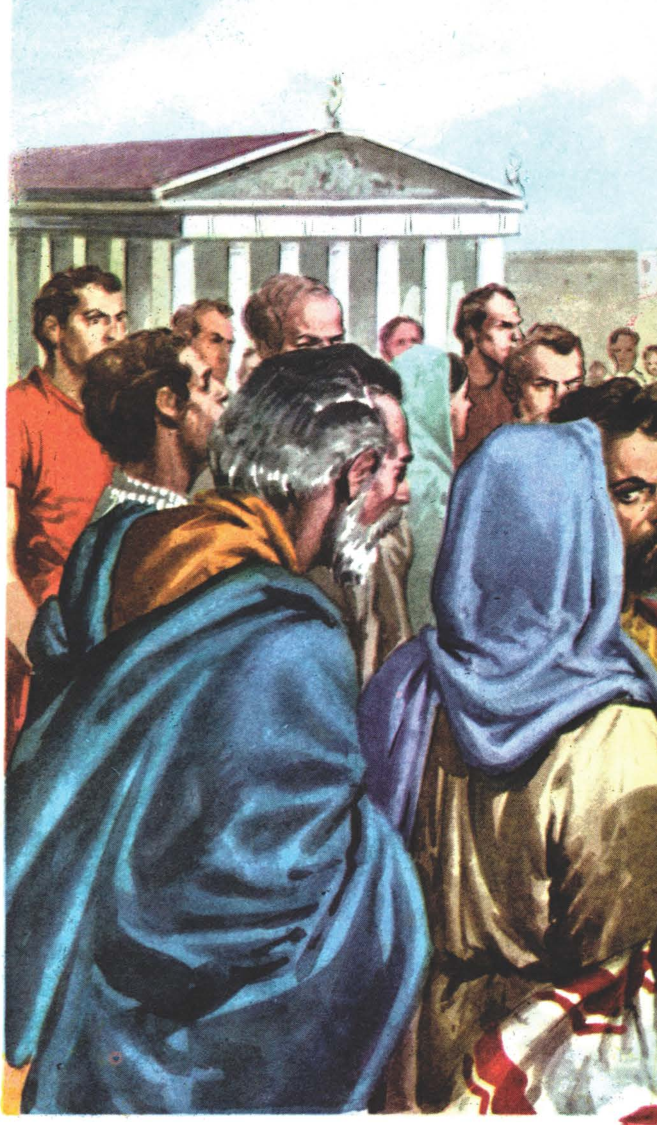
Uvijek zahvaljujemo Bogu za sve vas kad vas se sjećamo u svojim molitvama. Bez prestanka se sjećamo pred Bogom, našim Ocem, vaše djelotvorne vjere, požrtvovne ljubavi i

postojane nade u Gospodina našega Isusa Krista.

Znamo, od Boga ljubljena braćo, da ste izabrani, budući da naša Radosna vijest nije došla k vama samo s riječima, već je bila popraćena silom, Duhom Svetim, te sigurnim i dubokim uvjerenjem. Uostalom, znate kako smo se vladali među vama radi vas. I vi ste, primajući riječ u velikoj nevolji s radošću koju daje Duh Sveti postali naši i Gospodinovi nasljedovatelji, tako da ste postali uzor svim vjernicima u Makedoniji i Ahaji.

Od vas je, uistinu, riječ Gospodnja odjeknula ne samo u Makedoniji i Ahaji nego se svagdje proširio glas o vašoj vjeri u Boga, tako da nama o tome ne treba što govoriti. Ljudi, naime, sami pričaju o nama na kakav smo doček naišli kod vas i kako ste se obratili od idolâ k Bogu, da trajno služite živomu i pravomu Bogu i da čekate njegova Sina s nebesa, koga uskrisi od mrtvih — Isusa, našega osloboditelja od srdžbe koja će doći.«

»Za bratsku ljubav nema potrebe da vam pišem, jer vas je sâm Bog poučio da ljubite jedan drugoga i jer to činite prema svoj braći u cijeloj Makedoniji. Ali vas usrdno molim, braćo, da u tome još više napredujete i da brižno nastojite živjeti u miru, baviti se svojim poslovima i raditi vlastitim rukama, kako smo vam naredili, da se tako dostojno vladate prema onima koji su vani i da nikoga ne trebate.«

»Nećemo, braćo, da ostanete u neznanju o umrlima, da se ne žalostite poput ostalih koji nemaju nade. Jer, ako vjerujemo da je Isus umro i uskrsnuo, tako će i Bog one koji su umrli ujedinjeni s Isusom dovesti s njim.

Ovo vam velimo poučeni od Gospodina: mi živi, mi preostali za dolazak Gospodnji, sigurno nećemo preteći umrlih, jer će sam Gospodin sa zapovjedničkim zovom, s glasom arkanđela i sa zvukom trube Božje sići s neba, i najprije će uskrsnuti umrli u Kristu. Zatim ćemo mi živi, mi preostali, biti skupa s njima odneseni u zrak na oblacima u susret Gospodinu. I tako ćemo zauvijek biti s Gospodinom. Stoga, tješite jedan drugoga tim riječima!«

»Molimo vas, braćo, da poštujete one koji se trude među vama, koji upravljaju vama u Gospodinu, koji vas opominju. Iskazujte im izvanrednu ljubav zbog njihove službe!

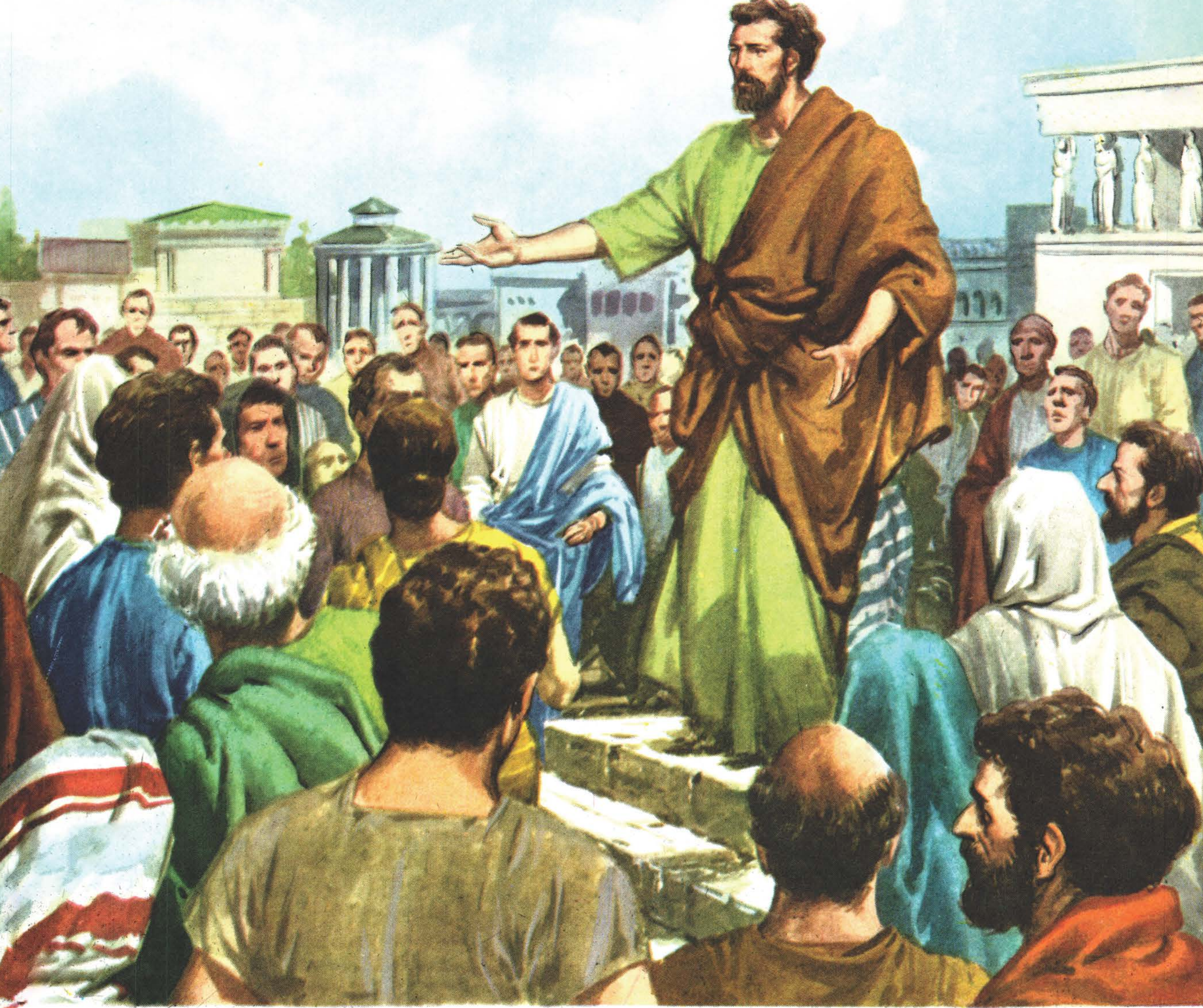
Živite međusobno u miru! Također vas molimo, braćo, opominjite neuredne, sokolite malodušne, pomažite slabe, budite strpljivi sa svima! Pazite da nitko nikomu ne vraća zlo za zlo, već uvijek nastojte promicati dobro i jedan prema drugome i prema svima!

Radujte se uvijek! Bez prestanka molite! U svakoj prilici zahvaljujte, jer je to za vas volja Božja u Kristu Isusu!«

»Braćo, molite i za nas! Pozdravite svu braću svetim cjelovom!«

»Neka milost Gospodina našega Isusa Krista bude s vama!«

Pavao ostade još prilično dugo u Korintu. Onda preko Efeza i Cezareje siđe u Antiohiju.

Treće Pavlovo misijsko putovanje

Iz Efeza je Pavao odjedrio u Cezareju. Tu je stupio na kopno, pošao u Jeruzalem, pozdravio općinu pa se zatim spustio u Antiohiju. Tamo je proveo neko vrijeme te opet pošao na put, proputovao galacijsku zemlju i Frigiju i učvršćivao sve učenike.

Preko krajeva na sjevernoj obali Pavao se zatim vratio u Efez. Tamo je pošao u sinagogu i tri je mjeseca otvoreno nastupao navješćujući Božje kraljevstvo i nastojeći da o njemu uvjeri ljude.

Bog je tako neobična čudesa činio preko Pavlovih ruku da su na bolesnike stavljali rupce za znoj ili pregače što bi dotakli njegovo tijelo, pa su ih bolesti ostavljale a zli duhovi izlazili iz njih.

Neki Židovi, koji su naokolo obilazili i

zaklinjali zle duhove, pokušaše nad opsjednutima zvati ime Isusovo ovim riječima: »Zaklinjem vas Isusom koga Pavao naviješćuje!«

Bilo je sedam sinova nekoga Skeve, velikoga židovskog svećenika, koji su to činili. Ali im zli duh odvrati: »Isusa poznajem, i znam tko je Pavao. A tko ste vi?«

I opsjednuti nasrnu na njih, sve ih nadvlada i toliku silu iskali na njima da goli i izranjeni pobjegoše iz one kuće. To doznaše svi stanovnici Efeza, Židovi i Grci, te ih sve obuze strah, a veličalo se ime Gospodina Isusa.

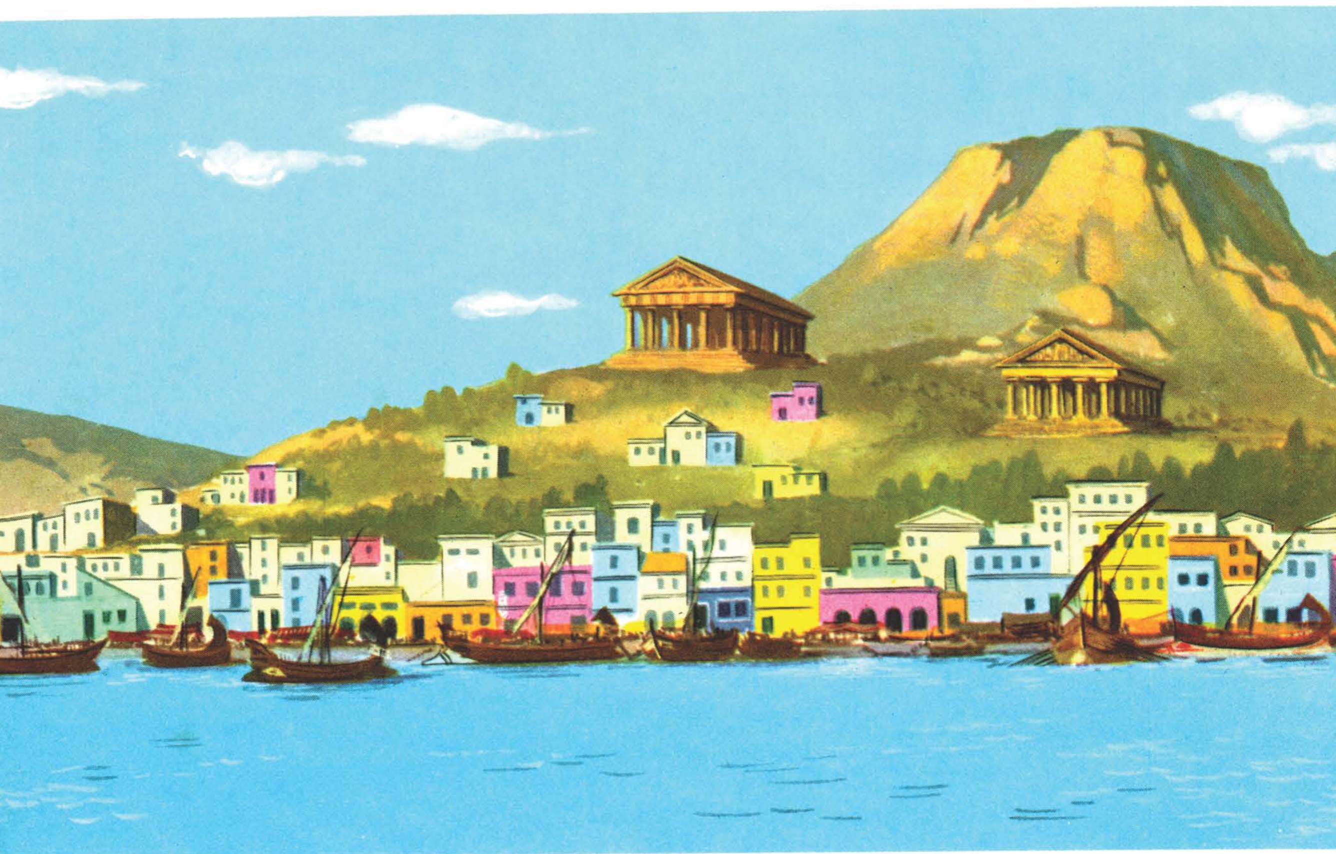
I mnogi su obraćenici dolazili da priznaju i otkriju svoja vračarska djela. A mnogi od onih koji su se bavili vračanjem donosili su knjige te ih spaljivali naočigled sviju. Kad proračunaše njihovu vrijednost, ustanoviše da su vrijedile pedeset tisuća srebrnika.

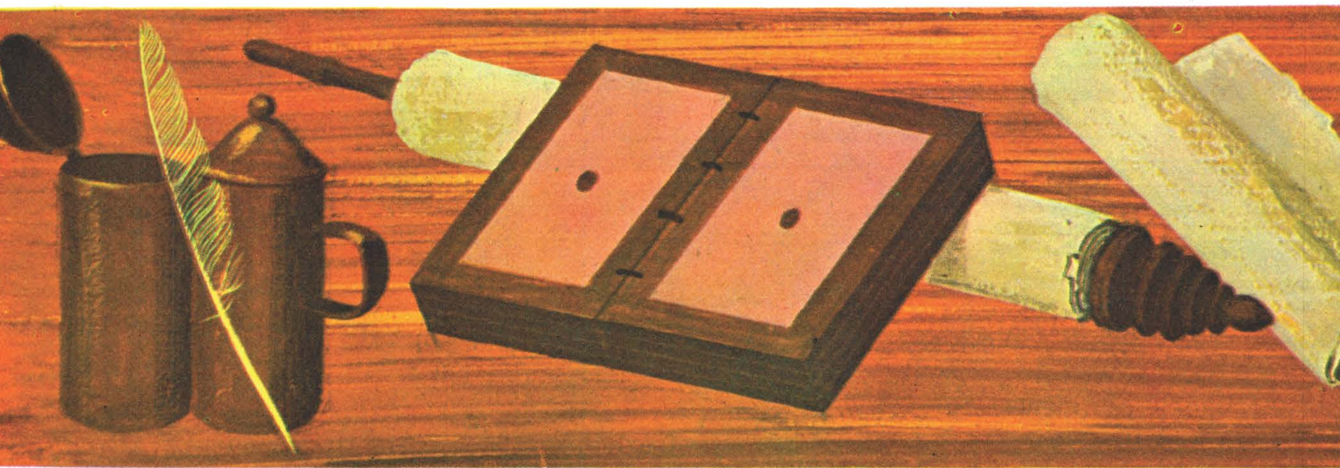
Tako se riječ Gospodnja silno nastavila širiti i pokazivati svoju snagu.

Pavlova poslanica Galaćanima

Za svoga boravka u Efezu Pavao je godine 54. ili 55. napisao poslanicu kršćanskoj općini što ju je zajedno s drugima osnovao u rimskoj pokrajini Galaciji (Djela apostolska 16, 6; 18, 23). To je jedna od mnogih poslanica raznim općinama. Sva ona čine više od jedne četvrtine Novog zavjeta, a sadržavaju savjete i poticaje za vjeru, za život kršćanâ i njihovo prakticiranje vjere. Poslanica Galaćanima, iz koje ovdje slijede izvodi, borbeno je pismo što ga je Pavao očito pisao da bi općinu sačuvao od povratka židovstvu.

»Pavao — apostol, ne od ljudi, niti po kojemu čovjeku, već po Isusu Kristu i Bogu

Ocu, koji ga uskrisi od mrtvih — i sva braća koja su sa mnom, crkvama u Galaciji.

O nerazumni Galaćani! Tko vas začara, vas kojima je Isus Krist kao razapeti bio stavljen pred oči? Htio bih od vas doznati samo ovo: jeste li primili Duha vršenjem Zakona ili prihvaćanjem vjere? Jeste li tako nerazumni da počinjući s Duhom sad svršavate s tijelom? Jeste li uzalud toliko toga doživjeli? Ako je doista uzalud! A onaj koji vam daje Duha i čini među vama čudesa, čini li to zbog vršenja Zakona ili zbog prihvaćanja vjere?

To je bilo kao i s Abrahamom: Vjerova Bogu i to mu se uračuna u pravednost. Dakle, razumijte: sinovi su Abrahamovi oni koji vjeruju.«

»Krist nas je otkupio od prokletstva Zakona postavši mjesto nas proklet — stoji, naime, pisano: 'Proklet svaki koji visi na drvetu!' — da bi u Kristu Isusu na pogane došao Abrahamov blagoslov, da primimo obećanoga Duha po vjeri.«

»Prije dolaska vjere bili smo zatvoreni u Zakonu, čuvani za vjeru koja se imala objaviti. Prema tome, Zakon nam je bio čuvar da nas vodi u Krista da se vjerom opravdamo. I s dolaskom vjere nismo više podložni čuvaru.

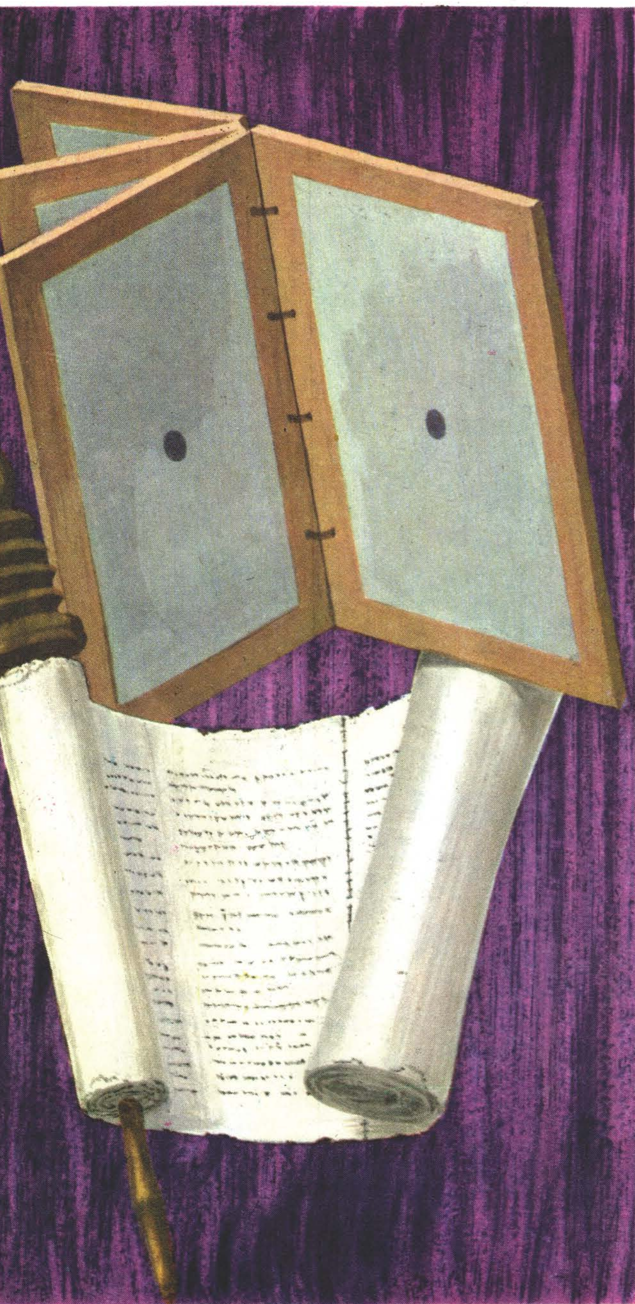
Dakako svi ste po vjeri sinovi Božji u Kristu Isusu, jer svi koji ste u Krista kršteni, Krista ste obukli. Nema tu više ni Židova ni Grka; nema više ni roba ni slobodnjaka; nema više ni muškog ni ženskog, jer ste svi samo jedan u Kristu Isusu. A ako vi pripadate Kristu, onda ste Abrahamovo potomstvo, baštinici po obećanju.«

Pavlove poslanice Korinćanima

Kad je Pavao u proljeće 52. godine po Kristu napustio Korint, činilo se da je ondje ostavio općinu učvršćenu u vjeri. No brzo su mu stigle vijesti o teškim razmiricama u općini. To je bio razlog da napiše dvije stroge poslanice Korinćanima, najduže što ih je on uopće napisao. Prva poslanica kršćanskoj općini u Korintu napisana je 56. u Efezu, a druga u Makedoniji zimi 57/58. godine.

»Pavao, pozvan voljom Božjom za apostola Krista Isusa, i brat Sosten, crkvi Božjoj u Korintu, posvećenima u Kristu Isusu, pozvanima da budu sveti, sa svima koji ma gdje zazivlju ime Gospodina našega Isusa Krista, Gospodina i njihova i našega. Milost vam i mir od Boga, Oca našega, i Gospodina Isusa Krista!«

»Zaklinjem vas, braćo, imenom Gospodina našega Isusa Krista da svi budete složni; da ne bude među vama razdora, već da budete

sjedinjeni u istom osjećaju i istoj misli. Rekoše mi, braćo moja, Klojini ukućani da među vama ima prepiranja. Ovim kanim reći da svaki pojedinac od vas govori: 'Ja sam Pavlov.' 'Ja sam Apolonov.' 'Ja Petrov.' 'Ja Kristov.'

Zar je Krist razdijeljen? Zar je Pavao razapet za vas? Ili ste u Pavlovo ime kršteni? Zahvaljujem Bogu što nisam nikoga od vas krstio, osim Krispa i Gaja, da nitko ne može reći da ste u moje ime kršteni. Istina, još sam krstio i Stefanin dom. Inače ne znam da sam koga drugoga krstio. Jer Krist me nije poslao da krstim, nego da propovijedam Radosnu vijest, i ne u govornoj mudrosti, da ne izgubi snagu križ Kristov.

Bez sumnje, govor o križu ludost je za one koji propadaju, a za nas koji se spasavamo sila je Božja, jer stoji pisano: '*Uništit ću mudrost mudrih i učinit ću ispraznom umnost umnih.*' Gdje je mudrac? Gdje je književnik? Gdje li je istraživač ovoga svijeta? Zar nije Bog učinio ludom mudrost svijeta? Budući da svijet svojom mudrošću nije upoznao Boga u Božjoj mudrosti, odluči Bog one koji vjeruju spasiti ludošću propovijedanja. I dok Židovi zahtijevaju znakove, a Grci traže mudrost, mi propovijedamo Krista razapetoga, sablazan za Židove, ludost za pogane, a za pozvane — i Židove i Grke — Krista, Božju silu i Božju mudrost, jer je Božja ludost mudrija od ljudi, i Božja slabost jača od ljudi.«

Uloga apostola

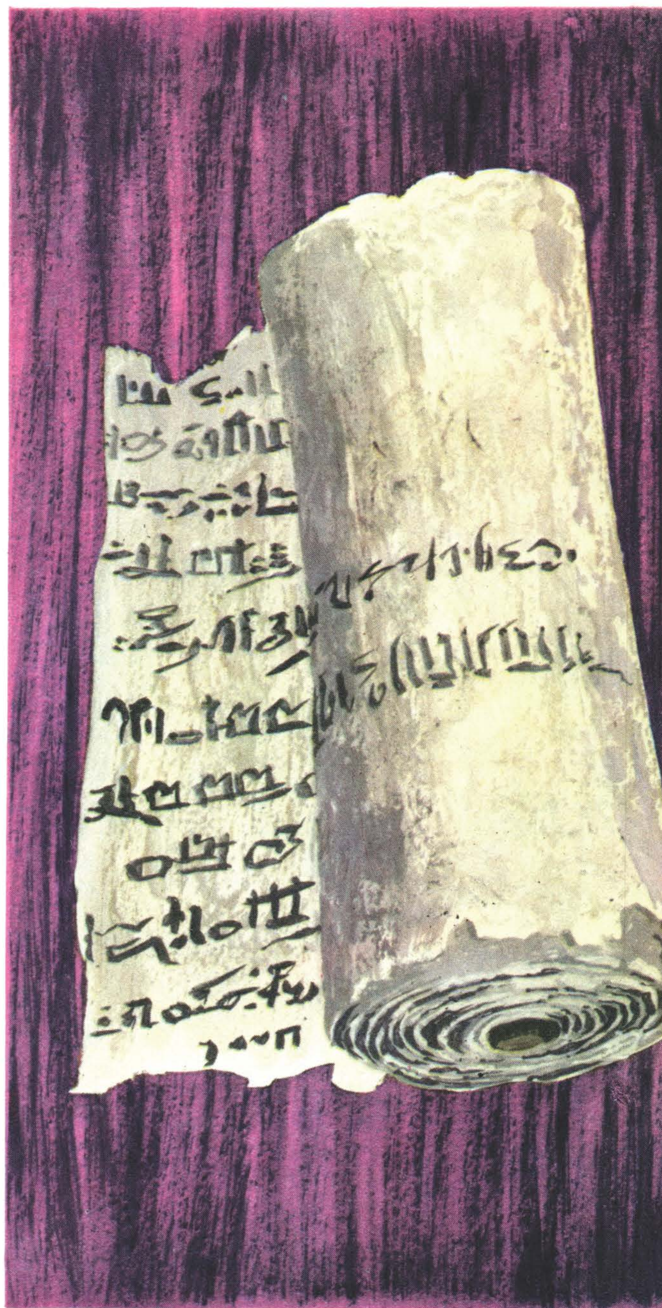
»Bog je, čini mi se, nas apostole učinio posljednjima, kao osuđenicima na smrt; postali smo prizorom: svijetu, anđelima i ljudima. Mi smo ludi zbog Krista, a vi ste mudri u Kristu; mi slabi, a vi jaki; vi slavni, a mi bez časti.

Do ovoga časa gladujemo i žeđamo, podnosimo golotinju i primamo udarce, bez stalnog smo boravišta i do iznemoglosti radimo svojim rukama. Vrijeđaju nas, a mi blagoslivljamo; progone nas, a mi strpljivo podnosimo; ocrnjuju nas, a mi uzvraćamo lijepim. Postali smo kao smeće svijeta, kao izmet sviju sve do sada.

Ovo ne pišem da vas zasramim, nego da vas opomenem kao svoju ljubljenu djecu. Da i bezbroj učitelja imate u Kristu, ipak nemate

mnogo otaca, jer vas ja Evanđeljem rodih u Kristu Isusu. Što volite: da dođem k vama sa šibom ili s ljubavlju i blagim duhom?«

»Milosni su darovi različiti, ali je isti Duh. Različite su i službe, ali je isti Gospodin. Različiti su i učinci, ali je isti Bog koji čini sve u svima. Svakomu se daje objava Duha na opću korist. Jednomu se po Duhu daje mudrost, drugomu znanje — po istom Duhu; jednomu se daje vjera u istom Duhu, drugomu dar ozdravljanja u ovom jedinom Duhu; jednomu moć čudesa, drugomu dar proricanja; jednomu sposobnost razlikovanja duhova, drugomu različiti jezici, a trećemu dar tumačenja jezika. A sve to čini jedan te isti Duh koji to razdjeljuje kako hoće.«

Jedno tijelo i mnogo udova

»Kao što je, naime, tijelo jedno, iako ima mnogo udova, i svi udovi tijela, iako su mnogi, tvore jedno tijelo, tako je i Krist: uistinu, mi smo svi — bilo Židovi, bilo Grci; bilo robovi, bilo slobodnjaci — kršteni jednim Duhom u jedno tijelo. I svi smo napojeni jednim Duhom.

Jer tijelo se ne sastoji od jednoga uda, već od mnogih. Ako noga rekne: 'Budući da nisam ruka, ne pripadam tijelu', tim ne prestaje pripadati tijelu. I ako uho rekne: 'Budući da nisam oko, ne pripadam tijelu', tim ne prestaje pripadati tijelu. Kad bi sve tijelo bilo oko, gdje bi bio sluh? Kad bi sve bilo sluh, gdje bi bio njuh? Ali je Bog udove, i to svaki pojedini od njih, razmjestio na tijelu kako je htio. Kada bi svi oni bili jedan ud, gdje bi bilo tijelo? Udovi su mnogi, a tijelo je jedno. Ne može oko reći ruci: 'Ne trebaš mi', ili opet glava nogama: 'Ne trebate mi.' Štoviše, najpotrebniji su oni udovi koji se čine najslabiji. Ako pati jedan ud, s njime pate svi udovi. Ako se jednome udu iskazuje čast, s njim se raduju svi udovi.

Vi ste tijelo Kristovo, a pojedinci udovi. I jedne je Bog postavio u Crkvi: prvo za apostole, drugo za proroke, treće za učitelje; zatim je dao dar čudesa, onda dar ozdravljanja, dar pružanja pomoći, dar upravljanja, dar različitih jezika.

Zar da svi budu apostoli? Zar svi proroci? Zar svi učitelji? Zar svi čudotvorci? Zar svi mogu imati darove ozdravljanja? Zar svi

mogu govoriti jezike? Zar ih svi mogu tumačiti?

Čeznite za većim darovima! A pokazat ću vam još uzvišeniji put.«

Bolji put

»Kad bih ljudske i anđeoske jezike govorio,
a ljubavi ne bih imao,
bio bih mjed što ječi,
ili cimbal što zveči.
Kad bih imao dar proricanja
i znao sve tajne
i sve znanje;
kad bih imao puninu vjere,
tako da bih brda premještao,
a ljubavi ne bih imao,
bio bih ništa.
Kad bih na hranu siromasima
razdao sve svoje imanje,
kad bih tijelo svoje predao da se sažeže,
a ljubavi ne bih imao,
ništa mi koristilo ne bi.
Ljubav je strpljiva,
ljubav je dobrostiva;
ljubav ne zavidi,
ne hvasta se,
ne oholi se.
Nije nepristojna, ne traži svoje,
ne razdražuje se, zaboravlja i prašta zlo;
ne raduje se nepravdi,
a raduje se istini.
Sve ispričava, sve vjeruje,
svemu se nada, sve podnosi.
Ljubav nigda ne prestaje.
Proroštva? Ona će iščeznuti!
Jezici? Oni će umuknuti!
Znanje? Ono će nestati.
Jer, nesavršeno je naše znanje,
i nesavršeno naše proricanje.
Kada dođe što je savršeno,
iščeznut će što je nesavršeno.
Kad sam bio dijete,
govorio sam kao dijete,
mislio kao dijete,
sudio kao dijete.
Kad sam postao zreo čovjek,
odbacio sam što je djetinje.
Sad vidimo u ogledalu, nejasno,
a onda ćemo licem u lice.
Sad nesavršeno poznajem,
a onda ću savršeno spoznati
kao što sam spoznat (od Boga).
Sada ostaje vjera, ufanje i ljubav
— to troje — ali je najveća među njima ljubav.«

Kristovo pismo

»Počinjemo li ponovo preporučivati sami sebe? Ili su nam, možda — kao nekima — potrebne preporučnice za vas ili od vas? Vi ste naša preporuka upisana u našim srcima koju poznaju i čitaju svi ljudi. Očito je da ste vi pismo Kristovo, sastavljeno našom skrbi, napisano ne crnilom, nego Duhom Boga živoga, ne na pločama od kamena, nego na pločama tjelesnim — u srcima.

Takvo pouzdanje po Kristu imamo u Boga. To ne znači da bismo sami po sebi bili sposobni nešto pomisliti kao da bi dolazilo od nas. Ne, naša sposobnost dolazi od Boga, koji nas je i osposobio da budemo službenici Novoga Zavjeta; ne slova, nego Duha, jer slovo ubija, a Duh oživljuje. A Gospodin je Duh. Gdje je Duh Gospodnji, ondje je sloboda. A mi svi, koji otkrivena lica odrazujemo kao ogledalo slavu Gospodnju, preobražavamo se u tu istu sliku, uvijek sve slavniju, jer dolazi od Gospodina, od Duha.«

Srebrnar izaziva ustanak

Nekako u to vrijeme podiže se u Efezu velika buna. Neki srebrnar, imenom Demetrije, omogućavao je pravljenjem malih srebrnih Artemidinih hramova veliku zaradu rukotvorcima, koje sazva skupa s radnicima zaposlenim u takvim stvarima te im održa govor:

»Ljudi, vi znate da od ovoga posla zavisi naše blagostanje, a vidite i čujete da je ovaj Pavao uvjerio i zaveo mnogo svijeta, ne samo u Efezu nego gotovo u svoj Aziji, tvrdeći da bogovi izrađeni rukama nisu bogovi. Tako postoji pogibao ne samo da naš zanat propadne nego da i hram velike božice Artemide bude smatran za ništa, i da izgubi nešto od svog veličanstva ona koju štuje sva Azija i sveukoliki svijet.«

PAVLOVO TREĆE MISIJSKO PUTOVANJE

Kad to čuše, puni gnjeva počeše vikati: »Velika je efeška Artemida!« I sav se grad uzbuni. Kao jedan jurnuše prema kazalištu vukući sa sobom Makedonce Gaja i Aristarha, Pavlove suputnike.

Kad je sam Pavao htio da ide među skupljeni narod, ne dopustiše mu učenici. Čak i neki azijarsi, prijatelji njegovi, poslaše mu ljude da ga zamole neka se ne pojavljuje u kazalištu.

Jedni pak vikali jedno, drugi drugo. Skupljeni bijahu zbunjeni, a većina ih nije znala ni zašto su se skupili. Tada neki iz svjetine poučiše Aleksandra (što da radi), dok su ga Židovi gurali naprijed. Aleksandar, davši rukom znak, htjede održati obrambeni govor pred narodom. Ali kad primijetiše da je Židov, počeše svi u jedan glas: »Velika je efeška Artemida!« Vikali su oko dva sata.

Napokon gradski tajnik umiri svjetinu riječima: »Efežani! Tko ima od ljudi koji ne bi znao da je grad Efez štovalac hrama velike Artemide i njezina kipa što je pao s neba? Budući da su te stvari neosporive, vi treba da

ostanete mirni i ništa prenaglo ne poduzimate! Ovi ljudi koje ste doveli nisu ni skvrnitelji svetišta, niti pogrdno govore protiv naše božice. Ako Demetrije i njegovi drugovi imaju protiv koga tužbu, sudovi rade, a tu su i prokonzuli, neka tuže jedni druge. Ako li želite što drugo, to će se riješiti u zakonitoj skupštini. Prijeti pogibao da budemo zbog današnjeg nereda optuženi, jer ne postoji nikakav razlog kojim bismo mogli opravdati strku.« To reče i raspusti skupštinu.

Kad se stiša buna, Pavao dozva k sebi učenike te im dade opomene. Nato se oprosti s njima i otputova u Makedoniju. Pošto je prošao one krajeve i opominjao braću mnogim govorima, dođe u Grčku, gdje ostade tri mjeseca. Kako mu Židovi, dok se upravo spremao da otplovi u Siriju, postaviše zasjedu, odluči se tamo vratiti preko Makedonije. Pratili ga: Sopater, Pirov sin, iz Bereje; Aristarh i Sekund iz Soluna; Gaj iz Dobere i Timotej; Tihik i Trofim iz Azije. Oni odoše prije nas te nas pričekaše u Troadi. Kad prođoše dani beskvasnih kruhova, mi otplovismo iz Filipa i stigosmo za pet dana k njima u Troadu, gdje provedosmo sedam dana.

Smrtni pad Eutihov

U prvi dan sedmice, kad se sastadosmo da lomimo kruh, Pavao je govorio prisutnima. Kako je kanio sutradan otići, produži govor do ponoći. U gornjoj sobi gdje smo se skupili bile su mnoge svjetiljke.

A nekog mladića imenom Eutiha, koji je sjedio na prozoru, uhvati dubok san te on, dok je Pavao i dalje govorio, svladan snom pade s trećeg kata dolje. Digoše ga već mrtva. Pavao siđe, nadnese se nada nj, obujmi ga i reče: »Nemojte se uznemirivati: njegova je duša u njemu!« Opet se pope, razlomi i blagova kruh te proslijedi s propovijedanjem dugo — sve do zore. I onda otputova. A mladića dovedoše kući živa, i to ih vrlo utješi.

Poslanica apostola Pavla kršćanskoj općini u Rimu

Pavao je uvijek želio da posjeti Rim, glavni grad moćnog carstva. Radujući se unaprijed tome putu, napisao je početkom 58. godine u Korintu poslanicu kršćanskoj općini koja je već postojala u Rimu. Na taj je put mislio poći pošto završi misiju u Jeruzalemu. Nesretne okolnosti pod kojima je on konačno uslijedio nisu se još mogle predvidjeti u vrijeme kad je Pavao pisao poslanicu rimskoj kršćanskoj općini.

»Svima ljubimcima Božjim u Rimu, pozvanima da budu sveti:

Prije svega zahvaljujem Bogu svome po Isusu Kristu za sve vas što se vjera vaša hvali po svem svijetu. Bog kojemu svom dušom služim, navješćujući Evanđelje njegova Sina, svjedok mi je da vas se neprestano svaki put sjećam u svojim molitvama i molim da bi mi napokon jednom, ako je volja Božja, uspjelo doći k vama, jer vas želim vidjeti, da vam udijelim koji dar Duha Svetoga za vaše ojačanje; ili bolje: da se utješim kod vas i zajedno s vama vjerom zajedničkom vama i meni.«

Božja ljubav

»Htio bih da znate, braćo, da sam više puta odlučio da dođem k vama — ali sam do sada bio zapriječen — da i među vama uberem koji plod kao i među ostalim poganima. Ja sam dužnik i Grcima i barbarima, i mudrima i nerazumnima. Odatle moja želja da propovijedam Evanđelje i vama, stanovnicima Rima.«

Molite da ja uzmognem doći k vama

»Znam da ću doći s puninom Kristova blagoslova kad stignem k vama. Ali vas zaklinjem, braćo, našim Gospodinom Isusom Kristom i ljubavlju Duha, pomozite me molitvama upućenim Bogu za me, da umaknem nevjernicima u Judeji i da moj dar koji nosim u Jeruzalem bude ugodan svetima, da Božjom voljom mognem veselo doći k vama i zajedno se s vama odmoriti.

Neka Bog, izvor mira, bude s vama svima! Amen.«

Pavao žuri u Jeruzalem

Pavlu se žurilo, jer je za Pedesetnicu htio biti u Jeruzalemu. Iz Troje preko Asa otplovi na Kios, Sam, zadrža se kratko u Miletu, oprosti se od Efeza, pa preko Kosa i Roda otplovi u Tir odakle stigne u Cezareju. Suputnik Luka izvješćuje:

Za našega višednevnog boravka ondje dođe iz Judeje neki prorok imenom Agab. Kad nas pohodi, uze Pavlov pâs, sveza sebi ruke i noge te reče:

»Ovo veli Duh Sveti: Ovako će čovjeka čiji je ovo pâs u Jeruzalemu svezati Židovi i predati ga u ruke poganima.«

Kada to čusmo, počesmo mi i mještani moliti Pavla da ne uzlazi u Jeruzalem. Nato Pavao odvrati:

»Što činite? Zašto plačete i mekšate mi srce? Ja sam spreman ne samo biti svezan nego i umrijeti u Jeruzalemu za ime Gospodina Isusa.«

Kako ga ne mogosmo odvratiti, odustasmo veleći:

"Neka bude volja Gospodnja!"

Poslije tog vremena spremismo se za put te pođosmo u Jeruzalem.

Kad stigosmo u Jeruzalem, braća nas primiše radosno.

Sutradan se Pavao još s nekim Židovima podvrgnu obredu očišćenja, uđe u Hram i najavi istek danima očišćenja kad se za svakoga od njih imala prinijeti žrtva.

Pavao uhvaćen u Jeruzalemu

Kad je sedam spomenutih dana bilo pri kraju, Židovi iz Azije opaziše Pavla u Hramu, te pobuniše sav narod i staviše ruke na nj vičući: »Izraelci, u pomoć! Evo onoga koji posvuda i svakome propovijeda nauku koja je uperena protiv (židovskog) naroda, protiv Zakona i protiv ovog mjesta! Povrh toga je i Grke uveo u Hram i tako oskvrnuo ovo sveto mjesto!«

Oni su, naime, prije vidjeli u gradu s njim Efežanina Trofima te mislili da ga je Pavao uveo u Hram.

Uskomeša se sav grad i nastade strka naroda, te uhvatiše Pavla, izvukoše ga izvan Hrama pa odmah zatvoriše vrata.

Dok su ga nastojali ubiti, dođe glas zapovjedniku čete da je sav Jeruzalem u vrenju. Zapovjednik odmah uze vojnike i stotnike te dotrča k pobunjenicima. Ovi prestadoše tući Pavla čim opaziše zapovjednika s vojnicima.

Tada mu se zapovjednik približi, uhvati ga i naredi da ga svežu u dvoje lance. Zatim poče ispitivati tko je i što je učinio. Iz naroda su jedni vikali jedno, a drugi drugo. Budući da zapovjednik nije mogao ništa pouzdano saznati zbog vike, naredi da ga odvedu u vojarnu. Kad stiže na stepenice, morali su ga vojnici nositi zbog nasrtaja svjetine, jer je mnoštvo naroda išlo za njim i vikalo: »Smakni ga!«

Pavao se brani

U času kad je imao biti uveden u vojarnu, reče Pavao zapovjedniku: »Smijem li ti nešto reći?«

»Zar znaš grčki? — začudi se ovaj. — Zar nisi ti onaj Egipćanin koji je nedavno podigao bunu i odveo u pustinju četiri tisuće razbojnika?«

»Ja sam Židov iz Tarza — odvrati Pavao — građanin znamenitog grada u Ciliciji. Molim te, dopusti mi da progovorim narodu!«

Kad mu zapovjednik dopusti, Pavao stade na stepenice, dade narodu znak rukom da ušuti, pa kad nastade velika tišina, progovori hebrejskim jezikom ovako:

»Braćo i oci, poslušajte što vam sad imam reći u svoju obranu!«

Kad čuše da im govori hebrejskim jezikom, još većma ušutješe. A Pavao nastavi:

»Ja sam Židov, rodom iz Tarza u Ciliciji, a odgojen u ovom gradu, gdje sam kod Gamalielovih nogu točno poučen o otačkom Zakonu. Bio sam pun revnosti za Boga kao što ste vi svi danas. Kao takav, ja sam ovaj Put progonio na smrt, vežući u lance i predajući u tamnice ljude i žene. To mi može posvjedočiti veliki svećenik i sav zbor starješinski. Od njih sam i pismo primio za braću u Damasku te se zaputio da i one koji su tamo svezane dovedem u Jeruzalem da budu kažnjeni.«

Zatim ispripovjedi povijest svoga obraćenja, krsta i poslanja. Istaknu kako mu Gospodin jednom u viđenju reče: »Idi, jer ću te poslati daleko, k poganima!«

Židovi su ga slušali do te riječi, ali tada počeše vikati: »Makni takvog stvora sa zemlje! On ne smije živjeti!«

Dok su oni tako vikali, haljinama tresli i prašinu vitlali u zrak, zapovjednik naredi da ga odvedu u vojarnu te ga, primijenivši bičevanje, preslušaju da bi doznao zašto tako viču protiv njega.

Pavao se poziva na svoje rimsko građansko pravo

Kad su ga rastegli da ga bičuju, reče Pavao službujućem stotniku: »Zar smijete bičevati rimskog građanina, i još k tome bez osude?«

Kada stotnik to ču, ode i obavijesti zapovjednika: »Što kaniš učiniti? — upita ga. Ovaj je čovjek rimski građanin!«

Nato zapovjednik dođe k njemu te mu reče: »Kaži mi, jesi li ti rimski građanin?«

»Da«, odgovori Pavao.

»Ja sam — reče zapovjednik — za velik novac stekao to građanstvo.«

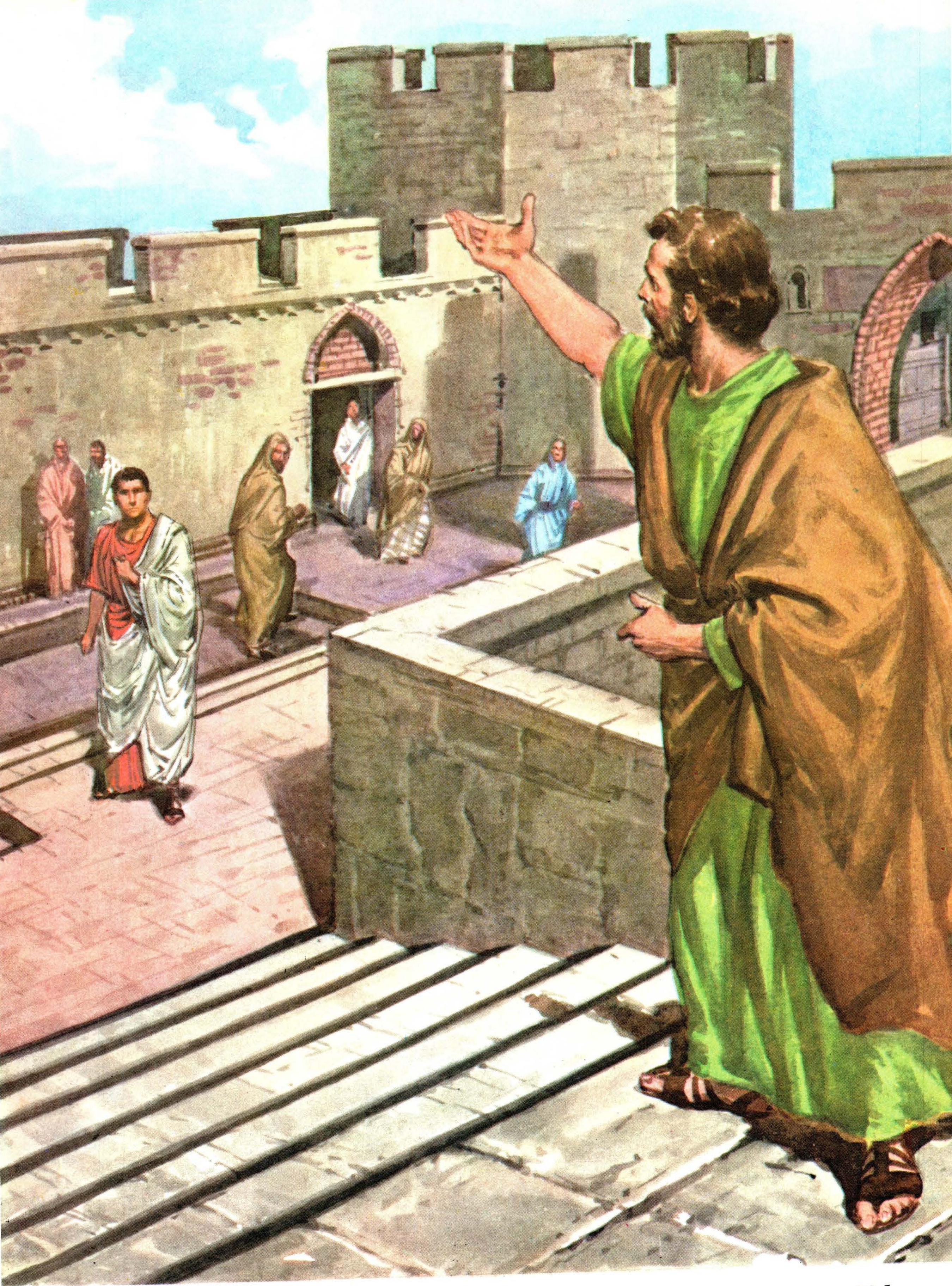
»A ja sam se — reče Pavao — s njim i rodio.«

Odmah, dakle, odstupiše od njega oni koji su ga imali bičevati, a zapovjednik se uplaši da je on rimski građanin i da ga je ipak svezao.

Hoteći znati točno zašto ga Židovi optužuju, sutradan ga zapovjednik oslobodi lanaca pa sazva velike svećenike i cijelo Veliko vijeće te dovede Pavla da ga suoči s njima.

Kad nastade velika svađa, poboja se zapovjednik da Pavla ne rastrgaju, te naredi da siđe vojska pa ga otme između njih i opet odvede u vojarnu.

Slijedeće noći Gospodin se ukaza Pavlu i reče mu: »Budi odvažan! Dakako, kao što si za me svjedočio u Jeruzalemu, tako ti treba svjedočiti i u Rimu.«

Urota protiv Pavlova života

Kad nastade dan, Židovi skovaše urotu i obećaše, uz zaziv prokletstva na se, da neće ni jesti ni piti dok ne ubiju Pavla. Bilo ih je više od četrdeset koji su skovali tu urotu. Oni dođu k svećeničkim glavarima i svećenicima te im reknu:

»Tvrdo smo obećali, uz zaziv prokletstva na se, da nećemo ništa okusiti dok ne ubijemo Pavla. Zato vi sada zajedno s Velikim vijećem izrazite želju zapovjedniku da ga dovede k vama pod izlikom da želite točnije ispitati njegovu stvar. A mi smo spremni ubiti ga još prije nego stigne k vama.«

Ali sin Pavlove sestre doznade za zasjedu, dođe i uđe u vojarnu te obavijesti Pavla. A Pavao dozva jednog stotnika te mu reče: »Ovoga mladića odvedi k zapovjedniku jer mu ima nešto saopćiti!« Stotnik ga uze i odvede zapovjedniku. Pošto mu je mladić sve ispripovjedio, zapovjednik ga otpusti i naredi mu: »Nikome ne kazuj da si mi ovo otkrio.«

Zatim dozva dvojicu stotnika i naredi im: »Pripremite dvjesta vojnika, sedamdeset konjanika i dvjesta strijelaca, da poslije trećeg sata noću krenu u Cezareju. Neka se pripreme i konji Pavlu za jahanje da ga zdrava dovedu do upravitelja Feliksa!«

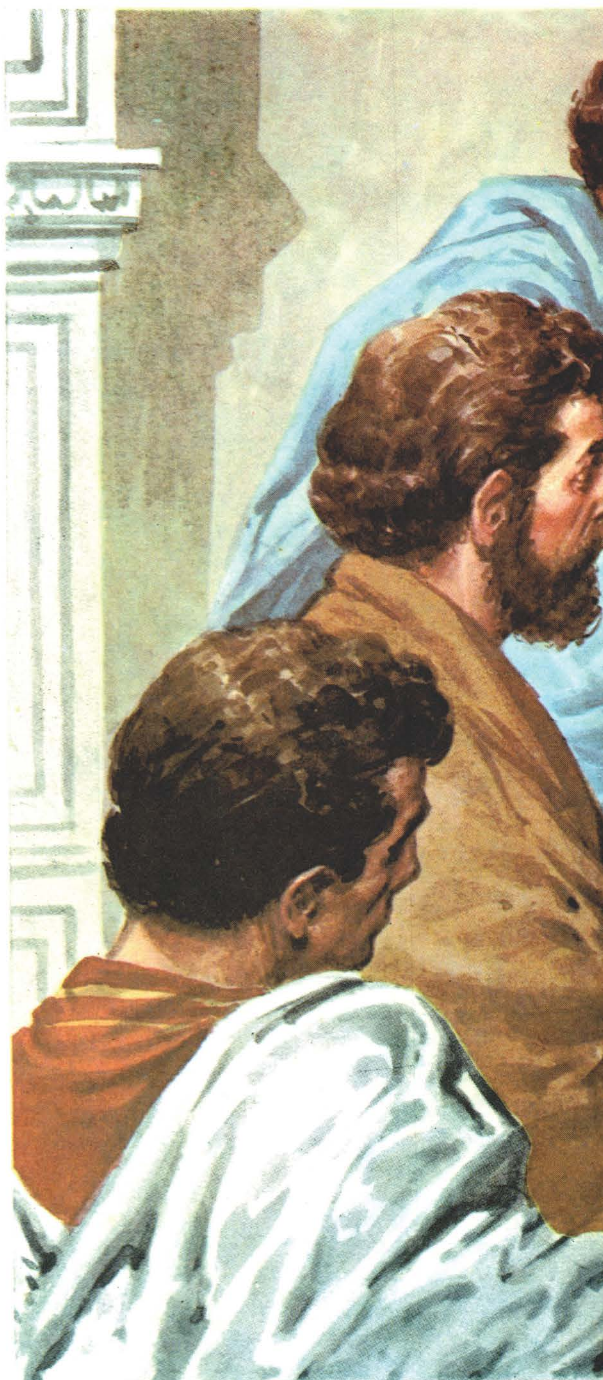
Tada vojnici prema naređenju uzeše Pavla te ga noću odvedoše.

Pavla dovode pred namjesnika Feliksa

Poslije pet dana siđe veliki svećenik Ananija s nekoliko starješina i s odvjetnikom, nekim Tertulom, te podnesoše upravitelju Feliksu tužbu protiv Pavla. Kada dozvaše Pavla, Tertul poče optužbu riječima:

»Ustanovismo, evo, da je ovaj čovjek kuga, da izaziva prepirke među Židovima po svem svijetu i da je kolovođa nazarejske sljedbe. On je pokušao i Hram oskvrnuti, i mi smo ga uhvatili. Ispitivanjem sâm možeš od njega točno doznati ispravnost svih ovih naših optužbi protiv njega.« Njemu se priključe i Židovi, tvrdeći da je tako.

Kad mu upravitelj dade znak da govori, Pavao reče:

»Nisu me našli ni u Hramu, ni u sinagogama, ni u gradu da s kim raspravljam ili uzrokujem strku naroda, a ne mogu ti ni dokazati ono zbog čega me sada optužuju. Ali ovo ti priznajem: ja slijedim Put, koji oni nazivlju sljedbom, i tako služim Bogu otaca svojih vjerujući u sve što stoji pisano u Zakonu i Prorocima.«

Nato Feliks, koji je točno poznavao što se odnosi na taj Put, odgodi njihovu parnicu rekavši: »Kada dođe zapovjednik Lizija, riješit ću vašu stvar.« A stotniku naredi da i dalje Pavla čuva u zatvoru, ali da uživa olakšice i da nikom od njegovih ne brani da ga poslužuje.

Kad se navršiše dvije godine, Feliksa naslijedi Porcije Fest. Hoteći ugoditi Židovima, Feliks ostavi Pavla u tamnici.

Pavao priziva na cara

Fest siđe u Cezareju, sjede na sudačku stolicu i naredi da se dovede Pavao. Čim ovaj dođe, okružiše ga Židovi što su došli iz Jeruzale-

ma te iznesoše protiv njega mnoge i teške optužbe kojih nisu mogli dokazati; a Pavao je u svoju obranu iznosio da se nije ogriješio ni o židovski Zakon, ni o Hram, ni o cara.

Tada Fest, hoteći ugoditi Židovima, upita Pavla: »Hoćeš li uzići u Jeruzalem da ti se ondje o tom sudi, u mojoj nazočnosti?«

»Pred carskim sudom stojim — odvrati Pavao — tu mi se mora suđenje nastaviti. Židovima, kao što vrlo dobro znaš, nisam ništa skrivio. Ako sam doista kriv i ako sam učinio nešto što zaslužuje smrt, ne odbijam umrijeti. Ali ako su neosnovane optužbe kojima me ovi optužuju, nitko me ne može njima na dar dati. Prizivam se na cara.«

Tada Fest, pošto se posavjetovao sa sudskim vijećem, odvrati: »Na cara si prizvao, pred cara ćeš ići!«

Pavla dovode pred kralja Agripu

Kad prođe neko vrijeme, dođoše u Cezareju kralj Agripa i Berenika te pozdraviše Festa. Kako se tu zadržaše duže vremena, Fest radi savjeta iznese kralju Pavlov slučaj.

»I ja bih želio poslušati toga čovjeka«, reče nato Agripa Festu.

»Sutra ćeš ga čuti«, odgovori Fest.

Sutradan, dakle, Agripa i Berenika dođoše s velikim sjajem i uđoše u svečanu dvoranu, u pratnji visokih časnika i najuglednijih osoba u gradu. Kad na Festovu zapovijed dovedoše Pavla, Fest reče:

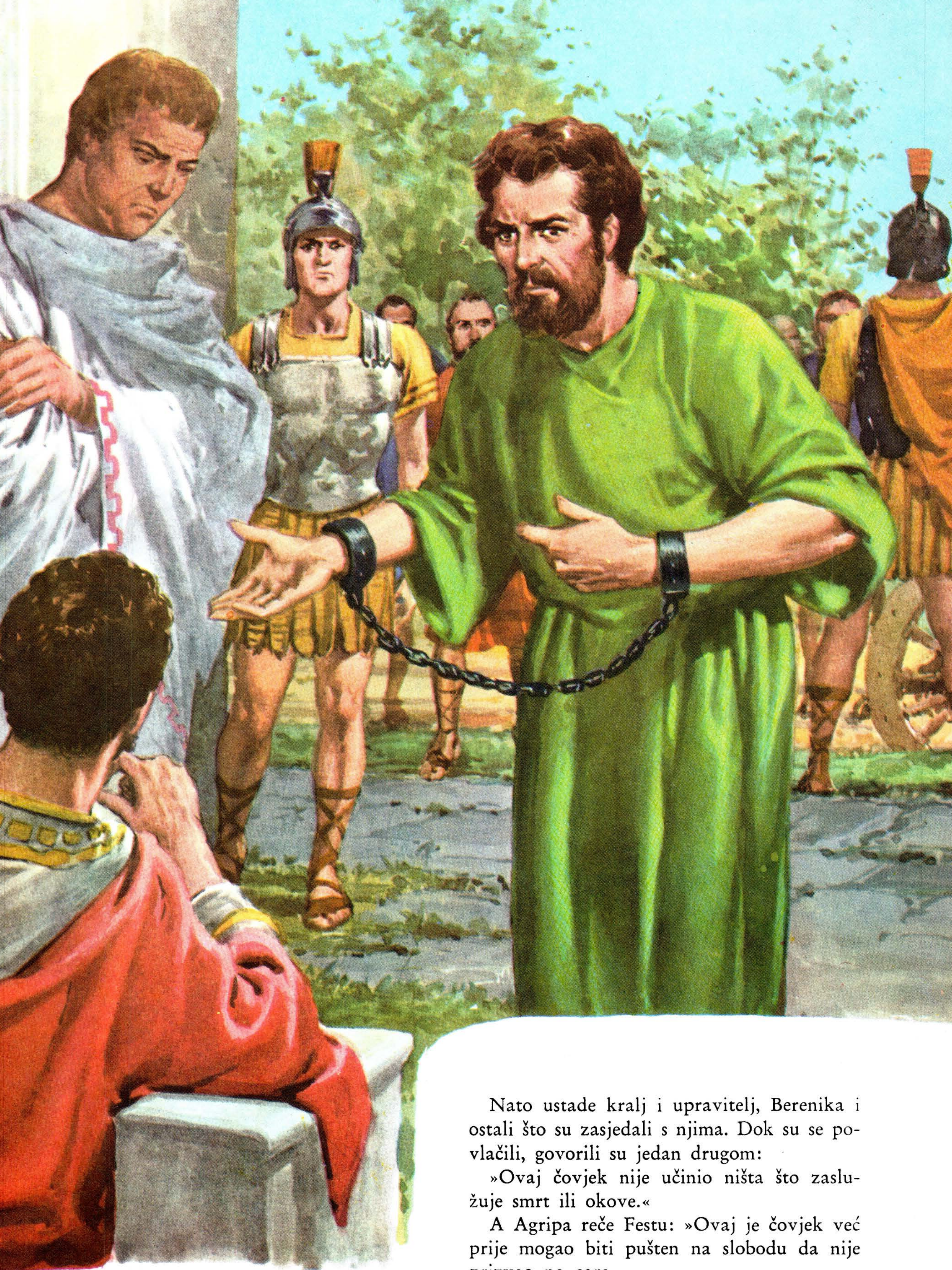
»Kralju Agripa i vi svi ovdje s nama prisutni! Gledajte ovoga zbog koga je navaljivao na mene sav židovski narod u Jeruzalemu i ovdje, vičući da ne smije dulje živjeti. Ja sam, naprotiv, ustanovio da nije ništa učinio što zaslužuje smrt. Ali kako je ovaj čovjek sam prizvao na carsko veličanstvo, odlučio sam ga tamo poslati. Budući da o njemu nemam ništa pouzdano napisati Gospodaru, izveo sam ga pred vas, posebno preda te, kralju Agripa, da bih mogao što napisati nakon ove sudske istrage. Jer mi se čini nerazborito poslati zatvorenika, a ne naznačiti optužbe protiv njega.«

Pošto mu Agripa dopusti da se brani, održa Pavao tako vatren govor o svom životu, obraćenju i, nadasve, o svojoj svjedočkoj vjeri u Kristovo uskrsnuće, da mu Agripa odvrati:

»Hoćeš me uvjeriti da si me za kratko vrijeme učinio kršćaninom.«

»Želio bih od Boga — odvrati Pavao — da bi za kraće ili za dulje ne samo ti nego i svi moji današnji slušatelji postali takvi ljudi kakav sam i ja, izuzevši ove okove.«

Nato ustade kralj i upravitelj, Berenika i ostali što su zasjedali s njima. Dok su se povlačili, govorili su jedan drugom:

»Ovaj čovjek nije učinio ništa što zaslužuje smrt ili okove.«

A Agripa reče Festu: »Ovaj je čovjek već prije mogao biti pušten na slobodu da nije prizvao na cara.«

Pavlovo putovanje u Rim

Kad bi odlučeno da otplovimo u Italiju, predadoše i Pavla i neke druge sužnje jednom stotniku iz »carske« čete imenom Juliju. Uđosmo u neku adramitijsku lađu koja je imala ploviti u azijska mjesta, pa se otisnusmo. Sutradan pristadosmo u Sidonu. Tu je Julije s Pavlom ljudski postupio i dopustio mu da ode k svojim prijateljima i da iskoristi njihove usluge.

Krenuvši odande, plovili smo u zavjetrini Cipra, jer su vjetrovi bili protivni. Zatim preplovismo more uzduž Cilicije i Pamfilije te stigosmo u Miru u Liciji. Tu stotnik nađe neku aleksandrijsku lađu koja je plovila u Italiju i prekrca nas u nju. Više je vremena plovidba bila spora i jedva smo stigli pored Knida. Kako nam vjetar nije dao pristati, plovili smo ispod Krete pokraj Salmone koju, s mukom ploveći, prođosmo i stigosmo na neko mjesto zvano Dobra Pristaništa, blizu kojega se nalazi grad Laseja.

Kad je prošlo dulje vremena i plovidba već postala pogibeljna — bijaše, naime, već minuo i Veliki post — Pavao ih opominjaše:

»Ljudi — govoraše im — vidim da će plovidba biti s mukom i s velikom štetom ne samo po tovar i lađu nego i po naš život.«

Oluja na moru

Ali je stotnik više vjerovao kormilaru i vlasniku lađe nego Pavlovim riječima. Budući da luka nije bila prikladna za zimovanje, većina je savjetovala da se odande otplovi ne bi li kako stigli do kretske luke Feniksa, te ondje prezimili. A kad okrenu tihi južnjak, misleći da mogu ostvariti svoju namjeru, digoše sidra te zaploviše sasvim uz Kretu.

Ali brzo poslije toga puhnu s Krete strašan vjetar zvan Sjeveroistočnjak. Zahvati lađu tako da se nije mogla oduprijeti vjetru. Mi mu se predasmo i počne nas tjerati. Prolazeći pod zaklonom nekog otočića koji se zove Klauda, jedva smo mogli uhvatiti čamac za spasavanje. Kad ga izvukoše na lađu, upotrijebiše sredstva za spasavanje: konopcima povezaše lađu. Zatim, bojeći se da se ne nasuču na Sirtu, spustiše plivajuće sidro te su tako tjerani dalje. Sutradan, jer nas je oluja strahovito bacala, počeše izbacivati tovar, a treći dan svojim rukama izbaciše brodsku opremu. Kako se više dana ne pokazaše ni sunce ni zvijezde i kako je i dalje bjesnjela velika oluja, nestajalo je sve više svake nade da se možemo spasiti.

Već dugo ne bijaše volje za jelom. Tada se diže Pavao, stade pred njih te reče: »Ljudi, trebalo je mene poslušati i ne otiskivati se s Krete te tako izbjeći i ovu patnju i ovu štetu. A sada vas opominjem da budete odvažni, jer nitko od vas neće propasti, osim lađe. Noćas mi se ukaza anđeo onoga Boga kome pripadam i komu služim te mi reče: 'Ne boj se, Pavle! Ti treba da dođeš pred cara. I evo, Bog ti milostivo daruje živote svih koji s tobom plove.' Zato, ljudi, budite odvažni! Vjerujte Bogu da će biti tako kako mi je obećano. Ali treba da se nasučemo na neki otok.«

Brodolom

Kada je već došla četrnaesta noć otkako smo bili tjerani tamo-amo po Adriji, oko ponoći mornari nazreše da im se primiče neka zemlja. Baciše olovnicu i nađoše dvadeset hvati dubine. Malo dalje ponovo je baciše i nađoše petnaest hvati. Bojeći se da ne udarimo u grebene, spustiše s krme četiri sidra; tako su puni čežnje čekali dolazak dana. A kad su mornari gledali pobjeći iz lađe i kad spustiše čamac u more pod izlikom da kane s pramca spustiti sidra, reče Pavao stotniku: »Ako ovi ne ostanu u lađi, vi se ne možete spasiti!« Nato vojnici presjekoše užeta na čamcu i pustiše ga da padne.

Sve dok nije počelo svitati, Pavao je molio sve da jedu: »Danas je četrnaesti dan koji provodite u iščekivanju bez jela, a da ništa niste uzeli. Zato vas molim da jedete, jer je to za vaše zdravlje bitno. Ni jednom od vas neće propasti ni vlas s glave.«

Kada to reče, uze kruh te pred svima zahvali Bogu, razlomi ga i poče jesti. Tada se svi ohrabriše te i sami počeše jesti. U lađi nas

bijaše svega dvjesta sedamdeset i šest. Kada se nasitiše, počeše olakšavati lađu bacajući pšenicu u more.

Kad osvanu dan, mornari ne prepoznaše zemlje, ali opaziše neki zaljev s ravnom obalom te odlučiše, ako bi mogli, tamo otjerati lađu. Odvezaše sidra i spustiše ih u more, popustiše konope na kormilima i digoše prednje jedro prema vjetru, te usmjeriše prema obali. Ali udariše u greben, komu je s obje strane more, te nasukaše lađu. Prednji dio nasjednu i ostade nepomičan, dok se zadnji dio lomio od žestine valova.

Tada vojnici naumiše poubijati zatvorenike da ne bi koji isplivao i pobjegao. Ali im stotnik, želeći spasiti Pavla, zapriječi da provedu svoju nakanu. I naredi da najprije poskaču u more oni koji znaju plivati te da iziđu na kopno, a ostali (da iziđu) jedni na daskama, a drugi na ostacima lađe. Tako svi živi iziđoše na kopno.

Boravak na Malti

Tek kad se spasismo, doznadosmo da se otok zove Malta. Urođenici se ponijeli prema nama vrlo ljudski. Sve nas primiše k velikoj vatri koju bijahu naložili zbog kiše što je padala i zbog zime.

Kad Pavao nakupi naramak suhih grana i kad ga baci na vatru, iziđe zmija natjerana od vrućine te mu se uhvati za ruku.

Urođenici, kad vidješe da mu zmija visi o ruci, govorahu jedan drugome: »Ovaj je čovjek sigurno ubojica: umakao je moru i Pravda mu ne dopušta da živi.«

Ali on otrese zmiju u vatru i ne bi mu ništa zla. A oni su očekivali da će oteći i smjesta pasti mrtav. Pošto su dulje čekali te vidjeli da mu se nije dogodilo nikakvo zlo, promijeniše mišljenje i rekoše da je bog.

U onoj se okolici nalazilo imanje poglavara otoka imenom Publija, koji nas primi i tri dana ljubezno pogosti. A Publijev otac, koga je mučila groznica i srdobolja, ležao u postelji. Pavao uđe k njemu, pomoli se, stavi na nj ruke i ozdravi ga. Poslije toga događaja počeše dolaziti i ostali bolesnici s otoka i ozdravljati. Oni nam iskazaše mnoge počasti, a kad smo odlazili, staviše (u lađu) sve što nam je trebalo.

Poslije tri mjeseca otplovismo na aleksandrijskoj lađi koja je prezimila na otoku i koja je imala kao znak Dioskure. Doplovismo u Sirakuzu. Odande, stigosmo u Regij, pa u Puteole. I tako dođosmo u Rim.

Posljednje Pavlove godine

Kad su tamošnja braća primila vijest o nama, iziđoše nam u susret na Forum Appii i do Tres Tabernae. Kad ih Pavao vidje, zahvali Bogu i ohrabri se. Kad smo stigli u Rim, Pavlu bijaše dopušteno da stanuje napose u svom stanu s vojnikom koji ga je čuvao.

Poslije tri dana Pavao sazva židovske prvake. Kad se skupiše, reče im: »Braćo, mene su, iako nisam ništa učinio ni protiv naroda ni protiv otačkih običaja, ipak u Jeruzalemu stavili u lance i predali Rimljanima u ruke.«

»Mi o tebi — odgovoriše mu — nismo primili nikakva pisma iz Judeje niti nam je koji od braće došao pa o tebi što loše javio ili rekao. Nego, mi bismo željeli čuti od tebe tvoje poglede, jer nam je za ovu sljedbu jedino poznato da joj se svuda protive.«

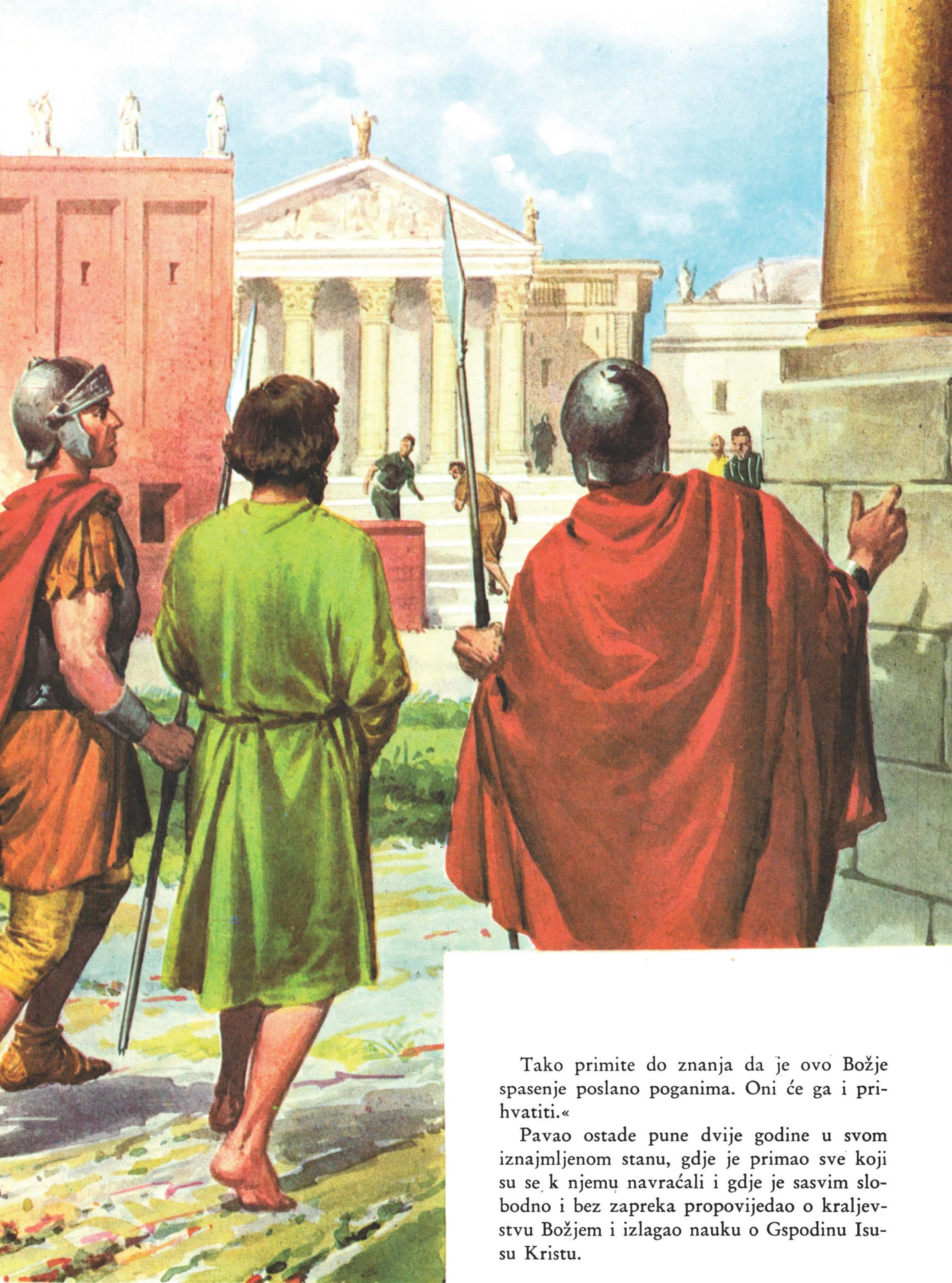
Nato mu urekoše jedan dan i dođoše k njemu u stan u još većem broju. On im je izlagao i svjedočio o kraljevstvu Božjem i nastojao — od ranoga jutra do kasne večeri — da ih uvjeri o Isusu, polazeći od Mojsijeva zakona i Prorokâ.

Jedni povjerovaše njegovim riječima, a drugi ostadoše nevjerni. Nesložni među sobom, počeše se razilaziti pošto im Pavao reče još jednu riječ: »Zaista, dobro je Duh Sveti kazao vašim ocima po proroku Izaiji:

'Idi k ovom narodu i kaži mu: Dobro ćete slušati, a ipak nećete razumjeti; dobro ćete gledati, a ipak nećete vidjeti.

Jer je otvrdlo srce ovoga naroda; postade tvrd na ušima, a oči zatvori, da očima jednoć ne vidi, ušima ne čuje, srcem ne razumije, da se ne obrati i da ga ne ozdravim.'

Tako primite do znanja da je ovo Božje spasenje poslano poganima. Oni će ga i prihvatiti.«

Pavao ostade pune dvije godine u svom iznajmljenom stanu, gdje je primao sve koji su se k njemu navraćali i gdje je sasvim slobodno i bez zapreka propovijedao o kraljevstvu Božjem i izlagao nauku o Gspodinu Isusu Kristu.

Poslanice iz Rima

Za vrijeme dugog boravka u Rimu, budući da je bio u istražnom zatvoru, Pavao je pisao poslanice mnogim općinama i pojedinim osobama. Te poslanice, koje se zajedno s drugima nalaze u posljednjim poglavljima Novog zavjeta, sadržavaju, kao i prijašnje poslanice, vjerske misli koje pripadaju temeljnim elementima kršćanske vjere. Neka izabrana mjesta iz tih tekstova donosimo ovdje uz oznaku skupina ili osoba kome su upućena.

Oružje vjere

»Budite jaki u Gospodinu i njegovoj silnoj moći! Obucite se u bojnu opremu Božju da se mognete suprotstaviti đavolskim napadima! Jer naša borba nije protiv (slabog) čovjeka, nego protiv poglavarstava, protiv vlasti, protiv vrhovnikâ ovoga mračnog svijeta: protiv zlih duhova koji borave u nebeskim prostorima.

Zato uzmite i na se stavite bojnu opremu Božju da se mognete oduprijeti u zli dan i, kad sve nadvladate, održati se! Dakle, stojte čvrsto! 'Opašite svoje bokove istinom', 'Obucite oklop — pravednost', obujte noge 'spremnošću za Radosnu vijest — mir!' U svemu uzmite veliki štit — vjeru; njime ćete moći ugasiti sve goruće strijele Zloga! Prihvatite kacigu — ono čim se spasava — i mač Duha, to jest riječ Božju.«

Budite oprezni

»Uostalom, braćo, sve što je čestito, što je dično, što je pravedno, što je nevino, što je ljubezno, što je na dobru glasu, i sve što je kreposno i hvale vrijedno, to neka bude sadržaj vaših misli! Ono što ste od mene naučili i primili, što ste od mene čuli i na meni vidjeli, to nastavite činiti, pa će Bog, izvor mira, biti s vama!«

Tražite ono što je gore

U jednoj kratkoj poslanici Filemonu, svome starom prijatelju i vođi kršćana u Kolosu, Pavao moli Filemona da prihvati jednog odbjeglog roba koga je on obratio.

»Dakle ako ste uskrsnuli s Kristom, tražite ono što je gore, gdje se nalazi Krist sjedeći Bogu s desne strane! Svraćajte misao na ono što je gore, ne na ono što je na zemlji, jer ste umrli i vaš je život sakriven s Kristom u Bogu!«

»Možda je za to bio odijeljen od tebe na kratko vrijeme da ti bude povraćen zauvijek, ne više kao rob, nego više od roba, kao dragi brat; meni izvanredno drag, a koliko više tebi i po naravi i po Gospodinu!

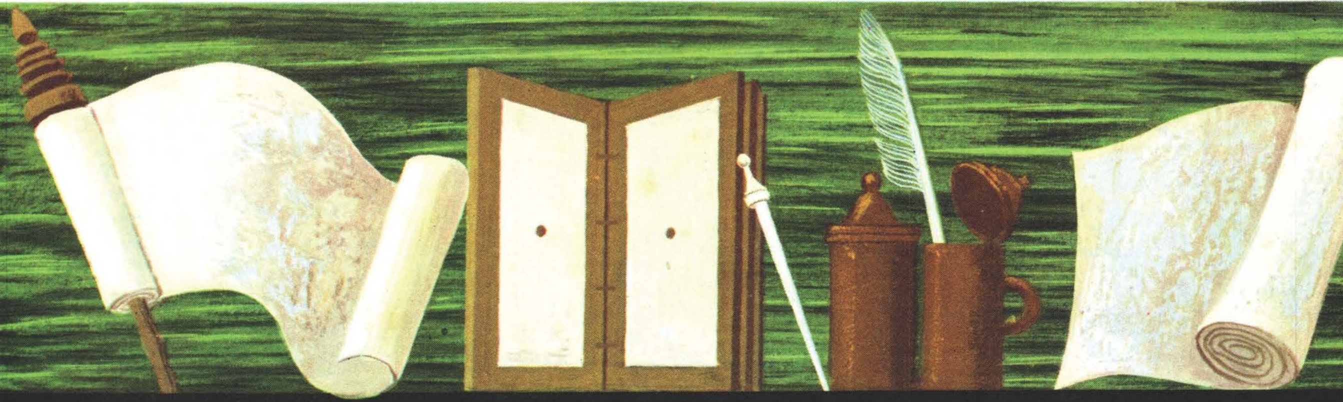
Ako, dakle, mene smatraš za druga, primi njega kao mene! A ako te je u čemu oštetio ili ti što duguje, to unesi u moj račun. Ja, Pavao, potpisujem vlastoručno, ja ću platiti . . . da ti ne reknem da si i sam sebe meni dužan. Hajde, brate, da se okoristim tobom u Gospodinu! Okrijepi moje srce u Kristu!«

O vjeri bez kolebanja

'Moj će pravednik živjeti od vjere; ako li otpadne, duša moja neće nalaziti zadovoljstva u njemu'.

»A mi ne pripadamo onima koji otpadaju da propadnu, nego onima koji vjeruju da spase dušu.

Vjera je jamstvo za ono čemu se nadamo, dokaz za one stvarnosti kojih ne vidimo. Zbog nje su stari postigli pohvalno svjedočanstvo.

Vjerom doznajemo da je svijet stvoren Božjom riječju, tako da je vidljivo proizvedeno od nevidljivoga.«

Što je bilo s Pavlom nakon te dvije godine u Rimu — ne zna se. Djela apostolska, koja izvješćuju o njegovim misijskim putovanjima, završavaju time da on čeka svoj proces. Neki učenjaci misle da je bio oslobođen i da je napustio Rim. No općenito se smatra da je bio ondje i za progona u doba cara Nerona te da je onda pogubljen.

U Drugoj poslanici Timoteju, što je Pavao piše svome starom, vjernom drugu, osjeća se kako on očekuje smrt, ali istodobno i kako je ponosan na svoj rad za Krista.

»Zaklinjem te — pred Bogom i Kristom Isusom koji će suditi žive i mrtve — i njegovim dolaskom i njegovim kraljevstvom: propovijedaj riječ — pristupi (k vjernicima) — bilo da im je zgodno, bilo nezgodno — kori, prijeti, opominji u svoj strpljivosti i svakoj vrsti pouke. Jer doći će vrijeme kad ljudi neće podnositi zdrave nauke, nego će prema svojim strastima sebi nagomilati učitelje da im škaklju uši, te će odvratiti uši od istine, a okrenut će se bajkama. A ti budi trijezan u svemu, podnesi patnje, vrši djelo propovjednika Radosne vijesti, ispuni svoju dužnost do kraja!

Već se moja krv izlijeva u Božju čast, vrijeme je moje smrti blizu. Plemenitu sam borbu izvojevao, trku dovršio, vjeru sačuvao. Već mi je pripravljen vijenac pravednosti koji će mi u onaj Dan dati Gospodin, pravedni sudac, i ne samo meni nego i svima koji budu željeli njegov dolazak.

Neka Gospodin Isus bude s duhom tvojim! Neka milost bude s vama!«

Petrove poslanice

Posljednje stranice Novog zavjeta napisane su za vrijeme i nakon progona prvih kršćana što su ih izvršili Rimljani. One upućuju na buduću slavu kao plaću za sadašnje patnje i odvraćaju od duhovne slabosti. Na slijedećim stranicama donosimo izvatke iz poslanica drugih vođa općina, koje sve više rastu brojem; među drugima su i Petrove.

»Pa tko će vam nauditi ako budete zaneseni za dobro? Štoviše, blago vama ako biste i trpjeli zbog pravednosti! 'Nemojte se od njihove prijetnje ni zastrašiti ni zbuniti!' Naprotiv, štujte u svojim srcima Krista kao Gospodina, uvijek spremni na odgovor svakomu tko vam zatraži razlog nade koja je u vama. Bolje je, naime, ako bi htjela volja Božja, da trpite čineći dobro nego čineći zlo.

Jer i Krist je jedanput umro zbog grijeha, pravedan za nepravedne, da nas privede k Bogu; on koji je bio ubijen u tijelu, ali oživje duhom.«

Opomena na poniznost

»U međusobnom saobraćaju svi se obucite u poniznost, 'jer se Bog protivi oholima, a poniznima daje milost'.

Ponizite se dakle pod moćnom rukom Božjom, da vas uzvisi u svoje vrijeme! Svu 'svoju brigu bacite na njega', jer se on brine za vas!

Budite trijezni i bdijte: vaš protivnik, đavao, obilazi kao ričući lav tražeći koga da proždere! Oduprite mu se čvrsti u vjeri, znajući da vaša braća po svijetu podnose iste patnje!«

O Kristovu ponovnom dolasku

»Jedno vam, ljubljeni, ne smije biti nepoznato: da je u očima Gospodnjim jedan dan kao tisuću godina, a tisuću godina kao jedan dan. Ne odustaje Gospodin od izvršenja obećanja, kako to neki misle, nego vas strpljivo podnosi jer neće da se itko izgubi, nego da svi pristupe obraćenju. Ali će doći dan Gospodnji kao lopov; u taj će dan nebesa iščeznuti s velikom lomljavom, počéla će se u ognju rastopiti, a zemlja se sa svojim ostvarenjima neće više naći.

Ali mi očekujemo, prema njegovu obećanju, nova nebesa i novu zemlju, gdje prebiva pravednost.

Zato, ljubljeni, dok ovo čekate, revno nastojte da bez ljage i mane budete u njegovim očima u miru! A strpljivost našega Gospodina smatrajte prilikom za spasenje, kao što vam je i naš ljubljeni brat Pavao prema danoj mu mudrosti pisao. On to čini i u svim poslanicama u kojima govori o ovome. U tim poslanicama ima teško razumljivih mjesta, koja neuki i nepostojani ljudi izvrću — kao i ostala Pisma — na svoju vlastitu propast.

Prema tome, ljubljeni, jer ovo unaprijed znate, čuvajte se da ne biste zavedeni zabludom zločinaca izgubili svoj čvrsti stav! Štoviše, rastite u milosti i pravoj spoznaji našega Gospodina, Spasitelja Isusa Krista! Njemu pripada slava sada i do vječnosti. Amen.«

Otkrivenje Ivanovo

Posljednja knjiga Biblije, napisana oko 95. godine poslije Krista, Otkrivenje Ivanovo, otvara u obilju slika pogled na Kristov ponovni dolazak i na posljednji sud Božji.

Knjiga prikazuje sadašnjost i budućnost u obliku vizija. Mnogim od Ivanovih proročanstava prikriveni su napadaji na Rim, tu velesilu prvog stoljeća — na primjer aluzije na Babilon. Taj antički glavni grad progona može se u očima prvih kršćana usporediti s Rimom njihovih dana. Zato su mnoge hrabrila ova mjesta u tom tekstu: na kraju povijesti neće biti pobjednik rimski car, nego Krist!

Poslije toga opazih nekoga drugog anđela gdje silazi s neba. Imao je veliku moć, i zemlja se rasvijetli od njegova sjaja. On povika jakim glasom: »'Pade, pade veliki (grad) Babilon' i postade 'boravištem demonâ' i skloništem svih nečistih duhova, skloništem svih nečistih ptica, skloništem svih nečistih i odurnih životinja, jer su *svi narodi pili od vina* srdžbe i vina njezina bluda, jer su *kraljevi zemlje s njom provodili blud* i jer su se zemaljski trgovci obogatili njezinom pretjeranom raskoši!«

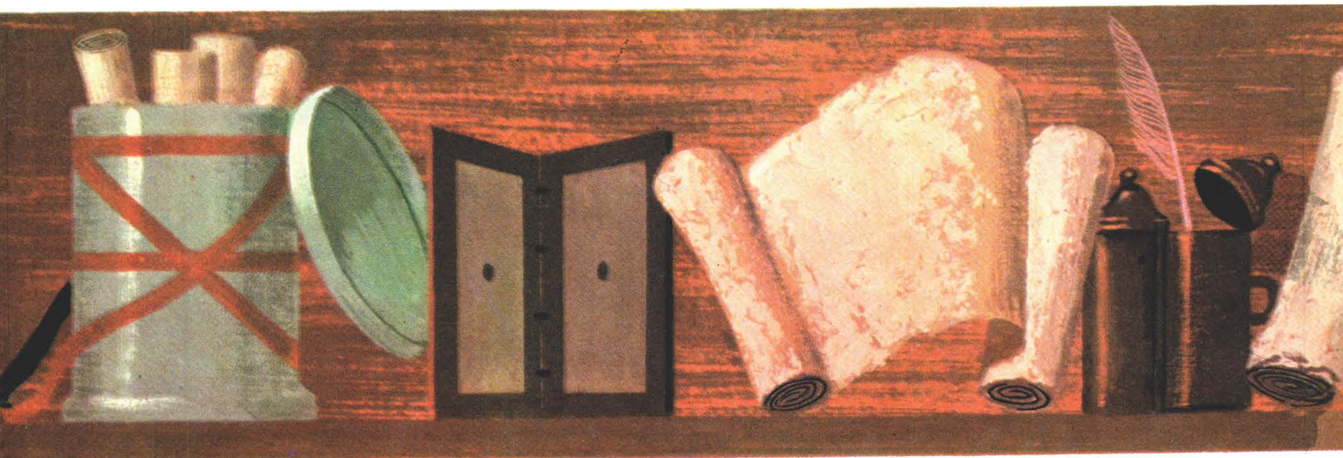
Uto čuh drugi glas s neba gdje govori: »'Iziđite iz nje, moj narode', da ne postanete sudionicima njezinih grijeha i da ne dijelite njezinih zala! Ona će izgorjeti u vatri, jer 'je moćan Gospodin', Bog koji je 'osudi'!«

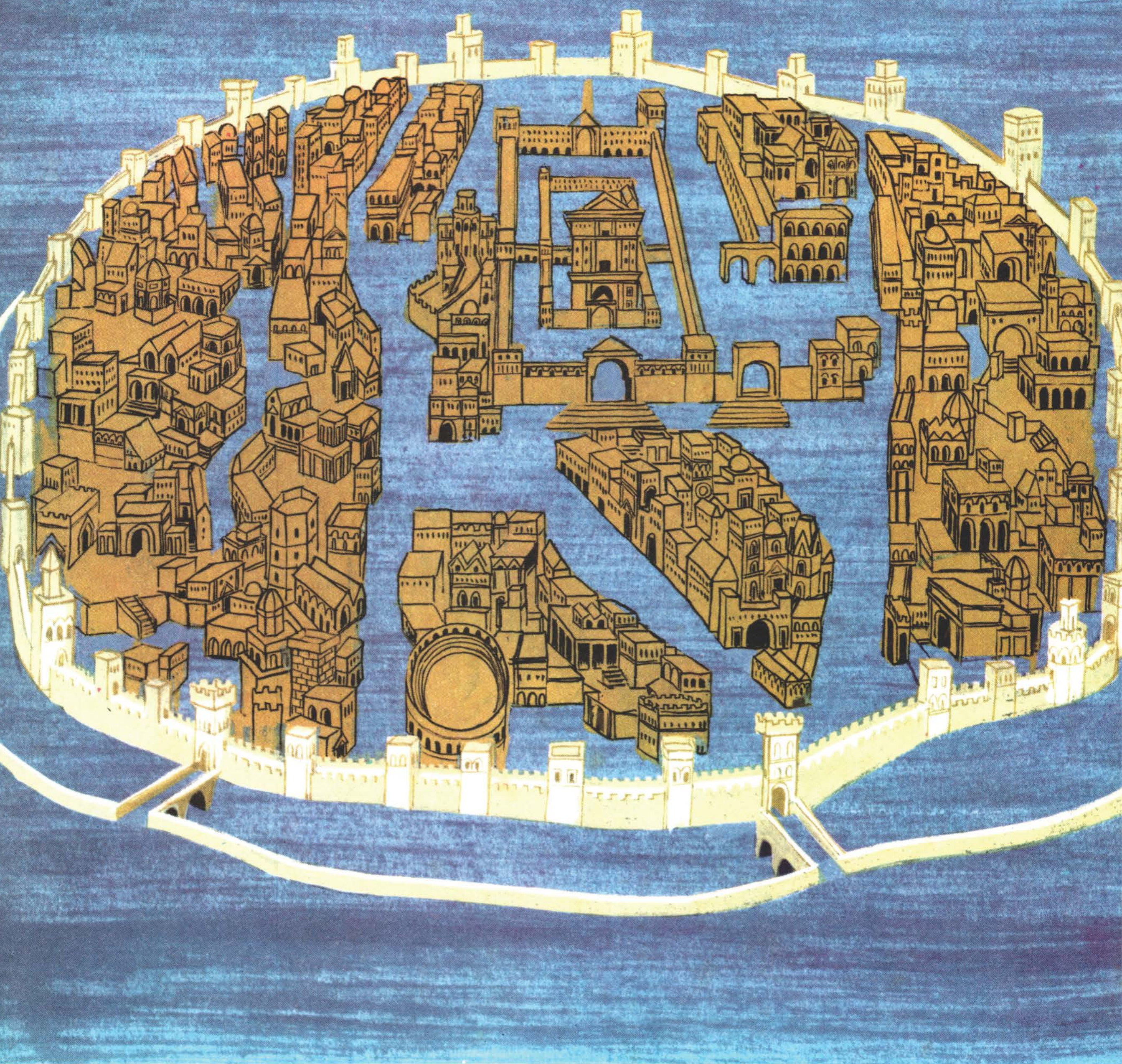
Novo nebo — nova zemlja

Potom opazih *novo nebo i novu zemlju*, jer su iščezli prvo nebo i prva zemlja: mora više nema.

I opazih kako *sveti grad* — novi *Jeruzalem* — silazi od Boga s neba, opremljen *poput zaručnice koja je nakićena* za svoga muža.

Tada čuh jak glas što dolazi od prijestolja kako viče: »*Evo stana* Božjeg među ljudima!

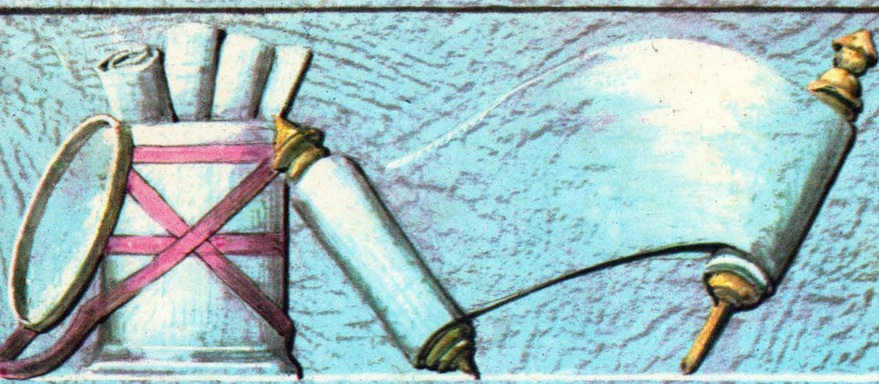
On će stanovati s njima: oni će biti njegov narod, i on sam, Bog *bit će s njima. On će otrti svaku suzu* s njihovih očiju. Smrti više neće biti; neće više biti ni tuge, ni jauka, ni boli, jer stari svijet prođe.«

Tada onaj *koji sjedi na prijestolju* reče: *»Evo sve činim novo.«*

I prenese me — u duhu — *na neku* veliku i *visoku goru* te mi pokaza *sveti grad, Jeruzalem,* gdje silazi od Boga s neba sa slavom Božjom u sebi. Imao je velike, visoke zidine s dvanaesterim vratima, a na vratima dvanaest anđela i napisana imena: imena dvanaest *plemena Izraelovih sinova.*

Hrama ne vidjeh u njemu. Njegov Hram, naime, jest Gospodin, Bog, Svemogući, i Janje. Gradu ne treba *sunce ni mjesec* da *svijetle* u njemu, jer ga je rasvijetlio sjaj Božji, a Janje mu je svjetiljka. *Narodi će hoditi u* njegovu *svjetlu, zemaljski će kraljevi donijeti* u nj svoju raskoš. Njegova *se vrata nikad neće zatvarati danju;* tu, naime, neće biti noći. *Ništa nečisto nikada neće u nj ući:* nijedan koji čini što je odurno i lažno, već samo oni *koji stoje upisani u* Janjetovoj *knjizi života.*

KRAJ

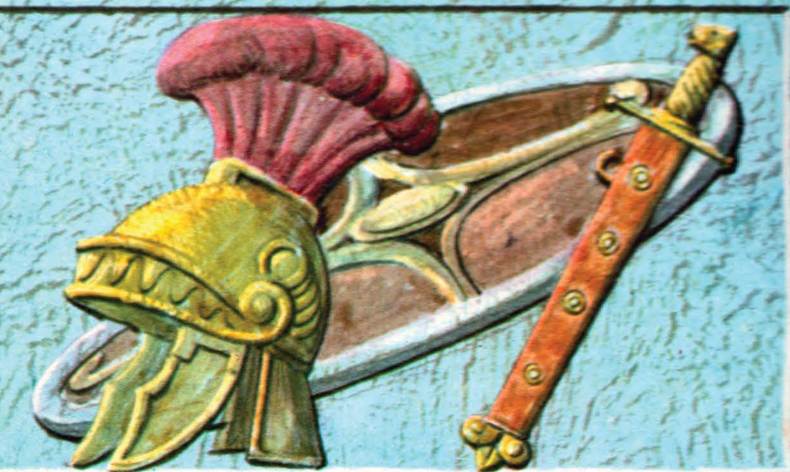

ω A
